ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيرد بيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef ; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 311—ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 1 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1970

ՀԱՏԸ ՁԵՌՔԻ 3 եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ.

عدد رقم ٣١١ — الخميس ١ يناير ١٩٧٠

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՐՇԱԼՈՅՍԸ

Նոր Տարուան արշալոյսն է՝ որ այսօր կ'ողջունեն աշխարհի ժողովուրդները, որոնց կարգին և հայ ժողովուրդը։

Եթէ անցեալ տարուան ընթացքին չիրականացան մեր բոլոր յոյսերն ու ցանկութիւնները, եթէ աշխարհի ժողովուրդներէն շատերուն չտրուեցաւ խաղաղութեան մէջ ապրելու իրաւունքը, այսօր, այս Նոր Տարուան կը փոխանցենք բոլոր այն բարի ցանկութիւնները, որոնք կը ձգտին առաջին հերթին աշխարհի խաղաղութեան և ժողովուրդներու խաղաղ գոյակցութեան։

Բաւակա՛ն է որքան տառապեցաւ մարդկութիւնը, բաւակա՛ն է որքան ժողովուրդներու պարտադրուեցաւ ծառայել դրամատիրական խմբակցութիւններու, բաւակա՛ն է որքան պատերազմներու հրձգումներ եղան աշխարհիս մէկ կողմէն միւսը՝ յօգուտ պողպատի վաճառականութեան բաւակա՛ն է որքան ծիծաղի սուրկայ դարձան ամբարձուած ու մորթոտուած երախաներն ու ծերունիները, գաղթականներն ու ընչազուրկները։

Թող այս Նոր Տարին Նո՛ր յոյսի և Նո՛ր կեանքի տարի մը ըլլայ բոլոր անոնց՝ որոնք անարդարութեան զոհերը դարձան ու կը մնան տակաւին։

Անհրաժեշտ է այլեւս՝ որ արդարութիւնը սկսի իշխել այս Նոր Արշալոյսի շողերուն մէջէն։ Բռնագրաւեալ հողեր, բռնադատուած ազգեր, ժողովուրդներ, բռնաբարուած իրաւունքներ և անտեսուած դատեր պէտք է թօթափեն բռնակալութեան լուծը։ Անհրաժեշտ է որ սթափին խիղճն ու խղճմտանքը բոլոր իշխանաւորներուն մէջ, անհրաժեշտ է որ անոնք պաշտպան կանգնին արդարութեան և հրշէջները դառնան պատերազմի բոցերուն։ Պէտք է վերջ գտնէ Վիեթնամի եղբայրասպան պատերազմը, նոյնպէս Ամերիկան և Իսրայէլը պէտք է անյապաղ պարպեն Վիեթնամն ու արաբական բռնագրաւեալ հողերը և այս՝ վասն մարդկութեան և ժողովուրդներու բարօրութեան և աշխարհի խաղաղութեան։

Հայ ժողովուրդին համար ալ նուիրական պարտականութիւն պէտք է դառնայ Նոր Տարիին փոխանցել իր իրաւունքներուն վերըստացման արդար դատի հետապնդումը, մինչև վերջնական յաղթանակ։

Նոր Տարուան առթիւ հայութեան ցանկութիւնը թող ըլլայ տեսնել հայ ժողովուրդին և հայ եկեղեցիին միասնականութեան իրականացումը, որուն համար անհրաժեշտ է բոլորիս աշխատանքը, անվերապա՛հ աշխատանքը։

Այդ միասնականութեամբ է միայն, որ աշխարհացրիւ հայութիւնը կրնայ առաւել եւս տոկալ ու պահպանել իր գոյութիւնը, մինչև այն օրը՝ երբ բոլորը միասին կարողանան հաւաքուիլ մէկ երդիքի տակ, հայրենի սուրբ երդիքին ներքև։

Առանց միասնականութեան կարելի չէ սփիւռքի մէջ արդիւնաշատ աշխատանք տանիլ յօգուտ սփիւռքահայութեան պահպանման. առանց միասնականութեան հայ սփիւռքը շուտով կրնայ ընկղմիլ միջազգային ովկիանոսներու մէջ։

Թող այս Նոր Տարուան արշալոյսի ճառագայթներով լուսաւորուի և պայծառանայ հայութեան միտքը, թող Նոր Արշալոյսին ճառագայթներովը ջերմանայ հայութեան սիրտը և թող այդ Կարմիր Արշալոյսին ջերմութեամբը ուժեղանայ հայութեան կամքը, որպէսզի, պայծառ մտքով, ջերմ սրտով և զօրեղ կամքով յաղթահարէ իր գոյատեւման ծանր՝ բայց նուիրական պարտականութեան կատարման ընթացքին բոլոր խոչընդոտներուն և դժուարութիւններուն։

Սփիւռքահայութիւնը այս Նոր Տարուան սեմին իր հայեացքը ուղղած դէպի արեւելք, թող իր հայրենիքի կամարին ծագած արշալոյսը ողջունէ, այն յիսնամեայ արշալոյսը՝ որուն պայծառ իրականութեան ներքև կը ծաղկի ու կը բարգաւաճի իր մայր հայրենիքը։

Ու այսօր կանգնած այս Նոր Արշալոյսին առջև կը մաղթեանք ԲԱՐԻ ԼՈՅՍ եւ ԲԱՐԻ ՅՈՅՍ բոլորին։

ԱՄՀ-Ի ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԱՐԱԲ ՔՈՅՐ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ

ՆԱԽԱԳԱՀ ՔԱՄԱԼ ԱՊՏԷԼ ՆԱՍԷՐ ԱՅՍՕՐ ՍՈՒՏԱՆ ԿԸ ՄԵԿՆԻ

Երեքշաբթի, 30 Դեկտեմբեր, Գահիրէ վերադարձաւ Նախագահ Քամալ Ապտէլ Նասէր։

Ան 20 Դեկտեմբերին մեկնած էր Մարոք՝ մասնակցելու համար Ռապաթի գագաթի ժողովին։ Ապա, պատասխանելով Լիպիոյ Յեղափոխական խորհուրդի նախագահ զօրավար Մուամմէր էլ Քազաֆիի հրաւէրին, Սուտանի Յեղափոխական խորհուրդի Նախագահ զօրավար Կաաֆար էլ Նըմէյրիի հետ՝ Հինգշաբթի, 25 Դեկտեմբերի ժամանեց Թրիփոլի (Լիպիա)։ Հինգ օրերու Լիպիա իր պաշտօնական այցի ընթացքին ԱՄՀի նախագահին եղան ժողովրդական ջերմ և խանդավառ ընդունելութիւններ։ Քամալ Ապտէլ Նասէր երկու պատմական ճառեր խօսեցաւ՝ մէկը Թրիփոլիի իսկ միւսը Պենկազիի մէջ։

Սուտանի Յեղափոխական խորհուրդի նախագահ զօրավար Կաաֆար էլ Նըմէյրիի հրաւէրին ընդառաջելով, այսօր՝ Հինգշաբթի 1 Յունուար, Սուտան կը մեկնի ԱՄՀի Նախագահը, պաշտօնական այցելութիւն տալու Սուտանի արաբ եղբայր ժողովուրդին և ներկայ գտնուելու Սուտանի Անկախութեան տարեդարձի տօնակատարութիւններուն։ Ան այսօր իսկ խօսք պիտի առնէ Խարթումի մէջ։ Քամալ Ապտէլ Նասէրի ճառը պիտի ձայնասփռուի Օմտուրմանի ձայնասփիւռէն։

Եղբայրական բանակցութիւններ տեղի պիտի ունենան երկու նախագահներուն միջև։

Սուտանի բազմաթիւ քաղաքներու կողմէ հեռագիրներ կը հասնին Խարթում, խնդրելով որ Ա.Մ.Հ.ի Նախագահը այցելէ նաև իրենց մօտ, Սուտան իր այցելութեան ընթացքին։

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ՎԱԶԳԷՆ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ Ս. ԾՆՆԴԵԱՆ ՈՂՋՈՅՆՆԵՐԸ ԵԳԻՊՏԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Ս. Էջմիածին, Յունուար 1970 թ.

Արժանապատիւ

Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեանին

Առաջնորդական Փոխանորդ Հայոց Գահիրէի

Գահիրէ

Պարգեւատուն բարեաց, իր անբաւ ողորմութեամբ անցեալ տարւոյն ընթացքին արժանի ըրաւ մեր Սուրբ Եկեղեցին եւ մեր ժողովուրդը համայն ի Հայաստան եւ Սփիւռս աշխարհի ապրելու եւ գործելու խաղաղութեան եւ շինարար զարգացման պայմաններու մէջ, իսկ այժմ քաղցրութեամբ ու հոգու ցնծութեամբ ողջունելու աշխարհաւէտ աւետիսը Քրիստոսի հրաշալի ծննդեան։ Փառք, պատիւ եւ երկրպագութիւն Փրկչին Մերոյ Միածին Որդւոյն Աստուծոյ։

Այս մեծ աւետիսը մենք Ձեզի կը բերենք մեր երանելի Հօր՝ Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորչի Գահէն, օրհնելով ձեր թեմը եւ ձեր եկեղեցիները, ձեր Թեմական ու Ազգային ժողովները ու համայն մեր հաւատացեալ զաւակները, մաղթելով բոլորին արեւշատ երջանիկ ու խաղաղ տարիներ, Աստուածահաճոյ եւ ազգաշէն Ձեր գործոց լիակատար յաջողութեամբ։

Քրիստոսի ծննդեան շնորհներով, թող խաղաղութիւն ըլլայ աշխարհի վրայ եւ հաճութիւն ի մարդիկ։

Շնորհաւոր Նոր Տարի եւ Սուրբ Ծնունդ։

Խաղաղութիւն եւ սէր եւ երկնաւոր բարիք եղիցին ընդ ձեզ այժմ եւ յաւիտեան ամէն։։

ՎԱԶԳԷՆ Ա.

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ ԱՇԽԱՐՀԻՆ

Զանգերն ուրախ ղողանջեն, ժամացոյցները խնդան,
Վերջի՛ն, վերջի՛ն թերթը կը օրացոյցից ընկնի վար,
Ամենուրեք բաժակներն իրար խփուեն, զնգան
Ու նոր տարին վեհօրէն երկինքներից գայ աշխարհ։

Տօնածառները փայլեն ամէն, ամէն յարկի տակ,
Ու աշխարհով մէկ փռուի հոգիս ուրախ ու անտես,
Մտքով անցնեմ երկիրներ, մտնեմ գիւղեր ու քաղաք,
Ու բոլորին-բոլորին շնորհաւոր ասեմ ես։

Հզօրութիւն մաղթեմ մեր հայրենիքին փառահեղ,
Ժողովրդին, որ իր վեհ ոգին տուեց մեր դարին,
Ժողովրդին, որի մեծ երգն է հնչում ամէն տեղ,
- Խաղաղութի՜ւն աշխարհին, խաղաղութի՜ւն աշխարհին...

ԳԵՂԱՄ ՍԱՐԵԱՆ

ԿՈՄԻՏԱՍԻ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԻՆ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ Գ. ՁԵՌՆԱՐԿԸ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

Գահիրէի Ազգ. Իշխանութեան կազմակերպած Կոմիտասեան հանդիսութեանց Գ. ձեռնարկը հանդիսացաւ այն ցուցահանդէսը, որուն բացումը կատարուեցաւ Կիրակի, 28 Դեկտ. 1969, կ.ա. ժամը 11ին, Ազգ. Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ, ի ներկայութեան Գահիրէի Առաջնորդական փոխանորդ Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեանի, Հոգշ. Հայր Ներսէհ Վրդ. Բապուճեանի,

(Շար. տես էջ 2)

ՀՈԳՇ. Տ. ՆԵՐՍԷՀ ՎՐԴ. ԲԱՊՈՒՃԵԱՆ ՍՈՒՏԱՆ ԿԸ ՄԵԿՆԻ

ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ

Ընդառաջելով Սուտանահայ Գաղութային Ազգ. վարչութեան խնդրանքին, Գահիրէի Պատկ. Քաղաքական Ժողովին որոշմամբ՝ Շաբաթ, 3 Յունուար 1970, կ. ե. ժամը 4ին, «Սուտան Էրուէյզ»ի ինքնաթիռով Խարթում կը մեկնի Հոգշ. Տ. Ներսէհ Վրդ. Բապուճեան, Ս. Ծննդեան տօնական օրերուն առթիւ պատարագելու և քարոզելու Խարթումի մէջ։

Բարի ճանապարհ և բարի վերադարձ կը մաղթենք Հոգեշնորհ Հայր Սուրբին։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՄԱՐԿՐԻԹ ԵՒ ԵԴՈՒԱՐԴ ՅԱԿՈԲԵԱՆՆԵՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ ԽՕՍԵՑԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Ս. Հայաստանէն իրենց վերադարձին՝ ուր հրաւիրուած էին Կոմիտասի ծննդեան հարիւրամեակի հանդիսութեանց մասնակցելու, ընկերուհի Մարկրիթ և Մօ. Եդուարդ Յակոբեան առաջին անգամ առիթը ունեցան իրենց ճամբորդական տպաւորութիւններուն մասին խօսելու Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահին մէջ, Հինգշաբթի 18 Դեկտ. 1969ին։

Ստուար թիւով անդամներու, բարեկամներու և հետաքրքիրներու ներկայութեան, երեկոյթին բացումը կատարեց սրահի վարչութեան ատենապետ ընկ. Եղնիկ Վեցիկեան։

Ապա ընկերուհի Մարկրիթ Յակոբեան խիստ յստակ և պատկերալից ոճով արտայայտուեցաւ հայրենիքի առօրեայ կեանքին մասին։ Հայրենիքին մէջ կեանքը մտաւորական կնոջ մը կողմէ դիտուած՝ չէր կարելի ըլլալ աւելի կենդանի և հարազատ՝ որքան ընկերուհի Մարկրիթի խօսքը, որուն համար եղան խանդավառ ծափահարութիւններ։

Եգիպտահայ ծանօթ երգահան եւ խմբավար Մօ. Եդուարդ Յակոբեան, որ եգիպտահայ միակ հրաւիրեալն էր հայրենիքի մէջ կոմիտասեան հանդիսութեանց, իրեն յատուկ պերճախօսութեամբ և խանդավառ արտայայտչականութեամբ մանրամասնօրէն նկարագրեց Ս. Հայաստանի մէջ Կոմիտասի ծննդեան հարիւրամեակին նուիրուած հանդիսութիւններն ու ընդունելութիւնները։

Ներկաները հպարտութեամբ լեցուեցան, երբ տեղեկացան որ սփիւռքահայ հրաւիրեալներուն մէջէն Մօ. Ե. Յակոբեանին քանիցս պատիւը տրուած է արտայայտուելու և յանուն սփիւռքահայութեան՝ յարգանքի խօսք ընելու այդ մեծ և փառաւոր տօնակատարութեանց ընթացքին։ Ան իր կատարած դասախօսութիւններով և ելոյթներով ոչ միայն արժանացած է հանդիսութեանց ներկաներուն և կազմակերպիչներուն գնահատանքին՝ այլև պատիւ բերած եգիպտահայութեան։ Ձայնասփիւռէն և պատկերասփիւռէն իր ելոյթները մեծապէս հետաքրքրած են հայրենի ժողովուրդը։

Մէկ ժամ տեւած իր պատկերալից ելոյթին ամբողջ տեւողութեան, ներկաները իրենք զիրենք զգացին հայրենիքի հողին վրայ ու կոմիտասեան հանդիսութեանց մասնակից։

Խանդավառ ծափահարութիւններ եղան՝ երբ Մօ. Յակոբեան զուարթ միջադէպերով համեմած իր ելոյթը վերջացուց։

Այս հաւաքոյթին առթիւ կոմիտասեան յոբելինական յուշանուէրներ, մետայլներ, զարդանիշեր, հրատարակութիւններ ու նկարներ ցուցադրուեցան ներկայ հասարակութեան։

Ներկաները բոլորն ալ Հայկական Ընթերցասրահէն մեկնեցան գոհունակ, շնորհաւորելէ ետք ընկերուհի Մարկրիթն ու Մօ. Եդ. Յակոբեանը։

ՄԱՀ ԵՒ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՈՂԲ. ՄԱՄԱՍ ԳԱԼՖԱՃԵԱՆԻ

Եգիպտահայութիւնը դժբախտութիւնը ունեցաւ 25 Դեկտ. 1969ին կորսնցնելու իր սիրուած անձնաւորութիւններէն Գահիրէի Պաշտ. Թեմական Ժողովի անդամ Մամաս Գալֆաճեանը։

Բնիկ կեսարացի, ողբացեալ Մամաս Գալֆաճեան իր աշխատասիրութեամբ եւ կամքին, յաջողած էր պատուաբեր դիրքի մը տիրանալ գաղութիս մէջ։ Ան բարերար դարձած էր մանաւանդ ընկերային եւ ազգային իր ծառայութիւններով եւ մանաւանդ իր նիւթական եւ բարոյական օժանդակութիւններովը։

Գահիրէի «Այծեմնիկ» Տիկնանց Միութիւնը եւ «Կարապետ Աղա Աբիկեան» հանգստեան տունը երկար պիտի յիշեն ողբացեալին անունը ու բարեգործութիւնները, որոնց համար զինքը Հայրիկ կ'անուանէին։

Ողբ. Մամաս Գալֆաճեանին կատարուեցաւ ազգային յուղարկաւորութիւնը, Ուրբաթ, 26 Դեկտ. 1969, կ.ե. ժամը 3ին, Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ, հոծ բազմութեան մը ներկայութեամբ։

Յուղարկաւորութեան ծիսակատարութիւնը կատարեց Հոգշ. Տ. Ներսէս Վրդ. Բաղդասարեան եւ Գահիրէի Առաջնորդական Փոխանորդ Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շահնազարեան, որ արտասանեց սրտառուչ դամբանական մը ողբացեալին գործունէութեան եւ բարեգործութիւններուն մասին։

Ապա դագաղը զետեղուեցաւ եկեղեցւոյ բակին մէջ մահարձանին վրայ։ Դամբանականներ խօսուեցան յաջորդաբար Տիկին Ազնիւ Փափազեան (ատենապետուհի Տիկնանց «Այծեմնիկ» Միութեան), Ազգային Երեսփոխան Պր. Փիրայր Փափազեան եւ յանուն Ազգային Իշխանութեան՝ Պաշտ. Քաղաքական Ժողովի ատենապետ Պր. Թովմա Հաւքեան։ Բոլոր խօսողները ալ արտայայտուեցան ողբացեալին գործունէութեան, բարեգործ եւ ազգասէր նկարագրին մասին։

Ցաւակցութիւններ ընդունեցին՝ Ազգ. Իշխանութեան կողմէ՝ Պաշտ. Թեմական Ժողովի ատենապետ Պր. Յովհ. Քէսէսեան եւ Պաշտ. Քաղաքական Ժողովի ատենապետ Պր. Արթօ Պօղոսեան, իսկ «Այծեմնիկ»ի կողմէ՝ Տիկին Ազնիւ Փափազեան եւ Պր. Փիրայր Փափազեան եւ Վանեան Եղբայրներ։

Բազմաթիւ ծաղկեպսակներ ուղարկուած էին Գահիրէի Ազգ. Իշխանութեան, Քաղաքական Ժողովի, Տիկնանց «Այծեմնիկ» Միութեան, Հայկական Ընթերցասրահի, Գալստեան Ազգ. Վարժարանի, «Մեղր-Ուսուցիչ» Միութեան եւ ողբացեալին անձնական բարեկամներուն կողմէ։

Ողբացեալ Մամաս Գալֆաճեանին աճիւնը ամփոփուեցաւ Հելիոպոլսոյ Ազգային գերեզմանատան մէջ։

Այս տխուր առթիւ «Ջահակիր» իր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ողբացեալին այրիին, զաւակներուն, Ազգային Իշխանութեան եւ «Այծեմնիկ» Տիկնանց Միութեան։

ՀՈԳՇ. Տ. ԳԻՒՏ Ծ. ՎՐԴ. ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆՍ ԱՅՑԵԼԵՑ

Երեքշաբթի, 30 Դեկտ. 1969, երեկոյեան ժամը 6ին խմբագրատունս այցելեց Ֆրանսայի Առաջ. Փոխ. Հոգշ. Տ. Գիւտ Ծ. Վ. Նագգաշեան, ընկերակցութեամբ գաղութիս Պաշտ. Թեմական Ժողովի փոխ ատենապետ և Հայկ. Ընթերցասրահի վարիչներէն ընկեր Հայկ Օհաննէսեանի։

Հոգշ. Հայր Սուրբին հետ ունեցանք մօտ մէկ ժամ տեւող մտերմիկ զրոյց մը, որուն ընթացքին խօսեցանք Ֆրանսայի և Գահիրէի ազգային գործունէութեանց մասին։

Ապա Հայր Սուրբը պտտեցաւ խմբագրատանս բաժանմունքները և ծանօթացաւ խմբագրական կազմին և պաշտօնէութեան։

Երէկ, Չորեքշ. 31 Դեկտ. 1969, առաւօտեան Հոգշ. Տ. Գիւտ Ծ. Վրդ. Նագգաշեան վերադարձաւ Փարիզ։

ԿՈՄԻՏԱՍԻ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ Գ. ՁԵՌՆԱՐԿԸ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

(Շար. Ա. էջէն)

Հոգշ. Հայր Գիւտ Ծ. Վրդ. Նագգաշեանի, Ազգ. Իշխանութեանց անդամներուն, մամուլի և միութեանց ներկայացուցիչներուն և մեծ թիւով արուեստագէտ և արուեստասէր հասարակութեան մը։

Ցուցահանդէսը՝ որ նուիրուած էր Կոմիտասի կեանքին ու գործունէութեան, կը բաղկանար Կոմիտասի կեանքին վերաբերեալ նկարներէ, փաստաթուղթերու ձեռագիրներու բնագիրներէ և վերարտադրութիւններէ, համերգներու յայտագիրներէ ևն.։

Ցուցահանդէսի ընթացքին անդադար լսելի կ'ըլլային Կոմիտասեան յօրինումներու կատարումները երիզի վրայ ձայնագրուած։

Ցուցադրուած նիւթերը շատ խնամքով դասաւորուած էին զանազան բաժիններու մէջ։ Կոմիտասի կեանքին զանազան հանգրուանները առանձին առանձինն դասաւորուած էին իրարմէ անջատ պաստառներու վրայ, Կոմիտասի ծնունդը, ուսանողական շրջանը՝ Թիֆլիս, Էջմիածին, Պերլին, իր ճամբորդութիւնները Կ. Պոլիս, Պուլկարիա, Գերմանիա, Ֆրանսա, Եգիպտոս և այլուր, իր աշակերտները, իր նամակներէն նմոյշներ, իր դէմ եղած հալածանքները, աքսոր, վերադարձ Կ. Պոլիս, ապա Ֆրանսա՝ Փարիզի մէջ յիմարանոց, իր մահն ու թաղումը ու ապա իր աճիւններուն փոխադրութիւնը Հայաստան, ի վերջոյ Հայաստանի մէջ իր ծննդեան 100ամեակի տօնակատարութիւնները։

Այս հսկայ և արժէքաւոր աշխատանքը մեծագոյն մասամբ կատարած է Մօ. Եդուարդ Յակոբեան, որ ցուցահանդէսի բացման պահուն ներկաներուն տուաւ մանրամասն բացատրութիւններ ցուցադրուած նիւթերուն մասին, ու արժանացաւ բոլորին ալ շնորհաւորութիւններուն և շնորհակալութիւններուն անխտիր։

Արժանի է նաև յիշատակել անունները ՊՊ. Սիմոն Ստեփանեանի, Շ. Աւետիսեանի, Յ. Համբիկեանի, Պ. Սէզգէնեանի, Ե. Սիմոնօֆի, Անդրօ Վարժապետեանի Ն. Տընկճեանի և Գ. Ոսկերիչեանի, որոնք աշխատանքային իրենց զանազան մասնակցութիւնը բերած և սատարած են ցուցահանդէսին յաջողութեանը։

ՍՈՒՐԻԱ

ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒՑ ՀՈԳՇ. Տ. ՏԱՐՕՆ ՎՐԴ. ՃԷՐԷՃԵԱՆԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ՓՈԽԱՆՈՐԴԻ ՀԱՆԳԱՄԱՆՔԸ

Սուրիոյ վարչապետի 22 Դեկտեմբեր 1969 թուակիր թիւ 2536-1 պաշտօնական շրջաբերականով, Սուրիական Արաբական Հանրապետութեան բարեխնամ կառավարութիւնը կը հաստատէ Հոգշ. Տ. Տարօն Վարդապետ Ճէրէճեանի Դամասկոսի Թեմի Առաջնորդական Փոխանորդի հանգամանքը, գտնելով զայն օրինական եւ համապատասխան սուրիական օրէնսդրութեան։

Հայր Տարօնի Փոխանորդ ընտրութիւնը տեղի ունեցած էր Դամասկոսի Թեմական Ժողովին կողմէ եւ միաձայնութեամբ, որմէ ետք դիմուած էր սուրիական իշխանութեանց՝ առ ի վաւերացում։

ՆՈՐ ԱՐԱԲԿԻՐԻ 44ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱԼԷՊԻ ՄԷՋ

Արաբկիրի Միութեան Հալէպի մասնաճիւղի նորընտիր վարչութեան նախաձեռնութեամբ, Կիրակի 30 Նոյեմբեր 1969ի կէսօրէն, Սէպիլի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ ՆՈՐ ԱՐԱԲԿԻՐԻ 44րդ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ նուիրուած հանդիսութիւն-ճաշկերոյթը։

Հայաստանի մէջ խորհրդային կարգեր հաստատուելէն հինգ տարի վերջ, 1925ի Նոյեմբեր 29ին, Երեւանի մօտ «Կիւլէ Տէրէ» կոչուած ամայի ու խոպան բարձրաւանդակին վրայ հիմը կը դրուի ներկայ գեղածիծաղ Երեւանի մէկ անբաժանելի ու բարգաւաճ մասը եղող ՆՈՐ ԱՐԱԲԿԻՐԻ։

Արաբկիրի Միութեան Ամերիկայի Կեդր. Վարչութիւնը, հաւատարիմ Միութեան Պատգ. Ժողովի որոշման՝ կը վերցնէ նախաձեռնութիւնը հայրենաշինութեան այս պատուաբեր գործին։

Ամերիկայէն խորհրդային Հայաստան կը մեկնին միութեան լիազօր ներկայացուցիչներ եւ հայրենի կառավարութեան հետ բանակցելով, նիւթական մեծ զոհողութիւններու գնով, հիմը կը դնեն ՆՈՐ ԱՐԱԲԿԻՐին։

Հայաստանի խորհրդայնացման հինգերորդ տարին իսկ, երբ բովանդակ մարդկութիւնը կասկածանքով կը նայէր Հոկտեմբերեան յեղափոխութեան և հայութիւնը սփիւռքի մէջ՝ վերապահութիւններ ունէր Մայր Հայրենիքին հանդէպ, հայրենասէր արաբկիրցին կ'առնէ պատմական քայլ մը, հիմը դնելով համանուն աւանին։

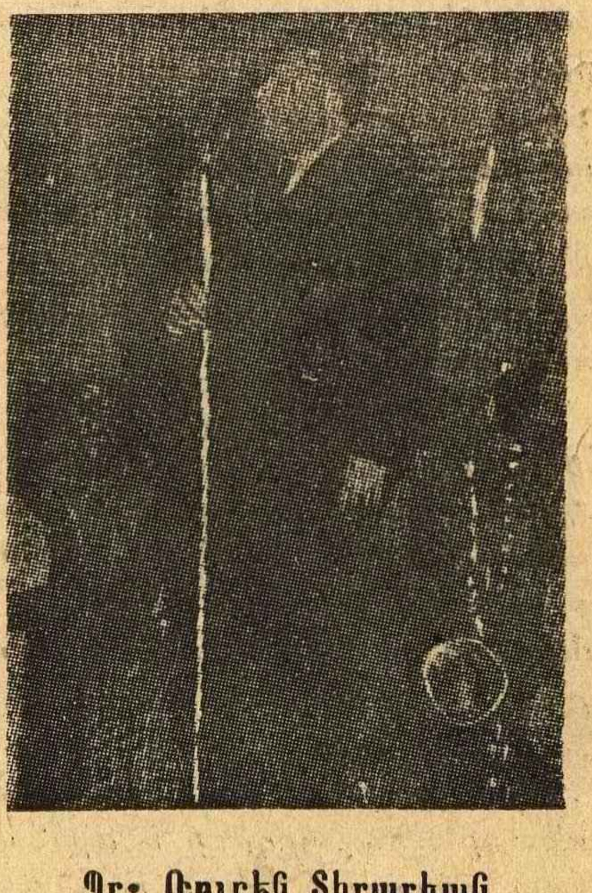
Այս օրինակը դարձաւ վարակիչ, ու յաջորդող տարիներուն, հետզհետէ բարձրացան նորանոր աւաններ ՆՈՐ ՍԵԲԱՍՏԻԱ, ՆՈՐ ՄԱԼԱԹԻԱ, ՆՈՐ ԽԱՐԲԵՐԴ եւայլն։

Ահա, այսպիսի պատուաբեր նախաձեռնութեան մը 44րդ, պանծալի տարեդարձին առիթով էր որ Սէպիլի սրահին մէջ համախմբուած էին հալէպաբնակ արաբկիրցիներն ու անոնց բարեկամները։

Հանդիսութեան բացումը կատարեց միութեան երիտասարդ ատենապետ Պր. Յակոբ Տիրարեան, որ բացատրեց օրուան նշանակը։

Գործադրուեցաւ գեղարուեստական կոկիկ յայտագիր մը, արտասանեց Օր. Շաքէ Փալանճեան։ Մեներգեցին Պր. Մարտիրոս Մարտիրոսեան (Մարտօ), Օր. Մարալ Սարգիսեան և Պր. Մինաս Փալանճեան։

Ապա բեմ հրաւիրուեցաւ օրուան բանախօսը՝ Կիլիկեան Ճեմարանի տնօրէն, ծագումով

Պր. Ռուբէն Տիրարեան ելոյթի պահուն

բնիկ արաբկիրցի Տիար Ռուբէն Տիրարեան, որ շուրջ կէս ժամ առիթներ(?) ներկաները յաւուր պատշաճի բանախօսութեամբ մը։

Ցարգելի բանախօսը վեր առաւ արաբկիրցիին հայրենասիրութիւնը և ՆՈՐ ԱՐԱԲԿԻՐԻ նուաճումները, որպէս մայրաքաղաք Երեւանի անքակտելի մէկ մասը։

***

Առաջին բաժինը վերջացած ըլլալով, սկսաւ ուրախ կերուխումը և զուարթ պարը, առաջնորդութեամբ հալէպահայութեան ծանօթ նուագախումբին «ԲԸՆՏԼԸ»՝ նախկին անունով «ՌԻԻԳԻ»։

Օրուան պատուոյ հիւրին՝ Տիար Գէորգ Ներսոյեանի ղեկավարութեամբ կատարուեցաւ ՆՈՐ ԱՐԱԲԿԻՐԻ 44րդ տարեդարձին նուիրուած փառաշուք կարկանդակին մոմավառութիւնը, որ կոկիկ գումար մը ապահովեց միութեան։

Ուրախճանքը շարունակուեցաւ մինչև երեկոյ, ուշ ատեն։

Կը շնորհաւորենք Արաբկիրի Միութեան նորընտիր վարչութիւնը և յարատեւութիւն կը մաղթենք, որպէսզի նման ձեռնարկներով շարունակեն սփիւռքի մէջ վառ պահել Մայր Հայրենիքի սէրը, միացնելով հաւատարիմ քաղաքացիները սուրիական սիրելի հայրենիքին։

Ապրի՛ք արաբկիրցիներ...։

ԹՂԹԱԿԻՑ

Հալէպ

ՄԱՍՆԱՒՈՐ «ՃԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

ՊԷՏՔ Է ԹՈՒՉԵԼ...

ՓՐՈՖ. ԶԱՒԷՆ ՏՈՒԼԱՊՃԵԱՆ

— Բժիշկ, արդէն երկու ժամ է մի երիտասարդ ձեզ է սպասում: Շատ անհամբեր է, ասում է, որ պէտք է այսօր անպայման տեսնի ձեզ:

Այս խօսքերով դիմաւորեց ինձ բաժանմունքի հերթապահը: Ես նոր էի դուրս եկել համալսարանի լսարանից: Մի քանի րոպէից պէտք է սկսուէր գիտական հաւաքը, որ շաբաթը մէկ աւանդական ձեւով կազմակերպում ենք սրտաբանութեան բաժանմունքում:

— Բայց ես ոչ մէկին չեմ ընդունում, դուք յայտնէք նրան, որ զբաղուած եմ և չեմ կարող ընդունել, թող դիմի մեր գիտպանների բժշկին:

Ջեկուցումը շատ հետաքրքրական էր: Տեղի ունեցաւ մտքերի բուռն փոխանակութիւն և աննկատելի անցաւ ամբողջ երկու ժամ:

Դուրս եկայ և երբ առանձնասենեակի դուռն էի բացում, հերթապահը նորից մօտեցաւ:

— Ներեցէք, բժիշկ, երիտասարդին համոզել անհնար է: Նա չափազանց յուզուած է և պնդում է, որ չի հեռանայ, մինչև ձեզ չընդունիք:

Խնդրեցի հերթապահին թոյլատրել երիտասարդին ներս մտնել: Վայելուչ, գեղեցկադէմ, լայնաթիկունք երիտասարդ էր, քաղաքացիական օդաչուութեան ծառայողի համազգեստով: Նա աշխատում էր զսպել իր յուզումը, սակայն աչքերն ու մատների անհանգիստ շարժումները վկայում էին գրգռուած նեարդային համակարգի մասին:

— Բժիշկ, ներեցէք ինձ, բայց ես պէտք է ձեզ հանդիպէի այսօր եւեթ, հակառակ դէպքում ես ստիպուած կը լինէի դիմել այլ քայլի:

Ես ցնցուեցի: Երիտասարդ, յաղթանդամ տղայ, որի համար կեանքը նոր է սկսւում, յանկարծ արտայայտում է մտքեր, որոնց բովանդակութիւնը պարզ է ամէն մի բժշկի:

— Հանգստացէք, խնդրեմ, ես կարծում եմ մենք ամէն ինչ կը պարզենք: Ըստ երեւոյթին ձեր հարազատներից մէկը ծանր հիւանդ է...

— Ոչ, բժիշկ, ե՛ս եմ հիւանդը, ե՛ս: Ես այլեւս չեմ կարող թռչել, ես արդէն գոյութիւն չունեմ:

Խնդրեցի մանրամասն պատմել:

— Ես օդաչու եմ: Արդէն հինգ տարի է կանոնաւոր թռչում եմ: Օդանաւը իմ ամենամտերիմ ընկերն է, օդում ինձ երջանիկ եմ զգում, ցամաքն ինձ այնպան հարազատ չէ, ինչքան երկինքը: Թռչել. սա է իմ կեանքի նշանաբանը: Բայց այլեւս չեմ կարող թռչել: Մեր բժիշկը յայտնեց, որ ես սրտի աղմուկ ունեմ, նա ինձ արգիլում է թռչել,— և լռեց:

— Դուք պարբերաբար քննութեան էք ենթարկուել, մի՞թէ այդ մասին ձեզ երբեք ոչինչ չեն ասել:

— Իմ հիւանդութիւնը յայտնաբերեց մեր նոր բժիշկը, ես նրան առաջին անգամ եմ հանդիպել:

Մի քանի հարց տուեցի: Ոչ մի գանգատ, անցեալում ոչ մի հիւանդութիւն: Տարօրինակ է, ինչպե՞ս կարող էր պատահել, բացարձակ առողջ մարդու մօտ յանկարծ սրտի աղմուկ՝ սրտի արատ:

Օգնել երիտասարդին, դուրս բերել նրան հոգեկան այդ տագնապից: Բայց ինչպէ՞ս. չէ՞ որ սրտում աղմուկ կայ, սրտի արատ ունի: Ժխտել այդ, թոյլ տալ նրան թռչե՞լ: Ինքնախաբէութիւն, հանցագործութիւն:

Բռնեցի բժշկին յատուկ ուղին: Գուցէ այստեղ բժշկական սխալ կայ, գուցէ աղմուկ չկայ... կամ գուցէ աղմուկ կայ, բայց օրկանական է, ֆունկցիոնալ է, ֆիզիոլոգիական «անմեղ» աղմուկ է և չի կապւում սրտի արատի հետ:

Ո՛չ, ենթադրել չի կարելի:

— Հանուէք, խնդրեմ:

Սիրտը լսելը սովորական երեւոյթ է, ռեֆլեքսի նման մի բան, բայց այս դէպքում ես սկսեցի տատանուել, կարծես ինչ-որ որոշիչ քայլից առաջ ես յուզուած էի:

Լսում եմ սիրտը: Այո, աղմուկ կայ, բայց... Նորից պէտք է լսել, պէտք է երկար լսել, տարբեր դիրքերում, ֆիզիքական մարզանքից յետոյ պէտք է չափել արեան ճնշումը, զարկերակը:

Այս բոլորը կատարում եմ և աստիճանաբար աւելի եմ համոզւում: Այո կայ, կայ աղմուկ, բայց չկայ սրտային հիւանդութիւն, աղմուկ՝ որը ոչ մի ախտաբանական նշանակութիւն չունի, սոսկ հրեշտակային երեւոյթ է առանց հիւանդագին բովանդակութեան: Կրկին և կրկին լսելուց յետոյ համոզւում եմ, որ աղմուկը օրկանական չէ:

(Շար. տես էջ 4)

ԱՅԴ ԾԱՌԸ ՉԷ ՄԵՌԱԾ

ԵԴՈՒԱՐԴ ՍԻՄՔԷՇԵԱՆ

Երէկ կը տեսակցէի սկեպտիկ և թունաւորուած հոգիի մը հետ, թշնամի գեղեցկութեան, բանաստեղծութեան, անմահ երազի մը իրականութեան: Ցիշեցուցի իրեն՝ թէ վաղը Կաղանդ է, և լոյսերով, մոմերով պիտի պսպղայ Նորէն յաւերժութեան Ծառը, սերունդներու կեանքը յարութիւն պիտի առնէ անոր մշտադալար ոստերուն առջև, անոր գուրգուրոտ հովանիին տակ: Ըսի տակաւին՝ թէ այդ ծառը իրարու կը պսակէ հողը և մեր հոգին, հողէն կը ժայթքի և կու գայ բնակիլ մեր էութեան մէջ:

Ան չէր լսեր զիս, աչքերուն մէջ ատելութեան կայծեր կը բռնկէին, ծաղրանքի ժպիտ մը կը գալարէր ցամքած իր դէմքը:

— Այդ ծառը մեռած է — մռլտաց յանկարծ,— անկենդան և փշրուած խամաճիկ մըն է, և դուք ի զուր ծափ կը զարնէք այդ կուռքին առջև, անոր կ՚աղաւնիք և կէս գիշերին զայն կ՚ողջունէք խնկահոտ մաղթանքներով: Սուտ մըն է ան, մարդիկ զայն հիւսած են իրենց երեւակայութեան մէջ և բեհեզներով զարդարած են զայն, իրենք զիրենք աւելի լաւ խաբելու համար:

Իրեն ըսի թէ ծառը սէր է, որ կը վերապրի փոթորիկէն ու իր գթութիւնը կը տարածէ մարդոց թշուառութեան վրայ, խաղաղութիւն կը բաշխէ մեր ցաւերուն ու վէրքերուն, և մեզ կ՚ամփոփէ իր նահապետական ստուերին տակ: Անկեղծութեան ձայնն է ան, որ կը հնչէ գիշերային անձկութեան մէջ:

— Այդ ծառը խորհրդանիշն է ձեր մոլորանքին,— առարկեց նորէն անհաւատը.— իմէ փրկութիւն կ՚ա նկալէք ձեր վհատութեան ժամերուն, և ան պատրանքէ պատրանք կը տանի ձեզ ու կը խնդայ ձեր կործանումին վրայ, ձեր աչքերուն դէմ կը ցցէ տառապանքի խաչափայտը, և ձեզ հրապուրելէ ետք կը թողու որ փշրուիք իր աւերակին վրայ:

Ի՛ են պատասխանեցի թէ ծառը յոյս է, որ ապրելու կամքը

կուտայ մեզի նոր պտղաբերութեան մը յոյսը, որ վաղը պիտի ծաղկի աւելի յուռթի հասկերով և ճիւղերով, ի զո՛ւր տապարներով պիտի վիրաւորենք այդ ծառը, պիտի կտրենք, քանդենք անոր գեղեցկութիւնը, ի զուր կայծակներ պիտի բզկտեն զայն, ծառը պիտի վերածաղկի աւելի թարմ կեանքի մը յայտնութիւնով:

— Կարելի չէ ապրիլ մահուան գաղափարին հետ,— տրտնջաց անգամ մըն ալ սկեպտիկը,— այդ ծառը գերեզմանէն ելած ուրուական մըն է, ներկուած կմախք մը, որուն աչքերուն մէջ կենդանութիւն կը փնտռէք: Լապտերներ կը կախէք անոր չորցած ոստերէն, որպէս զի կորենայ լուսաւորել ձեզ, և դուք հաւատաք թէ կեանքը կը հոսի իր սպառած երակներէն: Ան պարտութեան և քայքայումին պատկերն է միայ, և դուք կը փորձուիք զայն կոթող մը նկատել:

— Ո՛չ - պոռացի այլեւս զսպուած զայրոյթով մը,- այդ ծառը չէ մեռած. արձանացումն է ան մարդկային հրաշագործ աշխատանքին, բնութեան անյաղթելի երկունքին, քաղաքակրթութեան բարձրագոյն պատգամներուն ծառը հաց է, միրգ և մանանայ, ծառը գաղափար է, օրէնք և իմաստութիւն: Ան պիտի տեւէ մարդոց բերքին և շինարար առաքինութիւններուն հետ, ան ոչ սկիզբ ունի, ոչ ալ որևէ վախճան: Ցաւիտենական մանկութիւնն է ան, որ կը խորհրդանշէ մեր պարտէզներուն, անտառներուն փառքը, ամբողջ մարդկութիւն մը կ՚ապրի իր արմատներուն մէջ:

* * *

Երբ տուն վերադարձայ, Կաղանդի երեկոն կ՚իջնէր արդէն, պարզ, խաղաղ, հաղորդական: Փողոցներէն երգեր կը լսուէին, խորհուրդը կը թափանցէր լուսավառ պատուհաններէն:

Եւ ծառը հո՛ն էր անհա, աւանդական սեղանի մը դէմ բացած իր թեւերը, մայրական ու հայրական, նաև պայծառական ներկայութեամբ մը, սենեակին գաղջ մտերմութեան մէջ:

Այն ատեն անգամ մըն ալ հաւատացի ծառին ճշմարտութեան, զայն ողջունեցի և խոնարհեցայ իր մեծութեան առջև:

ԱՄԱՆՈՐԵԱՆ ՈՂՋՈՅՆ

«ՃԱՀԱԿԻՐ»ին.

Սրտագին շնորհաւորում եմ թերթի ընթերցողներին և Արաբական Արևելքի հայրենանուէր համայն հայութեան Ամանորը 1970 թուականի, որ Լենինի ծննդեան 100ամեակի եւ Խորհրդային Հայաստանի 50ամեակի տարին է:

Թող ամէն մի գիտակից հայ յիշէ, թէ Խորհրդային իշխանութեան գաղափարը միայն փրկեց կորստեան անդունդի եզրին հասած հայ ժողովրդին, և վերածնած Հայաստանը հասցրեց իր այսօրւայ փառքին:

Թող յաղթանակէ արաբների արդար կռիւը չարանենգ թշնամու դէմ: Թող լինի միշտ խաղաղութիւն: Թող լինի միշտ Խորհրդային Միութիւնը, որի բազմազգ ընտանիքում աճի, բարգաւաճի և նորանոր գագաթներ նուաճի Խորհրդային Հայաստանը, ամենայն հայոց Հայրենիքը:

ՊԱՏՐԻԿ ՍԵԼԵԱՆ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՄՇԱԿՈՅԹԻ
ՎԱՍՏԱԿԱՒՈՐ ԳՈՐԾԻՉ

ԱՄԱՆՈՐԵԱՆ ԺՊԻՏ

ՉԱՐՏԱՍԱՆՈՒԱԾ ԲԱԺԱԿԱՃԱՌ

ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԱՀԱՐԻ

... Այս բաժակը ես բարձրացնում եմ չխմողների կենացը: Ես տեսնում եմ ձեր դէմքին հիասթափութիւն:— Ինչ տխուր կենաց:— Մի՛ շտապէք:

Ես ունեմ խմող և չխմող ընկերներ և բարեկամներ: Նրանցից մէկը, մի զգայուն արուեստագէտ, շատ խմելուց դարձաւ մի ճարպակալած Դարչօ Խրիստաֆորովիչ: Այո՛ նա իր ամբողջ երկնատուր ուժն ու կարողութիւնն սպառեց գեղեցիկ բաժակաճառերի և կենացների վրայ: Մի ուրիշը խմիչքին զոհաբերեց իր ընտանեկան սքանչելի անդորրը, երրորդը բթացաւ, կորցրեց իր բարի անունը հիմնարկում, ետ-ետ գնաց ու դարձաւ անժամանակ թոշակառու: Այս մի հոգին էլ օղու մէջ կորցրեց բոլոր ձայնաւորները, խօսում է միայն բաղաձայններով:

— Ո՞ւր ես գնում,— հարցնում ես. նա բարձրացնում է բթամատը ու՝— գնմմբժկրղխըմ,— պատասխանում է այսինքն՝ գնում եմ մի բաժակ օղի խմեմ...

Այս բաժակը ես բարձրացնում եմ չխմողների կենացը, այսինքն՝ բոլոր նրանց կենացը, որոնք մի բաժակից մի շշի բաւականութիւն են ստանում, կարող են հարիւր կրամ խմել, բայց երբեք լիթրաչափ քէֆ անել, որոնք գիտեն, որ խմիչքը տրուած է վայելելու և ոչ թէ թունաւորուելու համար: Գինու և արբեցումի հանճարեղ երգիչ Խայեամը մէկն է, գինու և արբեցումի զոհերն՝ անհաշիւ: Խմե՛նք, խմէ՛ք, թո՛ղ խմեն, բայց այնպէս, որ մե՛նք խմենք խմիչքը և ոչ թէ խմիչքը՝ մեզ:

Ու ուրեմն՝ բարձրացնենք բաժակները: Մեր այս զգաստութեան և չափաւորութեան քարոզը նոր տարուն չի վերաբերում: Ես՝ նախկին հարբեցողս և ներկայ զգաստութեան մունետիկս, արդէն հարբած եմ: Մի՛ հարցնէք ուր եմ գնում:

— Գնմմբժկղխմ...

ԱՐՈՒԵՍՏ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԹԵՐԹ ՄԸ ՀԱՅ ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Լիոնի «Փրոկրէ» օրաթերթը յօդուած մը նուիրած է հայ մանրանկարչութեան: Խօսելէ ետք հայ տառերուն և ձեռագրական արուեստին ծագման ու տարածման պարագաներուն մասին, յօդուածագիրը կ՚ըսէ. «Դժբախտաբար շատերը (ձեռագիրներէն) կորսուած են: Արշաւողները այս բաներուն հանդէպ մեծ յարգանք չունէին: Այսպէս, 1170ին, Սելճուքները (Թուրք) Սիւնիքի մէջ քանդեցին ոչ միայն վանքը, այլեւ շուրջ 10.000 ձեռագրերու հաւաքածու մը: 15–18րդ դէպքերը ես պատճառ եղան որոշ թիւով հաւաքածուներու ոչնչացման և ցրումին»:

Այնուհետև յիշելով վերջին տարիներուն մէջ լոյս տեսած հայկական մանրանկարչութեան ալպոմները, յօդուածագիրը կ՚աւելցնէ.

«Վերջերս մեր ձեռքը հասած ալպոմը Հայաստանի պետութեան հրատարակութիւնն է, Երևանի «Հայաստան» հրատարակչականին կողմէ: Երեք լեզուով, ֆրանսերէն, հայերէն և ռուսերէն, տրուած բացատրութիւններով 240 էջնոց այս հատորը կը ներկայացնէ մինչև այսօր անտիպ մնացած նմոյշներ:

«Ալպոմը կը սկսի Մատենադարանին առաջին կարգի մէկ կտորով, որ է Էջմիածնի Աւետարանը, որ կը պարունակէ պատկերազարդուած չորս թերթեր, որոնք մասնագէտներու կարծիքով, կը պատկանին Զ.րդ և Է.րդ դարերուն: Բայց ոմանց համար այս թուականները վիճելի են: Նոյնինքն ձեռագիրը նուազ հին թուականի մը կը վերագրուի (989):

Յօդուածագիրը կ՚եզրակացնէ.

«Շնորհիւ այս նոր հրատարակութիւններուն, հայկական մանրանկարչութիւնը դուրս ելած է իր ծածուկ հանգամանքէն և այսուհետև կրնայ տեղ գրաւել անձնական գրադարաններուն մէջ»:

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԱՌԱԾԱՆԻ

Կարմրեցէք ձեր սխալներէ՛ն՝ ոչ թէ զանոնք ուղղելէն:

(Սանսկրիտ)

Ի վերջոյ աղուէսին մորթը պիտի երթայ մուշտակագործին խանութը:

(Հայկական)

Պարտականութեան ճանապարհը մօտ է, բայց մարդիկ զայն կը փնտռեն իրենցմէ հեռու:

(Չինական)

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

ՅՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆԻ 100-ԱՄԵԱԿԻ Տօնակատարութիւնը Նիւ-Եորքի Մէջ Խոր Տպաւորութիւն Թողուց

(Սեփական թղթակցութիւն «Ջահակիր»ի)

Ազգային մեծ և համամարդկային ազնիւ գաղափարներով տոգորուած Յովհաննէս Թումանեանի ծննդեան 100ամեակը տօնուեցաւ շքեղօրէն Նիւ Եորքի մէջ, Դեկտ. 14ին, երբ անձրեւախառն ձիւնամրրրիկը փորձի կ'ենթարկէր ձեռնարկի յաջողութիւնը: Սակայն հետըզհետէ Առաջնորդարանի «Գավուգճեան» սրահը լեցուեցաւ բանաստեղծին յիշատակը յարգող բազմութեամբ:

Բեմին ճակատը կը զարդարէր Յովհ. Թումանեանի մպտուն և կայծկլտող աչքերով մեծադիր նկարը, զոր գեղեցկօրէն գծած էր արուեստագէտ պր. Վազգէն Յովհաննէսեանը: Պատուանդանի աստիճաններուն վրայ, ինչպէս գըլխավերեւը, զետեղուած էին ծաղկեպսակներ և երկու կողմերը՝ ուռիի ծառեր վայրահակ ճիւղերով:

Հայ Գրականութեան Բարեկամներու Միութեան ատենապետ Գր. Վարդգէս Գրիգորեան, ժողովը բացուած յայտարարելով առաջարկ մը ներկայացուց, թէ Նիւ Եորքի մէջ բացուելիք առաջին ամէնօրեայ դպրոցը պէտք է կոչուի «Յովհաննէս Թումանեան» անունով:

Գր. Արշակ Սահակեան կարդաց սոյն յայտարարութիւնը, որ ստորագրուած էր կարգ մը անձնաւորութիւններէ, և բնական է, ոչ ոք անհամաձայն էր:

Որպէս յայտագրի վարիչ՝ հրաւիրուեցաւ Գր. Սուրէն Մանուէլեան, որ գրուատեց Թումանեանի կեանքը, գրական և հասարակական գործունէութիւնը, որ այսօր միջազգային մեծութեան արժանացած՝ կը փառաբանուի ինչպէս Խ. Հայաստանի, այնպէս ալ Ս. Միութեան բոլոր մեծ քաղաքներուն և արտասահմանի մէջ:

Առաջին ատենախօսը, որ հրաւիրուած էր Շիքակոյէն, Ամերիկայի առաջնակարգ բժիշկներէն Տոքթ. Համբարձում Քէլիկեանն էր: Մեծայարգ բժիշկը հրապարակ եկաւ Զարենցեան ոճի խօսքերով.- «Ես հանրենցի, լեռնական, պարզ մարդ մըն եմ: Հետեւաբար, ինձմէ չակնկալէք գրական մեծ հմտութիւն: Սակայն տոքթոր գիտակ հայ գրականութեան բնոյթին, յայտնաբերեց կարգ մը ճշմարտութիւններ Թումանեանի մասին, թէ անոր ստեղծագործութիւնները տոգորուած են պարզ ու հասկնալի բառերով, ժողովրդական ոճով, գոյնով ու լիաբուռն ոգիով. ասոր մէջ է իր մեծութիւնը: Ան հաստատեց արտասանեց Թումանեանէն և ուրիշ գրողներէ և բաղդատելով զանոնք՝ եզրակացուց թէ ինչո՛ւ ոմանց գրականութիւնը կրնայ երկար ապրիլ: Յովհ. Թումանեանի գլխաւոր յատկանիշներէն մէկն այն է, որ իր ընտրած նիւթին շուրջ է որ անմիջականօրէն կը դառնայ իր գաղափարական հզօր չեշտը, մինչ ուրիշներ իրենց գրութիւնը կը զարդարեն այլազան ու աւելորդ տարազներով և կը մեռցնեն վէպն ու բանաստեղծութիւնը և նոյնիսկ առաջադրուած բուն նպատակը:

Ապա բժիշկը ջատագովեց Թումանեանի հայրենասիրութիւնը, որ մղում տուած էր իր արուեստին միջազգային գրականութեան մէջ ուրոյն և արժէքաւոր տեղ մը գրաւելու: (Բուռն և ոգևորիչ ծափեր):

Երկրորդ բանախօսը՝ Եդուարդ Սահակեան, որ դասաւորած էր իր նիւթը, անդրադարձաւ Թումանեանի կարգ մը յատկանիշներուն:

(Շար. տես էջ 7)

ՊԷՏՔ Է ԹՌՉԵԼ...

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Իմ խօսքը պէտք է կարճ լինի: Ամէն մի փոքր տատանում կարող է հիւանդի մէջ կասկած առաջացնել:

Կանչում եմ քրոջը: Լսում Նկարել ելեկտրոկարդիոգրամը և կատարել կրծքավանդակի ռենտգէն լուսանկարում, հիւանդին ընկերակցել և քննութեան աւարտին ինձ մօտ գալ:

Քոյրը զարմանում է իմ անհանգստութիւնից: Հիւանդը լռում է, գլխի տակով կայ: Ինձ թւում է որ նրա աչքից չի վրիպում իմ ոչ մի շարժումը, նրա ուշադրութեան կենտրոնում է իմ խօսքերը:

Բիչ անց կարդում եմ էլեկտրոգարտիոկրաման և ռենտգենաբանական տուեալները: Ոչ մի ախտաբանական չեղում: Կրկին եմ նայում, կրկին կարդում: Ուրախութիւնս չեմ կարողանում զսպել: Երիտասարդը քարացած նայում է ինձ: Ընդհատում եմ լռութիւնը.

— Դուք կարող էք թռչել:

Օդաչուն գամւում է տեղում, լռում է, ապա մի ակնթարթում ցատկում, փաթաթւում է ինձ, համբուրում ու անսպասելի դուրս վազում սենեակից:

Ես երջանիկ էի, բայց միաժամանակ տխուր: Տխուր էի՝ ոչ բոլոր հիւանդները կարող են թռչել: Ինչ է նշանակում բժշկի խօսքը: Նա ընդունակ է բուժել ամենածանր հիւանդին, ընդունակ է նաեւ ծանր հիւանդ դարձնել:

Սակայն ինձ սփոփում է իմ մասնագիտութիւնը: Այո, բժշկութիւնը ճշմարիտ արուեստ է, և ինչպէս ամէն արուեստ, ունի իր փիլիսոփայութիւնը, իր սրբութիւնը:

Բժշկութիւնը արուեստ է եղել և՛ Հիպոկրատի շրջանում, և՛ Գալենի օրօք, և՛ Հերացու ժամանակ, և՛ մեր օրերում: Բժիշկը նկարիչ է, նա ընկալում է գոյները, իւրաքանչիւր հիւանդի բնորոշ երանգները, նա այդ համադրում է իր մէջ եւ վերարտադրում նոր գոյներով: Բժիշկը ծպտուած բեմ է բարձրանում՝ կատարելու ամենադժուարին դերը, մերթ խիստ դէմքով, մերթ հեզահամբոյր, մերթ հանգիստ, մերթ վայրացած, մերթ ժպիտով, մերթ կսկիծով... իսկ մերթ էլ իր սեփական սրտի ցաւով...

ԲԱՐՔԵՐ ԵՒ ՍՈՎՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ ԵՐԿՐԷ ԵՐԿԻՐ

Ծնունդն ու Նոր Տարին տօնելու զանազան ժողովուրդներու կերպը, թէեւ քրիստոնեայ ժողովուրդներու համար հաւատքական աւելի որեւէ արտայայտութենէ աւելի կը բնորոշէ իւրաքանչիւր երկրի կենցաղային ոճը, բարքերը:

Օրինակի համար, մինչ Անգլիոյ մէջ Ս. Ծնունդ տարուան ամենէն նշանաւոր տօնն է և որուն կը յատկացուի բոլոր շքեղութիւնը, Շոտլանտայի մէջ Նոր Տարին կը գրաւէ առաջին տեղը եւ անոր կը յատկացուին բոլոր ուրախութիւնները, ինչպէս «բարի ոտք»ը, որ մինչեւ այսօր եկող տարուան համար կաբեւոր նշան մը կը նկատուի, Նոր Տարուան առաջին օրը այցելող անձին համաձայն:

ԹՈՔԻՈՅԻ մէջ, բուն Նոր Տարին (Սօ Եացու) կ'աւետուի Իքեկամի Հոմմուզի տաճարին պղնձեայ հսկայ կոչնակին 108 հարուածներով՝ Դեկտեմբեր 21ին: Սակայն, բազմաթիւ ճափոնցիներ՝ Նոր Տարին եւրոպացիներուն և ամերիկացիներու պէս՝ կը տօնեն Յունուար 1ին:

Ճափոնցիներու սովորութիւնները քիչ մը տարօրինակ են մեզի համար:

Երբ Նոր Տարին աւետող կոչնակը հնչէ, ճափոնցիները կը դառնան Ֆուճի լերան կողմը և կարճ աղօթք մը կ'ընեն իրենց կրօնքի ութը միլիոն աստուածները բարեհաճեցնելու համար:

Ետքը, սովորոյթները յարգող ամէն ընտանիքի պետ, տանը, էն կամ աղբիւրէն քանի մը կաթիլ ջուր կ'առնէ և կը դնէ տան խորանին մէջ: Երբ այս արարողութիւնն ալ աւարտի, ընտանիքի պետը չէ մը բրինձի անուշ գինի («թօզօ») կը բանայ և առաջին ումպը կուտայ ընտանիքի կրտսեր անդամին, որովհետեւ կ'ըսեն ըլլալ որ ապագային, ընտանիքի ճակատագիրը (բախտը) անկէ կախում ունենայ:

Այս ընտանիքի անդամները բարեկամներու և ծանօթներու այցելութեան՝ կ'երթան, հագած տօնական հանդերձներով կարգաւորուած հայրենական կիմոնոն: Ի վերջոյ կը հաւաքուին իրենց նախնիքներու գերեզմաններուն առջև և անոնց կ'ընեն անցած տարուան ընթացքին ընտանեկան պատահարներուն յաջողութիւնները և պարագայից համար ունեցած յոյսերը:

Նոր Տարուան ճաշը «Օզօք» կը կոչուի և կը բաղկանայ ձուկէ, թռչնեղէնէ և խոտէ:

ՊԻՐՄԱՆԻՈՅ մէջ տարօրինակ սովորութիւն մը կը տիրէ: Նոր Տարուան նախօրեակին, երիտասարդներն ու երիտասարդուհիները երկու շարքի վրայ կը շարուին՝ ամէն մէկը զինուած բաժակով մը: Անմիջապէս որ ազդանշանը տրուի, բարձաստարտը կը սկսի: Ով որ չկրնայ դիմացէն իրեն նետուած բարձ, օդին մէջ բռնել՝ իր բարձը կը կորսնցնէ: Երեք օր յետոյ, կրնայ բարձը ետ առնել, եթէ նուէր մը տանի յաղթականին:

Ուշագրաւը այն է, որ կորսնցնողները միշտ այն երիտասարդուհիներն են՝ որ կ'ուզեն ամուսին մը գտնել: Այսպէսով բաքանչելի առիթ մը կը տրուի իրենց՝ երիտասարդի մը ծանօթանալու և յարաբերութիւն հաստատելու անոր հետ: Շատ անգամ, այս յարաբերութիւնները ամուսնութեամբ կը յանգին:

ԶՈՒԻՑԵՐԻՈՅ մէջ երիտասարդներն ու երիտասարդուհիները կը ծպտուին և կը բռնաւորուին կոչնակներով ու զանգակներով որոնք դժոխային ժխոր մը կը բարձրացնեն՝ երբ կը քալեն: Այս կերպով համար կը դնեն հին տարին ու կը դիմաւորեն Նորը:

Ուրիշ սովորութիւն մըն ալ հետեւեալն է: Երիտասարդները կը փաթթուին ձեղ չդաշ կոփէ մորթերու մէջ և տուները կը շրջին: Երբ տուն մը մտնեն, անմիջապէս կը մօտենան օճախին և մորթին մէկ ծայրը կրակին վրայ այրելով, բոլորին հոտոտել կուտան: Միաժամանակ կ'ըսեն. «Թող Աստուած օրհնէ այս պատերը, անոնց մէջ ապրողները և թող ամէն բարիք պարգեւէ անոնց»:

Ամէն տեղ Նոր Տարին կ'ընդունուի ցնծութեամբ: Բնականաբար, ինչպէս բոլոր տօնական օրերու, Նոր Տարիի ալ ամէն տեղ կերուխումը անպակաս կ'ըլլայ: Շատ մը ժողովուրդներ, Նոր Տարիին կը պատրաստեն մասնաւոր խմորեղէններ, գաթաներ: Այս մարզին մէջ անմրցելի են Շուէտացիք որոնք քանի մը տասնեակ տեսակ պզտիկ գաթաներ կը պատրաստեն, խորհրդանշական ձեւերով. Անգլիացիք ալ նշանաւոր են Նոր Տարուան համար իրենց պատրաստած ճաշերով:

Քաղեց Ա. Օ.

ՉՈՒԽՐՃԱԼԻՔՆԵՐ

Անգլիացի մը, նշանաւոր բժիշկի մը դարմանատունը գալով կ'ըսէ.

– Մեծապէս երախտապարտ եմ ձեր խնամքներուն համար: Հազար շնորհակալութիւն:

– Բայց չեմ յիշեր ձեզ խընամած ըլլալս:

– Ճիշդ է, հօրեղբայրս էր ձեր հիւանդը և ես ալ անոր ժառանգորդն եմ:

* * *

Երիտասարդ աղջիկ մը հրատարակիչի մը կը ղրկէ իր մէկ վէպը, որ քիչ մը անվայել բովանդակութիւն մը ունի:

– Կը ցաւիմ, կը պատասխանէ հրատարակիչը հեռաձայնէն, ձեր վէպը շատ գայթակղալից ըլլալուն, կը վախնամ որ տաղտուկներ ունենամ գրաքննիչներուն հետ:

–Լաւ, կը յայտնէ երիտասարդուհին սրտմտած, ուրեմն ետ կը ղրկէք ձեռագիրս:

– Ոչ անձամբ պիտի բերեմ զայն...:

* * *

– Բժի՛շկ, կ'ըսէ հիւանդը, յիշեցի՞ք: Երկու տարի առաջ զիս խնամած էիք, երբ յօդացաւէ կը տառապէի:

– Այո՛, կը յիշեմ:

– Այն ատեն յանձնարարած էիք որ խոնաւութենէ զգուշանամ:

– Անկասկած:

– Հիմա որ բուժուած եմ, եկայ հարցնելու, թէ կրնա՞մ լուացուիլ:

ԱՊՈՒՔԻՐԻ ՀՐԱՇՔՆԵՐԸ

Ապուքիր, ինչպէս աղեքսանդրացիները՝ նոյնպէս գահիրեցիներէն շատերը գիտեն, Աղեքսանդրիոյ մերձակայ և ծովափնեայ մէկ ամառանոց վայրն է: Եղած է ու դեռ կը մնայ նոր հրաշքներու վայր մը: Հին ժամանակ զայն կ'անուանէին «Քանոփ» և ուր կը գտնուէին նըշանաւոր տաճարները «Սարափիս» չաստուածին ու «Իզիս» չաստուածուհիին, որոնք անդադրում հրաշքներ կը գործէին:

Հոն կուգային ոչ միայն բընիկ երկրացիները՝ այլ նաև ամբողջ դրացի և մերձակայ երկիրներու բնակիչները, խնդրելու և օգնութիւն ստանալու սոյն չաստուածէն և չաստուածուհիէն, և այդ տաճարներու սպասարկու քահանաներն ալ օգտուելով հաբեկուածութիւն կը դիզէին:

Երբ Եգիպտոս քրիստոնեայ դարձաւ, հրաշքները կը շարունակուէին, միայն սուրբերու անունններն էին որ փոխուած էին:

Արդ, ջնջելու նպատակաւ անաստուածեան բոլոր հետքերը, հոն փոխադրուեցան և թաղուեցան աճիւնները Ս. Կիրի և Ս. Յովհաննէսի, վերանուանեալները «Անարկիրներ»ը կամ թարգմանաբար անարծաթները.

Այդ երկու սուրբերը իրենց ողջութեան եղած էին բժիշկներ և իբր հաւատացեալ և ճշմարիտ քրիստոնեաներ, կը դարմանէին ու կը բուժէին բոլոր հիւանդները անխտիր, առանց որեւէ դրամական ակնկալութեան: (Ականջը խօսի ներկայ բժիշկներուն. ժամանակները որքա՜ն են փոխուած):

Աւելին, ի յիշատակ Ս. Կիրի (յունարէն Kyr, հայերէն Կիւրեղ) սոյն շրջանը կամ վայրը կոչուեցաւ Ապու Քիր կամ Ապուքիր (հայերէն կը նշանակէ Հայր Կիւրեղ):

Ներկայիս ալ դեռ ... հրաշքներ տեղի կ'ունենան Ապուքիրի մէջ, այն Ապուքիրը՝ որ սիրուած է չաստուածներէ և սուրբերէ:

Հրաշքներ սկսած են տեղի ունենալ, բայց այս անգամ ալ համածայն մարդկութեան ըմբռնման նոր եղանակին: Արդ, հետեւ մարդկութեան նոր չաստուածները կը կոչուին «քարիւղ»:

Իրապէս այդ Ապուքիրի ծովածոցին մէջ, ուր Նափոլէոն Պոնափարթ իր նաւատորմը կորսնցուց (հրաշք մը եւս ի հաշիւ ծովակալ Նելսընի)՝ զգայացունց հոր մը կուգայ յայտնուիլ:

Սոյն հորը օրական պիտի տայ 13 միլիոն խորանարդ մեթր կազ և 300 տակառ ալ կազոլին: Եւ կը սպասուի նոր պեղումներու ու նոր հորերու յայտնագործմանը: Ի՜նչ հարստութիւն երկրի համար, մանաւանդ Աղեքսանդրիոյ համար:

Պիտի սկսի պայքար մը մեր ունեցած այդ կազին և կազոլինին համար: Ջտարանները և քարիւղի գործարանները պիտի սկսին շրջապատել քաղաքը և սկիզբը պիտի դրուի քարիւղատար խողովակներու ցանցի մը: Եւ ինչ մեծ ուրախութիւն մեզի, հազուագիւտ դրամանիշերը պիտի սկսին տեղալ մեր գլխուն:

Պիտի սկսինք այլեւս մեր ծխամորճները տոլարով վառել, նորէն պիտի ունենանք գալիֆորնիական սքանչելի խնձորները՝ քիլոն մէկ շիլինի, կամ ելակները՝ եօթը դահեկանի, ուիսքին՝ 30 դահեկանի, իսկ մնացեալները ապագային նուէր:

Երբ ձեզի կ'աւետենք այսպիսի հրաշքի մը գոյութիւնը, կարեւոր չէ թէ զայն որմէ է՝ Սարափիսէն թէ Իզիսէն, Ս. Յովհաննէսէն թէ Ս. Կիրէն:

Թարգմանեց ՎԱՋԱԿԱՆ

Աղեքսանդրիա, 29-11-69

«ԴՈՒԶՈՒ» ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ՏԻԿ. Ս. ԲԷՇԻՇԵԱՆԻ ԵՒ ՊՐ. Լ. ԵՐԱՄԵԱՆԻ

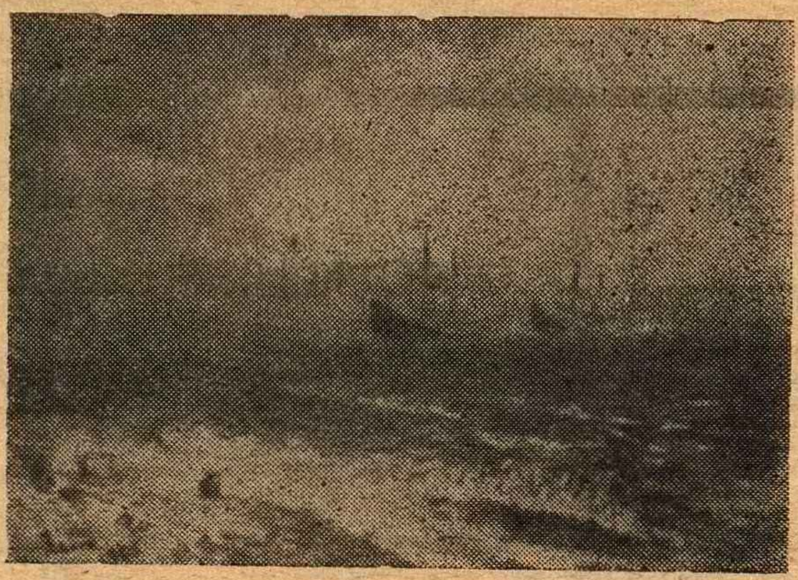
ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԳՈՐԾԵՐՈՒՆ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Շաբաթ, 20 Դեկտ. կ. ե. ժամը 7ին, Գահիրէի Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի «Դուզու»ի անուան սրահին մէջ բացումը կատարուեցաւ արուեստի գործերու ցուցահանդէսի մը, նախաձեռնութեամբ վարժարանին Ծնողք-Ուսուցիչ Միութեան Վարչութեան:

Եգիպտահայ երկու սիրող արուեստագէտներ, Տիկին Սիրվարդ Բէշիշեան եւ Պր. Լեւոն Երամեան, կը ցուցադրէին իրենց աշխատանքներէն բազմաթիւ նմոյշներ:

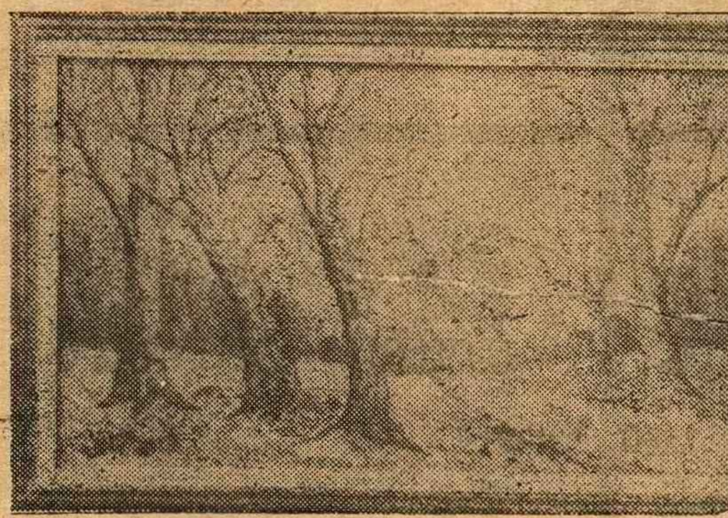
Տիկին Բէշիշեանի փայտի եւ ապակիի վրայ մեծ ճարտարութեամբ աշխատութիւններուն (հրագրութիւններ եւ իւղանկարներ) նիւթերը խիստ այլազան էին, հայկական եւ միջազգային մոթիֆներ, որոնք գոյներու եւ գիծերու այնքան ճարտար ներդաշնակութեամբ մը ներկայացուած էին, որ չէին կրնար հիացմունք չպատճառել այցելուներուն:

Պր. Լեւոն Երամեան կը ցուցադրէր 34 գործեր (իւղանկար եւ ածխանկար), որոնց մեծ մասը, ըստ սիրող արուեստագէտին, վերջին ամիսներու իր արտադրութիւններն էին: Երամեան չի յաւակնիր մեծ արուեստագէտ մը ըլլալ եւ սակայն իր ցուցադրած կտաւներէն դատելով, ան ունի բաւականին չափ նկարչական եւ գծագրական ձիրք ու վստահ ենք որ եթէ աւելի կանուխէն մեծ թափով նուիրուած ըլլար այս արուեստին, ան ծանօթ անուան մը տէր դարձած կրնար ըլլալ այժմ:

«ԾՈՎԱՆԿԱՐ»

իւղանկար Լ. ԵՐԱՄԵԱՆԻ

«ՁՄԵՌԸ»

իւղանկար Լ. ԵՐԱՄԵԱՆԻ

Լեւոն Երամեանին համար կրնանք ըսել թէ ան պահպանողական նկարիչ մըն է: Իր կտաւները, բոլորն ալ, ըլլան անոնք բնանկարներ թէ ծովանկարներ, իրապաշտ են: Նկարիչը կը սիրէ բնական աշխարհը եւ զայն կը ներկայացնէ իր իսկական դիմագիծով: Ան չի նմանիր ներկայի շատ մը սկսնակներու, որոնք վերացական մոթիֆներ նախընտրելով ճարպիկօրէն կ'ուզեն ծածկել նկարչութեան մէջ իրենց տկարութիւնները:

Գծելու մեծ կարողութիւնը Լեւոն Երամեանի մօտ կը զուգորդուի բնական եւ ներդաշնակ գոյներու գործածութեան հետ: Կեանքը ներկայ է իր կտաւներուն մէջ, ու ի տես անոնց ոչ միայն դիտողը, այլ եւ ինքը՝ նկարիչը կ'ապրի անոնց հետ: Իր նիւթերուն մեծամասնութիւնը ազատ բնութիւնն է: (Մենք բնաւ չնշմարեցինք մեռեալ բնութիւն -Նաթիւր մորթ- իր ցուցադրած իւղանկարներուն մէջ):

Մեզի համար հաճոյք մը եղաւ այս ցուցահանդէսը այցելել եւ վստահ ենք որ բոլոր անոնք՝ որոնք գացին դիտելու այս գործ արուեստագէտներուն գործերը, ոչ միայն ներքին գոհունակութեամբ մեկնեցան՝ այլ եւ իրենց հետ տարին խոր տպաւորութիւններ անոնց մէջ:

Բոլորին նման մենք ալ՝ մեր կարգին կը շնորհաւորենք զիրենք ու կը մաղթենք յարատեւութիւն եւ նորանոր յաջողութիւններ:

Ս. Գ.

ԱՆՍՈՎՈՐ ՃԱՄԲՈՐԴԸ

ՓՐՈՖ. ԱՐԱՄ ԳԷՈՐԳԵԱՆ

Փարիզ լոյս տեսնող «Նիւ Եորք Հերըլտ Թրիպիւն» ամերիկեան օրաթերթը, որուն հրատարակութեան կը մասնակցին նաեւ «Նիւ Եորք Թայմզ» եւ «Ուաշինկթըն Փոսթ», մասնաւոր յօդուածով մը եւ լուսանկարով կ'անդրադառնայ ամերիկահայ փարիզաբնակ Փրոֆ. Արամ Գէորգեանի գործունէութիւններուն: Ամփոփ կերպով եւ մասնաւորաբար կը ներկայացնենք «Հերըլտ Թրիպիւն»ի յօդուածը: ԽՄԲ.

Սովորական ճամբորդ մը չէ Պր. Արամ Գէորգեանը: Ան երկու շաբաթը անգամ մը, Կիրակի օրերը օդի ճամբով Փարիզէն Նիւ Եորք կը ճամբորդէ: Յաջորդ Երեքշաբթի օր կը վերադառնայ Փարիզ՝ շուրջ եօթը հազար մղոն միջոց մը կտրելէ ետք:

Բայց ի՞նչ գործ կ'ընէ Պր. Գէորգեան՝ աշխարհի երկու կարեւորագոյն քաղաքներու միջեւ յաճախ երթեւեկելով: Հարուստ զբօսաշրջիկ մը չէ եւ ոչ ալ ճարպիկ վաճառական մը: Իր անձէն աւելի իր կատարած գործն է որ ուշադրութիւն կը գրաւէ:

Փրոֆ. Գէորգեան երկշաբթուան միջ-ատլանտեան իր երթեւեկին ձեռնարկեց այս տարուան սկիզբները: Ան Փարիզի մէջ կը գլխաւորէ իրաւաբանական հաստատութիւն մը, որ կը զբաղի ամերիկեան հաւաքական եւ անձնական յաճախորդներու գործերով: Ամերիկացի նշանաւոր հեղինակ Ուիլեըմ Սարոյեանը այդ հաստատութեան յաճախորդներէն է:

Անշուշտ նման հաստատութիւն մը վարելը բաւական ծանր ու պատասխանատու գործ մը պիտի ըլլար ոեւէ մէկու մը համար: Սակայն, երբ Նիւ Եորքի համալսարանի իրաւաբանական բաժինը իրեն դասախօսի պաշտօն մը առաջարկեց, Պր. Գէորգեան անմիջապէս ընդունեց այդ հրաւէրը, խորհելով թէ այս ձեւով երկու սքանչելի աշխարհներու լաւագոյնը ձեռք ձգած կ'ըլլար:

Յաջորդաբար գործածելով ինքնաշարժ, օդանաւ, օթօպիւս եւ շոգեկառք, Փարիզի եւ Նիւ Եորքի իր բնակարաններու միջեւ երթեւեկելու համար, Պր. Գէորգեան կը կատարէ ճամբորդութիւն մը, զոր հաւանաբար իր ութսուն տարեկան հայրը, կէս դար առաջ պիտի կատարէր մէկ ամիսէն:

Անշուշտ շատերուն յոգնեցուցիչ, ձանձրացուցիչ եւ անշահաբեր թուող այս ճամբորդութենէն գոհ եւ երջանիկ էր Փրոֆ. Գէորգեանը:

— Վարժութեան հարց է, կ'ըսէ ան:

— Սկիզբը մարմինիս վրայ տարօրինակ կոտրտուք մը կը զգայի երբ առաւօտեան ժամը

(Շար. տես էջ 7)

ՀԱՅ ԱՆՈՒՆԸ ԼՈՒՍՆԻ ՎՐԱՅ

ԼԵՒՈՆ ՊԱՊԼՈՒԶԵԱՆ ԵՒ ԱՓՈԼԼՕ 11

Ինչպէս յայտնի է, 16 Յուլիսին տիեզերագնացութեան պատմութեան մէջ արձանագրուեցաւ հրաշալի պատմութիւն մը, ամերիկեան Ափոլլօ 11ի դէպի Լուսին թռիչքով:

Նոյնպէս յայտնի է՝ որ Ափոլլօ հրթիռը ունի երկրորդ բաժանմունք մը, ուր հաստատուած է Լուսնային Կառքը (Մօտիւլ), գիտական շատ նուրբ եւ զգայուն գործիք մը՝ յղացուած եւ շինուած մասնագէտներու խումբի մը կողմէ եւ որ կայք պիտի հաստատէ Լուսնին վրայ: Այս գործիքը կը կոչուի Լասըր Ռէնճինկ Ռիթրօ Րէֆլէքթըր Արրայ եւ կը կշռէ շուրջ երեսուն քիլօ:

Յիշեալ գործիքին վրայ արձանագրուած են տասը անուններ մասնաւոր մետաղեայ պիտակներով, որոնց մին նախկին Հալէպահայ Լեւոն Պապլուզեանինն է:

Գիտական այս նուրբ եւ շատ բաղադրեալ գործիքը կը դիմանայ տասը տարի: Հիմնական նպատակն է երկրի եւ լուսնի ճշգրիտ հեռաւորութիւնը չափել, տարուան զանազան ժամանակաշրջաններուն. Լէյզըր ճառագայթներու արձակումով Գործիքը ճշգրիտ տեղեկութիւններ պիտի հաղորդէ նաեւ երկրային ժայթքումներու եւ այրող [illegible] լուսնաքարերու բախումներու հետեւանքով յառաջացած վիճակներու մասին:

ԼԵՒՈՆ ՊԱՊԼՈՒԶԵԱՆ վերոյիշեալ ԼԷՅԶԸՐ գործիքը շինող մասնագէտներու կարեւոր հեղինակութիւններէն մէկն է եւ իր ուսումը ստացած է Միացեալ Նահանգներու մէջ, ուրկէ վերադարձած է Հալէպ եւ միջոց մը հոն մնալէ ետք, 1957ին կրկին հաստատուած է Ամերիկա:

ԱԿՆԱՐԿ

ԱՆՎԱՅԵԼ ԵՒ ԱՆՏԵՂԻ... ԽԾԲԾԱՆՔ

Եգիպտահայ գաղութը երջանկութեան եւ խանդավառութեան օրեր կ'ապրի: Կոմիտասեան թէ Թումանեանական 100ամեակներու հանդիսութիւններ...: Հայրենասէրներու ուխտագնացութեան մեկնումներ եւ վերադարձներ... Ուխտաւորներու ի պատիւ ընդունելութիւններ, յարգանքի սեղաններ, հանդէսներ եւ սասամբնորէն...:

Ամենայն Հայոց Հոգեւոր Պետ Վեհափառ Հայրապետ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Կաթողիկոսի ծննդեան 60ամեակի տօնակատարութիւն եւ Միւռոնօրհնէքի սրբազան արարողութիւններ: Հայրենիք թէ գաղութներ ցնծութեան մէջ են, բոլոր հոսանքներով, բոլոր խաւերով եւ բոլոր հաւատամքներով ալ...

Մինչեւ հոս ամէն ինչ վայել եւ տեղին է. ոչ մէկ սեւ կէտ հայկական երկնակամարին վրայ, ու Սովետական Հայրենիք՝ Հայաստանն է որ կ'ուրուագծուի իր երկնասլաց շինութիւններով եւ շինարարութեան երկաթեայ կռունկներով եւ հայ ժողովուրդի երկաթեայ կամքով:

Ուխտաւորները կը վերադառնան խանդավառ ու վերացած... ի տես այս հրաշքին՝ որ կատարուած է հոն -շեշտենք- առանց մեր քրտինքին... 50 տարիներու տկնածուն աշխատանքներու, զոհողութիւններու եւ -ըսենք տակաւին- համբերութիւններու ենթադրած գնով, այսօր մենք ունեցած ենք հայրենիք մը՝ որ ահա միջազգային չափանիշով բարձր մակարդակի մը վրայ կը գտնուի՝ բոլոր բնագաւառներու գծով:

Բայց մենք երախտապարտներս՝ դեռ ա՛լ գոհ չենք, որովհետեւ պէտք է բան մը ընենք՝ ծուռ քանակով ուղիղ գիծ քաշելու մեր տկար խելքով:

Այս օրերուն, երբ հայրենիքը կը փառաբանուի... ականատես ուխտաւորներու վկայութեամբ իսկ.. երբ համեստափայլ տիկնոջ մը խօսք կը տրուի ընդունելութեան մը միջոցին՝ որպէսզի անոր բերնէն իմանան մանաւանդ մեր Թովմասնե՛րը... ինքնադատում մը, ուր կ'ըսուի «խեֆիծս պզ-լ կ զզացի»՝ ակնարկելով հայրենիքին մէջ իրագործուած փառահեղ շինարարութեան, որուն որեւէ մասնակցութիւն չենք ունեցած, եւ այլ տպաւորութիւններու հաղորդումներ, որոնք հայրենանպաստ նոր «օրխանքացլա» մը կը բնութագրեն ցարդ մեր ունեցած համոզումներուն մէջ. տակաւին կը գտնուին «մանրուք» մարդիկ, որ հոսանքն ի վե՛ր կ'ուզեն թիավարել, թող որ 50 տարիներէ ի վեր կը թիավարեն հոսանքն ի վեր՝ առանց գոյզն իսկ չափով ազդելու կարողութիւնն ունենալու... եւ կը սպառնային նաեւ «զգո՛յշ Կրե՛մլ...» կարգախօսներով, այսօր սակայն կ'աղանան տղայական բանադրանքի մի կերպ անմիտ արտայայտութիւն՝ որ արեւշող Հայաստանի ընդհանուր տեսարանը պիտի չկարենայ մըշուշապատել ի հեճուկս այդ նորագոյն ազդարարութեան՝ որով պղտորել կը կարծուի այսօրուան լուսապայծառ համայնապատկերը, մատի անարգ փախթոց ընելով ճղճիմ հարց մը, որ կրնայ պատահած ըլլալ աշխարհի վրայ որեւէ ժողովուրդի մը մէջ. ազդարարութի՛ւն... որ կ'ըսէ՝ «Զգո՛յշ եղէք, մարդի՛կ...»

Երէկ՝ Կրեմլ... այսօր՝ մարդիկ...

Այս մռայլ խորհրդածութեանց տուն կուտար հարեւան թերթի մը մէջ հայրենական բանաստեղծ Նայիրի Զարեանի մասին բանսարկութիւններու վերագրում մը՝ որով կը ճգնին կերպով մը -որեւէ կերպով- ռակազդել գաղութիս մէջ տիրող հայրենասիրական խանդավառ մթնոլորտին, որ հարկաւ Թովմասներու «մանրուք» հաշիւներուն չի համապատասխաներ. բան մը՝ ուրկէ խորապէս ցաւալի եւ արգահատելի մտայնութիւն մը միայն կ'արտացոլայ...:

Անշուշտ որ ամենայետին հայն իսկ չի՛ կրնար հաշտուիլ այսպիսի մտայնութեան եւ մտածելակերպի հետ, դիրքաւորում մը՝ որ շատ խոտոր կը համեմատի այսօրուան վկայութիւններուն հետ, որոնք Մայր Հայաստանի հրաշքը կը պանծացնեն, միաժամանակ դատապարտելով այսպիսի ազգավնաս սրսկումներ, զանոնք... անվայե՛լ եւ անտեղի՛ հռչակելով... ի պէտս անոնց՝ որոնք ի կարգ հրաւիրուելու պէտքն ունին որպէսզի աղի՛ւս մը... ջանան դնել՝ հայրենեաց որմնադիրներու կողքին, այլապէս ո՛չ միայն դատապարտելի է այդպիսի անհաշտ կեցուածք մը, այլեւ բոլորովին պարսաւելի՝ իբրեւ խծբծանք անվայե՛լ եւ անտեղի՛ միանգամայն:

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՀԱՅ

ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ ԵՒ ՍՈՒՐԲ ԾՆՈՒՆԴԸ

ԻՐԵՆՑ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒՆ, ՅԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԱՇԽԱՏԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

ԿԸ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԵՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ Գահիրէ Հեռ. 934908	ԱՒԵՏԻՍ Ն. ԶԱԳԸՃԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. ՀԱՍՏԱՏ ԻԹԻԻՆ Աթապայի հրապարակ Գահիրէ Հեռ. 906433-906451	ՍԱՍԻՊ-ԹՈՐԳՈՄ	ԱՐԹՕ ՊԸԼԸՔՏԱՆԵԱՆ Գահիրէ Հեռ. 826211-826291	ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ Ալեքսանդրիա
ՎԱՀԱՆ Տ. ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆ Աղեքսանդրիա Հեռ. 28173	ՊԵՏՐՈՍ ՈՍԿԵՐԻՉԵԱՆ Ճարտարարուեստական Գործարան 702, Շարա Փոր-Սաիտ, Ղամրա Գահիրէ Հեռ. 827594	ԶԱՐԵՀ ՍԱԳԱՅԵԱՆ Հելիոպոլիս Հեռ. 62302	ՀՐԱԶԴԱՆ ՊԱԼԵԱՆ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏ Գահիրէ Հեռ. 59004	ՎԱՀԷ ԴԵՐՁԱԿԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. 103, Կամիւրիէ փողոց Գահիրէ Հեռ. 900563
ԵԴՈՒԱՐԴ ԶՕՐԱՅԵԱՆ Գահիրէ Հեռ. 906479	ՕՆՆԻԿ Կ. ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆ Գահիրէ Հեռ. 900186-26535	VULCAN ՌԱՖՖԻ ԳԱԼԸՆԵԱՆ 35, Ապու Տարսաա փողոց Աղեքսանդրիա Հեռ. 27931	ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԿԱՐՕ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ Գահիրէ Հեռ. 47240	STUDIO PARIS ԱՐԱՔՍԻ ՕՀԱՆԵԱՆ Գահիրէ Հեռ. 56775
CORDONNERIE CECIL ՎԱՀՐԱՄ ԹՕՍՈՒՆԵԱՆ Աղեքսանդրիա Հեռ. 22425	ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԿԱՐԱՊԵՏ ԹԵՐԶԵԱՆ Աղեքսանդրիա Հեռ. 33713	STUDIO ANTRO ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ 37, Թալաաթ Հարպ փողոց Գահիրէ Հեռ. 75542	ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԹՈՎՄԱՍ ՄԱՆՃԸԼԸՔԵԱՆ Աղեքսանդրիա Հեռ. 27873	ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԱՐՄԵՆԱԿ ՍԱՀԱԿԵԱՆ Աղեքսանդրիա Հեռ. 20506
ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ ԳԱՄԳՈՒՐԷ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ 195, Ռամսէս Պողոտայ Գահիրէ Հեռ. 900738	ՀԱՅԿ ՕՀԱՆՆԷՍԵԱՆ Գահիրէ Հեռ. 39825	ՎԱՀԱԳՆ ՏԷՖՈՅԵԱՆ ԷԼԵԿՏՐԱԳԷՏ Գահիրէ Հեռ. 79381	«ԱԼ ՇԱՐՔ» ԿՕՇԻԿԻ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ 18, Ապտէլ Ազիզ փողոց Գահիրէ Հեռ. 916531	LILI ՅԱԿՈԲ Մ. ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ ՓՈՔՐԻԿՆԵՐՈՒ ԿՕՇԻԿԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ 22, Քասր էլ Նիլ փողոց Գահիրէ Հեռ. 54480
ARABIAN NEON & FLUORESCENT LIGHT CO. ՓՕԼ ՔԻԼԻՏՃԵԱՆ 135, Մոհամէտ Ֆարիտ փողոց, Ապտին Գահիրէ Հեռ. 43316-44792	ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ Գահիրէ Հեռ. 917250	ԺԱՔ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ Գահիրէ Հեռ. 902670	ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՄՈՒՇԵՂ ՏԷՅԻՐՄԷՆՃԵԱՆ ԸՆՏԱՆԻՔ Աղեքսանդրիա Հեռ. 22239	MAISON ROYALE ԽՈՍՐՈՎ ԶԱՔԱՐԵԱՆ Գահիրէ Հեռ. 910402
BIJOUTERIE DIRAN ՏԻՐԱՆ ԿԻՒՐԵՂԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. 2, Պաղտաա փողոց Հելիոպոլիս Հեռ. 62309	ԱՐԱՄ ՖԵՐՀԱՏ. Գահիրէ Հեռ. 43957-44904	ՍԱՐԳԻՍ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ ԴԵՐՁԱԿ Աղեքսանդրիա Հեռ. 34572	MAISON D'ART ՑՈԼԱԿ ԵՐԶՆԿԱՑԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. 29, Ապտէլ Խալէք Սարուաթ Գահիրէ Հեռ. 40584	ELPAR SHOES ՎՐԷԺ Լ. ՍԷՖԵՐԵԱՆ Աղեքսանդրիա Հեռ. 24073
THE READER'S CORNER BOOKSHOP ԺՈՐԺ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ 33, Ապտէլ Խալէք Սարուաթ Գահիրէ Հեռ. 42801	ՕՐ. ԶԱՊԷԼ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ Գահիրէ	LA PRINCESSE ՊԵՐՃ ԹԱՇՃԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. 1, Էմատ էլ Տին Գահիրէ Հեռ. 917231	ՊԵՐՃ ՕՏԱՊԱՇԵԱՆ Գահիրէ Հեռ. 918516	ՊԵՐՃ ՏԵՐՎԻՇԵԱՆ Գահիրէ Հեռ. 905664
MICKY MOUSE ՎԱՐՈՒԺԱՆ ԱԶՈՒԿԵԱՆ 8, 26 Յուլիս պողոտայ Գահիրէ Հեռ. 915570	ՊԵՏՐՈՍ ՏԸՆԿՃԵԱՆ ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌ Գահիրէ	ՈՄՆ (Վ. Ա.)	ՆՈՒՊԱՐ ԿԵՐԻԿԵԱՆ ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌ Գահիրէ	Հ. Մ. Մ. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ Գահիրէ Հեռ. 934908

ՍՈՒԴԱՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

Հ.Ե.Մ. «ՀՐԱՆԴ» ՄԱՐԶԱՐԱՆԻ ԿԵԱՆՔԷՆ

Ստորեւ կը ներկայացնենք Հայ Երիտասարդաց Միութեան «Հրանդ» մարզարանի գործունէութեան ամփոփ լուրերը։

Հինգշաբթի 13 Նոյ. 1969.— Երեկոյեան ժամը 9.30ին մարզարանի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ ատենախօսական երեկոյթ մը։

Ազգ. Վարժարանի ուսուցչուհիներէն Տիկ. Վեհանոյշ Թադէոսեան, որ ամառը Հայաստան հրաւիրուած էր, արտայայտուեցաւ հայրենի իր տպաւորութիւններուն մասին։ Օր. Ն. Պողաճեան տուաւ համառօտ տեղեկութիւններ Հայաստանի մասին։

Ապա մոգական լապտերով հայրենի տեսարաններ ցուցադրուեցան։

Այս հանդիսութեան փակման խօսքը ըրաւ Գաղութային Ազգ. Վարչութեան անդամ Պր. Նշան Քարծիկեան։

Կիրակի 30 Նոյ. 1969.— Տեղի ունեցաւ դաշտահանդէս (քերմէս), որուն ընթացքին պատրաստուած էին յատուկ անկիւններ տիկիններու, այրերու և փոքրերու համար։

Շատ յաջող անցաւ այս դաշտահանդէսը՝ շնորհիւ Տիկնանց և Երիտասարդաց մարմիններու տքնաջան աշխատանքներուն։

Ուրբաթ 10 Դեկտ. 1969.— Տեղի ունեցաւ ընտանեկան պարանցիկ երեկոյթ մը՝ Տիկնանց Միութեան կազմակերպութեամբ։

Պարահանդէսը առաջնորդեց նախկին Հ.Ե.Մ. մշակութային յանձնախումբի յաջողցուցած հայկական նուագախումբը, որ դժբախտաբար օտար անուն կը կրէ. խանդավառ և մտերմիկ մթնոլորտ կը տիրէր։ Կազմակերպուեցան նաև խաղեր։

Այս առթիւ մեր թելադրութիւնն է որ մեր հայկական նոսրացող գաղութին անջատ-անջատ կազմակերպութիւնները մէկտեղուին և գործեն մէկ միութեան մը անունին տակ և աւելի զարկ տրուի հայապահպանման և հայրենասիրական ձեռնարկներու, ուր տեղ գտնեն վերածնած հայրենիքի և քաղաքամայր Երեւանի ներկայ իրականութեան շօշափելի ու լուսաւոր գաղափարներով տոգորուն յայտագիրներ։

Այս թելադրութիւնը կ'ընենք՝ որպէս զի մեր նոր սերունդին մօտ զարգանա՛յ, աճի՛ և զօրանա՛յ հայրենիքի իրաւ սէրը և ան իրազեկ դառնայ ներկայ լուսաշող իրականութեան։

ԹՂԹԱԿԻՑ

Խարթում

ՅՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆԻ 100-ԱՄԵԱԿԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ ՄԷՋ

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

«Ամենայն Հայոց բանաստեղծ» տիտղոսը — ըսաւ ան, — ծագում առած է, երբ իր գրութիւնները [illegible] Սակայն [illegible] 1915ին [illegible] խուճապահար գաղթ կատարեց դէպի Ռուսահայաստան՝ ցեղասպան Թուրքին զոհ չդառնալու համար։ Հայոց բոլոր եկեղեցիները տրամադրուեցան փախստականներուն, սակայն օրուան կրօնապետը չէր ուզեր յանձնել անոնց նորաշէն վեհարանը. իր կամքը պարտադրելու համար երբ ան ըսաւ. «Ես Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսն եմ», ահա այդ պահուն էր որ Յովհաննէս Թումանեանը հակադրուելով ըսաւ, թէ ինքն ալ ամենայն հայոց բանաստեղծն է, որ կը հրամայէ թոյլ տալ ժողովուրդին պատսպարուելու։

Պր. Սահակեան թուեց Թումանեանի շարք մը ինքնատիպ զբաւարճալի սրախօսութիւնները, որոնք լսուած են բանաստեղծի սեղանակցութեան և բաժակաճառերու ընթացքին։

Նշեց նաև Թումանեանի թունդ ազգասիրութիւնը։ Թրքական ջարդերէն ճողոպրած Մարտիրոս Վարժապետը Թիֆլիս հասնելով՝ գրեթէ անտեղեակ Ազգային Պիւրոյի ժողովին, հաղորդեց թէ ինչպէս՝ վայրագ մեթոտներով Թուրք ջարդարարները կ'ոչնչացնեն հայ ժողովուրդը, թէ ինչպէս կը խոշտանգեն կիներն ու մանուկները։ Պատմեց թէ Թուրքերը հայ աղջիկը մորթած՝ անոր արիւնը տալով հարազատ մօրը՝ կը ստիպէին որ զայն խմէ սուլթանին կենացը... եւն.։ Թումանեան լսելով [illegible] ամէնը՝ լուռ հեռացաւ ժողո[illegible]

[illegible] ձանոնք բանաստեղծութեան մը մէջ կոչած է ԳԱԶԱՆ։ Հետեւաբար բոլոր անոնք, որոնք Թուրք ցեղասպանները կ'ընդունին որպէս մարդ արարած, մեղապարտ են և արժանապատուութեան զգացումէ իսկ զուրկ։

Թումանեան որպէս ազգային գործիչ, տագնապի շրջաններուն, կը դադրեցնէր իր գրական աշխատանքը՝ նուիրուելու համար ժողովուրդի կարիքին լուծ։ Ան յաճախ իր երկերը գրած է ճիւանդութեան պարագային և բանտի մէջ գլանիկի թղթիկներու վրայ։

Պր. Սահակեան կենդանի խօսքերով ներկայացուց Թումանեանի նկարագիրը և արժանացաւ ունկնդիրներուն գնահատական ծափերուն։

«Անուշ» օփերայէն արիաներ երգեց Տիկ. Արաքս Սվաճեան՝ ընկերակցութեամբ իր դստեր՝ Սեդա Գարագաշեանի և որ երկար ատեն լարուած պահեց ունկնդիրներու ուշադրութիւնը։ Նմանապէս օփերայի մեներգիչ Պր. Կարպիս Զօպեան, Օր. Շաքէ Եղեկիէլեանի դաշնակի ընկերակցութեամբ եւ երաժշտագէտ Վազգէն Մուրատեանի հեղինակած կտորէն ետք, տարածուն ձայնով հնչեցուց «Բարձր Սարերը» և «Աղջի անտառանը»ը, որոնց մէջ ա՛յնքան յոյզ կար ու աղաղականք՝ սիրահարի մը կարծեքէն չհիմացող սրտէն բխած։

Վերջին և միակ արտասանողն էր Պր. Անուշ Գրիգորեան, որ հանդէս եկաւ Յովհ. Թումանեանի «Սասունցի Դաւիթ»ով։ Ան բեմը վերածեց իսկական ռազմաճակատի։ Անոր շարժումները, խրոխտ կեցուածքն ու պերճ առոգանութիւնը դիւցազնի մը ցնցիչ տպաւորութիւնը արտայայտեցին։ Գաղափարական և մարտական բախումը սկսաւ, երբ Մսրայ Մելիքի մարդիկն եկած էին Սասնայ ոսկին չափելու և զայն կողոպտելու։

Հարկ չկայ ըսելու, թէ ինչպիսի՛ դղրդագին ծափերով ողջունուեցան բոլոր արուեստագէտները, որոնք ապրեցուցին մեծ բանաստեղծին յաւէտ անթառամ յիշատակը։

ՈՍԿԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

Նիւ Եորք, Ն. Ե.

«ՋԱՀԱԿԻՐ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Տիկին Վերժին Մարտինեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր քրոջ՝ Տիկին Լիւսի Աշճեանի (Փարիզ)։

Տէր և Տիկ. Վահէ Մինէքեան (Թորոնթօ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրեն Պր. Պետրոս Պալեանի (Կիրօվական)։

Պր. Պերճ Արթինեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ Հոգշ. Տ. Զաւէն Վրդ. Արզումանեանի (Ֆիլատելֆիա)։

Օր. Արշալոյս Շահրօղեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր քրոջ՝ Տիկին Փայլուն Սեմէրճեանի (Կեստրէֆ)։

Սվաճիպաշեան Եղբայրներ (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրեն իրենց եղբօր՝ Աբրահամ Սվաճիպաշեանի (Նիւ Ճըրսի)։

Պր. Սարգիս Վուգուֆեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր քեռայրին և քրոջ՝ Տէր և Տիկ. Թորոս Գասապեաններուն (Սիտնէյ)։

Պր. Նուպար Կէրիկեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ Պր. Սարգիս Ենիգոմշեանի (Պէյրութ)։

Պր. Գարեգին Պօյաճեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ Տիկ. Ս. Պալլանեանի (Ադիս Աբեբա)։

Պր. Մուշեղ Կէրիկեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր քեռայրին և քրոջ՝ Տէր և Տիկ. Ալգանազ Փանոսեաններուն (Սիտնէյ)։

Պր. Պետրոս Տրնկճեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր սիրելի բարեկամին՝ Պր. Մարտիրոս Փափազեանի (Թորոնթօ)։

Պր. Արտաշէս Գարտաշեան (Փարիզ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր քրոջ՝ Օր. Ովսաննա Գարտաշեանի (Պէյրութ)։

Մօ. Եդուարդ Յակոբեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր քրոջ՝ Օր. Անժէլ Յակոբեանի (Պէյրութ)։

Ընկերուհի Մարկրիթ Յակոբեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր սիրելի բարեկամուհիին՝ Տիկին Շուշան Չիլինկիրեանի (Կիրօվական)։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Առ. Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ՎԱԶԳԷՆ Ա.
Ծայրագոյն Պատրիարք և Սրբազնագոյն Կաթողիկոս
Ամենայն Հայոց ի Սրբ. Էջմիածին

Հայաստան

Սիրեցեալ ու պաշտելի Վեհ. Հայրապետ,

Տարիներէ ի վեր կ'երազէի ու ջերմ փափաքը ունէի տեսնելու Երկիր Դրախտավայր Հայաստան Աշխարհը, երեք հազարամեայ պապերուս օրրանը...։ Նաև ուխտած էի Ս. Էջմիածնի Ս. Սեղանին առջև խոնարհելու և դարերէն մեզի փոխանցուած Ս. Լուսաւորչի լոյսովը զօրանալու...։

Վերջապէս փափաքս գոհացում կը գտնէր և ուխտս կը կատարուէր շնորհիւ Ձեզի՝ սիրեցեալ ու պատուական Հայրապետ, որ բարի եղաք զիս հրաւիրել ի Ս. Էջմիածին՝ իբրեւ Մայր Աթոռիդ հիւր, 7 Փետր. 1969ի հրաւէրով։

Սիրելի Վեհափառ, կրկին կու գամ սրտիս խորէն իմ որդիական ամենաջերմ ու անկեղծ շնորհակալութիւններս ու երախտագիտութիւնս յայտնել Ձերդ Սրբութեան՝ ա՛յն հիւրասիրութեան համար, զոր ցոյց տուիք ինծի երբ Ձեր մօտն էի։ Նաև Ս. Էջմիածնայ ազնիւ պաշտօնէութեան և միաբանութեան, որոնք սիրալիր ու ջերմ վերաբերմունք յայտնաբերեցին։

Նոյնպէս անկեղծ շնորհակալութիւններ պրն. Հայկ Առաքելեանին, Գերշ. Տ. Յուսիկ Սրբազանին, Հոգշ. Նարեկ վրդ.ին, Հոգշ. Պարգև վրդ.ին, Բարշ. Յակոբ սրկ.ին և սիրելի Արարատ սրկ.ին, որոնք միշտ հաճոյքով օգտակար եղան ինծի։

Այժմ երջանիկ եմ ու բախտաւոր, լիացա՛ծ ու զօրացած առաւել ևս հայութեամբս ու հայրենիքովս։ Կեցցէ՛ վերածնած ՄԱՅՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ և կեցցէ՛ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ։

Ձերդ Սրբութեան քաջառո՛ղջ ու արեւշա՛տ կեանք մաղթելով, մատչիմ ի համբոյր Ս. Աջոյդ, որդիական ջերմ սիրով ու ամենախոր ին ակնածանօք։

ՕՆՆԻԿ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ
Տնօրէն Ազգ. Վարժարանի
Խարթում

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Գահիրէի Ազգային Իշխանութեան նախաձեռնած Կոմիտասի ծննդեան 100ամեակի հանդիսութեանց առթիւ տրամադրելի պիտի ըլլան ժամանափակ թիւով նոր երիզներ, որոնց վրայ խնամքով և ամենայն հարազատութեամբ պիտի ձայնագրուին Կոմիտասեան մեներգներու, խմբերգներու և նուագներու հին և նորագոյն կատարողներու — Շահմուրատեանի, Գոհար Գասպարեանի, Լուսինէ Զաքարեանի, Կոմիտասեան Քառեակի, նոյնինքն Կոմիտասի և ուրիշներու — լաւագոյն մեկնաբանութիւնները։

Սոյն երիզին ձայնագրութեան տեւողութիւնը պիտի ըլլայ մօտ երկու ժամ։ Մանրամասնութեանց և արձանագրութեանց համար դիմել կամ հեռաձայնել թիւ 904.19, Առաջնորդարանիս դիւանապետ Պր. Գրիգոր Պասմաճեանի։

Սոյն հանդիսութեանց առնչութեամբ ձայնագրուած այդ երիզները թէ հայուն և թէ օտարին լաւագոյն և անկորնչելի յիշատակներէն մին պիտի մնան։

ԿՈՄԻՏԱՍԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 100-ԱՄԵԱԿԻ
ՅՈԲԵԼԻՆԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

ՏԻԿՆԱՆՑ «ԱՅԾԵՄՆԻԿ» ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԵՒ Ս. ԾՆՆԴԵԱՆ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ
ՋՆՋՈՒԱԾ Է ՈՂԲ. ՄԱՄԱՍ ԳԱԼՓԱԳՃԵԱՆԻ
ՄԱՀՈՒԱՆ ՏԽՈՒՐ ԱՌԹԻՒ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Կու գանք տեղեկացնել յարգոյ թատերասէր հասարակութեան՝ թէ 1970 Փետրուար ամսոյն մէջ տեղի պիտի ունենայ Յոբելինական Ներկայացումը՝ եգիպտահայ բեմի դերասան-բեմադրիչ Սեդի Գոչունեանի թատերական գործունէութեան քսանամեակին առթիւ։

Այս առթիւ կազմուած է Յոբելինական Գործադիր Յանձնախումբ մը, որուն մաս կը կազմեն Գահիրէի և Աղեքսանդրիոյ պատուարժան ազգայիններ։

Վստահ ենք՝ թէ եգիպտահայ հասարակութիւնը անխտիր պիտի փութայ իր մասնակցութիւնը բերել սոյն մեծ ձեռնարկին, գնահատելով եգիպտահայ բեմի անխոնջ մշակը։

ՅՈԲԵԼԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԴԻՐ
ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

ՋԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

1 ՅՈՒՆՎ. 1970

ԳԱՀԻՐԷԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՌԱՏԻՈԺԱՄԻ ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ԵՐԵՔ ՅԱՅՏԱԳԻՐՆԵՐԸ

Այսօր, Հինգշաբթի 1 Յունուար 1970, կ.ե. ժամը 1.30—2

ՄԵՐՃԱՆԵԱՆ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ ՀԱՆԴԷՍ

Շաբաթ, 3 Յունուար 1970, առաւօտեան ժամը 9.45—10 30

ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ ՀԱՆԴԷՍ

Երեքշաբթի, 6 Յունուար 1970, առաւօտեան ժամը 9—12

ԾՆՈՒՆԴԻ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆՑ ՁԱՅՆԱՍՓՌՈՒՄ

ԳԱՀԻՐԷԻ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻԷՆ

Կէսօրէ ետք ժամը 1.30—2

ՆԱԽԱՍԻՐԱԾ ԵՐԳԵՐՈՒ ՅԱՅՏԱԳԻՐ

ՄՏՔԻ ԶԲՕՍԱՆՔ

ԿԵԱՆՔԻ ԲԵՄԻՑ

Կեանքն է նման այն գետի,
Աղմկոտ ու կատաղի,
Մարդը վրան ճամբորդում,
Խորտակման վախը՝ սրտում...։

***

Վեհանձն ու խիզախ մեծ սիրտ
մեծ հոգին,
Կարող է ներել՝ չարին բարիին.
Բայց թոյլ և վախկոտ ու մաղձոտ
հոգին,
Չի կարող ներել, նոյն իսկ
անմեղին:

Ում հոգին է մատնիչի,
Նման է սոված գայլի,
Փորի համար գարշելի,
Հօտն ամբողջ կը յօշոտի...։

***

Ովքեր օգնեցին
Քո դժբախտ օրին,
Նրանց վստահիր
Քո կեանքն ու հոգին.

Երեւան, ՆՈՒՊԱՐ ԳԱԼՃԵԱՆ

ՓՐՈՖ. ԱՐԱՄ ԳԷՈՐԳԵԱՆ

(Շարունակութիւն Ե. էջէն)

հինգին կ'արթննայի և երեկոյեան ժամը իննին անկողին կ'երթայի։ Սակայն յետոյ վարժուեցայ։

Փրոֆ. Գէորգեան, որուն հայրը Ֆիլատելֆիոյ մէջ քառասունըերկու տարի խմբագրեց հայկական «Կռունկ» թերթը, մեծապէս կը վայելէ իր փոքր աշխարհը «Ուաշինկթըն Սքուէր Բարք»ի մօտ։ Սակայն յաճախ կը կարօտնայ իր կինը Էվան, որուն հանդիպած էր Փարիզի մէջ 1963ին, իր եօթը զաւակները և իր դաշնակը։

– Կը սիրեմ նուագել Պախի ֆիւկերը դաշնակի վրայ։ Հոս գտնուած միջոցիս կ'այցելեմ կարգ մը բարեկամներու, դաշնակ նուագելու համար։ Ճիշդ է թէ այս ճամբորդութիւններուն պատճառաւ բաւարար չափով ընտանիքս չեմ տեսներ։ Բայց երբ միասին ենք, մեր յարաբերութիւնները շատ աւելի ջերմ ու սիրալիր են։

Փարիզ հաստատուած ըլլալուն Փրոֆեսէօրը թոշակին մեծ մասը կը յատկացնէ իր ճամբորդական ծախսերուն: Բայց Պր. Գէորգեան գոհ է ու սիրով փարած՝ իր երկու գործերուն, երկու տարբեր երկրամասերու վըրայ։ Որովհետև իրեն համար կարեւորը կեանքին որակն է և ոչ թէ քանակը։

Ամերիկա ծնած և ուսած ըլլալով, Փրոֆ. Գէորգեանին համար դժուար եղած էր Նիւ Եորքէն խզուիլը: Փենսիլվանիոյ և Հարվըրտ համալսարաններու իրաւաբանական բաժինները աւարտելէ ետք, Յուլպրայթ կըրթաթոշակով մտած էր Սթրազպուրկի համալսարանը: Հոն հանդիպած էր իր ներկայ տիկնոջ, ամուսնացած և եօթը զաւակներու տէր եղած էր։

Հակառակ Ֆրանսա երկար ատեն առաջ հաստատուած ըլլալուն, զգացական զօրաւոր աշխարհ մը Պր. Գէորգեանը կը կապէր Ամերիկայի։ Որով 3500 մղոն անդիէն եկած առաջարկին մէջ, Պր. Գէորգեան դրամական վարձատրութենէն աւելի գտած էր ներքին գոհունակութիւն մը:

Ծառայասիրութեան և տիպար քաղաքացիութեան լաւ օրինակ մը։

Գ. Մ.

ԳՐԱՒՈՒԱԾ ԹՈՒԱԿԱՆ

ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

ՏԻԿՆԱՆՑ ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի, 8 Փետրուար 1970

Կը խնդրուի չխաչաձեւել

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՆՈՒԷՐԸ

ՁԵՐ ՍԻՐԵԼԻՆԵՐՈՒՆ

Այն ազգայինները, որոնք կը փափաքին Նոր Տարուան առթիւ «Ջահակիր» նուիրել Հայաստանի կամ արտասահմանի իրենց ազգականներուն և բարեկամներուն, կրնան հեռաձայնել թերթիս վարչութեան (հեռ. 915013) ամէն երեկոյ ժամը 5էն 8 (ի բաց առեալ Կիրակի օրերէն), իսկ Աղեքսանդրիոյ մէջ՝ մեր ներկայացուցիչ Եր. Վահան Պէնտեանին (հեռ. 21942)

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ «ՋԱՀԱԿԻՐ»Ի

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Տիկին Բաբօւլ Սարաֆեան և զաւակունք՝ ողբ. Պերճ Տէօվլէթեանի յիշատակին, Նոր Տարւոյ և Ս. Ծննդեան տօներուն առթիւ կը նուիրեն 300 ե.դ.։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Տիկին Բաբօւլ Սարաֆեան և զաւակունք՝ իրենց ամուսնոյն և հօր յիշատակին, Նոր Տարւոյ և Ս. Ծննդեան տօներուն առթիւ կը նուիրեն 300 ե.դ.։

ԱՂԵՔՍ. Հ.Մ.Ը.Մ.ԻՆ

Պր. Վահրամ Թօսունեանի ընդ Օր. Անի Ճամճեանի ամուսնութեան ուրախ առթիւ կը նուիրեն. ե.դ.

Տէր և Տիկին Ֆերտինանտ Սահակեան 200
Տէր և Տիկ. Ռաֆֆի Գալընեան 200
Տէր և Տիկ. Ծիվան Պօսթանեան 100
Տոքթ. և Տիկին Կարապետ Անտոնեան 100
Տէր և Տիկ. Յովհաննէս Զորլեան 100
» » Սիրուն Զայիրճեան 100
Տէր և Տիկին Մեսրոպ Նազարէթեան և զաւակը՝ Պարգեւ 100
Տէր և Տիկին Մանուկ Մանճըլըքեան 100
Տէր և Տիկ. Վարդան Մուշեղեան 100
» » Հրայր Քիւփէլեան 100
Տիկին Հրանոյշ Քիւփէլեան և որդին՝ Գէորգ 100

Պր. Պերճ Թաշճեանի ընդ Օր. Աղաւնի Քէշիշեանի ամուսնութեան ուրախ առթիւ կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Վարդան Մուշեղեան 100

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐԻՆ

Պր. Նորայր Սիմոնեանի ընդ Օր. Սոնիա Եմինէճեանի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ, Տէր և Տիկին Ժագ Առաքելեան կը նուիրեն 100 ե.դ.։

Պր. Պերճ Թաշճեանի ընդ Օր. Աղաւնի Քէշիշեանի ամուսնութեան ուրախ առթիւ, Տէր և Տիկ. Յովհաննէս Քենեաեան կը նուիրեն 100 ե.դ.։

Պր. Վահրամ Թօսունեանի ընդ Օր. Անի Ճամճեանի ամուսնութեան ուրախ առթիւ, Տէր և Տիկին Յովհաննէս Քեհեաեան կը նուիրեն 100 ե.դ.։

Հ.Մ.Ը.Մ.-Նուպարի հետազօտիչները իրենց առաջնորդներէն Ցակոբ Քէշիշեանի քրոջ՝ Օր. Աղաւնի Քէշիշեանի ընդ Պր. Պերճ Թաշճեանի ամուսնութեան ուրախ առթիւ կը նուիրեն 100 ե.դ.։

Ողբ. Տիկին Հայկուհի Թոզգոնմազեանի մահուան տխուր առթիւ վասն ցաւակցութեան, կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Պետրոս Աբգարեան 100
» » Վարդան Թապաքեան 100
Տիար Ժոզէֆ Գասպարեան 100

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ ԳԱՀԻՐԷ

ԱՄԱՆՈՐԻ ԵՒ Ս. ԾՆՈՒՆԴԻ ԱՌԹԻՒ

ՀԱՆԴԷՍ - ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ

Հ.Մ.Մ. ՕՐԻՈՐԴԱՑ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԻՆ

Շաբաթ, 3 Յունուար 1970, երեկոյեան ժամը 7ին

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Տ Օ Ն Ա Ծ Ա Ռ

ԺԱՄԸ 9էՆ ՍԿՍԵԱԼ

ԽՐԱԽՃԱՆՔ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Առաջնորդութեամբ

ԽԱՆԴԱՎԱՌ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԻ

ԸՆԴՀ. ՄՈՒՏՔ 16 Ե.Դ.

Կաղանդ Պապային նամակը պարտաւորիչ է փոքրերուն համար։

Ապահովեցէք ձեր սեղանները, դիմելով սրահ՝ ամէն երեկոյ ժամը 8-10, կամ հեռաձայնելով թիւ 934908:

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐ, ՀԵԼԻՈՊՈԼԻՍ

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐԻ ՀԵՏԱԶՕՏԻՉՆԵՐՈՒ

Կաղանդի Տօնակատարութիւն

Կիրակի, 4 Յունուար, կէսօրուան ժամը 12ին

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ

ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՔԵՀԵԱԵԱՆԻ

(ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԳԱՀԻՐԷԻ ԹԵՄԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ)

Կէսօրուան ճաշ՝ պատրաստուած Հետազօտիչներուն կողմէ

***

Երկուշաբթի, 5 Յունուար 1970, երեկոյեան ժամը 8ին

ԽԹՈՒՄԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՏՀԸ ԹԱՅԿԸՐՍ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԻՆ

ԸՆԴՀ. ՄՈՒՏՔ՝ 16.5 Ե.Դ.

Ճաշը պարտաւորիչ է — ճաշացուցակ՝ ՈՍՊԷ ԱՊՈՒՐ, ՁՈՒԿ՝ ԴԵՏՆԱԽՆՁՈՐՈՎ, ԹՈՓԻԿ, ԱՊՈՒԽՏ, ՏԵՐԵՒԻ ԼԻՑՔ ԵՒ ՊՏՈՒՂ

Ճ.խ գործիյն

Հայրենակիցներ, փութացէք հայկական խթումը անցընելու շէնշող մթնոլորտի մէջ։

ԹԵՐԹԻՍ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

«ՋԱՀԱԿԻՐ»Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ՍԱԿԸ

Կը յայտարարենք՝ որ 1970 Յունուարէն սկսեալ «Ջահակիր»ի բաժանորդագրութեան արտասահմանեան սակը բարձրացուած է 10 ՏՈԼԱՐԻ կամ 4 ՍԹԵՐԼԻՆԻ: Արաբական երկիրներէն բաժանորդագրութեան սակը կը մնայ անփոփոխ:

Նաեւ ԱՄՀի մէջ «Ջահակիր»ի հատավաճառի գինը որոշուած է 30 միլիէմ՝ փոխան 25ի, իսկ տարեկան բաժանորդագրութեան սակը կը մնայ անփոփոխ:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Պարզ փոստ	Օդային փոստ
Եգիպտոսի բաժանորդներէն	160 Ե.Դ.	—
Սուտանի «	160 Ս.Դ.	225 Ս.Դ.
Լիբանանի «	—	15 Լ.Ո.
Սուրիոյ «	—	20 Ս.Ո.
Եւրոպայի, Ամերիկայի,	10 Տոլար կամ	
Գանատայի, Աւստրալիոյ	4 Սթերլին	25 Տոլար
Եւ այլ երկիրներու բաժանորդներէն		

ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سرويان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) • Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Caire
Rédacteur en chef; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԱՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱՅԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 312—ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 8 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1970 — ՀԱՏԸ ՁԵՌՔԷ 3 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. — عدد رقم ٣١٢ – الخميس ٨ يناير ١٩٧٠

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ՎԱԶԳԷՆ Ա.Ի Ս. ԾՆՆԴԵԱՆ ՔԱՐՈԶԸ

Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ - 6 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1970

Յանուն Հօր և Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ ամէն։

Սիրելի հաւատացեալ ժողովուրդ,

Ամէն անգամ երբ կը բացուին դռները Նոր Տարւոյն մեր յուսատենչ հոգիները կը սպասեն, որ հեռու բարձունքներէն իջնէ երգը երկնքի՝ «Փառք ի բարձունս Աստուծոյ և յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն»։

Այդպէս եղաւ ծնունդը մեր Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի շատ դարեր առաջ, Այդպէս կը դիմաւորենք մենք ևս այսօր յիշատակը հրաշալի ծնունդին, որ մեր հոգիներուն կը բերէ քաղցր արձագանգը նոյն երկնային պատգամին՝ «յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն»։

Յիսուսի ծնունդով աշխարհի պատմութիւնը երկուքի բաժնուեցաւ։ Պատմութիւն՝ Քրիստոսէ առաջ, պատմութիւն Քրիստոսէ յետոյ։ Յիսուսի ծնունդով սկիզբ առաւ մեծ յեղաշրջումը քաղաքակիրթ մարդկութեան կեանքին։

Արդարև, քրիստոնէութիւնը ընդունող բոլոր ժողովուրդի պատմական իրագործումներու կեդրոնը կը հանդիսանայ Քրիստոսի խօսքը։ Գրականութիւն, դպրութիւն ու արուեստներ, ռասարական յարաբերութիւններ, օրէնսդրութիւն, բարոյական ըմբռնումներ, նոյնիսկ ճշգրիտ գիտութիւններ, այդ խօսքով դարեր շարունակ մարմին ու կեանք ստացան, կատարելութեան հասնելու հասնող նոր համադրութիւններու և ներդաշնակութիւններու մէջ։

Մեր ազգն ալ կը պատկանի այդ ժողովուրդներու ընտանիքին։ Աւելի քան տասնեհինգ դարեր, հայ ժողովուրդը կառուցեց, տքնեցաւ, ստեղծագործեց ու մարտնչեցաւ, իբրև շղախ ունենալով Քրիստոսի Աւետարանի լոյսը։ Նոր հաւատքին հուրով՝ հայոց ազգը ևս վերածնաւ, պայծառակերպուեցաւ, հանճարացաւ։

Նոյն հաւատքի հուրով վերածնան բոլոր այն ազգերը՝ որոնք զՔրիստոս առին իրենց սրտերուն, իրենց հոգիներուն մէջ։ Պենտէկոստէին, վերնատան մէջ սկիզբ առած հոգեւոր զարթօնքը, ոգեկան լուսակերպումը, տարածուեցաւ երկրէ երկիր, շարունակուեցաւ, աճեցաւ սերունդէ սերունդ և յեղաշրջեց աշխարհը համայն։

Ինչպէ՞ս բացատրել հրաշալի այս իրողութիւնը։ Աստուածային տնօրինութիւնը ի՞նչ ճանապարհով բարձրացուց մարդը այդ կատարներուն։ Մենք հակուած ենք հաւատալու՝ թէ այդ յեղաշրջումը կատարուեցաւ և կը շարունակուի կատարուիլ, վասնզի Յիսուս եկաւ մարդուն ըսելու՝ դու ես տիեզերքին ու կեանքին կեդրոնը, դու ես տիեզերքին ու կեանքին իմաստը, դու ես տիեզերքին ու կեանքին նպատակը։

Յիսուսի շունչով, փլան հին աստուածները եւ կուռքերը բոլոր, որոնք անյիշատակ ժամանակներէ ի վեր՝ մարդը կը պահէին ընպաշտական հաւատալիքներու սարսափին ներքեւ, դիւային երեւակայութեամբ հնարուած մոլորութեանց խաւարին մէջ, ընտրելակարգական դաժան օրէնքներով շղթայուած։

Յիսուս եկաւ ազատ արձակելու մարդը՝ բոլոր նախապաշարումներէն, բոլոր մոլորութիւններէն, բոլոր կապանքներէն, բոլոր շահագործումներէն։

Յիսուսով ազատ մարդը, դարձաւ Աստուծոյ որդի և ժառանգորդ երկնից արքայութեան, դարձաւ Արարչին գործակից, աստուածային ստեղծագործութիւնը շարունակող ուժ երկրի վրայ, իր նմանները աշխարհին մէջ։

Յիսուս չի ժխտեր նիւթական տիեզերքը անհուն, անսկիզբ ու անվախճան, չի ժխտեր մեզ շրջապատող բնութիւնն ու օրինաչափ օրէնքները անոր։ Չի ժխտեր մարմինըն ու հոգեկէն բնութիւնը մարդուն։ Ան կը հաստատէ այդ բոլորը, կը փառաբանէ այդ բոլորը, կը վսեմացնէ այդ բոլորը, կը ներդաշնակէ ու կ՛իմաստաւորէ զանոնք մէկ ու Գերագոյն Արարիչ ուժի մը յայտնութեամբ ու հայեցակէտով, որ է «Աստուած, Հայրն մեր ամենակալ, Արարիչն երկնի և երկրի, երեւելեաց և աներեւութից»։

Քրիստոնէական ըմբռնումով, համայն ստեղծագործութեան կեդրոնը կը հանդիսանայ մարդը, որ իր իսկ հոգիին մէջ կարող է արտացոլել աշխարհը, տիեզերքը ամբողջ ու արքայութիւնը երկնից։ Այո՛, նաեւ արքայութիւնը երկնից, իբրեւ բարոյական տենչանք, որուն անոնք կը հանդիսանայ մարդուն պարգեւուած Աստուծոյ մեծագոյն շնորհը՝ հոգին, գերագոյն վկայութիւնը մարդու մարդկայնութեան և [illegible] Աստուծոյ։

(Շարունակութիւնը տես էջ 5)

ՀԱՄԱՁԱՅՆ ԱՐԱԲ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՄԱՄՈՒԼԻՆ ՈՒ ՁԱՅՆԱՍՓԻՒՌԻՆ՝

«ԱՄՀի Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրի Սուտան այցելութիւնը արաբ միացեալ նոր գործունէութեան մը ուղին բացաւ»

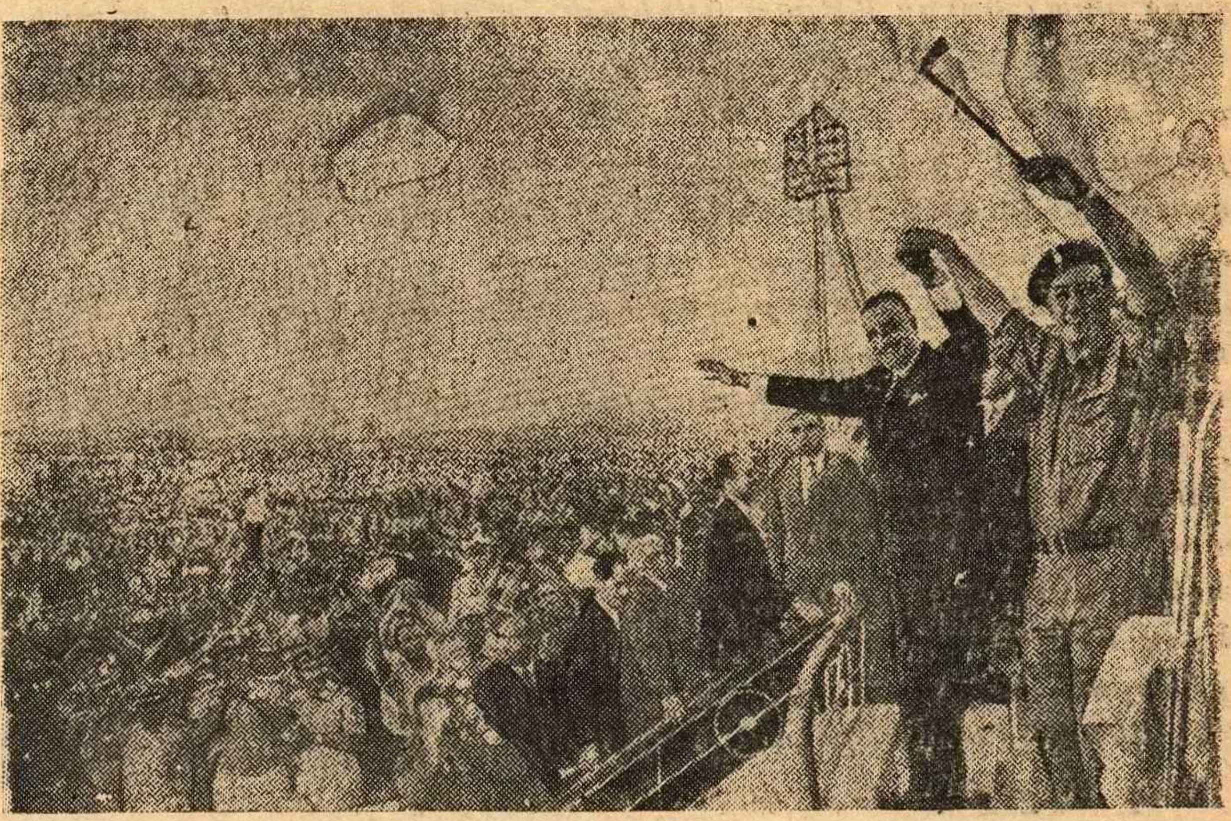
Արաբ զանազան երկիրներու մամուլն ու ձայնասփիւռը, իրենց հաղորդումներուն մէջ յայտարարեցին, որ Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրի Խարթում կատարած քանի մը ժամերու այցելութիւնը, արաբ միացեալ նոր շարժումի մը ուղին պիտի պատրաստէ։

Սուտանի «Ալ Սահաֆա» թերթը կը գրէ, որ Նախագահ Նասէր և Զօրավար Նըմէյրի իրենց ճառերուն մէջ հաստատեցին՝ որ երկու ժողովուրդները իրարու միացնող յաւիտենական կապեր և նոյնանման ձգտումներ գոյութիւն ունին և անոնք կողք կողքի պիտի քալեն բռնակալութեան կեդրոններուն վրայ, ազատագրելու համար յափշտակուած հողերը։

Յորդանանեան «Ալ Տիֆաա» թերթը կ'ըսէ, թէ սուտանցի ժողովուրդը սիոնական կայսերապաշտութեան դէմ պայքարելու իր վճռակամութիւնը յայտարարեց։

Միւս կողմէ լիբանանեան «Սաութ էլ Արապ» թերթը կը գրէ, որ Նախագահ Նասէրի Սուտան այցը շարունակութիւնն է անոր Լիպիա կատարած այցելութեան։ Թերթը կը շեշտէ՝ որ այս երկու այցելութիւնները արաբ զանգուածներուն նե, շնչեցին հաւատք և յոյս, իրենց ձգտումներուն իրականացման համար։

Արաբ մայրաքաղաքներու քաղաքական շրջանակները նմանապէս կ'արտայայտուին, որ ԱՄՀ Նախագահի Սուտան և Լիպիա այցելութիւնները, ինչպէս նաև այդ երկիրներուն ղեկավարներուն հետ անոր ունեցած խօսակցութիւնները «Քաղաքական յաղթանակ» հանդիսացան։

ԱՄՀի եւ Սուտանի ղեկավարները կ'ողջունեն Խարթումի ժողովուրդը, որ խուռներամ եկած էր իր հիացարմական զգացումները արտայայտելու։

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏՈՒՀԻ ԿԱՐԻՆԷ ԳԷՈՐԳԵԱՆ ԱՄՀ-Ի ՄԷՋ

Հանոյքով կը տեղեկանանք՝ որ սովետահայ անուանի երիտասարդ արուեստագիտուհի, թաւջութակահարուհի Կարինէ Գէորգեան, ԱՄՀի մշակոյթի նախարար Տոքթ. Սարուաթ Օքաշայի հրաւէրին ընդառաջելով, Ուրբաթ առաւօտ Գահիրէ ժամանած է։

Երէկ Չորեքշաբթի ժամը 8.30ին, տաղանդաւոր արուեստագիտուհին մենահամերգով ելոյթ ունեցաւ «Սայէտ Տարուիշ» համերգասրահին մէջ։

Կարինէ Գէորգեան այսօր երեկոյեան ելոյթ կ'ունենայ Գահիրէի Սովետական Մշակութային Կեդրոնին մէջ (Տոֆֆի), իսկ Շաբաթ, 10 Յունուար, Գահիրէի սենֆոնիք նուագախումբին հետ հանդէս պիտի գայ Շոստակովիչի նուագախումբի եւ թաւջութակի համար գրուած թիւ 1 գոնչերթոյին մէջ։

Պիտի անդրադառնանք յաջորդով։

ԼԻԲԱՆԱՆ

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՍՐԲԱՏԱՌ ԿՈՆԴԱԿԻ Հանդիսաւոր Տուչութիւն՝ ԸՆԿԵՐ ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԻՆ

Ամենայն Հայոց Հայրապետ՝ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Կաթողիկոսի սրբատառ Կոնդակը՝ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի սրբալոյս միւռոնի օրհնութեան կնքահայրը, Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորչի Ա. կարգի շքանշանով պարգեւատրելու կապակցութեամբ, ընկեր Սարգիս Սարգիսեանին հանդիսաւորապէս յանձնուեցաւ, 27 Դեկտեմբեր 1969 Շաբաթ օր, երեկոյեան ժամը 8.30ին, Պէյրութի Սահակեան Լիսէի հանդիսասրահին մէջ։

Հայրապետական սրբատառ Կոնդակի տուչութեան հանդիսութեան բացումը կատարեց և այս առիթով հրաւիրուած պաշտօնական անձնաւորութիւնները ողջունեց Սահակեան Լիսէի բազմավաստակ տնօրէն՝ ընկեր Բենեամին Ժամկոչեան։

Յաջորդաբար ելոյթ ունենալու հրաւիրուեցան վաստակաւոր երաժշտագէտ՝ Փրոֆ. Աշոտ Պատմագրեան ու Ս.Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան Լիբանանի Շրջանի Վարիչ Մարմնի ընդհ. քարտուղար՝ ընկեր Յարութիւն Կուժունի, որոնք հանգամանօրէն և բնորոշիչ արտայայտութիւններով բարձր գնահատեցին ընկեր Սարգիս Սարգիսեանի ազգային-հասարակական հայրենանուէր ուղղութիւնն ու օգտաշատ գունէնէութիւնը։

Կեղարուեստական պատշաճ յայտագրի մը գործադրութենէն ետք, բեմ հրաւիրուեցաւ Գերշ. Տ. Գնէլ Ս. Եպիսկոպոս Ճէրճեան, որ բացատրութիւններ տուաւ Ամենայն Հայոց Հայրապետ՝ Վազգէն Ա. Վեհափառի ընկեր Սարգիս Սարգիսեանին ուղղած այս երկրորդ կոնդակին շուրջ։

Ապա ներկաները յոտնկայս ունկնդրեցին Ամենայն Հայոց Հայրապետութեան սրբատառ Կոնդակը, զոր կարդաց Գնէլ Սրբազան։

Պէյրութի Ազգ. Սահակ-Մեսրոպեան վարժարանի տնօրէն ընկեր Կարապետ Զարգեան տպաւորիչ կերպով մեներգեց «ՀՐԱՇԱՓԱՌ» ու «ՍՈՒՐԲ ԷՋՄԻԱԾԻՆ» շարականները։

(Շար. տես էջ 2)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՍՐԲԱՏԱՌ ԿՈՆԴԱԿ

Ամենայն Հայոց Հայրապետ՝ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Կաթողիկոսի սրբատառ Կոնդակը՝ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի սրբալոյս միւռոնի օրհնութեան կնքահայր՝ ընկեր Սարգիս Սարգիսեանի (Պէյրութ) Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորչի Ա. կարգի շքանշանով պարգեւատրելու կապակցութեամբ։

Վազգէն Ծառայ Յիսուսի Քրիստոսի, ողորմութեամբն Աստուծոյ եւ կամօքն Ազգիս Եպիսկոպոսապետ եւ Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց Ծայրագոյն Պատրիարք համազգական նախամեծար Աթոռոյ Արարատեան Առաքելական Մայր Եկեղեցւոյ Սրբոյ Էջմիածնի

ՄԵԾԱՐԳՈ ՏԻԱՐ ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԻՆ—ՊԷՅՐՈՒԹ—ՀԱՐԱԶԱՏ ՈՐԴԻՈՑ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՈՑ ՍՐԲՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ԷՋՄԻԱԾՆԻ, ՈՂՋՈ՜ՅՆ ՀԱՅՐԱԿԱՆ ԵՒ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ

Հայոց քրիստոնէական հաւատքի վէմ Սուրբ Էջմիածինը, դարեր շարունակ հաստատուն է չէն մնացած է շնորհիւ մեր ժողովուրդի բարոյական զոհողութիւններուն։ Պատմութեան ընթացքին երբեք չեն պակսած «եկեղեցի շինողները», և մանաւանդ Մայր Աթոռը պայծառացնողները։

Մենք անհունապէս մխիթարուած ենք որ մեր օրերուն ալ փոքր չէ թիւը մեծահոգի բարերարներուն, որոնք որդիական անխառն սիրով իրենց սրտի պարգեւը ընծայ կը բերեն լիառատ կերպով, որպէսզի շատնայ լոյսը Սուրբ Լուսաւորչի կանթեղին ու անշարժ մնայ Սուրբ Աթոռը Ամենայն Հայոց Հայրապետութեան։

Մեր այդ հարազատ որդիներէն մին կը հանդիսանաք Դուք, Տիար Սարգիս Սարգիսեան, Ձեր եկեղեցանուէր գործերով. թէ՛ ի Հայաստան, թէ՛ ի Լիբանան։ Ձեր կեանքին ու գործին մէջ մենք կ'ողջունենք՝ իրաւ հաւատաւոր և իրաւ հայրենասէր հայը։ Իսկ այս տարի, Հոկտեմբերի 5ին, սրբալոյս միւռոնի օրհնութեան Ձեր կնքահայրութիւնը, նոր լոյս ցաթեցուց և փառաւորեց Ձեր անձը ու այդ առթիւ Ձեր սրտաբուխ նուիրատուութիւնը, կարեւոր նպաստ մը հանդիսացաւ մեր ամէնուս պաշտելի՝ Սուրբ Էջմիածնի պայծառութեան համար։

Արդ, ի գնահատումն Ձեր եկեղեցաշէն ու հայրենասէր ազնիւ գործունէութեան, Հայրական օրհնութեամբ կը պարգեւատրենք զՁեզ Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորչի Ա. կարգի շքանշանով, ջերմ մաղթանքով որ զայն կրէք Ձեր բարի սրտին վրայ, արդար ու խոնարհ պարծանքով։ Մեր օրհնութիւնը նաեւ Ձեր բարեպաշտ ազնիւ Տիկնոջ եւ Ձեր սիրասուն զաւակներուն։

Թող Տէրը ընդունելի դարձնէ Ձեր ուխտը եւ զօրացնէ Ձեզ որ նորանոր առաքինի գործերով լուսաւորէք Ձեր երիտասարդ կեանքը, երկար, շա՜տ երկար տարիներ։

Փառք Հայոց քրիստոնէական լոյս հաւատքին։

Փառք մեր Առաքելական Սուրբ Եկեղեցիին եւ Աստուծոյ շունչով կառուցուած Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնին։

Փառք Հայոց անմահ ազգին եւ անզուգական Լիբանանի մեր հարազատ զաւակներուն։

«Աստուած իմ լի արասցէ զամենայն պէտս ձեր ըստ իւրում մեծութեանն, փառօք ի Քրիստոս Յիսուս։ Այլ Աստուծոյ եւ Հօր մերում սաջիք փառք յաւիտեանս յաւիտենից ամէն։ (Փիլիպ. Դ. 19–20)։»

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ԵՒ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Տուաւ Կոնդակս ի 7ն Հոկտեմբերի
1969 Փրկչական ամիս
եւ ի տոմարիս Հայոց ՌՆԺԸ
ի մայրավանս Սրբոյ Էջմիածնի

Ս. ԾՆՈՒՆԴԸ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

Անցեալ Երեքշաբթի, 6 Յունուար 1970, Գահիրէ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ տօնուեցաւ Ս. Ծնունդն ու Աստուածայայտնութիւնը մեծ շուքով։

Պատարագիչն էր Հոգշ. Տ. Գէորգ Ծ. Վրդ. Կարպիսեան, որ յատկապէս հրաւիրուած էր Պէյրութէն։

Օրուան խորհուրդը մատնանշող իմաստալից քարոզ մը խօսեցաւ պատարագիչ Հայր Սուրբը, որ միաժամանակ շնորհաւորեց եգիպտահայութիւնը, ինչպէս նաեւ երախտագիտական խօսք ըրաւ ԱՄՀի Նախագահին և արաբ ազնիւ և եղբայր ժողովուրդին։ Ապա արաբերէնով ուղերձ մը կարդաց Պր. Կարօ Ներետեան։

Թէ՛ արարողութիւնը և թէ՛ քարոզը տրուեցան պետական ձայնասփիւռէն առաւօտեան ժամը 9էն սկսեալ։ Քառաձայն երգեցողութիւնները ներդաշնակօրէն կատարուեցան «Շնորհալի» երգչախումբին կողմէ՝ ղեկավարութեամբ Մօ. Եդուարդ Յակոբեանի, երգեհոնի վրայ՝ Տիկին Շամիրամ Դարմանեան։

Ներկայ էր Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրի ներկայացուցիչ Գնդապետ Մոհամէտ Կամիլ Ռաապի։

Գոհաբանական Աղօթքէն առաջ՝ պատարագիչ Հայր Սուրբը կարդաց Ամենայն Հայոց Հայրապետ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա.ի սրբատառ Կոնդակը՝ ուղղուած համեստափայլ Տիկ. Աննա Նէկիպ Ղալիի, գաղութիս մէջ իր երկարամեայ բարեսիրական ծառայութեան առթիւ, և որ ներկայ հաւատացեալ ժողովուրդը ունկնդրեց յոտնկայս, որմէ ետք սրբատառ Կոնդակը յանձնուեցաւ համեստափայլ Տիկ. Աննա Նէկիպ Ղալիին։

Ս. Պատարագի աւարտին տեղի ունեցաւ Ս. Մկրտութիւն և Ջրօրհնէք։ Ապա, զգեստաւորուած Հայր Սուրբը, թափօրով մը առաջնորդուեցաւ Առաջնորդարանի դահլիճը, ուր բազմաթիւ անձնաւորութիւններ, Ազգ. Իշխանութեան անդամներ, զանազան կրօնական համայնքներու, միութեանց եւ մամլոյ ներկայացուցիչներ եկած էին շնորհաւորելու Ս. Ծնունդը։

Տեղի ունեցաւ հանդիսութիւն մը։ Խօսք առաւ Պատկ. Քաղաքական ժողովի ատենապետ

(Շար. տես էջ 6)

Հ.Գ Մ.-Ի ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՓԱՌԱՏՕՆԸ ՅԱՋՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԱՆՑԱՒ

Երեքշաբթի, 6 Յունուար 1970 երեկոյեան ժ մը 6ին «Նայլ Հոլ» հանդիսասրահին մէջ տեղի ունեցաւ Հ.Գ.Մ.ի կազմակերպած Երիտասարդական Փառատօնը։

Այս տարի ևս կը մասնակցէին Գահիրէի և Աղեքսանդրիոյ մշակութային քոյր միութեանց կազմակերպութիւնները, ինչպէս նաև Պէյրութի ՌԱԿ Փորթուգալեան ակումբը։

Հանդիսութեան բացման խօսքը ըրաւ Հ Գ Մ.ի վարչութեան ատենադպրուհի Տիկ. Ա. Տեփոյեան։ Գեղարուեստական յայտագրի կիսուն բեմ հրաւիրուեցաւ օրուան գլխաւոր բանախօս՝ բանաստեղծ Սմբատ Տէրունեան, որ յատկապէս հրաւիրուած էր Կիպրոսէն։

Ելոյթ ունեցաւ լիբանանահայ արուեստագէտ Յաչիկ Փիլիկեան։

Փակման խօսքը կատարեց Հոգշ. Տ. Գէորգ Ծ. Վրդ. Կարպիսեան։

Այս յաջող հանդիսութեան համար կը շնորհաւորենք կազմակերպիչ միութիւնը, մասնակցող մարմինները, ինչպէս նաև գեղարուեստական յայտագրին մասնակցողները։

ԶՈՒԻՑԵՐԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

Խմբագրութիւնս Զուիցերահայ կեանքի մասին ստացած է թղթակցութիւն մը, որուն սիրով տեղ կու տայ։ Վստահ ենք որ մեր ընթերցողները հաճոյքով պիտի կարդան Զուիցերիոյ հայ գաղութի ներքին կեանքի մասին ղրկուած այս գրութիւնը։ Մեր մաղթանքն է՝ որ մեր յարգելի թղթակիցը շարունակէ իր այս հաղորդագրութիւններուն շարքը՝ վստահ ըլլալով որ մեր սիւնակները տրամադրելի են որեւէ հայկական գաղութի ազգային կեանքի ու գործունէութեան արձագանգներուն համար։

Այս առթիւ, «Ջահակիր» կը շնորհաւորէ Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Պօզապալեանը՝ իր նոր պաշտօնին համար եւ յաջողութիւն կը մաղթէ իր եկեղեցական եւ ազգային գործունէութեան։

Սիրելի Եղբայրներ եւ Քոյրեր,

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐ ՆՈՐ ՏԱՐԻ ԵՒ Ս. ԾՆՈՒՆԴ

Նկատի ունենալով, որ հաւանաբար առիթը պիտի չունենամ Ձեզ մէկ առ մէկ տեսնելու եւ սրբազան տօնական Ձեր օրերը շնորհաւորելու, բարի եղէք զայս ընդունելու որպէս շնորհաւորանք։ Թող խորհրդապէս Մարդացող Աստուած, կրկնապէս մարմնանայ մեր մէջ, մեր կեանքի եւ գործունէութեան ընթացքին։ Եւ երկնային առատ շնորհները անպակաս ըլլան ձեր ընտանիքներէն եւ թանկագին զաւակներուն վրայէն։

Փառք ի բարձունս Աստուծոյ եւ յերկիր խաղաղութիւն ի մարդիկ հաճութիւն։

ՆԵՐՍԷՍ Ծ. ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՊՕԶԱՊԱԼԵԱՆ

1969 թուականի Նոյեմբեր ամիսը գաղութիս համար եղաւ խանդավառ և բեղուն գործունէութեամբ լեցուն շրջան մը։

Ս. Էջմիածնէն վերադարձող գաղութիս ներկայացուցիչները, ինչպէս նաև գրականագէտ և բանաստեղծ Վահէ Կոտել, որ վերջերս Հայաստան էր այցելած, մասնաւոր երեկոյթի մը առթիւ առիթը ունեցան խօսելու հայ և Զուիցերիացի ընտիր հասարակութեան մը հրամցնելով խանդավառ և ուրախ նորութիւնները մեր հայրենիքէն բերուած։ Հանդիսութիւնը տեղի ունեցաւ Ս Թենէի, Սալ Տէ զԱպէյի մէջ։ Առաջին բանախօսողը եղաւ Փրոֆ. Վահէ Կոտել, որ իր ճանապարհորդի օրագրի համեմուած էջերուն միջացով հայ ժողովուրդի գիտական մարզի մէջ կատարած նուաճումները։ Երկրորդ բանախօսողն էր Բժ. Բիւզանդ Յարութիւնեան, որ տակաւին իր հայրենի տպաւորութիւններով արբշիռ՝ ջերմութեամբ հաղորդեց իր տպաւորութիւնները հանդիսականներուն։ Միաժամանակ Յարգելի բանախօսը պաստառի վրայ ցուցադրեց գունաւոր ժապաւէններ և նկարներ հայրենի առօրեայէն քաղուած և Միւռոնօրհնութեան պահը վերյիշեցնող։ Մեր խորին շնորհակալութիւնը մեր զոյգ բանախօսներուն, որոնք Նոյեմբերի 19ի երեկոն դարձուցին հայրենիքով ապրելու և խանդավառուելու երեկոյ։

Գաղութիս Հոգևոր Հովիւը Նոյ.ի 23ի Կիրակին Ս. Պատարագ մատոյց Զիւրիքի Հռոմէական կաթուղիկէ Ս. Հոգի եկեղեցւոյ մէջ, տեղի հայ գաղութի զաւակներուն փափաքով։ Նոյեմբերի 23ը Կոմիտաս Վարդապետի յիշատակին նուիրուած Կիրակի եղաւ Զիւրիքահայութեան համար։ Հոգեւոր Հովուի Կոմիտաս Վարդապետին նուիրուած քարոզէն բացի, մասնաւոր հոգեհանգիստ կատարուեցաւ։ Ապա, ճաշկերոյթի պահին կատարուեցան Կոմիտաս Վարդապետի երգերէն շատերը՝ ներկայ գաղութի անդամներուն կողմէ։

Ուրախ ենք տեղեկանալով, որ Հոգեշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վարդապետ Զիւրիք իր այցելութեան շրջանին կատարած է Ս. Պսակի արարողութիւնը՝ Տիար Թադէոս Անագտարճեանի ընդ Շաքէ Շահինեանի։ Այս առթիւ մեր սրտագին շնորհաւորանքը պսակուող զոյգերուն եւ պարագաներուն։

Նոյն օրը նաեւ Հայր Սուրբը կատարեց մկրտութեան Ս. Խորհուրդ մը։

29 եւ 30 Նոյեմբեր թուականները գաղութիս համար եղան ու պիտի մնան յիշատակելի

(Շար. տես էջ 4)

ԱՊԱՔԻՆՈՒՄ ԿԸ ՄԱՂԹԵՆՔ

Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահի եւ Հ.Մ Մ.ի վարչութիւնները եւ «Ջահակիր»ի խմբագրութիւնը ցաւով կը տեղեկանան՝ որ Պէյրութի Հ.Մ.Մ.ի վարչութեան ատենապետ ընկեր Տիգրան Սարաֆեան մի քանի շաբաթներէ ի վեր անկողնոյ կը ծառայէ։

Շուտափոյթ եւ կատարեալ ապաքինում կը մաղթենք մեր սիրելի եւ գործունեայ ընկերոջ։

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՆԴԱԿԻ ՏՈՒՈՒՉՈՒԹԻՒՆ ԸՆԿԵՐ ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԻ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Ընդհանուր խանդավառութեան մէջ, Գերշ. Տ. Գնէլ Ս. Եպիսկոպոս Ճէրէճեան Վազգէն Ա. Վեհափառին Կոնդակը յանձնեց ընկեր Սարգիս Սարգիսեանին, որ այս առիթով իր կուրծքին վրայ կը կրէր Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի Ա. կարգի ադամանդակուռ շքանշանը։

Յանուն ընկեր Սարգիս Սարգիսեանի, շնորհակալութեան ջերմ խօսքով հանդէս եկաւ Հ.Մ.Մ.ի պատասխանատու — քարտուղար՝ ընկեր Գէորգ Տարօնի, որ մասնաւորապէս ըսաւ.

— 1967 թուին, երբ ընկեր Սարգիս Սարգիսեան կ'արժանանար Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետ՝ Վազգէն Ա. Կաթողիկոսի առաջին Կոնդակին, մենք, այս առիթով կազմակերպուած ընդունելութեան աւարտին, մեր շնորհակալութեան խօսքին մէջ պաշտօնապէս կը յայտարարէինք, թէ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի առաքելաշիդ Գահակալին կողմէ ընկ. Սարգիս Սարգիսեանին ուղղուած Օրհնութեան այս գիրը, մեր առջեւ կը բանայ նիւթական ու բարոյական զոհողութիւններու նոր հանգրուաններ։

Արդարօրէն ուրախ ենք ու հպարտ այսօր, որ Վազգէն Ա. Վեհափառին այս երկրորդ Կոնդակը ընկեր Սարգիս Սարգիսեանը Ամենայն Հայոց Հայրապետութեան բարձրագոյն շքանշանով պարգեւատրելու կապակցութեամբ—, կու գայ հաստատելու ու վկայելու՝ թէ մենք տէրն ենք ու կը մնանք տէրը մեր արտայայտութիւններուն եւ մեր անշե՛ղ ուղեգծին, ազգային-հասարակական կալուածներու։

Հանդիսութեան աւարտին, ներկայ եղող պաշտօնական անձնաւորութիւնները, որոնց առաջին գծին վրայ կը տեսնուէին Պէյրութի մէջ Մայր Հայրենիքի ներկայացուցիչ՝ Պր. Եղիշէ Յակոբեան ու ազնուափայլ տիկինը, ջերմօրէն շնորհաւորեցին ընկեր Սարգիս Սարգիսեանը, Ամենայն Հայոց Հայրապետութեան բարձր գնահատութեան արժանանալուն ուրախ առիթով ու իրեն մաղթեցին առաւել ուժ և կորով՝ իր նուիրական նպատակներուն յաջողութեան համար։

ԹՂԹԱԿԻՑ

Պէյրութ

ՄԱՄՆԱՒՈՐ «ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

ՅԱՒԸ ԲՈՒԺԻՐ ՇՈՅԵԼՈՎ

ՓՐՈՖ. ՋԱՒԷՆ ՏՈԼԱՊՃԵԱՆ

Սպորտը ինձ համար միշտ եղել է սիրելի։ Յատկապէս ինձ գրաւում են շարժուն խաղերը, որտեղ կայ արագութիւն, ճկունութիւն, արիութիւն, ֆիզիքական վարպետութիւն։ Ինքս երկար տարիներ պարապել եմ պասքէթպոլով և դա ինձ մէջ ծնել է հսկայական սէր դէպի այդպիսի խաղերը։

Իմ գրպանում ունեմ հանրապետական մարզադաշտի մըշտական տոմս։ «Արարատ»ի բոլոր խաղերին ներկայ եմ լինում։

... Այդ օրը մարզադաշտի ամֆիթատրոնները խիստ բազմամարդ էին։ Առաւօտը թեթև անձրևել էր, բայց երեկոյեան դէմ երկինքը լրիւ բաց էր։

Հետաքրքրական խաղ էր։ «Արարատ»ը ընդունել էր երկրի ուժեղագոյն խմբերից մէկին՝ Մոսկուայի «Տինամո»յին։ Հետաքրքրութիւնը աւելի էր մեծանում, որովհետև ֆութպոլային նոր եղանակի երկրորդ խաղն էր։ Ֆութպոլասէրները վերջապէս ազատուել էին ցուրտ ձմեռից, որի հիմնական բացասական կողմը ֆութպոլի բացակայութիւնն էր։

Խաղը ընթանում էր լարուած։ Մրցակիցները շատ աշխոյժ էին։ Ցուցմունքը գերագոյն էր։ Արեւմտեանի կէտի տարածք էր նստարաններում։ Խլացուցիչ աղմուկ ալիքներով ու երանգով հնչում էր ալքերը փակ հետեւ խաղին։ Կարիք չկար լսելու դատաւորի սուլոցը, հասկանալու համար թէ ինչպէս է ընթանում խաղը։

Իմ ուշադրութիւնը գրաւեց երեք նստարան ցած նստած մի մարդ։ Նա չափազանց շրայլ էր իր շարժումների մէջ։ Նրա ձայնը բոլորից բարձր էր հնչում։ Նա հակազդում էր գնդակի ամէն մի շարժման, վիճում էր հարևանների հետ, քննարկում դատաւորի ամէն մի սուլոցը, բացականչութիւններ և մերթ ընդ մերթ խիստ ոգեւորուած արտայայտութիւններ թոյլ տալիս։ Իսկ երբ «Արարատ»ը գնդակը հասցնում էր նպատակին, նա հրթիռի նման թռչում էր ու մի քանի րոպէ կորցնում նստելու ընդունակութիւնը։

Խաղը աւարտուեց «Արարատ»ի յաղթանակով։ Բոլորը ուրախ էին, գոհ, իսկ այդ մարդը եօթերորդ երկնքում էր։

Այդ օրը ես չկարողացայ ուշադրութեամբ հետեւել խաղին։ Ես գնդակից աւելի հետեւում էի այդ մարդուն։ Ես վախենում էի, որ նրա հետ մի որևէ բան կը պատահի և անհրաժեշտ կը լինի իմ օգնութիւնը։ Բայց, փառք Տիրոջ «Արարատ»ը պարտութիւն չկրեց...

Իմ վախը իզուր չէր։ Ես ճանաչում էի այդ մարդուն։ Նա երկար ժամանակ բուժուել էր մեր հիւանդանոցում ծանր սըրտային հիւանդութեան պատճառով։ Նրա վիճակը մի որոշ շըրջան լուրջ էր, բարդութիւններ էին առաջացել և մեծ վըտանգ էր սպառնում։ Չնայած բարելաւած վիճակում դուրս էր գրուել, բայց յանձն էր մեզ դիմում օգնութեան համար։ Դեռ ընդամէնը մի քանի օր առաջ առանց մեր հրաւէրի եկել էր հիւանդանոց հետազօտութեան համար։

Այսօր բոլորովին այլ պատկեր էր։ Նա թողնում էր բացարձակ առողջ մարդու տպաւորութիւն։

Ես համոզուած եմ, որ հոգեկան վիճակը, տրամադրութիւնը որոշիչ են մարդու առողջութեան համար։ Նա իսկապէս առողջ էր այդ օրը, որովհետև նա հոգեպէս խիստ գոհ էր և բաւարարուած։ Նա ներկայ էր իր սիրած խաղին և յաղթանակը տանում էր իր սիրած խումբը։ Նա շոյուած էր։ Գուցէ սիրտը վատ էր աշխատում, բայց նրա հոգին ուրախ էր, նա երջանիկ էր։ Նրա մեծ սէրը ծարաւ չէր, նա ցաւ չունէր, նա թախիծ չունէր, նա հոգեկան հեշտանքի մէջ էր։ Սիրտը, թէկուզ հիւանդ, թեւեր է ստանում երբ շոյւում է... Սա վերաբերում է բոլոր սրտերին, և հիւանդ, և առողջ։

Ես յիշեցի իմ կեանքից մի դէպք։ Այդ նոյն ժամանակներն էին։ Մոսկուայում սկսուել էր «Պետրոսեան-Սփասկի» շախմատային մրցումը։ Առաջին խաղն էր։ Այդ օրը մի քիչ մըրսած էի, անտրամադիր։ Ինձ հրաւիրել էին այցելել մի հիւանդի, բայց որոշել էի յետաձգել իմ այցելութիւնը։ Այդ մասին արդէն յայտնել էի իմ ընկերոջը, որը հիւանդի հարազատն էր։

Բայց պատահեց յեղաշրջում։ Պետրոսեանը յաղթեց առաջին խաղը։

Ես մոռացայ, որ հիւանդ եմ, մրսել եմ, թեթև տաքութիւն ունեմ։ Հագնուեցի և դուրս թըռայ։ Դրոլէյպուսում ժողովուրդը դեռ տեղեակ չէր։ Ցարմար առիթը ստեղծեցի ու մի քանիսին յայտնեցի Պետրոսեանի յաղթանակի մասին։ Դրոլէյպուսը դըղըրդաց։

Ես այցելեցի հիւանդին, հեզ և համբերատար լսեցի նրա երկար պատմութիւնը, մանրամասն քննեցի, բուժում նշանակեցի ու խնդրեցի ամէն օր ինձ տեղեկացնել հիւանդութեան ընթացքի մասին։

Իսկ գիտէ՞ք, ես առանձնապէս մեծ շախմատասէր չեմ...

ՄՐՑԱՆԱԿԱՒՈՐ ԹԱՒՋՈՒԹԱԿԱՀԱՐՈՒՀԻ

ԿԱՐԻՆԷ ԳԷՈՐԳԵԱՆ

Մոսկուայի մէջ կ'ապրի երաժշտասէր հայ ընտանիք մը։ Թաւջութակը մինչև այսօր ալ այդ ընտանիքին համար կը մնայ որպէս ամենալաւ երաժշտական գործիքը։

— Ես շատ կը սիրեմ թաւջութակը, կը պատմէ Արմէն Գէորգեան։ Երբ ծնաւ մեր Կարինէն, տիկնոջս Կալինա Պետրովնայի հետ որոշեցինք մեր միակ աղջկան ծանօթացնել թաւջութակի արուեստին...

Արդէն հինգ տարեկան հասակին Կարինէ սորվեցաւ նուագել թաւջութակի վրայ։ Փոքրիկ, նրբակազմ աղջիկը հազիւ հազ կրնար յաղթահարել երաժշտական գործիքին, հակառակ անոր որ հայրը մասնաւոր չափերով թաւջութակ մը պատրաստել տուած էր։

1952 թուականին ա̀օթը տարեկան Կարինէն ընդունուեցաւ Գնեսիններու անուան դպրոցը։

Դպրոցական տասը տարիներու ընթացքին Կարինէ Գէորգեան քանի մը տասնեակ մրցանակներու կ'արժանանայ շրջանային, քաղաքային, հանրապետական և նոյնիսկ համամիութենական մրցումներու ընթացքին։

1962ին Կարինէ Գէորգեան ոսկեայ մետալով կ'աւարտէ իր հօր՝ Փրոֆ. Ա. Գէորգեանի դասարանը։ Երեք ամիս ետք՝ Կ. Գէորգեան փայլուն քննութիւններ տալով կ'ընդունուի Մոսկուայի Պ. Ի. Չայքովսկիի անուան պետական երաժշտանոցը՝ Լենինեան մրցանակի դափնեկիր Փրոֆ. Մ. Ռոստրոպովիչի դասարանը։

1966... Երաժշտական աշխարհի մէջ սկսած էր նոր եռուզեռ մը։ Աշխարհի տարբեր ծայրամասերու մէջ երիտասարդ երաժիշտները կը պատրաստուէին Պ. Ի. Չայքովսկիի անուան միջազգային Գ. մրցումին։

Կը պատրաստուէին նաև Մ. Ռոստրոպովիչի 16 աշակերտները, որոնցմէ միայն երեքին կը վըստահուի մասնակցելու այդ մեծ մրցումին։ Այս եռեակին մէջ կը գտնուէր Կարինէ Գէորգեան։ Տարբեր երկիրներէ 42 թաւջութակահարներ իրաւունք ստացած

ԿԱՐԻՆԷ ԳԷՈՐԳԵԱՆ

էին մասնակցելու այս կարեւոր մրցումին։

1966ի Մայիսի 30ին, Քրեմլինի Համագումարներու Պալատին մէջ տեղի ունեցաւ մրցումի հանդիսաւոր բացումը։

Կարինէն մրցումի երեք բաժանումներու ընթացքին կը հանդիսանար թաւջութակահարներու ճանչցուած առաջնորդ։

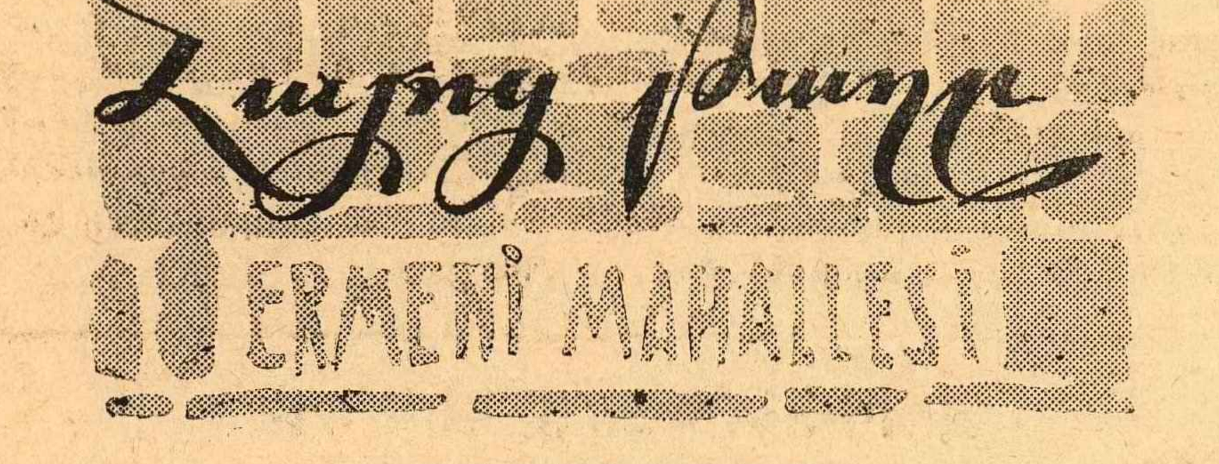
— Թաւջութակահարներուն մէջ առաջին մրցանակը շահած է Կարինէ Գէորգեանը (ՍՍՀՄ), յայտարարուեցաւ բարձրախօսէն։

Այդ պահը երջանկութեան և անսահման ուրախութեան պահն էր Կարինէի համար։

Մստիսլաւ Ռոստրոպովիչը հանրագումարի բերելով թաւջութակահարներու մրցումին արդիւնքը՝ յայտարարեց. «Մրցումի

(Շար. տես էջ 6)

ԳԵՂԱՄ ՍԵՒԱՆ

(ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ)

Նկարները՝ Մ. ՍՈՍՈՅԵԱՆԻ

Ջոն froջս' Եփrաfսեին, որը հազիւ ութ տարեկան էր, երբ անցաւ անապատի աւազներից, իր վեց տարեկան եղբօր՝ Մինասի հետ: Ես՝ նրանց հարազատը, լսեցի այդ բոլորը տաս ուր, ես ուր ծնուեցի եւ այդպես էլ ինձ համար իմ froջ ու եղբօր նախատագրերը մնացին անյայտ։ Քոյրս, ասում են, սիրուն մի խալ ունէր ձախ այտի վրայ...

Չէ՛, տարօրինակ չէ. ես դարձել եմ Թրքական բանակի պահեստի ենթասպայ եւ գնում եմ Տարտանել... Անգարայում զինուորական ուսումնարանից երեք հազար Թրքերի մէջ հազիւ մի տաս հայեր այդպիսի կոչում ստացանք։ Եւ սա պատահում է երկար տարիների ընդհատումից յետոյ, առաջին անգամ։ Ցոյս չունէինք բնաւ։ Ութ ամիս էր, դասաւանդման ամբողջ շրջանում տառապում էինք, թէ արդեօք մի բան չի՞ պատահի մեզ հետ: Երեւակայեցէք, չպատահեց։

—Թէպէտ պարտադիր զինուորական ծառայութիւն էր, բայց որպէս համալսարականներ, օրէնքի սահմաններում իրաւունք էր տրւում մեզ պահեստի ենթասպայ լինելու։

Այդ օրէնքը գրքում կար վաղուց, բայց ո՞վ էր նկատի ունենում։ Մեր նախորդ սերունդները նոյնիսկ չէին խորհում այդ մասին։ Հասաւ զինուորական տարիքդ, չլսկում էիր կիտակ տոպրակդ, սափրում գլուխդ և գնում բանակ։ Ինչքան էիր մնալու, այդ էլ «Աստուծոյ գործն էր»։ Երեք տարի, երեք ու կէս, թէ չորս... Բայց ամէն ինչ փոխուեց երկրորդ համաշխարհային պատերազմից յետոյ, Սովետական բանակների յաղթանակից։ Կասկածելի տարր նկատուող հայերը եւ առհասարակ փոքրամասնութիւնները դարձան լիիրաւ քաղաքացիներ։ Այժմ ես «լիիրաւ» քաղաքացի եմ, այսինքն առաջուայ նման պիտի վճարեմ իմ ուղղակի եւ անուղղակի տուրքերը պետութեանը, պիտի տեղի, անտեղի կոչուեմ կեաւուր, և երբ բանակ գնամ, որպէս համալսարանական, որոշ ժամանակաշրջանից յետոյ իրաւունք ունեմ սպայի ըզգեստ կրելու։ Նախապէս վըստ էլ չէին տալիս իմ ազգակիցներին, այլ բահ ու բրիչով երեք չորս տարի ճամբայ էիր սարքում, ծրի աշխատում հանքահորերում և եթէ ողջ մնացիր՝ փոքր տալիս ալլահին։ Հակառակ այն բանին, որ անձնագրում ազգութեան դիմաց գրւում էր Թուրք, իսկ թէ ես, օրինակ, ինչ կրօնի հետեւորդ էի մահմեդական, թէ քրիստոնեայ, այդ մասին ոչինչ չկար նշուած անձնագրի մէջ։

Կրօ՞նը... Գրւում էր անձնագրում և դիմացը պատասխան սիւնակում լրացւում... հայ է։ Այդ այդպէս էր Թուրքիայում իմ ծընւած ժամանակ, 1926ից... մինչև 1949ը և այդպէս է հիմա՝ 1965ին։ Բայց թէ հարց տային, ի՞նչ է իմ կրօնը՝ ես անմիջապէս պատասխանում էի՝ քրիստոնեայ։ Չէի կարող ասել թէ մահմեդական եմ, իսկ քրիստոնեայ, չեմ՝ ասել, ինչ որ անպատեհ էր, որովհետեւ այդ նշանակում էր, կամ մի գուցէ կարող էր նշանակել, թէ անկրօն ես։ Հովերջիվերջոյ պետութային չէր կարող լինել։ Իսկ անկրօն լինել, նշանակում էր, այո, նշանակում էր ոտքով գլխով մտնել փորձանքի մէջ։ Անկրօ՞ն ես, ուրեմն կոմունիստ ես։ Իսկ կոմունիստ լինել, նշանակում էր բանակի շարքերից ուղիղ գնալ... աքսորվայր։

Անգարայում նոյնիսկ ֆաշիստ փաշաների տղաները պարտաւոր էին ապացուցել, որ իրենք կոմունիստներ չեն։ Իսկ ինչպէս մենք ապացուցում այդ մէկը, առանց բացառութեան բոլորս։ Նախ ոչ մէկը մեզանից պետ չէր թողնում, յետոյ ազգային քայլերգից կամ զինուորական նշանակալից մարզերից այլ որևէ մարտական երաժըշտութիւն լսեցնող նոյնիսկ խազ չէինք թողնում մեր շրթներից։ Ասում էին, ինչ որ «Ինդերնացիոնալ» խորագրով քայլերգ կայ և որևէ անծանօթ երաժշտութիւն կարող էր նկատուել... Ինդերնացիոնալ։ Հակառակ այն փաստին, որ մեզանից ոչ մէկը նըւազագոյն գաղափար իսկ չունէր այդ երգի մասին։ Տակաւին լիաթոք բղաւում էինք «սաղօլ» և լըրիւ օրը մեր զինուորական հաստ կօշիկների ներբանները դոփում գետնին։ Այդ բոլորի մէջ մի փոքրը զանցառութիւն կարող էր չղայնացնել վերադասը, և պատրաստ էր անհաւոր սարսափը... հո դու կոմունիստ չես, թէ գէթ մի անգամ քո հասցէին տաւեց նման ահարկու մի բան, թէ եկ ու դուրս ել տակից։ Փաշայի, մինիստրների տղաները սարսափում էին այդ ամենից, ուր մնաց մենք... «լիիրաւ քաղաքացիները»։ Երևակայեցէք, նոյնիսկ Սև ծովի ափերից եկած տրապիզոնցի տղաները կտրում և արմատից ածիլում էին իրենց պեխերը։ Պեխը, որքան էլ լինէր առնականութեան նշան, բանակում նկատւում էր կոմունիստական։ Թէ որտեղի՞ց էր գալիս այդ մէկը, ես իմացայ հետագայում։ Դա այդ օրերին ըՍտալինի պեխերի պատճառած սարսափն էր, մինչև... Անգարայի սպայից ուսումնարանը հասած։

Միայն մի հայ տղայի չյաջողւեց մեզ հետ լինել, նրան ձախողեցին քննութիւններից եւ այլ «ձախողուածների» հետ տարան... աքսորավայր։ Նա «կոմունիստ» դուրս եկաւ։ Մի անգամ Պոլիս իւրայիններին նամակ էր ուղարկել և իր հարազատ մօրը գանգատուել էր բանակում տիրող «աննդաստական» պայմաններից։

Հետագայում ես հասկցայ որ այդ բոլորը կատակա-ողբերգութիւններ էին. մեր մէջ կոմունիստներ, իսկապէս կոմունիստներ լինել չէին կարող։ Նրանք Թուրքիայում, Պոլսում, Սանասարեան խանի գնտաններում էին, Անատոլիայի պարսպապատ խուլ բանտերում և կամ լաւագոյն պարագային խորխորը ընդյատակում։

Եւ երբ մի օր հնչեց ահազանգը, և մեզ բոլորիս հաւաքեցին

(Շար. տես էջ 5)

ՔՐԻՍՏՈՍ ԾՆԱՒ ԵՒ ՅԱՅՏՆԵՑԱՒ... ՁԵԶԻ ԵՒ ՄԵԶԻ ՄԵԾ ԱՒԵՏԻՔ

Աւելի մօտ 1970 տարիներ առաջ՝ Բեթղեհէմ քաղաքի մերձակայ լեռներու քարծունքներուն վրայ գտնուող այրերէն մէկուն մէջ, գիշերուան լռութեան և միայնակութեան մէջ տեղի կ'ունենար մեծ և սքանչելի դէպք մը, որ իր տեսակին մէջ եզակի և անկրկնելի է։ Նոր Արքայ մը կը ծնէր և կը մարմնանար և գալով աշխարհ՝ կը բերէր մարդկութեան խորհուրդ մ'անհասանելի և լոյսը փրկութեան։

Ո՞վ էր Ան, որ Իր գալստեամբ կը ցնցէր զաշխարհս երկնից մինչև երկիր, և յանկարծ կը պայծառացնէր երկիրը, և սոսկումէ զարմանք ու զարմանքէ սքանչացում կ'առաջնորդէր այն հօտաղածները կամ ժողովրդային բարբառով կոչուած հովիւները, որոնք սոյն դէպքի վայրին մերձակայ լեռներուն վրայ գտնուելով, ներկայ կ'ըլլային այդ տեսարանին։

Այդ Նոր Արքան, որ կը ծնէր ու կը մարմնանար Ս. Կոյսէն, էր Յիսուս մանուկը, Որդին Աստուծոյ, որ հեղուելով Աստուծոյ Ս. Հոգիէն՝ կուգար աշխարհ, զայն փրկելու խաւարէն և յաւիտենական կորուստէ։ Եւ այդ էր պատճառը՝ որ հրեշտակները իջնելով երկնքէն, դէպի երկիր կու գային, աւետելու համար ժողովուրդի այդ բարի և խոնարհ մարդկանց այն մեծ Դէպքի լուրը, որ տեղի կ'ունենար ի փառաւորումն բանաւոր էակի յաւիտենականացման, խնդրելով անոնցմէ որ իրենց բանբերը հանդիսանալով մարդոց մօտ, աւետէին Անոր գալուստը, որ մարդիկը հաւատան Աստուծոյ խօսքին և տուած պատուէրներուն։

Եւ այդ է իմաստը այն շարականին, որ Ծննդեան առաւօտուն այնչափ մեծ զգայնութեամբ և հաւատքով աղլցուն Հայաստանեայց Առաքելական Ս. Եկեղեցիէն ներս հոգեւոր դասը կ'երգէ գոչելով՝

«Խորհուրդ մեծ եւ սքանչելի, որ յայսմ աւուր յայտնեցաւ: Հովիւք երգեն ընդ հրեշտակս տան աւետիս աշխարհի»։

Երբ այդ մեծ Առաքեալը կուգար աշխարհ, իբր Աւետիչը՝ սիրոյ ու խաղաղութեան. Իշխանը՝ առաքինիին ու ճշմարիտին. Փրկիչը՝ մեղքին ու անարդարութեան, կուգար ըղձալով ծերբազատել մարդկային արարածը խաւարի և տգիտութեան մշուշէն, և առաջնորդելու դէպի այն լուսաւոր ու պայծառ իրականութիւնը, որ կը կոչուի յաւիտենական կեանք, ինչպէս որ երկնաւոր Հայրը. Ամենակալն Աստուած, բաղձացած էր տալ մարդկութեան, երբ զայն ստեղծած էր կամ կերտած իբր Իր կերպարը։

Եւ Ան գալով աշխարհ, բերաւ իր հետը յոյսն ու հաւատքը, սէրն ու արդարութիւնը, ճշմարտութիւնն ու խաղաղութիւնը, և բաշխեց զանոնք բոլորին, մեծին թէ փոքրին, հարուստին թէ աղքատին, ինչպէս նաև առանց ցեղի կամ դասակարգի խտրութեան, դասելով բոլորը ի մէկ և հաւասար ի դէպ հօրն Ամենակալին, որն է զԱստուած՝ ստեղծիչն արարածոց եւ աշխարհի:

Ուստի՝ երբ այս պայծառ և երանելի օրուան առաւօտեան կանուխ, մեր ոտքերը ներս կը դնենք Ս. Եկեղեցւոյ շեմքէն, ու մեր աղօթքը կ'ընենք հոն, միացնելով մեր երգը հոգեւորականութեան երգին, երգելու այն իմաստալից ու հիասքանչ երգը, որ մեր Ս. Եկեղեցւոյ արժանընտիր և երանաշնորհ Հայրապետներէն Ներսէս Շնորհալին է գրած եւ որ կ'ըսէ՝

«Առաւօտ լուսոյ, արեգակն արդար, առ իս լոյս ծագեա: Բղխումն ի հօրէ, բխեա ի հոգիս, բան քեզ ի հաճոյս»։

Եւ ըղձանք առ Նա, որ մեզ անպակաս ընէ իր շնորհներէն, ու սէրէն եւ հետեւելով Իր կեանքի բարի օրինակին, ըլլանք՝ ազնիւ եւ առաքինի քաղաքացիներ, ընտրենք միշտ լաւն ու գեղեցիկը, ճշմարիտն ու արդարը։

Ուրեմն այսօրուան մեծ եւ սքանչելի խորհուրդին առջեւ ծնրադիր, խունկի գոլաներուն եւ մոմի պլպլացումներուն ընդմէջէն միացնելով մեր աղօթքներն ու մաղթանքները մեր սիրեցեալ եւ աստուածընտիր Հայրապետ Ամենայն Հայոց, Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Կաթողիկոսի աղօթքներուն ու մաղթանքներուն, բաղձանք եւ ունենանք՝ աշխարհիս խաղաղութիւն, մարդկանց սէր. Ազգիս Հայոց միութիւն, Հայրապետութեան Հայոց Անսասանութիւն, Հանրապետութեան Հայոց ուռճացում ու բարգաւաճութիւն, եւ խնդրել Աստուծմէ, որ մեզ պարգեւէ ոյժ ու կարողութիւն, կարենալ միացնելու մեր ձայնը Իր երկնային զօրացը ձայնին, այժմ եւ յաւիտեան երգելու եւ գոչելու՝

«Փառք ի բարձունս Աստուծոյ, եւ յերկիր խաղաղութիւն ի մարդիկ հաճութիւն···»

ՄԻՆԱՍ Ա. ՍՐԿ. ՓԱՆՏՈՒԵԱՆ

Աղեքսանդրիա

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԱՌԱԾԱՆԻ

Առանց դժուարութեան ոչինչ արժէք ունի։

(Լատինական)

Ցերեկը աչքեր ունի, գիշերը՝ ականջներ։

(Պարսկական)

Շատ վիճիլը կը կորսնցնէ ճշմարտութիւնը։

(Լատինական)

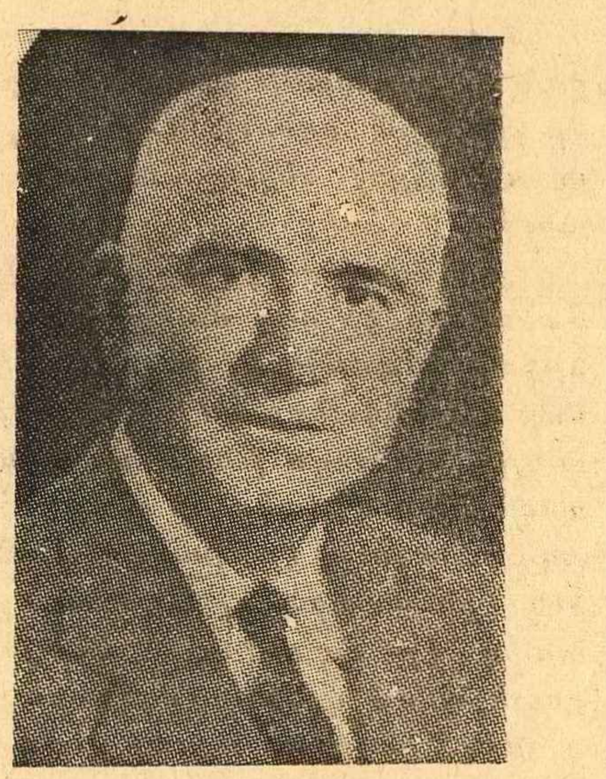
Մարդը պղպեղի հատիկի նման է, մինչև չծամես՝ չես հասկնար անոր կծու ըլլալը։

(Նեկրական)

ՀՄՈՒՏ ԲԱՆԱՍԷՐ
ՊՐ. ԱՐԱՄ ԵՐԵՄԵԱՆ
ՍՊԱՀԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ՃԻՒՂԻ ԴԱՍԱԽՕՍ

Ուրախութեամբ կը տեղեկանանք, որ Սպահանի համալսարանի տեսչութիւնը հրաւէր ուղղած է մեր անզուգական աշխատակից բանասէր Պր. Արամ Երեմեանի եւ պաշտօնական գրութեամբ զայն պաշտօնի կոչած նոյն կաճառի հայագիտական բաժնի։ Այս ուրախ առթիւ սրտանց կը շնորհաւորենք մեր աշխատակից վարպետը, առիթէն օգտուելով՝ «Քուլիս»էն կ'արտատպենք հետեւեալ տեղեկութիւնները մեր ընթերցողներուն համար այդ փառապանծ հաստատութեան մասին, ուր ներկայիս կը դասախօսեն մէկէ աւելի հայ արժէքաւոր դասախօսներ։

Սպահանի գրական համալսարանի հայագիտական ճիւղը հիմնուել է Իրանի իմաստուն, մարդասէր, առաջնակարգ ղեկավար և հայասէր Նորին Կայսերական Մեծութիւն Արիամեհր Արքայ Մոհամմադ Ռեզա-Շահ Փահլաւու յատուկ հրամարտակով և որի նւիրական յարկի տակ ներկայումս ուսանում են Իրանի տարբեր

ԱՐԱՄ ԵՐԵՄԵԱՆ

քաղաքներից համախմբուած ուսումնածարաւ երիտասարդուհիները։ Եկել են նրանք ուսման անսահման սիրով տոգորուած, որպէսզի խորանան և կատարելագործուեն հայոց լեզուի, գրականութեան, մշակոյթի և արուեստի պատմութեան մէջ, ապա նուիրուեն նոր սերնդի և ժողովրդի լուսաւորութեան վեհ գործին։

Համալսարանի հայագիտական ճիւղի պատասխանատու ղեկավարն է Պ. Զաւէն Դաւիթեանը, մէկը այն անձնուէր և իմաստուն երիտասարդներից, որ հայագիտական բաժնի ձեւակերպման և զարգացման խնդրում նշանակալից դեր է կատարել և այսօր էլ ամբողջ հոգով նուիրուած նուիրական տաճարի վերելքի վեհ գործին, իր լաւագոյնը գործադրում է, որպէսզի համալսարանի հայագիտական բաժինը դրուի էլ աւելի ամուր և փայլուն հիմքերի վրայ։

Նշենք և այն, որ գեղեցիկ ձիրքերով օժտուած և հայ ժողովրդին պատիւ բերող Պ. Զաւէն Դաւիթեանն երկար տարիներ ներկայացրել է Իրանը ՄԱԿի «Իւնիսէֆ» կազմակերպութիւնում:

Այժմ Սպահանի գրական համալսարանի հայագիտական բաժնում դասախօսում են ուսեալ, զարգացած և առաջադէմ երիտասարդ հոգեւորական Գերապատիւ Տ. Եղիշէ Վրդ. Մանճիկեանը, Թարգմանական փայլուն ձիրքով օժտուած երիտասարդ և անձնուէր մժիչկ Հրանդ Ղուկասեանը, որ հայ գրականութեան գեղարուեստական ստեղծագործութիւններից որոշ կտորներ հմտութեամբ և հարազատութեամբ թարգմանելով պարսկերէն՝ ներկայացնում է Իրանցի ընթերցողներին:

Տոքթ. Սեդրակ Գալայեանը, որ ուսել է Սորպոնի համալսարանի հոգեբանական և Ֆրանսական գրականութեան բաժնում:

Սպահանի համալսարանի մեծայարգ տեսչութիւնը բարձր գնահատելով վաստակաւոր բանասէր, գեղարուեստագէտ և աշուղագէտ Պ. Արամ Երեմեանի գիտական լուրջ պատրաստութիւնը, հրաւիրել է նրան հայագիտական բաժնում դասախօսելու: Շնորհաւորելով մեր արժէքաւոր աշխատակցին, ցանկանում ենք իրեն նորանոր ու փայլուն յաջողութիւններ։

Նկատենք և այն համալսարանի հայագիտական բաժնում ուսուցչապետի հանգամանքով դասախօսել են նաև վաստակաւոր մանկավարժ Պ. Արամայիս Ալլահվերդեանը և Օր. Ռոզի Ալեքսանեանը, որ իր պատրաստութեամբ պատիւ է բերում իգական սեռին։

ՈՒՍԱՆՈՂՈՒՀԻ

«Քուլիս»

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԹԵՐԹԸ ՍԱՐՈՒԽԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Միջազգային ճանաչում վայելող եգիպտական «ԱԼ ԱՀՐԱՄ» օրաթերթը՝ իր Դեկտեմբերի թիւերէն մէկուն մէջ յօդուած մը նուիրած էր հայ անուանի երգիծանկարիչ Ալ. Սարուխանի, անոր 45ամեայ գործունէութեան մասին Եգիպտոսի մէջ։ Յօդուածագիր Քամալ Մալլախ հարց-պատասխանի ձեւին տակ նախ կ'արտայայտուի երգիծանկարիչին անձին ու արուեստին մասին, ապա նոյն ինքն Ալ. Սարուխանի բերնով պատմել կու տայ իր կեանքը։

Կարգ մը հատուածներ թարգմանաբար կու տանք ստորեւ։

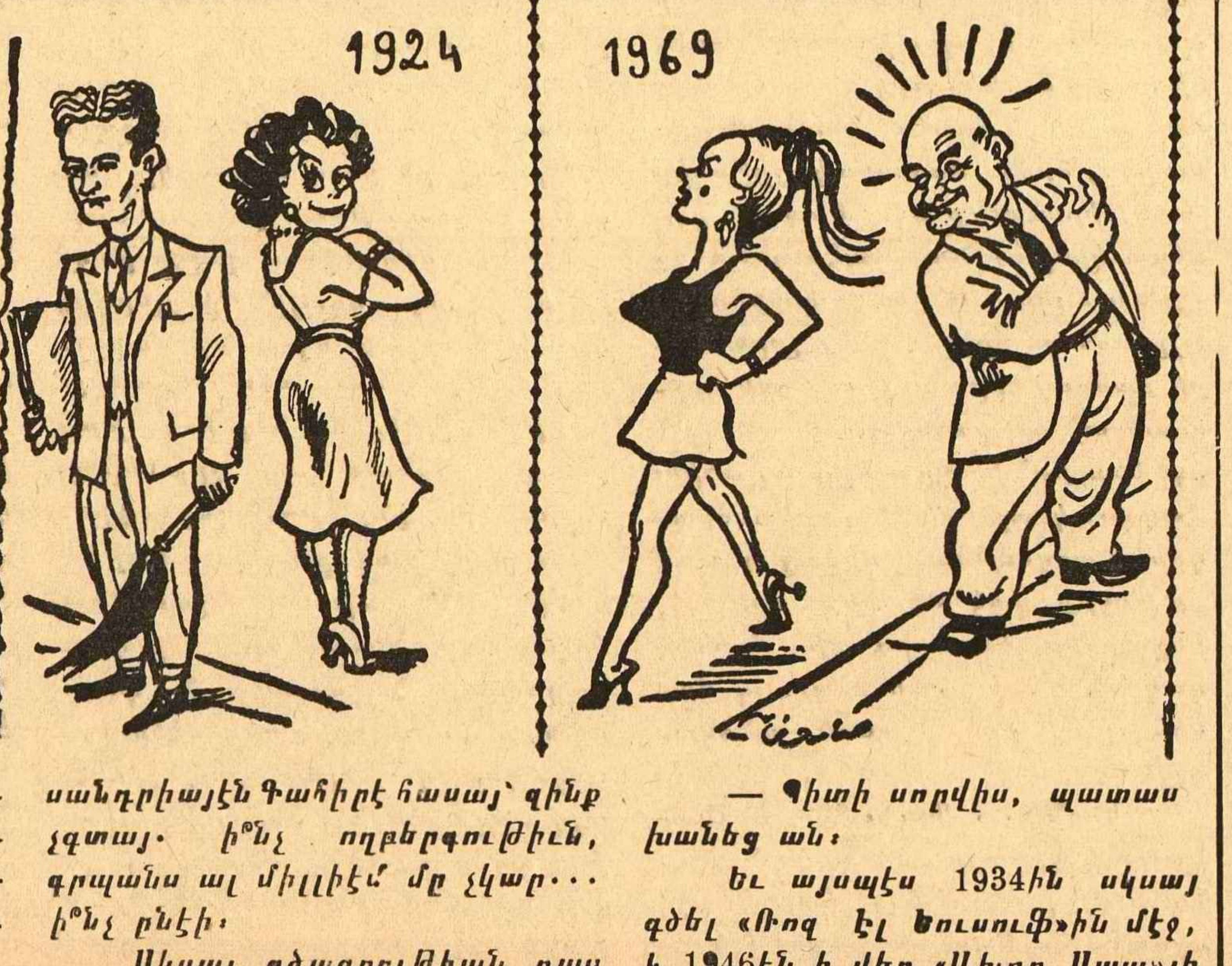
Սարուխանի փիլիսոփայութի՞ւնը... երբ իրեն հարցնէք անհա պատասխանը.

— Խնդացող ամէն գիծի մէջ... արցունք մը։

Սարուխան՝ հակառակ անոր որ իւրացուցած է համաշխարհային այն միակ լեզուն, որ իւրաքանչիւր անհատ կը հասկնայ, կատարելապէս գիտէ եօթը լեզուներ։ Իր կեանքը, որ 70 տարիներու գումար մըն է, մղած է զինք որ իր մայրենիին՝ հայերէնի կողքին սորվի թրքերէն, արաբերէն, անգլերէն, ռուսերէն, ֆրանսերէն ու գերմաներէն։

— Ինչպէ՞ս եգիպտոս եկաք:

— Պատահմամբ... Աստուած վկայ պատահմամբ։ Վիեննայի մէջ գրատան մը մէջ հանդիպեցայ Ապտէլ Քատէր Էլ Շէննաուի անուն եգիպտացիի մը, որ ուսանող էր, Մանսուրայէն էր։ Ան Եգիպտոսի մասին պատմելով՝ ըսաւ թէ հոն պահանջք կար երգիծանկարիչներու։ Զիս հրաւիրեց։ Սակայն երբ Աղեքսանդրիայէն Գահիրէ հասայ՝ զինք չգտայ. ի՞նչ ողբերգութիւն, գրպանս ալ միլլիէմ մը չկար... ի՞նչ ընէի։

Սկսայ գծագրութեան դաս տալ հայկական վարժարանի մէջ և գծել հայկական թերթերու համար: Ուսթազ Մոհամէտ Էլ Թապիին գծագրիչի պէտք ունէր. այդ ուղղութեամբ հարցուցած էր գիւշէի աշխատանոց ունեցող Պէրպէրեանին և ան ալ զիս ներկայացուց։

Ուսթազ Մոհամէտ Էլ Թապիի քաղաքական գծագրութիւն առաջարկեց ինծի. ես մերժեցի, որովհետև կ'ուզէի սրամիտ երգիծանկարներ գծել:

— Պիտի սորվիս, պատասխանեց ան։

Եւ այսպէս 1934ին սկսայ գծել «Ռոզ Էլ Եուսուֆ»ին մէջ, և 1946էն ի վեր «Ախըր Սաա»յի մէջ: Եւ մինչև այսօր, այն վեց հատորներէն զատ, զորս երգիծանկարներով հրատարակած եմ, տակաւին կ'աշխատակցիմ թերթերու և հանդէսներու...

ԶՈՒԻՑԵՐԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

(Շարունակութիւն Բ. էջէն)

համագործակցութեան եւ զոհաբերումի թուականներ. Արդարեւ, Տիկին Պիւլի գլխաւորութեամբ, յոյլ մը տիկիններ ամիսներէ ի վեր աշխատեր ու պատրաստեր էին ՔԵՐՄԷՍ մը՝ Ժընեւի Ս. Յակոբ Եկեղեցւոյ ի նպաստ։

ՔԵՐՄԷՍԸ տեղի ունեցաւ, Ավրնիւ Փեշիէի Ս. Թերէզ Եկեղեցւոյ սրահին մէջ։ Երկու օր անընդհատ խնամքով յարդարուած սրահներուն մէջ Հայ եւ օտար հիւրերու ներկայութիւնը ոգեւորիչ էր։ Յուզիչ էր տեսնել մեր տիկիններուն անձնուրաց եւ ոգեւորող ծանր աշխատանքը վաճառքի, ուտեստեղէնի, ըմպելիներու եւ սեղանատան մէջ գործի պահուն։ Այս բոլորը միանգամ եւս կը հաւաստիացնէին բոլորիս ե'ւ ՔԵՐՄԷՍԻ յաջողութեան մասին եւ թէ' հաւաքական գործակցութեան նախանձելի օրինակ կը հանդիսանային։

Խորին շնորհակալութիւններ մեր կանանց, պատասխանատու մարմիններուն եւ սիրայօժար աշխատողներուն: Կը շնորհաւորենք կրկին անգամ ձեր ձեռք բերած հրաշալի արդիւնքին համար, ի նպաստ Ս. Յակոբ Նորակառոյց Եկեղեցւոյ։

***

Ս. ԾՆՆԴԵԱՆ արարողութիւնները տեղի ունեցան ըստ մեր աւանդական սովորութեանց: ՃՐԱԳԱԼՈՅՑի Ս. Պատարագ՝ Յունուարի 5ի երեկոյեան ժամը 5ին։ Ս. ԾՆՆԴԵԱՆ Ս. Պատարագ՝ Յունուարի 6ի առաւօտեան ժամը 10ին: Ծննդեան Պատարագին յաջորդեց ՋՐՕՐՀՆԵԱՑ արարողութիւնը։ Հաւատացեալներ ստացան Ս. Հաղորդութիւն:

***

Յունուարի 11ին Կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3.15ին, Գաղութիս ԱՆՈՒՇԱՊՈՒՐԻ աւանդական սեղանն ու հաւաքոյթը տեղի պիտի ունենայ, Բարուազ Բրօթէսթանթ Տը Բլէնբալէի մէջ։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՀԱՅ կեանք

Անցնող շաբաթը աղեքսանդրահայութեան համար տօներով և հաւաքոյթներով լեցուն շաբաթ մը եղաւ։

— Անոնցմէ առաջինը եղաւ Հայ Կաթողիկէ մեր քոյր համայնքին կողմէ Ս. Ծնունդի տօնակատարութիւնը։ Թէ Ճթման երեկոյեան և թէ Ս. Ծնունդի առաւօտեան ժամերգութեան և Ս. Պատարագին կը նախագահէր և կը պատարագէր համայնքի Նոր Հոգևոր Հովիւ և Առաջն. Փոխ. Գերյարգելի Ցովսէփ Ծ. Վրդ. Պասմաճեան։ Օրուան հանդիսութեան փայլ կու տար եկեղեցւոյ երկսեռ երգչախումբը՝ իր դաշն և գեղեցիկ երգեցողութեամբ։ Ծնունդի առաւօտեան՝ Ս. Պատարագի աւարտին, եկեղեցական թափօրը առաջնորդեց պատարագիչ Վարդապետը դէպի Ազգ. Առաջնորդարանի դահլիճը, ուր և տեղի ունեցաւ աջահամբոյր և պատշաճ ընդունելութիւն։

— Ցերոպական Ծնունդի առթիւ Աղեքսանդրիոյ Հ.Մ.Ը.Մ.ը Չորեքշաբթի 24 Դեկտ.ի երեկոյեան կազմակերպած էր պարահանդէս մը, որ արձանագրեց մեծ յաջողութիւն։

— Ուրբաթ երեկոյեան տեղի ունեցաւ երկրորդ ցուցադրութիւնը այն ժապաւէնին, որ նկարահանուած էր Պր. Ֆիլիփ Ասատուրեանի կողմէ՝ եգիպտահայ 71 ուխտաւորներու դէպի Ս. Էջմիածին և Մայր Հայրենիք ուխտագնացութեան առթիւ։

Ներկաներուն մէջ կը նշմարուէին Առաջն. Փոխ. Սրբազան Հայրը, Կաթող. Հայոց Առաջն. Փոխանորդը, Անարատ Ցղութեան Քոյրեր, բողոքական համայնքէն ներկայացուցիչներ ինչպէս նաև Ազգ. Երեսփոխաններ։

Օրուան հանդիսութիւնը բացաւ Պր. Տրդատ Ջօհրապեան, որ իր բացման խօսքէն ետք բեմ հրաւիրեց Պր. Մկրտիչ Անդրանիկ Բէմպէճեանը ուխտաւոր իր տպաւորութիւնները տալու։

Պր. Բէմպէճեան գրոզի իր խրայատուկ ոճով և իբր ականատես՝ դէպի Մայր Հայրենիք և Ս. Էջմիածին այս այցելութեան մասին տուաւ տեղեկութիւններ, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի, գրողներու և արուեստագէտներու հետ հանդիպումներու, ինչպէս նաև այլևայլ մարզերու մէջ մեր արձանագրած յառաջդիմութիւններուն մասին։

Բեմ հրաւիրուեցաւ ուխտաւորներէն ծանօթ արուեստագէտ լուսանկարիչ Պր. Մինաս Գալուստեան որ տուաւ իր տպաւորութիւնները ժողովրդային և յստակ բարբառով։ Ան ըսաւ՝ թէ ըլլալով իրապաշտ մը, չէր հաւատար ոչ գրուածին և ոչ ալ ըսուածին, այլ միայն իր աչքով տեսածին և ձեռքով շօշափածին։ Ուստի՝ այդ բակզբունքով առաջնորդուած մաս կազմած էր ուխտ. խումբին՝ երթալու և իր ողջ և կարօտալի աչքերով տեսնելու հայրենիքի պայծառ իրականութիւնը և ըստ այնմ դատելու ու պատմելու՝ իրականութիւնը սուտէն և չուկայինը ըսի ըսածներէն։

Ու երբ իր խօսքը կ'ուղղէր ներկաներուն՝ խանդավառուած հայրենիքի պայծառ, յստակ և օրըստօրէ յառաջդիմող իրականութենէն կ'ըսէր. «Սիրելիներ, հոն ժողովուրդը և մանաւանդ երիտասարդութիւնը առաջ կը մտածէ իր մտքի սնունդին և յետոյ ստամոքսին մասին, իսկ արտասահմանի մէջ ճիշդ հակառակը, առաջ ստամոքսը և յետոյ միտքը։

«Կ'ըսեմ նոյնպէս, թէ այն հայը որ կը գտնուի արտասահման և նիւթապէս բաւարարեալ մըն է, եթէ չուզէ առնուազն անգամ-ուան մը համար իսկ երթալ ու տեսնել Մայր Հայրենիքը և Ս. Էջմիածինը, ան ոչ ազգասէր է և ոչ ալ հայրենասէր»։

— Դեկտեմբեր 28ին, Կիրակի առաւօտեան, քաղաքիս Ս. Պօղոս

(Շար. տես էջ 6)

«ՋԱՀԱԿԻՐ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Պր. Ռաֆֆի Գալըճեան (Աղեքս.) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ հետեւեալներուն.–

ՊՊ Հրանդ Գալըճեանի (Պէյրութ)
Արմէն Պապիկեանի (Հալէպ)
Լեւոն Ներսէսեանի (Երեւան)
Նուպար Գալըճեանի (Երեւան)
Նայիրի Գալըճեանի (Մոնթրէալ)
Ֆրեկ Գալըճեանի (Երեւան)
Արթին Արգարեանի (Պէյրութ)
Ն. Նարկիզեանի (Հալէպ)

Ընկ Հայկ Օհաննէսեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ Գերշ. Տ. Սերովբէ Ս. Արք. Մանուկեանի (Փարիզ)։

Պր Վահան Սարգիսեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր աղջկան՝ Օր Լիւսի Սարգիսեանի (Թորոնթօ)։

Պր. Անդրանիկ Մեսրոպեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր եղբօր՝ Պր. Մարտիկ Թաթիկեանի (Մոնթրէալ)։

Պր. Արամ Մուրատեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր սիրելի եղբօր՝ Վահրամ Մուրատեանի (Ժընեւ)։

ԿԻՊՐԱՀԱՅ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՍՄԲԱՏ ՏԷՐՈՒՆԵԱՆ ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆՍ ՄԷՋ

Երէկ, կ. ե. ժամը 4ին, հաճոյքն ունեցանք խմբագրատանս մէջ այցելութիւնը ընդունելու Կիպրոսի ազգային վարժարաններու հոգաբարձութեան պատուախնդրու անդամ եւ բանաստեղծ, իրաւաբան Սմբատ Տէրունեանի, ընկերակցութեամբ «Արեւ»ի խմբագիր պր. Աւետիս Եափուճեանի։

Մեր խօսակցութեանց ընթացքին լայն տեղեկութիւններ ստացանք կիպրահայ գաղութի ազգային եւ մշակութային կեանքի մասին։

Պր. Սմբատ Տէրունեան այս առաւօտ օդային ճամբով մեկնեցաւ Նիկոսիա։

Բարի ճանապարհ եւ յաջողութիւն կը մաղթենք մեր յարգելի բարեկամին։

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ՔԱՐՈԶԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Այն արարչագործ սէրը, որով Աստուած տիեզերքը ստեղծեց և շունչ տուաւ անոր, կը յայտնուի, կը բիւրեղանայ ու կը գործէ նաև մարդուն հոգիին մէջ։ Մարդը այդ սիրոյն մէջ և այդ սիրով է մանաւանդ որ կը գտնէ, կը ճանչնայ ու կ'իրականացնէ ինքզինքը իբրև Աստուծոյ որդի, կը յայտնաբերէ իր կեանքին իմաստը, իր կոչումը երկրի վրայ, ու կը գտնէ ճանապարհը դէպի Աստուած ճանաչում, դէպի անմահութիւն, դէպի երկնից արքայութիւն։

Այս խոհերով, այս ապրումներով, կը դիմաւորենք մենք այսօր աւետիսը Քրիստոսի ծննդեան և մեր սրտերը անգամ մը ևս լայն կը բանանք, ընդունելու համար երկնային պատգամը սիրոյ և խաղաղութեան, պատգամ՝ որ հոգին իսկ է Քրիստոսի Աւետարանին։ Սէրը դէպի մեր նմանները և խաղաղարարութիւնը մէկը միւսով կը պայմանաւորուին, մէկը միւսով կ'ամբողջանան, մէկը միւսով կը կենսագործուին։

Այս բոլորով հանդերձ սակայն, եթէ պահ մը դիտենք մեր շուրջ, կը տեսնենք մեր օրերու մարդը տակաւին հեռու է հաւատարիմ մնալէ իր ճշմարիտ կոչումին, իր ճշմարիտ առաքելութեան։ Հեռու է կատարելապէս Աստուծոյ որդին ըլլալէ, և իր նմանները բոլոր, իբրև իր հարազատ եղբայրները դաւանելէ։ Այլապէս ինչպէ՞ս հնարաւոր պիտի ըլլար Վիեթնամի սպանդը, ինչպէ՞ս հնարաւոր պիտի ըլլար պետութեանց սպառազինութեան արշաւը և տակաւին այնքան տագնապալի կացութիւններ՝ որոնք կը սպառնան համաշխարհային նոր պատերազմ շղթայազերծելու։

Բայց ահա երկինքը վերստին կը բացուի այսօր։ Մարդիկ մանկացած հոգիներով իրենց հայեացքը կը յառեն դէպի վեր՝ վերանորոգուելու իղձով, պայծառակերպուելու տենչով, փրկութեան ճամբայ մը գտնելու յոյսով, ու յափշտակուած կը լսեն երգը հրեշտակներու՝

«Փառք ի բարձունս Աստուծոյ և յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն»։ Կը զգանք, կ'երազենք թէ Աստուծոյ ողորմութիւնը, Աստուծոյ ամենակարող ուժը օգնութեան կը հասնին մեզի իբրև փրկարար լաստ։

Սիրելի հաւատացեալ զաւակներ մեր, քաջալերուեցէք, զօրացէք, պնդուեցէք, միացէք Քրիստոսով և հայոց պատմութեան ոգիով, մնացէք լաւատես ու անսասան, հաւատացէք երկնքին, հաւատացէք Յիսուսի ծննդեան շնորհներուն, հաւատացէք սիրոյ և խաղաղութեան աւետիսին, հաւատացէք բարիին ուժերուն յաղթանակին, հաւատացէք արդարութեան ժամին։ Եղէք նաև արթուն պահակներ եւ անդուլ աշխատողներ՝ ամէն օր, ամէն ժամ, առաւել հզօրացնելու համար աշխարհի խաղաղութեան պաշտպան ուժերը, առաւել ամրապնդելու եղբայրութեան գիտակցութիւնը բոլոր ժողովուրդներուն միջեւ։

Ստուգապէս այս վերջին տարիներուն, ի տես մարդկային իմացական ոտնահարող նուաճումներուն, Մենք կը հաւատանք՝ թէ մարդիկ որքան աւելի սլանան դէպի տիեզերական տարածութիններ ու մերձենան երկինքին, այնքան աւելի պիտի ճշմարտուի սաղմոսերգուի ներշնչուած խօսքը՝ «Երկինք պատմեն զփառս Աստուծոյ»։ Երկրածին մարդիկ աւելի մօտենալով երկնքի բարձունքներուն, աւելի պիտի կարողանան զգալ մեծ խորհուրդը տիեզերքին ու ստեղծագործութեան։ Անոնց մէջ աւելի պիտի պայծառանայ նաև համամարդկային միասնութեան գիտակցութիւնը։ Անոնք աւելի պիտի ճանչնան ինքզինքնին իբրև որդիները տիեզերքի Արարչին, պիտի ճանչնան զիրար իբրեւ եղբայրներ, նոյն գոյութեան իմաստով, նոյն ճակատագրով, նոյն կոչումով։

Հակառակ մեզ տակաւին շփոթեցնող բազում երեւոյթներու եւ կացութիւններու, Մենք կը հաւատանք թէ մարդկութիւնը արագ քայլերով կը մօտենայ յայտնաբերելու եւ իմաստաւորելու՝ Աստուած, աշխարհ, մարդ իմացութիւնները տիեզերքի օրինաչափ ներդաշնակութեան մէջ։

Արդ, աղօթենք որ Փրկիչը մեր Քրիստոս, իր աստուածային սիրով անցնէ լոյսը ճշմարիտ ճանաչողութեան և ջերմացնէ սրտերը բոլոր, որպէսզի մարդիկ ու ժողովուրդներ կարողանան ձերբազատուիլ ամէն կարգի նախապաշարումներէ ու կապանքներէ, և իրենց ազատ հոգիներով բարձրանալ դէպի կատարները երկնային ներդաշնակութեանց, որով միայն պիտի գտնեն անոնք՝ խաղաղութեան ու երջանկութեան լուսեղէն ճամբան երկրի վրայ։

«Եւ հովիւք էին ի տեղւոջն յայնմիկ բացօթեակք... Եւ հրեշտակ Տեառն երևեցաւ նոցա և փառք Տեառն ծագեցին առ նոսա... Եւ ասէ ցնոսա հրեշտակն մի երկնչիք՝ զի ահաւասիկ աւետարանեմ ձեզ ուրախութիւն մեծ, որ եղիցի ամենայն ժողովրդեանն։ Զի ծնաւ ձեզ այսօր Փրկիչ որ է Օծեալ Տէր... Եւ յանկարծակի եղեւ ընդ հրեշտակին ընդ այնմիկ բազմութիւն զօրաց երկնաւորաց, որ օրհնէին զԱստուած և ասէին՝ փառք ի բարձունս Աստուծոյ և յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն»։

Խաղաղութիւն, խաղաղութիւն աշխարհին համայն, ժողովուրդներուն բոլոր։

Ամենայն հայոց յաւերժական Սուրբ Էջմիածնէն՝ խաղաղութիւն և օրհնութիւն եկեղեցւոյս Հայաստանեայց եւ սիրեցեալ համայն ժողովրդեան մեր որ ի Հայաստան եւ որ ի Սփիւռս աշխարհի, այժմ եւ յաւիտեան. ամէն։

«Քրիստոս ծնաւ եւ յայտնեցաւ»։

ՀԱՅՈՑ ԹԱՂԸ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

ընդարձակ մի սրահում, այն էլ գիշերային ուշ ժամերին և ընթերցեցին կենտրոնական շտաբից ուղարկուած գաղտնի հրամանը, ես թէպէտ վախով, բայց շատ թաքուն ծիծաղեցի։ Հրամանում ասուած էր. «Ուշադիր կոմունիստներից։ Նրանք սիբիրական սահմաններից մուտք են գործել մեր անըմբռն երկիրը, ճանաչեցէք նրանց եւ յանձնեցէք իշխանութիւններին։ Արտաքին նշանները՝ դիմագծի վրայ հաստ պէխ եւ շրթերի վ. այ... ինդերնացիոնալ»։

Միայն Տրապիզոնից եկած մի տղայ մեզ չշնչաց... «Ջանե՜մ՝ մեր Տրապիզոնում բոլորը կոմունիստներ են»։ Բայց նա ասաց շատ մեղմ, հազիւ լսելի։ Այնուհանդերձ, նա խիզախ տղայ էր։

Հիմա տեսնո՞ւմ էք, թէ տարօրինակ չէ, որ ես դարձել եմ Տարտանել։ Այստեղ պիտի ասել, արդարութիւնը լիիրաւ գործադրուեց։ Մեր նշանակումները կատարուեցին անաչառ կերպով։ Իւրաքանչիւրս շարքով մօտենում էինք ամպիոնում թրքական դրօշով ծածկուած ու նրա վրայ զետեղուած տուփերին և դուրս քաշում նշանակման մեր բախտը։ Օրինակ, իմ առաջից գնացող տըղան քաշեց եւ կարդաց բարձրաձայն՝ Էրզրում։ Իմ սրտից անցաւ անասելի մի դող։ Ես մօտեցայ և կարդացի... Էգինէ։ Չէի իմանում, թէ որտեղ էր գտնւում ինձ անծանօթ այդ քաղաքը։ Ետեւիցս լսեցի... Սարըղամիշ։

Գնում եմ հսկայ քարտէզի մօտ և փնտռում։ Ուշադրութիւնս կենտրոնացել է արևելեան նահանգների վրայ. Էրզրում, Սարըղամիշ, Էգինէ... Իգուր եմ ման գալիս Էգինէին արևելքում։ Ես ըն, ել եմ արևմուտք, Տարտանելից բաւական ներս, ինչ որ խուլ մի անկիւն։ Թէ ինչ անել, գէթ մօտ կը լինեմ ծննդավայրիս, թէպէտ պիտի ասել, Պոլսից իմ նստած շոգենաւով մինչև Տարտանել հասնելս տևեց քսանչորս ժամից աւելի։ Հակառակ գարնան, հեղձուցիչ, շոգ էր նաւի խցիկում, ուր չորս հոգիանոց տեղում լցուել էինք տասով։

Ինչպէս Անատոլիայի բոլոր թրքական քաղաքները, այստեղ, տառապանք։ Մի ինչ որ զինուոր բարևեց ինձ։ Մոռացել էի, որ ենթասպայ եմ. ուսերիս փայլում է գեղլին, փոքր երկաթեայ գծիկը, մի-մի հատ իւրաքանչիւր ուսիս։ Մի գիւղացու հարց ես տալիս.

— Ինչքա՞ն ժամանակ է հարկաւոր Էգինէ հասնելու համար...

— Մի սիկարէթ փաթաթելու և ծխելու չափ, որդիս։

Զքայլե՞մ արդեօք... ոչի՛նչ, աւտոպիւս վերցնեմ, լաւ է արագ հասնեմ տեղ հանգստանում։

Մի սիկարէթ փաթաթելու և ծխելու չափ ճանապարհ։

Հինգ ժամից ի վեր գնում ենք, հա գնում, ուր որ է պիտի մթնի, իսկ Էգինէն չկայ դեռևս...

Տարտանելում ես, ինչ որ մի խոր թախիծ ու տրտմութիւն կայ։ Կըրպակներ՝ խոնաւ ու խճողուած, ինչ որ ստամոքս պրկող մի հոտ և թշուառութիւն։ Ցետոյ գինետներ, հիւրանոցներ, մութ ու լպրծուն, եւ սևազգեստ կանայք։ Էշեր ճանապարհների վրայ, չան ոռնոց և հսկայ...ի պատմութիւն անցեալի։

Տարտանել... սեղմ նեղուցից այն կողմ բացուող հեռանըկար, օտար հորիզոնների կարօտ, բանտարկուած լինելու աննուն

Թուրքիայում ուր որ լինես, Անատոլիայում, չփորձես հարցնել որևէ հասցէ կամ քաղաքի հեռաւորութիւն. գիտես վաղուց պատասխանը.

— Տէհէ՛, մի սիկարէթ փաթաթելու և ծխելու չափ, որդիս...

Ժամանակը կանգ է առել Անատոլիայում... Երկա՜ր, երկա՜ր ժամանակներից ի վեր. ասում են, մօտ արայէս մի յիսուն տարի առաջ...

(Շար. 1)

ՋԱՀԱԿԻՐ
ԵԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
8 ՅՈՒՆՎ. 1970

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Ամանորի եւ Ս. Ծնունդի Հանդէսը

Անցեալ Շաբաթ, 3 Յունուար 1970, երեկոյեան ժամը 7·30էն սկսեալ, Հայկական Ընթերցասրահի մէջ տեղի ունեցաւ Ամանորի և Ս. Ծնունդեան աւանդական հանդէսը, կազմակերպութեամբ Հ·Ս·Ա·ի Օրիորդաց Յանձնախումբին։

Հերմինէ Պալեանի բացման խօսքէն ետք՝ գործադրուեցաւ գեղարուեստական յայտագիր մը՝ մանուկներու և պատանիներու կողմէ։ Արտասանեցին, երգեցին, նուագեցին և պարեցին Ռաֆֆի Չէչճէնեան, Նորա Պահատրեան, Մարի Երզնկացեան, Գէորգ Երզընկացեան, Նուպար Պահատրեան, Սոնա Համբարձումեան, Լուսիկ և Արա Կէրիկեաններ, Նորայր Մովսէսեան, Վարդան Մովսէսեան, Ռիթա Ցակօբեան և ուրիշներ։

Եկաւ Կաղանդ Պապան՝ նուէրներով բեռնաւորուած ու բոլոր ներկայ պզտիկները գեղեցիկ նուէրներ ստացան։

Վարչութեան կողմէ Պր. Թագւոր Արապեան ըրաւ կարճ զեկոյց մը՝ կորդալով անունները այն հաստատութեանց, որոնց փոքրերուն նուէրները տրամադրած էին ազնուաբար։ Յայտնեց հրապարակաւ շնորհակալիք վարչութեան կողմէ։

Ստեղծուեցաւ ընտանեկան ջերմ մթնոլորտ՝ և սկսաւ խրախճանքը բաժակ։ Կաչուեցաւ օրուան թոմպոլան՝ որուն առաջին պարգեւը գեղեցիկ ժամանի մըն էր նուիրուած Պր. Վազգէն Թապաքեանի կողմէ՝ և զոր շահեցաւ Օր. Վ. Սարտրըռեան։ Մտացուեցան արժէքաւոր նուէրներ։

Ընտանիքներ ճոխ սեղաններու առջեւ ուրախացան մինչև առաւօտեան ժամերը, մինչ երաժշտութիւնը կը պայէր «Բամ Ծամ Պոյզ» խմբավար նուագախումբի գուարթ չափերուն վրայ։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

(Շարունակութիւն Ե. էջէն)

Պետրոս եկեղեցւոյ մէջ մատուցուեցաւ եպիսկոպոսական հանդիսաւոր Պատարագ և հոգեհանգստեան մասնաւոր պաշտօն, ի հանգիստ հոգւոյ եկեղեցւոյ և ազգին Մեծ Բարերարին Պօղոս Պէյ Եուսուֆեանի անմեռ յիշատակին, Պօղոս և Պետրոս Առաքեալներու տօնին առթիւ։ Նոյնպէս հոգեհանգստեան մասնաւոր պաշտօն կատարուեցաւ նախկին Աղեքս. Առաջն. Փոխ. Հոգելոյս Տ. Ռուբէն Քհնյ. Գաբրիէլեանի մահուան 40րդ տարելիցին առթիւ։

Ս. Սեղանոյն և պատարագիչ Գերշ. Տ. Զաւէն Եպս. Չինչինեանի կը սպասարկէին բարեշնորհ Գրիգոր Մանուկեան, Մինաս Պանտոյեան և Գէորգ Բիւփէլեան սարկաւագները և ուրարակիր դպիրներ։ Իսկ օրուան ճաշու Աւետարանը և վերաբերումը կատարեց բարեշնորհ Գէորգ ա. սրկ. Բիւփէլեան։

Պատարագիչ Սրբազանը իր քարոզին մէջ վեր առաւ ազգ. բարերարի անձն ու գործը և մաղթեց որ Աստուած անպակաս ընէ միշտ ազգային բարերարները ի փառաւորութիւն Ս. Եկեղեցւոյ և ի պարծանս ժողովուրդին հայոց։

«Լուսաւորիչ» երգչախումբը՝ ղեկավարութեամբ դպրապետ Արժ. Տ. Յուսիկ Քհնյ. Նշանեանի, իր մասնակցութիւնը բերաւ Ս. Պատարագին, փայլ մը ևս աւելցնելով օրուան արարողութեանց։

Յետ աւարտման Ս. Պատարագի, եկեղեցական թափօրը՝ նախագահութեամբ պատարագիչ Սրբազան Հօր, ուղղուեցաւ դէպի եկեղեցւոյ շրջափակին մէջ թաղուած Ազգային Մեծ Բարերարին և այլ ազգ. բարերարներու շիրիմները, աղօթելու անոնց հոգւոյն ի հանգիստ։

Ի վերջոյ եկեղեցական դասը գնաց Ազգ. Առաջնորդարանի ընդունելութեանց դահլիճը, ուր ընտացաւ պատարագիչ Սրբազան Հօր օրհնութիւնները և աջահամբոյրով վերջ գտաւ օրուան հանդիսութիւնը։

—Վերջին պահուն կ'իմանանք մահը աղեքսանդրահայութեան ծանօթ, Պօղոսեան Ազգ. Վարժարանի բազմամեայ երբեմնի տնտես և քանի մը սերունդներու հայրիկը կոչուող պր. Գէորգ Տօնիկեանի, որ իր մահկանացուն կնքած է Գահիրէի Այծեմնիկ Տիկնանց Միութեան Աբրիկեան Տան մէջ։ Թաղման արարողութիւնը տեղի ունեցաւ Երկուշաբթի, 29 Դեկտ. 1969 առաւօտեան, Աղեքսանդրիոյ Ազգ. Գերեզմանատան Ս. Գէորգ մատրան մէջ, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը ամփոփուեցաւ ընտանեկան շիրիմին մէջ։

ՎԱՉԱԿԱՆ

Աղեքսանդրիա, 30-12-69

ԿԱՐԻՆԷ ԳԷՈՐԳԵԱՆ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

մասնակցողներուն մէջ ամենաներդաշնակ ելոյթը ամէն տեսակէտով կը պատկանի անշուշտ յաղթանակողին՝ կարինէ Գէորգեանին, որուն մօտ առկայ է գերազանց ճաշակ, հիասքանչ թեքնիք»:

Առաջին մրցանակակիր Կարինէ Գէորգեան հանդէս եկաւ Սոչիի մէջ, ամերիկացի նուագավար Ֆապիան Սեւցկիի հետ: Ապա՝ Քիև, Մինսկ... Այս անգամ երիտասարդ նուագավար Մաքսիմ Շոստակովիչի՝ Տիմիտրի Շոստակովիչի որդիին հետ...

Միայն վերջերս կ. Գէորգեան վերադարձաւ Գերմանական Դեմոկրատական Հանրապետութենէն: Պերլինի մէջ քանի մը համերգներու մասնակցած է և ամէն անգամ արժանացած է հանդիսատեսներու բուռն ծափահարութիւններուն...

Մեր զրոյցի վերջաւորութեան Կարինէն ըսաւ.

— Բազմաթիւ հրաւէրներ ստացած եմ մեր Միութեան տարբեր երկիրներէն։ Ամենէն յուզիչը ինծի համար իմ հայրենիք՝ Հայաստանի հրաւէրն է։ Շատ շուտով ես Երեւան պիտի մեկնիմ և պիտի տամ իմ առաջին համերգները հայրենակիցներուս համար:

Կարինէն կատարեց իր խոստումը։ Հայֆիլհարմոնիայի համերգային մեծ դահլիճին մէջ արդէն հնչած է անոր թաւջութակը։

ԱԼԻԵՐԴ ՕՀԱՆԵԱՆ

Մոսկուա, 1967

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱ.ԱՆ ԴԱ.ԵԿԱ.ՈՎ)

Տէր և Տիկին Հայկազ Տուրսունեան և դուստրը՝ Վերժին, իրենց աղջկան եւ քրոջ Լիւսի Տուրսունեանի ընդ Պր. Էտի Բ. Խունկանեանի (Թորոնթօ – Գանատա) բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ կ'ընեն հետեւեալ նուիրատուութիւնները։

Աղեքս. Աղքատախնամին	100
Պօղոս Պետրոս Եկեղեցւոյ Պայծառութեան	100
Պօղոսեանի ճաշի սեղանին	100
Աղեքս. Ռ.Ա.Կ. Ակումբին	100
«Տիգրան Երկաթ»ին	100
«Տիգ. Երկաթ» Ուս. Մարմին	100
Այծեմնիկի Հանգստեան Տան	100
«Նըր-Իսթ» Ակումբին	100
«Արեւ»ի Ֆոնտին	100
«Ջահակիր»ին	100

(Ստանալ Ե. Գալփաքճեանէ)

Տիկին Աղաւնի Սիմոնեան և զաւակը Տոքթ. Նորայր իրենց ամուսնոյն և հօր՝ ողբ. Հրանդ Սիմոնեանի մահուան Դրդ տարելիցին առթիւ և անոր քաղցր յիշատակին կը նուիրեն.

Հայկական Ընթերցասրահին	100
«Ջահակիր»ին	100

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Լիբանանահայ տաղանդաւոր մեներգիչ՝ Գէորգ Կակոսեանի վաղահաս ու դառնաղէտ մահուան առթիւ փոխան ցաւակցական հեռագրի, իր դասընկերուհիներէն Տիկին Վեհանոյշ Թադէոսեան – Խանճիհանեան (Խարթում) կը նուիրէ 100 ե.դ.։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Լիբանանահայ տաղանդաւոր մեներգիչ Գէորգ Կակոսեանի դառնակսկիծ մահուան քառասունքին առթիւ, Տէր և Տիկ. Վահան Գազանճեան (Մոնթրէալ) կը նուիրեն 100 ե.դ.։

Ողբ. Տիկին Հայկուհի Թողգոնմազեանի մահուան տխուր առթիւ վասն ցաւակցութեան, Տէր և Տիկին Զաւէն Պալեան կը նուիրեն 100 ե.դ.։

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐԻՆ

Ողբ. Մամաս Գալփագճեանի մահուան տխուր առթիւ փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրեն.

Ժագ և Վարդան Առաքելեան	200
Տէր և Տիկ. Յովհ. Քեհեաեան	100

Այրի Տիկին Հայկուհի Թողգոնմազեանի մահուան տխուր առթիւ կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Վարդան Առաքելեան	100

Պր. Պերճ Թաշճեանի ընդ Օր. Աղաւնի Քէշիշեանի բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առիթով կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Վարդան Առաքելեան	100

Հ.Մ.Ը.Մ.-Նուպարի ազգօգուտ գործունէութեան առ ի քաջալերութիւն կը նուիրեն.

Տէր և Տիկին Գրիգոր Շահպենտէրեան	400
Տէր և Տիկին Գրիգոր Խորասանճեան	400
Տէր և Տիկ. Վարդան Թապաքեան	400
» » Յոլակ Երզնկացեան	200
» » Արամ Օգնայեան	200
ՈՄՆ	200

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կակոսեան ընտանիքը (Պէյրութ) իր հարազատին՝ ԳԷՈՐԳ ԿԱԿՈՍԵԱՆի դառնակսկիծ եւ վաղաժամ մահուան առիթով ցոյց տրուած համազգային սուգին եւ վշտակցութեան, ինչպէս նաեւ դրկուած ցաւակցական հեռագիրներուն, ծաղկեպսակներուն եւ կատարուած նուիրատուութիւններուն համար կուզայ յայտնել իր զգածուած շնորհակալութիւնները Ազգային Իշխանութեանց եւ հաստատութիւններուն, Մշակութային Միութիւններուն, հայ եւ օտար մամուլին, անհատներուն եւ ազնիւ հասարակութեան։

Կակոսեան ընտանիքը մասնաւոր կը զգայ նաեւ իր խոր շնորհակալութիւնները յայտնել Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահի պատասխանատուներուն, որոնք անհրաժեշտ խնամքն ու հոգատարութիւնը ցոյց տուին Գէորգի հիւանդութեան շրջանին, եւ Եգիպտահայ գաղութին, որ ազգային յուղարկաւորութեամբ իր վերջին յարգանքը մատուցանեց սիրուած արուեստագէտին՝ Գէորգին մահուան տխուր առիթով։

Ս. ԾՆՈՒՆԴԸ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

(Շարունակութիւն Բ. էջէն)

Պր. Արթօ Պըլըքտանեան, որ յանուն Ազգային Իշխանութեան՝ Ս. Ծնունդը շնորհաւորեց ներկաներուն և կոչ ըրաւ բոլորին՝ որ իբրև ազգային մեծագոյն պարտականութիւն, ամէնքն ալ իրենց հայեացքը ուղղեն դէպի Մայր Հայրենիք և դէպի Սուրբ Էջմիածին։ Յաւ յայտնեց՝ որ Գահիրէի Առաջնորդ. Փոխանորդ Արժ. Տ Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեան հիւանդութեան պատճառով կը բացակայէր և շուտափոյթ ապաքինում մաղթեց անոր։ Շնորհակալութիւն յայտնեց Հոգշ. Տ Ներսէս Վրդ. Բապուճեանի, որ ընդառաջելով սուտանահայ գաղութային վարչութեան խնդրանքին, Գահիրէի Պատկ. Քաղաք. Ժողովի որոշումով մեկնեցաւ Խարթում՝ այս տօնական օրերուն պատարագելու և քարոզելու համար։ Տեղեկացուց որ յառաջիկայ Փետրուար 1ին, Ծայրագոյնութեան աստիճան պիտի տրուի Տ. Ներսէս Վարդապետի՝ ձեռամբ Աղեքսանդրիոյ Առաջն. Փոխանորդ Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպսկ. Չինչինեանի: Ապա շնորհակալութիւն յայտնեց նաև Հոգշ. Տ. Գէորգ Ծ. Վրդ. Կարպիսեանի, որ սիրով ընդառաջեց Գահիրէ Պատկ. Քաղաք. Ժողովի հրաւէրին և եկաւ տօնական օրերու հանդիսութեանց փայլը աւելցնելու։ Ուղերձներ կարդացին Օր. Նորա Երզնկացեան (Գալուստեան Վրժ.ի սաներէն) և Պր. Նուրհան Քիւրքճեան (Նուպարեան վրժ.ի սաներէն)։ Հայր Սուրբին հայրական յորդորներով և «Պահպանիչ»ով վերջացաւ այս հաւաքոյթը:

Ազգային Առաջնորդարան շնորհաւորական այցի եկած էին ԱՄՀի Նախագահին ներկայացուցիչէն բացի, Եգիպտոսի Հայ Կաթողիկէ Համայնքի Առաջնորդ Գերապայծառ Ռափայէլ Եպս. Պայեան, ինչպէս նաև ղպտի և յոյն համայնքներէն կրօնական ներկայացուցիչներ:

Ներկաները Հայր Սուրբին Աջը առնելէ և Ս. Ծնունդը շնորհաւորելէ ետք մեկնեցան գոհունակ սրտով։

ՍՏԱՑԱՆՔ

Խմբագրութիւնս՝ հեղինակէն շնորհակալութեամբ ստացած է «ՃԱ.ՌԱԳԱՅԹ ԵՒ ՄՇՈՒՇ» բանաստեղծութեանց հատորը: Հեղինակ՝ բանաստեղծ Սմբատ Տէրունեան։ Որակեալ թուղթի վրայ եւ մաքուր տպագրութեամբ այս հատորը բաղկացած 136 էջերէ, տպագրուած է Պէյրութի «Ատլաս» տպարանին մէջ:

Խմբագրատանս տուած իր այցելութեան առթիւ «Ճառագայթ եւ Մշուշ»ի հեղինակը սոյն հատորէն 10 օրինակ նուիրեց յօգուտ թերթիս։

ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيروبيان

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tél.915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 313 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 15 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1970

ՀԱՏԸ ՉԵՐՈՒՇ 3 Եգ. Դհկ. Կամ 25 Լիբ. Դհկ.

عدد رقم ٣١٣ — الخميس ١٥ يناير ١٩٧٠

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՅՈՒՇԵՐ

ՕՐՄԱՆԵԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԵՐԸ

ՏՈՔԹ. ՅՈՎՀ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

1918... ամիսն էր. կը վերջանար Առաջին Համաշխարհային պատերազմը, և համաձայնականներու գրահաւորները յաղթական մուտք կը գործէին Պոլսոյ ջուրերը· Պոլսոյ քրիստոնեայ համայնքը մեծ ոգեւորութեամբ կ'ողջունէր պատմական այս օրը, մանաւանդ պոլսահայութիւնը, որ միշտ արհաւիրքի և սարսափի օրեր ապրած էր, առաւելապէս կ'ուրախանար·

Ահա այս օրերուն սկսած էր նաև մատի վրայ համրուող աքսորէն և ջարդերէն հրաշքով փրկուած հայութեան վերադարձը, որոնք օր առաջ կը փութային երթալ իրենց կիսաւեր կամ բոլորովին քանդուած տուները վերաշինելու:

Վերադարձողներու մէջ էր նաև Պոլսոյ նախկին Պատրիարք Օրմանեան Սրբազանը, որ ուրիշ բարձրաստիճան եկեղեցականներու հետ աքսորուած էր Երուսաղէմ, իսկ նահատակութենէ փրկուած վարդապետներ և եպիսկոպոսներ Շամ Հալէպ և ուրիշ վայրեր·

Օրմանեանը մեր եկեղեցականներու շարքին իր հմտութեամբ և կարողութեամբ բացառիկ դիրք կը գրաւէր· Իր ամբողջ կեանքը նուիրում եղած էր իր բարձր պաշտօնին և հայ եկեղեցւոյ հմայքը բարձրացուցած էր յայս օտարներուն: «Ազգապատում»ը, «Համապատում»ը, «Հայոց Եկեղեցին» (հայերէն և Ֆրանսերէն), «Խոհք և խօսք»ը եւ ուրիշ հրատարակութիւններ, և մանաւանդ «Ազգապատում»ը երեք մեծ հատորներով ամենաուշագրաւն էր, և մինչև հիմա, այսքան տարիներ ետքն ալ, մեծ պատմական արժէք կը ներկայացնէ·

* * *

Պոլսոյ հայ համայնքին համար, որ պատերազմի դժնդակ տարիներուն գրեթէ զրկուած էր հոգեւոր մխիթարութենէ, Օրմանեանի Պոլիս վերադարձը մեծ ոգեւորութիւն կը ստեղծէր, քանի որ նորէն բախտը պիտի ունենային անոր հոգեշունչ քարոզները լսելու·

Ահա՛ առ ի գոհացում ժողովուրդի ընդհանուր փափաքին, որոշուած էր Օրմանեանը հրաւիրել Գատը Գիւղի Ս. Թագաւոր եկեղեցին քարոզելու· Եկեղեցին որոշեալ ժամէն առաջ լեցուած էր խուռներամ բազմութեամբ և շատերը ստիպուած էին դուրսը ոտքի վրայ մնալ·

Օրմանեան բաւական նիհարցած էր և ընկճուած երեւոյթ ունէր, կարծես դէմքը կը կորսուէր վեղարին տակ, բայց նորէն առինքով պատկառանքը կը ...հէր·

Բոլորին դէմքերուն վրայ անհամբերութիւն մը կը նշմարուէր·

Ես՝ սպայի համազգեստով հազիւ կրցի դասին մէջ տեղ մը գրաւել: Վերջապէս հասաւ քարոզի պահը, երկու քահանայ հայրեր թեւերը մտան և աւագ սեղանին առջեւ տարին· Քարոզիչ Սրբազանը այս պահուն կարծես թէ երիտասարդական երեւոյթ մը կը զգենուր, և ներկաներու հոծ բազմութիւնը իրեն մասամբ մոռցնել կուտար քաշած աքսորի տառապանքները· Բայց այս անգամուան քարոզը Աւետարանի բարոյականին հետ խառնուած կազմակերպչական երեւոյթ ունէր և ի միջի այլոց ըսաւ·

— Մեր ժողովուրդը աննախընթաց ջարդերու և զուլումներու ենթարկուեցաւ, պարպուեցան և քանդուեցան երէկուան շէնշող հայկական քաղաքներ և գիւղեր· պղծուեցան հարիւրաւոր եկեղեցիներ և վանքեր· հարիւր հազարաւորներ անապատներու մէջ սովահար և սրինահար բնաջնջուեցան, ես ալ այս արիւնոտ ճամբաներէն քալեցի, տեսայ ժողովուրդիս նահատակումը՝ բայց երբեք հաւատքս չկորսնցուցի, որովհետև պատմական փաստերով գիտէք որ արդարութիւնը ուշ կամ կանուխ կը յաղթանակէ բռնութեանց վրայ:

«Քրիստոնէութիւնը հիմնըւած է հաւատքի վրայ· պէտք է պահենք մեր նախահայրերուն մաքուր հաւատքը»·

Յետոյ ծանրացաւ ազգային պարտականութեան գիտակցութեան վրայ, պէտք է գուրգուրալ որբերու պահպանման, որոնք մեզի նուիրական ժառանգ են·

* * *

Երբ քարոզը վերջանալու վրայ էր՝ բազմութեան մէջ իրարանցում մը սկսաւ: Խորանին առջեւ բռնի բերին թրքացած քսան տարեկանի մօտ հայուհի մը՝ դէմքը փէրճէով· Այս աղջիկը փախցուցած էին հայ երիտասարդներ Թուրք պէյի մը ապարանքէն·

Իրապէս տեսարանը յուզիչ էր: Սրբազանը ինքն ալ յուզուած էր, վերցուց փէրճէն և դողդոջուն ձայնով աղօթք մը մրմնջեց· Հայուհին ծնրադիր Աջը համբուրեց և սկսաւ արտասուել:

Այս խորհրդաւոր և յուզիչ վայրկեանին շատերուն աչքերը արցունքով լեցուած էին·

* * *

Նոյն օրը ճաշի հրաւիրուեցաւ Ազգային երեսփոխան Ներսէս Օհանեանի բնակարանը: Ցիրդ նոյն օրը՝ 1918 Նոյեմբեր 17ին ժամը 5ին, ատենները Օրմանեանը յանկարծամահ կ'ըլլար ուղեղային արիւնախռնումէ·

Այս անակնկալ և տխուր լուրը կայծակի արագութեամբ կը տարածուէր· հայ համայնքը՝ որ հազիւ սկսած էր ոգեւորուիլ, կը կորսնցնէր սիրելի Օրմանեանը, որ միակ մխիթարութիւնը պիտի ըլլար իր հոգեշունչ քարոզներով:

* * *

Երկու օր ետք՝ Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցաւ յուղարկաւորութեան արարողութիւնը աննախընթաց շուքով·

Եկեղեցւոյ դասը գրաւուած էր բարձրաստիճան պաշտօնական անձնաւորութիւններէ և օտար հոգեւորականներէ, իսկ եկեղեցին նեղ կուգար յուղարկաւորներուն համար, որոնք եկած էին վերջին յարգանքը տալու մեծ եկեղեցականին·

Պատարագիչն էր օրուան Պատրիարք Արշարունին, որ յուզիչ կերպով կատարեց վերջին օծումը:

Իր հոյակապ դամբանականներէն մէկը խօսեցաւ նախկին Պոլսոյ Հայոց Պատրիարք Եղիշէ Արք. Դուրեանը՝ վեր հանելով վարչագէտ Պատրիարքին մեծանուն եկեղեցականին, և բազմավաստակ մտաւորականին արժանիքները·

Հակառակ որ այսքան տարիներ անցած է՝ տակաւին կ'ապրիմ այդ պատմական օրուան տպաւորութեան տակ:

Սոֆիա

ՆԱԽԱԳԱՀ ԿԱՄԱԼ ԱՊՏԷԼ ՆԱՍԷՐԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան կորովի Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր, այսօր, 15 Յունուար 1970, կը բոլորէ իր ծննդեան 52րդ տարին:

Այս ուրախ առթիւ «Ջահակիր» իր բոլոր աշխատակիցներուն և ընթերցողներուն կողմէ ևս կը շնորհաւորէ ԱՄՀի սիրելի Նախագահը և երկար ու առողջ կեանք կը մաղթէ անոր՝ որպէս զի ան կարենայ Արաբ. Միացեալ Հանրապետութեան և ամբողջ արաբական աշխարհին արդար դատին համար մղուած պայքարը վերջնական յաղթանակով պսակել:

Ս. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԱՄՀ-Ի ՄԷՋ

Սովետ Միութեան Գերագոյն խորհուրդի պատուիրակութիւնը՝ ղեկավարութեամբ Նախագահութեան անդամ պր. Տին Մոհամէտ Քունայեւի, որ ԱՄՀի Ազգային Ժողովին հրաւէրով պաշտօնական այցի եկած է Եգիպտոս, այցելութիւններ կը կատարէ երկրիս ճարտարարուեստական զանազան կեդրոններն ու հնագիտական վայրերը և հանդիպումներ կ'ունենայ պաշտօնական անձերու և մարմիններու հետ:

Պատուիրակութեան անդամները կը ծանօթանան ԱՄՀի կատարած ռւսկա, յառաջդիմութիւններուն և Եգիպտոսի ժողովուրդին պայքարելու վճռակամութեանը՝ մինչև վերստացումը իրմէ յափշտակուած հողերուն և իր արդար դատին յաղթանակը·

ՀՈԳՇ. Տ. ՆԵՐՍԷՀ ՎՐԴ. ԲԱՊՈՒՃԵԱՆ ԳԱՀԻՐԷ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՒ

Հոգշ. Տ. Ներսեհ Վրդ. Բապուճեան, որ Ս. Ծնունդի կրօնական արարողութիւնները կատարելու համար հրաւիրուած էր Խարթում, Գահիրէ վերադարձաւ Երկուշաբթի, 12 Յունուար 1970, երեկոյեան ժամը 7.30ին, օդի ճամբով:

Հայր Սուրբը իր այս այցելութեան ընթացքին առիթը ունեցած է մօտէն ծանօթանալու Սուտանի ազգային, կրթական և մշակութային գործունէութեան և հանդիպումներ ունեցած է գաղութի պատասխանատու անձնաւորութեանց հետ:

Բարի գալուստ կը մաղթենք Հոգշ. Տ. Ներսեհ Վարդապետին·

ԱՄՀ-Ի, ՍՈՒՏԱՆԻ ԵՒ ԼԻՊԻՈՅ ԱՐՏ. ԳՈՐԾՈՑ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Սուտանի, Լիպիոյ և ԱՄՀի արտաքին գործոց նախարարները համաձայնեցան նախարարական միացեալ յանձնախումբեր կազմել, որոնք յառաջիկայ Փետրուար և Մարտ ամիսներուն ընթացքին մէկտեղուելէ ետք իրենց որոշումներն ու թելադրութիւնները պիտի ներկայացնեն երեք պետութեանց ղեկավարներուն, անոնց յառաջիկայ հանդիպումին ընթացքին·

Երեք նախարարները՝ արտաքին քաղաքականութեան գծով իրենց պետութեանց միջև համակարգման միջոցները քննարկեցին բարեկամ պետութեանց հետ իրենց կապերը ամրապնդելու, ինչպէս նաև կայսերապաշտութեան դէմ պայքարելու և ափրիկեան ազատագրական շարժումին զօրավիգ կանգնելու նպատակներով·

Երեք պետութեանց արտաքին գործոց նախարարներու հանդիպմանց աւարտին հրատարակուած մամլոյ հաղորդագրութեան նիւթը կազմեցին վերոյիշեալ աշխատանքներն ու որոշումները·

ԱՄՀի արտաքին գործոց նախարար պր. Մահմուտ Րիատ յայտարարեց, որ հաւանական է թէ մէկէ աւելի յանձնախումբեր ենթարկուած ըլլան իւրաքանչիւրին իրաւասութեանց համաձայն օրինակի համար, փոխադրութեանց և հաղորդակցութեանց յանձնախումբը բաժնուած պիտի ըլլայ երեքի, մէկը՝ հեռահաղորդակցական, երկրորդը՝ ցամաքային փոխադրութեանց և երրորդը՝ օդանաւային ընկերութեանց միացման հարցերու համար·

(Շար. տես էջ 6)

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

Երկուշաբթի, 12 Յունուար, կէսօրին հաճոյքն ունեցանք խմբագրատանս մէջ ընդունելու լիբանանահայ ծանօթ ազգային և հասարակական գործիչ և մեր բարեկամ Մէթր Հրաչ Սեդրակեանը, ընկերակցութեամբ «Արև» Օրաթերթի պատասխանատուներէն և Պատկ. Քաղաքական Ժողովի անդամ պր. Ներսէս Պետրոսեանի·

Երկար զրոյց ունեցանք՝ ըլլայ եգիպտահայ, ըլլայ լիբանանահայ ազգային զանազան հարցերու շուրջ·

Մէթր Հ. Սեդրակեան նոյն օրը երեկոյեան ժամը 5ին, «Միտըլ Իսթ Էրլայնզ»ի ինքնաթիռով վերադարձաւ Պէյրութ:

Առողջութիւն և յաջողութիւն կը մաղթենք մեր յարգելի բարեկամին·

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ

ԲԱՐՁՐ ՊԱՐԳԵՒ ՀՐԱՉԵԱՅ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆԻՆ

ԵՐԵՒԱՆ, (Հ.Հ.Գ.).- ԽՍՀՄ Գերագոյն Խորհուրդի Նախագահութիւնը գրականութեան մատուցած ծառայութիւններուն համար և ծննդեան 50ամեակին առթիւ, Հրաչեայ Յովհաննիսեանը պարգեւատրեց աշխատանքի Կարմիր դրօշի շքանշանով

Հրաչեայ Յովհաննիսեանը գծալի աւանդ ունի մայրենի գրականութեան զարգացման գործին մէջ: Անոր ստեղծագործութիւնները լայնօրէն յայտնի են ոչ միայն Հայաստանի, այլեւ անոր սահմաններէն դուրս, բազմիցս թարգմանուած են ռուսերէն և Խորհրդային Միութեան միւս ժողովուրդներու լեզուներով, լոյս տեսած արտասահմանեան շարք մը երկիրներու մէջ:

Հրաչեայ Յովհաննիսեանը Հայաստանի Գրողներու Միութեան վարչութեան քարտուղարն է:

ԼԻԲԱՆԱՆԱՀԱՅ ԱՍՄՈՒՆՔՈՂ ԵՒ ՄԵՆԵՐԳԻՉ

ԽԱՉԻԿ ՓԻԼԻԿԵԱՆ ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆՍ ՄԷՋ

Անցեալ Ուրբաթ, 9 Յունուար, կ. ե. ժամը 7ին, հաճոյքն ունեցանք խմբագրատանս մէջ այցելութիւնը ընդունելու լիբանանահայ ծանօթ ասմունքող եւ մեներգիչ Պր. Խաչիկ Փիլիկեանի, ընկերակցութեամբ Մօ. Եդուարդ Յակոբեանի եւ Պր. Նորայր Տէօվլէթեանի:

Մօտ մէկ ժամ տեւող մտերիմ զրոյց մը ունեցանք Պր. Փիլիկեանի հետ եւ լայն տեղեկութիւններ ստացանք լիբանանահայ ազգային եւ մշակութային կեանքի մասին:

Պր. Խ. Փիլիկեան հրաւիրուած է ելոյթ ունենալու վաղը երեկոյ, Հէլիոպոլսոյ Նուպարեան Ազգ. Վարժարանի «Պըլըքճեանեան» հանդիսասրահին մէջ, Կոմիտասի ծննդեան 100ամեակի հանդիսութիւններու Դ. ձեռնարկին:

Բարի գալուստ եւ յաջողութիւն կը մաղթենք մեր յարգելի արուեստագէտին:

ԱՊԱՔԻՆՈՒՄ ԿԸ ՄԱՂԹԵՆՔ

Մեր բարեկամներէն եւ Գահիրէի Աղքատաց Հոգաբարձութեան անդամներէն Պր. Երուանդ Սիմոնոֆ, Անկլօ-Ամերիքըն հիւանդանոցին մէջ ենթարկուած է աղեբափութեան գործողութեան, Երկուշաբթի, 12 Յունուար 1970ին: Գործողութիւնը անցած է յաջող:

Ան տակաւին կը գտնուի հիւանդանոց՝ խնամքի տակ:

Կատարեալ ապաքինում եւ վերադարձ կը մաղթենք մեր սիրելի բարեկամին:

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՀԱՅ կեանք

ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ ԵՒ Ս. ԾՆՈՒՆԴԸ

Նոր Տարին և Ս. Ծնունդը այս տարի ևս տօնուեցաւ ուրախութեամբ և ցնծութեամբ, գաղութիս թէ ընտանեկան յարկերուն, թէ մշակութային սրահներուն և թէ եկեղեցւոյ ազգային շրջափակին մէջ:

Մեր բոլոր մշակութային միութիւնները անխտիր կազմակերպած էին Ամանորեան ընդունելութիւն մեծերուն և աւանդական Կաղանդի ծառ և Կանանդ Պապա փոքրերուն համար: Բոլոր ներկաներն ալ մաղթելով իրարու երջանիկ և առողջ տարիներ, սրտաբուխ մաղթանքներ բարձրացուցին առ Աստուած, որպէսզի հեռու պահէ մեր ազգը, հայրենիքն ու եկեղեցին նեղութիւններէ ու փորձանքներէ:

Նոյն առթիւ՝ Հինգշաբթի առաւօտ, 1 Յունուար 1970, Ս. Պօղոս-Պետրոս եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցաւ եպիսկոպոսական հանդիսաւոր Ս. Պատարագ և Հայրապետական մաղթանք ազգիս Վեհափառ Հայրապետին՝ Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի կենաց և արեւշատութեան համար:

— Երկուշաբթի, 5 Յունուար 1970, երեկոյեան կատարուեցաւ խթման արարողութիւն և Ս. Պատարագ: Պատարագիչն էր Արժ. Տ. Յուսիկ Քհնյ. Նշանեան:

Իսկ յաջորդ առաւօտեան, 6 Յունուար 1970, մեր Տիրոջ Յիսուսի Քրիստոսի հրաշափառ Ծննդեան և Աստուածայայտնութեան ու Մկրտութեան տօնին առթիւ՝ տեղի ունեցաւ եպիսկոպոսական հանդիսաւոր Ս. Պատարագ:

Օրուան պատարագիչն ու քարոզիչն էր Աղեքսանդրիոյ Հայոց Առաջնորդ. Փոխ. Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Չինչինեան՝ շըրջապատուած սարկաւագաց և դպրաց դասէն: Ս. Սեղանոյն կը սպասարկէր ինչպէս նաև ճաշու Աւետարանի ընթերցումն ու վերաբերումը կատարեց Բարեշընորհ Մինաս Աւագ Սարկաւագ Պանտոյեան:

Իսկ «Լուսաւորիչ երգչախումբ»ը, ղեկավարութեամբ դպրապետ Արժ. Տ. Յուսիկ Քհն. Նշանեանի և մենակատարութեամբ Տիկին Վարդուհի Յաբէթեանի և Պր. Ղեւոնդ Պէզիրճեանի, եկաւ փայլ մը ևս աւելցնելու եկեղեցական սոյն հանդիսութեանց իր դաշն և յուզիչ երգեցողութեամբ:

Օրուան տօնը աւելի հանդիսաւոր դարձաւ ներկայութեամբը պետական և եկեղեցական պաշտօնական անձնաւորութեանց՝ նախագահութեամբ Աղեքսանդրիոյ Կառավարիչ Ն. Վ. Ահմէտ Քամէլի, իբր պետութեան և մեր սիրեցեալ նախագահին Ն. Վ. Կամալ Ապտէլ Նասէրի ներկայացուցիչ, իր կողքին ունենալով Ապահովութեան եւ Ոստիկանութեան պետերը: Ներկայ բարձրաստիճան հիւրերուն մէջ կը նշմարուէին ռուսաց, ղպտիներու, յոյն օրթոտոքս և յոյն կաթոլիկ եկեղեցիներու ներկայացուցիչները:

Իսկ յաւարտ Ս. Պատարագի, եկեղեցական թափորը առաջնորդեց պատարագիչ Սրբազան Հայրը Ազգ. Առաջնորդարանի մեծ դահլիճը, ուր տեղի ունեցաւ պաշտօնական ընդունելութիւն՝ վսեմափայլ Կառավարիչին և օտար եկեղեցական և աշխարհական բարձրաստիճան հիւրերուն, որոնք մասնաւորաբար եկած էին շնորհաւորելու հայոց Ս. Ծնունդը, մաղթելով բոլորին երջանիկ տարիներ՝ երկրիս և արաբներու մեծ ղեկավար Կամալ Ապտէլ Նասէրի հովանիին ներքեւ:

Ամանորի և Ս. Ծննդեան տօներուն առթիւ ներկայացնելով մեր շնորհաւորութիւնները Աղեքսանդրահայ գաղութին՝ կը մաղթենք արդիւնաւէտ և շինարար տարիներ:

ՎԱՉԱԿԱՆ

Աղեքսանդրիա, 10-1-1970

Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարք

ԲԱՐՁՐ. Տ. ԵՂԻՇԷ Ս. ԱՐՔ. ՏԷՐՏԷՐԵԱՆԻ ՀՐԱՒԷՐՈՎ

ԳԵՐՇ. Տ. ՏԻՐԱՅՐ Ս. ԵՊՍ. ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ

ԿԸ ՄԵԿՆԻ ՍՈՒՐԲ ՔԱՂԱՔ՝ ՊԱՏԱՐԱԳԵԼՈՒ ԵՒ ՔԱՐՈԶԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ 1970 ԹՈՒԻ Ս. ԾՆՆԴԵԱՆ ԱՌԻԹՈՎ

«Ճահակիր»ի Պոլիսէն թղթակիցը կը հաղորդէ իր 3 Յունուար 1970 թուակիր թղթակցութեամբ.-

Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարք՝ Նորին Ամենապատուութիւն Բարձրշ. Տ. Եղիշէ Ս. Արք. Տէրտէրեանի պաշտօնական հրաւէրին ընդառաջելով, Ռումանիոյ և Պուլկարիոյ հայ թեմերու բարեջան առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպս. Մարտիկեան յառաջիկայ շաբթուան ընթացքին կը մեկնի Սուրբ Քաղաք:

Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպս. Մարտիկեան, Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի մէջ իր մասնակցութիւնը բերելէ ետք Հայաստանեայց Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ Եպիսկոպոսական Ժողովին, Սրբալոյս Միւռոնի օրհնութեան և Ամենայն Հայոց Հայրապետ՝ Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Վազգէն Ա. Կաթողիկոսի ծննդեան վաթսունամեակի տօնակատարութիւններուն, Նոյեմբերի կիսուն վերադարձաւ Պուքրէշ և ամբողջ Դեկտեմբեր ամսուան ընթացքին մնաց Պուլկարիա, ուր քարոզեց, պատարագեց ու դասախօսութիւններ տուաւ հայաշատ բոլոր քաղաքներուն մէջ: Ան այժմ վերստին կը գտնուի Պուքրէշ, ուր 1970 թուի Յունուարի 6ին, հանդիսաւորապէս պիտի պատարագէ Ս. Ծննդեան առիթով՝ Սուրբ Հրեշտակապետ Մայր Եկեղեցիին մէջ, պիտի խօսի դէպի Սուրբ Քաղաք իր ուղեւորութեան մասին եւ պիտի ընդունի շնորհաւորութիւնները Ռումանիոյ բարեխնամ իշխանութիւններուն, քոյր եկեղեցիներու հոգեւոր պետերուն ու հայ հաւատացեալ ժողովուրդին:

Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպս. Մարտիկեան, Բարձրշ. Տ. Եղիշէ Ս. Արք. Տէրտէրեանի կողմէ Երուսաղէմ հրաւիրուած է 1970 թուի Յունուարի 18ի գիշերը, Բեթղեհէմի Քրիստոսի Ծննդեան Ս. Այրին մէջ հանդիսաւորապէս պատարագելու և իր պատգամը տալու խաղաղութիւն փնտռող մարդկութեան՝ ինչպէս նաև հայ ժողովուրդին:

Դէպի Սուրբ Քաղաք իր ճամբուն վրայ, Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպս. Մարտիկեան պիտի հանդիպի Պոլիս, ուր տեսակցութիւն պիտի ունենայ Թուրքիոյ Հայոց Պատրիարք՝ Նորին Ամենապատուութիւն Բարձրշ. Տ. Շնորհք Ս. Արք. Գալուստեանի հետ:

Բարի ճանապարհ և սրտագին յաջողութիւն կը մաղթենք մեր սիրելի ու կորովի Առաջնորդ Սրբազան Հօր:

ՍՈՒՐԻԱ

ԿՈՄԻՏԱՍԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 100-ԱՄԵԱԿԻ

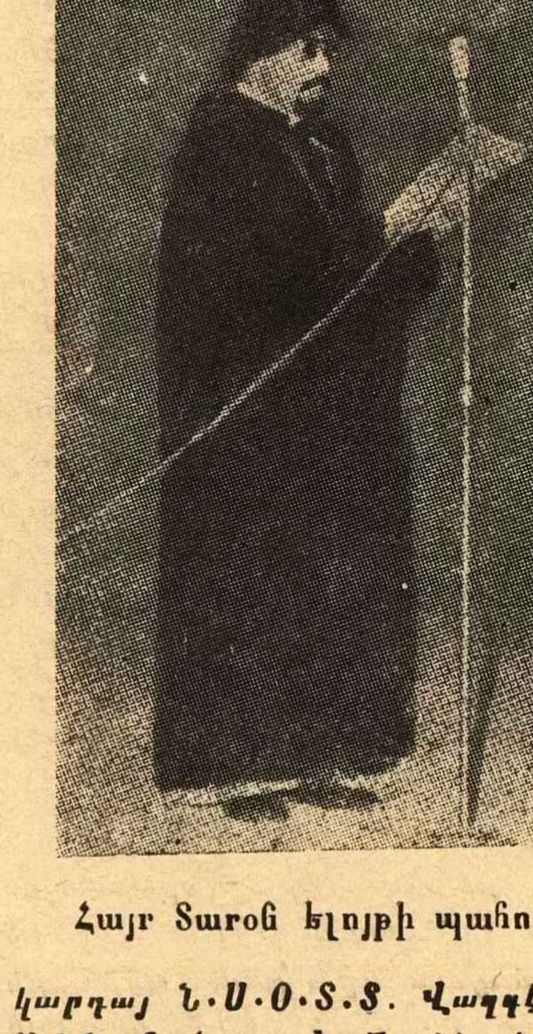
Տօնակատարութիւնը Դամասկոսի Մէջ

Համաձայն Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Սրբատառ Կոնդակին՝ Դամասկոսի Թեմի Ազգային Քաղաքական Ժողովը ձեռնարկած էր նախապատրաստական աշխատանքներու, արժանավայել կերպով նշելու համար անմահն Կոմիտասի ծննդեան 100ամեակը:

Ժամանակին կապ պահուած էր գաղութի քոյր յարանուանութիւններուն հետ և ապա հրաւէր տրուած էր դամասկահայ բոլոր մշակութային ու մարզական միութիւններուն, որ իրենց մասնակցութիւնը բերեն յոբելեանին նշման և ձեռնարկը ստանայ համազգային բնոյթ մը: Պէտք է յիշել, որ բոլոր կազմակերպութիւնները անխտիր ընթացք տուած էին արձակուած կոչին:

Կիրակի 21 Դեկտ. 1969, կէսօրէ ետք ժամը 5ին սուրիական քաջարի բանակին հանդիսասրահը ծայրէ ծայր լեցուն էր կոմիտասեան շունչով լեցուն հասարակութեամբ մը: Ճիշդ որոշեալ ժամուն հանդիսասրահ մուտք գործեց Թեմիս Նորընտիր Առաջնորդական Փոխանորդ Հոգեշնորհ Տ. Տարօն Վրդ. Ճէրէճեանը, և դիմաւորուեցաւ խանդավառ ծափողջոյններով: Հայր Սուրբին կողքին, առաջին շարքերուն վրայ, տեղ գրաւած էին գաղութիս քոյր յարանուանութեանց պետերը և ներկայացուցիչները, քաղանայ հայրեր և Առաքելական Եկեղեցւոյ ազգային իշխանութեան պատասխանատու անդամներ՝ իրենց համեստափայլ տիկիններով:

Սուրիական քայլերգի յոտընկայս ունկնդրութենէն ետք՝ արաբերէն լեզուով բացման խօսքը կատարեց Օր. Գուշագճեան, որմէ ետք Թեմիս Ազգ. Քաղաքական Ժողովի ատենապետ Պր. Գէորգ Յարութիւնեան հանդիսութիւնը բացուած յայտարարեց և հրաւիրեց Արժ. Տ. Մաշտոց Քհնյ. Թիւֆէնկճեանը, որ հանդիսաւորապէս կարդայ Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Սրբատառ Կոնդակը՝ Անմահ Կոմիտաս Վարդապետի ծննդեան 100ամեակին առթիւ: Հասարակութիւնը մեծ յարգանքով ու յոտնկայս ունկնդրեց Սրբատառ Կոնդակի ընթերցումը:

Հայր Տարօն ելոյթի պահուն

Հանդիսութեան ընթացքին, հասարակութեան համար ուրիշ անակնկալ մը եղաւ նաև Դամասկոսի պետական համալսարանին մէջ «Հայ Համալսարանականներու Միութիւն» մշակութային կազմակերպութեան մը ստեղծումը: Այս առիթով հայ երկսեռ համալսարանականներ հայրենի սիրուած գրողներէն Պարոյր Սևակի «Անլռելի Զանգակատուն»ը ներկայացուցին խօսուն կենդանի պատկերներով, նկարագրելով հայ մեծ երաժիշտին կեանքի բոլոր հանգրուանները: Կոմիտասի դերով հանդէս եկաւ Դամասկոսի Ազգ. Ս. Թարգմանչաց Վրժ.-ի գեղարուեստի ուսուցիչ Պր. Յակոբ Միքայէլեան, որ այնքան սքանչելի ծպտումով ու խաղարկութեամբ հանդիսականներէն բազմաթիւ անգամներով խլեց արցունքի շիթեր: Իսկ Պարոյր Սեւակի խօսքերը անմահացնողը եղաւ բժշկական ֆաքիւլթէի ուսանող Պր. Գէորգ Թէմիզեանը: Կոմիտասեան գեղջկական պարեղանակներու ուսուցման մէջ իր անուրանալի օժանդակութիւնը բերած էր Տիկին Անահիտ Գույումճեան: Կենդանի պատկերին տեւողութեան տրուած կոմիտասեան երաժշտութիւնը առաւել տպաւորիչ դարձուց պատկերները և Կոմիտասի կեանքին զանազան շրջաններու փոփոխութիւնը:

Օրուան արաբերէն լեզուով բանախօսն էր «Հայ Համալսարանականներու Միութեան» պատասխանատու Պր. Գէորգ Թէմիզեան, որ շուրջ քառորդ ժամ խրախուսող ոճով մը ներկայացուց Կոմիտասի կեանքն ու գործը: Բացառապէս գովելի է այս երիտասարդին թափած ճիգը հայ գեղարուեստը տեղական շրջանակներուն ծանօթացնելու գծով:

Օրուան պաշտօնական բանախօսն էր Թեմիս Առաջնորդական Փոխանորդ Հոգշ. Տ. Տարօն Վրդ. Ճէրէճեան, որ շուրջ քառասուն վայրկեան կարողացաւ ունկնդիր հասարակութիւնը պահել լարուած մթնոլորտի մը մէջ և այնքան լուրջ պատրաստութեամբ վեր առնել Կոմիտասի թէ կեանքը և թէ գործը: Հայր Սուրբը, երաժշտական հմտութեամբ ներկայացուց այն դերը՝ զոր Կոմիտաս ունեցած է հաւաքելով, մշակելով ու արդիականացնելով հայ երաժշտութիւնը և զայն ծանօթացնելով եւրոպական ժողովուրդներու:

Հանդիսութեան գեղարուեստական բաժինը ճոխացնելու համար՝ յատկապէս հրաւիրուած էին լիբանանահայ յայտնի երգիչներ Կարապետ Ջամբրեանը և Սոնա Ղազարեանը՝ ընկերակցութեամբ Միշել Ջէպքինոֆի:

Պր. Կ. Ջամբրեան, որ Պէյրութի երաժշտանոցին երգի դասատուներէն է, իր գեղեցիկ ձայնով

(Շար. տես էջ 5)

ԱԶԳԻԴ ՀԱՄԱՐ ՄԵՌԱՐ, ԴՈՒՆ ՇԱ՜Տ ԱՊՐԵՑԱՐ
(ԳԷՈՐԳ ԿԱԿՈՍԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ)

Անցեալ Նոյեմբեր 29ին ցուրտ հողին յանձնուեցաւ խոստումնալից արուեստագէտ մը, թանկագին երիտասարդ մը և խոր սուգի մատնուեցաւ ոչ միայն իր ծնողքը, այլև ամբողջ հայութիւնը անխտիր։

Գէորգ Կակոսեանի մահուամբ մեծ կորուստ մը ունեցաւ հայ ժողովուրդը և հայ հայրենիքը, որովհետև ոչ միայն գնահատուած երգիչ մը, ոչ միայն ազնիւ նկարագրի և բարձր բարոյականի տէր երիտասարդ մը՝ այլև թունդ հայրենասէր ու ազգասէր հայորդի մը անվերադարձ կը մեկնէր այս աշխարհէն։

Արդարև Գէորգ ամբողջութեամբ նուիրուեցաւ հայ երաժշտութեան և իր գրաւիչ ու զմայլելի ձայնով սկսած էր երկրէ երկիր հայ երգով խանդավառել հայ զանգուածները, հայրենիքի թէ սփիւռքի մէջ։ Զինքը ունկնդրող բոլոր երաժշտութեան մասնագէտներն ու երաժշտասէրները անվիճելիօրէն կը հաստատէին, որ շատ շուտով այս երիտասարդ արուեստագէտը պիտի դառնար միջազգային մեծ երգիչ մը, դառնալով նաև հայկական երաժշտութեան և հայ ժողովուրդի փրոփականտիստ մը օտար ժողովուրդներու մօտ։

Նկարագրով բարձր, բայց համեստ, ընկերասէր և խոնարհ այս երիտասարդը, հակառակ իր արձանագրած յաջողութիւններուն և վայելած ժողովրդականութեան, մնաց բարոյական իր բարձր մակարդակին վրայ ու չնմանեցաւ այնպիսիներու, որոնք այս արժանիքէն ամբողջութեամբ պարպուած ու նոյնիսկ գռեհկացած, երկրէ երկիր կը շրջին իրենց անբաղձալի կեանքով փառք, պատիւ և շնորհներ մուրալու։

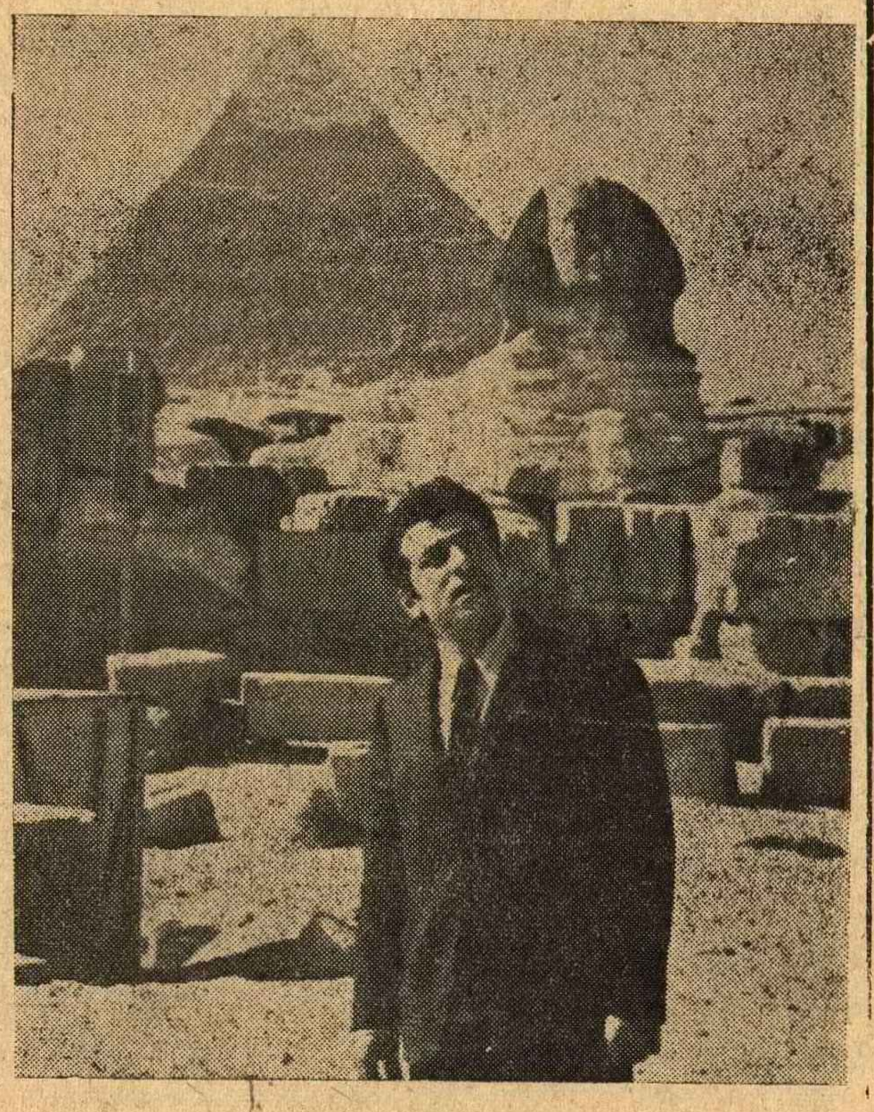
Գէորգ Կակոսեան եղաւ նաև իսկական հայ մը՝ հայրենասէր հայորդի մը, ու մինչև իր վերջին շունչը գովերգեց Հայութիւնն ու Հայաստանը։ Ան յաճախ կ'արտայայտէր իր վճռակամութիւնը՝ մօտ ատենէն երթալ հաստատուելու մայր հայրենիքի մէջ, հոգ չէ թէ հոն համեստ կեանք մը ունենար, քան թէ օտար հորիզոններու վրայ փարթամ կեանքի և նախանձելի դիրքերու տիրանար։

Ճիշդ է որ ան բաժնուեցաւ մեզմէ բոլորէս, ճիշդ է որ մեր սիրելի Գէորգին մարմինը յանձնեցինք հողին և սակայն ան չմեռաւ ու կ'ապրի մեր բոլորին սրտերուն մէջ իր անջնջելի յիշատակներով, իր անմոռանալի ձայնով, հայրենասէրի իր կերպարով։

Երբ ազնիւ մարդու համբաւով մարդ սէրը շահած է բոլորին, երբ իր գործով և մեծ արուեստագէտի ու մեծ հայրենասէրի իր արժանիքներով բեղմնաւորած ու արժէքաւորած է իր կեանքը, անմահանալու համար անհրաժեշտ չէ որ անոր յիշատակին արձաններ կանգնեցուին, որովհետև անխորտակելի արձաններ արդէն իսկ քանդակուած կ'ըլլան բոլոր անոր հարազատներուն, բարեկամներուն, ընկերներուն և ազգակիցներուն սրտերուն մէջ։

Ու հիմա նստած սեղանին առջև երբ այս յիշատակի տողերը կը գրեմ, մեր տան այն սեղանին՝ որուն շուրջը դեռ քանի մը շաբաթներ առաջ միասին համախմբուած քու կենացդ և յաջողութիւններուդ համար բաժակներ կը պարպէինք, դո՛ւն, սիրելի Գէորգ, կ'ապրիս մեզի հետ, կ'ապրիս քու խոհուն ժպիտովդ, քու ազնիւ զգացումներովդ, քու գեղեցիկ և գրաւիչ ձայնովդ եւ խանդավառ հայրենասէրի քու տիպարովդ։

Հանգիստ հանգչէ քու շիրիմիդ մէջ, որովհետեւ մենք ամենուրեք եւ միշտ կը լսենք եւ պիտի լսենք հմայիչ ձայնդ, կը տեսնենք ու պիտի տեսնենք քու սիրելի կերպարդ, կը գնահատենք ու պիտի գնահատենք քու ջերմ հայրենասիրութիւնդ, ու դուն միշտ կ'ապրիս եւ պիտի ապրիս մեզի հետ, քու ժողովուրդիդ եւ քու հայրենիքիդ հետ, այն ժողովուրդին՝ որուն մշակոյթին նուիրեցիր եւ նուիրաբերեցիր կեանքդ, այն հայրենիքին՝ որ քու պապերունդ եղաւ եւ որ այսօր իր փառքի օրերուն կը սգայ քու անվերադարձ մեկնումդ, այն ազգային երաժշտութեան՝ որուն վանկերը շրթներուդ աւանդեցիր հոգիդ։

Ողբ. Գէորգ Կակոսեանի վերջին լուսանկարը՝ առնուած Կիզէի բուրգերուն եւ Սփինքսին առջեւ

Մենք, որ սակաւաթիւ հանդիսատեսները եղանք քու վերջին համերգիդ, քու մաքուր հայրենասէրի ոգւոյդ ամենաարտայայտիչ համերգիդ, զոր մահաբեմէդ տուիր թթուածինի փողը ձեռքիդ իբր բարձրախօս, չենք կրնար և բնաւ պիտի չըկարողանանք մոռնալ քու քաջարի պայքարդ մահուան դէմ, քու զօրեղ ձայնիդ վերջին հնչիւնները միշտ պիտի ձայնեն մեր ականջներուն «Հայաստան, երկիր դրախտավայր»դ «Ո՜հ, ինչ անուշ»դ, «Զայն տուր, ո՜վ ծովակ»դ, Սարդարապատին և Կոմիտասին նուիրած քու բարձրիմաստ ու խորունկ խօսքերդ եւ այն բոլոր քաղցր բայց տխուր արտայայտութիւններդ զորս ունեցար ու պատգամներդ՝ զոր տուիր մեզի սիրելի՝ Գէորգ։

Ու այսօր ամէնքս, ողջ հայութիւնը կրկնելով մեծ բանաստեղծին խօսքը կ'ըսէ քեզի. «Ազգիդ համար մեռար, դուն շա՜տ ապրեցար»։

Այո՛, դուն շատ ապրեցար եւ պիտի ապրիս յաւիտեան։

Ս. Գ.

ԳԷՈՐԳ ԿԱԿՈՍԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆՔԻՆ ԱՌԹԻՒ

Քառասուն օր անցած է արդէն եւ սակայն կարծես երէկ էր՝ որ ցուրտ հողին յանձնեցինք ընտրելի երգիչ վաղամեռիկ Գէորգ Կակոսեանի մարմինը։ Թարմ է անոր յիշատակը այսօր ու վստահաբար թարմ պիտի մնայ այնքան ատեն՝ որ ապրին զինք ճանչցողները, անոր խաղցրահնչիւն ձայնը լսողները։ Երբ մեռնի մարմինը, կենդանի է սակայն ձայնը ու կենդանի պիտի մնայ առյաւէտ։

Վաղամեռիկ արուեստագէտին մահուան քառասունքին առթիւ, իբրեւ գերեզմանին վրայ դրուած թարմ ծաղկեփունջ, ստորեւ իտալերէնէ թարգմանաբար կը հրատարակենք արտայայտութիւնը այն զոյգ նամակներուն, զորս երգիչին ուսուցիչը եւ Գինիանայի Ակադեմիայի Փրոֆեսոր Մաեսթրօ Ճորճօ Ֆաւարեթթօ գրած է իր սիրելի աշակերտին մահուան գոյժը իմանալէ ետք։

***

Ճակատագրի ի՜նչ անհաւատ հարուած... Ցնցուած եմ, ու չեմ կրնար համակերպիլ ճակատագրի մը այնքան դաժան հարուածին՝ արտակարգօրէն բազմաշնորհ երիտասարդի մը համար, այնքան բարի, վեհանձն, անկեղծ, կատարեալ բարեկամ, լի ցուն կենսունակութեամբ, սքանչելի արուեստագէտ չքեղ ձայնով և թրթռուն անձնաւորութեամբ, նրբացեալ զգայնութեամբ, որ արդէն իսկ հասած էր արուեստի ամենաբարձր մակարդակին։ Անհրաժեշտ պահանջքն զգացի իմ արուեստի հոգւոյս սոս սիրելի զաւակին յայտնելու խոր վիշտս և ամենազօրաւոր ու խանդակաթ արտայայտութեանս զգացումները։ Ձեզի կը ղրկեմ այս բառերը ուղղուած Գէորգին, իր սիրելի ծնողքին և բարեկամներուն, որպէս զոյգն սեծարանք մը իր յիշատակին։ Թախիծն էր այդ որ մղեց զիս գը լու իրեն... որ ոչ ես է։

***

Իմ սիրելի Գէորգս.

Անյուսօրէն կուլամ։

Երաժշտութիւնը մեր երկուքին միջև ստեղծեց անքակտելի եւ զմայլելի զոդ մը, զոդ մը յաւերժական։

Գէորգ, անմոռանալի բարեկամ, զոր զաւկի մը պէս կը սիրեմ, որովհետև դուն քու երգիդ մէջ ամփոփեցիր իմ հոգիիս ամենանրբին թրթռացումները, թրթռացում՝ որ պարտ էր վերապրել քու մէջդ՝ իմ մանկէս եւ անգամ։ Բայց դուն ուզեցիր ինծմէ առաջ մեկնիլ, ու ես կը զգամ որ դուն ինծի կը սպասես հոն՝ քու մեծ սրտովդ։

Բնաւ պիտի չմոռնամ թէ ինչպէս մեր երկու ոգիները միացած կ'ըլլային երբ կ'ուսումնասիրէինք Շումանի աստուածային Լիյտը «Տէր Արտը Փոքէր», և թէ ի՜նչպէս կրցած էիր արտայայտել այդ տառապանքը, այդ գեղեցկութիւնը քու սքանչելի ձայնովդ և սքանչելի հոգիովդ։ «Սանթա Չեչիլիա» Ակադեմիայի հանդիսականները յուզուած ու խանդավառ էին քեզմով, դուն իմ սիրելի երիտասարդ մեծ արուեստագէտ և մեծահոգի, պարկեշտ, կատարեալ մարդ։

Կ'աղօթեմ քեզի համար։

ՃՈՐՃՕ ՖԱՒԱՐԷԹԹՕ

Հ Ո Գ Ե Հ Ա Ն Գ Ի Ս Տ

Հայկական Ընկերցասրահի եւ Գահիրէի Հ.Մ.Մ.ի վարչութիւնները կուզան ներկայիս ծանուցանելու, թէ Կիրակի, 25 Յունուար 1970, կ.ա. ժամը 10ին, յետ աւարտման Ս. Պատարագի, Հոգեհանգստեան մասնաւոր պաշտօն պիտի կատարուի Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ, ի հանգիստ հոգւոյն վաղամեռիկ արուեստագէտ

ՈՂԲ. ԳԷՈՐԳ ԿԱԿՈՍԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ։

Ողբացեալին յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ։

ՔՍԱՆԵՐՈՐԴ ԴԱՐԻ ՎԵՐՋԻՆ

Մարդի՛կ, մարդի՛կ, լսեցէ՛ք ինձ,–
Քսաներորդ դա ի վերջին,
Ամէ՛ն, ամէ՛ն արեւ ոյսին
Ձեզ լուսնից եմ ողջունելու՝
Համընդհանուր Հայոց լեզուով.–
Ձեզ բարի լո՜յս, բարի լո՜յս ձեզ։
Մարդի՛կ, մարդի՛կ, – հրաշք միթէ,
Լուսնակայան հեռաձայնով
Ձեզ ամէն օր ջերմօրէն ես
Յաջողութի՜ւն եմ մաղթելու՝
Ձեր գործերին, ձեր իղձերին,
Մաքառումին անզերազանց,
Նորահնար կերտումներին,
Ու անհուն ձեր յաղթ կամքին,
Սրտագեղուն ձեր յոյզերին,
Զգացումին եղբայրական,
Խաղաղ բեան ձեր ջանքերին՝
Յաջողութի՜ւն, յաջողութի՜ւն։

Դեռ աւելի՛ն, դեռ աւելի՛ն,–
Ուրախութի՜ւն մեր բոլորին,
Ձե՞ր որ արդէն գրուած է
Անջրպետը անծայրածիր,
Ու էլ չկայ՝ հեռու կամ մօտ,
Տիեզերքը կէտ է հիմա։

Մարս կամ Հրատ մոլորակից
Մեզ հիւր եկած էակներին,
Մեր բարբառով եմ խօսելու,
Ջերմացնելու նրանց հոգին։
Մեր բարբառ՛ով սրտավառ,
Եւ հողաբո՛յր ու մրգահա՛մ,
Մեր երգերով, հորովելով,
Սրտագեղուն աղ ու հացով։
Նրանք ուրախ ժպտին պիտի
Ու ինձ գրկեն եղբայրօրէն,
Եւ փոխադարձ բաժանելով
Հոգու, սրտի լոյսերը մեր,
Շռայլօրէ՜ն, խաղաղօրէ՜ն,
Արփանանանչ նոր կենցաղով,
Լիութեան մէջ յաւերժօրէ՜ն։

Մարդի՛կ, մարդի՛կ, լա՛ւ իմացէք,
Քսաներորդ դարի վերջին,
Հրաշքներով մեր մարդկային,
Նոր դարն ենք ողջունելու,
Երջանկութեան ալիքներով,
Նոր յոյզերով զօրեպնդուած։

ՎԱՀԱՆ ԴԱՓԼԵԱՆ

Երեւան

ՅՈՒՇԵՐ

ԿՈՄԻՏԱՍԻ ԷՍԿԻՇԵՀԻՐ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

Կոմիտաս իր կախարգանքը տարաւ Փոքր Հայաստանէն քիչ մը աւելի հեռու։ Ան այցելեց նաև Էսկիշեհիր։

Կոմիտաս 1911ին եղաւ նաև Էսկիշեհիր։ Այն ատեն ես ուսուցիչ էի տեղւոյն հայկական վարժարանին մէջ։ Տնօրէնն էր Տիգրան Սիւրմէեան (յետոյ Արտաւազդ Եպիսկոպոս)։ Կը պաշտօնավարէին նաև Վահրամ Թաթուլ, Գալուստեան և ուրիշներ։ Վարժարանը ունէր միջնակարգ աստիճան։ Անկէ չրջանաւարտ էր, ի մէջ այլոց, դերասան Հրաչեայ Ներսէսեանը։ Վարժարանը ունէր փողային նուագախումբ, որուն վարիչն էր սեբաստացի Ներսէս Մեսրոպեանը։

Այն տարիներուն, ինչպէս ամէն տեղ, Էսկիշեհիրի հայերն ալ առած-քաշած էին։ Ցաչողեցան գնել ճիշդ քաղաքին կեդրոնէն անցնող Փորսուք գետի եզերքը գտնուող Զէյթուն օղլուի սեփական մեծ շէնքը, միակ փառաւոր շէնքը իր յարակից սրճարանով, որ յատկացուէր թատերական ներկայացումներու և ուրիշ հանդիսութեանց։ Ահա այս շէնքը վերածուեցաւ հայկական վարժարանի։

Այդ ոգևոր շրջանին էր, որ կը հասնէր Կոմիտաս, աւելի կըրկնապատկելու համար ոգևորութիւնը հայ ժողովուրդին, որ վաղուց կարօտ կը քաշէր Կոմիտասին և իր երգերուն։ Կոմիտաս կը մեկնէր իր ծննդավայրը՝ Քէօթահիա, Էսկիշեհիրի ճամբով։

Կոմիտասի ժամանման լուրը կայծակի արագութեամբ տարածուեցաւ։ Խուռներամ բազմութիւն մը կայարան կը փութար։ Կայարանը նեղ կուգար բազմութեան։ Վերջապէս հասաւ շոգեկառքը, վարդապետը երեւցաւ պատուհանէն, բազմութիւնը կը պոռար «վարդապետ, վարդապետ»։ Բազմութեան մէջէն յառաջանալ շատ դժուար էր, որովհետև իրար կը հրմշտկէին վայրկեան մը առաջ անոր աջը համբուրելու համար։

Կոմիտաս մնաց միայն քանի մը օրեր։ Տուաւ մենահամերգ մը, իր քաղցր ձայնով արձագանգ տալով հայ ժողովրդական երգին։ «Կըռունկ»ը, «Հով արէք սարեր»ը, «Չինարի եար»ը և ուրիշ երգեր ժողովուրդի խանդավառութեան աղբիւր դարձան ու գարնանային անուշ զեփիւռի նման ալիք-ալիք կը տարածուէին ու կը լեցնէին հայութեան կարօտալի սրտերը ու կը հպարտացնէին իրենց ազգային պատկանելիութեամբ։

Կոմիտասը պ տարագեց տեղւոյն հայկական եկեղեցիին մէջ ու քարոզեց, բնաբան ունենալով «Ես լոյս եկի աշխարհ», այն, ան նորաշէնչուած, կարծես իր բերնին մէջ Շնորհալիներու պատգամը կը վերակենդանանար։

Այսքան տարիներ յետոյ իր խօսքին մայքը տակաւին թարմ կը մնայ մտքիս մէջ ու անոյշ նուագի մը նման դեռ կը հնչէ ականջիս «Ես լոյս եկի աշխարհ»ը։

Արդարև ինքն ալ լոյս մըն էր, որ տարիներ յետոյ կը շողշողայ մարդոց հոգիներուն մէջ։

ՏՈՔԹ. Ե. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Սոֆիա

ԳԱՆԱՏԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

ՍԻՐԵԼԻ ՋԱՀԱԿԻՐԵԱՆՆԵՐ

ԽՈՐԷՆ ՏԷՏԷԵԱՆ

1969 Նոյեմբեր 6 Թուակիր «Ջահակիր»ը ստացայ Դեկտեմբերի վերջերը: Կարօտցած էի լրագիրը և հաճոյքով կարդացի բովանդակութիւնը: Այդ թիւին մէջ ուշադրութիւնս գրաւեց շնորհալի գրող «Աղեքսանդրահայուն» մէկ սիրուն գրութիւնը՝ «Երկու չափ երկու կշիռ» խորագրուած։ Հարցը կը դառնար դարձեալ արտագաղթի շուրջ։ Այս անգամուան նիւթը հետեւեալն էր։ Հայուհի մը, այցի է գացեր իր երրորդ հայրենիքը... Գանատայէն դէպի իր երկրորդ հայրենիքը՝ Եգիպտոս։ Աստուած չորրորդ հայրենիքէն պահէ։

Այնտեղ իրերամերժ յայտարարութիւններ ըրեր է իր շրջապատին: Զարմանալի չէ։ Նման կանացի արտայայտութիւններ շուրջ հիմք մը չունին։ Գանատական հեռատեսիլէն և ձայնասփիւռէն, գլխաւոր կիներ դասախօսութիւններ կ'ընեն զանազան նիւթերու շուրջ։ Կան ալ կիներ՝ որոնք տուներու մէջ իրարու փոխ դասախօսութիւններ կը փոխանցեն։ Ահա այս վերջիններուն համար է որ նորէն գանատական հեռատեսիլը կը խօսի ֆրանսացի գանատացի խօսնակներու բերնով.

— Եթէ հարցը կանանց շուրջ կը դառնայ, c'est la salade...

Գանատայի մէջ արտայայտուելու, գրելու, խօսելու, քննադատելու և գնահատելու կատարեալ և սահմանազանց ազատութիւն կայ: Մենք հայերս դեռ մըտերմացած չենք այդ լիակատար ազատութեան հետ և կը շարունակենք սարսափիլ արտայայտուելէ, սարսափներու մէջ չնչած ըլլալով դարեր: Հաւանաբար այդ է պատճառը՝ որ ներգաղթներու և արտագաղթներու անխուսափելիութեամբ յաճախ մշուշոտ մթնոլորտ մը կը ստեղծըլի։ Շեշտե՛նք, աւելի արտագաղթի քան ներգաղթի անխուսափելիութեամբ։

Այն օրէն որ ստեղծուեցաւ արտագաղթը՝ ստեղծուեցաւ «Ինչո՞ւ կ'երթանք, ինչո՞ւ կուգանք» հարցարանը։ Բարեբախտաբար մէկ կէտի շուրջ բաւական համաձայնութիւն ունինք, ներգաղթի շուրջ։ Այսօր հարիւրաւոր տարիներու կեանք ունեցող յառաջացեալ երկիրներու կառավարութիւնները լուրջ դժուարութեան առջև կը գտնուին՝ ընդունելու համար աշխարհացրիւ իրենց հպատակները։ Փոքրիկ և նորաստեղծ Հայաստան մը այպանելի չէ՝ երբ իր կարելիութեան սահմաններուն մէջ միայն սկսած է հայրենադարձ ընդունիլ, մօտաւորապէս տարին չորսէն հինգ հազար հոգի։ Հսկայածաւալ Գանատան, որ ունի ամբողջ Եւրոպայի և Եւրոպական Ռուսիոյ տարածութիւնը, ունի 21 միլիոն բնակիչ, ունի ներգաղթ, այցուհանդերձ տոկացած է զանել զանոնք։ Տարիք, զարգացում, մասնագիտութիւն, պայմաններ են և սկսած են հետզհետէ խստօրէն կիրարկուիլ։ Պէտք ըսել թէ արդեօք այսքան գաղթականներ ամէնքն ալ երիտասարդ փրոֆեսէօրնե՞ր են, որոնք արտօնութիւն ստացան Գանատա գաղթելու։ Բացատրենք:

Այս գաղթը իր ընթացքը ունեցաւ, գէթ հայոց համար, 1958էն սկսեալ (մօտաւորապէս)։ Եկան երիտասարդներ, որակեալները իբրև որակաւոր պաշտօնեաներ սկսան ծառայել, իսկ մնացեալները՝ իբրև Bon 'a tout faire։ Եկողները օրէնքի հիման վրայ իրաւունք ունեցան կանչել իրենց ընտանիքէն՝ հայր, մայր, քոյր, եղբայր և այնպիսի արիւնակիցներ ալ երբեմն, որոնք նոյն ազգանունը կը կրեն։ Անշուշտ գաղթի օրէնքները միշտ փոփոխութեան կ'ենթարկուին։ Բայց ծիծաղելի է ոմանց հարցազրոյցը՝ որ տեղի կ'ունենայ Գանատա գաղթել ցանկացողներուն միջև, ամէն անոնց մանաւանդ՝ որոնք 45 տարեկանը անցուցած են և հարազատ մը չունին Գանատայի մէջ և տատասուն արթննալով, կուրծքը ուռեցնելով հանդիպած ծանօթին կ'ըսեն.

— Կ'երթանք կոր, պէտք երթանք, ես քարէն հացս հանող տեսակէն եմ, ի չալլահ մաշալլահ հոն կը տեսնուինք, եայլն:

Այսպէս արտայայտուողներէն շատեր՝ որոնք այստեղ հարազատներ ալ ունէին, համոզուեցան որ քարէն հաց չ'ելլեր, այլ քարէն քար կ'ելլէ...: Արեւմուտքի մէջ ձայնասփիւռ և հեռատեսիլ յաճախ կը յիշեցնեն թէ հասուն տարիք ունեցողները իրենց լեզուով Ils n'ont pas place dans la societé.

Այս կարգախօսը չըմբռնող բարի հաճի աղայի մը ըմբռնել տըւաւ օր մը հայկական սրճարանին մէջ, այդ հաճիին կրտսեր եղբայրը մրմնջելով.

— Այսինքն ըսել կ'ուզէ կորքի, բերանդ բաց դէպի հաւան, կլլէ փալամուտին թավան։

Առածը կ'ըսէ, հէմ լանք, հէմ երթանք։ Ընթերցողս կը ների եթէ ամենէն եղերական երևոյթներն ալ երբեմն կը բարեխառնենք հեգնաբանութիւններով։

Վերադառնանք «ինչո՞ւ կը գաղթեն»ին:

Արաբական ասպնջական ժողովուրդը, հիւրընկալ պատուական մարդիկ, այո, պայծառ երկինք, բարեխառն կլիմա, աշխարհագրական նախանձելի դիրք, նոյնը չէնար Իտալիան, Հելլադան, և այլ միջերկրականեան երկիրներ, սանք իրողութիւններ են անվիճելի:

Եւ սակայն կը գաղթեն ոմանք, կը նմանի «Եւ սակայն կը դառնայ»ին:

Կը գաղթէին երիտասարդները, որովհետև երկրին տեղացի տարրը, սկսաւ անօրինակ կերպով զարգանալ և փոքրամասնութիւնները շուքի մէջ ձգել։ Աւելցնենք այն զոհողութիւնները, զորս արաբական արմ ժողովուրդները սոսկալով են հանդուրժել, ի գին ազգային արժանապատուութեան գոյութեան պայքարին, եայլն:

Ստեղծուեցաւ գաղթ մը, անշուշտ մասնակի, երիտասարդութեան կողմէ, որոնց հետևեցան և կը հետևին հարազատները:

Միայն պէտք է լաւ միտք պահել թէ այդ գաղթը տեղի կ'ունենայ ակամայ։

Երիտասարդները՝ որոնք կը գաղթեն տուն չունէին որ քանդէին, պատմութիւն, կեանք չունէին իրենց ծնած օտար ափերուն վրայ և գաղթելէ ետքը, մանաւանդ քանի մը եղբայրներ կամ քոյրեր և ոչ առանձին, երկար տարիներու չեն կարօտիր ներկայանալի բոյն մը ունենալու համար։ Գանատական պայմանները նիւթական գետնի վրայ լայն կարելիութիւն կուտան բազմանդամ երիտասարդներէ բաղկացած ընտանիքներուն՝ շատ կարճ ժամանակի մէջ ստեղծելու բարեկեցիկ կենցաղ։ Կը ճանչնամ շատ ընտանիքներ հայ, յոյն, իտալացի, սպանիացի եայլն, որոնք խոստովանած են՝ թէ իրենց գտնուած չքնաղ վայրերուն մէջ, դժբախտաբար աշխատանքի կարելիութիւնը նուազ նպաստաւոր եղած է Գանատայէն։ Անոնց ամսական եկամուտը երկու եղբայր, մէկ քոյր, ըսենք երեք հոգի կրնայ հասնիլ հազար տոլարի. որուն կէսը կը յատկացուի ծախսի, ապահովելէ ետքը ինչխանավայել կենցաղ մը։ Վերոյիշեալ պատկերը կը մթագնի՝ երբ ընտանիքի մը մէջ աշխատողը մէկ հոգի է, ինչ որ հազուադէպ է։

Սիրելի կողմերուն առընթեր կան և անփափաքելի կողմեր. անշուշտ կլիման, աշխատանքի կերպերու և ընթացքի տարբերութիւններ, մեքենական երթուղարձ մը,

(Շար. տես էջ 6)

ԳԵՂԱՄ ՍԵՒԱՆ

Հայոց թաղը

ERMENİ MAHALLESİ

(ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ)

Նկարները՝ Մ. ՍՈՍՈՅԵԱՆԻ

Զօն քրոջս՝ Եփրաքսիին, որը հազիւ ութ տարեկան էր, երբ անցաւ անապատի աւազներից, իր վեց տարեկան եղբօր՝ Մինասի հետ: Ես՝ նրանց հարազատը, լսեցի այդ բոլորը շատ ուշ, ես ուշ ծնուեցի եւ այդպէս էլ ինձ համար իմ քրոջ ու եղբօր ճակատագրերը մնացին անյայտ։ Քոյրս, ասում են, սիրուն մի խալ ունէր ձախ այտի վրայ...

(2)

Ճանապարհները այս կողմերում ասֆալտապատուած չեն, գլխաւոր ուղիներից դուրս է մընում էլլինէն։ Պէտք ասել, Եգէականի ափերից բաւականին հեռու կորսուած ու խուլ անկիւն է այն։ Բայց զարուն է, օդի մէջ զգալի է ալի ինչ որ ջրի բոյր, որ հեռուներից է գալիս, հակառակ այն փաստին, որ աւտոպիւսում աղի քրտինքի, ամիսներից ի վեր տերից չհանուած գուլպաների, թերևս երկար ժամանակներից ի վեր ջուր չտեսած մարմինների քրտինքի դառն հոտն է: Սիկարէթի ծուխ, որ փաթաթւում են իրար ետևից, ծծկեր երեխաների կանչ ու մեքենայի մի անկիւնից լսուող թրքական տխուր մի երգ։ Թրքական մի երգ, մարդկային այդ խուլ տառապանքների և ճպռոտած վիզերի ցաւն ու վիշտը արձագանգող։ Մէկ-մէկ բոլորս վեր ենք ցատկում, աւտոպիւսի անիւները դէմ են առնում ճանապարհների խուղիղ մէջտեղը թողլքուած մ քարի և մէկ էլ կարծես ինչ ո մեքենաների մէջ պայթիւն է տեղի ունենում։ Կանգնում է աւտոպիւսը, շարժվարը իջնում իր խցիկից, հայհոյում, նայում է չորս բոլորը, կրկին հայհոյում, եւ շարունակում ճանապարհը։

Ծառեր են, անվերջ ու անհատնում ծառեր չորսդին: Ձիթապտղի, ընկոյզի անվերջ ու անհատնում ծառեր։ Կարող ես պատկերացնել, որ ընկել ես պատմութեան հի՜ն, հի՜ն, անյիշելի ժամանակների մէջ: Մէկ մէկ քո ճանապարհին դէմ են առնում ուղտերի կարաւանները, ուղտեր՝ որոնց սապատների վրայ երփներանգ գորգեր և ինչ որ գոյնզգոյն լաթեր են փաթաթուած։ Կապոյտ ուլունքներ, յետոյ փոքր-փոքր զանգակիկներ վզերից կախ: Առջևից, կարաւանի առջևից գլուխը կախ մի իշուկ...

— Գնում են Կիրակի օրուայ դղամարտին մասնակցելու, – ասում է իմ կողքին նստած և ժամից ի վեր ձեռքի թաղպեհի հատիկները շարժման հետ քթի տակից ինչ որ բառեր մռլտացող մարդը։ Հայհոյում էր թէ աղօթում, իսկի չկարողացայ հասկանալ:

— Ի՞նչ մենամարտ, – հարցնում եմ ես մեղմիւ։

— Ուղտերի մենամարտ, եղբայրս, մերձակայ գիւղերի միջև։ Ի՞նչ է. այստեղացի չե՞ս։

— Պոլսեցի եմ,– ասում եմ տխուր։

Իմ զգայարանների ու մարմնի վրայ չոքած տխրութիւնը իմ կամքից անկախ է, մարդ ինչ էլ անի, ուրախ լինել չի կարող Անատոլիայում։ Ներքին, սիրտ պրկող անասելի մի ցաւ ճնշում է քեզ։

Ճանապարհին մէկ մէկ, ծառերի միջից դուրս են գալիս գիւղացի փոքր տղաներ. նրանց աչքերի մէջ կարդացւում է ինչ որ անհասցէ մի սարսափ, որ չգիտես որտեղից է ծնունդ առնում: Բայց եւ այնպէս այդ «սարսափը» արգելք չէ, որ նրանք աւտոպիւսին

և ճանապարհորդներին բարևեն մի խուրայատուկ ձեւով։

Առաջինը չէ, որ անում են նոյն գռեհիկ դիմաւորումը մեզ: Ներքին անհուն մի հրճուանքով իրենց ցնցոտիապատ ու կիսամերկ մարմին լպիրշ կեցուածք են տալիս և... հայհոյում։ Այդպէս են նրանք «ողջունում» կամ «ողջերթ մաղթում» մեզ՝ աւտոպիւսի ճանապարհորդներիս: Բայց անտարբեր են բոլորը, ոչ մի ընդվզում, ընդհակառակն, նոյնիսկ կան, որ ծիծաղում են: Մի հովիւ էր այդ վերջինը, հազիւ տաս տարեկան, որ կանգնեց ճանապարհի եզրին և իր ձեռքի փայտով ջանաց նմանուել իր նախորդներին...

— Վա՜յ, չան ձագ, – ասաց իմ կողքին նստած մարդը։

— Մտածում եմ, ինչո՞ւ միայն նա արժանացաւ այդ պարկեշտ հայհոյանքին։ Չէ՞ որ միւսներից առաւել զուսպ էր նրա վարուելաձևը։ Չէ, բնականից դուրս, տաբերային այն կողմ ամէն ինչի դէմ են Անատոլիայում։

Իւրաքանչիւր կանգառում, որ հազիւ քառասուն, յիսուն տուն հաշուող փոքր գիւղեր են, աթարից շինուած, կիթեղեայ տանիքներով և ծուռումուռ, կեղտոտ փողոցներով, մեր դէմ են վազում լաճեր, առանց բացառութեան ոտաբոբիկ և քրջերի մէջ կորած։ Շատերի դէմքերին, բայց մանաւանդ անճոռնի սափրուած գլուխների վրայ վէրքեր են։ Կեղտի ու մրի մէջ կորած թիթեղեայ ամաններ են շալակել և միաբերան գոչում են.

— Թա՜ն խմէք թա՜ն, սառը թան, հինգ ղրուշի թան, թա՜ան...

Գիւղի մուտքին, բաւականին հեռու մեզ դիմաւորողները միշտ լինում են շները ամէն հասակի, որոնց նոյն պատկերն է, շներն են ճանապարհ դցում մեզ նոյն ոռնոցներով...

— Այս գիւղում մի ընկեր ոստիկան ունէի, պատմում է կողքիս մարդը, թաղբեհի հատիկները ոլորելով ափի մէջ, ոստիկան Քեամիլը, լաւ տղայ էր, թէև ոստիկան էր, խրւում էր պարտքերի տակ: Վերջերս ամուսայ սկզբին ստանում է ռոճիկը, հաշւում, հաշւում և տակից դուրս գալ չի կարողանում։ Իր պարտատէրերին տալիս է մաս առ մաս՝ ինչքան որ կարողանում է, յետոյ մտնում ոստիկանական հակիչ խըցիկներից մէկի մէջ և ատրճանակը պարպում ուղիղ սեփական կոկորդի մէջ...

— Թա՜ն խմէք. թա՜ն, սառը թան, հինգ ղրուշի թան, թաա՜ն...

Ծառեր անվերջ, ձիթապտղի և ընկոյզի անվերջ, անհատնում ծառեր։ Գարուն է, և գարունը կարծես Անատոլիայում ամօթն ու թշուառութիւնը ծածկող միակ քօղը...

— Պատկերացնո՞ւմ ես,– շարունակում է նա,– սիրելի սպաս, մարդը, օրէնքի մարդը, իր ատրճանակը պարպի իր իսկ սեփական կոկորդի մէջ, և ինչի՞ համար. հաւանաբար նրա պարտքը այս տեսած ծառերից մի հատի իսկ բերքովը կարելի լինէր փակել։ Մինչդեռ այս ծառերը...

Ես նայում եմ ծառերին, ոլոռապատոյտ ճամբունելի ամբողջ երկարութեան վրայ հազարներով շարքի են կանգնել նրանք։

— Այո՛, այդ ծառերի մի հատի իսկ բերքովը... Մինչդեռ նրանց ձեռ տալ չի կ-րելի, Քեամիլը նրանց հսկողութեան էր կանգնած, նրանք, այդ բոլոր ծառերը, Իսմայիլ պէյինն են, Իսմայիլ պէյին դու ճանաչո՞ւմ ես։

— Ե՞ս... Որտեղի՞ց։

— Հապա դու որտեղացի՞ ես։

— Ասեցի չէ՞, պոլսեցի եմ։

— Հա, պոլսեցի ես, ասել էիր, իսկ նա էլ՝ Իսմայիլ պէյը Անգարայից է, մեծ մարդ է, աւելի ճիշդն ասած, մեծ մարդու եղբայր է, իսկ դու մեծ մարդուն ճանաչո՞ւմ ես...

— Ե՞ս... Որտեղի՞ց։

— Ո՞նց թէ որտեղից...– ու ոլորում է թաղբեհը, հայհոյո՞ւմ թէ աղօթում, չեմ հասկանում:– Ձիթապտուղ է արտածում ամբողջ երկրի համար և արտասահման... Այդզալըղի ձիթապտղի իւղ խմե՞լ ես։

— Այո:

— Հենց այդ է, որ կայ: Հազարաւոր ծառեր լինեն մի մարդո՞ւ,

(Շար. տես էջ 5)

ՖՈՒԹՊՈԼ

«ԻՍՄԱՅԻԼԻ» ՇԱՀԵՑԱՒ

ԱՓՐԻԿԷԻ ԱԽՈՅԵԱՆՈՒԹԵԱՆ ԲԱԺԱԿԸ ՅԱՂԹԵԼՈՎ «ԷՆԿԼՊԸՐ»Ի (3–1)

Անցեալ Ուրբաթ, 9 Յունուար 1969, կ.ե. ժամը 2.45ին Գահիրէի Նասր օթեանին մէջ տեղի ունեցաւ ափրիկեան երկիրներու ախոյեան խումբերու ախոյեանական մրցումը, ԱՄՀի «Իսմայիլի»ի եւ Քոնկօ Քինշասայի «Էնկլպըր» խումբերուն միջեւ։

Այս մրցումին ներկայ էին նախագահ Կամալ Ապտել Նասէրի ներկայացուցիչը եւ աւելի քան 120 հազար հանդիսատեսներ, որոնց եկած էին քաջալերելու ԱՄՀի ախոյեան «Իսմայիլի»ի խումբը։

Այս երկու խումբերուն միջեւ առաջին մրցումը տեղի ունեցած էր անցեալ ամառ 21ին՝ Քոնկօ Քինշասայի մէջ եւ վերջացած էր հաւասար արդիւնքով (2–2)։

Ուրեմն այս մրցումը նախատեսուած էր երկու խումբերուն համար։ «Էնկլպըր» խումբը կ'ուզէր ամէն գնով շահիլ մրցումը վերջնականապէս տիրանալու համար ափրիկեան այս բաժակին, տրուած ըլլալով որ ան արդէն երկու անգամ շահած էր (1967ին եւ 1968ին)։ Իսկ «Իսմայիլի»ի խումբը, որ առաջին անգամ ըլլալով կը մասնակցէր այս մրցումներուն, կ'ուզէր շահիլ թէ մրցումը եւ թէ անոր հռչակաւոր բաժակը։

Եծովմիջեան միջազգային խաղերու մրցանակը ... կառավարութեան, մրցումը ...

Կ'ուզէին կոչել Նշանակէլ։ Մրցումին 32րդ վայրկեանին, Ալի Ապու Կրէյշ նշանակեց իր խումբին առաջին կոլը, եւ մինչեւ Ա. կիսախաղին վերջաւորութիւնը արդիւնքը մնաց անփոփոխ։

Երկրորդ կիսախաղին 7րդ վայրկեանին, «Էնկլպըր»ի խումբին Մոլանտօ նշանակեց հաւասարութեան կոլը։ 27րդ վայրկեանին Ալի Ապու Կրէյշ կոլ մը նշանակեց, սակայն անոր արդիւնք կիսալու համար հիւր խումբին պաշտպանողական գիծը փառել մը գործեց իր ... սահմանին մէջ։ Իրաւարարը փենալթի մը շնորհեց եգիպտական խումբին, որ Սայէտ Ապտել Ռազէք կոլի վերածեց։ Մրցումին վերջին վայրկեանին՝ Սայէտ Ապտել Ռազէք յաջողեցաւ երրորդ կոլ մը նշանակել, որմէ քիչ ետք, իրաւարարը սուլեց մրցումին վերջաւորութիւնը՝ յայտարարելով «Իսմայիլի»ի խումբը՝ 3–1 արդիւնքով։

Ապա «Իսմայիլի»ի խմբապետ Միմի Տարուիշ ստացաւ նախագահ Կամալ Ապտել Նասէրի ներկայացուցիչին ձեռքէն Ափրիկէի ախոյեանական բաժակը։

Կը շնորհաւորենք «Իսմայիլի»ի խումբին բոլոր խաղացողներն ու ղեկավարները եւ նորանոր յաջողութիւններ կը մաղթենք։

Զ. Գ.

«ՃԱՀԱԿԻՐ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Տիկին Սրբուհի Սրէնեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ճահակիր» կը նուիրէ իր զաւկը՝ Տէր եւ Տիկին Տիգրան Մուշեղեանի (Երեւան)։

Տիկին Վերգինէ Քէօլէլեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ճահակիր» կը նուիրէ Արամ եւ Աշոտ Սրէնեաններու (Միաց. Նահանգներ)։

Պր. Վահան Սարգիսեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ճահակիր» կը նուիրէ իր զաւկին՝ Պր. Յովհաննէս Սարգիսեանի (Թորոնթօ)։

ՏԽՐՈՒԹԻՒՆ

Ցաւով կ'արձանագրենք

ՕՆՆԻԿ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆԻ

մահը, որ տեղի ունեցած է անցեալ Երկուշաբթի, 12 Յունուար 1970, կ.ե. ժամը 2ին՝ իր բնակարանին մէջ, յետ երկարատեւ հիւանդութեան։

Յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ Երեքշաբթի, 13 Յունուար 1970, կ.ե. ժամը 3ին, Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ, ուրկէ ողբացեալին մարմինը փոխադրուեցաւ Հելիոպոլսոյ Ամենայն Սրբոց գերեզմանատունը։

Այս տխուր առթիւ մեր զգացուած ցաւակցութիւնները կը յայտնենք Տէր եւ Տիկին Գալուստ Գալուստեանի, Տիար Հայկազ Գալուստեանի, Տէր եւ Տիկին Օննիկ Գալուստեանի (Խարթում), Տէր եւ Տիկ. Գէորգ Գալուստեանի (Թորոնթօ), Տէր եւ Տիկին Աբրահամ Կէօնճեանի (Լենինական), Տիար Ալեքս Գալուստեանի (Թորոնթօ), Էֆսէրճեան եղբայրներուն, ինչպէս նաեւ ողբացեալի ազգակից բոլոր պարագաներուն։

ԱԿՆԱՐԿ

ՄԱՐԴ ՄԸ ՄԵՌԱՒ

Մեռա՛ւ իսկական մարդ մը, բառին ամբողջական եւ խորունկ իմաստով։ Մարդ մը, որ մեծ եղաւ իր բարեսիրութեամբ եւ իր համեստութեամբ։ Իր խօսքին եղանակն ու շեշտն իսկ պարզ էին եւ անպաճոյճ։ Եւ եգիպտահայ գաղութը ընդհանրապէս, իսկ գահիրէաբնակ հայութիւնը յատկապէս կը կորսնցնէ (այս դժուարին օրերուն) իրա՛ւ հայ մը, համակ հայրենասէր մը, որ դժբախտաբա՜ր իր աչքերը կը փակէր, վերջերս տեսնելէ ետք իր պապերուն երազած հայրենիքը ուր ուխտի էր գացած ան։

Ողբ. Մամաս Գալբաքճեան եղաւ տիպար եւ օրինակելի հայու հարազատ մարմնացումը։ Ան սիւնն էր «Այծեմնիկ»ի հանգստեան տան, որուն պատսպարեալները կ'ողբան անոր մալաժամ մահը եւ կ'ափսոսան անոր կորուստը։ Չենք գիտեր ճակատագրի որպիսի մէկ խաղով ան իր կողքին ընտրած էր իր «աթոռակից»ը, ուրիշ պատուական հայ մը, յանձին Պր. Վահան Գըզըլեանի, որ այսօ՛ր «Այծեմնիկ»ի մխիթարութիւնն է, կրնանք ըսել։ Ահա ուրիշ մը, որ բարձր կը բռնէ ինկած զինուորին դրօշը, բարեսիրութեան եւ ազգային ծառայութեան դրօշը։ Բնականաբար մեր ժողովուրդի հետաքրքրութիւնը աւելի պէտք շեշտուի, որքան կարելի է դարման տանելու համար մեր կարօտեալներու կարիքներուն, որոնց ան միշտ ալ հասած է անսասան պահելու համար ողջ հայութեան այդ պատուաբեր հաստատութիւնը։

Բազմաթիւ տասնեակ հայու հոգիներ ապաստան գտած են հայկական այդ տաքուկ յարկին տակ, զոր պարտինք այցելել, նոյնիսկ խմբովին, վերահասու ըլլալու համար, թէ որպիսի՜ նուիրեալներու հոգածութիւնը կը վայելեն անոնք, որոնք երբեք պէտք չմոռնան իրենց յաւէտ ողբացեալը «հայրիկ»ը՝ Մամաս Գալբաքճեանը, որ իր ետին բարի յիշատակ մը կը թողու մեր բոլորին սրտերուն մէջ։

Յիշատակն արդարոց՝ օրհնեալ եղիցի։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՀԱՅ

ԿՈՄԻՏԱՍԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 100-ԱՄԵԱԿԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՄԷՋ

(Շարունակութիւն Բ. էջէն)

եւ գեղարուեստական բարձր ոճով յաջողապէս երգեց Կոմիտասի «Հով արէք», «Գարուն ա» եւ «Մըրանի ծառ» երգերը եւ արժանացաւ հասարակութեան անվերապահ գնահատանքին։

Ապա բեմ հրաւիրուեցաւ Օր. Սոնա Ղազարեանը, որ ձայնական ինքնատիպ յուզականութեամբ եւ արտայայտչական նազանքով յաջողապէս երգեց Կոմիտասի «Ով է որպէս»ը, «Անտունի»ն, «Կռունկ»ը եւ «Կաքաւիկ»ը։ Բոլոր երգերն ալ արժանացան բուռն ծափերու եւ գնահատութեան։

Հանդիսութեան փակումէն առաջ, Ազգ. Քաղաքական Ժողովի ժրաջան Ատենապետ Պր. Գէորգ Ցարութիւնեան բեմ հրաւիրեց օրուան բանախօսը եւ գեղարուեստական բաժնին մասնակցութիւն բերող երիտասարդ երիտասարդուհիները, որոնց յայտնեց յատուկ շնորհակալութիւններ։

Հոգեշնորհ Հայր Սուրբի պահպանիչով հանդիսութիւնը փակուած յայտարարուեցաւ։

Կը յուսանք՝ որ նման հրապարակային ձեռնարկներ յաճախ կը կազմակերպուին, նախ ոտքի պահելու համար գաղութը եւ ապա՝

Տ. Մաշտոց Քհնյ. Թիւթիւնճեան կը կարդայ Վեհ. Հայրապետի սրբատառ կոնդակը

որ եկեղեցական ու համայնքային գործերուն հետ առընթեր կը կատարէ նաեւ մշակութային աշխատանք։

Կը քաջալերենք նաեւ յառաջդէմ բոլոր հայկական կազմակերպութիւնները, որոնք միասնա-

Հանդիսութեան իրենց մասնակցութիւնը բերող գեղարուեստական ուժերը։ Կեդրոնը՝ Հոգշ. Տ. Տաճատ Վրդ. Ճէրէճեան։

հայ մշակոյթը ծանօթացնելու օտարներուն։

Շնորհակալութիւն՝ Թեմիս Ազգային Քաղաքական Ժողովին, կան ոգիով միշտ պատրաստ են հաւաքական աշխատանք կատարելու։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՀԱՅՈՑ ԹԱՂԸ

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

մի կարճլիկ, թզուկ մարդու։ Նրա եղբայրը բարձր պաշտօնի է Անգարայում, իսկ մեր գիւղերը ջուր իսկ չունեն...

— Հապա այս կանաչութիւնները...

— Այդ կանաչութիւնների ջուրը Իսմայիլ պէյինն է, ծառերը Իսմայիլ պէյին, ծառերի շուքն իսկ Իսմայիլ պէյինն է, եղբայրս...

Ոլորանի մի անկիւնում ցնցըւում է մեքենան ու կանգ առնում։ Լսւում է վարորդի թաց հայհոյանքը։ Իջնում է ցած։ Ծառերը դուրս են թափւում աւդոպիւսից, կանգնում ծառերի տակ... կռնակ դարձնում մեզ եւ... վերադառնում։

— Սիրտս ցաւում է, սպաս։

— Ի՞նչ բանի համար,– միամիտ հարց եմ տալիս ես։

Նայում է ապշած աչքերիս մէջ եւ...

— Գիտես,– ասում է,– ես Քեամիլին բաւականին պարտք ունէի։

— Ինչքա՞ն, ինչքան մնաց էզինէին,– խօսքը փոխում եմ ես։

— Էզինէի՞ն... Հա, Էզինէին պատասխանում է ցրուած,– մի սիկարէթ փաթաթելու եւ ծխելու չափ, սպաս։

Ճիշդ էր ասում, եթէ մի ժամից աւելի չկանգնէինք այդտեղ մեքենան վերանորոգելու համար։ Երեկոյ էր, երբ հասանք քաղաք։ Ուռոցներից եւ մեզ դիմաւորող շներից յայտնի էր, որ հասել ենք արդէն։ Մութ էր. նախ քարիւղի լամպերն էին աթարից շինուած տների փոքր ու նեղ պատուհաններին, յետոյ ինչ որ լամպերի աղօտ գունութեամբ լուսամփոփներ եւ դեղնախտից հալածական, փողոցային լապտերներ։ Զով գարնան գիշեր է, անձրեւ է եկել, ինչ որ

հեռու, հեռուներից եկող ծովի մի բոյր կայ մթնոլորտում, թէ ինձ այդպէս է թւում։ Լացս է գալիս, ուզում եմ փախչել, փախչել եւ, ո՞ւր, ես էլ չգիտեմ։ Կթոտում են ոտներս։ Աւդոպիւսից դուրս են թափւում ինչ որ մարդկային կերպարանքներ եւ անյայտանում մթութեան մէջ։ Վարորդն է, որ հայհոյում է անընդհատ, չգիտեմ ո՞ւմ հասցէին...

— Որտե՞ղ է կենտրոնական հրապարակը։

— Հենց այստեղ, տղաս։ Իսկ ո՞ւր ես գնալու։

— Հիւրանոց։

— Հենց դէմինն է, որ կայ։

Քայլում եմ ոլոր քայլերով, մտնում եմ ներս, տապակած սուճուխի ու ապուխտի բարկ հոտն է եւ քացախած գինու ինչ որ բուրմունք, սիկարէթի թանձր ծուխ։

— Սենեակ ունէ՞ք։

— Ձեզ համար՝ անպայման, սպաս։

— Մի բաժակ գինի։

— Աֆիոնո՞վ։

— Թող լինի, խմում եմ։ Մի հատ էլ...

Պտտւում է գլուխս, խառնըւում է ստամոքսս, զզուելի բան է աֆիոնով գինին։

— Ցոյց տուէք սենեակը։

Սենեակի լոյսի՞ց, թէ սաւանների ու բարձի կեղտից, դեղնորակ եւ սրճագոյն բծերով պատած ինչ որ «սպիտակութիւն» է։ Նայում եմ դուրս, քաղաքին։ Մի կամուրջ է դէմս, գարնանային զով իրիկուն է, երկնքում աստղեր են, մի դեղին, դեղին կիսալուսին, հեռուից, շատ հեռուներից արձագանգող տխուր մի երգ կարօտի ու սիրոյ մասին։ Երգին միախառնըւող ինչ որ ջրի կարկաչ եւ աղբիւ

կծու մի հոտ... Յետոյ այս բոլորին յաջորդող շան տխուր մի ոռնոց...

Երազումս ինչ որ մի մարդ կապար էր պարպում իր կոկորդի մէջ, ինչ որ տղաներ փայտերը ձեռներին թափ էին տալիս ձիթենու ճիւղերը, մի մարդ թզուկ ու ճաղատ, ուշագնաց լինելու չափ ծիծաղում է, ուղտեր են երփներանգ կտաւներ սապատների վրայ, զանգերի ղօղանջ։ Տարտանելի ալիքներն են որ խուժում են վրաս։ Սաստիկ, սաստիկ ծարաւ եմ զգում...

— Թա՛ն խմէք, թա՛ն, սառը թան, հինգ ղրուշի թան, թա՛ան..

Ջրհեղեղ է, բայց տարօրինակ ձիթաիւղ է հոսում փողոցներից եւ խեղդում մարդկանց, քշում տները։ Կարասները լողում են դեղնորակ իւղի ալիքների մէջ, եւ այդ բոլորի վրայ խոշոր, խոշոր, իւրաքանչիւրը կարծես մի ձմերուկ լինի, թազբեհի անվերջ հատիկներ են։ Մի այլ մարդ, ոչ նըման թզուկին, ուղտի սապատի վրայ հեծած, կանաչ փաթթոց գլխին, հռհռում է, նոյնպէս կոտրըւում ծիծաղից։ Ես լսում եմ աղեկտուր մի ճիչ... Յետոյ խսկապէս տարօրինակ է, աւդոպուսում կողքիս նստած մարդը, մի իշուկի վրայ նստած, հաւաքում է թազբեհի հատիկները։ Նայում եմ դիմացին, շենքերի վրայ մի հաստ պեխ կայ։ Նա պե՞խ ունէր, չգրաւեց ուշադրութիւնս։ Նա հաւաքում է թազբեհի խոշոր հատիկները եւ շպրտում ուղտի սապատի վրայ հեծած փաթթոցաւոր մարդու գլխին։ Ո՛չ մէկը չի կպչում իր թիրախին, հայհոյում է, բայց ինչ-որ սարսափելի է, նա մէկ-մէկ ոռնում է աղեկտուր, սիրտ մաշող ձայնով։ Սաստիկ, սաստիկ ծարաւ եմ զգում...

— Թա՛ն խմէք, թա՛ն, սառը թան, հինգ ղրուշի, թա՛ան...

(Շար. 2)

ՋԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
15 ՅՈՒՆՎ. 1970

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

ԱՆՈՒՇԱՊՈՒՐԱՅԵՂԱՆ

ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԵՒ Ս. ԾՆՈՒՆԴԻ ԱՌԹԻՒ

Անցեալ Հինգշաբթի, 8 Յունուար 1970, կ. ե. ժամը 9ին Հայկական Ընթերցասրահին մէջ տեղի ունեցաւ անուշապուրասեղան, պատրաստուած Հ.Մ.Ը.Մ.ի Սրբուհեաց Ծանձախումբին կողմէ:

Սրահը Առաջնակարգ պր. Սդնիկ Վեզիկեան բացման խօսքը ըսելէ ետք, բաշխուեցաւ օրուան անուշապուրը, [illegible] կարգ անցած է հայութեան համար: Պր. Սդնիկ Վեզիկեան Հ.Մ.Ը.Մ.ի [illegible] երիտասարդութեան [illegible] յաջողութիւններ, նոր նահանջ և նոր խանդավառութիւն մաղթեց:

Այս «Երգիս խօսքը» արդէն իսկ խանդավառեց [illegible] երիտասարդները: Պր. Առաջնակարգին խնդրանքին ընդառաջելով, Հ.Մ.Ը.Մ.ի Մարմինը [illegible] ընկերները [illegible] երիտասարդութեան [illegible] համար:

Ապա Սրբուհեաց Ծանձախումբին կողմէ խօսք առաւ ընկերուհի Մարօ Պալաեան և փափաք յայտնեց որ երիտասարդութիւնը այս համախմբումները զօրացնելու համար, անհրաժեշտ է որ Հ.Մ.Ը.Մ. Մարմինը պզտիկ պիւֆէ մը ունենայ իր տրամադրութեան տակ:

Ընկերուհին Մարօ Պալաեանի այս առաջարկը անմիջապէս ընդունուեցաւ և տեղւոյն վրայ եղան նուիրատուութիւններ.

Մովսէսեան եղբարք 200, Տէր և Տիկ. Նուպար Կիլիկեան 100, Տէր և Տիկ. Նուպար Զօրայեան 100, Տոքթ. Նորայր Մէնծումեան և Օր. Սոնիա Ծմինեան 100, Մարօ Պալաեան 100, Մայտա և Վաչէ Պալաեաններ 100, Թագւոր Արապեան 100, Արշալոյս Նազարեան 100, Սաթօ, Մարտիկ և Միհրան Պալաեաններ 100, Տէր և Տիկ. Եդիկ Վեզիկեան 50, Տէր և Տիկ. Յովհ. [illegible] 50, Սայեան Եղբարք 50, Ոմն 50, փոքրիկներ Լուսին և Արա Կերէկեաններ 25 և փոքրիկ մը 10 ե. գ.:

Ա. Մ.

ԱՄՀ-Ի, ՍՈՒՏԱՆԻ ԵՒ ԼԻԲԻՈՅ ԱՐՏ. ԳՈՐԾՈՑ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

(Շար. Ա. էջէն)

ԱՄՀի արտաքին գործոց նախարարութեան [illegible] որ երեք նախարարները [illegible] մէջ [illegible] քաղաքական [illegible] փոփոխութիւն [illegible] միջոցները ու երեք երկիրները համաձայնած կարգ մը [illegible] ցեր:

ԳԱՆԱՏԱԿԱՆ ՆԱՍԱԿԱՆԻ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

որոնք սակայն երիտասարդին համար վիճելի չեն: Երիտասարդ մը որ իր նախկին բնակավայրին մէջ կը շահէր տարեկան X գումար մը, յանկարծ Գանատայի մէջ այդ տարեկան X գումարը կը շահի մէկ ամսուան մէջ և որուն կէսը կը ծախսէ, այլեւս այդ երիտասարդին հետ կարելի չէ խօսիլ և առջևը չ'առնուիր... Նման երիտասարդներով կը յորդի հրապարակը Գանատայի մէջ:

Մենք խօսեցանք նիւթականին մասին և չխօսեցանք ոգեկանին վրայ: Այդ մասին քիչ մը վարը:

Երէցներուն համար, մասնաւորաբար ծմրան եղանակին, որոնք կը հաշուուին մօտաւորապէս չորս ամիս, բնականաբար կը ստեղծուի կամաւոր բանտարկութիւն մը տան մէջ: Անոնք կը խուսափին զէրօ սանթիկրատէն յաճախ մինչև 20 և 25 աստիճանաչափ վար ցուրտէն և մանաւանդ սահելու վտանգէն: Սուտ մը՝ երբ կ'ըսուի թէ արեւելքի կիները առհասարակ թագուհիներ են հանգստաւէտութեամբ, քանի որ արեւմուտքի մէջ կիներ աշխատանք կը տանին: Այս աշխատութեան մեծագոյն պատճառը մէկ հոգիի աշխատանքով դժուար ապրուստ ճարուիլն է: Երկրորդ՝ կիներուն առջև բաց են բազմաթիւ գործեր և ստիպողականութեան մէջ չգտնուող կիներն ալ փորձութիւն կ'ունենան և շահուն արդիւնքը կը յատկացնեն յաւելուածական ծախքերու և կամ դրամատան մէջ պահեստի դրամ ունենալու:

Մեր երիտասարդութիւնը ունի իր հայկական և օտար շրջանակները: Անոնց համար կլիման խնդիր մը չէ, արդէն չախչախիչ մեծամասնութեամբ սեփական ինքնաշարժի տէրեր են: Ըրչենք՝ թէ նման երկիրներու մէջ ինքնաշարժը պերճանք մը չէ, այլ անհրաժեշտութիւն մը:

Տարեցներուն կը մնայ ամփոփուիլ հեռատեսիլին առջև, որոնց յայտագիրը առհասարակ կը բաղկանայ բռունցքէ, կռիւէ և հրազէնէ: Միջազգային ախտ:

Անցնինք մեր խօսքումին:

Նիւթական և ոգեկան, մարդուն մէջ իրարու զօդուած են, սա տարբերութեամբ որ ոգեկան ոյժն է որ ծնունդ կու տայ նիւթականին, և նիւթը՝ բնաւ ոգեկանին:

Հասունցած մարդը, տեղափոխուելով (բացառութիւն հայրենադարձը) կը կորսնցնէ իր ոգեկան ոյժը և նիւթականը ինքնին կը դադրի վերստեղծուելէ: Երէցը, կեանք մը, պատմութիւն մը թողած է իր ետին: Անոր համար լքուած սիրելիի մը գերեզմանն իսկ կոտտացող պալար մըն է:

Սիրելի «Աղեքսանդրահայ»ը կամաւոր աքսոր կը կոչէ Գանատա գաղթը:

Այդ ալ տարեցին համար է: Այդ տարեցը իր ծնած վայրին մէջ ալ աքսորական մը պիտի դառնար իր զաւակներուն մեկնելէն ետքը, և իր նախկին ճռուողուն բոյնը պիտի վերածուէր Սիճնկ Սիճնկի խուցի մը:

Ահա այդ մարդուն հարցուցինք թէ ո՞ւր կ'երթայ, և ան պատասխանեց.

— Մէկ հատիկ զաւկիս քովը կ'երթամ:

Այդ մարդը ես էի...

Գանատա, 1970

Խ. Տ.

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ)

Ողբ. Տիկին Հայկուհի Թոգգոնմազեանի մահուան տխուր առթիւ վասն ցաւակցութեան, Տիկին Հայկանոյշ Մարկոսեան և զաւակունք, Տիկին Հայկուհի Ալթունեան և զաւակունք կը նուիրեն.

Գահիրէի Ազգատախնամին	100
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	100
«Արև» օրաթերթին	100
«Յուսաբեր» օրաթերթին	100
«Ջահակիր»ին	100

(Ստաց ալ «Ջահակիր»ի խմբագրատունէն)

Տիկին Վեհանոյշ Տումանեան իր սիրեցեալ ամուսնոյն՝ ողբ. Ստեփան Տումանեանի մահուան քառասունքին առթիւ կ'ընէ հետեւեալ նուիրատուութիւնները.

Գահիրէի Ազգատախնամին	200
Եկեղեցւոյ պայծառութեան	200
Հայ Գեղ. Միութեան	200
«Արև»ի Ֆոնտին	200
«Ջահակիր»ին	200

Տէր և Տիկին Արմէն Տատուրեան իրենց մօրեղբօր՝ ողբ. Ստեփան Տումանեանի մահուան քառասունքին առթիւ կ'ընեն հետեւեալ նուիրատուութիւնները.

«Այծեմնիկ»ին	100
«Արև»ի Ֆոնտին	100
«Ջահակիր»ին	100

Տէր և Տիկ. Յովսէփ Տէյիրմէնճեան իրենց մօրեղբօր՝ ողբ. Ստեփան Տումանեանի մահուան քառասունքին առթիւ կ'ընեն հետեւեալ նուիրատուութիւնները.

Նուպարեան Վարժարանին	100
«Արև»ի Ֆոնտին	100
«Ջահակիր»ին	100

ԱՂԵՔՍ. Հ.Մ.Ը.Մ.ԻՆ

Աղեքսանդրիոյ Հ.Մ.Ը.ՄԻՈՒԹԵԱՆ կազմակերպած 24 Դեկտ. 1969ի ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՋԵՌՆԱՐԿ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԻՆ գտած փայլուն յաջողութեան առթիւ առ ի քաջալերութիւն և գնահատանք՝ եղած են հետեւեալ նուիրատուութիւնները.—

Տէր և Տիկ. Աւետիս Զագըճեան	1000
Տիկ. Հնազանդ Ալեքսանեան	500
Ոմն	500
Տէր և Տիկին Կարօ Վարժապետեան	500
Տէր և Տիկ. Վարդան Առաքելեան	500
Տէր և Տիկին Մուշեղ Տէյիրմէնճեան	500
Տէր և Տիկին Կարպիս Փալըպըքեան	200
Տիար Անտրէ Պօհճալեան	200
Ոմն	200
Տիար Նուբհան Մէթէրիսեան	200
Տէր և Տիկ. Սարգիս Ալթունեան	200
» » Վարդգէս Պալթայեան	200
Օրիորդ Մարգրիտ Փափազեան	200
Տէր և Տիկ. Գրիգոր Լէյլէկեան	200
Տիկ. Ազատուհի Ճինկէզօյեան	100
Տէր և Տիկ. Կալճուլօ	100
Տէր և Տիկ. Հրանդ Սէաէֆճեան	100
» » Միքայէլ Թորիկեան	100
» » Յակոբ Գարամքեան	100
Տիար Էտուար Զարդարեան	100
Տիար Ժիրայր Թովմասեան	100
Տիկին Ալիս Տէփոյեան	100
Տիար Կարպիս Եազըճեան	100
Տիար Համբար Մինաքեան	100
Տէր և Տիկ. Նուբհան Սելվաճեան	100
» » Բիւզանդ Շամլեան	100
Տիար Գօգօ Պալթայեան	100
Տիար Ղազարոս Զօրլեան	100
Տիար Կարպիս Պաղտասարեան	100
Տէր և Տիկ. Յակոբ Անսուրեան	100
Տիար Ալպէր Գուլթնուեան	100
Տիար Ալպէր Տէյիրմէնճեան	100
Տիար Նշան Եղուշեան	100
Տէր և Տիկին Աւետիս Բոմպուքճեան	100
Տիար Արթօ Համբարձումեան	100
Տիար Անդրէասեան	100
Տէր և Տիկ. Վահրամ Փալանճեան	50
Օրիորդ Զապէլ Պասմաճեան	50

Պր. Վահրամ Թօսունեանի ընդ Օր. Անի Ճամճեանի ամուսնութեան ուրախ առթիւ, Տիկին Արմենուհի Գալընեան և զաւակը Ֆրիկ կը նուիրեն 200 ե. գ.:

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. — ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سروبيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԱՐՈՎԲԵԱՆ
Պատասխանատու խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

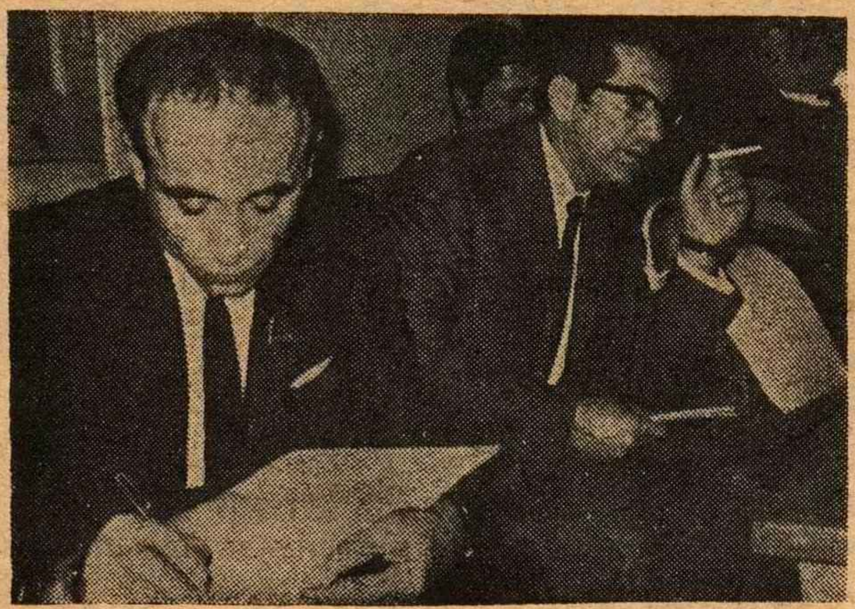
ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 314 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 22 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1970

ՀԱՏԸ ՉՈՐՍ 3 եգ. դհկ. կամ 25 Լիբ. դհկ.

عدد رقم ٣١٤ — الخميس ٢٢ يناير ١٩٧٠

Ս. Միութեան Ազգութիւններու Խորհուրդի Փոխ-Նախագահ ՍՈՒՐԷՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Այցելելէ ետք Գահիրէի Հայ Գեղարուեստասիրաց Միութեան սրահը, Սովետ Միութեան Ազգութիւններու Խորհուրդի փոխ-նախագահ Սուրէն Մարտիրոս Պետրոսեան, ընկերակցութեամբ Գահիրէի Սովետ դեսպանատան առաջին խորհրդական ընկեր Պօղոս Ակոբովի եւ հիւպատոսական կցորդ

Ընկ. Սուրէն Պետրոսեան յիշատակի տողեր կ'արձանագրէ սրահի ոսկեմատեանին մէջ. անոր ձախին՝ Սովետ. Դեսպանատան առաջին խորհրդական ընկ. Պօղոս Ակոբով.

ընկեր Լեւոն Շահինեանի (եղբօրորդին Հրանդ Շահինեանի), Երկուշաբթի, 19 Յունուար 1970, կ. ե. ժամը 10ին այցելեցին Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահը, ուր ընդունուեցան ջերմօրէն։

Ծանօթացումներէ ետք, թանկագին հիւրերը շրջեցան սրահիս զանազան բաժինները, ապա հիւրասրահին մէջ տեղի ունեցաւ ընդունելութիւն մը, որուն ընթացքին եղան բաժակաճառեր եւ բարեմաղթութիւններ։

Յիշատակի նկար մը այցելութենէն։ Ձախէն աջ՝ ընկերներ Նուպար Պալաեան, Պօղոս Ակոբով, Սարգիս Պալաեան, Սուրէն Պետրոսեան, Մօ. Եգ. Յակոբեան, Զաւէն Պալաեան և Լեւոն Շահինեան։

Ներ. Արտասանեց սրահին պատասխանատուներէն Նուպար Պալաեան, որ արժանացաւ հիւրերու ջերմ գնահատանքին։ Եղան յուշանուէրներու փոխանակում, որմէ ետք յարգելի հիւրը յիշատակի տողեր արձանագրեց սրահի ոսկեմատեանին մէջ։

Այս ջերմ հանդիպումին ընթացքին առնուեցան յիշատակի նկարներ։

Կէս գիշերուան մօտ էր, երբ յարգելի հիւրերը կրկին անգամ ողջունելէ ետք ընկերներն ու ընկերուհիները, ակամայ հրաժեշտ առին ներկաներէն։

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ա.Մ.Հ.ի-ան կառավարութեան Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրի ծննդեան 52րդ տարեդարձին առթիւ, յանուն Գահիրէի հայ համայնքին հետեւեալ շնորհաւորական հեռագիրը ղրկուած է.-

Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր.

Ձեր ծննդեան 52րդ տարեդարձին առթիւ սրտանց կը շնորհաւորենք զձեզ մեր և հայ համայնքի զաւակներուն անունով, հայցելով Տիրոջմէ, որ ձեզի տայ առողջութիւն և երկար կեանք մինչեւ վերջնական յաղթանակի իրագործումը, մաքրագործելով և ազատագրելով արաբական հողերը անողոք թշնամիին ճիրաններէն։

ՍԱՀԱԿ Ա. ՔՀՆՑ. ՇԱՔԱՐԵԱՆ
Առաջնորդական Փոխանորդ Հայոց Գահիրէի

ՍՈՎԵՏ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱՐԱԲԱԿԱՆ ՄԻԱՑԵԱԼ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Ինչպէս նախապէս գրած էինք՝ ԱՄՀի Ազգային Ժողովին հրաւէրով Եգիպտոս ժամանեց Ս. Միութեան խորհրդարանական պատուիրակութիւն մը, բաղկացած վեց երեսփոխաններէ, որոնցմէ երկուքը կին երեսփոխաններ, գլխաւորութեամբ Ղազախստանի Կոմկուսի առ. քարտուղար Տին Մոհամէտ Քունայեւի: Ուրախութեամբ տեղեկացանք՝ որ սոյն պատուիրակութեան մաս կը կազմէ նաև Ս. Միութեան Ազգութիւններու Խորհուրդի փոխ-նախագահ, երեւանաբնակ Սուրէն Մարտիրոս Պետրոսեան:

Պատ. ուիրակութիւնը շուրջ տասը օրերու ընթացքին այցելելէ ետք ԱՄՀի զանազան քաղաքները, հնագիտական վայրերը, ընկերային և ճարտարարուեստական կեդրոնները, Երկուշաբթի առաւօտ ընդունուեցաւ Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրի կողմէ, որմէ ետք ներկայ գտնուեցաւ ԱՄՀի Ազգային Ժողովի նիստին, որուն ընթացքին Դր. Լ. պիպ Շուքէյր բարի գալուստի և շնորհակալական խօսքեր բրաւ Սովետ ներկայացուցիչներուն։ Ապա Սովետ պատուիրակութեան ղեկավար Դր. Տին Մոհամէտ Քունայեւ ելոյթ մը ունեցաւ, որուն մէջ մասնաւորապէս շեշտեց Ս. Միութեան դիրքը ԱՄՀի կառավարութեան, ժողովուրդին ու անոր պայքարին հանդէպ։

Նոյն օրը, կ. ե. ժամը 1ին, «Նովոսթի» լրագրական գործակալութեան նոր կեդրոնին մէջ, Սովետ պատուիրակութիւնը հանդիպում ունեցաւ մամլոյ ներկայացուցիչներու հետ։

Այդ մամլոյ ասուլիսի ընթացքին պատուիրակութեան պետն ու միւս բոլոր անդամները պատասխանեցին եղած բազմաթիւ և այլազան հարցումներուն, որոնց նիւթերը կը կազմէին արաբ և սովետ բարեկամութիւնը, Ասուանի ջրամբարը, կեանքը Սովետական Միութեան մէջ, սովետ քաղաքներին կարծիքը իսրայէլեան նախայարձակման շուրջ ճարտարարուեստական վերելքը, եւայլն։ Նաև խօսք առաւ «Թրուտ» (Աշխատանք) թերթի ԱՄՀի թղթակիցը, ու գիտել տալ վ որ պատուիրակութեան անդամներէն Ս. Միութեան Ազգութեանց Խորհուրդի փոխ-նախագահ Սուրէն Մարտիրոս Պետրոսեանը, Երեւանի քիմիական Կոմբինատի բաժնի վարպետ է, խնդրեց անկէ որ տեղեկութիւններ տայ այդ հսկայ հաստատութեան և ԱՄՀի ճարտարարուեստին անոր բերած օժանդակութեան մասին։

Ընկ. Սուրէն Պետրոսեան երկարօրէն խօսեցաւ Ս. Հայաստանի քիմիական ճարտարարուեստի ինչպէս նաև արաբ ժողովուրդին և անոր արդար պայքարին հանդէպ հայ ժողովուրդին բարեկամական և սիրոյ զգացումներուն մասին։ Ան խօսեցաւ նաև Ասուանի ջրամբարի աշխատանքներուն հայ ճարտարագէտներու և մասնագէտներու կատարած աշխատանքներուն մասին:

Եգիպտահայ «Արև» և «Ջահակիր» թերթերու խմբագիրները ներկայ էին սոյն մամլոյ ասուլիսին: Օգտուելով այս առիթէն՝ թե թիւ խմբագիրը յայտնեց եգիպտահայոց հպարտանքի և ուրախութեան զգացումները արաբ ժողովուրդի պայքարին հանդէպ Ս. Հայաստանի ժողովուրդին ցուցաբերած բարեկամական և եղբայրական կեցուածքին համար։ «Սփիւռքահայը բնաւ չի կրնար մոռնալ այն ազնիւ և հիւրընկալ ժողովուրդը՝ որ արաբն է, մանաւանդ իր կեանքի դժնդակ օրերու: Այսօր շնորհիւ արաբ և սովետ բարեկամութեան, եգիպտահայերս ազատօրէն կրնանք արտայայտել մեր զգացումները ու մեր կարելի բոլոր միջոցները ի գործ դնել արաբ ժողովրդի արդար դատի յաղթանակին»: Հայերէնով արտասանուած և ռուսերէնի թարգմանուած այս խօսքերը՝ Սովետ պատուիրակութեան պետին խնդրանքով արաբերէնի ալ թարգմանուեցան եգիպտացի լրագրողներուն հասկնալի դարձնելու համար զանոնք։

Այս ասուլիսին աւարտին, ներկայ լրագրողները իրենց շնորհակալութիւնները յայտնեցին Սովետ Պատուիրակութեան ղեկավարին և միւս անդամներուն։

Նոյն օրը երեկոյեան՝ Գահիրէի Սովետական դեսպանատունը ընդունելութիւն մը կազմակերպեց ի պատիւ սովետական պատուիրակութեան, որ յաջորդ օրը՝ Երեքշաբթի առաւօտ ժամը 10ին, մասնաւոր ինքնաթիռով վերադարձաւ Մոսկուա։

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Սուտանի Յեղափոխական խորհուրդի նախագահ և վարչապետ զօրավար Մոհամէտ Կաաֆար էլ Նըմէյրի յայտարարած է որ Թրիփոլիի (Լիպիա) մէջ իր հանդիպումը ԱՄՀի նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրի և Լիպիոյ Յեղափոխական Խորհուրդի Նախագահ հազարապետ Մուամմէր էլ Քազաֆիի հետ, կազմակերպուած միակ պետութեան մը մէջ հաւաքման նախաքայլը հանդիսացած է և որ օրինակ պիտի հանդիսանայ արաբական ամբողջական միութեան։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՐՈՒԵՍՏԻ ՎԱՍՏԱԿԱՒՈՐ ԳՈՐԾԻՉ ՍԱՐԳԻՍ ՄԵԼԻՔՍԵԹԵԱՆԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 70-ԱՄԵԱԿԸ

Արուեստի վաստակաւոր գործիչ՝ Սարգիս Մելիքսեթեանի ծննդեան 70ամեակին նուիրուած երեկոյթը տեղի ունեցաւ Երեւանի Դրամադիքական Թատրոնին մէջ՝ Երկուշաբթի 19 Յունուար 1970 երեկոյեան ժամը 7.30ին։

Այս մեծարանքի երեկոն կազմակերպուած էր ՀՍՍՀ մշակոյթի նախարարութեան և Հայկական Թատերական Ընկերութեան կողմէ։

Հանդիսութեան բացման խօսքը կատարեց ՍՍՀՄ ժողովրդական արթիսթ Գ. Ջանիբեկեանը։ Գլխաւոր զեկուցողն էր արուեստի վաստակաւոր գործիչ՝ Մ. Դաւթեան:

Այս առթիւ կարդացուեցան ողջոյնի խօսքեր ու ստացուած շնորհաւորական նամակներն ու հեռագիրները։ Տեղի ունեցաւ նաև գեղարուեստական բաժին:

Վերջին խօսողն էր նոյն ինքը՝ յոբելեար Սարգիս Մելիքսեթեան։

«Ջահակիր» ջերմօրէն կը շնորհաւորէ արուեստի վաստակաւոր գործիչ՝ Սարգիս Մելիքսեթեանը եւ անոր կը մաղթէ առողջութիւն եւ երկար կեանք։

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Գահիրէի Թեմական ժողովը [illegible] գումարէ Ազգային Առաջնորդարանին մէջ, վաղը, Ուրբաթ 23 Յունուար 1970, Երեկոյեան ժամը 5ին։

Տ. ՍԱՀԱԿ Ա. ՔՀՆՑ. ՇԱՔԱՐԵԱՆ
Առաջնորդական Փոխանորդ
Գահիրէի Հայոց

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԳԱՀԻՐԷ

ԿՈՄԻՏԱՍԵԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ Դ. ՁԵՌՆԱՐԿ

Անցեալ Ուրբաթ, 16 Յունուար 1970, երեկոյեան, Հելիոպոլսոյ Նուպարեան Ազգ. Վարժարանի «Պըլըքտաննեան» սրահին մէջ տեղի ունեցաւ Գահիրէի Ազգային Իշխանութեան նախաձեռնած Կոմիտասի ծննդեան 100ամեակի հանդիսութիւններու Դ. ձեռնարկը։ Այդ առթիւ յատկապէս հրաւիրուած էր զեկուցելու իտալական ռատիօ-թելեվիզիոնի մեներգիչ Պր. Խաչիկ Փիլիկեան, որ որպէս հիւրը Հայ Գեղ. Միութեան մեր մէջ կը գտնուի և կը պատրաստուի հրապարակային մենահամերգի մը։

Երեկոյթին ներկայ էին Հոգշ. Տ. Ներսէս Վրդ. Բաղումեան, Պատկ. Թեմական և Քաղաքական Ժողովներու ատենապետները, ազգային երեսփոխաններ, Մշակութային Միութեանց ներկայացուցիչներ և հետաքրքիր բազմութիւն մը։

Յանուն Յոբելինական Յանձնախումբին՝ երեկոյթին բացումը կատարեց Մօ. Եդուարդ Յակոբեան, որ հակիրճ ներածականով մը նախ շեշտեց նման ձեռնարկներու անհրաժեշտութիւնը եգիպտահայ մշակութային կեանքէն ներս և ապա ջերմ խօսքերով ներկայացուց օրուան զեկուցողը՝ երգիչ Պր. Խաչիկ Փիլիկեանը՝ ոչ միայն որպէս բազմաշնորհ եւ խոստապահանջ արուեստագէտ, այլեւ հայ մշակոյթի աշխոյժ փրոփականտիստը արաբ հասարակութեան մօտ։

Նախքան իր խօսքին սկիզբը, Պր. Խաչիկ Փիլիկեան խնդրեց ներկաներէն, որ մէկ վայրկեան յոտընկայս յարգեն յիշատակը նորոգ հանգուցեալ և տաղանդաւոր երգիչ Գէորգ Հակոբեանի, որ իր մտերիմ բարեկամը եղած էր։

Ապա անդրադարձաւ Կոմիտասեան արուեստի քանի մը առանձնայատկութիւններուն մասին, ի մասնաւորի շնչառական գործիքներէն՝ հայկական հովուական սրինգին բազմաձայնի կարելիութիւններու Կոմիտասի հասկացողութեանը, հայկական ժողովրդական երգերէն՝ երկրագործի երգի վերլուծման առնչութեամբ 5 թուանշանի խորհրդաւոր իմաստի բացայայտման իր տեսակէտը, և վերջապէս հանճարեղ երաժշտի ունեցած «սէրը» հանդէպ իր ստեղծագործ ժողովուրդին։ Սկաւառակի վրայ ունկնդրուեցան նաև, դասախօսին կատարմամբ, Կոմիտասեան ստեղծագործութիւնները։

Այս հմտալից և հետաքրքրական զրոյց-դասախօսութիւնը իր ինքնօրինակ գաղափարներով և համարձակ մտքերով մեծապէս գնահատուեցաւ և ծափահարուեցաւ ներկաներէն։

Երեկոյթը վերջ գտաւ Մօ. Ե. Յակոբեանի շնորհակալական եւ գնահատանքի ջերմ խօսքերով։

Յ.

ՄՕ. ԵԴՈՒԱՐԴ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ Բ. ԵԼՈՅԹԸ

Նախանցեալ Զորեքշաբթի օր, երեկոյեան, Հայ Գեղարուեստասիրաց Միութեան «Թէքէեան» սրահին մէջ տեղի ունեցաւ Կոմիտասի ծննդեան 100-ամեակի երեւանեան հանդիսութիւններուն եգիպտահայ միակ ներկայացուցիչ երգահան-խմբավար Եդուարդ Յակոբեանի հրապարակային բ. ելոյթը։

Այս առթիւ ցուցադրուած էին Կոմիտասի ծննդեան 100-ամեակի տօնակատարութիւններուն լուսանկարները։

Մօ. Յակոբեան, որ նիւթ ընտրած էր «Սփիւռքը հայրենի իրականութեան դէմ յանդիման» տարազը, աւելի քան երկու ժամ իր հրայրքոտ խօսքի հմայքին տակ պահեց ունկնդիր հասարակութիւնը, իրապաշտ գոյներով նկարագրելով հայրենի առօրեայ կենցաղը, վերաշինական աշխատանքները, տնտեսական յառաջդիմութիւնը, մշակոյթային աշխոյժ կեանքը և

(Շար. տես էջ 6)

ԼԻԲԱՆԱՆ

ՌՄԷՅԼ ԹԱՂԻ Ս. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԽՈՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՕԾՈՒՄԸ ԵՒ ՌՈՒԲԻՆԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ «ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ» ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆԸ

Արտասահմանի մէջ հայ դպրոցն է մեր գոյութեան հիմնաքարը։ Առ այդ ուրախալի է տեսնել՝ որ տարուէ տարի աւելի եւ աւելի կ'ընդարձակուի հայ վարժարաններու ցանցը։ Վերջին տասը տարիներուն կառուցուեցան բազմաթիւ նոր վարժարաններ և վերակառուցուեցան ու բարեզարդուեցան ուրիշներ։ Այս վերջիններէն է Ռմէյլ թաղի Ազգ. Ռուբինեան վարժարանը, որուն «Արդիական մանկապարտէզ»ի պաշտօնական բացումը տեղի ունեցաւ Կիրակի, 21 Դեկտ. 1969, առաւօտեան ժամը 11.30ին, բարձր հովանաւորութեամբ Վեհիս Առաջնորդին եւ նախագահութեամբ Գ. Կիւլպենկեան Հիմնարկութեան Լիբանանի Կրթ. Յանձնախումբին։

Մանկապարտէզի պաշտօնական բացումէն առաջ, առաջնորդ Սրբազանը պատարագեց ու քարոզեց Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյ մէջ եւ կատարեց նորակառոյց խորաններու օծման սուրբ արարողութիւնը, ընթերակայութեամբ Հոգեշնորհ Ռուբէն Վրդ. Մխիթարեանի և Արժանապատիւ Տ. Պօղոս Քհնյ. Էթարեանի։ Նորաօծ զոյգ փոքր խորանները կառուցուած էին Տիար Կարապետ Այանեանի սրտաբուխ նուիրատուութեամբը։

Սուրբ Պատարագէն ետք, կատարուեցաւ «Արդիական մանկապարտէզ»ի բացման պաշտօնական հանդիսութիւնը։ Առաջնորդ Սրբազանը, առաջնորդութեամբ Պր. Մ. Իսկենտերեանի, կտրեց մուտքի ժապաւէնը, և վեր բարձրացաւ վարժարանի սանդուխներէն։ Անոր հետեւեցան Գ. Կիւլպենկեան Հիմնարկութեան պատուարժան անդամները, պաշտօնական հրաւիրեալներն ու բարեպաշտ ժողովուրդը, որոնք, շուրջ մէկ ժամ, զմայլանքով դիտեցին նորակառոյց վարժարանին տօնականօրէն զարդարուած «Արդիական մանկապարտէզ»ի դասարանները ու աւելի քան 300 տեղանոց հանդիսասրահը։

Գ. Կիւլպենկեան Հիմնարկութիւնը այս ծաղկոցին կառուցումով իրապէս կատարեց նախախնամական գործ մը, թաղին մանկըտւոյն շնորհելով արդիական, նախանձելի վարժոց մը, որուն կարիքն ու կարօտը ունէին անոնք՝ երկար տարիներէ ի վեր։

Բացման պաշտօնական հանդիսութենէն ետք, հրաւիրեալները առաջնորդուեցան հանդիսասրահ, ուր նորընտիր պատուարժան թաղական խորհուրդին կողմէ նախապէս պատրաստուած ճաշասեղաններու առջև տեղ գրաւեցին անոնք։

Պատեհ առիթն է յիշենել, թէ Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյ թաղական խորհուրդի ընտրութիւնները կատարուեցան 14 Դեկտ. 1969, Կիրակի օր։ Նորընտիր թաղական անդամներ են ...

(Շար. տես էջ 4)

Հ.Մ.Մ.Ի ՓԱՅԼՈՒՆ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹԸ

Շաբաթ, Յունուար 3ի երեկոյեան, Պէյրութի «Փօ Ռիվաժ» պանդոկի ընդարձակ ու շքեղ հանդիսասրահը նեղ կուգար Հ.Մ.Մ.ի տարեկան ճաշկերոյթ-պարահանդէսի հրաւիրեալներուն համար, որոնցմէ ոմանք պնդութիւնը ունեցան մինչեւ իսկ հանդիսասրահին յարակից սրահներուն մէջ տեղաւորուած սեղանով մը բաւարարուելու։

Ժամը 21ին սկսած ճաշկերոյթը վերջ գտաւ Կիրակի առտուան ժամը 4ին՝ ընդհանուր խանդավառութեան մէջ, որ պահպանուեցաւ ամբողջ երեկոյթի ընթացքին, շնորհիւ բծախնդիր կազմակերպութեան։ Արդարեւ, տինամիք հայկական ու եւրոպական նուագախումբ, թոմպոլա մը՝ իր պէս ուրախ պարգեններով և որուն տոմսերը ակնթարթի մը մէջ սպառած ըլլալով՝ գրկուածները գոհացան երկրորդ վիճակահանութեան տոմսերով, որուն գլխաւոր պարգեւն էր Պէյրութ-Երեւան-Պէյրութ օդանաւի տոմս մը՝ տրամադրուած «ԱէՐՈՖԼՈԹ»ի կողմէ, պէսպիսուն գոթիլյոններ և վերջապէս «Էրեբունի» ժողովրդային պարախումբին մասնակցութիւնը, որ գագաթնակէտին հասցուց խանդավառ մթնոլորտը։

Երկոյթէն խրախուսուած՝ բազմաթիւ հրաւիրեալներ ինքնաբուխ նուիրատուութեամբ մը արտայայտեցին իրենց գոհունակութիւնը։

Ներկաները հաճելի ու միաժամանակ օգտաշատ ձեռնարկ մը վայելած ըլլալու գոհունակութեամբ է որ բաժնուեցան սրահէն։

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ

1969Ի ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՐԶԻԿՆԵՐԸ

ԵՐԵՒԱՆ, (Հ.Հ.Գ.)— Հայաստանի մարզական լրագրողները լաւ աւանդութիւն ունին. ամէն տարուան մայրամուտին կ'ընտրեն հանրապետութեան տասը լաւագոյն մարզիկները։

Այսօր ժիւրին ամփոփեց հարցման արդիւնքները եւ յայտնեց Հայաստանի տասը լաւագոյն ցատկողներու անունները։ Լրագրողները առաջին տեղը շնորհած են Խորհրդային Միութեան կրկնակի ախոյեան, ըմբիշ Ժորա Զաքարեանին։ Անկէ քիչ ետ մնացած է Եւրոպայի պաքէթպոլի ախոյեան, միջազգային կարգի սփորի վարպետ Վիթալի Զաստուխովը։ Երրորդ տեղը կը գրաւէ ըմբշամարտի Եւրոպայի առաջնութեան արծաթէ մետալակիր Փաւել Մաւեանը։ Այն հետեւ ըստ գրաւած տեղերու կուգան Խորհրդային Միութեան սողանի թենիսի ախոյեան, միջազգային կարգի սփորի վարպետ Սերժ Քոչարեանը, ջրամոթորային սփորի Խորհրդային Միութեան բացարձակ ախոյեան Ռոպէրդ Մանուկեանը, «Արարատ» ֆութպոլային խումբէն Յովհաննէս Զանազանեանը, Խորհրդային Միութեան մարմնամարզութեան ախոյեանուհի Տիգրանուհի Տէր Ղուկասեանը, թեթեւաթլէթ Ռաֆայէլ Համբարեանը եւ միջազգային կարգի սփորի վարպետ, նետաձիգ Օլկա Պուտարինան։

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱՒ «ՍԷ» ԿԵՆՍԱՆԻՒԹ (ՎԻԹԱՄԻՆ)

ԵՐԵՒԱՆ, (Հ.Հ.Գ.)— Երեւանի վիթամիններու գործարանը իրագործեց «Սէ» վիթամինի արտադրութիւնը։ Արդիւնքը սպասումէն վեր էր. առաջին իսկ արտադրանքի որակը լիովին կը համապատասխանէ համաշխարհային չափանիշին։

Գործարանը տարեկան կ'արտադրէ հարիւրաւոր թոն «Սէ» վիթամին։

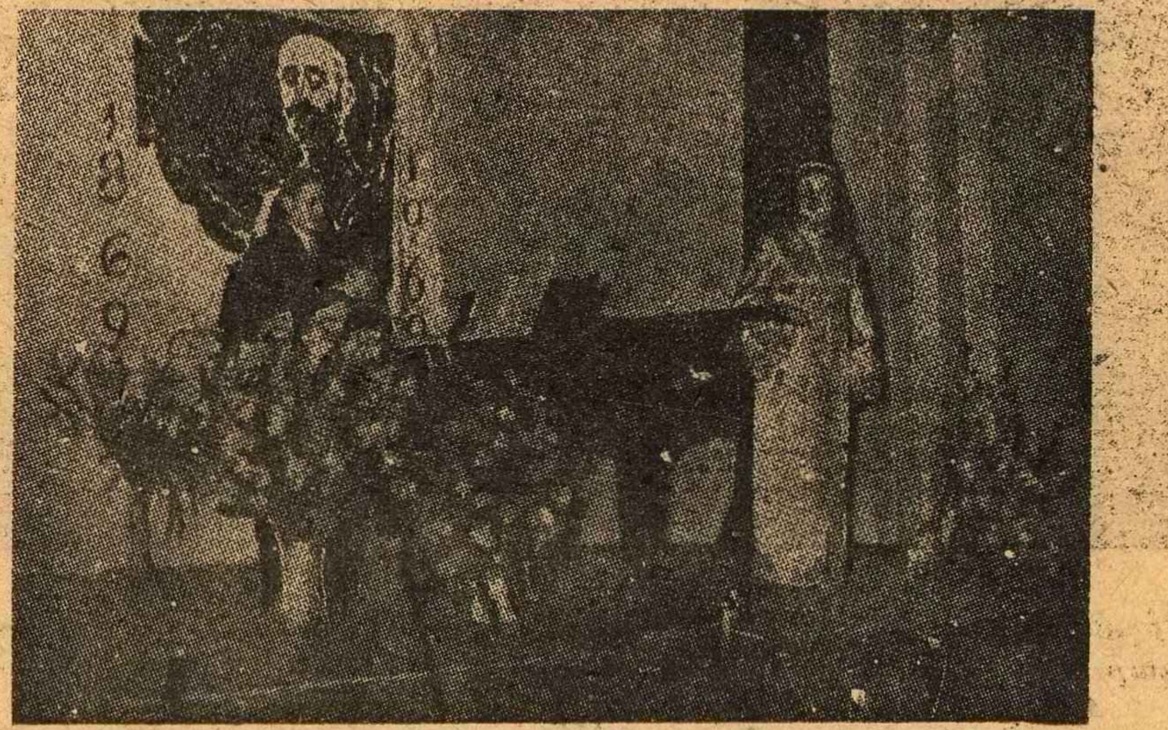
ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

ԿՈՄԻՏԱՍԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 100-ԱՄԵԱԿԻ Փառաւոր Հանդիսութիւնը

Հայ երգի մեծ առաքեալ՝ Կոմիտաս վարդապետի ծննդեան հարիւրամեակին առթիւ, անցեալ Դեկտ. 14 Կիրակի երեկոյեան, Պառնասոսի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ շքեղ և տպաւորիչ հանդէս մը, նախաձեռնութեամբ Հայաստ. Առաք. Ուղղափառ եկեղեցւոյ համայնքի Թեմական Խորհրդոյ և մասնակցութեամբ Հ.Բ.Ը. Միութեան կեդրոն. Մասնաժողովի ու «Արարատ» Մարզ. Մշակութային Միութեան։

Մետրոպոլիտ Ամենապատիւ Իէրոնիմոս սրբազանի ներկայացուցիչը, ինչպէս նաև գաղութիս ազգային իշխանութեան, կրթական, մշակութային կազմակերպութեանց և բարեսիրական հաստատութեանց յարգելի ներկայացուցիչները։

Բեմին ճակատը զետեղուած էր անմահն Կոմիտաս Վարդապետի մեծադիր նկարը, եզերուած ծաղիկներով, յատկապէս գծագրուած

Տիկ. ...անէր Իլանճեան Աթէնքի Պառնասոսի բեմին վրայ

Որոշեալ ժամէն առաջ արդէն բերնէ բերան լեցուած էր Պառնասոսի ընդարձակ սրահը և վերնայարկը, Աթէնքէն և շրջաններէն փութացող խուռներամ բազմութեամբ։

Ներկայ էին Գերմանիոյ և Աւստրիոյ բարեխնամ Առաջնորդ և Կաթողիկոսական պատուիրակ Հոգեշնորհ Տէր Մեսրոպ Ծ.Վ. Գրիգորեան, որ կը նախագահէր հանդէսին, Հայ Կաթողիկէ համայնքի վիճակաւոր Գերապայծառ Տ. Յովսէփ Ծր. Վրդ. Խանձեան, ժողովրդապետ Հայր Յով. Վրդ. Բոյունեան, Հայ Աւետարանական համայնքի հոգեւոր հովիւ Վերապատուելի Գրիգոր Տէմիրճեան, Աթէնքի և համայն Յունաստանի արհեստագէտ եղբարք Արթիւր և Զարեհ Բէօսէեանի կողմէ։

Հանդէսը բացուեցաւ օրուան խօսնակ Տիար Ստեփան Գարաեանի աւուր պատշաճի խօսքերովը, որմէ ետք բեմ հրաւիրուեցաւ Թեմական Խորհրդոյ փոխ Ատենապետ Տիար Պետրոս Պետրոսեան, որ գրաւոր խորիմաստ ճառով մը բացատրեց հանդէսին նպատակը՝ վեր հանելով Կոմիտաս Վարդապետի անտագիտ արժանիքները և անոր կատարած հսկայական գործը հայ երաժշտական արուեստի ստեղծումովը։

«Արարատ» երգչախումբին կողմէ ներդաշնակօրէն երգուած «Օրհներգ Հայրապետական»էն ետք՝ հանդիսութեան նախագահ և

(Շար. տես էջ 6)

ԱՍՏՂԵՐՈՒ ՃԱՄԲՈՎ

ՀԱՄԱ՛Յ ԵՐԱԶԻՍ

ԱՐՄԷՆ ՏԱՏՈՒՐ

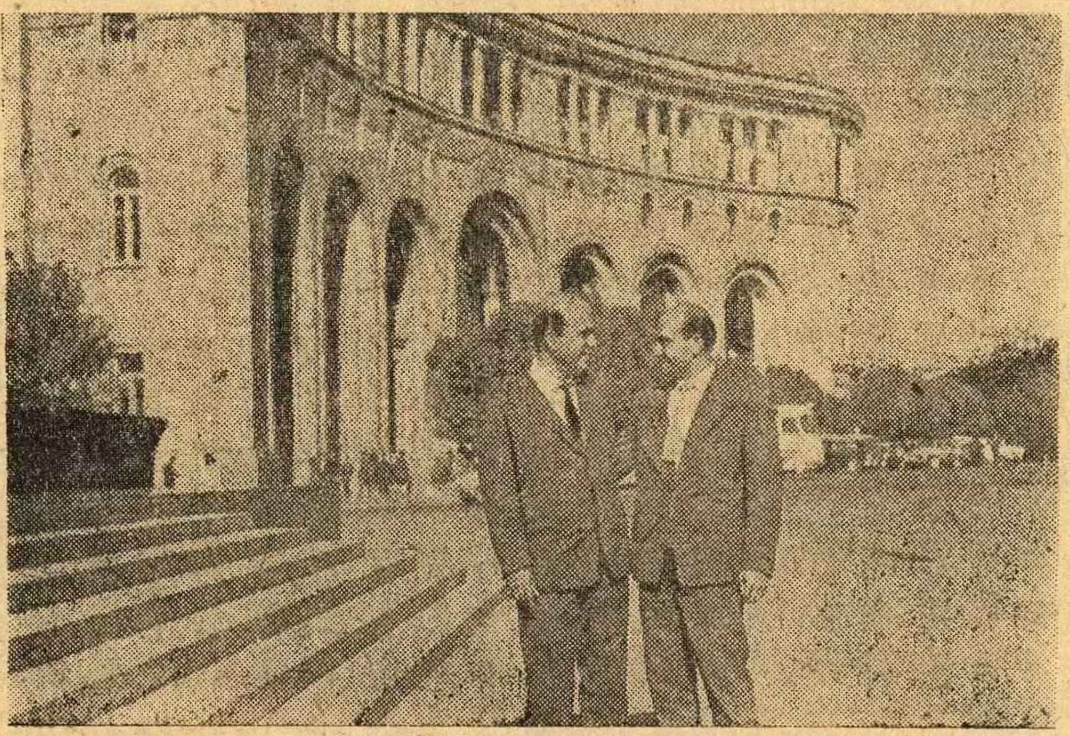
Օդանաւէն կը դիտեմ վար՝ շունչս բռնած, մինչդեռ կը բաբախէ սիրտս՝ կուրծքէս դուրս թռչելու եւ հասնելու համար ԱՅՆՏԵՂ՝ ինծմէ առաջ....

Լոյսերու ծով է Երեւան: Երկինքն իր անհամար աստղերով՝ փոխադրուած է երկիր:

Այնքան անհամբեր եմ, կը կարծեմ թէ լոյսի տարիներ ետք

Կիլիկիա ծնելէ ու Եգիպտոս բնակելէ վերջ՝ նո՛ր կուգամ աշխարհ հայրենի....

Գաղտնիք պահելու չափ դժուար բան չկայ: Ամբողջ ճիգս անակնկալ մ'ընելու հարազատներուս՝ ապարդիւն կ'ըլլայ: Օդակայանին մէջ կ'ողջագուրուիմ Եգիպտոսէն հայրենադարձ զարմիկիս հետ: Կերպով մը, ա-

Լենինի արձանին առջեւ Լենինեան հրապարակը. / կողքին՝ «Արմենիա» հիւրանոցը:

միայն պիտի կրնամ հասնիլ այս աստղերուն....

Արդէն կանգ ենք առած: Ամէն մարդ ալ ինծի պէս կ'ուզէ պահ առաջ դուրս ելլել: Եօթը օր համբերեցի Գահիրէէն եռ, չեմ կրնար սակայն եօթը վայրկեան յամենալ: Կ'իջնեմ սանդուխէն, կը զննեմ ոտքս մայր հողին վրայ: Կը ծնրադրեմ ու փառք կուտամ Երկինքի՝ որ զիս երկիր ղրկեց...:

Դարեր առաջ հայրենիքէն հեռացող նախնիքներուս ո՛ւխտն է ասիկա:

սիկա կ'ըլլայ «բացումը» ողջագուրուելիներու ահագին շարքի մը՝ որ կը տեւէ մինչեւ մեկնիլս՝ Հայաստանէն:

Համբոյրը նուազագոյն «հատուցումն» է բաժանումին ու կարօտին ծնած բացին՝ մեր հոգիին մէջ, բացած ճեղքին՝ մեր սիրտին վրայ: Հայրենիք այցելելով միայն մարդ կը տեսնէ կուտակուած լեռները՝ կարօտի, այրած օրերը կեանքի:

Գիշերը՝ ժամը տասին, ցերեկ է Երեւան, սա՛ միակ տար-

բերութեամբ. կը զգա՛մ ներկայութիւնը Արարատին. Դիտեմ ԱՅՆՏԵՂ է....

Հայերէն լուսագիրներ առաջին անգամ կը տեսնեմ: Փողոցը՝ բաւական խիտ է երթեւեկը: Անհաւատալի է այսքան հայ՝ ամէն կողմ, մե՛րն է այս քաղաքը, սի՛րտը հայութեան: Կ'ապրի Երեւան, երբ աւազ են դարձեր մեր միւս մայրաքաղաքները:

Երազն այսպէ՞ս կ'ըլլայ, կը հարցնեմ ես ինծի: Երազին կը հաւատամ, իրականութեան ոչ տակաւին: Կանի կ'անցնինք ՄԵՐ պողոտաներէն, աւելի կը գեղեցկանայ իրականութիւնը, որ կը թուի ըլլալ երա՜զ.... Նո՛ր է այս քաղաքը, բոլորովին տարբեր՝ Գահիրէէն, Աթէնքէն, Իսթանպուլէն, Օտեսայէն՝ շէնքերուն ոճով ու ոգիով, հարազատութեամբ: Կը ճանչնամ ճամբաները, հրապարակները, մարդերը: Այստե՛ղ ապրեր եմ մանկութեանս օրէն ու եր վերադառնամ տունս՝ երկար եւ աննպատակ ճամբորդութենէ ետք:

Լուսավառութիւնը չի շլացներ աչքս:

Մրցումի եկած եմ ժամանակին հետ: Ինքնաշարժը երկու ժամ ուշ եկաւ օդակայանին զիս պանդոկ տանելու: Անապարողը կ'ուշանա... Ծաւով կը լսեմ՝ որ ճիշդ այդ ժամերուն կը ներկայացուի «Անոյշ»ը՝ բացառիկ շուքով Պետական Օփերային մէջ՝ Թումանեանի հարիւրամեակի հրաւիրեալներուն համար: Հայաստան երթալ եւ «Անոյշ»ը չը տեսնել... կը նմանի Եգիպտոս այցելել եւ Բուրգերն ու Սփինքսը չտեսած՝ մեկնիլ:

Կը հասնինք Լենինի արձանին անդիմաց եւ գեղեցիկ հրապարակը: Կը մտնենք «Արմենիա» պանդոկը: Այստե՛ղ ալ

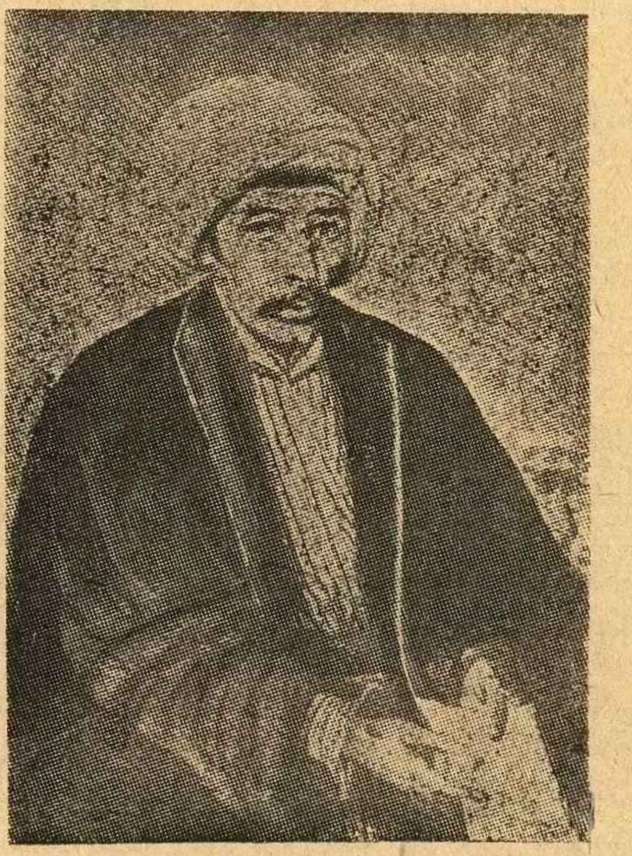
(Շար. տես էջ 4)

ՊՕՂՈՍ ՊԷՅ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ
(1768 – 1844)

ՄԻՆԱՍ ՊԱՆՏՈՅԵԱՆ

Ինչպէս պատմութիւնը կը վկայէ, կան անձեր եւ թուականներ, որոնք ժամանցուած են: Իսկ ուրիշ անձեր եւ թուականներ՝ որոնք ոչ միայն մոռացութեան չեն տրուիր, այլեւ մեծարանքի եւ պատուի կ'արժանան:

Այս վերջին դասակարգին կը պատկանի ազգային մեծ բա-

ՊՕՂՈՍ ՊԷՅ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

րերար՝ Պօղոս Պէյ Եուսուֆեան: Ան եղաւ անզուգական եւ օրինակելի հայը, որ իր կեանքի ընթացքին, գործով թէ խօսքով, եղաւ մեծ եւ պատկառելի, թողուց անկորնչելի յիշատակ մը աղեքսանդրահայոց հոգիներուն մէջ, եւ ինչու չէ՝ նաեւ բովանդակ Եգիպտոսի ազգային եւ միջազգային պատմութեան մէջ ալ:

Այդ պատճառաւ աղեքսանդրահայ գաղութի եկեղեցական եւ Ազգային Իշխանութիւնները միասնաբար կը տօնեն այդ Մեծ Հայուն տարեդարձը ամէն տարի Դեկտեմբեր ամսոյ վերջին շաբաթին զուգադիպող Ս. Պօղոս եւ Պետրոս առաքեալներուն տօնին օրը, կամ անոր մերձաւոր Կիրակին, կազմակերպելով մասնաւոր հանդիսութիւն, ինչպէս նաեւ Ս. Պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն,

Ո՞վ էր Պօղոս Պէյ Եուսուֆեան:

Ան ծնած է Իզմիր՝ 1768ին: 1791 թուականին, 23 տարեկան հասակին մէջ կը գաղթէ Եգիպտոս եւ շնորհիւ իր բացառիկ ընդունակութեանց, կը դառնայ Եգիպտոսի առաջին Խետիվին՝ Մոհամէտ Ալի Փաշայի վաճառականական ընկերը, հետագային ալ կը հանդիսանայ անոր աջ բազուկը եւ քաղաքական գործունէութեան ալ մենտորը:

1819 թուականին իր խորհուրդներուն վրայ Մոհամէտ Ալի Փաշան կը ձեռնարկէ Մահմուտիէ ջրանցքի պեղման, որուն շնորհիւ Աղեքսանդրիոյ վաճառականութիւնը մեծապէս կը բարգաւաճի:

1823-1825ին Պօղոս Պէյ Եուսուֆեան կը վարէ պետութեան առաջին Թարգմանի եւ Եգիպտոսի ելեւմտական վարչութեան տնօրէնի պաշտօնները:

Մոհամէտ Ալի Փաշան՝ գնահատելով Պօղոս Պէյի անձնուրացութիւնը, ունեցած ծիրքն ու ձեռնհասութիւնը, անոր կը վստահի առեւտրական եւ արտաքին գործերու նախարարութիւնները:

Իր անձին հմայքով եւ շնորհիւ իր վայելած յարգանաց, հայերը Եգիպտոսի մէջ ունեցան մեծ յարգ ու պատիւ, ինչպէս նաեւ մեծ եւ առաջաւոր դիրքեր, որոնցմէ յիշենք ամենէն աչքա-

ռու դէմքերը՝ Աբրահամ Փաշա Թագւոր, Թագւոր Փաշա Յակոբեան, Լեւոն Պէյ Յակոբեան, նոյնպէս մեծ հայը՝ Նուպար Փաշա եւ իր եղբայրը Առաքել Պէյ, Նուպար Փաշայի որդին՝ Պօղոս Փաշա Նուպար եւ որդիքը՝ Առաքել եւ Նուպար Պէյերը, ինչպէս նաեւ Տիգրան եւ Արթին Փաշաները եւ այլ ականաւոր անձեր:

Այսպէս երբ այդ մեծանուն հայուն անձը կը յարգուէր ու գործն ալ կը պատուուէր Եգիպտոսի ազգային եւ միջազգային գետնին վրայ, Մոհամէտ Ալի Փաշայէն մինչեւ յետին բնիկը՝ ինչպէս նաեւ օտար դիւանագիտական մարմինը, անդին կարգ մը նախանձոտ եւ վատաբարոյ խժագլուխ անձինք կը յաջողին դաւել անոր անձին դէմ՝ Եգիպտոսի Խետիվին մօտ քծնելով եւ չարախօսելով ու կասկածանքի նշաւակ դարձնելով զինք:

Խետիվը խաբուելով սոյն դաւադրանքէն՝ ոչ միայն կը հեռացնէ զայն իր բոլոր պաշտօններէն, այլ նաեւ լեր կասկածելի բանտարկել կուտայ, ինչ որ կ'ազդէ այս մեծ մարդուն զգայուն հոգիին ու առողջութեան վրայ: Եւ լեր բողոքի նշան՝ հացադուլ կը հռչակէ:

Երբ Խետիվ Մոհամէտ Ալի Փաշան կ'իմանայ ու հետաքրքրքրուելով կ'անդրադառնայ իր գործած սխալին ահաւորութեանը, կը փութայ դարմանել իր սխալը՝ զայն բանտէն հանելով ու վերականգնելով իր նախկին պաշտօններուն գլուխը եւ իրմէ մասնաւոր կերպով ներողութիւն կը խնդրէ: Բայց աւա՜ղ, արդէն ուշ էր: Պօղոս Պէյ հիւանդ եւ դըժգոհ, կը մերժէ բոլոր խնդրանքներն ու առաջարկները եւ ի վերջոյ, 1844 Յունուարի 10ին իր աչքերը առ յաւէտ կը փակէ:

Եգիպտոսի կառավարութիւնը լեր յարգանք՝ 40 օր սուգ կը պահէ մահուան առթիւ պետական այս մեծ մարդուն, որ իր մեծ արժանիքներով, խորհուրդներով եւ գործունէութեամբ մեծապէս օգտակար եղած էր Եգիպտոսի տնտեսական եւ քաղաքական կեանքի զարգացման, Մոհամէտ Ալիի իշխանութեան շրջանին:

Շնորհիւ մեծանուն բարերարի նուիրումին, հեռատեսութեան եւ ազնիւ նկարագրին, ինչպէս իր ժամանակ՝ նոյնպէս եւ մինչեւ օրս, եգիպտահայ եւ մանաւանդ աղեքսանդրահայ գաղութը կը վայելէ մասնաւոր յարգ եւ պատիւ, յաչս մեր արաբ ազնիւ եղբայրներուն:

Եւ այսօր, մեծ բարերարին ազգիս նուիրուած Աղեքսանդրիոյ Ապու Տարտարի սեծ եւ ընդարձակ կալուածին վրայ կանգնած են հայ ազգի պատիւն ու արժանիքը ներկայացնող Ազգային Առաջնորդարանը, Ս. Պօղոս-Պետրոս եկեղեցին եւ Պօղոսեան Ազգային վարժարանը, որոնք ինչպէս գիտենք՝ ուծացման դէմ հայութեան անխորտակելի բերդերն են:

Եկեղեցին շինուած է Պօղոս Պէյ Եուսուֆեանի մահէն ետք, վսեմափայլ Թագւոր Փաշա Յակոբեանի վերատեսչութեան օրով: Սկսած է շինուիլ 1881 տարւոյ Դեկտեմբեր 27ին, եւ աւարտած երեք տարի ետք՝ 1884ին: Իսկ 1946-47ին վերանորոգուելով կրկին վերաբացուած է՝ ի մեծ ուրախութիւն ժողովրդեան:

(Շար. տես էջ 4)

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏ

ԱՇՈՏ ՊԱՏՄԱԳՐԵԱՆԻ «ՍՈՒԻԹ»Ը՝
ՄԷԿ ՆՈՐ ՆՊԱՍՏԸ ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ

ԱՇՈՏ ՊԱՏՄԱԳՐԵԱՆԸ շատ ծանօթ դէմք մըն է հայ երաժշտական անձնաւորութիւններու մէջ, որ իր խոր ծանօթութիւններով եւ ինքնատիպ տաղանդով իր մասնաւոր տեղը ունի հայ երաժշտական մշակոյթի մէջ:

Երգահան, խմբավար եւ դասախօս՝ միաժամանակ: Բազմաթիւ ուսումնասիրութիւններ ունի մասնաւորաբար հայ ժողովրդական երաժշտութեան շուրջ:

Որպէս երգահան՝ հեղինակն է բազմաթիւ գեղեցիկ երգերու, խմբերգներու, ռոմանսներու եւ օփերէթներու, որոնք ջերմապէս գնահատուած են հանրութեան կողմէ:

Որպէս տիեզամիֆ ղեկավար՝ երկար տարիներ մեծ յաջողութեամբ ղեկավարած է խումբեր Փարիզի, Եգիպտոսի, Լիբանանի եւ Ամերիկայի մէջ:

Որպէս դասախօս՝ իր պերճախօսութիւնը կը յակի աւելի զուարթախոհութեան, քան՝ ճոռոմաբանութեան: Կ'որդեգրէ բնական եւ մտերմիկ խօսելակերպ մը, որ ունկնդիրը անմիջապէս իրեն կը կապէ՝ հաճոյքով եւ ուշադրութեամբ:

Եթէ ներկայիս մենք յաճախ առիթը չունինք Աշոտ Պատմագրեանը որպէս ղեկավար ծափահարելու, սակայն իր արուեստը կը փայլի երգահանութեան մարզին մէջ:

Վերջերս անդրադարձ «ՍՈՒԻԹ» անունով գործ մը, որ հրատարակուեցաւ Փարիզի ԷՏԻՍԻՈՆ ՄԻՒԶԻՔԱԼի կողմէ: Այս գործը գրուած է մասնաւորապէս դաշնակի համար: Հրատարակութիւնը շքեղ է, ներկայանալի ու ճաշակով:

Հեղինակը շատ ինքնատիպ եւ օգտակար մտածումը ունեցած

ԱՇՈՏ ՊԱՏՄԱԳՐԵԱՆ

է հրատարակութեան կցելու երկին ձայնապնակը, որով՝ ձայնապնակի սիրահարները ամէն վայրկեան կրնան լսել այս երաժշտութիւնը: Անիկա հրաշալի դիւրութիւն մըն է նաեւ որ կը տրուի երիտասարդ երաժիշտներուն, որովհետեւ ձայնագրուած է սքանչելի կերպով նուագուած վաւերական դաշնակահարի մը

կողմէ, որ է Սեդա Սահարունին, Երեւանի պետական Երաժշտանոցի փրոֆեսէօրներէն:

«ՍՈՒԻԹ»ը գործ մըն է, որ իր կառուցուածքով եւ տրամադրութեամբ համակրութիւն կը ստեղծէ: Հեղինակը կը նայի իր գործին հայ ժողովրդական երգի տեսանկիւնէն: Անիկա խորունկ զգացումը ունի այս երաժշտութեան, որ բնական զգացում մըն է:

Ան կը տիրապետէ երանգին՝ միացած այս երաժշտութեան մանրուքներուն:

«ՍՈՒԻԹ»ի երեք մասերուն մէջ ալ – Անտանթէ, Անտանթինօ, Ալլէկրօ – ան կը գովերգէ իր մայրենի լեզուի յատկութիւնները: Տեղային երանգը – գու kor լոգալ վարպետօրէն օգտագործըւած է, միաժամանակ դաշնակին տալով իր քնարական ազատութիւնը: Խուսափելով օտար լոյսերէն, հեղինակը կը բարձրանայ իր հայկականութեան սերնդաբանական ծառը եւ իր երկրի հարազատ ու ինքնատիպ ֆոլքլորէն կը յօրինէ իր երկրի հարազատ երաժշտութիւնը:

Պատմագրեանը մեզի կը բերէ հեղինակութիւն մը, որ թանկագին նպաստ մըն է հայ երաժշտական մարզին:

Բանաձեւենք մաղթանք մը – այն՝ որ մեր երիտասարդ դաշնակահարները մեզի մեկնաբանեն, որքան կարելի է շուտ այս գեղեցիկ «ՍՈՒԻԹ»ը:

Պէյրութ «Լը Սուար»

ԳԵՂԱՄ ՍԵՒԱՆ

Հայոց թաղը

ERMENİ MAHALLESİ

(ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ)

Նկարները՝ Մ. ՍՈՍՈՅԵԱՆԻ

Ջոն frոջս՝ Եփրաtubեին, որը հազիւ ութ տարեկան էր, երբ անցա անապատի աւազներից, իր վեց տարեկան եղբօր՝ Միհրանի հետ: Ես՝ նրանց հարազատը, լսեցի այդ բոլորը շատ ուշ, ես ուշ ծնուեցի եւ այդպէս էլ ինձ համար իմ քոյր ու եղբօր ճակատագրերը մնացին անյայտ: Քոյրս, ասում են, սիրուն մի խալ ունէր ձախ այտի վրայ...

(3)

Ինձ յաջողուեց իմ նշանակւած նոյն զօրաբաժնում ծառայելու կոչուած և Անատոլիայի հիւսիսային նահանգներից եկող մի ենթասպայ ուղայի հետ սենեակ վարձել քաղաքում: Նեղ, չատ նեղ մի փողոց է, ոլորապտոյտներից, որ եթէ չորս հոգի կանգնեն կողք կողքի, կարող են եւ փակել երթեւեկութիւնը: Իսկ մեր սենեակի պատուհանից երկարել ձեռքդ և գրեթէ կը հասնես դէմի տան պատուհաններին:

Հանդիպակաց տները կարծես թեթև խոնարհւած են փողոցի վրայ և իրար գլուխ տալիս: Այնպէս որ մայթերի չորս հոգիանոց լայնութիւնը դէպի վեր գնալով նեղանում է և ցերեկուայ լոյսի տակ ինչ որ խորհրդաւոր մի մըթութեամբ պատում փողոցը:

Պատուհանները վանդակապատ են, բայց այդ արգելքները պատճառ չեն եղել, որ ընկերս հենց առաջին րոպէին իսկ տեղեկանայ, թէ ո՞վ է ապրում հանդիպակաց տան մեր պատուհանին ուղիղ զուգահեռ սենեակում:

— Առանձին մի աղջիկ է, ուսուցչուհի և... Պոլսից,- ուրախ տալիս է մանրամասնութիւնները:

— Որտեղի՞ց իմացար:

— Մեր տանտիրուհուց... այսինքն եղբայրս, օրերս ուրախ կարող են անցնել:

Հաշիւը արուած է արդէն իսկ: Մեր տանտիրուհին, տարիքն առած մի թրքուհի, պատկառելի մի կին, երբ յանձնեց բանալիները, չգիտես ինչի համար պարտք համարեց հանգստացնել մեզ.

— Փառք ալլահին, ամբողջ թաղը մուսուլմաններ են...

Ես լռեցի և պիտի ասել լռեց և... ընկերս: Նա զօրաբաժնում հասկացաւ, որ ես հայ եմ:

— Երէկ գիշեր հիւրանոցում քեզ տեսայ գինի խմելիս, ներս մտար և յաջորդաբար երկու բաժակ՝ թունդ գինի պարպեցիր. լաւ մարդ ես երեւում, եկ միասին սենեակ վարձենք:

Իմ լաւութեան չափանիշը գինի խմելն է: Իսկ ինձ ձեռնտու է նրա հետ լինելը: Յետամնաց ու պահպանողական քաղաք է, լաւ է երկուսով, մանաւանդ որ ինքն էլ թաթար է: Մնաց, որ հակառակ իմ սպայի համազգեստին՝ հայութիւնը կարող է լաւ չդիտուել այստեղ: Որեւէ մէկի մտքից չի անցնում անշուշտ, որ ես կարող եմ հայ լինել և քրիստոնեայ: Նախ լաւ թրքերէն եմ խօսում և շեշտաւորմանս մէջ ոչ մի կասկած առաջացնող երանգ չկայ: Հարցերը առաւել բարդացրեց մեր տանտիրուհին.

— Փառք ալլահին, բոլոր թաղը մուսուլմաններ են...

Իսկ ընկերս, որ Րէֆիկ է կոչւում, հենց որ մտանք սենեակ, վառեց լոյսը և ցուցադրական մերկացաւ, յետոյ թէ՝

— Աղբերս, երգել գիտե՞ս...

— Ոչինչ, երգում եմ մէկ մէկ..

— Խնդրում եմ, երգիր էլի...

Հա, էս էլ "րաղը, մի քիչ տաքանանք ու գնանք ման գանք:

Արաղի հետ բացւում է տրամադրութիւնս, որ վատ էր չափից դուրս:

— Րէֆիկ,- ասում եմ,- բայց հագնուիր, էլի, դիմացի տնից կարող են տեսնել մեզ, չէ՞ որ մեր պատուհաններում վարագոյր չկայ:

— Յիմարիկս, հենց էդ է որ կայ,- պատասխանում է,- մոռացա՞ր ուսուցչուհուն:

— Բայց ամօթ է էլի, այդ ձեւով հո տգեղ է մի քիչ:

— Ի՞նչն է տգեղ, իսկ ո՞նց ես դու, օրինակ, աղջիկներին խելքահան անում:

Ծրագրում է այսպէս, որ ես հարկ է երգեմ և գրաւեմ ուսուցչուհու ուշադրութիւնը, իսկ ինքը մերկացած... իր թեկնածութիւնն է առաջարկում:

— Բայց մոռանում ես, որ մենք Անատոլիայում ենք:

— Իսկ դու մոռանո՞ւմ ես, որ նա Պոլսից է եկել և կարօտ ունի մտաւորական մարդու...

Ծեծւում է մտաւորականը: Ծեծել կարելի է:

— Այդպիսով,- ասում եմ,- դու նրա մէջ պժգանք կ'առաջացնես:

— Քո գործը չի,- պատասխանում է,- իմը փորձուած եղանակ է, աղբերս:

Պէտք ասել, հետագայում նրա փորձութիւնը ճիշդ դուրս եկաւ:

Բայց նրա համար միայն կին է հարկաւոր և ոչ միայն մինը: Կեանքում այլ ձգտում չունի նա, տիպիկ ներկայացուցիչն է իր սերընդակիցների, առհասարակ խորհրդանշում է ամբողջ Թուրքիան: Բաւարար ռոճիկ՝ ստամոքսը կերակրելու համար, սեռային կեանք եւ... այսքան:

— Էլ ի՞նչ է անհրաժեշտ կեանքի համար,- ասում է:

— Բա սէ՞րը... առարկում եմ եւ բաւարարւում այդքանով:- Ինչ իմանաս, ինչպիսի մարդ է:

— Էհ, աղբերս,- ասում է, հո մանուկ չես, սէրն ի՞նչ թռչուն է, ես չեմ իմանում:

Յաճախ խօսում ենք միասին կեանքի, ապագայի մասին. խօսում է իր ծրագրերից. հետագայ բարձր պաշտոնների հնարաւորութիւնից: Տնտեսագէտ է, աւարտել է Պոլսի համալսարանը, բայց այդ բոլորի եզրակացութիւնները յանգում են կեանքում լաւ ապրելու եւ բազմազան կանայք ունենալու հնարաւորութեան: Միակ նիւթը, ինչպէս բոլորինը, կինն է, անսպառ, անհատնում նիւթը, որ խլում է ժամեր, երբ մշուշւում է գինով: Գրականութի՞ւն... Գրականութեան յաջողուած գործերը նրանք են, որ հրահրում են սեռային ախորժակը, գրգռում են կիրքը, և ապշում եմ, երբ նա համարձակ պատուիրում է գրքեր:

— Գիրք տուէք,- ասում է նա գրավաճառին,- վէպ:

— Ի՞նչ վէպ:

— Բան ասացիր...- պատասխանում է զարմացած,- էնպիսի գրքեր, աղբերս, որ բան հասկանաս, էն բաներից...

Իսկ «էն բաներից բան հասկանալու մասին» գիտէ և գրավաճառը:

Գիշերները մանք ենք գալիս ծուռումուռ, նեղլիկ փողոցներով: Մութ, խոնաւ ու թախծոտ փողոցներ են: Քաշում է ձեռքիցս ու կանգնեցնում մի պատուհանի առաջ:

— Տե՛ս, հէ՜...

Ես ամաչում եմ և քայլում առաջ: Քաղաքը շրջապատուած է լեռներով ու ձորերով. վայրի մի ձոր կայ, խշխշան մի գետ է անցնում այդ ձորի միջից: Օձերի ձոր է կոչւում... եւ երբ լուսնեակ գիշեր է, սարսափ է ազդում մարդու վրայ...

— Երգի՛ր, աղբերս, լաւ ես երգում, սրտով, հո սիրահարուա՞ծ չես:

Ե՞ս, սիրահարուա՞ծ, թերեւս, բայց չգիտեմ ում... Կարօտը ճնշում է հոգիս, առօրեայ բանակային կեանքն ու շրջապատը խելագարացնելու աստիճան ընկճում եւ ճնշում են զգայարաններս... Սիրահարուա՞ծ, չգիտեմ ո՞ւմ... Կեանքին թերեւս, թերեւս սիրոյ վրայ եմ սիրահարուած: Գորշ է ամէն ինչ: Մի աղջիկ է անցնում փողոցով, ծածկուած սեւ վարշամակի ու քողի տակ... ալրօֆում է սիրտս, բայց յուսահատութիւնը պատում է էութիւնս... երբ խորհում եմ Րէֆիկի մասին: Նա լպիրշ ու ծայրայեղ գռեհիկ խօսքեր է գցում աղջկան... եռեւեց:

— Րէֆիկ,- ասում եմ, ամօթ է, էլի, սպանում և փճացնում ես ամէն ինչ...

— Քո գործը չէ, աղբերս, իմը փորձուած եղանակ է, պատասխանում է հանգիստ.

(Շար. տես էջ 5)

ՀԱՄԱ՛Յ ԵՐԱԶԻՍ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

հրճուանքս կ'ուզեմ բացատրել, բայց ինչպէ՞ս: Բարապանը հայերէն կ'առնէ բարեւ, հիւրընկալը՝ հայերէն լեզուով գրուած ցանկին մէջ կը փնտռէ անունս, ամէն մարդ հայերէն կը գործածէ իբր ընթացիկ լեզու:

Ինծի տրամադրուած սենեակը մաքուր է, կահաւորուած՝ զուսպ ճաշակով, բայց ինծի այնպէս կը թուի թէ ասկէ «աւելի՝ հայ» պանդոկ՝ կարելի չէ գտնել աշխարհի վրայ:

Կը խօսիմ հարազատներուս հետ, կը պատմենք մեր կարօտէն, բայց կարելի՞ է «կամրջել» 22 տարիի բաժանումը, վիհը, մեզմէ խլուած անվերադարձ ապրումները:

Առողջ և յուզիչ է իրենց հայրենասիրութիւնը: Կրնան աւելի լաւ վարձատրուիլ այլուր, բայց կը նախընտրեն մնալ Երեւան:

— Եթէ ամէն մարդ փողի սիրոյն հեռանայ, հայրենիքն ի՞նչ կ'ըլլայ, կ'ըսեն ինծի զարմիկներս: Կը վախնան որ Հայաստանէն դուրս՝ իրենց զաւակները կը մոռնան իրենց մայրենին:

Անկե՛ղծ են սա տղաքը: Խօսքով չէ, այլ գործով, փաստո՛վ:

Այսպէս մտածեցին անոնք՝ անգամ յոռեգոյն օրերուն: Հայրենիքի մէջ խորունկ արմատ ձգելու բնազդը այնքան զօրաւոր է, որ մայր հողէն հեռանալու ոչ մէկ հրապոյր կը խօսի իրենց սիրտին:

Հեղեղ մը յուզիչ ողջագուրումներու՝ հարազատներու, հին ընկերներու և հայրենակիցներու հետ՝ թոյլ չի տար որ գրեմ ամէն ինչ, ոչ իսկ «անկապ» օրագիր պահեմ...: Կը սպասեմ վերադարձիդ՝ խաղաղ խոկալու համար...: Ա՛յդ անգամ ընել չեմ կրնար՝ յաճախ...:

Հայրենիքի մէջ ես զբօսաշրջիկ չեմ, հիւր եմ: Ո՛վ հիւր չէ արդէն՝ աշխարհի վրայ...:

Կը խօսիմ զարմիկներուս՝ Սփիւռքի մեր նորաբոյս ցաւերէն, ապագայի հոգերէն.

— Ձերը՝ լոկ առօրեայի՛ն է, բնական սահմաններու մէջ, աշխարհի ամէն երկիրի պէս: Հայրենիքը մեծ բեռ մը վերցուցած է Ձեր սիրտէն ու միտքէն: Բախտաւոր էք այդ կողմէ:

— Մենք լաւ ենք, մանաւանդ այն օրէն՝ երբ վերջ տրուեցաւ անհատի պաշտամունքին:

— Հիմա՞, կ'ըսեմ, հիմա՞՝ ԱՅՆ օրերու հետ բաղդատմամբ...:

— Արքայական, կը հաստատեն երկուքն ալ, միասիրտ:

Այս տղաքը, ամենէն դըժուար օրերուն՝ չեն վհատած, չեն լքած իրենց իտէալը, երկի՛րը: Միշտ ալ տարած են կեանքի անողոք պայքարը՝ սիրով, ժպիտով, լաւ օրերու հաւատքո՛վ, համբերութե՛ամբ՝ մանաւանդ:

Եւ այսօր, կ'ըսեն՝ «Լաւ ենք», իրենց մէկ հարազատին, պէ՛տք է հաւատալ:

Հայը կ'աշխատի ու կ'ապրի, կը ստեղծագործէ հայօրէն եւ մարդկօրէն, որովհետեւ կը վայելէ ապահովութիւն մը՝ որ անփոխարինելի է:

Կարելի՞ է «ԼԱՒ» ըլլալ ծո՛վ դժբախտութեան մէջ, «երջանի՛կ» ըլլալ արիւնի և արցունքի գետերու մէջ:

Դրախտ չէ Հայաստան: Կա՛ն ցնորամիտներ, ամէն տեղի պէս, որ կը կարծե՛ն թէ արտաաշխարհի մէջ կը գտնուի երկրային դրախտը...:

Կատարեալ չէ ամէն ինչ Հայաստանի մէջ: Սրբագրութիւններու, աւելի՝ յառաջդիմելու կալուածներ կան: Տեղ կայ՝ բարձրանալու: Ե՛րը տեսէք այն երկիրին՝ որ «հասած է» կատարելին:

Պէտք է փորձենք ճշգրիտ տալ մեր վկայութիւնը:

Սխալ է այն համատարած կարծիքը՝ թէ «ճշմարտութիւնը կը վիրաւորէ — կամ կը վնասէ»: Սո՛ւտն է աւեր գործողը, կեղծի՛քն է տուն և աշխարհ քանդողը:

Հաւատա՛նք որ բացառութիւն չեն երեւանցի այս տղաքը: Պարզ, սովորական, հասարակ ժողովուրդի մաս կը կազմեն անոնք:

Թէեւ շատ անոյշ է քնանա՜լ, երազե՛լ՝ խաղա՜ղ, անվրդո՜վ, բայց աւելի լաւ է արթուն մնալ, քաղել աղուոր վկայութիւններ՝ Երեւանի լոյսերուն իմաստ եւ արժէք տուող՝ և այնպէս դիմաւորել Հայրենիքիս մէջ իմ առաջին արշալոյսը:

Հէլիօպոլիս, Յունուար 1970

ՊՕՂՈՍ ՊԷՅ ՅՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Եկեղեցւոյ հիւսիսային պատին կից կը գտնուի հանգուցեալ Մեծ Բարերարին դամբանը, որ գեղեցիկ շինութիւն մըն է:

Այն հայը, որ չէ ծնած կամ ապրած Աղեքսանդրիոյ մէջ, չի կրնար զգալ կամ գիտնալ այդ մարդուն մեծ ու անկորնչելի գործը, մանաւանդ ունեցած հեռատեսութիւնը՝ իր ողջութեանը նուիրելով այդպիսի կալուած մը, որ մօտաւորապէս իր հարստութիւնը կը ներկայացնէր և որմէ այսօր կ'օգտուի գաղութս՝ հոգալով իր բազմապիսի կարիքները:

Կը յիշեմ, ինչպէս ինծի նըման շատերը, երբ Պօղոս-Պետրոս Առաքելոց տօնին առթիւ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ կը մատուցուէր ու հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուէր՝ ձեռամբ Գահիրէէն մասնաւորապէս ժամանած Եգիպտոսի երջանկայիշատակ Առաջնորդ Գերշ. Տ. Մամբրէ Ս. Արք. Սիրունեանի, որ իր քարոզին մէջ կը յիշէր այդ մեծ բարերարին ունեցած բարեմասնութիւններն ու կատարած գործը, և մանաւանդ երբ սոյն հանդիսութիւններէն ետք, ժողովուրդը կը հաւաքուէր Ազգ. Առաջնորդարանի ընդունելութեանց մեծ դահլիճը, հոն հանգուցեալ Սրբազանը բարերարին մեծ պատկերին առջեւ կանգնած և դիտելով անոր բարեհամբոյր նայուածքը, խօսքը ուղղելով ներկայ հասարակութեան եւ մանաւանդ գպրոցի աշակերտութեան կը գոչէր.

«Սիրելիներ մեր, մի նայիք որ կը գտնուիք մեծ ապարօշով եւ ոչ շատ գեղեցիկ դէմքով մարդու մը նկարին առջեւ, ո՛չ, այլ կը գտնուիք ճշմարիտ ու իրաւ հայրենասէր ու եկեղեցասէր հայորդիի կը նկարին առջեւ: Երանի՜ անոնց, որ Իր բարի ու ազնիւ օրինակին հետեւելով օգտակար պիտի հանդիսանան մեր ազգին ծով կարիքներուն: Գոնէ պիտի գտնուի՞ մէկը՝ որ իր գործով եւ կեանքով կարենայ վերյիշեցնել այդ Մեծ Հայը:

Եւ կ'աւելցնէր՝

«Ո՛վ սիրելի զաւակներս Հայոց Ազգի, երբ մեծնաք ու մարդ դառնաք, ջանացէք բոլորդ անխտիր իր բարի եւ ազնիւ օրինակին հետեւիլ եւ դառնալ մէյ մէկ Պօղոս Պէյ Յուսուֆեաններ, ոչ միայն հպարտանքը հանդիսանալու ձեր բարի ծնողացը՝ այլ նաեւ մեր ազնիւ ու առաքինի ազգին, ծառայելով ու գործելով ի վէր եւ ի շահ մեր եկեղեցիին ու հայրենիքին»:

Յիշատակն արդարոց օրհնութեամբ եղիցի:

Աղեքս., 11-12-69 Մ. Գ.

ՌՄԷՅԼ ԹԱՂԻ Ս. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԽՈՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՕԾՈՒՄԸ

(Շար. Բ. էջէն)

հետեւեալ ազգայիններէ՝ Տեարք Յովհ. Լաչինեան, Նազարէթ Նազարէթեան, Յակոբ Սնգճեան, Յակոբ Անսըլեան, Գեղամ Էմիրեան, Սարգիս Յովհաննէսեան, Աւետիս Գնդունի, Ստեփան Թիւթիւնճեան և Յարութիւն Կերկերեան:

«Զարթօնք»

ՏԻԿԻՆ ԶԻՊԱ ՏԻՒԼԿԵՐԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՐԵՐԱՐՈՒՀԻ

(ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ)

Գահիրէի Ազգային Իշխանութիւնը գոհունակութեամբ կը տեղեկացնէ հայ հասարակութեան, թէ վերջերս, պաշտօնապէս և պետական նօտարական գրասենեակին առջև Տիկ. Զիպա Տիւլկէրեանի կողմէ ստորագրուեցաւ յօգուտ Առաջնորդարանիս եղած սրտաբուխ նուիրատուութիւնը.

Տիկին Տիւլկէրեան ազգին և եկեղեցիին կը նուիրէ Մաթարիայի իր կալուածներէն մին, որ կը բաղկանայ չորս յարկաբաժիններէ բաղկացեալ շէնքէ մը, յարակից ընդարձակ պարտէզով. Սոյն հողամասը կը գտնուի Մաթարիայի երկաթուղիի կայարանին կից, և կեդրոնական փողոցի վրայ.

Մենք երախտագիտութեամբ կը հաստատենք Տիկին Տիւլկէրեանի այս քայլը, որովհետև ան պիտի ծառայէ ամրապնդելու մեր ազգային-կրօնական հաստատութիւնները. Նոր կտակները կը յիշեցնեն հիները. Անոնք յայտաբարներն են ժողովուրդին վստահութեան, հաւատքին և գոհունակութեան՝ հանդէպ Ազգային Իշխանութեանց:

Եգիպտահայ գաղութի ծոցին մէջ բարերարները միշտ անպակաս եղած են. Անոնց նիւթական բարիքները դարձած են նեցուկ հոգեկան արժէքներու.

Վստահ ենք, որ ուրիշներ ալ պիտի հետեւին մեր անմահ բարերարներու բաւիղին, ինչպէս այսօր, Տիկին Տիւլկէրեան իր նուիրատուութեամբ մաս կը կազմէ այլեւս այս յարգելի անձնաւորութեանց փաղանգին.

Տիկին Զիպա Տիւլկէրեան ծնած է Գահիրէ 1893ին, զաւակն է Պրուսացի Կոմիտաս Խալտըզճեանի, որ կանուխէն հաստատուած էր Եգիպտոս և եղած է պալատան պաշտօնեայ: Մայրը Սաթենիկ, Պոլսոյ Խասգիւղ թաղէն, հայրը զարմիկն էր նշանաւոր հայկաբան ու պատմաբան Հ. Սուքիաս Պարոնեանի:

ՏԻԿ. ԶԻՊԱ ՏԻՒԼԿԵՐԵԱՆ

Տիկ. Տիւլկէրեան աւարտած է Մանիսալեան վարժարանը 1909ին: Ամուսնացած է 1927ին, Թոգատցի Գէորգ Տիւլկէրեանի հետ, որ ընդհանուր Տնօրէնն էր երկաթուղիներու հաստատութեան օտար լեզուներու թղթակցութեան բաժնին. Հանգստեան կոչուելէ ետք, ձեռնարկած է անհատական գործերու. Եղած է Ազգային Երեսփոխան.

Տիկին Զիպա, անցեալին, մաս կազմած է Գահիրէի Աղքատախնամի Հոգաբարձութեան. Օժանդակած է որբախնամ զանազան մարմիններու. Նախաձեռնարկ եղած է Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ շինութեան առթիւ 50 հայուհիներու կողմէ նուիրուած արծաթեայ սկիհի մը: Այդ այն սկիհն է, որ գործածած է երջանկայիշատակ Թորգոմ Արք. Գուշակեան, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցի օծման օրը:

Այժմ, Տիկին Զիպա Տիւլկէրեան, իր եկեղեցասիրութեան և ազգասիրութեան գրաւական փաստը կուտայ ազգին նուիրելով իր սեփականութիւնը եղող յիշեալ շէնքը:

Իր անունը անմոռաց պիտի մնայ և Եգիպտահայ գաղութի պատմութեան մէջ իր արժանաւոր տեղը պիտի ունենայ:

Գահիրէի Ազգային Իշխանութիւնը յարգանքով և երախտագիտութեամբ կ'ընդունի յարգելի Տիկնոջ այս բարերարութիւնը և իր անունը կը դասէ գաղութիս ազգային բարերարներու շարքին մէջ.

Երկար կեանք և առողջութիւն կը մաղթենք ազնիւ բարերարուհիին:

ԴԻՒԱՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

ԾՈՒՄԱՐՑԱԼՔՍԵՐ

Ներկայացման մը ընթացքին, խնդալէն կը մարին բոլոր հանդիսականները, բացի տիկինէ մը, որ լուռ ու լուրջ կը դիտէ:

Բովը նստողներէն մէկը, երբ կը տեսնէ թէ ամբողջ ներկայացման տեւողութեան տիկինը չի փոխեր դէմքին արտայայտութիւնը, ցած ձայնով կը հարցնէ.

— Տիկի՛ն, ինչո՞ւ լուռ կը մնաք. Ձե՞ք հաւնիր ներկայացման.

— Ո՛չ, շատ լաւ է, բայց չեմ ուզեր խնդալ, որովհետեւ, սգաւոր եմ, կը պատասխանէ տիկինը.

ԱԿՆԱՐԿ

ՆՈՐ ՏԱՂԱՆԴՆԵՐ, ՆՈՐ ՅՈՅՍԵՐ

Ս. Ծնունդի խթման օրը, մեր մէջն էր լիբանանահայ տաղանդաւոր հայ ժողովուրդի բազմաշնորհ հայու զաւակ՝ արուեստագէտ և երգիչ Խաչիկ Փիլիկեան: Ան երիտասարդական միջքաղաքային Փառատօնին «աստղը» եղաւ իր ելոյթներով, որո՛նք կը գրաւէին հանդիսականներուն սէրն ու համակրանքը, հիացումն ու համարումը. Բեմ ելաւ ամօթխածութեամբ՝ և ի յայտ բերաւ իր ժողովուրդի ձգտումները՝ ըլլալու և մնալու անյողդողդ կամքով և վճռակամութեամբ. Ան եղաւ օրուան սիրուած երգիչը, որ թափանցեց մեր սրտերէն ներս՝ իր ձայնի գեղեցկութեամբ և հաղորդականութեամբ, մանաւանդ իր ապրումներով՝ որով արուեստագէտը կը մեկնաբանէր այնքան անկեղծութեամբ իր զգացումները՝ խուռաքանչիւր բառի արտասանութեան տալով իր ձայնի հեշտալուր քաղցրութիւնը. տեղի տալով ժողովրդային աննկարագրելի պոռթկումներու, որոնց ի պատասխան ան երջանկօրէն կը խոնարհէր, վերացած՝ իր գտած այս սրտագին ընդունելութենէն, որուն ինք արժանի է իսկապէս.

Կը յուսացուի որ Խաչիկ Փիլիկեան պիտի ունենայ պատեհութիւնը հանդէս գալու ինչպէս ինք կ'ըսէ՝ «գոնսէր» ելոյթով մը, որուն ծրագրի կազմութեան ան կը հետեւի տենդագին, մեզի յիշել տալով մեր գաղութի խանդավառ օրերը, երբ հայ արուեստագէտներու գլխաւոր կայքը կը հանդիսանար Եգիպտահայութիւնը, ուր թատրոնը, երգը և երաժշտութիւնը իրենց նախանձելի օրերը կը բոլորէին.

Այսօր սակայն, գտնուած է Եգիպտահայութեան դիմագիծը, և կարօտ ազգային նոր ներշնչումներու և յուսադրումներու, որոնցմով միայն ան պիտի կարենայ դիմակալել իր կեանքի նոր պայմանները և կրկին իր մէջ ծնունդ տալ իր տաղանդաւոր արուեստագէտները, որոնք մեր յոյսերն են և կրանիթեայ ապառաժի բեկորները պատուանդանը մեր վաղուան գոյութեան:

Թող որ անոնք կուգան և կ'անցնին աստղերու պէս, վաղանցուկ լոյսի ցոլք մը ձգելով մե՛ր հասարկութեան վրայ, որ կ'ապրի կարօտով, զանոնք կը շրջապատէ մեծ գուրգուրանքով՝ նոր կազդոյր ընտանալով անոնց ձայնէն և երգէն, տեսնելու համար իբրև հայ, ապրելու համար իբրև հայ.

Ըսի՛նք, «անոնք կուգան և կ'անցնին» բայց ո՞ւր կ'երթան…. Այս նորածիլ տաղանդները հայրենիքի հարստութիւնն են. անոնք իրենց արժէքը պիտի գտնեն մայր հողի վրայ, ուր պիտի կարենան ուսանիլ և հասնիլ իրենց երազներուն իրագործման.

Մասնաւորելով մեր խօսքը Եգիպտահայութեան, կը բաւականանանք միայն երկու օրինակներ տալով… Աղեքսանդրիոյ մեր համայնքին պարծանքը՝ Միհրան Եաղութ և Գահիրէի մեր ժողովուրդի գոհարը՝ Գոհար Գասպարեան, որոնք միջազգային չափանիշով փայլուն «աստղեր» են, շնորհիւ հայրենիքի ընձեռած կարելիութիւններուն.

Ուրեմն, մաղթենք որ մեր արուեստի պատգամախօսները իրենց արմատները նետեն մայր հողի մէջ, ուր միայն կարելի է հասնիլ բարձունքներու, արժեցնելով իրենց տաղանդը.

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՀԱՅ

ՀԱՅՈՑ ԹԱՂԸ

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

Եւ իրաւացի է դուրս գալիս. Զախալուեցի՞, որ նրա հետ սենեակ վերցրի. Բայց բոլորն էլ այդպիսին են. Այժմ խուսափում եմ և աշխատում որքան կարելի է առանձին մնալ. Աշխատանքից յետոյ վերցնում եմ ինձ սրամադրուած ձին ու ման գալիս լեռներով ու ձորերով. Ամէն, ամէն ինչ ճնշում է հոգուս վրայ.

Երեկոյ է. Իջնում եմ. տըխուր ու ընկճուած, մի փողոցից: Լքուած և առանձնութեան մէջ. Մտածում եմ, որ բախտի չար մի քմահաճոյք ինձ վիճակել է ծնուել ու ապրել այսպիսի երկրում, հեռու և օտար իմ հայրենիքից. Մըշուշուած են աչքերս. Գէթ մի հայ մարդ լինէր, մի քրիստոնեայ հայ մարդ, որի հետ կարելի լինէր կիսել սրտիս տառապանքը… և յայտնւում է նա… այդ կինը:

Գեղեցիկ է, սլացիկ հասակով, վեր է հանել իր երեսի քողը և ամփոփել ճակատի վրայ, որտեղից դուրս է յորդում ածխանման մազերի փունջը. Ցօղնած է երեւում, քրտինքի հագիւ նշմարելի հատիկներ կան քունքերի աղուամազերի վրայ և շրթունքին. Յօնքերը աղեղնաձև իջնում են աչքերին և արտեանունքները թեթև չուք են գծագրում այտերի վերին մասում. Այտերի վերին մասում, ձախում, փոքրիկ փոքրիկ մի խալ կայ, այնքան քնքոյշ, այնքան խելագարեցնող. Դալուկ են շրթները եւ սարսռում են ներքին, ինչ-որ ներքին յուզումից: Սպիտակ, բըսպիտակ մորթ ունի, և այր մարդու նայուածքից գիմագծի այդ սպիտակութիւնը կարող է ալիքաւորուել ու իջնել խորը, խորը, իր հոգւոյն մէջ. Քայլելիս նազանքով օրօրում է մարմինը բնական և անբռնազբօս եւ կարծես կըքաւում է քայլելիս. Տեսաւ ինձ ու վարդագոյն մի ալիք անցաւ ամբողջ մարմնով, խուլ սեր չէշտըւեց առաւել. Անակնկալ էր ամայի

այդ փողոցում մի օտարականի, այն էլ սպայի անցքը այդպէս. Հապճեպ վար առաւ երեսի քողը և թաղուեց մթութեան մէջ:

Օրերի ազդեցութի՞ւնն էր՝ թէ պահի ընձեռած արտասաւոր ցընցումը, իմ մէջ զարթնեցրեց ինձ համար էլ անսպասելի յանդգնութիւն. Քայլերս ինքնաբերաբար դարձան նրա՝ անսասելի մի յուզմամբ հետապնդելու նրան. Իր կրունկների դոփիւնը այնքան մեղմ, բայց սրտիս այնքան ուժգին արձագանգող, իր կրունկների դոփիւնը փողոցի քարերին՝ աւելացրին սրտիս տրոփը և երիտասարդական զարթնող և հետզհետէ բազմապատկուող բուռն մի տենչով քայլերս արոչ հեռաւորութիւնից յարմարուեցին իր քայլերին:

Հասկացաւ, որ հետապնդում են, կանգնեց, մի պահ, շատ կարճ մի պահ ստուգելու համար քայլերիս արձագանգը և զգաց, որ իրեննրին շատ մօտ կանգ առան և իմը. Առաջին անգամն է կեանքում, որ այդպէս անսովոր բան է պատահում ինձ հետ.

Ի՞նչ եմ անելու և ի՞նչ եմ ասելու: Բա որ ամուսին ունենայ. հապա եթէ տեսնեն ինձ և ստուգեն իմ հայութիւնը… վազում եմ փորձանքի ետեւից. Բայց անկախ է կամքիցս այդ բոլորը: Կանգնել է և ես դանդաղ մօտենում եմ. Լսում եմ սրտիս տրոփը…

— Քոյր՛կ, մի րոպէ՜…

Ու քայլում է արագ, հեւիհեւ, վազում է կարծես անհարթ կուռած և ես այդ նեղ, հազիւ երեք մեթր լայնք ունեցող փողոցներում հետապնդում եմ նրան: Եթէ ուզենամ, կարող եմ և բռնել թեւից. Բայց ինչ կը ստացուի, արդէն չընշմարեցի՞ն ինձ, ի՛նչ եմ անում ես, չգիտեմ… Նա դառնում է փողոցը, մտնում առաւել լայն ու լուսաւոր մի փողոց, առաջին կարգի փողոցը ցարդ էզինէում իմ տեսածների մէջ և կանգնում է մի երկյարկանի, ցածլիկ տան առաջ. Բանալիով, որ ափի մէջն է, բաց է անում դուռը: Ես իր մօտն եմ, շուարուն, դողահար, բայց նա մտնում է ներս և դուռը փակում հապճեպ և աղմուկով կողպում, մէկ, երկու, երեք անգամ. Ես սառել կանգնել եմ այդպէս և դողում եմ, նրա մարմնի դողն էլ անցել է ինձ. Ցիմարութիւն… Կանգնել եմ շուարուն ու պարտըւած… և ինչ… և վերջ. Ու-քի եմ գալիս և արագ հեռանում: Ուզում եմ սակայն ստուգել հասցէն ևս էլ մի այլ յիմարութիւն. Փողոցի ելքին, որ բաւականին երկար է, վերջին տան պատուհաններին կից, մի փոքր կապոյտ ցուցանակ կայ, եւ ես կարդում եմ և սխալ չեմ կարդում, այո կարդում եմ ուղիղ, հատ-հատ, իւ աք նշիւր գիրը մեծատառով. «ERMENI MAHALLESI». Բրոինք պատում է ճակատս, սկսում է երկրորդ դողը: Զախալուեցի՞ արդեօք Զ. ճիշդ ու ճիշդ «ERMENI MAHALLESI»: Դանդաղ, դանդաղ հեռանում եմ եւ մտնում մի խուլ գինետուն. Հիմա եմ հասկանում թէ սանսիրուհին ինչու սաստ

— Փառք ալահին, բոլոր թաղը մուսուլմաններ են…

Մի բաժակ գինի.

— Հայուհի՞ է արդեօք.– անցնում է մտքիցս,– բայց ինչի՞ սև այդ լաչակ, դիմագծին. Ի՛նչ գեղեցիկն էր. Մի բաժակ, գինի…

Ըէֆ կը տանն է.

— Ի՞ նչ է, աղբերս,– ասում է,– խելագարուածի տեսք ունես, հո՞ իւրա՞նդ չես.

— Մի ին տեսայ.– փախցնում եմ ակամայ բերանիցս.

— Է՜հ, վերջապէս, աղբերս, կրկնում է ուրախ,– ո՞ւց էր.

Զ օսեցի նոյնիսկ…

— Ա՜յ յիմարի մէկը,– աւելացնում է,– որտե՞ղ տեսար, լա՞ւն էր.

— Հուրի, իսկական հուրի, հայոց թաղում,– պատասխանում եմ՝ անհամբեր սպասելով իր հակազդեցութեան..

— Հայոց թաղո՞ւմ.– կրկնում է շուարուն,– ի՞նչ է, տակաւին հայոց թաղ կա՞յ էզինէում, ի՞նչ ես ասում, լաւ է, տեսնես ո՞նց են ձերոնք. հը, ես տակաւին չեմ փորձել, գիտես…

Դեղնեցի հաւանաբար…

— Լաւ է, է՜հ,– ասում է և սկսում է հանուել,– թէ՛, աղբերս, եկ մի հատ երգիր.

— Թող, անպէտքի մէկը, ջղայնացած պտռում եմ յանկարծ.

Զարմանք է կտրել..

— Լա՛ւ, լա՛ւ, հո սիրահարուած չե՞ս էհ, ասա տեսնենք, ո՞նց էր.– շարունակում է հանդարտ ձայնով և աւելցնում,– նկարագրիր, բայց մանրամասն օրէն, աղբերս…

Լռում եմ.

— Գիտես ինչ խորհեցի այսօր,– փոխում է նիւթը՝ զգալով տրա աղրութիւնս,– ա՜յ, որ մարդ հարուստ լինի, պիտի լինի Իսմայիլ պէյի պէս…

— Ո՞վ է Իսմայիլ պէյը… դժուարաւ հարց եմ տալիս.

— Չե՞ս իմանում, այ տղայ, էս երկրամասի տէրն ու տիրականը.

— Հա, յիշեցի.– ասում եմ, ինչ որ մի մարդ ճանապարհին, ա յ թոպուսի մէջ պատմեց ինձ. իսկ յետո՞յ…

— Յետո՞յ, ո՞նց թէ, այ տըղայ, որ մարդ այդքան հարուստ լինի, ամէն օր մի տաս հատի հետ կարող է անել այն, ինչ սիրտն ուզում է… Վարչապետի եղբայրն է մարդը…

— Ո՞ր վարչապետի.

— Քանի՞ վարչապետ ունենք 1948ին. այ աղբերս,– ասում է զարմացած,– չէ, դու ճիշդն ասա, ուղեղդ կորցրե՞լ ես, թէ տեղումն է հալա, չէ՛, չէ՛, աղբերս, քեզ մի կին է հարկաւոր, ուրիշ ճար չունես:

(Շար. 3)

ՋԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

22 ՅՈՒՆՎ. 1970

ՄՏՔԻ ՋԲՕՍԱՆՔ

Ասում են՝ արդարութիւնը բանտում է ծնուել, ծառայում է իր վիճակին, ու չի էլ ցանկանում անտեղից դուրս գալ։

***

Ասում են՝ շատ հիւանդութիւններ բուժելի են, բայց արդարութիւնը հիւանդ է. նրանը անբուժելի է։

***

Երբ տեսնում եմ մենք անզեն աչքերով,
Պէս-պէս պատկերներ լի պղծութիւնով,
Չար հոգիների խաւար սրտերի,
Ո՞ւմն է հարկաւոր լոյսը նրագի։

***

Բնութեա՛ն զաւակ աշխարհի ծոցում,
Ի՞նչ ես փնթփնթում, թոյլ ծոյլ յօրանջում.
Շուրջդ մութ տեսնում, մեղաւոր փնտռում,
Սեւ վրձինովդ էլ աշխարհ մրոտում...

***

Կեանքն է այսպիսին, մենք նրա գերին,
Մի բախտ է կանգնած ամենքիս շեմքին,
Թէ ցանկանում ես դու գտնել բարիք,
Քո աշխատանքով դարձիր երջանիկ։

Երեւան, 24-12-1969 ՆՈՒՊԱՐ ԳԱԼԸՆՏԱՆ

ԿՈՄԻՏԱՍԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 100-ԱՄԵԱԿԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆԸ ԱԹԷՆՔԻ ՄԷՋ

(Շարունակութիւն Բ. էջէն)

օրուան բանախօս Հոգեշնորհ Տ. Մեսրոպ Ծ. Վրդ. Գրիգորեան, հանդիսականներու ծափերու տարափին տակ բեմ բարձրանալով, ըրաւ շատ պերճիմաստ բանախօսութիւն։ Հայր Սուրբը մանրամասնօրէն վեր հանեց հայ երգի մեծ վարպետ Կոմիտաս վարդապետի կեանքը, տաղանդը, անգուգական ստեղծագործութիւնները։ Կոմիտասեան երաժշտական արուեստին հմուտ ատենախօսը իր սքեմովը և վեհաշուք վեղարովը, կարծես կը մարմնաւորէր նոյնինքն Կոմիտասը, երբ ան մեկնաբանելու համար հայ գեղջուկին զգացումները և ներաշխարհը ցոլացնող Կոմիտասի յօրինած ժողովրդական երգերու իմաստը իր կիրթ և բամբ ձայնովը, երգեց նմոյշ երգեց քանի մը երգերու մէկ մասը։ Ապա օրհնելով խնկելի յիշատակը մեծ վարդապետին, վերջացուց իր իմաստալից բանախօսութիւնը։

Ապա բեմ հրաւիրուեցաւ Սելանիկէն յատկապէս հրաւիրուած Տիար Ալեքսան Գպըզլեան, որ յստակ և սահուն յունարէն լեզուով ներկայացուց Կոմիտաս վարդապետի կեանքը, ստեղծագործութիւնները և հայ ժողովրդական երգերու իմաստը։ Ցարգելի բանախօսին յունարէն սահուն և յստակ պերճախօսութիւնը խոր տպաւորութիւն թողուց ներկայ եղող օտարազգի հիւրերուն վրայ։

Հուսկ յետոյ, Վերապատուելի Գրիգոր Չէմիրճեան իւրայատուկ պերճախօսութեամբ ըրաւ գեղեցիկ ուղերձ մը, վեր հանելով Կոմիտասի կեանքը, ստեղծագործութիւնները և անոր բերած անգուգական նպաստը հայ երաժշտական արուեստի հիմնումին։

Ըստ պատրաստուած խնամեալ յայտագրին, մէջ ընդ մէջ եղան հայ երգի կախարդին ձօնուած յաջող, յստակ առոգանութեամբ և ապրումով արտասանութիւններ՝ Տիկին Վարդուհի Խաչատուրեանէ, Օր. Անուշ Գասարճեանէ, ՊՊ. Տիգրան Ապաւեանէ և Մկրտիչ Պօղոսեանէ։

«Արարատ» երգչախումբը՝ ղեկավարութեամբ խմբավար Պ. Տիմիթրիոս Գալքանիսի, շատ ներդաշնակօրէն քառաձայն երգեց Կոմիտաս վարդապետի յօրինած երգերէն ութը գեղջկական երգեր, հմայելով հանդիսականները, որոնք որոտընդոստ ծափահարութիւններով յայտնեցին իրենց գոհունակութիւնը։

Հանդէսին «գլուխ» հանդիսացաւ Պէյրութէն յատկապէս հրաւիրուած հանրածանօթ տաղանդաւոր երգչուհի Տիկին Ժանէթ Իլանճեան-Գույումճեան, դաշնակի ընկերակցութեամբ Պ. Փափատոբուլոսի։

Ան իր դիւթիչ, թաւշային ու կիրթ ձայնովը մեներգեց Կոմիտասի ստեղծագործութիւններէն ութը երգեր, հմայելով և յուզելով հանդիսականները, որոնց խելայեղ ծափահարութիւններուն և անդադրում պլիսներուն տեղի տալով, համակրելի երգչուհին կրկին բեմ ելլելով յայտագրէն դուրս քանի մը երգեր ալ մեներգեց։

Ապա Թեմական Խորհուրդի կողմէ՝ ատենադպիր փաստաբան Ստեփան Ֆէնճեան, յունարէն լեզուով աւուր պատշաճի տպաւորիչ խօսքերով՝ Կոմիտասի կեանքի և ստեղծագործութիւններուն մասին բացատրութիւններ տալէ ետք, շնորհակալութիւն յայտնեց օրուան պաշտօնական հիւրերուն, հանդէսին մասնակցողներուն և հանդիսականներուն։

Ամենէն վերջ Ամենապատիւ Մեթրոպոլիտ ներկայացուցիչ Արժ. Տէր Բանտէլէյմոն, ինքնաբերաբար բեմ բարձրանալով, յայտնեց իր գոհունակութիւնները և հիացումը հայ երաժշտական արուեստին, հայ ժողովուրդի յատկութիւններուն և արժանիքներուն մասին և վերջացուց իր պատուաբեր ուղերձը, յայտնելով Համայն Յունաստանի Մեթրապոլիտ Ամենապատիւ Տէր Իէրոնիմոս Սրբազանի ողջոյնները և օրհնութիւնները Կոմիտաս Վարդապետի յիշատակին։

Երգչախումբին երգած յունական ազգային քայլերգովը վերջ գտաւ այս յոյժ յիշատակելի եւ տպաւորիչ հանդիսութիւնը եւ հանդիսականները մեկնեցան Կոմիտաս Վարդապետի յիշատակին իրենց բերած յարգանքի տուրքը մատուցած ըլլալնուն գոհունակութեամբ։

Ց. Վ.

«Նոր Աշխարհ»

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Տարաբախտ Գէորգ Կակոսեանի մահուան քառասունքին առիթով, Քուէյթէն Պր. Ժիրայր Սարգիսեան խոր ցաւ կը յայտնէ անդարմանելի կորուստին առիթով, իր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ողբացեալի հարազատներուն և փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրէ. Լ.Թ.

«Արարատ»ին	15
«Ջահակիր»ին	10

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Տէր և Տիկին Վահան Գըզըլեան Ս. Սարգիսի տօնին առթիւ, իրենց եղբօր յիշատակին կը նուիրեն.–

Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցւոյ պայծառութեան	1000
Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ պայծառութեան	1000
Հ.Կ. Խաչին	500
Գալուստեան իսա՝ ուց սեղանին	500
Նուպարեանի սանուց սեղանին	500
Տիկնանց Այծեմնիկ Միութեան	500
Աղքատախնամին	500
«Յուսաբեր»ի Ֆոնտին	200
«Արեւ»ի Ֆոնտին	200
«Ջահակիր»ին	200

(Ստանալ Գըզըլեան Հաստատութենէն.)

Տէր և Տիկ. Կարապետ Թերզեան, 9 Հոկտ. 1969ին դէպի Ս. Էջմիածին և Մայր Հայրենիք ուխտագնացութեան յաջող ընթացքին ուրախ առթիւ, վասն գնահատանքի ու գոհունակութեան արտայայտութեան կը նուիրեն.

Պօղոս Պետրոս Եկեղեցւոյ Պայծառութեան	1000
Պօղոսեան Ազգ. Վարժարանի	1850
Պօղոսեան Վարժարանի Ճաշասեղանին	1000
Աղեքս. Աղքատախնամին	1000
Աղեքս. Գերեզմանատան Բարեզարդման	500
Այծեմնիկի Հանգստեան Տան	500
«Արեւ»ի Ֆոնտին	500
«Յուսաբեր»ի Ֆոնտին	500
«Ջահակիր»ին	250

(Ստանալ Աղեքս. Ազգ. Առաջ.էն)

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Պր. Տիգրան Ցարութիւնեան (Նիւ Եորք) իր բարեկամին՝ Տոքթ. Նորայր Սիմոնեանի ընդ Օր. Սոնիա Եմինէճեանի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ վասն խընդակցութեան կը նուիրէ 500 ե.դ.:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ Հ.Մ.Մ.-ԻՆ

Պր. Արա Մարկոսեան առ ի գնահատութիւն սրահիս երիտասարդական գործունէութեան կը նուիրէ 500 ե.դ.։

Նոյն առթիւ՝ ՈՄ կը նուիրէ 50 ե.դ.։

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐԻՆ

Իրենց սիրելի եղբօր՝ ողբ. Երուանդ Գավալճեանի քառսուն յիշատակին, Տէր եւ Տիկին Արամ Գավալճեան կը նուիրեն 500 ե.դ.:

ԱՂԵՔՍ. Հ.Մ.Ը.Մ.ԻՆ

Օր. Լիւսի Տուրսունեանի ընդ Պր. Էտի Բ. Խունկանեանի ամուսնութեան ուրախ առթիւ (Թորոնթօ) վասն խնդակցութեան, Տէր և Տիկին Արտաշէս Մուղալեան կը նուիրեն 100 ե.դ.։

«ՋԱՀԱԿԻՐ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Տիկ. Արաքսի Օհանեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ հետեւեալներուն.–

Տէր Օննիկ Քհնյ. Թամճեանի (Սաօ Փաւլօ)

Տէր եւ Տիկ. Ծ. Եազճեանի (Պէյրութ)

Պր. Պերճ Գոգորեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր քրոջ՝ Օր. Էլիզ Գոգորեանի (Մելպուրն)։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Պերճ Թաշճեան, ներկայիս կուգան իրենց խորին եւ անկեղծ շնորհակալիքը յայտնել Հ. գեր. Տ. Ներսէս Վրդ. Բաքալեանի եւ Գահիրէի Առաջն. Փոխ. Արժ. Տէր Սահակ Ա. Քհնյ. Շամարեանի, որոնք նախագահեցին իրենց Ս. Պսակի խորհուրդին, ինչպէս նաեւ «Շնորհալի» երգչախումբին ու անոր ղեկավար Մօ. Եդ. Յակոբեանին եւ բոլոր անոնց՝ որոնք անձամբ, նամակով, հեռագրով, ծաղկեկողով գրկելով եւ կամ զանազան ազգային բարեսիրական հաստատութեանց նուիրատուութիւններ ընելով շնորհաւորեցին իրենց յարեբասիկ ամուսնութիւնը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ

ԳՕՀԻՐԷ

Այսօր, Հինգշաբթի 22 Յունուար 1970, կ.ե. ժամը 9.15ին

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ

նուիրուած

ՎԱՂԱՄԵՌԻԿ ՀԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏ

ՈՂԲ. ԳԷՈՐԳ ԿԱԿՈՍԵԱՆԻ

ՄԱՀՈՒԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆՔԻՆ ԱՌԹԻՒ

Ելոյթ պիտի ունենայ

ՄՕ. ԵԴՈՒԱՐԴ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

պիտի ունկնդրուին

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ԵՐԳԻՉԻՆ ԶԱՆԱԶԱՆ ԿԱՏԱՐՈՒՄՆԵՐԸ

Յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Հայկական Ընթերցասրահի եւ Գահիրէի Հ.Մ.Մ.ի վարչութիւնները կուգան ներկայիս ծանուցանելու, թէ Կիրակի, 25 Յունուար 1970, կ.ա. ժամը 10ին, յետ աւարտման Ս. Պատարագի, Հոգեհանգստեան մասնաւոր պաշտօն պիտի կատարուի Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ, ի հանգիստ հոգւոյն վաղամեռիկ արուեստագէտ

ՈՂԲ. ԳԷՈՐԳ ԿԱԿՈՍԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ։

Ողբացեալին յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ։

Հինգշաբթի, 29 Յունուար 1970, կ.ե. ժամը 9ին

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

կը դասախօսէ

ԸՆԿԵՐ ԱՒԵՏԻՍ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ

նիւթ ունենալով

«ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻՆ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ»

ԽԱՂԵՐ ԵՒ ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔՆԵՐ

Հայ երիտասարդութիւնը սիրով հրաւիրուած է

Կիրակի, 1 Փետրուար 1970, կ.ե. ժամը 6.30ին

ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ելոյթ կ'ունենայ

ՊՐ. ՄԿՐՏԻՉ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԲԵՄՊԷՃԵԱՆ

(*Յատկապէս հրաւիրուած Աղեքսանդրիայէն*)

նիւթ ունենալով

«Տպաւորութիւններ Մայր Հայրենիքէն»

Պիտի ցուցադրուին

ՈՒԽՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ ՆԿԱՐԱՀԱՆՈՒԱԾ ԺԱՊԱՒԷՆՆԵՐ

(Մանրամասնութիւնները յաջորդ թիւով)

Հայ հասարակութիւնը սիրով հրաւիրուած է

ՄՕ. ԵԴ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ ԵԼՈՅԹԸ

(Շար. Բ. էջէն)

Կոմիտասեան 100-ամեակի հանդիսութիւնները։

Մօ. Յակոբեան ի վերջոյ վեր առաւ սփիւռք-հայրենիք փոխադարձ կապերու ամրապընդման՝ ինչպէս նաեւ գաղութահայ մշակութային կեանքի աշխուժացման անհրաժեշտութիւնը:

Այս ոգեւորիչ ելոյթը, որ հայրենիքը աւելի մօտէն ճանչցնելու իր նպատակին անպայմանօրէն ծառայեց, վերջ գտաւ միութեան ատենապետ Պր. Վահագն Տեփոյեանի շնորհակալիքի եզրափակիչ ջերմ խօսքերով։

دار شرشة للطباعة رقم ايداع دار الكتب ٧٠/١/٢٠

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

جهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ القاهرة ج.ع.م - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سركيس بالايان

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tel. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱԻՏԱ ՊԱԼԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 315 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 29 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1970

ՀԱՏԸ ԶԵՌՈՒՇ 3 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիր. Դհկ.

عدد رقم ٣١٥ — الخميس ٢٩ يناير ١٩٧٠

ԳԱՀԻՐԷԻ ԹԵՄԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՎԵՐՋԻՆ ՆԻՍՏԸ

Անցեալ Ուրբաթ, 23 Յունուար 1970, կ. ե. ժամը 5ին Ազգային Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ գումարուեցաւ Գահիրէի Թեմական Ժողովի 8րդ նիստը՝ ի ներկայութեան 17 երեսփոխաններու. Նախագահն էր Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեան.

Նախքան ժողովը իր աշխատանքներուն անցնիլը, ատենապետ Պր. Յովհ. Քէնտէրեան առաջարկեց ներկաներուն մէկ վայրկեանի յոտնկայս լռութեամբ յարգել յիշատակը վերջերս մահացած երեսփոխան Ոգբ. Մամաս Գալբագճեանի.

Արժանապատիւ Տէր Հօր աղօթքէն ետք կարդացուեցաւ է. նիստի ատենագրութիւնը և վաւերացուեցաւ.

Անենական գործողութիւններ.—

Կարդացուեցաւ Աղեքսանդրիոյ Ազգային Իշխանութեան ցաւակցական հեռագիրը ողբացեալ երեսփոխան Մասաս Գալփագճեանի մահուան առթիւ և Գահիրէի Թեմական Ժողովի կողմէ 3 Դեկտ. 1969 թուակիր պատասխանը.

Կարդացուեցան նաև երեսփոխան Պր. Յակոբ Մարգարեանի 23 Յունուար 1970 թուակիր նամակը, ժողովէն բացակայութեան պատճառաբանութեամբ, երեսփոխան Պր. Վահրամ Մանուկեանի 3 Յուլիս 1969 թուակիր հրաժարական նամակը Թեմական Ժողովէն, ինչպէս նաև Պր. Յակոբ Համբիկեանի 23 Յունուար 1970 թուակիր, Ուսումնական Խորհուրդի 31 Յուլիս 1969 թրւակիր և Գալուստեան Ազգային Վարժարանի Ծնողք-Ուսուցիչ Միութեան 21 Յունուար 1970 թուակիր նամակները.

Վերջին նամակ մը ևս կարդացուեցաւ, ստորագրուած հանրածանօթ աղանդաւոր Արա Սեւյօնքեանի կողմէ, որ Պատկ. Թեմական Ժողովին ուղղած իր այս գրութեամբը, նոյն այդ ժողովը ապօրինի կը նկատէր. Այս ընթերցումը զարմանալի չթուեցաւ ներկաներուն, որոնք արդէն ծանօթ են նամակագիրին մտածելու և տրամաբանելու կարողութիւններուն, այլ պահանջուեցաւ որ այդպիսիներ այսուհետեւ իրաւունք չվայելեն ներկայ գտնուելու Պատկ. Թեմական Ժողովի նիստերուն, ու անմիջապէս այդ պարոնը, որ դահլիճին մէջ ներկայ կը գտնուէր, հեռացուեցաւ ժողովասրահէն:

Փափաքելի պիտի ըլլայ՝ որ այս պարագան իբր օրինակ ծառայեցնելով, Պատկ. Թեմական Ժողովին դիւանը ստացուած բոլոր նամակներուն բովանդակութիւնները լո՛ւրջ քննութեան ենթարկելէ ետք, անոնցմէ արժանիներուն միայն արտօնէ որ կարդացուին Ազգային Թեմական Ժողովին առջև.

Համագումար ժողովի առաջարկ.—

Գահիրէի Պատկ. Քաղաքական Ժողովի կողմէ՝ ատենապետ Պր Արթօ Պըլրըտանեան, հիմնուելով Կազմական կանոնագրի 30րդ յօդուածին տրամադրութեանց և պարտադրութեան վրայ՝ առաջարկեց որ Թեմական Համագումար մը տեղի ունենայ:

Ժողովը միաձայնութեամբ համաձայն գտնուեցաւ Քաղաքական Ժողովի այս առաջարկին և որոշեց՝ որ Պատկ. Թեմական Ժողովի դիւանը և Պատկ. Քաղաքական Ժողովը միասնաբար որոշեն այդ Համագումար Ժողովին օրակարգի հարցերը, որոնք պիտի ներկայացուին Գահիրէի կողմէ և տեղեկացնել Աղեքսանդրիոյ Պատկ. Թեմական Ժողովին ու միասնաբար ճշդել Համագումարի թուականը.

Ողբ. Միքր Պաստրմաճեանի հարցը.—

Ազգապատկան մեր հողերը գրաւումէ զերծ կացուցանելու դատին փաստաբաններէն Միթր Պաստրմաճեանի մահուան պատճառով, պաշտօն յանձնուեցաւ երեսփոխան Պր. Փօլ Քիլիտճեանի, որ յետ մասնագէտներու հետ խորհրդակցութեանց, տեղեկացնէ թէ անհրաժե՞շտ է Միթր Տօսին հետ անպայման ուրիշ փաստաբան մը պահուիլ ողբ. Միթր Պաստրմաճեանի տեղը, թէ Առաջնորդարանի փաստաբանը առանձինն կրնայ այս դատը շարունակել, առանց որ դատին արդիւնքը տուժէ այս որոշումէն.

Հոգշ. Տ. Ներսէս Վրդ. Բապուճեանի պաշտօնական ստորագրութեան իրաւունք տալու հարցը.—

Պատկ. Քաղաքական Ժողովին կողմէ առաջարկուած այս հարցին միաձայնութեամբ որոշուեցաւ հետեւանք տալ և Հոգեշնորհ Վարդապետին Գահիրէի Առաջնորդական Փոխանորդ Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեանի համահաւասար պաշտօնական ստորագրութեան իրաւունք տալ.

Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեանի մասնաւոր իրաւասութիւն.—

Միաձայնութեամբ որոշուեցաւ, որ Տէր Սահակ Հօր պաշտօնական իրաւասութիւն տրուի գանձելու Տեղական Իշխանութեանց կողմէ գրաւման ենթարկուած ազգապատկան հողամասի մը փոխարժէքը, որ ցարդ գանձելի կը մնայ պետութեան մօտ:

Քառորդ ժամուան դադարէ մը ետք ժողովը շարունակուեցաւ:

(Շար. եքս էջ 4)

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՈՒԺԵՐՈՒՆ ՍԽՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Երեքշաբթի օր, եգիպտացի գոմանտօներու միաւորներ, մեծ թիւով հրթիռներ արձակեցին Սինայի Իսրայէլեան հրամանատարութեան կեդրոնին վրայ որ Սուէզի ջրանցքէն 195 քիլոմեթր հեռու կը գտնուի, ու յաջողեցան գրեթէ ամբողջութեամբ քանդել այս գլխաւոր կեդրոնն ու շրջակայ ռազմամթերանոցները և կառուցումները.

Ըստ եգիպտական բանբերի յայտարարութեան, յարձակման և քանդումի ենթարկուած Իսրայէլեան այս հրամանատարական կեդրոնը, անթելի և ռատարի հաղորդումներու և ունկնդրութեան ամենակարեւոր կայանն է.

Իսրայէլացիները ունեցած են բազմաթիւ զոհեր. Թշնամին այս անակնկալ յանձակումէն խուճապահար հեռացած է շրջանէն.

ԾԱՅՐԱԳՈՒՆՈՒԹԵԱՆ ՏՈՒՉՈՒԹԻՒՆ Հոգշ. Տ. Ներսէսի Վրդ. Բապուճեանի

Յառաջիկայ Կիրակի, 1 Փետրուար 1970, քաղաքիս Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ Ս. Պատարագի ընթացքին՝ Ազգային Իշխանութեան խնդրանքով և Ամեն. Տ. Եղիշէ Պատրիարք Տէրտէրեանի արտօնութեամբ և ձեռամբ Աղեքսանդրիոյ Առաջնորդական Փոխանորդ Գերշ. Տ. Զաւէն Եպս. Չինչինեանի, Ծայրագոյնութեան տուչութիւն պիտի կատարուի Հոգշ. Տ. Ներսէս Վրդ. Բապուճեանի, որ աւելի քան երկու տարի կը գտնուի գաղութիս մէջ և իր եկեղեցանուէր ու հանրանուէր անսակարկ գործունէութեամբ սիրելի դարձած է բոլորին. Հոգշ. Հայր Սուրբին վստահուած է նաև Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի կրթական տնօրէնի պատասխանատու պաշտօնը, զոր ձեռնհասօրէն կը վարէ մինչև օրս.

Կը տեղեկանանք, որ նոյն օրը ի պատիւ Հոգշ. Տ. Ներսէսի Վարդապետի, Ազգային Իշխանութիւնը սարքած է կէսօրուան ճաշկերոյթ մը, որ տեղի պիտի ունենայ Գալուստեան Ազգ. Վարժարանին մէջ.

ՀԱՅՐԵՆԻ ԶԲՕՍԱՇՐՋԻԿՆԵՐ ԱՄՆ-Ի ՄԷՋ

Ուրախութեամբ տեղեկացանք, որ Շաբաթ, 24 Յունուար 1970, կէսօրին ԻԼ-62 ինքնաթիռով Մոսկուայէն ԱՄՆ ժամանեց սովետ 150 զբօսաշրջիկներու խումբ մը, որուն մաս կը կազմեն 44 սովետահայ քաղաքացիներ. Անոնք իջեւանեցան Նեղոս գետի ափին «Էլ-Նիլ» առաջնակարգ պանդոկը.

Հայկական խումբին ղեկավարն է Հայաստանի Սննդարդիւնաբերութեան փոխ նախարար և Համալսարանի ամպիոնի վարիչ Երուանդ Սարտրրոսեան. Խումբը բաղկացած է երիտասարդ ճարտարապետներէ, ճարտարագէտներէ, մտաւորականներէ և այլ մասնագիտութիւն ունեցող քաղաքացիներէ.

Կիրակի, 25 Յունուարի երեկոյեան, անոնք ներկայ գտնուեցան «Զայքովսքի» սրահին մէջ տեղի ունեցած լիբանանահայ երգիչ Խաչիկ Փիլիկեանի մենահամերգին, որուն աւարտին այցելեցին Հայ Գեղ. Միութեան սրահը:

Երկուշաբթի կէսօրին խումբը հասաւ Աղեքսանդրիա, ուր մէկ օրուան այցելութենէ մը ետք մեկնեցաւ Ասուան և Լուքսոր:

Վաղը, Ուրբաթ, կ. ա. ժամը 9.30ին հայ զբօսաշրջիկները կը վերադառնան Գահիրէ, ուրկէ Շաբաթ կ. ե. ժամը 1ին Թուիչք կ'առնեն դէպի Մոսկուա ու անկէ Երեւան.

ԽԱՉԻԿ ՓԻԼԻԿԵԱՆԻ ՄԵՆԱՀԱՄԵՐԳԸ

ՄՕ. ԵԴ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Անցեալ Կիրակի օր, Յունուար 25ի երեկոյեան, «Զայքովսքի» համերգային դահլիճին մէջ տեղի ունեցաւ Իտալական ռատիօ-թելեվիզիոնի բ. զմաշնորհ երիտասարդ մեներգիչ Խաչիկ Փիլիկեանի մենահամերգը, դաշնամուրի ընկերակցութեամբ Էլէնա Միրզոյեանի և կազմակերպութեամբ Հայ Գեղարուեստասիրաց Միութեան, որպէս Յիշատակի Բ. ձեռնարկ.

Երեկոյթին ներկայ էին Հոգեշնորհ Տ. Ներսէս Վրդ. Բապուճեանը, Ազգային Իշխանութեան և մարմիններու՝ ինչպէս նաև հայ մշակութային սրահներու ներկայացուցիչներ, արաբական գեղարուեստի աշխարհէն ծանօթ դէմքեր և երաժշտասէր հայ և օտար հոծ բազմութիւն մը.

Խաչիկ Փիլիկեան մենահամերգի ընթացքին, դաշնամուրի վրայ Տիկ. Էլենա Միրզոյեան (Լուսանկար՝ ՔԵՐՈԲ)

Ներկայացուած ծրագիրը, բարդ և այլազան իր բովանդակութեամբ, կազմուած էր դասական և ժամանակակից երգահաններու այլամերժ ստեղծագործութիւններէն, որոնք երգիչէն կը պահանջէին ոչ միայն կատարողական բարձր վարպետութիւն, այլև խոր ըմբռնում և մեկնաբանական տաղանդ՝ հաւասար յաջողութեամբ կարենալ հաղորդակից դարձնելու համար ունկնդիրները իւրաքանչիւր երգի ներքին բովանդակութեան.

Կոմիտասեան երգերու փունջ մը կ'եզրափակէր յայտագիրը.

Փիլիկեանի ձայնը ունի լայն տիափազոն՝ բարձրաթռիչ առողջ հնչիւններով և պարեթօնեան թաւշային ներքևի նոթերով.

Իր ձայնի երանգաւորուած դրոշմը, ինչպէս իմաստաւորուած գործածութիւնը իր ունեցած կշռոյթի խոր զգացումը և մանաւանդ կիրթ ճաշակը՝ մեծապէս նպաստեցին այլազան բովանդակութիւն ունեցող այդ երգերուն յաջողակ աշխարհին ճշգրիտ բացայայտման.

Կոմիտասեան պարզ սակայն խորունկ երգերու իր «ինքնօրինակ» մեկնաբանութիւնները համոզիչ էին և այլապէս հետաքրքրական.

Աներկրայօրէն Փիլիկեան իր այս եգիպտական առաջին մենահամերգով մեզի պարգեւեց «իրաւ» գեղարուեստի բացառիկ վայրկեան մը.

Խանդավառ ունկնդիրներու խնդրանքով ծափողջոյնները և կրկնութեան անդադրում պահանջքները — որոնց չնայ, հաշուատ երգիչը պարտաւոր եղաւ գոհացում տալ՝ իր ծրագրէն դուրս երգելով բազմաթիւ նոր երգեր — արդար գրաւականն էր իր երեկոյթին յաջողութեան.

(Շար. տես էջ 4)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԵՐԵԿՈՅ ԵՒ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ
ՎԱՂԱՄԵՌԻԿ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏ
ՈՂԲ. ԳԷՈՐԳ ԿԱԿՈՍԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Անցեալ Հինգշաբթի, 22 Յունուար 1970, կ.ե. ժամը 9·30ին Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահին մէջ տեղի ունեցաւ Յիշատակի Երեկոյ մը՝ նուիրուած երիտասարդ և տաղանդաւոր արուեստագէտ-երգիչ ողբացեալ Գէորգ Կակոսեանի մահուան քառասունքին։

Ընտրեալ հասարակութիւն մը, որուն մէջ կը նշմարուէին Գահիրէի Պատկ. Քաղաքական Ժողովի յարգելի ատենապետը, Ազգային երեսփոխաններ, կազմակերպութեանց, մշակութային միութեանց և մամլոյ ներկայացուցիչներ, ինչպէս նաև ազգայիններ, եկած էր յարգանքի տուրք մատուցանելու ողբացեալ արուեստագէտին և ոգեկոչելու անոր յիշատակը։

Յայտագրին սկզբնաւորութեան երբ բեմին վարագոյրը բացուեցաւ, սկսաւ նուագուիլ հէգ Գէորգի ձայնագրեալ երիզէ «Ջայն տուր ով Ծովակ»ը, որուն առաջին տուներուն վերջաւորութեան՝ բեմին խորքէն ընկերուհի Մարկրիթ Ցակոբեան արտասանեց հայ մեծ բանաստեղծ և նոյնպէս վաղամեռիկ Պետրոս Դուրեանի «Իմ Մահը» բանաստեղծութիւնը և որուն մեղմօրէն կ'ընկերանար ձայնագրեալ երիզին նուագը, որ արտասանութեան աւարտին կրկին անգամ զօրեղացուելով Գէորգն էր որ կը շարունակէր երգել։

Այս յուզիչ պատկերէն ետք՝ բեմ բարձրացաւ Սրահի Նախագահ ընկեր Սարգիս Պալեան, ու իր բացման խօսքին մէջ անդրադարձաւ այն մեծ կորուստին մասին, զոր ունեցաւ հայութիւնը։ Ցարգելի ը՛ կերը մատնանշեց թէ ինչու համար հայ ժողովուրդը, ըլլայ ան հայրենիքի թէ սփիւռքի մէջ, կը սգայ ողբացեալ Գէորգին մահը, վեր առաւ անոր զանազան բարեմասնութիւնները և այն հը[illegible] [illegible] պիտի [illegible] գետի վրայ հայ ժողովուրդը և անոր մշակոյթը [illegible] գործին։

Ապա ան յուզումով հրաւիրեց յայտագրին [illegible] ։

Համայնքիս սիրուած դաշնակահարուհի Տիկին Շամիրամ Դարմանեան նուագեց Պեթհովէնի «Մահերգ»ը։

Խօսք առնելու հրաւիրուած էր Մօ. Եդուարդ Ցակոբեան, որ Գէորգի Գահիրէ տուած երգահանդէսի օրերուն թէև ԱՄՀէն կը բացակայէր և Մայր Հայենիքի մէջ ներկայ կը գտնուէր Կոմիտասի ծննդեան 100ամեակի պաշտօնական հանդիսութեանց և սակայն օդանաւակայանէն իր մեկնած պահը զուգադիպած ըլլալով Գէորգին Գահիրէ ժամանումը, մօտ կէս ժամ տեսակցած էր անոր հետ, ու այս հազիւ խոր տպաւորութիւն և անմոռանալի յիշատակ մը թողած էր իր վրայ։

Մօ. Ցակոբեան արուեստագէտի իր հայեացքովը ներկայացուց ողբացեալին կարողութիւնները և անոր մասին իր յաճ գովեստները Մայր Հայրենիքի մէջ՝ տրուած երգարուեստի մասնագէտներու կողմէ։ Կարդաց ն և Գէորգ Կակոսեանի ուսուցիչ իտալացի համբաւաւոր Մօ. Ցորճիօ Ֆավարէթթոյի նամակը, այս տխուր առթիւ գրուած։ Ան իր խոր յուզումն ու ցաւը [illegible]

[illegible]

Մօ. Ցակոբեան յուզումով [illegible]

[illegible]

Պր. Գէորգ Գոգ[illegible] [illegible] Կոմիտասի «Կռունկը», որուն յաջորդեցին [illegible]

[illegible] գարար ունկնդրեցին «Հովեց ամպերը», «Գարունը» և «Բամբ Որոտան»ը: Բեմին վրայ զետեղուած և սև շղարշով երիզուած ողբացեալին նկարը՝ առաւել ևս յուզիչ կը դարձնէր այդ տխուր պահը և այն տպաւորութիւնը կու տար, թէ արուեստագէտը ներկայ էր, կենդանի էր ու կ'երգէր:

Հանդիսութեան Նախագահը կարդաց Պէյրութէն Կակոսեան ընտանիքէն նոյն օրը ստացուած հեռագիրը՝ ուղղուած Սրահի վարչութեան, որուն միջոցաւ շնորհակալութիւններ կը յայտնէին ներկայ հասարակութեան և եգիպտահայութեան։ Այս առթիւ Սրահի վարչութեան կողմէ Պէյրութ՝ Կակոսեան ընտանիքին ուղարկուեցաւ հետևեալ հեռագիրը։

«Հաւաքուած այսօր ոգեկոչելու համար յիշատակը Գէորգին, Հայկական Ընթերցասրահի վարչութեան, «Ջահակիր»ի խմբագրութեան, յայտագրին մասնակցողներուն եւ ներկայ հասարակութեան կողմէ կը յայտնենք մեր խոր ցաւակցութիւնները»:

Խոր մթութեան մէջ ճերմակ պաստառի վրայ ցուցադրուեցան պէյրութահայութեան կողմէ ողբ. Գէորգ Կակոսեանին եղած յարգանքի արտայայտութեանց և յուղարկաւորութեան ու թաղման առթիւ առնուած նկարներ։

Իր փակման խօսքերուն մէջ սրահին նախագահը շնորհակալութիւն յայտնեց յայտագրի գործադրութեան իրենց մասնակցութիւնը բերած արուեստագէտներուն և ներկայ հասարակութեան, որոնց մէջ անջնջելիօրէն պիտի մնայ յիշատակը այս տարաբախտ և տաղանդաւոր արուեստագէտին:

***

Կիրակի 25 Յունուար, առաւօտեան ժամը 11ին, Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ կատարուեցաւ Հոգեհանգստեան Պաշտօն, Նախագահութեամբ օրուան պատարագիչ՝ Առաջնորդական Փոխանորդ Գերաշնորհ Տ. Զաւէն Եպիսկոպոս Չինչինեանի, մասնակցութեամբ Տ. Ներսէս Վրդ. Բաղունճեանի և Գահիրէի Առաջնորդական Փոխանորդ Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեանի, դպրաց դասուն և «Շնորհալի» երգչախումբին, ղեկավարութեամբ Մօ. Եդուարդ Ցակոբեանի։ Երգեհոնահար էր Տիկին Շամիրամ Դարմանեան։

(Շար. տես էջ 4)

Մօ. Եդուարդ Ցակոբեան ելոյթ կ'ունենայ

ՄԱՀ ԵՒ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
ՈՂԲ. ՎԱՀՐԱՄ ՊԱՍՄԱՃԵԱՆԻ

Շաբաթ, 24 Յունուար 1970, առաւօտուն սրտի տագնապի մը հետեւանքով անակնկալօրէն կը մահանար Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանի պաշտօնեայ եւ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ դպիր՝ ՎԱՀՐԱՄ ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ, որուն կիսա-սարկաւագ աս եան ձեռնադրուած էր վերջերս եւ որ շուրջ երեսուն տարիներ ծառայած էր հայ եկեղեցւոյ:

Ողբացեալը՝ համեստ բնաւորութեամբ անձ մըն էր, ունէր լայն ծանօթութիւններ հայ եկեղեցական երաժշտութեան, հոյակապ ձայնագրութեան եւ ծիսակատարութեան մասին իր գործօն եւ օգտակար մասնակցութիւնը բերած էր մինչեւ դպրաց դասուն եւ «Շնորհալի» երգչախումբին։

Վահրամ Պասմաճեանի մահով Գահիրէի հայ գաղութը կը կորսնցնէ իր եկեղեցիին եւ իր մշակութային կեանքին ծառայող անձնուէր հայ մը։

Յուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը տեղի ունեցաւ Կիրակի, 25 Յունուար, կ.ե. ժամը 1ին, Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ, նախագահութեամբ եւ մասնակցութեամբ Հոգշ. Տ. Ներսէս Վրդ. Բաղունճեանի, Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ Շաքարեանի եւ դպրաց դասուն։

Հոծ բազմութիւն մը եկած էր յարգանքի տուրք մատուցանելու այս ազգանուէր հայուն։ Ազգակից պարագաներէն բացի, ներկաներուն մէջ կը նշմարուէին Ազգային Իշխանութեանց գրեթէ բոլոր անդամները ու պաշտօնեաները, կազմակերպութեանց եւ միութեանց ներկայացուցիչներ եւ բարեկամներ։

Յետ արարողութեանց, եկեղեցիին մէջ յիշատակի դամբանական մը խօսեցաւ Գահիրէի Առաջն. Փոխանորդ Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեան եւ վեր առաւ ողբացեալին բարեմասնութիւնները եւ եկեղեցասիրութիւնը։

Ապա դագաղը զետեղուեցաւ եկեղեցւոյ բակին մէջ ուր Ազգային Իշխանութեան խօսք առաւ Պատկ. Քաղաքական Ժողովի ատենադպիր Պր. Յակոբ Համբիկեան, որմէ ետք՝ յանուն դպրաց դասուն եւ «Շնորհալի» երգչախումբին Մօ. Եդ. Յակոբեան դամբանական մը խօսեցաւ. ապա ներկաները իրենց ցաւակցութիւնները յայտնեցին ողբացեալի հարազատներուն եւ Ազգ. Իշխանութեանց ներկայացուցիչներուն։

Ողբ. Վահրամ Պասմաճեանի դագաղը փոխադրուեցաւ Հելիոպոլսոյ Ամենայն Սրբոց գերեզմանատունը. ուր կատարուեցաւ թաղմանական վերջին կարգը եւ անշնչացած մարմինը ամփոփուեցաւ ընտանեկան դամբարանին մէջ:

Այս տխուր առթիւ «Ջահակիր» իր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ողբացեալի այրիին, զաւակին, մօր, քրոջ՝ Տէր եւ Տիկ. Վարուժան Էքսէրճեանին, Գահիրէի Ազգ. Իշխանութեան եւ ազգակից բոլոր պարագաներուն։

ԹՈՒՐՔԻԱ

ԿՈՄԻՏԱՍԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 100-ԱՄԵԱԿԻ
Հանդիսութիւնը «Շան»ի Բեմէն

Վեհափառ Հայրապետի հրահանգով՝ քու անդակ աշխարհի մէջ, հայութիւնը տօնեց անմահ Կոմիտաս Վարդապետի ծննդեան հարիւրամեակը մեծ շուքով։

Իսթանպուլահայութիւնն ալ, իր Պատրիարքին հովանաւորութեամբ, 17 Դեկտեմբերին «Շան» սինեմային մէջ նշեց հայ երգի մուսային յիշատակը ծովածաւալ բազմութեան մը ներկայութեան։

Երեկոյթը սկսաւ ճաշակաւոր բեմայարդարումի մը մէջ, որ պատրաստած էր մեր քանկագին բարեկամը՝ Պր. Պերճ Էլգիեան։

Բեմին մէջտեղը զետեղուած էր Վարդապետին մէկ նկարը՝ երկու սիւներու միջև:

Հանդէսը բացուած կը յայտարարէր Տօնախմբութեան Ցանձնախումբին Ատենապետը՝ Պր. Հրանդ Փափազեան գեղեցիկ ու առինքնող խօսքերով։ Այս ուղերձէն յետոյ բեմ եկաւ գերասան Գէորգ Գապառաճեան, և հանրութեան ներկայացուց բծախնդրօրէն պատրաստած իր մէկ ուսումնասիրութիւնը՝ «Հայեացք՝ Կոմիտասի կեանքին վրայ»ն։

Վերոյիշեալ բանախօսութեան արտասանութիւնը, ով իրենց մասնակցութիւնը բերին Օր. Ռուհան Սայէրի, Արամ Վարդանեան և Նալարէթ Պալ[illegible]

Նոյնպէս այս բանախօսութեան իրենց արտասանութիւններով ու երգերով օժանդակ հանդիսացան Տիկին Վարդուհի Սիմոնեան, Նուրհան Թուշան եւ Գէորգ Պոյաճեան։

Երգերուն իր ընկերակցութիւնը կը բերէր ծանօթ դաշնակահար Պր. Վարուժան Արսլանեան։

Բոլոր յայտագրին ամենէն լաւագոյն մասն էր անկասկած լարաւոր քառեակը, որ գործադրեց շատ յուզիչ յայտագիր մը։ Ցարութիւն Հաւէսեան (ջութակ), Վահագն Արսլանեան (Ա. ջութակ), Սոնա Օհանեան (Բ. ջութակ), և Վարդան Արսլանեան (թաւ ջութակ)։

Երեկոյթի աւարտին գործադրուեցան Կոմիտասեան պարեր Օր. Էվկէնիա Նանասովի պարախումբին կողմէ:

Գիշերուան ուշ ժամերուն խոր տպաւորութեան տակ Տօնահանդէսը վերջ կը գտնէր Ամենապատիւ Պատրիարք Հօր հակիրճ ուղերձով և հանդիսատեսները շափազանց գոհ կը լքէին թատերասրահը՝ սրտանց շնորհաւորելով կազմակերպիչ մարմինն ու յայտագրին մաս կազմող արուեստագէտները։

«ՔՈՒԼԻՍ»

Ցայտագրին մասնակցող արուեստագէտները

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ցաւով կ'իմանանք վաղահաս մահը, Գամըշլըի ազգայիններէն Պր. Յարութիւն Գապագեանի տիկնոջ՝ Անահիտի, որ տեղի ունեցած է 19 Յունուար 1970, Երկուշաբթի օր, յետ կարճ տեւ հիւանդութեան իր բնակարանին մէջ՝ Գամըշլը (Սուրիա)։

Այս տխուր առթիւ մեր զգածուած ցաւակցութիւնները կը ներկայացնենք ողբացեալի ամուսնոյն, ազակիր մօր եւ եղբօր՝ ընկեր Տիրան Ակինեանին եւ ընտանեկան բոլոր պարագաներուն։

ՀԱՅՐԵՆԻ ԲՆՈՒԹԵԱՆ ԾՈՑՈՒՄ

ԱՍՖԱԼԴԻՑ ԴՈՒՐՍ

ՆՈՒՊԱՐ ԳԱԼՇՆԵԱՆ

Ցաճախ բնութեան մէջ լինելու համար, դարձել եմ որսորդ-ձկնորս։

Երանի ինձ ու երնեկ նրանց, ովքեր սիրահար են բնութեան...

Երբ հեռանում եմ քաղաքի ժխորից ու եռուզեռից, գործարանների, աւտոների վարակած մթնոլորտից և հոգսերից, զգում եմ մի ծանր բեռից ազատուած, ու հոգիս թեթեւանում է։

Մեր ամէն տեսակի մտահոգութիւնների ու ապրումների նրկատմամբ անտարբեր բնութիւնը, մագնիսի նման քաշում՝ տանում է իր գիրկը։

Նա իր երբեմն քնքուշ ու գուրգուրոտ, մերթ իր խիստ վեհաբերմունքով, մոռացնել է տալիս այն ամէնը՝ ինչ խաթարում ու կաշկանդում է մեր բնական կեանքը։

Մարդը իր կեանքը խճճել է ու դարձել նրա գերին... Միայն ազատ բնութիւնն է որ կարող է մարդուն վերադարձնել իր կորցրած անմեղ հաճոյքները, որոնք միշտ դարձնում են մանուկնեւ և նրման պարզ, անհոգ ու ուրախ։

Բնաւէր՝ Հայաստան լաւ ուսումնասիրելու յետոյ, գալիս է մի եզրակացութեան. թէ ինչո՞ւ այդքան փոքրիկ նիրից յետոյ մեր պապերը դարձեալ պինդ են կառչել այս հողի պատառիկին ու այն անուանել՝ «Երկիր դրախտավայր»։

Մեր փոքրիկ կարծուած հայրենիքը (որը իր ալ֊ծուփ մակերեսով կրկնակի մեծանում է) լեռնից շատ ու շատ հսկայական տարածութիւններ գրաւող երկիրներին կարող է գերազանցել իր անզուգական գեղեցկութիւններով ու բնութեամբ։

Հայկական լեռնաշխարհի բնութիւնը ճիշդ գնահատելու համար, պայման է ճանապարհներից դուրս գալ։ Ասֆալտապատ մայրուղիները ձգուած են լինում հեշտ ու գիւրամատչելի տեղանքով, մինչդեռ ամենագողտրիկ ու հմայիչ վայրերը՝ դժուարամատչելի տեղերն են, որոնք մնում են թաքնուած, քաղաքի շատ բնակիչներից ու զբօսաշրջիկներից։

Ամենուր սարեր ու լեռներ են տարածուած, երեւում են հեռուից կամ մօտից, տես ողին թւում է թէ մի լեռնային երկրի սովորական պատկեր է։ Բայց խոստում այդպէս չէ բնասէրը, սորդը լաւ է իմանում ու բարոր է գ ահատում այդ պարզ թւացող տեսարանը որ երեւում կանգնած պատկերացնում. թէ իւրաքանչիւր սարի կատարում կամ նրա խառնարանում ինչեր կան թաքնուած։

Օրինակ՝ Արագածի կատարից, նրա խառնարանը դիտողը և կամ Արայի լերա խառնարանի մէջ մտնողը, ցկեանս չի կարող ազատուել նրանց թողած ցնցող ու հմայիչ ազդեցութիւնից։

Լեռների կատարները, դէպի իրենց ձգելու մի անզուսպ ու անբացատրելի ցանկութիւն է առաջացնում մարդու մէջ։ Ինչքան բարձրանում ենք՝ այնքան հմայքը մեծանում է. մինչեւ մեր կէս հասակը հասնող այլազան ծաղիկներով փարթամ բուսականութիւնը դժուարացնում է մեր քայլերը։ առանց չափազանցութեան, այնտեղ հանդիպում ենք պնակի մեծութիւն ունեցող կակաչների ու նման տարբեր ծաղիկների, ու թփերի մէջ ցանկարծ խոյս տուող նապաստակների՝ մանաւանդ թռչող կաքաւի երամների (սիրտ պէտք է, որ գիմանայ)

Ծաղիկների ու բոյսերի տեսակից, կարելի է որոշել՝ թէ ծովի մակերեսից ինչ բարձրութեան վրայ ենք գտնւում։

Հայաստանում, ամենատօթ օրերին, մի ժամուայ ընթացքում կարելի է գնալ և վայելել ձմրան ցուրտը, նոյնիսկ հանդիպել ձեան տեղումի։ Տարբեր բարձրութեան վրայ կարելի է գտնել ցանկացած կլիման, ամենուրեք կարելի է հանգստանալ գուլալ, քչքչան առուների, էլ չեմ ասում այն բուսումնական խոտերի մասին, որոնց վրայով քայլելիս, երբ ցարձակած բուրմունքով, իր արօտ բաբախող սրտերի զարկերն է կարգաւորում

(Շար. տես էջ 4)

ՄԻՍՑ. ՆՈՐՀԱՆԴՆԵՐ

ՀԱՅՐԵՆԻ ՏԱՂԱՆԴԱՒՈՐ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒՀԻ ՄԱՐՕ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

ՆԻՒ ԵՈՐՔ.— Հայ ժողովուրդի տաղանդաւոր բանաստեղծուհի՝ Մարօ Մարգարեան Ամերիկա ժամանեց ու հոս պիտի մնայ մօտ երեք ամիս Եկած է այցելութեան իր հարազատներուն։

Հայրենիքի այս արժանաւոր մտաւորականը, ինչպէս պիտի ըսէր Ց. Օշական «իրաւ» բանաստեղծ, հանդիպումներ պիտի ունենայ իր ժողովուրդին հետ։

Իրեն հետ ջերմախօսային կարճ խօսակցութիւն մը ունեցանք։ Արդէն ծանօթացած էինք Երեւանէն։ Ան կ'աշխատակցի Սփիւռքի Կոմիտէի և պատասխանատու պաշտօն ունի եւրոպական բաժնի մէջ։

«Մարմարա» ԼԵՒՈՆ ՔԷՇԻՇԵԱՆ

ԼԻԲԱՆԱՆ

ՏՔ. Յ. ԳՐԳԵԱՇԱՐԵԱՆ ՓՐՈՖԵՍԷՕՐԻ ՏԻՏՂՈՍԻՆ ԱՐԺԱՆԱՑԱՒ

Ուրախութեամբ կ'իմանանք, որ Պէյրութի ծանօթ վիրաբոյժ Տոքթ. Յակոբ Գրգեաշարեան Ֆրանսայի Կրթական Նախարարութեան կողմէ Բժշկական Գիտութեանց Փրոֆեսէօրի տիտղոսին արժանացած է։

Այս առիթով յիշենք, թէ Տոքթ Յակոբ Գրգեաշարեան մասնագէտ է ընդհանուր վիրաբուժութեան և ոսկրաբուժութեան։ Փրոֆեսէօրը անդամ է նաև Լոնտոնի, Փարիզի և այլ միջազգային վիրաբուժական կաճառներու և ակադեմիաներու՝ ուր բազմաթիւ անգամներով հրաւէր ունեցած է արպէս դասախօս։

«Ջահակիր» իր ջերմ շնորհաւորութիւնները կը յայտնէ Տոքթ. Յ. Գրգեաշարեանին, Փրոֆեսէօրի տիտղոսին արժանանալուն առթիւ։

ՇԱՀԷ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆ ՊԷՅՐՈՒԹ ԺԱՄԱՆԵՑ

Երեքշաբթի, 20 Յունուար, կէսօրէ ետք ժամը 4.30ին, Պէյրութ-Երեւան օդային գծով Լիբանան ժամանած է Երեւանի ռադիոկայանի արտասահմանեան հաղորդումներու բաժնի տնօրէն եւ Սփիւռքի հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի նախագահութեան անդամ Շահէ Տատուրեանը, որ շուրջ երկու ամիս պիտի մնայ Լիբանան՝ այցելութեան եկած ըլլալով իր հարազատներուն եւ մտերիմներուն։

ԳԵՂԱՄ ՍԵՒԱՆ

Հայոց թաղը

ERMENİ MAHALLESİ

(ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ)

Նկարները՝ Մ. ՍՈՍՈՑԵԱՆԻ

Ջօն Քրոջս՝ Եփրաիմ Ջոն, որը հազիւ ութ տարեկան էր, երբ անցաւ ոսնապաշտ աւազներից, իր վեց տարեկան եղբօր՝ Մինասի հետ։ Ես՝ նրանց եղբայրը, լսել այդ բոլորը տաս ուր, եւ ուր ձնունդի եւ այդպէս էլ ինձ համար իմ քրոջ ու եղբօր ճակատագրերը մնացին անյայտ։ Քոյրս, ասում են, սիրուն մի խալ ունէր ձախ այտի վրայ...

(4)

— Հայոց թա՞ղը։

— Էհ, դա վաղուց էր, տղաներ, շատ վաղուց,— պատմում է մեր տանտիրուհին, հիմի անունը կայ, ինքը՝... ոչ։ Վաղուց, շատ վաղուց էր, ինչ ասեմ, լաւ չեմ յիշում պատերազմի տարիներն էին, այն ժամանակ ամուսինս, քարա Ահմէտը ջահել տղայ էր, երիտասարդ, հուժկու մի տղամարդ։ Նա ինձ շատ էր սիրում. ես իմ կեանքի երջանիկ օրերը նրան եմ պարտական։ Ճիշդ է, դաժան բնաւորութիւն ունէր, փախցրել էր ինձ տանից, բայց յարգում ու պաշտում էր ինձ։ Մի խօսքը երկու չէր անում, շատ էր ուզում ինձանից զաւակ ունենալ։ Բայց ինչ անել, չյաջողուեց, էլի.. Մեր օճախի ջերմութիւնը խանգարողը միայն դա էր։ Բայց պիտի ասել, լաւ տարիներ էին այն օրերը, առատ էր ամէն ինչ, հացն ու կարագը, իւղն ու մեղրը... Այն ժամանակ ձիթենիի այս անհատնում անտառները մի հոգու սեփականութիւն չէին։ Մարդիկ այսքան ագահ չէին դարձած։ Մենք փոքր այգի ու դաշտ ունէինք. իր հայրն ու մայրը ողջ էին, ապրում էինք մեր ոչ առատ անքով։ Աշխատանքը բաւարարում էր։ Քաղաքն էլ այսպիսին չէր այդ տարիներին, կանաչապատ էր, լեռներում թանձր ու խիտ անտառներ էին, բարեբեր անտառներ... Հալա մեր կողմերը ոչինչ, բայց պատմում են՝ արեւելքում այդ խիտ ու հրաշալի անտառային տարածութիւններից այժմ ոչ մի բան չի մնացել։ Մերոնք կտրել, կտրել ու փճացրել են։ Մի խօսքով, անտառները վերածել են քարքարոտ անապատների։ Հիմա թշուառութիւն է ամենուրեք, հալա ոչինչ, մենք մի կերպ էս կողմերում ապրում ենք։ Զգիտեմ ինչը փոխուեց։ Այն տարիներին էլ տուրքերը նոյն տուրքերն էին, ոստիկանութիւնն ու զինուորականութիւնը նոյնն։ Բայց ամէն ինչի մէջ համ ու հոտ կար, կարծես ինչ որ օրհնուած մի մաս։ Ինչ ասեմ, տղաներ, ասեմ, թէ այդ բոլորը կռիւների երեսից էր, սուտ խօսած կը լինեմ, բայց որ կռիւները լաւ մարդիկ չէին, ինչ մեղքս պահեմ, թաղերի լինն Մուստաֆէտը, ճիշդ եմ ասում։ Օրինակ, հենց մեր տան կողքին ապրում էր Կարապետ անունով մի մարդ։ Նա մի շատ սիրուն կին ունէր։ Նրանք երեք աղջիկներ ունէին, ամենամեծը տասնըհինգ տարեկան, երկրորդը տասներեք, երրորդը տասը։ Սպասում էին մի մանչ զաւակի։ Կարապետը մի օր ասել էր քարա Ահմէտին, թէ՝ Ահմէտ, թէ որ էլի աղջիկ ծնուեց, ես կը խելագարւեմ...

Ահմէտս էլ, թէ՝ Կարապետ, թէ բաղջիկ ծնուի, կը տա՞ս ինձ...

Խոստացել էր, և դու տես որ չորրորդն էլ մի լուսնի նման աղջիկ ծնուեց։ Ձախ այտի վերին մասում շատ իրունիկ մի խալ ունէր ու, գիտես, տաս օրուայ արտեւանունքները չուք էին տալիս աչքի կապերին։ Հոգին այն չէ որ նա՝ չորրորդ այդ աղջիկը շատ էր գեղեցիկ, վերջիվերջոյ ազգով էլ որ լինէր, զաւակ էր էլի, արիւնից ու մսից պոկուած։ Ո՞նց կարելի է ու ի՞ն տալ... Այդ օրերին էր, որ ծագեց համաշխարհային պատերազմը, չանցաւ մի տարի և մի օր գաղտնի հրահանգ եկաւ վերեւից... Իրարանցում էր. սարսափ կռիւներին, կին, տղամարդ, երեխաներին հաւաքեցին մի գերեզմանոց մէջ, որտեղ կանգնեցրին հայոց թաղը և տարան... Շատ չէին հեռացել արքաղաքից։ Բոլորին ջարդեցին «Կապոյտ ձորի» մէջ։ Աղեկտուր ճիչերը լսւում էին դեռ այստեղից։ Տեղահան եղած ժողովրդի մէջ Կարապետն ու իր սիրունիկ կինն էլ կային։ Կարապետն արցունքն աչքերին բախեց մեր դուռը, թէ՝ Ահմէտ, սիրելիս, դու մի աղջիկ էիր ուզում, ես տալիս եմ չորսը, խնդրում եմ պահիր տանդ, նրանց բան չպատահի, ես լաւ հետ չեմ տանում այս բոլորից։ Թէ ո Աստուած կամենայ ու վերադառնանք, վերադարձրու երեխին, չորրորդը թող քոնը լինի, թէ որ ուրիշ բան պատահեց, նրանց բախտը դու տնօրինիր։ Շատ մտերիմ էինք, ազգ ու հաւ էինք բաժանել տարիներով, չմերժեցինք։ Բայց երբ Ահմէտը լսեց կռիւների հետ պատահածի մասին, աղջիկն բերաւ տուրաւ մառան ու փակեց այնտեղ։ Տեարար լաց էին լինում։ Կարապետի սիրուն կինը սպանելուց առաջ մի տասնըհինգ հոգով բռնաբարել էին, մարդը տեսել էր այդ ամէնը։ Էհ, շատերին էին արել նոյն բանը՝ սպանելուց առաջ։

Րէֆիկը պատմութեան այս մասում շարժուեց։ Բայց իմ ներկայութիւնը կաշկանդեց նրան։ Տանտիրուհին ազատ պատմում էր այդ բոլորը, առանց դոյզն վարանման։ Նա երեւի չէր կասկածում, որ ես հայ կարող էի լինել։ Իսկ Րէֆիկը չէր կարողանում զգուշացնել նրան։ Ցարմարել չէր զգուշացնել այլեւս։ Նետը ելել էր աղեղից։ Ես աշխատում էի անտարբեր տեսք ընդունել, բայց չէր յաջողւում։ Ինչ որ տաք արեան մի ուռք լցւում էր սրտիս վրայ և ինձ մղում դանդաղ զգայազրկութեան։

— Ահմէտն էլ բաւական ագտուած կը լինի սոլթից,— ընդհատեց Րէֆիկը։

— Քարա Ահմէտս այդպիսի մարդ չէր,— առարկեց կինը,— նա սիրող, իսկական տղամարդ էր։ «Կապոյտ ձորը» էդ օրուանից յետոյ կոչուեցաւ «Օձերի ձոր», բայց չեմ հասկանում, թէ ինչի հայոց թաղը էլի մնաց նոյնը։ Երբ ժողովուրդը լսեց, որ այլեւս չկան կռիւները, սկսեց թալանը։ Դատարկուեցին տները, պիտի ասել, մենք նոյնպէս անմասն չմնացինք այդ բոլորից։ Երկար ժամանակ լրիւ ամայի մնացին հայոց թաղի տները։ Յետոյ սկսեցին մէկ սէկ ինքնակոչ մարդիկ սեփականատէրեր դառնալ... Յետոյ էլի վերեւից հրահանգ եկաւ, թէ՝ ովքեր որ հայեր էին պահել ենթակայ էին աքսորի և նոյն ճակատագրին։ Իմ մէջ գլուխ ցցեց սարսափը։ Ահմէտը նոյնպէս վախեցաւ։

Հոն չէր կարելի էդ աղջիկներին տեւական պահել մեր տանը։ Ասենք մի օր, տաս օր, մի ամիս պահեցիր մառանում, վե՞րջը...։ Թշնամիներն էլ անպակաս էին։ Ահմէտի հայրը, թէ՝ մի ճար տես էդ լակոտների համար։ Լրտեսներն էլ վխտում էին չորսդին։ Հո մի երեք-չորս հայի լակոտի համար մենք չէինք կարող մեր գլուխը ուրի տակ դնել։ Ու մի գիշեր Ահմէտը վճռեց, ես էլ չէի իմանում թէ ինչ, իսկ այդ գիշեր աղջիկները լացից մեր ուշքն ու միտքը տանում էին։ Ահմէտը փողոց գը-

նաց, վերադարձաւ շատ ուշ, կարգին հարբած էր։ Մտաւ ներս ու ասաց, թէ հայրիկն ու մայրիկը ինչ-որ տեղ սպասում են և ինքը պէտք է մէկ-մէկ տեղ հասցնի նրանց։ Ուրախացան։ Առաջինը վերցրեց ամենամեծին և գնաց դուրս, բաւական ժամանակ յետոյ վերադարձաւ և տարաւ երկրորդին, յետոյ էլ փոքր ընդմիջումով երրորդին։ Ամէն անգամ, որ ներս էր գալիս, աւելի էր մթագնած լինում դէմքը։ Չէի հասկանում, թէ ինչ կը կատարւի. բայց զգում էի, որ ինչ-որ ծանր բան

(Շար. տես էջ 4)

ՃԱՀԱԿԻՐ
ՕՐԳԱՆ ԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
29 ՅՈՒՆՎ. 1970

ԽՍՀՄ-Ի ՀԱՒԱՔԱԿԱՆԻ ՄԱՐԶՈՒՍՆԵՐԸ

ԵՐԵՒԱՆ, (Հ.Հ.Գ.).– Ծաղկաձորի ԽՍՀՄ-ի Մարզաւանը տարուայ գրեթէ բոլոր ամիսներուն հիւրեր կ'ընդունի ինչպէս մեր Հայրենիքի տարբեր վայրերէն, այնպէս ալ արտասահմանեան բարեկամ երկիրներէն։ Անոնց մեծ մասը կուգան Ծաղկունեաց լեռներու գրկին մէջ ստեղծուած հիանալի մարզակառոյցներու վրայ պարապելու, բարձրացնելու մարզական վարպետութիւնը։

Այս օրերուն այնտեղ կը գտնուին ԽՍՀՄ-ի մարմնամարզութեան տղամարդոց ու կանանց հաւաքական թիմերը։ Լաւագոյն մարզիկներու ու մարզուհիներու ուսումնամարզական պարապմունքներուն կը մասնակցին նաև մեր Հանրապետութեան ներկայացուցիչները՝ ԽՍՀՄ-ի Հաւաքականի անդամ, յինացատկի գծով երկրի ախոյեանուհի Տ. Տէր Ղուկասեանը, Է. Միքայէլեանը և Ս. Յովհաննիսեան։

ԱՍՖԱԼԴԻՑ ԴՈՒՐՍ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Բնութեան կապուած մարդիկ հաճոյքով են ուտում տարբեր տեսակի վայրի խոտերը ու մրգերը, որոնք շատ բազմազան ու առատ են և պարունակում հազար ու մի տեսակ կենսանիւթեր։

Այս անգամ, մեր հայրենիքի գեղեցկուհի՝ Սևանի հրապոյրների մասին խօսելը մի կողմ թողնենք։ Միայն երկու խօսք նրա կլիմայական յատկութիւնների մասին։

Կար ժամանակ, Սևանին մօտիկանալ, կարելի է ասել հնարաւոր չէր, տարերը պարսպապատել էին նրան։ Իր փոքրանալով, ամէն կողմից աւազոտ փլածներ բացուեցին ու նա դարձաւ հիւրընկալ։

Շատերը այն սխալ կարծիքին են, որ Սևանի կլիման խիստ է, քամին շատ ու ցուրտ է։ Դա ճիշդ կը լինի այն անփորձների համար, որոնք չգիտեն ո՞ր ամիսներին գնալ այնտեղ, ո՞ր ափերին տեղաւորուել և ո՞ր ժամերին ըղբօսնել...

Ցամաքայդէպս մեր ամենասիրած ու նախընտրած վայրերից մէկն է։ Օրեր շարունակ, վրանով մնում ենք այնտեղ ու լաւ ենք հասկացել Սևանի բուժիչ արժանիքները։ Մենք մի քանի անգամ աւելի ենք գերադասում Սևանի կլիման, իր նազելի իշխանով ու բուրումնաւէտ սարերով, քան Սև Ծովը, իր յարատև անձրևներով ու մգլոտած ափերով։

Մենք օգտակար ենք համարում, մեր կատարած մի քանի որսորդական ու ձկնորսական արշաւանքների նկարագրութեամբ, ծանօթացնել ու մտերմացնել ընթերցողներին ու շատերին անծանօթ մնացած այն վայրերի հետ, որոնց անմեկնելի հմայքը ոչ բոլորին է բախտ վիճակուել վայելելու։

Երեւան, 4-1-70 Ն. Գ.

ԽԱՉԻԿ ՓԻԼԻԿԵԱՆԻ ՄԵՆԱՀԱՄԵՐԳԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Մենահամերգին յաջողութեան մեծապէս նպաստեց Եգիպտական Երաժշտանոցի ուսուցիչներէն՝ հայրենի դաշնակահարուհի Էլէնա Միրզոյեանը իր իմաստուն և զգայուն նուագակցութեամբ։

Մեր ջերմ շնորհաւորութիւնները զոյգ արուեստագէտներուն։

Ե. Ց.

ՀԱՅՈՑ ԹԱՂԸ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

էր տեղի ունենում։ Զօրքորդին, փոքր երախային, որ ձախ այտին մի սիրուն, սիրուն խալ ունէր և որի արտևանունքները դեռ այդ օրերին չուք էին տալիս կոպերի վրայ, վերցրեց ձեռքերի վրայ եւ.

— Այշէ, չէի ուզում սրան էլ տանել, բայց կատարուածից յետոյ, ինչ արած, այլևս ուշ է, չեմ կարող...

— Իսկ ի՞նչ արեցիր միւսներին,- հարցրի ես զօղահար։

Խմած էր սաստիկ.– Ես ու հայրիկը վերջացրինք հաշիւը, պատասխանեց։

Իմ աչքերիս մշուշ իջաւ, սպիտակել և դողում էի ամբողջ մարմնով. Րէֆիկը նայեց ինձ և կախեց գլուխը։ Տանտիրուհին շուարած՝

— Ես կնիկ վիճակովս տոկացի, իսկ դու այր մարդ ես, նոյնիսկ չե՞ս կարող լսել,– ասաց մեղմ, խօսքն ուղղելով ինձ։

Ես կանգնեցի ոտքի և զսպելով յուզումս.

— Գնամ մի քիչ ման գամ.– ասացի.– բայց չասացիք, ի՞նչ է արել ձեր ամուսինը այդ փոքրիկ երեխային...

— Տուել է անծանօթ մի մարդու, թէ՛ առ, վերցրու, հայի լակոտ է և ինչ ուզում ես արա...

— Իսկ ի՞նչ է արել նա,– դողում էր ձայնս։

— Չենք իմանում և չիմացանք էլ։ Ամէտն էլ չէր յիշում

այդ մարդուն, շատ էր հարբած եղել էդ գիշեր, հաւատացէք, նա կեանքում մի անգամ էլ էդ գիշերուայ պէս հարբած չկար։ Նա լաւ մարդ էր, լաւ սիրող ամուսին՝ պատասխանեց ու պարկեշտ։

(Շար. 4)

ՎՐ. ԲԱՐՍԵՂ ԳԸՋԸԼԵԱՆ
ՕՐ. ՍԻԼՎԻԱ ՆԷՎՐԷԿԵԱՆ

խօսնցեալք

Գահիրէ–Աղեքս. 24-1-70

Մեր ջերմ շնորհաւորութիւնները խօսեցեալ զոյգին, Գըզըլեան եւ Նէվրէկեան ընտանիքներուն եւ ընտանեկան բոլոր պարագաներուն։

ՕՐ. ՆՈՒԱՐԴ ԹՐԱՅԵԱՆ
ՎՐ. ԱՐԹՕ ՃՈՃՌԵԱՆ

ամուսնացեալք

Գահիրէ–Աղեքս. 25-1-70

Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները նորապսակ ամոլին, Տէր և Տիկ. Արմէն Թրայեանին, Տէր և Տիկ. Կարապետ Ճոճռեանին, ինչպէս նաև ընտանեկան բոլոր պարագաներուն։

ՕՐ. ՄԱՐԳԱՐԻՏ ՋՕԼԱԳԵԱՆ
ՎՐ. ՍԱՐԳԻՍ Հ. ՎԱՐՁՊԵՏԵԱՆ

ամուսնացեալք

Գահիրէ–Աղեքս. 25-1-70

Մեր ջերմ շնորհաւորութիւնները նորապսակ ամոլին, Ջօլագեան և Վարձպետեան ընտանիքներուն և ընտանեկան բոլոր պարագաներուն։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԴԱՍԵՐԱՆՈՎ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Տէր և Տիկին Արտաշէս Գարտաշեան և դուստրը Անայիս (Փարիզ) 200 ե.գ. կը նուիրեն ի քաջալերութիւն սրահիս մշակութային գործունէութեան։

Տիկին Անահիտ Գապագեանի (ծնեալ Ակինեան) մահուան տխուր առթիւ, Պալաեան եղբայրներ իրենց զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնեն ողբացեալի ամուսնոյն, մօր, եղբօր՝ ընկ. Տիրան Ակինեանին և առ այդ փոխան ցաւակցական հեռագրի կը նուիրեն 300 ե.գ.։

Օր. Մարգարիտ Ջօլագեանի ընդ Պր. Սարգիս Հ. Վարձպետեանի բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ, կան խնդակցութեան կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Սարգիս Պալաեան 100
» » Նուպար Պալաեան 100
» » Ջաւէն Պալաեան 100

ԱՊԱՔԻՆՈՒՄ ԿԸ ՄԱՂԹԵՆՔ

Դամասկոսի մեր բարեկամներէն Պր Յովհաննէս Ծիվանեանի տիկնոջ՝ Սոնա Ծիվանեանի վիրաբուժական յաջող գործողութեան մը ենթարկուելուն առիթով, որ տեղի ունեցաւ Պէյրութի մէջ ձեռամբ Տոքթ Ն. Ծիտեճեանի, արագ ապաքինում կը մաղթենք։

ՈՂԲ. Գ. ԿԱԿՈՍԵԱՆԻ
ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

(Շար. Բ. էջէն)

Նոյն օրը Հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ նաև եգիպտահայ բարերար Պօղոս Նուպար որդւոյն՝ Առաքէլ Նուպարի և այլոց յիշատակին։

Եկեղեցին լի էր հաւատացեալներով։ Ներկայ էին Պատկ. Թեմական և Քաղաքական Ժողովներու ատենապետները, փոխ-ատենապետները՝ դիւանի լրիւ կազմերով, ազգային երեսփոխաններու ստուար թիւ մը, ինչպէս նաև ազգային վարժարաններու տնօրէնութիւնը, ուսուցչական կազմէն անդամներ և աշակերտութիւն։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ
Գ-ԱՀԻՐԷ

Կիրակի, 1 Փետրուար 1970, կ.ե. ժամը 6.30ին

ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Երոյթ կ'ունենայ

Եգիպտահայ ուխտաւորներէն և Աղեքսանդրիոյ Ազգային Երեսփոխան

ՊՐ. ՄԿՐՏԻՉ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԲԵՄՊԷՃԵԱՆ

(Ցատկապէս հրաւիրուած Աղեքսանդրիայէն)

Նիւթ ունենալով

«Տպաւորութիւններ Մայր Հայրենիքէն»

Պիտի ցուցադրուին

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՄԷՋ ՆԿԱՐԱՀԱՆՈՒԱԾ ԺԱՊԱՒԷՆՆԵՐ
ՊՊ. ԱՐԹՕ ՊԸԼԸՔՏԱՆԵԱՆԻ ԵՒ Օ ՆԻԿ ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆԻ ԿՈՂՄԷ

ինչպէս նաեւ

Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՊԱՏԱՐԱԳԷՆ ՄԱՍ ՄԸ

Նկարահանուած եգիպտահայ ուխտաւորներէն

ՊՐ. ԳՐԻԳՈՐ ՄԱՐԱԼԵԱՆԻ ԿՈՂՄԷ

Ներկայացումէն ետք՝

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՐԱԽՃԱՆՔ

Լահմաճունի սպասարկութիւն

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՍԻՐԱԼԻՐ ՀՐԱՒԷՐ ԲՈԼՈՐԻՆ

Կիրակի, 8 Փետրուար 1970, կ.ե. ժամը 7ին

Հրաւիրուած էք ներկայ ըլլալու

ԱՐԱՄԱՇՈՏ ՊԱՊԱԵԱՆԻ

ԿԵՆԴԱՆԻ ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼԸ

ՄԻԱՐԱՐ ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Կարեւոր ծանօթ.– Մասնաւոր հրաւէր ղրկուած չըլլալուն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ ընդունիլ։

ԴԵՐԱԿԱՏԱՐՆԵՐ

Ներկայացումէն ետք՝

ԽՐԱԽՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՐ

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ԹԵՄԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՎԵՐՋԻՆ ՆԻՍՏԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Քաղաքական Ժողովի ատենապետ Պր. Արթօ Պըլըքտանեան խօսք առնելով ղրուատեց Պատկ. Թեմական Ժողովի երեք բացակայ անդամները՝ ողբ. Սամաս Գալբագճեանը, ՊՊ. Վահրամ Մանուկեանը և Վահան Զէյթէնեանը ու գնահատանքի և շնորհակալութեան խօսքեր ուղղեց անոնց հասցէին։ Ան իր խօսքերը աւարտեց, յանուն ներկաներուն, կատարելով առողջութիւն մաղթելով Պատկ. Քաղաքական Ժողովի գանձապետ Պր. Վահան Զէյթէնեանին, որ ամիսներ առաջ ինքնաշարժի ծանր արկածէ մը հրաշքով ազատած էր և այժմ ապաքինումի շրջան մը կը բոլորէ հիւանդանոցին մէջ

Ս. Էջմիածինէն վերադարձած Պատգամաւորներու տեղեկագրի ընթերցում.–

Կարդացուեցաւ ընդարձակ և մանրամասն տեղեկագիրը՝ Պատկ. Թեմական Ժողովի կողմէ Ս. Էջմիածին Պատգամաւոր մեկնած երեք յարգելի երեսփոխաններուն։

Օրէնսդրական Գիրերու հարց.–

Կազմուեցաւ յանձնախումբ մը՝ յանձինս Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեանի, ՊՊ. Յովհ. Քեհեայեանի, Արթօ Պըլըքտանեանի Ներսէս Պետրոսեանի և Հայկազուն Քիւրքճեանի, որ յետ քննութեան պատրաստէ Գահիրէի Թեմին եօկարամեայ և գործօն մասնակցութիւն բերած անձնաւորութեանց ցանկ մը ու զայն ներկայացնէ Պատկ. Թեմական Ժողովին։

Դպրոցական հարցեր.–

Դպրոցական հարցերու քննարկման յանձնախումբին տեղեկագրին ընթերցումէն ետք, յայտարարուեցաւ՝ որ 26 Նոյեմբեր 1969ի Պետական պաշտօնաթերթին մէջ հրատարակուած կառավարչական հրամանագրի մը համաձայն, Գահիրէի Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի ճակատի հողամասէն մեծ մաս մը (մօտ 1200 ք.մ.) մտած է քաղաքի փըլանաւորման ծրագիրներուն մէջ և առ այդ մէկ տարի արգիլուած է որևէ շինութիւն կամ նորոգութիւն կատարել։ Ուստի, հիմնուելով քննարկման յանձնախումբին տեղեկագրին վրայ, առաջարկուեցաւ սկսիլ Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի Բարձրագոյն Նախակրթարանի երեք դասարաններուն փոխադրութեամբը՝ Հելիոպոլսոյ Նուպարեան Ազգային Վարժարանին մէջ և առ այժմ առկախել յանձնախումբի մնացեալ առաջարկութեանց քննարկումը, որդեգրումն ու գործադրումը։

Քաղաքական Ժողովի առաջարկով նիստը դռնփակի վերածուեցաւ դպրոցներու հարցին մասին առնուելիք որոշումը բանաձեւելու համար։

Ժողովը վերջացաւ ժամը 10ին։

Ցաւարտ արարողութեանց՝ եկեղեցիին մէջ ներկաները կողմէ ցաւակցութիւնները ընդունեցին Հայկական Ընթերցասրահի ղեկավարները։

ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چهاكير
جريدة أسبوعية
ص. ب ٢١١١ القاهرة ج ع م - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيرد بيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Ստեփանատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱՅԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 316 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 5 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1970

ՀԱՏԸ ՉԵՌՈՒՇ 3 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ.

عدد رقم ٣١٦ — الخميس ٥ فبراير ١٩٧٠

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՀԱՅՈՒՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

Մարդկային պատմութենէն քաղուած փորձառութեան վրայ հիմնուած խօսք մը կայ՝ որ կ՚ըսէ. «Ո՞վ է յաղթանակներու մասին խօսողը, դիմանալն է բաջութիւնը»։

Եւ պատմութեան մէջ արձանագրուած են ազգեր, որոնք իրապէս վախցած են յաղթանակներէ՝ այն մտահոգութեամբ որ նոյն այդ յաղթանակները իրենց կորուստը պիտի փութացնեն և անոնց պատճառաւ պիտի չկարենան դիմանալ, գոյատևել ու ստեղծագործել։

Նոյնպիսի վախեր չունեցաւ սակայն հայ ժողովուրդը ոչ մէկ դարու ընթացքին. ան չվախցաւ մանաւանդ պարտութիւններէ։ Ո՛չ միայն չվախցաւ՝ այլ կամաւորապէս ու հերոսաբար նետուեցաւ անհաւասար այնպիսի պայքարներու և պատերազմներու մէջ, որոնց արդիւնքն ու վախճանը գիտեր որ ի նպաստ իրեն չէին կրնար ըլլալ։

Բայց յանդգնութիւնն ու խիզախութիւնը ունեցաւ մղելու այդպիսի ճակատամարտներ, որովհետև հաւատացած էր որ դիմանալու և գոյատևելու քաջութիւնը ունէր ինք։ Վախ չունէր որ պատերազմական պարտութիւններն ու ձախողութիւնները քանի մը դարով կրնան կրճատել իր կեանքի թելը։

Որովհետև հայուն հոգեկան հաւատալիքներն ու արժանիքները, հանճարն ու ստեղծագործ ոգին կարելի չէ չափել ժամանակի մեր ըմբռնողութեամբ, կարելի չէ նիւթականացնել, կարծրացեալ մարմիններու վերածել և ի պահանջել հարկին ի սպառ բնաջնջել ու ոչնչացնել։

Չափազանցած կ՚ըլլանք արդեօք՝ երբ ըսենք որ հայուն հոգեկան անչափելի շնորհները անկիզբ են և անվախճան։ Այս հաստատումը կ՚ընենք համամարդկային ստեղծագործական պատմութեան վրայ հպանցիկ ակնարկ մը պատցնելէ ետք։

Պատմութեան մէջ արձանագրուած կարգ մը ազգեր ու ժողովուրդներ այսօր կը ճանչցուին միայն իրենց անուններով, բայց անոնց հետքն իսկ գոյութիւն չունի մեր երկրագունդին վրայ։ Հայ ժողովուրդն ալ անոնց ժամանակակից է. բայց միևնոյն ժամանակ ասպարէզ կը կարդայ ներկայ դարու յառաջադէմ հաւաքականութեանց հետ և շատ յաճախ ինքզինք կը պարտադրէ անոնց՝ շնորհիւ իր ստեղծագործ մտքին և հանճարեղ հոգիին բխած համամարդկային արժէքներով։

— «Ո՞վ է յաղթանակներու մասին խօսողը, դիմանալն է բաջութիւնը»։

Եւ հայ ժողովուրդը դիմացաւ դարերու և հասաւ այսօր։ Ան դէմ դրաւ բնաջնջման վայրագ ու բարբարոս ծրագիրներու իրագործման։ Այդ բոլորին դէմ դրաւ մահանալով և իր նիւթեղէն մարմինը պատարագելով այս անցաւոր կեանքի սեղանին վրայ։ Չյուսահատեցաւ, չնահանջեց, այլ իր աչքերը յառած զալիքին, պայծառ ապագային՝ հաստատ քայլերով յառաջացաւ և խոր յոյսով ու փառ երազներով ապրեցաւ։

Հայ ժողովուրդը դիմացաւ ժամանակին՝ որովհետև տեսիլք ունեցաւ եւ ոչինչ խնայեց անոր իրագործման ի խնդիր։ Եւ այդ տեսիլքի իրականացման ճամբուն ինկած մարտիկը դարձաւ հերոս, դարձաւ մարտիրոս, դարձաւ սուրբ։

Այդ տեսիլքը չէ՞ր որ հոգի մը դիւցազուններ, Վարդանանք, մղեց անհաւասար պայքարի՝ ընդդէմ մեծ Պարսկաստանին։ Անոնք անգոսնեցին վախն ու սարսափը, մարմնական տանջանքն ու մահը և իրենց ակար ուժերով դէմ դնել ջանացին պարսիկ հզօր բանակին՝ անոր առաջարկելէ ետք իրենց պարանոցներն ու մարմինները. բայց տեսիլքի իրագործման ճամբու խափանում երբե՛ք։ Անոնք ՈՉ ըսելու քաջութիւնը ունեցան Ցազկերտին, որ յաղթական դուրս եկաւ 451ի Վարդանանց ճակատամարտէն։

Եւ աւելի քան 15 դարեր պէտք եղան՝ որպէս զի այդ գոռոզ Ցազկերտին յաջորդները խոնարհեցնեն իրենց գլուխները և ընդունին որ Վարդանանք յաղթական հանդիսացած են այդ միջոցին ճակատամարտի ընթացքին։

Աւելի քան 15 դարեր անհրաժեշտ եղան ըմբռնել տալու ուրիշներուն՝ իրական կեանքի հայ ժողովուրդին ունեցած հասկացողութիւնը և հոգեկան արժէքները գերադասելու արդար գիտակցութիւնը։

Ժամանակին 100ամեայ յոբելեանի փառահեղ հանդիսութեանց օրերն էին։ Բազմաթիւ քաղաքներէ հրաւիրուած էին հայ թէ օտար բանաստեղծներ, գրագէտներ և այլ պաշտօնական անձնաւորութիւններ։ Հրաւէր ուղղուած էր նաև մեր դրացի Պարսկաստանին, և պարսիկ բանաստեղծ մը եկած էր ներկայացնելու իր ժողովուրդն ու պետութիւնը այդ տօնակատարութեանց։

(Շարունակութիւնը տես էջ 4)

«Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու կառավարութիւնը մեծագոյն պատասխանատուն է Միջին Արեւելքի տագնապին»

ՅԱՅՏԱՐԱՐԵՑ ՆԱԽԱԳԱՀ ԿԱՄԱԼ ԱՊՏԷԼ ՆԱՍԸՐ

Երկուշաբթի, 2 Փետրուար, երեկոյեան Գահիրէի մէջ բացումը կատարուեցաւ միջազգային խորհրդարանական համագումար ժողովին, մասնակցութեամբ 55 երկիրներէ ժամանած պատուիրակութիւններու։

ԱՄՀի Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասըր այս առթիւ ճառ մը խօսեցաւ, որուն մէջ շեշտեց մասնաւորաբար Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու կառավարութեան պատասխանատուութիւնը Միջին Արեւելքի ներկայ տագնապին։

Սիոնական շարժումին համառօտ պատմականը ընելէ ետք, ԱՄՀի նախագահը խօսեցաւ Իսրայէլի կողմէ յարուցուած 1948ի և 1956ի պատերազմներուն մասին։ Ապա խօսեցաւ 1967 Յունիս 5ի նախայարձակման պարագաներուն շուրջ և վեր առաւ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներուն Իսրայէլի տուած մեծ օժանդակութիւնները՝ զինուորական և քաղաքական, որոնց պատճառով տակաւին անլուծելի կը մնայ Միջին Արեւելքի տագնապը և անվերահաստատելի՝ խաղաղութիւնը։

«Մ. Նահանգները իրենց քաղաքականութեամբ մեծագոյն պատասխանատուութիւնը ստանձնած են Միջին Արեւելքի ներկայ և ապագայ դէպքերուն մէջ։ Մ. Նահանգներն են, որ զէնք կուտան բռնութեան ուժերուն, որպէսզի անոնք անարգել կարտարեն իրենց ոճրային արարքները։ Անոնք ոչ միայն զէնք կուտան, այլև քաղաքական և փրոփականտի մարզերուն մէջ կ՚օգնեն նախայարձակին, միշտ առելով, թէ կը ձգտին վերահաստատել խաղաղութիւնը։

«Մ. Նահանգները առատօրէն զէնք կը հայթայթեն Իսրայէլի, նոյնիսկ երբ ան գրաւման տակ կը պահէ արաբական հողերը։ Ահա այս իրողութիւնն է, զոր չենք կրնար բացատրել ուրիշ կերպով և զայն կը համարենք իբրև քաջալերանք մը յարձակման շարունակութեան և թշնամանք մը արաբ ազգին դէմ»։

«Այս պայմաններուն տակ, արաբ ազգին ուրիշ ընտրութիւն չի մնար, այլ շարունակել պայքարը մինչև վերջ, ինչ որ ալ ըլլան պահանջուած զոհողութիւնները»։

ՓԱՌԱՇՈՒՔ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

ՀՈԳՇ. Տ. ՆԵՐՍԷՀ ՎՐԴ. ԲԱՊՈՒՃԵԱՆԻՆ

ՏՐՈՒԵՑԱՒ ԾԱՅՐԱԳՈՒՆՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ

Գահիրէի հայութիւնը փոնական օր մը ապրեցաւ անցեալ Կիրակի, 1 Փետրուարին։ Արդարև, այդ օրը տեղի ունեցաւ Ծայրագունութեան աստիճանի տուչութիւն, համայնքէս յարգուած ու սիրուած Հոգշ. Տ. Ներսէհ Վրդ. Բապուճեանին։

Ի ներկայութեան Ազգային Իշխանութեան գրեթէ բոլոր անդամներուն և հաւատացեալներու հոծ բազմութեան մը՝ կատարուեցաւ եպիսկոպոսական հանդիսաւոր Պատարագ, մասնակցութեամբ դպրաց դասին և Նուպարեան Երգչախումբին, ղեկավարութեամբ Մօ. Ստ. Եակուբեանի։

Պատարագիչն էր Աղեքսանդրիոյ առաջնորդական փոխանորդ Գերշ. Տ. Զաւէն Եպիսկոպոս Չինչինեան, որ ի մէջ Ս. Պատարագի Ծայրագունութեան համար անհրաժեշտ տասը աստիճանները օրհնեց ու տուաւ Հոգշ. Տ. Ներսէհ Վարդապետին։ Սրբազան Հայրը խօսեցաւ նաև իմաստալից քարոզ մը։

Այս առթիւ, Աղեքսանդրիոյ Ազգ. Իշխանութիւնը կը ներկայացնէին Պատկ. Թեմական Ժողովի անդամներէն՝ ՊՊ. Լեւոն Հիւրմիւզ և Մկրտիչ Բեժպէճեան։

Այս հանդիսաւոր արարողութեանց ներկայ գտնուելու համար՝ Լիբանանէն Գահիրէ ժամանած էին Տ. Ներսէհ Վարդապետին եղբայրն ու մեծ մայրը։

Ցաւարտ Ս. Պատարագի՝ Ազգ. Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ տեղի ունեցաւ ընդունելութիւն մը, որուն ընթացքին առիթը ընծայուեցաւ հանրութեան շնորհաւորելու Տ. Ներսէհը այս երջանիկ առիթով։

Ներկաները հիւրասիրուեցան Եկեղեցւոյ Բարեզարդման Տիկնանց

Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին խորանին վրայ Հոգշ. Տ. Ներսէհ Վարդապետին Ծայրագունութեան աստիճանի շնորհման արարողութեան ընթացքին. պատարագիչ Գերշ. Տ. Զաւէն Եպս. Չինչինեան Աւետարան կը կարդայ։

(Լուսանկար ՔԵՐՈԲի)

Յանձնախումբին կողմէ։ Յանուն Ազգային Իշխանութեան՝ խօսք առաւ Պատկ. Քաղաք. Ժողովի ատենապետ Դր. Արթօ Պըլըքտանեան, որ դրուատելէ ետք Ներսէհ Ծ. Վարդապետին ազգանուէր և եկեղեցանուէր գործունէութիւնը, յայտնեց թէ Պատկ. Քաղաքական Ժողովի առաջարկով և Երուսաղէմի Պատրիարք Ամեն. Տ. Եղիշէ Ս. Արք. Տէրտէրեանի հաւանութեամբը որոշուեցաւ Ծայրագունութեան աստիճանի շնորհումը։ Ան յանուն Ազգ. Իշխանութեանց՝ շնորհաւորեց Հոգշ. Տ. Ներսէհը, տալէ ետք անոր կենսագրական համառօտ գիծերը։

Յաջորդաբար խօսք առին նաև ՊՊ. Հայկ Կոկանեան, Յակոբ Համբիկեան, Երուանդ Թաշճեան և իրենց կարգին շնորհաւորական արտայայտութիւններ ունեցան։

ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳ. ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹԸ Ի ՊԱՏԻՒ ՀՈԳՇ. Տ. ՆԵՐՍԷՀ Ծ. ՎՐԴ. ԲԱՊՈՒՃԵԱՆԻ

Եկեղեցական արարողութիւններէն ետք, ժամը 2ին, Գալուստեան Ազգային Վարժարանի

(Շար. տես էջ 2)

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Վարդանանց տօնին առթիւ «Չահակիր» ջերմօրէն կը շնորհաւորէ իր այն աշխատակիցները ու ընթերցող-բարեկամները, որոնք կը կրեն Վարդան, Ղեւոնդ, Վահան, Խորէն, Արշակ, Վազգէն, Գիւտ, Թաթուլ, Արտաշիր, Ներսէհ, Նմաւոն, Տաճատ, Ատոմ, Կարէն, Խորեն, Հմայեակ, Ներսէս, Արսէն, Շուշան եւ այլ հայկական անուններ, որոնք տարեդարձ չունին մեր օրացոյցին մէջ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Ս. Հայաստանի Կրօնական Հարցերու Խորհուրդի Նոր Նախագահը

Կը տեղեկանանք՝ որ հայրենադարձութեան եւ տեղաւորման կոմիտէի նախագահ՝ Սեւկէյ (Սարգիս) Գասպարեան, նախարարաց խորհուրդի որոշմամբ՝ երկրորդ անգամն ըլլալով նշանակուած է Մինիստրներու Սովետի կից Կրօնական Հարցերու Խորհուրդի նախագահ:

Կարլէն Դալլաքեան՝ որ երկար շրջանէ մը ի վեր կը վարէր նոյն կոմիտէի նախագահութիւնը, կոչուած է կարեւոր այլ պաշտօնի մը:

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՀԱՅ ԹԵՄԵՐՈՒՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԳԵՐՇ. Տ. ՏԻՐԱՅՐ Ս. ԵՊՍ. ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ ՍՈՒՐԲ ՔԱՂԱՔԻՆ ՄԷՋ

«Ջահակիր»ի Պուքրէշի թղթակիցը կը հաղորդէ իր 29 Յունուար 1970 թուակիր թղթակցութեամբ.

Ռումանիոյ և Պուլկարիոյ հայ թեմերու երիտասարդ առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպիսկոպոս Մարտիկեան, 1970 թուի Յունուարի 12էն ի վեր պաշտօնական այցելութեամբ կը գտնուի Սուրբ Քաղաքին մէջ, ուր հիւրն է Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարք՝ Նորին Ամենապատուութիւն Բարձրշ. Տ. Եղիշէ Ս. Արք. Տէրտէրեանի։

Երուսաղէմ իր ժամանման առաջին իսկ օրէն, մեր կորովի Առաջնորդ Սրբազան Հայրը արժանացաւ ջերմ ու անվերապահ ընդունելութեան, Սուրբ Քաղաքի հայութեան, Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութեան և Ամենապատիւ Պատրիարք Հօր կողմէ:

18 Յունուար 1970, Կիրակի օր, երեկոյեան Գերշ. Տ. Տիրայր Սրբազան, մեծահանդէս թափօրի ընկերակցութեամբ, Սուրբ Յակոբայ վանքէն ուղղուեցաւ դէպի Բեթղեհէմի Ծննդեան Ս. Այրը, ուր՝ Ամենապատիւ Պատրիարք Հօր անհանգստութեան պատճառաւ, Խթման արարողութիւններուն նախագահեց լուսարարապետ՝ Գերշ. Տ. Հայրիկ Ս. Արք. Արսլանեան։

Ծննդեան գիշերով, Բեթղեհէմի Ծննդեան Ս. Այրին մէջ, հաւատացեալներու խուռներամ բազմութեան ներկայութեան, հանդիսաւորապէս պատարագեց, Ջրօրհնէքը կատարեց ու պերճիմաստ քարոզ մը խօսեցաւ Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպս. Մարտիկեան։

Եկեղեցական արարողութիւններուն ներկայ գտնուեցան նոյնպէս հիւրաբար Սուրբ Քաղաք գտնուող, Հարաւային Ամերիկայի Հայրապետական Պատուիրակի Փոխանորդ՝ Հոգշ. Տ. Յարութիւն Ծ. Վրդ. Մուշեան և Կիպրոսի հայոց առաջնորդ՝ Հոգշ. Տ. Արսէն Ծ. Վրդ. Աւետիքեան։

27 Յունուար 1970 Երեքշաբթի օր, առաւօտեան, Ս. Ծննդեան ութօրեքին առիթով, Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպս. Մարտիկեան հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատոյց և քարոզեց Սուրբ Յարութեան Մայր Տաճարին մէջ: Սոյն եկեղեցական արարողութիւններուն ներկայ գտնուեցան Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութիւնը, գլխաւորութեամբ՝ Նորին Ամենապատուութիւն Բարձրշ. Տ. Եղիշէ Ս. Պատրիարք Հօր, ինչպէս նաև հաւատացեալ հոծ հասարակութեան։

Գերշ. Տ. Տիրայր Սրբազանի կրօնաշունչ և դաստիարակչական դասախօսութիւնները ունկնդրեցին Երուսաղէմի Ժառանգաւորացի սաները։

Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպս. Մարտիկեանի դէպի Սուրբ Քաղաք ուղեւորութեան մասին մանրամասնօրէն կը տեղեկագրենք մեր յառաջիկայ թղթակցութիւններով։

ԹՂԹԱԿԻՑ

Աղեքսանդրիոյ Ազգային Երեսփոխան Պր. ՄԿՐՏԻՉ ԲԵՄՊԷՃԵԱՆԻ ԵԼՈՅԹԸ ԳԱՀԻՐԷԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Ընդառաջելով Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահի Վարչութեան հրաւէրին, Կիրակի, 1 Փետր. 1970, կ.ե. ժամը 7ին Աղեքսանդրիոյ Ազգային երեսփոխաններէն Պր. Մկրտիչ-Անդրանիկ Բեմպէճեան ելոյթ ունեցաւ՝ վերջերս դէպի Ս. Էջմիածին կատարած իր ուխտագնացութեան և Մայր Հայրենիքէն ստացած իր տպաւորութիւններուն մասին։

Պր. Մկրտիչ Բեմպէճեան ելոյթի պահուն

Ներկայ էին Գահիրէի Պատկ. Թեմական Ժողովի ատենապետ Պր. Յովհ. Քէհեաեան, ազգային երեսփոխաններ, մշակութային միութեանց և մամուլի ներկայացուցիչներ, մտաւորականներ, երկսեռ երիտասարդութիւն և հոծ թիւով հետաքրքիր հասարակութիւն մը։

Երեկոյթին բացումը կատարեց սրահի վարչութեան ատենապետ ընկ. Եղնիկ Վեցիկեան։

Ապա օրուան բանախօսը բեմ հրաւիրուեցաւ ու մօտ ժամ մը եւ քառորդ կարդաց մեծ խնամքով պատրաստուած իր պատկերալից և բովանդակալից գրութիւնը (այս գրութիւնը պիտի հրատարակենք առանձինն):

Պր. Մկրտիչ Բեմպէճեանի ելոյթի վերջաւորութեան՝ ներկաները ջերմօրէն ծափահարեցին ու շնորհաւորեցին զինքը։

Դադարէն ետք՝ հանդիսականներուն ցուցադրուեցան շարժանկարային զանազան ժապաւէններ, նկարահանուած եւ սիրայօժար տրամադրուած Ազգ. պատգամաւորներ ՊՊ. Յովհ. Քէհեայեանի, Արթօ Պըլըքտանեանի, ինչպէս նաև ուխտաւորներ Գրիգոր Մարալեանի և Ֆիլիփ Ասատուրեանի կողմէ, որուն նկարահանած այս ժապաւէնը տրամադրուած էր Աղեքսանդրիոյ Ազգային Իշխանութեան կողմէ։

Ներկաները մօտ երկու ժամ դիտեցին այս հետաքրքրական ժապաւէնները, որոնց աւարտին ծափերով իրենց շնորհակալութիւնները յայտնեցին զանոնք տրամադրող ազգայիններուն։

Հայկական երաժշտութեամբ, հայրենիքի բարի խապրիկներով և հայրենի գունաւոր տեսարաններով համադրուած այս հայկական երեկոյթը վերջացաւ կէս գիշերուան մօտ։

«ՍՈՎԵՏ. ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ՕՐԱԹԵՐԹԻ ՆՈՐ ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏԸ

ԵՐԵՒԱՆ, (Հ.Հ Գ.).— Լորիս Կրոյեան նշանակուած է Հայաստանի կոմկուսի կեդրոնական կոմիտէի, Հայկական ԽՍՀ գերագոյն խորհուրդի և Նախարարաց խորհուրդի գլխաւոր պաշտօնաթերթ «Սովետ. Հայաստան» օրաթերթի խմբագրապետ: Ան մինչ այդ, երկար տարիներ, եղած է երիտասարդական «Աւանգարդ» թերթի պատասխանատու խմբագիր։

Հոգշ. Տ. Ներսէս Վրդ. Բապուճեանի տրուեցաւ Ծայրագոյն Վարդապետութեան աստիճան

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

ճաշասրահին մէջ տեղի ունեցաւ ճաշկերոյթ մը ի պատիւ Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապուճեանին, կազմակերպութեամբ Գահիրէի Ազգային Իշխանութեան։

Ներկայ էին Աղեքսանդրիոյ Առաջնորդական Փոխանորդ Գերշ. Տ. Զաւէն Եպս. Չինչինեան, Գահիրէի Առաջնորդական Փոխանորդ Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեան, Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապուճեան, տիրամայրը, Հայր Սուրբին եղբայրն ու մեծ մայրը, Պատկ Թեմական և Քաղաքական Ժողովներու ատենապետները ու անդամներէն շատերը իրենց տիկիններով, ազգային բարերար Տէր և Տիկին Զարեհ Սագայեան, ինչպէս նաև մամուլի ներկայացուցիչներ և Վարժարանի Վարչական Տնօրէնը։

Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի Տիկնանց Խնամակալութեան ժրաջան և գործունեայ տիկինները անձամբ կը սպասարկէին ներկաներուն՝ իրենց իսկ ձեռքերով պատրաստած համեղ ու ճոխ կերակուրները։

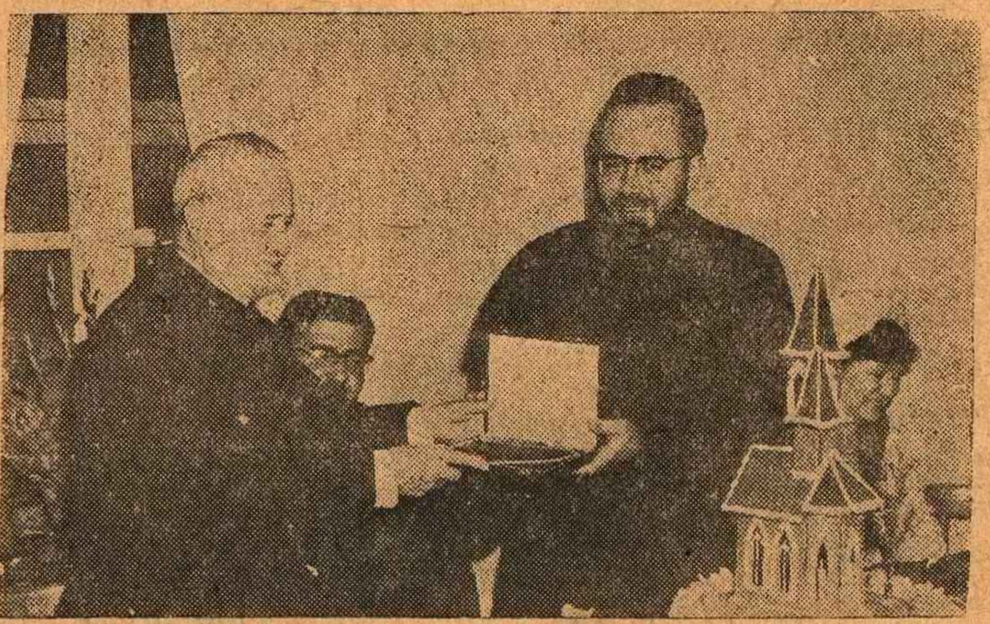
Ճաշկերոյթի ընթացքին բաժակաճառեր և շնորհաւորական խօսքեր եղան ՊՊ. Արթօ Պըլըքտանեանի, Կայծ Կոկանեանի, Յակոբ Համբիկեանի, Սարգիս Պալեանի, Աղեքս. Պատկ. Քաղաքական Ժողովի փոխ-ատենապետ Պր. Լեւոն Հիւրմիւզի եւ ի վերջոյ Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեանի կողմէ:

Այս առթիւ Գահիրէի Ազգային Իշխանութեան կողմէ իբր յիշատակ լանջախաչի համար ոսկեայ շղթայ մը նուիրուեցաւ Հայր Ներսէս Վարդապետին։

Վերջին խօսողը եղաւ Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վարդապետ. Ան իր շնորհակալական խօսքերը ըրաւ Երուսաղէմի Պատրիարք Ամեն. Տ. Եղիշէ Ս. Արքեպիսկոպոսին եւ Գահիրէի Պատկ. Քաղաքական Ժողովին, ապա խօսեցաւ վարդապետական կոչումի նուիրականութեան, Տաթեւի վանքի և Գրիգոր Տաթեւացիի մասին, բացատրելով Ծայրագոյնութեան աստիճանին իմաստասիրական և գիտական արժէքները, ու իր խօսքերը վերջացուց անգամ մը եւս ուխտելով հաւատարմօրէն ծառայել հայ եկեղեցիին, հայ ժողովուրդին և հայ հայրենիքին։

Մեներգեց Տիկին Նատիա Գուբթեաեան։

Պողարաշխութեան ընթացքին Հայր Ներսէս կտրեց հսկայ կարկանդակը, որ այս ուրախ առթիւ պատրաստուած էր։

Ճաշկերոյթի վերջաւորութեան՝ Գահիրէի Առաջնորդական Փոխանորդ Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեան Ազգային Իշխանութեան կողմէ նուիրուած ոսկեայ շղթան կը յանձնէ Հոգեշնորհ Հայր Սուրբին։ (Լուսանկար ՔԵՐՈԲի)

Ճաշկերոյթի ընթացքին առնուեցան յիշատակի լուսանկարներ։

Գերշ. Տ. Զաւէն Եպս. Չինչինեանի «Պահպանիչ»ով վերջ գտաւ այս գեղեցիկ ընդունելութիւնը և ներկաները անգամ մը եւս շնորհաւորելէ ետք Հոգշ. Հայր Ներսէս Ծ. Վարդապետը, տիրամայրը և ազգականական պարագաները, հրաժեշտ առին վարժարանէն։

ԶՈՒԻՑԵՐԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

Ստորեւ կու տանք տեղեկութիւններ զուիցերահայ մեր գաղութին մասին, որ կ՚ապրի իր վերակազմակերպչական շրջանը եւ վստահ ենք որ նոյն թափով, կորովով եւ եռանդով պիտի շարունակէ իր ազգային գործունէութիւնը։

Յունուարի 5ի երեկոյեան ժամը 5ին, Ժընեւի Ս. Յակոբ Եկեղեցւոյ մէջ առաջին անգամ ըլլալով Ծննդեան ճրագալոյցի արարողութիւն տեղի ունեցաւ։ Պատարագեց Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վարդապետ: Քարոզի փոխարէն Հայրապետական բարի մաղթանաց գիրը ընթերցուեցաւ պատարագիչ Հայր Սուրբին կողմէ։ Յաւարտ Ս. Պատարագի՝ Ս. Ծննդեան Նախատօնակի արարողութիւն կատարուեցաւ։ Երեկոյեան խորհրդաւոր այդ պահուն հոծ թիւով հաւատացեալներ փութացած էին Ս. Ծննդեան աւետիքը ստանալու։

Յունուարի 6, Ծնունդ և Մկրտութիւն Յիսուսի Քրիստոսի։ Ըստ վաղեմի աւանդութեան՝ կատարուեցան օրուան արարողութիւնները։ Պատարագեց Ներսէս Ծ. Վարդապետ: Հայր Ներէն առաջ Հայր Սուրբը յաւուր պատշաճի քարոզեց, բնաբան ունենալով, «Փառք ի բարձունս Աստուծոյ և յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն» պատգամը Աստուածային։

Յաւարտ Ս. Պատարագի՝ Ջրօրհնեաց կարգը կատարուեցաւ հանդիսաւորապէս, սրտայոյզ աղօթքներով, տաղերով և շարականներով։ Ծննդեան տօնի առթիւ մեծ թիւով հաւատացեալներ փութացած էին եկեղեցի, հակառակ աշխատանքի օր ըլլալուն:

*

Հաճոյքն ունինք մեր գաղութի յարգելի անդամներուն յայտնելու, որ անցեալ Նոյեմբերի վերջին՝ կազմակերպուած ՔԵՐՄԵՍի նիւթական արդիւնքը ևս բարոյականի կողքին հրաշալի է եղած։ Ընդհանուր եկամուտ 28259.25 ֆրանք։ ՔԵՐՄԵՍի կազմակերպումին համար ծախսուած է 5086.95 ֆրանք: Զուտ եկամուտ մնացած է 23172.30 ֆրանք։ Խորին շնորհակալութիւններ Տիկնանց Յանձնախումբին և անդամներուն, ինչպէս նաև բոլոր անոնց, որոնք անշահախնդրաբար աշխատեցան ՔԵՐՄԵՍի յաջողութեան համար։

Ի նշան շնորհակալանքի, ՔԵՐՄԵՍի կազմակերպիչ մարմիններուն ի պատիւ ճաշկերոյթ մը տրուեցաւ Յունուարի 13ի երեկոյեան՝ Գոլինկի Պրն. Վահրամ Մուրատեանի ճաշարանին մէջ:

Փոհունակութեամբ սրտի, շնորհակալութիւն կը յայտնենք բոլոր անոնց, որոնք նիւթապէս և բարոյապէս զօրավիգ կը կանգնին մեր նորակերտ Եկեղեցւոյ պայծառութեան:

Մեր խորին երախտագիտութիւնը կը յայտնենք Ս. Երուսաղէմայ Պատրիարքարանին, որ

(Շար. տես էջ 6)

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ
ՀՈԳՇ. Տ. ՆԵՐՍԷՍ Ծ. ՎՐԴ. ԲԱՊՈՒՃԵԱՆԻ ՀԵՏ

25 Դեկտեմբեր 1967ին էր որ Հոգշ. Տ. Ներսէս Վրդ. Բապուճեան կը դիմաւորուէր Գահիրէի միջազգային օդանաւակայանին մէջ։ Ան կու գար Երուսաղէմէն եւ պաշտօնի կոչուած էր Գահիրէ մէջ՝ գաղութիս Ազգ. Իշխանութեան կարգադրութեամբ։

Հոգշ. Հայր Սուրբը անծանօթ մը չէր մեզի, ան եւ Հոգշ. Տ. Գէորգ Ծ. Վրդ. Կարապետեան միասնաբար նոյն տարուան Ս. Զատկուան արարողութեանց համար հրաւիրուած էին Գահիրէ եւ յաջողութեամբ պաշտօնավարած եւ քարոզած։

Հակառակ անոր որ Հայր Ներսէսին առաջարկուած էին արեւմտեան քանի մը քաղաքներու հոգեւոր հովուութեան պաշտօններ՝ ան նախընտրած էր մեր գաղութը, ծանօթ ըլլալով հանդերձ անոր վիճակուած ոչ յուսադրիչ նկարագրին։

Եւ աւելի քան երկու տարիներ ան կը գտնուի մեր մէջ։ Անշուշտ այդ ժամանակաշրջանը անհրաժեշտ չէր մօտէն ճանչնալու համար Հոգշ. Հայր Սուրբը, որ առաջին հանդիպումէն իսկ իր համեստ այլ հաղորդական բնաւորութեամբ, մանաւանդ հայկական եւ ընդհ. եկեղեցագիտական իր լայն ծանօթութիւններով կը տպաւորէ եւ կը գրաւէ խօսակիցը։

Երկու տարիներու ընթացքին Հոգշ. Հայր Ներսէս ծառայեց գաղութիս անձնուիրութեամբ եւ զոհաբերական ոգիով։ Իրեն վստահուեցան Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի Կրթական Տնօրէնի եւ Հայց. Եկեղեցւոյ Կիրակնօրեայ Դպրոցի Վարիչ-Տնօրէնի պատասխանատու պաշտօնները, զորս մինչեւ օրս կը վարէ ձեռնհասութեամբ եւ պարտականութեան խոր գիտակցութեամբ։

Հայր Սուրբին իմաստալից քարոզները եւ խոր ուսումնասիրութեան արդիւնք հանդիսացող դասախօսութիւնները ունկնդրուած են հետաքրքրութեամբ եւ գոհունակութեամբ։

Եւ որպէս վարձատրութիւն Հայր Ներսէսի եկեղեցանուէր եւ ազգանուէր գործունէութեան՝ քաղաքիս Ազգ. Իշխանութիւնը դիմեց Երուսաղէմի Պատրիարքին՝ որպէսզի անոր Ծայրագունութեան աստիճան շնորհելու արտօնութիւն տայ։ Ամենապ. Տ. Եղիշէ Ս. Արք. Տէրտէրեան սիրով ընդառաջած է այս խնդրանքին։

Անցեալ Կիրակի, 1 Փետր. 1970, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ, Ս. Պատարագի ընթացքին, ձեռամբ Աղեքսանդրիոյ Առաջ. Փոխ. Գերշ. Տ. Զաւէն Ս. Եպս. Չինչինեանի, տեղի ունեցաւ ծայրագունութեան տուչութիւնը։

Այս առիթը պատեհ նկատելով՝ Հոգշ. Ծայրագոյն Վարդապետին դիմեցինք՝ որպէսզի մեր ընթերցողները հետաքրքրող նիւթերու մասին հարցազրոյց մը ունենանք։

Որոշեալ օրը ներկայացանք Հոգշ. Տ. Ներսէս Վարդապետին, որ մեզ սիրով դիմաւորեց։

— Ամէն բանէ առաջ «Ջահակիր»ի խմբագրական կազմին, աշխատակիցներուն եւ ընթերցողներուն կողմէ կը շնորհաւորենք ձեզ՝ ձեր ծայրագունութեան աստիճանի ստանալուն առթիւ։

— Շնորհակալ եմ։

— Բարի եղէք կենսագրական ամփոփ գիծերով ներկայացնել դուք ձեզ։

— Ծնած եմ 1933 թուականին, Աղեքսանտրէթ։ 1939ին՝ երբ այդ քաղաքը Թուրքիոյ մաս կազմեց, ընտանեօք փոխադրուեցանք Լիբանանի մայրաքաղաք Պէյրութ։ Նախնական կրթութիւնս ստացած եմ Պէյրութի Նոր Մարաշ թաղի Ս. Քառասուն Մանկանց դպրոցին մէջ։ Շրջանաւարտ ըլլալէ ետք՝ 1946ի աշնան մտած եմ Անթիլիասի դպրեվանքը կրօնաւորելու փափաքով։ 1953ին սարկաւագ ձեռնադրուած եմ, տարի մը ետք կուսակրօն եկեղեցական։ 1954-57 վարած եմ վանական ու ուսուցչական պաշտօններ։ 1957ին անցած եմ Երուսաղէմ, ուր առաւելաբար ուսուցչական պաշտօնով զբաղած եմ։ Հոն է որ ներկայացուցած եմ վարդապետական աւարտաճառս՝ իբրեւ նիւթ ունենալով «Յովհաննէս Օձնեցի Կաթողիկոս» (կեանքը, գործերը եւ մատենագրական աշխատութիւնները), եւ ստացած եմ վարդապետական գաւազանի իշխանութիւն։

1960ի աշնան մեկնած եմ Պելճիքա, ուր որպէս Նուպարեան սան, երկու տարի հետեւած եմ Լուվէնի Համալսարանի իմաստասիրութեան դասընթացքներուն, վարելով միեւնոյն ժամանակ Պելճիքայի հոգեւոր հովուութիւնը։

Փարիզի Հայրապետական Պատուիրակ Գերշ. Տ. Սերովբէ Սրբազանի կարգադրութեամբ՝ 1962ին անցած եմ Փարիզ եւ ուսումս շարունակած եմ Ֆրանսայի մայրաքաղաքի «Էնսթիթիւ-Գաթոլիք»ի մէջ՝ հետեւելով աստուածաբանութեան դասընթացքներու։ 1964ի աշնան յաջողապէս ներկայացնելով քննութիւններս՝ ստացած եմ «Պսակաւոր Աստուածաբանութեան» տիտղոսը (Bach. of Theology)։

Ուսանողութեան շրջանիս, Փարիզ, զբաղած եմ նաեւ հովուական գործերով։

Երուսաղէմի Ամենապ. Պատրիարք Սրբազան Հօր կարգադրութեամբ՝ 1964ին մեկնած եմ Երուսաղէմ իբրեւ դասախօս ընծայարանի։

— Ի՞նչ նիւթեր դասաւանդած էք։

— Իմաստասիրութեան պատմութիւն, ընդհ. Եկեղեցւոյ պատմութեան, Սուրբ Գիրք, կրօնից պատմութիւն։ Նոյն շրջանին, Թարգմանչաց երկրորդական վարժարանին մէջ եւս ստանձնած եմ գրաբարի, Հայց. Եկեղեցւոյ պատմութեան եւ մատենագրութեան նիւթերը։

1966-67ին եղած եմ նաեւ Երուսաղէմի դպրեվանքին ընծայարանի եւ Ժառանգաւորացի տեսուչ։

Երուսաղէմ գտնուած շրջանիս (1964-67) հետեւած եմ Տոմինիկեաններու Սուրբ Գրոց դպրոցի (Ecole Biblique) դասընթացքներուն եւ աշխատակցած եմ «Սիոն» ամսագրին՝ Սուրբ Գրական յօդուածներ ստորագրելով։

— Կրնայի՞ք կարգ մը բացատրութիւններ տալ վարդապետական աստիճաններու մասին։

— Վարդապետութիւնը Ս. Գիրքը բացատրելու, մեկնաբանելու, քարոզելու եւ ուսուցանելու իշխանութիւնն է։ Վարդապետական աստիճանները ծագում առած են Տաթեւի հռչակաւոր համալսարանին մէջ, ԺԴ. դարու մեծ աստուածաբան Գրիգոր Տաթեւացիի կողմէ հաստատուած։

Վարդապետութիւնը 14 աստիճաններէ կը բաղկանայ, որոնցմէ չորսը վարդապետական մասնաւոր իշխանութիւններ են, իսկ տասը՝ Մեծ կամ Ծայրագոյն Վարդապետութեան։

Տաթեւի Համալսարանի կարգադրութեամբ այս աստիճանները

ՀՈԳՇ. Տ. ՆԵՐՍԷՍ Ծ. ՎՐԴ. ԲԱՊՈՒՃԵԱՆ

կը տրուէին իրապէս զարգացած, գիտուն եւ աստուածաբան վարդապետներու, որոնք իբրեւ աստուածաբան՝ երբեմն աւելի հեղինակութիւն կ'ունենային քան եպիսկոպոսները։

— Բոլոր եպիսկոպոսները կրնա՞ն տալ Ծայրագունութեան աստիճանը։

— Ո՛չ։ Ըստ հայ եկեղեցւոյ կանոններուն՝ այս աստիճանը կրնան տալ այն եպիսկոպոսները, որոնք արդէն իսկ ունին Ծայրագունութեան աստիճան։

— Ի՞նչ նիւթեր կը հետաքրքրեն ձեզ։

— Ուսանողութեան շրջանէս ի վեր իմաստասիրական, աստուածաբանական եւ Սուրբ Գրական նիւթերը աւելի կը հետաքրքրեն զիս։ Մօտէն կը հետաքրքրուիմ մանաւանդ վերջին շրջանի հեղինակներով, որոնք արդի ընկերութիւնը յուզող իմաստասիրական եւ կրօնական հարցերով կը զբաղին եւ կ'ուզեն ձեւով մը հաշտեցնել քրիստոնէական կրօնքը արդի աշխարհին հետ։

— Հրատարակած կամ հրատարակելի հեղինակութիւններ ունի՞ք։

— Հրատարակելիք ուսումնասիրութիւններ ունիմ, ինչպէս օրինակ վարդապետական թէզս եւ այն նիւթերը՝ որոնք պատրաստած եմ Երուսաղէմի մէջ դասախօսած շրջանիս։

— Կը մաղթենք որ շուտով լոյս տեսնեն այդ օգտակար ուսումնասիրութիւնները։ Ի՞նչ կը մտածէք «էքիւմենիք» շարժումին մասին։

— 20րդ դարու կրօնական կեանքի ամենէն կարեւոր երեւոյթներէն մէկը «էքիւմենիք» այս շարժումն է, որ ծնունդ առած է 1910ական թուականներուն եւ ապա հետզհետէ զարգացած։ Այս շարժումը կարեւոր կը նկատուի այն տեսակէտով՝ որ կը նպաստէ զանազան եկեղեցիներու մերձեցման եւ իրարհասկացողութեան, ինչպէս նաեւ փոխադարձ ծանօթացման։

Միջին դարու եկեղեցիները կղզիացած եւ իրարմէ անջատ ապրած են եւ զիրար ճանչնալու

(Շար. տես էջ 4)

ԵՐԳԻ ՄԸ ՀԱՄԱՐ, ՈՐ ՉՔԱՑԱՒ ՉԾԱՂԿԱԾ

Կրկնակ պարտականութիւն մը զիս կը մղէ կսկիծի եւ սուգի այս տողերը գրի առնելու մահուանը առթիւ սքանչելի այն երիտասարդին, որ յանկարծ՝ իբր խոստում մը յայտնուեցաւ եւ անհետացաւ չիրագործուած։ Այդ երիտասարդը Գէորգ Կակոսեանն էր։

Մէկը այն նոր փառքերէն, որ կոչուած էր դառնալու հայ երգին համար, իր սկզբնական քայլերուն մէջ իսկ հանդիսանալով հայ երգին լաւագոյն կատարողներէն մին, որպէսզի օր մը դառնար հայ երգի մեծագոյն վարպետներէն մին։

Եւ եթէ երգը գերագոյնն է այն գանձերուն՝ զոր հայ ժողովուրդը հասցուցեր է մեզ՝ դարէ ի դար փոխանցելով, եւ որ նոր օրերու ալ կռուաններէն մէկը պիտի հանդիսանայ մեր ազգային տեւականացման՝ աշխարհի վրայ կարելի է ուրեմն երեւակայել կորուստը՝ զոր հայ ժողովուրդը ունեցաւ, յանձին տաղանդաւոր այս երիտասարդին։

Ան անդարձ կը բաժնուի մեզմէ, երբ վառուած երիտասարդական եռանդով, կը պատրաստուէր նետուիլ ասպարէզ, զինք լսողները սքանչացուցած ըլլալով արդէն իր անդրանիկ ելոյթներուն մէջ իսկ։ Կը բաժնուի անդարձ, երբ այնքան կարօտ էր հայ երգը իր նման առաքեալներու, իր հմայքը բաշխելու համար սփիւռքի հայ զանգուածներուն եւ օղակ դառնալու համար, միշտ հայ երգի միջոցաւ, հայ հայրենի երկրին եւ հայ գաղութներուն միջեւ, հայ հին աւանդութեանց եւ նոր օրերու մեր կարօտին միջեւ։

Ու խորհրդաւոր է զուգադիպութիւնը, որ ան հող կը մտնէ ճիշդ այն օրերուն, երբ տօնական ցնծութեանց մէջ է հայ հայրենիքը, եւ երբ հայ երգը որեւէ ատենէ աւելի կը հնչէ բոլոր այն վայրերուն մէջ, ուր հայ շունչ մը կ'ապրի։

Հայ երգին եւ անոր հետ միասին հայ ժողովուրդին կրած կորուստը յիշատակելու այս առիթով, չեմ կրնար չանդրադառնալ նաեւ այն օրերուն, երբ ողբացեալ այս երիտասարդը, դեռ իր ասպարէզին խանձարուրին մէջ, եկաւ Պուքրէշի հայ եկեղեցւոյ կամարներուն տակ Աստուծոյ բարձրացնելու իր անուշ ձայնը։

Իր սկսնակի ելոյթները ունկնդրած ըլլալով, Պուքրէշի մեր եկեղեցւոյ մէջ, մեզի համար բացառիկ անակնկալ մը պիտի ըլլար զայն ողջունել, տարիներ յետոյ արդէն հասունցած եւ գործունէութեան ասպարէզ մտած, նաեւ հայ երկնքի տակ, ուր՝ 1969 թուի աշնան, մեզ առիթը տրուեցաւ վայելելու իր չքնաղ ձայնը «ԱՂԹԱՄԱՐ»ի սրահին մէջ, դէմ յանդիման մեր անմահ Սեւանին ու Գեղամայ յաւիտենական սարերուն եւ ներկայութեան՝ Փրոֆ. Գէորգ Նալպանտեանի, Պր. Սարգիս Սարգիսեանի եւ Պր. Գէորգ Տարօնիի։

Փոխարէն յափշտակութեան այն վայրկեաններուն՝ զոր մեզ պարգեւեցիր սիրելի Գէորգ, թոյլ տուր որ «ՀՈԳՒՈՑ» մը մրմնջեմ հոգիիս խորքէն, մաղթելով՝ որ քեզ ծածկող հողը միշտ թեթեւ ըլլայ, որպէսզի քեզ միշտ հասնին հայ երաժշտութեան սրբազան մեղեդիները եւ քունդ օրրեն անդենականին մէջ։

ՏԻՐԱՅՐ ԵՊՍ. ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ

Պուքրէշ, 10-1-70

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՈԳԵԿՈՉՈՒՄ
(ՈՂԲ. ՄԱՄԱՍ ԳԱԼԲԱԳՃԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆՔԻՆ ԱՌԹԻՒ)

Տխուր բայց նուիրական պարտականութիւն է որ հայ մամուլը իր սիւնակները սիրայօժար տրամադրէ յիշատակի գրութիւններու՝

ՈՂԲ. ՄԱՄԱՍ ԳԱԼՓԱԳՃԵԱՆ

նուիրուած մանաւանդ արժանաւոր հայերու, որոնք ամբողջութեամբ կամ մասամբ նիւթական, ֆիզիքական եւ մտային իրենց կարողութիւնները սփիւռքի մէջ ի սպաս դրած են հայապահպանման վսեմ գործին։

Վերջերս մահացած եգիպտահայ համեստ բայց ազգասէր հայու մը՝ ողբացեալ Մամաս Գալբագճեանի մահուան քառասունքին առթիւ կ'արժէ անգամ մը եւս արտայայտուիլ անոր ազգասիրական զգացումներուն եւ մարդասիրական գործին մասին, որ ողբացեալը կատարեց իր կեանքի ամբողջ տեւողութեան ընթացքին։

Որբն ու աղքատը, երիտասարդն ու ծերը, մշակութային ակումբն ու մարզարանը, եկեղեցին ու բարեսիրական միութիւնը անպայման երախտագիտական պարտք մը ու իրենց օգնութեան հասնող ազգասէրի մը բարի յիշատակը ունին հանդէպ ամէնքին կողմէ սիրուած եւ յարգուած Մամասին, որ եղաւ շատերու բարեկամ, ոմանց խորհրդատու, այլոց օգնական, ծերերու եւ հիւանդներու հաւատար հայր եւ նման բազմապիսի արժանիքներով օժտուած հայ մը։

Իր կեանքի վերջին տարիներուն՝ ողբացեալին նուիրեալ գործունէութիւնը «Այծեմնիկ» Տիկնանց Միութեան ծիրէն ներս, մանաւանդ «Կարապետ Աղա Աբիկեան» Հանգստեան տան իր ամբողջական նուիրուածութիւնը, պարտք կը դնէ այդ միութեան վրայ՝ որ գոնէ յետ մահու միութեան բարերարի պատուաբեր կոչում տայ ողբ. Մամաս Գալբագճեանին։

Ազգին ծառայած նման հայորդիներու յիշատակը երկար, շատ երկար կ'ապրի եւ պիտի ապրի ներկայ եւ ապագայ սերունդներու հետ։

Զ. Գ.

ՍՏԱՑԱՆՔ

Շնորհակալութեամբ ստացանք երգահան-խմբավար Աշոտ Պատմագրեանի վերջերս լոյս տեսած «Suite»ը (դաշնամուրի համար)։ Այս ճաշակաւոր տպագրութեան կ'ընկերակցի նաեւ նոյն յօրինումին սկաւառակը՝ Երեւանի Երաժշտանոցի Փրոֆ. Սեդա Սահարունիի նուագակցութեամբ։

ԳԵՂԱՄ ՍԵՒԱՆ

Հայոց թաղը
ERMENİ MAHALLESİ

(ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ)

Ձօն քրոջս՝ Եփրաքսիին, որը հազիւ ութ տարեկան էր, երբ անցաւ անապատի աւազներից, իր վեց տարեկան եղբօր՝ Մինասի հետ: Ես՝ նրանց հարազատը, լսեցի այդ բոլորը շատ ուշ, ես ուշ ծնուեցի եւ այդպէս էլ ինձ համար իմ քրոջ ու եղբօր ճակատագրերը մնացին անյայտ։ Քոյրս, ասում են, սիրուն մի խալ ունէր ձախ այտի վրայ...

Ես գրեթէ խուճապահար դուրս նետուեցի տնից, պրկուած էր գլուխս, քայլերս ակամայից ինձ առաջնորդեցին այնտեղ... հայոց թաղը... Մութ էր փողոցը, ամայի, տներից աղօտ լոյսեր միայն դուրս էին տալիս իրենց դեղնաւուն ցոլքը: Մի տեղ տասնեակ մարդիկ ինչ որ մի բան էին ընթերցում. Մօտեցայ դրանը և ականջ դրի... «Ղուրանից» հատուածներ էին նե֊գում...

Զգիտեմ ինչպէս, ներքին ինչպիսի դրդմամբ, ոտքերս կանգ առան մի տան առմին և ես սեղմեցի զանգը: Ոչ մի չչուկ, դրան կողքին մի փողոցային գորշաւուն լապտեր լուսաւորում էր հազիւ շրջակայքը: Էլի ձեռքս բարձրացաւ ու հանգչեց զանգի կոճակի վրայ: Բացուեց դուռը և...

—Վայ, գո՞ւ ես,- ասաց մի առնական ձայն ինձ, չգիտէի որտեղից ծանօթ:

— Անցի՛ր, սպաս, անցի՛ր ներս, ի՞նչ հով քեզ այստեղ գցեց, աղբերս:

— Վարձու սենեակ եմ ման գալիս,- պատասխանեցի դողահար և... ճանաչեցի մարդուն: Նրա ձեռքին նոյն Թաղբեհն էր և տեսայ, որ պեպեր ունէր շրթների վրայ, հաստ ու խիտ պեպեր...

— Հաթճէ,- պոռաց նա, Հաթճէ, ե՛կ, հիւր ունենք,- և Թևիցս բռնած ներս քաշեց ինձ...

— Նստիր, այ տղայ, ինչ ես չչմել կանգնել, եկ մի արագ խըմենք:

Կինը չառագունեց, երբ տեսաւ ինձ: Նա ճանաչեց անմիջապէս: Այս անգամ տնային սպիտակ եազմայով էր, նոյնպէս հաւաքուած իր ճակատի սպիտակութեան հետ ուժեղ հակասութիւն կազմող սեւ խոնման մազերի վրայ: Անմիջապէս ձեռքը տարաւ ճակատին, ուզեց քանդել կապը և ծածկել շրթները օտարից...

— Աղբեր տղայ է,- ասաց մարդը,- եւրային պէս պահիր քեզ, կարիք չկայ ծածկուելու:

Իսկապէս գեղեցիկն էր նա, ձախ այտին փոքրիկ, սիրուն մի խալ այրւում էր իմ աչքերը: Իսկ արտեւանունքները սենեակի աղօտ լոյսի տակ առաւել շուք էին տալիս սորին կոպերին...

— Ի՞նչ է, աղբերս, հալա հիւրանոցո՞ւմ ես:

— Չէ, մի տեղ գտնել եմ, բայց գոհ չեմ,- ասացի ես:

— Բա դու ինձ որտեղի՞ց գըտար:

Զգում էր, որ գողում է նա, հեռացաւ սենեակից:

— Պատահմամբ մի դուռ բախեմ, ասացի:

— Լաւ ես արել, աղբերս, լեռը լերան չի հանդիպի, բայց մարդը մարդուն հանդիպում է: Հաթճէ,- պոռաց,- սիրունիկս, արագ բեր ինձ ու սպասիս:

Ու մինչ նա գետին դրած թախտի վրայ սկսում էր շարել ամաններն ու խոհանոցից բերած աղանդերները, մարդը դարձաւ ինձ.

— Ծանօթանանք, աղբերս,- ասաց,- հալա տես, կարգին չենք էլ ծանօթացել... Իմ անունը Սապրի է, սա էլ կինս է՝ Հաթճէն և այսքան: Մարդ ու մարդկասունք չունենք: Միակ մարդ ենք, մի ծերուկ հայր ունէի, լուսաւորուի հոգին, լաւ, մարդասէր մարդ էր, մի քանի տարի առաջ մահացաւ մարդը, հիմի դու էլ իմ աղբերն ես...

— Իմ անունը, ասացի, Լեւոն է,- այլեւս թաքցնելու մէջ իմաստ չէի գտնում և չնչացի գլխամաք,- Ես հայ եմ, ինչպէս գիտէք, պոլսեցի...

Տիրեց մի երկար լռութիւն: Ես անժարթ նայում էի Հաթճէին: Ոչ մի շարժում, միում էր կանգնած, անտարբեր ու վերացած իր վստահութիւնը, բայց գաղտագողի զգում էի, որ զննում է ինձ: Մի անհամութեան էի սպասում...

— Ուրեմն կենացդ, գալդ բարի լինի, բարով ես եկել, աղբերս,- թնդաց Սապրիի ձայնը: Թէ, ոչինչ, Հաթճէ, եղբայր տղայ է, այն էլ սպայ, ոչինչ, կարող ես գալ ու նստել մեզ հետ:

Տարօրինակը Սապրիի վստահութիւնն էր իմ նկատմամբ: Ես աւելի զարմանալին, մի կեավուրի առաջ իր կինը չթաքցնելու և նոյնիսկ սեղանին մասնակից դարձընելու լայնամտութիւնը: Սա փոքր բան չէ Անատոլիայում: Ես ակամայ սիրով ու յարգանքով լցուեցի նրա նկատմամբ, բայց ապրում էի խոր հիասթափում, ուրեմն բոլորը պարզ ու սովորական մի զուգադիպութի՞ւն: Հաթճէի որբութիւնը, ձախ այտի խալը և արտեւանունքները: Տակաւին աչքերի հեզ ու մեղմ նայուածքը:

— Սապրի պէյ,- ասացի, վաղը, կիրակի օրը չգնա՞նք ուղտերի մենամարտին:

— Չե՞ս տեսել բնաւ,- մէջ մտաւ կինը:

Սա էլ էր յանդուգն քայլ, առաջին անգամ նա խօսում էր ինձ հետ, բայց այդ չէր կարեւորը, կի՛նը մէջ մտաւ խօսակցութեան: Լսեցի նրա ձայնը, նա հնչում էր ինչպէս անապատում կկլան ու սառնորակ աղբիւրի զուլալ ջուր...

— Որտեղի՞ց:

— Ուրեմն կը գնանք միասին, ասաց Սապրին,- Հաթճէն չի կարող գալ, զաւակների հարց է...

— Երեխաներ ունէ՞ք:

— Հապա ինչ... Երեք հատ աղջիկ, Աստուած մեր բախտը աղջկանից է բացել,- պատասխանեց մարդը,- ինչ անել, շատ ենք ուզում մի մանչ զաւակ ունենալ, չի տացւում:

Նա կրկին չառագունեց.

— Իսկ դու ամուսնացա՞ծ ես, հարց տուեց Սապրին:

— Ոչ տակաւին:

— Իսկ եղբա՞յր, քո՞յր...

— Թէ՛, ունեցել եմ, բայց կորել են ջարդերին, չարացած պատասխանեցի ես:

Կրկին տիրեց մի ճնշող լռութիւն:

— Նրանց հոգուն, թէ որ մահացել են, իսկ թէ ապրում են, Աստուած թող միացնի ձեզ,- ասաց Սապրին և շարունակեց,- ես սիրում եմ հայերին, լաւ, աշխատասէր ժողովուրդ են, հայրս շատ է պատմել նրանց մասին, ի՞նչ անել... յետոյ ի՞նչ, առհասարակ գիտէ՞ք Լեւոն պէյ, ես ինքս այդպիսի ազգային պատկանելութեան շատ էլ կարեւորութիւն չեմ տալիս, ինձ համար մարդն է կարեւորը, աղբերս, եկ խմենք մարդու կենացը, իսկականի, լաւի...

Հաթճէն գուրգուրոտ հայեացքով նայեց ամուսնուն: Նա խմանո՞ւմ էր իր անցեալը, թէ այդպէս սիրում է մարդուն, իսկականին, լաւին... Բայց խա՞լը: Էհ, աշխարհում ձախ այտի վրայ խալ ունեցող մի՞ աղջիկ է ծնուել... Սապրին կրկնում է հարցը, ես տարուել էի...

— Իմացի՞ք պէյին դուք ճանաչո՞ւմ էք, աղբերս:

— Այո, պատմեցիք աւդոպուսում,- յարեցի քմծիծաղով:

Մենք ակամայ խօսում ենք յոգնակիով:

— Հա, տեսնում էք, էդ է, որ կայ, է՛հ, ինչ անեմ, որ նա Թուրք է, նրա ձեռիցը որ գայ, քեզ էլ կ'ուտի, ինձ էլ, աղբերս...

— Իսկ չի ուտում որ... մէջ մտաւ կինը:

Ճիշդ ես ասում,- ասաց Սապրին,- նա ուտում է մեզ. կամաց-կամաց, քիչ առ քիչ և մենք չենք զգում այդ: Բայց թողնենք, Լեւոն պէյ. երգել իմանո՞ւմ ես:

Մեկնելու ժամանակ կինը արծաթեայ ափսէի մէջ տաք ջուր մատուցեց ձեռքերս լուանալու համար և երկարեց սրբիչը: Ես միշտ յիշում եմ այդ պահը, այնքան ջերմութիւն ու հիւրամեծարութիւն կար նրա շարժուձեւի մէջ: Զգիտեմ ինչո՞ւ, լցուեցին աչքերս, նա այդ րոպէին փոքրացաւ ու դարձաւ մի ութը տարեկան աղջիկ, որի անունը Եպրաքսէ էր և որը հիմի չկայ...

— Շնորհակալութիւն, քոյրիկ,- ասացի ես:

— Լաւ էիր երգում,- ասաց Սապրին,- մարդ որ սիրոյ ու կարօտի երգեր է երգում, նոյն մարդն է էլի աշխարհում, ուր էլ գտնուի, որ աստղի տակ էլ որ ծընուած լինի, աղբերս... Զմոռանաս, եկ վաղը, գնանք, իսկ սենեակիդ համար մի բան կը խորհինք, չըմըտածես...

Հայոց թաղից անցնելիս զգում էի, որ մինակ ու առանձին եմ աշխարհում, մինակ, լքուած ու առանձին...

Տանը Ռէֆիկը ինձ դիմաւորեց սառը:

— Աղբերս,- ասաց,- վաղը պիտի դուրս գաս էս սենեակից, տանտիրուհին կռահել է իմ կապը ուսուցչուհու հետ, էլ չի ուզում մեզ պահել իր տանը, շատ խօսեցի, չհամաձայնեց...

— Հասկանալի է,- ասացի,- յանցաւորը դու ես, ես ասում էի քեզ, այդպէս չէր կարելի...

Երկուսս էլ հասկացանք իրար: Բայց նա հայհոյում էր անպայման և այն էլ ինչպէս... հայհոյում էր թերեւս այն բանի համար, որ ես որքան էլ տարօրինակ, սպայ էի, իսկ մի սպայի երեսին, երբ նա համազգեստ է կրում, չի կարելի ասել այն, ինչ որ խորհում ես...

(Շար. 5)

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ ՀՈԳՇ. Տ. ՆԵՐՍԷՍ Ծ. ՎՐԴ. ԲԱՊՈՒՃԵԱՆԻ ՀԵՏ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

պատեհութիւնը կամ առիթը չեն ունեցած: Եկեղեցիներու միութենական այս շարժումը կը նըպաստէ քրիստոնէական եկեղեցւոյ զօրացման: Եկեղեցիները կը զգան որ միասնաբար պէտք է պայքարին անաստուածութեան, նիւթապաշտութեան և այնքան տարածուած հաճոյապաշտութեան դէմ: Եկեղեցիները այն համոզման եկած են, որ փոխանակ զիրար ատելու՝ պէտք է աւելի լաւ ճանչնան, յարգեն և սիրեն զիրար: Եւ այն հարցերը (ընկերային, հոգեբանական, իմաստասիրական, աստուածաբանական), որոնք կ'ուսումնասիրուին այդ շարժումին մէջ, կը հետաքրքրեն բոլոր եկեղեցիները և ոչ թէ այս կամ այն եկեղեցին միայն:

Միջ-եկեղեցական այս շարժումը որպէս սկզբունք ընտրած է Ս. Օգոստինոսի հետեւեալ բանաձեւը.

«Միութիւն կարեւոր բաներու մէջ, ազատութիւն երկրորդական կէտերու մէջ և սէր բոլորին մէջ»:

— Հայց. Եկեղեցին ի՞նչ դիրք կը բռնէ այս շարժումին նկատմամբ:

— Սկիզբէն ի վեր մեր եկեղեցին գոհունակութեամբ դիտած է այս շարժումը և մօտէն կապ պահած՝ անոր հետ: Մասնակցած է անոնց ժողովներուն և 1962ի ամրան, Փարիզի մէջ, պաշտօնապէս անդամ եղած է «էօքիւմենիք» այս շարժումին:

— Եկեղեցական հարցերէն անցնելով ազգային հարցերու, պիտի խնդրէինք որ կարգ մը տեղեկութիւններ տայիք վերջերս դէպի Խարթում կատարած ձեր այցելութեան մասին:

— Ընդառաջելով սուտանահայ գաղութի վարչութեան, Գահիրէի Պատ. Քաղաքական Ժողովի որոշումով մեկնեցայ Խարթում՝ Ս. Ծննդեան տօնը հոն անցընելու համար: Խարթում մնացի մօտ տասը օրեր, որոնց ընթացքին առիթը ունեցայ մօտէն ճանչնալու սուտանահայ գաղութը իր եկեղեցիով, դպրոցով, ազգ. վարչութիւնով և ժողովուրդով:

— Սուտանահայ գաղութի մասին կ'ուզէիք արտայայտուիլ:

— Գաղութը կը հաշուէ մօտ 65-75 ընտանիք (350-400 հոգի): Անոնք բարեկեցիկ դիրք ունին և սերտօրէն կապուած են իրենց եկեղեցիին, դպրոցին և մշակութային արժէքներուն:

Ունին եկեղեցի մը, Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ, որուն օծումը կատարած է Հոգ. Տ. Մամբրէ Ս. Արք. Սիրունեան՝ 1956ին: Անոր կից կը գտնուի դպրոցը, նոյն շրջափակին մէջ, իր մանկապարտէզով և նախակըրթարանով, և որ ունի մօտաւորապէս 55 աշակերտ: Տնօրէնութիւնը ծեռնհասօրէն կը վարէ Պր. Օննիկ Գալուստեան, գլխաւոր գործակից ունենալով իր տիկինը՝ Էմմա Գալուստեան:

Համաձայն կանոնագրի՝ գաղութին գերագոյն մարմինն է Ազգային Վարչութիւնը, որ գլխաւորութեամբ յարգարժան ատենապետ Տիար Գրիգոր Պօտուրեանի, ոչ մէկ ճիգ կը խնայէ միշտ պայծառ պահելու համար հայ եկեղեցին և հայ դպրոցը, ինչպէս նաև վառ պահելու ազգ. գիտակցութիւնը գաղութին մէջ:

Այս առիթով ես կ'ուզեմ հըրապարակաւ իմ շնորհակալութիւններս յայտնել Սուտանահայ Ազգ. Վարչութեան՝ ինծի հանդէպ ցուցաբերած ջերմ ընդունելութեան և հիւրասիրութեան համար:

*
* *

Ժամը արդէն յառաջացած էր և վայելած էինք ազնիւ տիրամօր հիւրասիրութիւնը: Հրաժեշտ առինք Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապուճեանէն՝ շնորհակալութիւն յայտնելով և մաղթելով շուտով զինք եպիսկոպոսացած և աւելի պատասխանատու պաշտօններու վրայ տեսնել:

Ն. Ք.

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

(Շար. Ա. էջէն)

Հանդիսութեան մը ընթացքին, պարսիկ բանաստեղծը խօսք առնելով անսպասելիօրէն կ'ըսէ՝ թէ հայը և պարսիկը հին ժամանակներէ ի վեր դրացիներ և բարեկամ ժողովուրդներ եղած են, բայց այդ բարեկամութիւնը դժբախտաբար երբեմն խախտած է, եւ կը յիշէ 451 թուականի ընդհարումը եւ ներողութիւն կը խնդրէ այդ պատահարին համար:

Շեշտե՛նք, պարսիկ բանաստեղծը կը ներկայացնէր իր պետութիւնը, Պարսկաստանը:

Վարդանանց դիւցազուններուն նորագոյն ժամանակներու, հայ ժողովուրդին նորագոյն յաղթանակը չէ՞ այս արդեօք:

Այսպէս կ'ըլլան հայուն յաղթանակները, որոնք երբեմն ծնունդ կ'առնեն պարտութիւններէ: Անցաւոր ժամանակը ոչ մէկ նշանակութիւն ունի անոր համար, քանի որ ինք կը հետապնդէ անանց և մնայուն արժէքներու յաղթանակները: Եւ օրը կու գայ, անպայման, որ իրենք զիրենք յաղթական դաւանողները կը խոստովանին իրենց անփառունակ պարտութիւնները: Օրը կու գայ անպայման:

Արդարօրէն հետապնդուած տեսիլքներ, մանաւանդ հայկական անխախտ հաւատքով և պողպատեայ կամքով հետապնդուած տեսիլքներ անպայման իրականութիւն կը դառնան: Վկայ այսօրուան հրաշակերտ և հրաշագործ Մայր Հայրենիք՝ Սովետական Հայաստանը:

Տեսիլք ունեցող ժողովուրդներ ու հաւաքականութիւններ չեն մեռնիր:

Եւ հայ ժողովուրդը անմահ է:

> Ա՜հ, ցոլա՛, փայլէ՛, տխրադէմ լուսին,
> Գուցէ քո փայլից փայլ տաս եւ հային...
>
> Պատմէ՛ շատերուն Վարդանի մահը,
> Թէ ի՛նչպէս կռուաւ հայ ազգին զահը,
>
> Թէ ի՛նչ վեհ սիրով սիրում էր Վարդան
> Հայրենի հողը, աշխարհ Հայաստա՛ն. .:

ՍՈՒՏԱՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԱՄԱՆՈՐԻ ԵՒ Ս. ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Խարթումի Ստեփանեան Նախակրթարանի և Պարսամեան Մանկապարտէզի Ամանորի և Ս. Ծնընդեան դպրոցական հանդէսը տեղի ունեցաւ Կիրակի, 11 Յունուար 1970, կ.ե. ժամը 7ին, Հ.Ե.Մ. Հրանդ մարզադաշտին մէջ։

Այս հանդէսը տեղի պիտի ունենար Յունուար 6ին, բայց յաւելի պատճառով մը յետաձգուեցաւ։

Հանդէսը կը հովանաւորէր գաղութիս Ազգ. Գատ. Վարչութիւնը և կը նախագահէր հիւրաբար քաղաքս գտնուող Հոգշ. Տ. Ներսէս Վրդ. Բապուճեան։

Հանդիսականներ, հիւրեր, ծնողներ և անոնց բարեկամները փութացած էին մարզադաշտ՝ վայելելու համար հայ նորահաս մանուկներուն այս յաջող հանդէսը։

Բացման խօսքը կատարեց Ազգ. Վարժարանի տնօրէն Պր. Օննիկ Գալուստեան, որ ի մէջ այլոց ըսաւ.

Հոգշ. Նախագահ Հայր Սուրբ, պատուարժան Գաղութային Ազգ. Վարչութիւն, հոգաբարձութիւնք, պաշ. Միութեանց անդամներ, սիրելի ծնողներ եւ յարգելի հիւրեր,

Խարթումի հայոց Ազգ. Վարժարանը (Պարսամեան Մանկապարտէզ եւ Ստեփանեան Նախակրթարան), տնօրէնութիւն, ուսուցչական կազմ եւ աշակերտութիւն, կու գան այսօր շնորհաւորելու բոլորիդ ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ եւ Ս. ԾՆՈՒՆԴԸ, լաւագոյն բարեմաղթութիւններով։

Ուրախ ենք դարձեալ՝ որ ներկայ էք դուք այսօր, վայելելու համար մեր փոքրիկները եւ մեր զաւակները, ապրելու համար անոնց հետ մանկական անմեղ ու քաղցր պահեր, որոնք վստահաբար պիտի երջանկացնեն մեր բոլորին հոգիները, յիշելով մենք ալ պահ մը մեր ալ մանկութեան անդարձ բայց յաւերժական օրերը։

Որով ձեր ներկայութիւնը կը քաջալերէ մեզ, եւ եթէ բերի կամ չկար կողմեր ալ տեսնէք, ներող եղէք։

Վարժարանիս համար աշխատողներս, ոչ մէկ նպատակ ունինք անձնական ցուցադրութեան, կամ որեւէ այլ ակնկալութիւն։ Այլ միշտ աշխատած ենք, սկիզբէն մինչեւ այսօր, մեր զաւակներուն հոգը եւ վարժարանիս աստիճանը ու պատիւը միշտ բարձր պահելով մեր կոչումին ծառայել, խղճութեամբ եւ բծախնդրութեամբ։ Միշտ հակել մեր կարողութեան ներած չափով։ Մեր գործը հաւատքի, մտքի ու գաղափարի գործ է, որ խոտոր կը համեմատի ներկայ նիւթապաշտ այս դարուն։ Մեզի վստահուած գործն ու պարտականութիւնը պէտք է կատարենք ու շարունակենք ու մանաւանդ փոխանցենք մեր զաւակներուն՝ առանց սակարկութեան, ինչ ալ ըլլան մեր առջեւ կանգնող դժուարութիւնները։

Մեր աշակերտներն ու ուսուցչական կազմը օրերով աշխատեր ու յոգներ են, մեր այսօրուան շատ համեստ Ամանորի եւ Սուրբ Ծննդեան հանդէսը պատրաստելու եւ ուրախացնելու համար ձեզ։ Մեր մանուկներուն եւ տղոց մանուկ հոգիներուն առջեւ պիտի խոնարհինք պահ մը եւ ներող պիտի ըլլանք, միշտ անոնց մանուկ հոգիներուն երջանկութիւնը կարենալ տեսնելու եւ երջանկանալու համար։

Այս ուրախ առիթով, կու գամ շնորհակալութիւն յայտնել Պատ. Ազգ. Վարչութեան, Վարժարանի Հոգաբարձութեան, Ուսուցչական Կազմին, աշակերտութեան, մեր սիրելի ու պատուական ծնողաց, Հ.Ե.Մ.ին եւ բոլոր անոնց, որոնք ամէն ձեւով օգնեցին մեզի մեր այսօրուան հանդէսը յաջողցնելու համար։

Շնորհակալ ենք նոյնպէս, ԳՐԻԳԱՊ հաստատութեան՝ որ չի զլանար ամէն տարի սիրայօժար նուիրել տարազներով լեցուն այլազան շաքարներ, ուրախացնելով մեր փոքրիկները։

Հանդէսէն ետք անմիջապէս, նախ աշակերտները պիտի ստանան իրենց նուէրները Կաղանդ Պապայէն եւ անոնցմէ ետք մեր ապագայ փոքրիկները խոստանալով Կաղանդ Պապային, յառաջիկային անպայման Ազգ. Վարժարան յաճախել...։ Այս պայմանը անուշ Կաղանդ Պապային պայմանն է սիրելի փոքրիկներ, որով բաս այնմ չարժեցէք...։

Իսկ մեր ալ լաւագոյն ու մեծագոյն նուէրն ու մխիթարանքը պիտի ըլլայ միշտ, բոլոր անցնող ու գալիք նոր տարիներուն առիթով, տեսնել հայ դպրոցը, մայր դպրոցը. մեր հարազատ զաւակներով եռուն ու լեցուն, միշտ շէն ու բարգաւաճ, յուրախութիւն ազգիս հայոց եւ յուրախութիւն փառապանծ մեր հայրենիքին։

Բարի Նոր տարի ու շնորհաւոր Ս. Ծնունդ։

Ապա գործադրուեցաւ գեղարուեստական խնամուած յայտագիր մը։

Եղան խմբերգներ, արտասանութիւններ, պարեր, թատերական ներկայացում։

Կաղանդ Պապան եկաւ գեղեցիկ նուէրներ բաշխեց աշակերտներուն։

Խանդավառուած ներկաները ամէն ելոյթ ծափողջոյններով կը դիմաւորէին։

Հանդէսի աւարտին բեմ բարձրացաւ Հոգշ. Հ. Ներսէս Վրդ. որպէս զի փակման խօսքը ընէ։ Ան նախ շնորհաւորեց ներկայ հանդիսականները և իր բարեմաղթութիւնները ներկայացուց անոնց։ Ապա դրուատեց Ազգ. Վարժարանի տնօրէնութիւնն ու ուսուցչական կազմը այս յաջող հանդէսին համար, օրհնեց վարժարանի աշակերտները և «Պահպանիչ»ով փակեց օրուան հանդիսութիւնը

Մենք եւս կը շնորհաւորենք մեր սիրելի տնօրէնն ու ուսուցչուհիները, որոնց անխոնջ ճիգերուն արդիւնքը եղող այս հանդէսը արձանագրեց փայլուն յաջողութիւն։

Խարթում ԹՂԹԱԿԻՑ

Աջէն ձախ.- Տիար Նազարէթ Էօմիւրեան (գանձապահ և փոխ-ատենապետ Գաղութ. Ազգային Վարչութեան), Տէր և Տիկ. Գրիգոր Պօտուրեան (նախագահ), Հոգշ. Տ. Ներսէս Վրդ Բապուճեան (Նախագահ հանդէսի) և Տիար Նշան Բարծիկեան (ատենադպիր Գաղութ. Ազգ. Վարչութեան)։

Ուսուցչական կազմը, աշակերտութիւն և Կաղանդ Պապան նուէրները բաշխած պահուն։ Աջէն ձախ.- Պր. Օննիկ Գալուստեան, Տիկին Վ. Թադէոսեան, Տիկին Էմմա Գալուստեան, Օր. Նայիրի Պօզաճեան և աշակերտութիւն։

Պարսամեան Ազգային Մանկապարտէզի երկսեռ աշակերտութիւնը

Ստեփանեան Ազգային Նախակրթարանի երկսեռ աշակերտութիւնը

ՀՈԳՇ. Տ. ՆԵՐՍԷՍ ՎՐԴ. ԲԱՊՈՒՃԵԱՆ ԽԱՐԹՈՒՄԻ ՄԷՋ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Ջահակիր»ի)

Ընդառաջելով Սուտանահայ Գաղութային Ազգ. Վարչութեան հրաւէրին և Գահիրէ Պատկ. Ազգ. Իշխանութեան սիրայօժար կարգադրութեան, Հոգշ. Տ. Ներսէս Վրդ. Բապուճեան Խարթում ժամանեց Շաբաթ, 3 Յունուար 1970ին։

Օդանաւակայանին մէջ զինքը դիմաւորելու եկած էին գաղութիս Ազգ. Վարչութեան բոլոր անդամները՝ Նախագահ Գրիգոր Պօտուրեանի գլխաւորութեամբ, ինչպէս նաև Տէր և Տիկին Օննիկ Գալուստեան (տնօրէն Ազգ. Վարժարանի)։

Ժա անուժէն ետք, Հոգշ. Վարդապետը առաջնորդուեցաւ գաղութիս նախագահին տունը՝ պաշտօնական ծանօթութեան համար։ Ապա կարճ հանգիստէ մը ու հիւրասիրութենէ մը ետք՝ առաջնորդուեցաւ պանդոկ։

Կիրակի, 4 Յունուար 1970, Հոգշ. Հայր Սուրբը պատարագեց և քարոզեց Խարթումի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ։

Երկուշաբթի, 5 Յունուար 1970, առաւօտուն Հայր Սուրբը այցելեց Ազգային Վարժարանը, ուր զինք դիմաւորեցին տնօրէն Պր. Օննիկ Գալուստեան, ուսուցչական կազմը և աշակերտութիւնը։ Ապա խոստովանանք տեղի ունեցաւ, աշակերտութիւնն ու ուսուցչական կազմը հաղորդուեցան Նոր Տարուան և Ս. Ծննդեան տօներուն առթիւ։

Նոյն օրը երեկոյեան՝ Հոգշ. Տ. Ներսէս Վրդ. Բապուճեան մատուց Ճթման Ս. Պատարագ և տեղի ունեցաւ աւանդական ազգ. տօնօրհնէք և աշխհամբոյր։

Յաջորդ առաւօտ, Երեքշաբթի 6 Յունուար 1970, տեղի ունեցան Ս. Ծննդեան հանդիսաւոր արարողութիւններ, Ս. Պատարագ, քարոզ, հաղորդութիւն և ջրօրհնէք։ Երիտասարդ հայ հոգեւորականը աւուր պատշաճի իր իմաստասիրական քարոզով՝ մտածուած, հասկնալի ու մաքուր հայերէնով բացատրեց ու շեշտը դրաւ թէ «Մարդ անցաւոր ժամանակին տակ անանցը փնտռել ու գտնել պէտք է, ու մարդ արարածը որպէս պսակը արարչագործութեան՝ համամարդկային արժէքները սիրող ու գընահատողը պէտք է ըլլայ ու իր ժամանակը պարապը պէտք չէ անցընէ, այլ միշտ լեցնէ։ Եւ երջանկութիւնը ու ուրախութիւնը Ս. Ծննդեան կ'ըլլայ իրաւ ու կատարեալ՝ երբ Փրկչին Ս. Ծնունդը մեր մտքին, սրտին ու հոգիին մէջ ալ ըլլայ։ Սէր ու նուիրում մեր գործերուն հանդէպ, եղբայրասիրութիւն ու ներողամտութիւն մեր նմաններուն հանդէպ ու կեանքի երջանկութիւնը փնտռել ուրիշներն ալ երջանկացնելու մէջ։ Կոչ ըրաւ նոյնպէս սիրել հայոց եկեղեցին, հայոց դպրոցը, մեր անմահ ազգն ու ժողովուրդը, ինչպէս մեր վերածնած փառապանծ հայրենիքը ու մեզ հիւրընկալող արար ազգն ու ժողովուրդը ու անոնց հետապնդած արդար դատը»։

Ու վերջացուց քարոզը երիտասարդ հոգեւորականը, իր ուրախութիւնը յայտնելով Սուտանահայ գաղութի անդամներուն, Պատկ. Ազգային Վարչութեան, որոնք շէն, պայծառ ու նախանձելի վիճակի մէջ կը պահեն Սուտանի հայ գաղութը իր եկեղեցիով, վարժարանով և մշակ. միութիւններով, և գաղութային Պատ. Վարչութեան անդամները նկատելով բանիմաց, լուրջ, ազգասէր ու հայրենասէր ազգայիններ ու նոյն իսկ բանիւ ինքզինքը ուրախ կը զգայ այսպիսի կոկիկ, բարեկեցիկ ու պարտաճանաչ հայ գաղութի մը մէջ գտնուելուն ու եղած հրաւէրը կը սեպէ բարեբաստիկ ու երջանիկ առիթ մը։ Միանգամայն հաղորդեց նաև Գահիրէի հայ գաղութին և Պատկ. Ազգային Իշխանութեանց ողջոյններն ու շնորհաւորութիւններն Նոր Տարուան և Ս. Ծնունդին առթիւ։

Հոգշ. Տ. Ներսէս Վարդապետ կը կատարէ հանդէսին փակման խօսքը

Հոգեշնորհ Հայր Սուրբը Ծնունդի կէսօրուան ճաշը կատարեց գաղութիս Պատ. Վարչութեան Նախագահ Տիար Գրիգոր Պօտուրեանի բնակարանին մէջ։

Նոյն օրը երեկոյեան, դպրոցական հանդէսը, որ տեղի պիտի ունենար Հոգշ. Տ. Ներսէս Վրդ. Բապուճեանի նախագահութեամբ, դժբախտաբար յետաձգուեցաւ գաղութիս յայտնի, ազգասէր ու բարեպաշտ ազգային Սարգիս Քոլանճեանի մահուան ցաւալի պատճառով։

Վերջին հաղորդութիւնը, տան կարգ և թաղումը նոյն օրը կատարեց Հոգշ. Տ. Ներսէս Վրդ. Բապուճեան, առընթերակայութեամբ եկեղեցւոյ դպրապետ Պր. Օննիկ Գալուստեանի։

Յաջորդ օրը, Չորեքշաբթի 7 Յունուար 1970, տեղի ունեցաւ Մեռելոցի Ս. Պատարագ և հոգեհանգիստ, Խարթումի եկեղեցւոյ և իր բոլոր Ազգ. բարերարներուն, գաղութիս բոլոր ննջեցեալներուն և ազգային բարերար Գալուստ Կիւլպէնկեանի հոգիներուն խաղաղութեան համար։

Յաւարտ Ս. Պատարագի, Խարթումի միջազգային գերեզմանատան մէջ կատարուեցաւ զատ զատ գերեզմաններու օրհնութիւն,

(Շար. տես էջ 6)

ՃԱՌԱԿԻՐ
ՕԺԴԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
5 ՓԵՏՐ. 1970

Հ.Մ.Մ. ԵՐԻՏ. ՇԱՐԺՈՒՄ

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՀԱՒԱՔՈՅԹ ՄԸ

Անցեալ Հինգշաբթի, 29 Յունուար 1970, երեկոյեան ժամը 9ին տեղի ունեցաւ Հ.Մ.Մ.ի Երիտ. Շարժումի կողմէ պատրաստուած մշակութային յաջող հաւաքոյթ մը։

Ներկայ էին բազմաթիւ երէցներ և մեծ թիւով երիտասարդութիւն։

Հ.Մ.Մ. Երիտ. Շարժումի պատասխանատուներէն՝ Գասպար Մովսէսեան բացման խօսքը ընելէ ետք, հրաւիրեց օրուան դասախօսը՝ Հ.Մ.Մ.ի գործօն անդամներէն Աւետիս Մովսէսեան։

Ան տուաւ խիստ շահեկան դասախօսութիւն մը՝ ուղղուած հայ երիտասարդին՝ նիւթ ունենալով «Հայ երիտասարդին հայրենասիրութիւնը»։

Ան ոգեւորեց հայ երիտասարդը ու ըսաւ, թէ հայ երիտասարդը ապագան է Մայր Հայրենիքին։ Նաև ցաւ յայտնեց թէ կարգ մը հայ երիտասարդներուն մէջ կը պակսի հայրենասիրութեան ոգին։ Ասոնց պատճառները և միևնոյն ատեն ցոյց տուաւ դարմանը՝ հայ դպրոցը, հայ եկեղեցին և հայ ակումբը։

Աւետիս Մովսէսեան խօսեցաւ Մայր Հայրենիքի հրաշքին մասին և խօսքը փակելով ըսաւ. «Ես վստահ եմ որ հայ երիտասարդը ուր որ ալ երթայ, կառչած պիտի մնայ իր հայկական եկեղեցիին, իր հայկական ակումբին ու իր Մայր Հայրենիքին։ Ապրի՛ հայը ու կեցցէ՛ Մայր Հայրենիք՝ Հայաստանը»։

Այս խիստ հետաքրքրական դասախօսութենէն ետք, երիտասարդները անցան իրենց ընկերական զուարճալի խաղերուն՝ պատրաստուած Հ.Մ.Մ.ի մարզիկներէն՝ Մարտիկ Գալաեանի կողմէ։

Կը շնորհաւորենք մեր Հ.Մ.Մ.ի Երիտ. Մարմնի շարժումին գործունէութիւնը և նորանոր յաջողութիւններ կը մաղթենք մեր երիտասարդներուն։

Մ. Գ.

ՀՈԳՇ. Տ. ՆԵՐՍԷՀ ՎՐԴ. ԲԱՊՈՒՃԵԱՆ ԽԱՐԹՈՒՄԻ ՄԷՋ

(Շարունակութիւն Ե. էջէն)

ապա վարժարանիս բազմավաստակ ու երախտաշատ մեծ մայրիկին՝ Հաւոյթ Աֆարեանի մահուան տարելիցին առթիւ, անոր գերեզմանին վրայ հոգեհանգիստ կատարեց ու օրհնեց յիշատակը միանգամայն բոլոր անոնց՝ որոնց տէրերը ներկայ չէին, ազգին բոլոր ննջեցեալներուն ծանօթ ու անծանօթ։

Եկեղեցւոյ բոլոր արարողութեանց դպրաց դասին մասնակցեցան գաղութիս պատուարժան տիկիններ և օրիորդներ, նաև վարժարանի աշակերտութիւնը՝ գլխաւորութեամբ Պր. Օննիկ Գալուստեանի և երգեհոնի կատարմամբ Տիկին Մարի Վանեանի, որոնց կը յայտնենք մեր անխառն երախտագիտութիւնը և շնորհակալութիւնը, ինչպէս նաև Պր. Գառնիկ Եկաւեանի, որ կատարեց սարկաւագի պաշտօնը սիրայօժար կերպով։

Յաջորդ օրերուն՝ մինչև իր մեկնիլը, Հոգշ. Տ. Ներսէհ Վրդ. Բապուճեան կատարեց այցելութիւններ, այցելեց նաև հիւանդները և հիւանդանոցի մէջ տուաւ Ս. Հաղորդութիւն, կատարեց մկրտութիւններ և ներկայ գտնուեցաւ մէկէ աւելի անգամներ Ազգ. Գաւ. Վարչութեան ժողովներուն։

Կիրակի, 11 Յունուար, վերջին անգամ ըլլալով պատարագեց ու քարոզեց, ու նոյն օրը երեկոյեան նախագահեց Ազգ. Վարժարանի յատկացուած Նոր Տարուան և Ս. Ծննդեան հանդէսին։ Կատարեց նաև հանդէսին փակման խօսքը։ Այս առթիւ բարձր գնահատանքով ու քաջալերանքով արտայայտուեցաւ վարժարանի մասին, տնօրէնութեան, ուսուցչական կազմին և աշակերտութեան։

Երկուշաբթի, 12 Յունուար, կէսօրին օդի ճամբով մեկնեցաւ Խարթումէն՝ հոգևոր մխիթարութիւն և անունդ տալէ ետք։

ԹՂԹԱԿԻՑ

Խարթում

ԶՈՒԻՑԵՐԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

(Շարունակութիւն Բ. էջէն)

բազմաթիւ եկեղեցական գրքեր առաքեց, մեր Ս. Յակոբ Եկեղեցւոյ մէջ օգտագործելու համար։

Նոյնպէս երախտապարտ ենք, Պոլսոյ Պատրիարքարանին, եպիսկոպոսական պատարագի չքեղ զգեստի առաքման համար, ինչպէս նաև եկեղեցական արժէքաւոր այլ գոյքերուն համար։

Շնորհակալութեամբ ստացանք Գահիրէաբնակ Պր. Հրանդ Եազուպեանի և ընտանիքի անդամներուն կողմէ առաքուած նուէրը, շատ գեղեցիկ պատարագի զգեստ մը։

Ժընեւաբնակ Բենիկեան ընտանիքին կողմէ հաճոյքն ունեցանք ստանալու շատ գեղեցիկ պատարագի զգեստ մը։

Կրկին անգամ մեր խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնենք բոլոր երախտաւորներուն։

***

Փոքրիկն Թագուհի Բենիկեան, Յունուարի 11ին Կիրակին, յաւարտ Ս. Պատարագի Դրօշմըւեցաւ, ձեռամբ գաղութիս Հոգեւոր Հովիւին և ստացաւ իր առաջին Ս. Հաղորդութիւնը մեր եկեղեցւոյ մէջ։ Կը մաղթենք, որ Ս. Հոգու շնորհները անպակաս ըլլան իր վրայէն իր կեանքի ընթացքին։

***

Դեկտեմբերի 13ին՝ 1969 Բըւի. Ժընեւի Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ մէջ, ձեռամբ գաղութիս Հոգեւոր Հովիւին, տեղի ունեցաւ Ս. Պսակի արարողութիւնը գաղութիս երիտասարդ և խոստմնալի անդամներէն Պր. Արի Օհաննէսեանի ընդ Օր. Ռոշա Քլոտէնի։

Մեր խնդակցութիւնները երիտասարդ ամոլին, կը շնորհաւորենք Օհաննէսեան և Ռոշա ընտանիքները այս առթիւ։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱՑ ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԱՄԲԱՆՈՎ)

Այրի Տիկին Բուբուլ Սարաֆեան եւ զաւակունք՝ Արթօ եւ Միսաք, իրենց սիրեցեալ ամուսնոյն եւ հօր՝ ողբ. Գէորգ Սարաֆեանի բ. տարելիցին առթիւ կը նուիրեն.

Հայկական Ընթերցասրահին	200
«Արեւ»ի Ֆոնտին	200
«Յուսաբեր»ին Ֆոնտին	200
«Ջահակիր»ին	200
Այծեմնիկին	100
Աղքատախնամին	100

(Ստանալ «Ջահակիր»ի խմբագրատունէն)

Տէր և Տիկին Անդրանիկ Թոզգոնմազեան՝ իրենց շատ սիրելի մօր և կեսրոջ ողբ. Տիկին Հայկուհի Թոզգոնմազեանի մահուան քառասունքին առթիւ կը նուիրեն.

Գալուստեանի ճաշի սեղանին	300
Նուպարեանի ճաշի սեղանին	300
Տիկնանց Այծեմնիկ Միութեան	300
Եկեղեցւոյ Տիկնանց Խնամակալութեան	300
Հայ Կարմիր Խաչին	300
Հայ Գեղ. Միութեան	300
Հ.Մ.Ը.Մ.-Նուպարին	300
«Արև»ի Ֆոնտին	100
«Յուսաբեր»ի Ֆոնտին	100
«Ջահակիր»ին	100

Տէր և Տիկ. Լեւոն Օաննէսեան (Պէյրութ) ողբ. Տիկին Հայկուհի Թոզգոնմազեանի մահուան քառասունքին առթիւ կը նուիրեն.

Գալուստեանի ճաշի սեղանին	200
Եկեղեցւոյ Տիկնանց Խնամակալութեան	200
Տիկնանց Այծեմնիկ Միութեան	100

Տէր և Տիկ. Յովակ Երզնկացեան՝ իրենց շատ սիրելի զոքանչ մօր և մօր ողբ. Տիկին Հայկուհի Թոզգոնմազեանի մահուան քառասունքին առթիւ կ'ընեն հետևեալ նուիրատուութիւնները.

Գալուստեանի ճաշի սեղանին	300
Նուպարեանի ճաշի սեղանին	300
Կիրակնօրեայ վարժարանին	300
Աղքատախնամին	300
Հ.Մ.Ը.Մ.-Նուպարին	300
Եկեղեցւոյ Տիկնանց Խնամակալութեան	300
Հայկական Ընթերցասրահին	300
«Արև»ի Ֆոնտին	100
«Յուսաբեր»ի Ֆոնտին	100
«Ջահակիր»ին	100

Ողբ. Գերճ Տէօվլէթեանի մահուան Դ. տարելիցին առթիւ, Այրի Տիկին Բուբուլ Սարաֆեան և զաւակունք՝ Արթօ և Միսաք կը նուիրեն.

«Արև»ի Ֆոնտին	200
«Ջահակիր»ին	200
Այծեմնիկին	100
Աղքատախնամին	100

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Տէր և Տիկ. Արթին Թրայեան իրենց շատ սիրելի դստեր Նուարդի ընդ Պր. Արթօ Ծոճուեանի բարեբաստիկ ամուսնութեան առթիւ կը նուիրեն 200 ե.դ.։

Տէր և Տիկին Փօլ Քիլիտճեան 100 ե.դ. կը նուիրեն ողբ. Մամաս Գալփագճեանի մահուան տխուր առթիւ։

Տէր և Տիկ. Փօլ Քիլիտճեան 100 ե.դ. կը նուիրեն Օր. Մարգարիտ Զօլագեանի ընդ Պր. Սարգիս Վարձպետեանի ամուսնութեան ուրախ առթիւ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Պր. Բարսեղ Գրզըլեանի ընդ Օր. Սիլվիա Կէվրէկեանի բարեբաստիկ նշանախօսութեան ուրախ առթիւ վասն խնդակցութեան, Տէր և Տիկին Ասատուր Գալեան կը նուիրեն 100 ե.դ.։

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐԻՆ

Օր. Մարգարիտ Զօլագեանի ընդ Պր. Սարգիս Հ. Վարձպետեանի բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ վասն խնդակցութեան, Տոքթ. և Տիկին Անթուան Նիկոլեան կը նուիրեն 100 ե.դ.։

ԳՐԱՒՈՒԱԾ ԹՈՒԱԿԱՆ

Յառաջիկայ Շաբաթ, 14 Փետրուար 1970, ժամը 9.15ին Հէլիոպոլսոյ Պըլըքսանեան հանդիսասրահին մէջ պիտի տօնակատարուի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա.ի 60ամեակի յոբելեանը, Գահիրէի Ազգային Իշխանութեան Նախաձեռնութեամբ։

Կը խնդրուի նկատի ունենալ։

Մանրամասնութիւնները մօտ ատենէն։

ԴԻՒԱՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

دار نشرة للطباعة رقم الإيداع بدار الكتب ٧٠/٥/٠

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ القاهرة ج.ع.م - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيرد بيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tél.915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱՅԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 317 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 12 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1970 — ՀԱՏԸ ՉԵՐՈՒՔ 3 եգ. դհկ. կամ 25 Լիբ. դհկ. — عدد رقم ٣١٧ – الخميس ١٢ فبراير ١٩٧٠

ՄՐՄՈՒՌ

ՅԻՇՈՂՈՒԹԵԱՆՑ ՏՈՊՐԱԿԸ...

Քանի մը շաբաթներէ ի վեր Գահիրէի զոյգ օրաթերթերուն՝ «Արեւ»ի եւ «Յուսաբեր»ի միջեւ զօրաւոր վէճ մը ծագած է մի ոմն Արամ Հայկազ «մեծ գրող»ի մը Ս. Հայաստան այցելութենէն ետք ունեցած գրաւոր ելոյթներուն առթիւ, որոնց մէջ դաշնակցական զբօսաշրջիկ «գրող»ը քողածածուկ արտայայտութիւններ կ՚ունենայ եւ բերնովը հայրենի անանուն «մեծ գրող»ի մը, որուն անունը չի տար եւ չի ալ կրնար տալ (որովհետեւ իր երեւակայութեան ծնունդն է այդ), ամբաստանութիւններ կ՚ընէ Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան հասցէին։

Ի հարկէ մեր նպատակը եւ պարտականութիւնը չէ այս առթիւ պաշտպան փաստաբանը հանդիսանալ Ռ. Ա. Կուսակցութեան, քանի որ «Արեւ» եւ հաւանաբար ռամկավար միւս թերթերն ալ սահմանած են այս պաշտօնը։

Այս առնչութեամբ «Արեւ»ի խմբագրին փաստացի եւ յստակ գրութիւնները քունը փախցնել տուած են «Յուսաբեր»ի [illegible] խմբագիրին, որ յիշողութեանց իր տոպրակը բացած է ու անոր մէջ փորձած է փնտռել յիշողութիւններ, որոնց վրայ հիմնուելով երկար խմբագրական մը մրոտած է. գրութիւն մը՝ հիմնուած ստերու եւ երեւակայութեան ծնունդ առած *մասայ*ներու վրայ։

Խմբագիրը ինքզինքը համոզած է կամ կ՚ուզէ այդպէս հաւատացնել իր ընթերցողներուն, որ իր յիշողութիւնները զինքը չեն դաւաճաներ եւ սկսած է աջ ու ձախ յարձակիլ Տոն Քիշոթի հովեր առած։

Զարմանալին այն է, որ իր յաջորդական գրութիւններուն մէջ նոյն «յղացում»ին առնչութեամբ տարբեր յիշատակումներ կ՚ունենայ եւ առանց անդրադառնալու՝ գրի կ՚առնէ զանոնք. Արդ, եթէ իր յիշողութիւնը չի դաւաճաներ զինքը, նոյն բանը քանի մը տարբերակներով պիտի չըսէր անշուշտ։

Օրինակի համար, օր մը Ռ.Ա.Կին կը վերագրէ թէ [illegible] մահուան առթիւ սգահանդէսներ կազմակերպած է, ուրիշ օր մը նոր յիշողութիւն (կամ ստութիւն) կը մէջբերէ եւ այս անգամ [illegible] համար ալ նոյն սուտ արտայայտութիւնը կ՚ունենայ։ Ու երբ «Արեւ» կը պահանջէ իրմէ, որ իր գրածներուն ճշմարտութիւնը փաստէ, [illegible] խմբագիրը [illegible] թէ ինք [illegible] իր յիշողութիւններուն վրայ հիմնուած կը գրէ, քանի որ թերթերու հաւաքածուներ չունի իր տրամադրութեան տակ ու վստահ է որ իր յիշողութիւնները զինքը չեն դաւաճաներ...

«Յուսաբեր»ի խմբագրատան մէջ եթէ թերթերու հաւաքածուներ չկան, իրենց թերթին հաւաքածուն ալ չկայ, որպէս զի իրենց խմբագիր [illegible]

Հայ լրագրութեան մէջ առաջին անգամն է որ խմբագիր մը յարձակողական յօդուածներով կ՚ամբաստանէ կազմակերպութիւններ, հիմնուած իր [illegible] յիշողութիւններու վրայ։ Եւ [illegible] կը յայտարարէ որ իր յիշողութիւնները զինքը չեն դաւաճաներ։

[illegible] ծիծաղելի արտայայտութիւն. [illegible] որ իր յիշողութիւնները միշտ ալ դաւաճանած են ու պիտի շարունակեն դաւաճանել զինքը, [illegible] Դաւաճանութիւնը կարծես իր եւ իրեններուն գաղափարաբանութիւնը եղած ըլլայ, [illegible] անոնք դաւաճանած են իրենց ազգին, իրենց սկզբունքներուն, իրենց ընկերներուն, իրենց [illegible]

Մենք այս հաւաստումներով չենք ըներ հիմնուած յիշողութիւններու վրայ. [illegible] բազմաթիւ հրատարակութիւններ կա՛ն մեր տրամադրութեան տակ։

(Շարունակութիւնը տես էջ 2)

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԴԷՄ ՃԱԿԱՏՈՂ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒՆ

Բ. ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻՆ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԴԷՄ ՈՒՂՂԱԿԻՕՐԷՆ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏՈՂ ԵՐԿԻՐՆԵՐԸ ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏԵՑԻՆ ՊԱՅՔԱՐԸ [illegible] ՇԱՐՈՒՆԱԿԵԼՈՒ ԻՐԵՆՑ ՈՐՈՇՈՒՄԸ՝ ՄԻՆՉԵՒ ՅԱՂԹԱՆԱԿ ԵՒ ԱՅՍ ՇՐՋԱՆԻ ԻՆՉՊԷՍ ՆԱԵՒ ՀԱՄԱՅՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ ՎՏԱՆԳԻՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՅԱՅՏԱՐԱՐԵՑԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ, ՈՐ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԷ ԶՕՐՔ, ԶԷՆՔԵՐ ԵՒ ՍԱՒԱՌՆԱԿՆԵՐ

Իսրայէլի դէմ ուղղակիօրէն ճակատամարտող արաբ երկիրներուն գերագոյն ղեկավարները Գահիրէի մէջ համախմբուեցան խորհրդաժողովի մը, որ տեւեց Շաբաթ 7էն Երկուշաբթի 9 Փետրուար 1970։ Այս խորհրդաժողովին մասնակցեցան ՄԱՀի Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր, Յորդանանի Հիւսէյն Թագաւորը, Սուրիոյ Նախագահ Տօքթ. Նուր Էլ Տին Աթասի, Սուտանի Յեղափոխական Խորհուրդի Նախագահ՝ Զօրավար Կաաֆար Էլ Նմէյրի եւ Իրաքի Նախագահին ներկայացուցիչ՝ փոխ վարչապետ Զօրավար Սալէհ Մահտի Ամմաշ։

Իրենց վերջին նիստէ աւարտին հրատարակուած պաշտօնական հաղորդագրութեամբ, արաբ այս երկիրներու ղեկավարները անգամ մը եւս հաստատեցին իրենց վճռակամութիւնը ազատագրելու համար բռնագրաւեալ հողերը եւ թշնամիին դէմ կռիւը շարունակելու մինչեւ յաղթանակ։

Անոնք՝ համաշխարհային եւ թէ Միջին Արեւելքի խաղաղութիւնը եւ ապահովութիւնը վտանգի տակ դնելու պատասխանատու նկատեցին Միացեալ Նահանգները, որոնք տեւականօրէն թիկունք կը կանգնին Իսրայէլի ու անոր կը հայթայթեն զէնքեր եւ սաւառնակներ։

Իսրայէլ երբեք պիտի չհամարձակէր շարունակել իր յարձակումները, արհամարհելով մարդկային բոլոր սկզբունքներն ու արժէքները եւ մերժել ՄԱԿի որոշումներուն գործադրութիւնը, եթէ յոյս չունենար Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու մշտական օգնութեան, անոր կողմէ տրամադրուած յարձակողական զէնքերուն, ամերիկացի քաղաքացիներուն իսրայէլեան բանակին մէջ ծառայելու արտօնութեան եւ միջազգային գետնի վրայ ամերիկեան քաղաքական օժանդակութեան։

Խորհրդաժողովը իր հաղորդագրութեամբ կը պահանջէ արաբ պետութիւններէն եւ արաբ ժողովուրդէն, զօրաշարժի ենթարկել բոլոր ուժերն ու բոլոր կարելիութիւնները, այս մարտահրաւէրին դիմագրաւելու համար։

Արաբ ազգը առանձին չէ այս պայքարին մէջ։ Ան իր կողքին ունի ազատութիւնը, յառաջդիմութիւնը եւ խաղաղութիւնը սիրող բոլոր պետութիւնները։

Պուլկարիոյ «Երեւան» Մշակութային Միութիւնը եւ «Երեւան» Շաբաթաթերթը Պարգեւատրուած

Իրենց հիմնադրութեան 25րդ տարեդարձին առիթով, Պուլկար Ժողովրդական Հանրապետութեան Ժողովի նախագահութիւնը թիւ 1705 եւ 1706 հրամանագիրներով «Աշխատանքի Կարմիր Դրօշ» շքանշանով պարգեւատրած է Պուլկարահայ «Երեւան» Մշակութային Միութիւնը եւ «Երեւան» Շաբաթաթերթը։

Այս ուրախ առթիւ խմբագրութիւնս ջերմօրէն կը շնորհաւորէ Պուլկարահայ «Երեւան» Մշակութային Միութեան վարչութիւնը եւ «Երեւան» Շաբաթաթերթի խմբագրութիւնը»։

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՐԱՆ

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Աստուծոյ օգնականութեամբ եւ Տ. Տ. Վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի հրամանով, Մայր Աթոռում ձեռնարկուեց եւ իր լրումին հասաւ Նոր Կտակարանի (Չորս Աւետարաններ եւ Գործք Առաքելոց) արեւելահայերէն նոր հրատարակութիւնը, 1969թ. Դեկտեմբերին, Մայր Աթոռի տպարանից, 15 տպագրական մամուլ ծաւալով, 472 էջ, 10.000 տպաքանակով։

Չորս Աւետարանները եւ Գործքը, 1895թ. Կ. Պոլսում հայոց Պատրիարքարանի հսկողութեամբ հրատարակուած Աստուածաշնչի գրաբար բնագրից արդի արեւելահայերէնի են վերածել Հոգեւոր Ճեմարանի դասախօսներ՝ Արթուն Հատիտեանը, Պարգեւ Շահբազեանը եւ Սամուէլ Անթոսեանը։

Սոյն գործին իր օգտակար աշխատակցութիւնն է բերել նաեւ Տ. Տիրան Արք. Ներսոյեանը, բնագրին ճշգրտումներ կատարելով Նոր Կտակարանի օտար լեզուով գիտական վերջին հրատարակութիւնների հիման վրայ։

Մայր Աթոռս մեծ ուրախութեամբ է այս բարի լուրը յայտնում հայ եկեղեցու հոգեւոր սպասաւորներին եւ հաւատացեալ ժողովրդին, որ ի Հայաստան եւ ի սփիւռս աշխարհի։

Մայր Աթոռում առաջին անգամն է, որ կատարւում է Նոր Կտակարանի արեւելահայերէն հրատարակութիւնը։

27 Յունուար 1970թ.
Ս. Էջմիածին

ԴԻՒԱՆ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌԻ

ԳԷՈՐԳ ԿԱԿՈՍԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ԵՐԵՒԱՆ, (ՀՀԳ). – Դեռ երէկ ան կ՚երգէր, իր քաղցր, գեղեցիկ պասով հիացմունք պատճառելով պէյրութահայութեան, մօտակայ գաղթօճախներու ունկնդիրներուն։ Դեռ երէկ ան կ՚երգէր Երեւանեան բեմահարթակին վրայ, միշտ բարի ժպիտը դէմքին երգի հմայքը կը մատուցանէր Լենինականի ու Կիրովականի երաժշտասէրներուն։

Մայր Հայրենիքին մէջ ան վաստակեց մեծ սէր ու յարգանք, բաժնուելու առեն խոստացաւ նորէն գալ, նորէն երգել հայրենի բեմի վրայ։ Սակայն վաղաժամ մահը ընդհատեց իր կեանքը եւ քաղցր յուշ դարձուց միայն։

Օրերս Հայաստանի ազգային պատկերասրահին յատուկ ճաղորդումկազմակերպուեց երգիչի յիշատակին։ Էզրանէն ունեցին շարք մը երգեր անոր կատարմամբ, ցուցադրուեցաւ արքիսի դիմանկարը։ Հաղորդավարը պատմեց այն մասին, թէ ինչպիսի ինքնամոռութեամբ էր նուիրուած արուեստին Գէորգ Կակոսեանը, որ անշուշտ պիտի դառնար հայ երաժշտութեան նշանաւոր կատարողներէն մէկը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

ՀԱՅՈՒՀԻԻ ՄԸ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Հաճոյքով տեղեկացանք, թէ Պուլկարիոյ Պուրկազ քաղաքէն, հազիւ ինը տարեկան Էլիզա Ժիրայր, Պուրկազի Պետական Օփերային մէջ, իբր մենակատար երգչուհի մասնակցած է մեծ համերգի մը, աւելի քան չորս հազար հանդիսականներու ներկայութեան և խլած է ծափահարութիւններ ու՛արժանացած ընդհանուր գնահատանքի։

Դեռատի Էլիզա, հակառակ փոքր տարիքին, իր յաջողութեան հետեւանքով ընդունուած է Պետական Երաժշտանոց։

ԿՈՄԻՏԱՍԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 100-ԱՄԵԱԿԻ
Շէնդ Հանդիսութիւն Փլովտիվի մէջ

Փլովտիվի հայութիւնը երկար ատեն պիտի յիշէ 1969 Թուի Դեկտ. 21ը։ Այդ օրը Ժող. բանակի տան սրահին մէջ մեծ շուքով տօնուեցաւ երգի վարպետ մեծ Կոմիտասի ծննդեան հարիւրամեակը, նախաձեռնութեամբ Շրջանային և Քաղաքային խորհուրդներու Արուեստի և Մշակոյթի կոմիտէներու, Պուլկար և Սովետ համաժողովրդական բարեկամութեան Քաղաքային կոմիտէի, Պուլկար երգահաններու միութեան, «Երեւան» մշակութային միութեան տեղական վարչութեան ու արուեստի գործիչներու ակումբին։

Ընդարձակ սրահը նեղ կուգար հանդիսականներուն, որոնց մէջ նաև ստուար թիւով պուլկարներ, որոնք եկած էին իրենց յարգանքի բաժինը մատուցանելու այն մեծ երգահանին, անզուգական երգիչին, երաժշտական գործիչին ու ղեկավարին, որ հիմը դրաւ հայ դասական երաժշտութեան։

Նախագահեց Պուլկար երգահաններու վարչութեան անդամ Ավրամ Լրթմանը։ Ան կարճ ներածականով մը հանդիսութիւնը բանալով, խօսք տուաւ օրուան բանախօս՝ երաժշտագէտ Սթեֆան Լազարովին, որ յատկապէս հրաւիրուած էր Սոֆիայէն։

Այս վերջինը հիանալիօրէն ծանօթացուց, որպէս քաջածանօթ հայ երաժշտութեան և Կոմիտասին, մեծ վարպետի ստեղծագործական ու կեանքի ուղին, որ դժբախտաբար կարճ տեւեց։ Ան վեր հանեց Կոմիտասի բազմաթիւ արժանիքները և հայ ժողովուրդին մատուցած մեծ ծառայութիւնները։

Ցարգելի բանախօսը Կոմիտասը բաղդատեց աշխարհահռչակ երգահաններու և արուեստագէտներու հետ, տալով անոր իր արժանի գնահատականը, ու իր ճառը վերջացուց այսպիսի արտայայտութիւնով մը. «Եթէ ըսենք, որ կը սիրենք Կոմիտասը՝ քիչ է։ Եթէ ըսենք, որ կը յարգենք Կոմիտասը՝ տժգոյն է։ Պէտք է ըսենք՝ խոնարհինք այս մեծ տաղանդին առջեւ», ցուցնելով դարձաւ դէպի բեմը, ուրտեղ զետեղուած էր Կոմիտասի նկարը, ու խոնարհեցաւ անոր առջեւ։ Իր ճառը բուռն ծափահարութիւններով վերջացաւ։

Գրական – գեղարուեստական յայտագրին իր սիրայօժար մասնակցութիւնը բերաւ հիւրաբար մեր քաղաքը գտնուող Հայկ. ՍՍՀ ժող. արթիստ Մետաքսիա Սիմոնեանը, որ բացառիկ ջերմութեամբ լեցուց մեր սրտերը, արտասանելով Պարոյր Սեւակի «Անլռելի զանգակատուն»ը պոէմայէն գողտրիկ հատուածներ։

Ցայտագրին մասնակցեցան նաև Ստեփան Շահումեանի անուան պետական հայ. դպրոցի երգի ու նուագի անսամպլը՝ ղափնեկիր Երրորդ հանրապետական փառատօնին (գեղարուեստական խմբավար Յակոբ Տայիճեան), Արամ Խաչատրեան չքանշանակիր երգչախումբը (գեղարուեստական խմբավար Անթոն Քալքանով), լարային քառեակը – Կարօ Պալթաեան՝ ջութակ, Գ. Թիւթիւնճեան՝ բ. ջութակ, Հ. Մկրտիչեան՝ վիոլա, Ա. Սրթինեան՝ թաւ ջութակ։ Առանձին մենակատարներէն՝ վաստակաւոր արթիստ Սոնա Համենիկը՝ երգ, Թ. Սարճաքեանը՝ դաշնամուր։ Այս վերջինը նոյնպէս դաշնամուրով ընկերակցեցաւ բոլոր երաժշտական կատարումներուն։

Ցայտագիրը պատրաստուած էր մեծ մասամբ Կոմիտասեան ստեղծագործութիւններով։

Հանդիսութիւնը վերջացաւ խանդավառ մթնոլորտի մը մէջ Սարգիս Պալթաեանի «Փառք Կոմիտասի» խմբերգով, ձօնուած մեր երգահանին հարիւրամեակին եւ որ առաջին անգամ կատարուեցաւ երգչախումբին կողմէ։ Բոլոր կատարումները ջերմօրէն ընդունուեցան ներկաներուն կողմէ։

Իրենց սոլոներով մասնակցեցան երգչախումբի կատարումներուն՝ Ստեփան Պիւլպիւլեանը, Գէորգ Արխեանը և Հռիփսիմէ Գաթէեանը։

Կոմիտասեան հանդիսութիւնները Փլովտիվի մէջ սկսան Դեկտ. 14ին՝ նախատօնակով մը։ Նոյն օր Հայ Մշակոյթի տան մէջ տեղի

(Շար. տես էջ 6)

Արամ Խաչատրեան չքանշանակիր երգչախումբը եւ իր խմբավարը՝ Անտոն Քալքանով

ՎՐԱՍՏԱՆ

ՀԱՅ ՈՍԿԵՐԻՉԸ

Թիֆլիսի գոհարեղէններու շինութեան գործարանին գլխաւոր արուեստագէտ Ալպերթ Աստուրեանի շինած ոսկեայ և արծաթեայ երեսուն առարկաները յանձնարարուած են մեծաքանակ արտադրութեան։

Աստուրեան շահած է համամիութենական չորս մրցանակներ։ Անոր կարմիր ոսկիի և քարի վրայ փորագրած ապարանջանները, մատանիները, ոսկեայ օղերը և այլ կտորները ցուցադրուած են Մոնրէալի, Պրիւքսէլի, Փարիզի և Միլանի միջազգային ցուցահանդէսներուն մէջ։

Աստուրեան վկայուած է Թիֆլիսի արուեստի կաճառէն։

ՏԽՈՒՐ ԼՈՒՐ *(ՏԽՈՒՐ ՈՒՆԻ)*

Ցաւով կը տեղեկանանք թէ 1969 Նոյեմբեր 15ին, Լենինականի (Հայաստան) մէջ յանկարծական կերպով իր մահկանացուն կնքած է եգիպտահայոց եւ ի մասնաւորի աղեքսանդրահայոց ծանօթ

ՏԻԿԻՆ ՋԱՊԷԼ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ
(ծնեալ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ)

«Արաքս» թերթի հիմնադիր ողբ. Արամ Ստեփանեանի այրին։

Հանգուցեալը՝ առաւիղներէն Իզմիրի հանրածանօթ Եսայեան-Պերկամալը ընտանիքին, ծնած էր 1892 թուին Իզմիրի մէջ եւ փոքր հասակին փոխադրուած Պոլիս։ Եգիպտոս իր բնակութեան շրջանին երկար տարիներ գործօն մասնակցութիւն բերած է Աղեքսանդրիոյ Աղքատախնամին, Եկեղեցասիրացին եւ այլ միութեանց, ու սիրուած եւ յարգուած դէմք մը եղած է բոլոր զինք ճանչցողներուն կողմէ, իսկ 1965ի Դեկտեմբերէն ի վեր կը բնակէր Լենինականի մէջ, ուր փոխադրուած էր իր զաւակներուն հետ։

Ցուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցած է Նոյեմբեր 18ին, եւ մարմինը ամփոփուած Լենինականի նոր գերեզմանատան մէջ։

Այս տխուր առթիւ մեր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնենք ողբացեալին զաւակացը՝ Աղեքսանդրիոյ երբեմնի «Արաքս» թերթի սեփականատէրեր Շաւարշ եւ Ստեփան Ստեփանեաններուն, դստեր՝ Շաքէ Ստեփանեանի (Պողոսեան Ազգ. Վարժարանի բազմամեայ ուսուցչուհի), եղբօր՝ ըՍտեփան Մուրատեանի (Գանատա), ինչպէս նաեւ Եսայեան, Պերկամալը, Մուրատեան, Մխիթարեան, Ստեփանեան, Աբէլեան, Զաքիչ, Զագըրեան, Դալըճեան ընտանիքներուն եւ ազգակից բոլոր պարագաներուն։

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԵՐԵԿՈՅ

Հայ Գեղ. Միութեան եւ Կոկանեան Սրահի կազմակերպութեամբ՝ Վարդանանց յիշատակին նուիրուած երեկոն տեղի ունեցաւ Կոկանեան սրահին մէջ Ուրբաթ, 6 Փետրուար 1970, երեկոյեան ժամը 9.30ին։

Օրուան նախագահն էր Գահիրէի Առաջնորդական Փոխանորդ Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Տաքարեան։ Ներկայ էին Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապունեան, Պատկ. Թեմական Ժողովի ատենապետ Տէր եւ Տիկ. Յովհ. Քենեայեան, Ազգ. երեսփոխաններ եւ հետաքրքիր հասարակութիւն մը։

Ներածական խօսքով բեմ բարձրացաւ ծանօթ երգիծանկարիչ Ալ. Սարուխան, որ արտայայտուեցաւ օրուան տօնի իմաստին մասին։

Հանդիսավար Պր. Կարպիս Եազըճեան հետզհետէ բեմ հրաւիրեց գեղարուեստական յայտագրին մասնակցողները։

Տիկ. Մանուշ Չօփուրեան արտասանեց Վ. Թէքէեանի «Խորհուրդ Վարդանանց»ը։ Տիկ. Նասիա Գուրգէնեան դաշնամուրի վրայ նուագեց Ա. Խաչատրեանի «Թոգգադա»ն։ Պր. Կարպիս Եազըճեան կարդաց «Վարդանի ճառ»ը։ Լիբանանահայ ծանօթ ասմունքող խաչիկ Փիլիկեան եւս ելոյթ ունեցաւ արտասանելով երկու կտորներ։

Ապա բեմ հրաւիրուեցաւ օրուան բանախօս եւ Պատկ. Քաղաքական Ժողովի ատենադպիր Պր. Յակոբ Համբիկեան, որ իր խօսքին զրոյցի բնոյթ տալով՝ ըրաւ հոգեբանական վերլուծում մը կատարել Վարդանանց շրջանին տիրող մտայնութեանց եւ դիրքաւորումներուն։

Պր. Համբիկեան իր խօսքը նուիրեց վաստակաւոր ուսուցիչ եւ հմուտ հայագէտ Պր. Քերոբ Կոստանդեանի։

Յարգելի բանախօսին ելոյթը ընդունուեցաւ բուռն ծափերով։

Ներկայացուեցաւ օրուան խորհուրդին պատշաճ կենդանի պատկեր մը։

Փակման խօսքը կատարեց Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Տաքարեան եւ բոլոր ներկաներուն կողմէ երգուած «Հայր Մեր»ով վերջ գտաւ հաւաքոյթը։

Ապա բոլոր հանդիսականները հրաւիրուեցան *քոքթէյլի*, որ երկու սրահներուն կողմէ տրուած էր ի պատիւ Հոգշ. Տ. Ներսէս Վրդ. Բապունեանի՝ անոր Ծայրագոյնութեան աստիճան ստանալուն առթիւ։

Հիւրասիրութեան ընթացքին խօսք առաւ Պր. Ալ. Սարուխան եւ բոլորին կողմէ շնորհաւորեց երիտասարդ հոգեւորականը։

Հոգշ. Հայր Ներսէս հրապարակաւ իր շնորհակալութիւնները յայտնեց Պատկ. Թեմական եւ Քաղաքական Ժողովներուն եւ երեկոյթը կազմակերպող միութիւններուն, եւ իր կարգին արտայայտուեցաւ Վարդանանց տօնի իմաստին մասին։

Կէս գիշերին հանդիսականները հեռացան սրահէն՝ անգամ մը եւս շնորհաւորելով օրուան բանախօսը եւ Հոգշ. Հայր Սուրբը։

ՏՈՔԹ. ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
ԱՆԳԼԻՈՅ ԹԱԳՈՒՀԻԻՆ ԿՈՂՄԷ ՊԱՐԳԵՒԱՏՐՈՒԱԾ

Անգլիական «Լանտըն Թայմըզ» ծանօթ օրաթերթը 1970 Յունուար 1ի թիւով հրատարակեց Անգլիոյ Էլիզապէթ Բ. թագուհիին կողմէ Ամանորի առթիւ, Օ. Պի. Ի. (Օֆիսըր օֆ Պրիթիշ Իմբայր) շատ պատուաբեր շքանշանով պարգեւատրուած անձնաւորութիւններու ցանկը։

Անգլիոյ թագուհին, ամէն տարի յանձնարարութեամբ Անգլիոյ կառավարութեան, ամբողջ աշխարհէն քանի մը հարիւր ծանօթ անձնաւորութեանց (քաղաքական դէմքեր, գրողներ, գիտուններ, արուեստագէտներ) կը պարգեւէ Օ. Պի. Ի.ի մետալն ու վկայագիրը։

Արդ, այս տարի Օ. Պի. Ի. շքանշանին արժանացած դէմքերու ցանկին մէջ կայ Լիբանանահայ ծանօթ հոգեբոյժ, Լիբանանի Հայ Աւետարանական Համայնքային Ժողովի ատենապետ, Հ.Բ.Ը. Միութեան Լիբանանի Շրջանակային Յանձնաժողովի բազմամեայ փոխ – ատենապետ Տոքթ. Անդրանիկ Մանուկեանի անունը։

Այս տարուան ցանկը, որ կը պարունակէ համաշխարհային հռչակի տէր պետական մարդիկ մշակութային գործիչներ և գիտուններ, ուրիշ հայկական անուն չունի իր մէջ։

ՅԻՇՈՂՈՒԹԵԱՆՑ ՏՈՊՐԱԿԸ...

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Տարիներ շարունակ ստւեր հրատարակող թերթի մը խմբագիրը մենք կը պատկերացնէինք, որ ամէն առաւօտ ստւերոտ իր տոպրակը շալակած կ'ուղղուէր խմբագրատուն. այսօր մեր առջեւ «Ցուսաբեր»ի խմբագիրը կը պատկերանայ զոյգ տոպրակներ շալակած, մին ստւերոտ եւ միւսը թառամած յիշողութիւններու։

«Ցուսաբեր» յիսունեւհինգ տարիներ շարունակ արիւն քրտինք թափած է լոյս բերելու իրեններուն եւ այսօր յուսալքուած՝ իր նզնաժամային վայրկեաններուն, մարելու դատապարտուած մոմի նման վերջին կայծ մը կ'արձակէ, կայծ մը՝ պղտոր, աղօտ ու տժգոյն։

Կարծես թէ այս օրերուն երբ մարդիկ լուսինին վրայ ոտք դրած են, «Ցուսաբեր»ի խմբագիրը իր սեղանին առջեւն անցած կ'երեւակայէ թէ ինքն ալ լուսինին վրայ կը գտնուի եւ իր նախորդներուն նման այդ անունը կրող ախտէն վարակուած, անդադար կ'երազէ, կ'երեւակայէ եւ ցնորքներու աշխարհի մը մէջ կ'ապրի ու կը գործէ։

Լաւ պիտի չըլլա՞յ, որ քանի «Ցուսաբեր»ի խմբագիրը իր գրութիւններուն պատճառը կը սնանայ յիշողութիւններէ, խմբագրատան մէջ հսկայ սնտնարան մը զետեղէ ու մոմապէս իր տոպրակը այնտեղ պահէ որ թարմ մնան իր յիշողութիւնները եւ ինքն ալ չպառաւնանէ։

«Ծովը ինկողը օձին կը փաթթուի» կ'ըսէ առածը. «Ցուսաբեր»ի յուսահատ խմբագիրն ալ ստւերու փաթթուելով կը փորձէ չխեղդուիլ։ Սակայն սուտ խօսողը թակարդը ինկած մուկի մը նման կը փռնուի։ Այս պարագային թակարդը անգամ մը եւս գործեց։

Ցաւալի է... բայց իրականութիւն։

Ճ 0042

ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԿՐՏԻՉ ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Ինչպէս անցեալ թիւով ծանուցած էինք, Կիրակի, 1 Փետրուար, Գանիէլի Հայկական ընթերցարանին մէջ հայրենական իր տպաւորութիւններու մասին արտայայտուեցաւ Աղեքսանդրիոյ Ազգային Երեսփոխան Պր. Մկրտիչ Բեմպէճեան։ Ստորեւ կուտանք յարգելի բանախօսին ելոյթը։

Մեծայարգ առաջնորդս Գաւառական Թեմական Ժողովի, յարգելի երեսփոխաններ և եկեղեցական եղբայրներ և քոյրեր.

1969 տարին եզակի [illegible] ու պատմական [illegible] համար [illegible] բախտաւոր է [illegible] տարի [illegible] [illegible] ցին Ս. Էջմիածին.

Այս առթիւ պատուոյ [illegible]

Երկար տարիներու մեծ երազս էր տեսնել Հայաստանը։

Տասնամեակներու կարօտավառ սպասումներէ յետոյ իմ Հայաստան երթալս զարմանալի և անակնկալ հանգամանքներէ անցաւ, սակայն ի վերջոյ կարողացի Առաւօտեան 9 Հոկտեմբեր 1969/ին իբր ուխտաւոր գացի, մնալով 70 հոգիներէ խումբի մը։

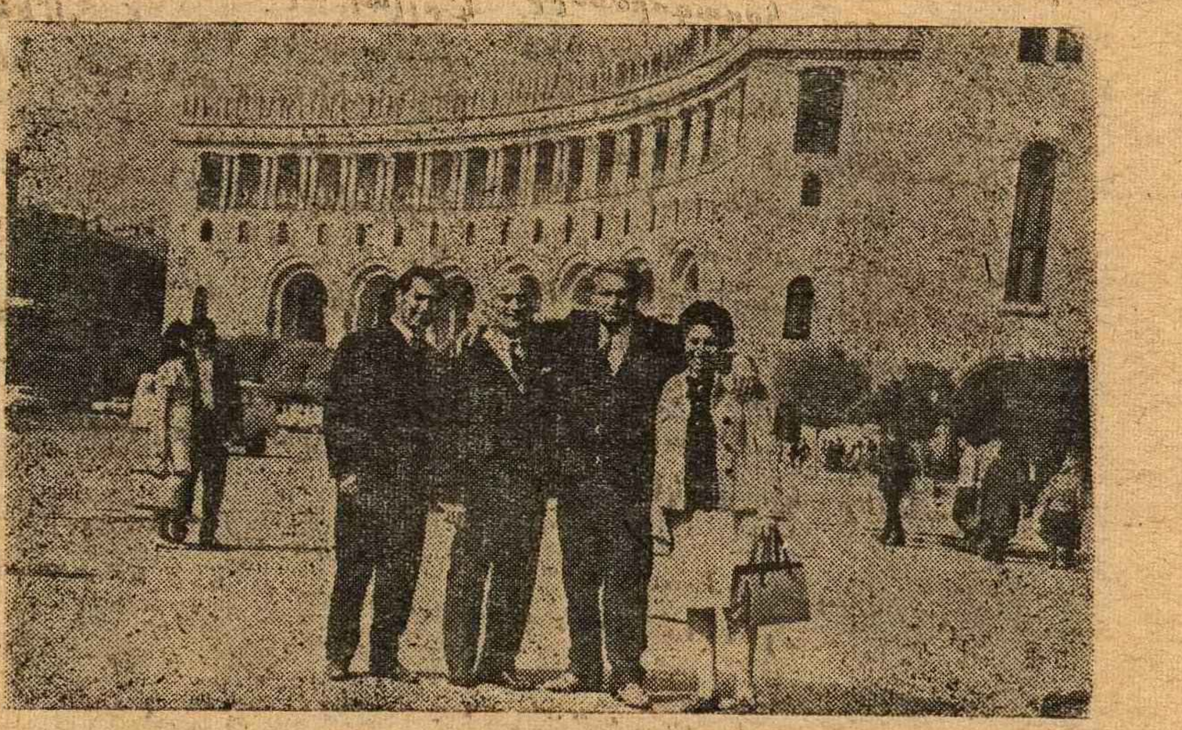
Ծիրանը պիտի համարձակինք, սակայն դիպուածի բերումով գիշեր ատեն ուղեւորուեցանք Գահիրէ-Երեւան ռազմաթռիչ ուղիղ թռիչքով 4 ժամէն։ Անցանք շատ մը լուսաւոր քաղաքներու վրայէն- Անգարա, Թիֆլիս, եւայլն-սակայն երբ Երեւանի վրայ հասանք, լոյսերու ծո՜վ էր ընդարձակ։ Մեր աչքերուն կը պարզուէր հեքեաթային թովիչ տեսարան։ Կարելի չէր բաղդատել միւս լոյսերը Երեւանի լոյսերուն առատութեան հետ։ Այնքա՜ն հմայիչ էր, որ բոլորս օդանաւի պատուհաններէն չէինք կրնար բաժնուիլ ու կը դիտէինք անյագօրէն։ Իւրաքանչիւրը հիացական բացագանչութիւն մը ունէր արձակելիք։

Երբ մաքսատունէն դուրս ելանք՝ ծնրադրելէ և համբուրեցի հայրենի սրբազան հողը։ Երջանկութիւնս անհուն էր ու անչափ. խոր յուզումով համակուած էի եւ տրամադրութիւնս տօնական։ Իմացականութեանս եւ հոգիիս ընկալչութիւնը գերագոյն լարումով բացուած էր եւ կ'արձանագրէր ամէ՛ն թրթռացում....

Ինթուրիսթը աւելի քան տասը օրեր մեզի պտտցուց տեսարժան վայրերն ու կոթողական յուշարձանները։ Մեր ազատ օրերուն և ժամերուն գացինք ուր որ փափաքեցանք և տեսնուեցանք մեր ազգականներուն, բարեկամներուն, ծանօթներուն ու նաեւ այն բոլորին հետ՝ որոնց հանդիպեցանք դիպուածաբար, զատահաբար.

Չէինք կրնար զսպել մեր սքանչացումը՝ տեսնելով հայրենի գեղեցիկ բնութիւնը, կանգնուած

(Շար. տես էջ 5)

Երեւանի Լենինի հրապարակին վրայ Յովհ. Շիրազը կը շրջապատեն Տէր եւ Տիկին Մկրտիչ Բեմպէճեան եւ իրենց զարմիկը

ԶՐԱՀԱՊԱՏ «ՎԱՐԴԱՆ ԶՕՐԱՎԱՐ»

Ահա յառնո՜ւմ են իմ դէմ օրեր յախուռն, սխրալի,
Նիրհից զարթնող մի երկիր, կռիւ, ու տենդ, ու պայքար.
Զրնգո՜ւմ է երկրով մէկ՝ սոյլը թողած դարերին,
Զրահապատը կարմիր՝ ճակտին «Վարդան զօրավար»...

Նա՛ է, Վարդա՜նը հայոց... Երբ դաշտի մէջ Աւարայր
Գիշեր իջաւ, թանձրացաւ գոյնից հեղուած արիւնի,
Նա դուրս քաշեց իր կրծքից մահուան նետերն անհամար
Եւ ամոքուած վէրքին՝ ելա՛ւ, կանգնե՜ց կենդանի.
Ելաւ, կանգնեց կենդանի, ոգիացա՜ւ, բարձրացա՜ւ,
Տարա՛ւ, տարա՜ւ ետեւից մի ողջ անխոնջ ժողովուրդ,
Դաւիթ դարձաւ ու Մհեր, դարձաւ ոգի ու խորհուրդ,
Զարկեց, զարկուեց Անիի պատերի տակ բարկացայտ,
Զարկեց, զարկուեց Զէյթունում մինչեւ իր շունչը վերջին,
Ընկա՜ւ նորից վիրաւոր՝ Մուսալեռի լեռներում,
Տասնհինգ դար եւ աւել կռուե՛ց, կռուե՜ց անդադրում,
Տասնհինգ դար եւ աւել նա պարտուե՜ց վէրքին...

Ահա յառնո՜ւմ են իմ դէմ, օրեր յախուռն, սխրալի,
Նիրհից զարթնող մի երկիր, կռիւ, ու տենդ, ու պայքար.
Զրնգո՜ւմ է երկրով մէկ՝ սոյլը թողած դարերին,
Զրահապատը կարմիր՝ ճակտին «Վարդան Զօրավար»...

Ցնծա՛, աշխա՜րհ Հայաստան, Ենթի՛ սուրբ դաշտաւայր,
Մասիս, ելի՛ր, բարձրացի՛ր Գառնի, Դուին, Արտաշատ,
Դու՛ էլ, խորտակուած կամարներ, ծիածանուէ՛ք նորից-նոր,
Նաւոց կապէք, ջահեր, երգէք [illegible] զուարթ.
Թող առատած այս հողին բացուի զարուն ու հանդէս,
Թող զանգերը ղօղանջեն պսակում պարտութեան անեսի.
Կարմի՜ր, կարմի՜ր դրօշով յաղթանակած վերջապէս՝
Զրահաւոր, զօրաւոր, հայոց Վարդա՜նն է գալիս...

ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԲՆՈՒԹԵԱՆ ԾՈՑՈՒՄ

ԾԱՂԿԵՎԱՆՔ

ՆՈՒՊԱՐ ԳԱԼԸՆԵԱՆ

Արայի լեռը, Արագածի կողակցի նման նրա կողքին նստած, երկուսով իրենց կատարները դէպի երկինք ցցած, կարծես անցնող ամպերին վճռւան դառնալու են սպասում։

Հեռուից մօտից յաճախ էինք Արայի լեռը դիտել, իր արտաքին չոր, ցամաք ու ողորկ տեսքով, մեզ չէր հրապուրում։

Արայի կենտրոնում ինչ որ մի Ծաղկեվանքի գոյութիւնը ու եղելը երբ իմացանք, մեր մէջ զարթնեց բնական որոնողի կիրքը...

Շրջակայքի գիւղացիների նախաձեռնութեամբ, մինչեւ Ծաղկեվանք տանող, բաւականին դժուարանցանելի մի խճուղի էր բացուել՝ ուստի մեր որոնելու ու արշաւանքի պատրաստուելը շատ կարճ տեւեց։

Տասներկու տարեկան որդոս ու հետս արդէն հասել էինք Արայի կենտրոնը գտնուող Ծաղկեվանքի մօտ։

Առաջին հայեացքից՝ մեր աչքերի առաջ բացուող տեսարանները [illegible] մռայլ տպաւորութիւն թողեց։ Զառ դին եւ [illegible] ժայռերից պատեր էին։ Լեռան կատարներից իրար հանդէպ դէպի ցած իջնող մռայլ ձորերը, իրար միանալով լեռան կենտրոնում մի փոքր հրապարակ էին ստեղծել։

Երբեմն վայրի աղաւնիների թռիչքը, մերթ ագռաւների չարագուշակ կանչերը, խանգարում էին հանդիսաւոր լռութիւնը եւ միջավայրը աւելի խորհրդաւոր էին դարձնում։

Թզուկ անտառակերտերը ու փարթամ խոտաբոյսերը, մեծ ջանքեր էին թափել իրենց մէջ պարուրելու, ամէն կողմ տարածուած, տարբեր ձեւի արձաններ պատկերող ժայռերը։ Առատ ու բազմազան ծաղիկները՝ իրենց հրապոյրով, փորձում էին «զոռոզ» ապառաժների զայրոյթը մեղմացնել, որով ձորը դարձել էր բնաւորութիւնների իսկական մի խառնարան։

Սկսեցինք մագլցելով բարձրանալ դէպի այն ահարկու քարէ պատը, որի վրայ երեւում էր Ծաղկեվանքի համեստ դուռը։

Վերեւի փոքր յարթութեան վրայ տեղադրուած աստիճանից բարձրանալով մտանք վանքը։ Անյարթ պատերով ու առաստաղով, բաւականին ընդարձակ մի քառափոր սենեակ էր այն։ Բնական այր էր, թէ մարդիկ էին սարքել, դժուարանում եմ ասել։

Կային սրբերի նկարներ, մոմակալներ, խնկամաններ եւայլն։ Յատակի կենտրոնում մի փոքր փոս էր փորուած, պատերից ու առաստաղից մզզացող ջրերը այդտեղ հաւաքուելով դառնում էին «սուրբ ջուր» (վանքի տեղը յայտնող հաւատացեալ անձը մեզ ասաց որ այդտեղ սուրբ ջուր էլ կար...)։

Ներսում ցուրտ ու խոնաւ էր. պատերը մռոտած։

Վանքի գաւիթից մեր առաջ մի չքնաղ տեսարան էր բացւում։ Բնութեան հրաշալիքները վայելել կարող եմ, բայց նման հրապուրիչ ու ոչ սովորական երեւոյթները նկարագրել իմ հնարաւորութիւններից վեր է։

Արայի լեռան «պատռուած» մասից՝ մութ ու մռայլ դիտարանից, երեւում էր Արարատն ու Արարատեան դաշտի մի շերտը միայն, որը վառ արեւի տակ կեանք է ներշնչում...

Ո՛չ մի տեղ արձանագրութիւններ, քանդակներ չ'էին երեւում։ Միայն փլատակ պարիսպների հիմքերից կարելի է գուշակել՝ թէ ինչ որ նախկինում գոյութիւն է ունեցել բնակչութիւն եւ կամ թերեւս ծառայել է որպէս թաքստոց թշնամիներից պաշտպանուելու համար։ Բացի մի բարակ աղբիւրից, հոսող ջրեր չկային այնտեղ։

Ամենակողմ հանգած խառոյկի հետքերից կարելի է վստահ ասել որ վանքը ունի իր ուխտագնացութեան օրերը։ Հաւանաբար դա էլ շատ հնուց մնացած մի աւանդութիւն է՝ որը դեռ գոյատեւում է։

Երբ մենք մօտեցել էինք աղբիւրին, յանկարծ կաքաւների մի մեծ երամ թռաւ, յուզումից շփոթուած, կարելի է ասել աննպաստ կռկռոցին։ Հրացանների պայթիւնը կարծէք բնդանօթի որոտ լինէր, ժայռերի անդրադարձումների հետ, լսւում էին նաեւ բոլոր ժայռերի փլուզումների աղմուկը ու ագռաւների «բողոքի» ճիչերը։

Վանքի գաւիթից լեռան կատարները աւելի մօտ էին երեւում, պատկերացնելով մեր առաջ բացուելիք սքանչելի տեսարանները, անկախ մեր կամքից. մեր քայլերը ուղղեցինք դէպի բարձր [illegible]։

Երկար ու խիտ-խոտերն ու ծաղիկները շատ էին դժուարացնում մեր վերելքը։ 2000 մեթր բարձրութիւնից յետոյ բուսականութեան տեսակները փոխուեցին, կարճ էին ու բուրումնաւէտ։

Ճիշդ է որ վանքից լեռան կատարը աւելի մօտ էր։ Բայց պարզուեց, որ բաւականին վտանգաւոր խոչընդոտներ կային, որոնց յաղթահարելը մեզնից շատ ջանքեր խլեց, բայց կատարը հասնելուց յետոյ շուրջը դիտողը իր ճիգերն ու յոգնութիւնը անմիջապէս մոռանում է։

(Շար. տես էջ 5)

ԲԱՐՈՎ ԵԿԱՔ, ՀԱԶԱՐ ՀԱԶԱՐ ԲԱՐՈՎ

Մեր սրտի այս խօսքը կ'ուղղենք վերջերս Նիւ Եորք հասած հայրենի կռունկին-շնորհալի բանաստեղծուհի Մարօ Մարգարեանին։

Ինչքա՜ն բախտաւոր է Նիւ Եորքի հայութիւնը, որ միշտ առաջին անգամ ինքն է գրկաբաց ողջունողը այս ափերը այցելող հայրենի կռունկները և անոնց միջով՝ կ'ողջագուրուի ամէն օր պայծառացող հայրենիքին հետ։

Մարօ Մարգարեանն մեր այս մեծ և զօրաւոր գաղութը բոլոր խաւերուն ծանօթ անուն մը չէ, սակայն հայրենի գրականութեան ուսանողներու քաջածանօթ է, մասնաւորապէս անոր հայրենասիրական բանաստեղծութիւններու համար զգացողներուն և ապրողներուն։

Մենք Նիւ Եորքէն հեռու ենք, սակայն անօգնական ենք, կ'ապրինք այն յոյսով, որ մենք ևս օտարութեան մէջ պիտի ջերմացնենք մեր հոգին լսելով զինքը, ինչպէս քանիցս հմայուած ենք բրաւ առաջ եկողներու ելոյթներով և մեր հոգին ջերմացուցած։

Մարօ Մարգարեան վառ հայրենասէր է, իր բանաստեղծութիւնները կարդացող մը խորապէս կը տպաւորուի, կը զգայ որ ան ունի «երկու գանձ» միայն այս աշխարհի մէջ, «անարատ որդի և ջինջ հայրենիք», որոնցմէ բաժնուիլը իրեն համար մեծագոյն, անկրելի դժբախտութիւն կրնայ ըլլալ։ Այդ «երկու գանձերը» ընդելուզուած և դարձած են մէկ հատ իրեն համար։ Հայրենի հողը անոր համար սրբութիւն է, ինչպէս է իր «անարատ որդին»։

Այս տողերը ստորագրողը՝ ծանօթ հայրենի երկու անուանի բանաստեղծուհիներու մի քանի կտոր բանաստեղծութեանց, տարիներ առաջ հայրենի կարգ մը գրողներու մասին իր կարդացած շատ սեղմ դասախօսութեան մը ընթացքին՝ հաճոյքով անդրադարձաւ հայութեան այս երկու սիրուած բանաստեղծուհիներու — Սիլվա Կապուտիկեանի եւ Մարօ Մարգարեանի — ու շեշտեց անոնց տաղանդը։

Ըսենք՝ որ այսօր անոնք կը ներկայանան հայ իգական սեռի պարծանքը իրենց ստեղծագործութիւններով։ Ծանօթ են եւ հարազատ ողջ հայութեան, և կը վայելեն Սովետական Միութեան շրջագծին մէջ ապրող ժողովուրդներու յարգանքն ու սէրը իրենց ստեղծագործութիւններով, որոնք թարգմանուած են, ռուսերէնէ զատ, համամիութենական բոլոր լեզուներու։

Ասիկա պատիւ մըն է անտարակոյս հայ [illegible] ուժերու, ինչպէս և համայն հայութեան, երբ [illegible] որ [illegible] տակ ապրող մեր գրական տաղանդաւոր աշխատողներու ստեղծագործութիւնները անծանօթ կը մնային միւս երկիրներու մէջ ապրող հայերու, քիչերը բախտը կ'ունենային գաղտնի ճամբաներէ ստանալ և առով ու դողով աչքէ անցընել։ Սովետ իրաւակարգը գոյութեան ուղիները բացաւ և հայութեան ստեղծագործող տաղանդը աղամանդի նման փայլեցաւ բոլոր ժողովուրդներու առջեւ։

Հայութեան տաղանդաւոր զաւակները այսօր կը ստեղծագործեն ո՛չ միայն հայութեան համար, այլև հարևան ազգերու, ամբողջ աշխարհի ժողովուրդներուն համար, որպէսզի բոլորին մէջ բարի դրացութեան ոգին հաստատուի, վերնայ միմեանց հանդէպ գոյութիւն ունեցող անբարեացակամ ոգին և աշխարհ դառնայ ապրելու համար գեղեցիկ վայր մը։

Բոլոր ազգերու պետական մարդոց մէջ այս ոգիին բացակայութիւնն է պատճառը, որ հակառակ անընդհատ գումարուող միջազգային ժողովներուն, դեռ կ'ուշանայ ժողովուրդներուն երազած խաղաղութեան առաւօտը։

Վերջին տարիներուն հայրենիք այցելողներ իրենց ելոյթներով մեզ հրճուեցուցին, սակայն մենք առաւել ուղղակի հայրենիքէն մեզի այցելողներէն կը հաղորդուինք հայրենիքին հետ, զայն վերակառուցանող հերոս աշխատաւորութեան հետ և կը ստանանք հայրենի սրբազան հողին ու գունագեղ ծաղիկներուն բոյրը։

Կրկնենք մեր սրտի խօսքը.

— Բարով եկար, հազար հազար բարով. հայրենի աշխարհի կռունկ՝ բանաստեղծուհի Մարօ Մարգարեան։

ՍԻՐՎԱՐԴ

ՀԻՆ ՍՈՎՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԻՆՉՊԷ՞Ս ԿԸ ՏՕՆՈՒԷՐ ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԸ

Երբ մարդիկ զգացին, որ ամէնօրեայ կեանքի տառապանքներն ու հոգերը ծանր կը ճնշեն իրենց վրայ, ուզեցին գէթ մէկ քանի օր ձերբազատուիլ անոնցմէ, միանալ միւս մարդոց, խառնուիլ բազմութեան հետ ու լողալ ուրախութեան ծովու մը մէջ։ Եւ այդ ցանկութեան իրագործումը գտան Բարեկենդանի խնճութեանց մէջ։

Բայց թէ Բարեկենդանը ե՞րբ և ո՞ւր հաստատուեցաւ առաջին անգամ, որոշ տեղեկութիւն չկայ այդ մասին։ Իր պատմութիւնը շատ հին է։ Կը սկսի երկրի վրայ մարդոց երեւումի օրէն։

Այսուհանդերձ, յայտնի է, թէ Բարեկենդանի առաջին աւանդութիւնները, իբրև ժողովրդական սովորութիւն, մեզի եկած են հին Եգիպտոսէն։ Եգիպտացիք իրենց Բարեկենդանը կը կոչէին Թերրապ կովին տօնը ու կը տօնէին մեծ շուքով։

Հարուստներն ու աղքատները իրենց ամենէն խոշոր և ամենէն պարարտ կովերով կը շրջէին փողոցները։

Անոնք կովերը կը զարդարէին գեղեցիկ ծաղիկներով և անոնց կոտոշները կը ներկէին ոսկեգոյն։

Այս տողանցքը կը վերջանար հրապարակի մը վրայ կամ պարտէզի մը մէջ, ուր ժողովուրդը կը սկսէր զուարթ տօնակատարութիւն մը, երգերով ու պարերով։

Ոչ միայն Եգիպտոսի, այլ ամբողջ հին աշխարհի մէջ, կովը խորհրդանշան էր արգասաբերութեան, բարգաւաճութեան և հետեւաբար ուրախութեան։ Ատոր համար, բոլոր կենդանիներէն աւելի, աւանդութիւնը անոր տուաւ սրբութիւն և պատիւ։

Եգիպտացիք երբեք չէին մորթեր կովերը և ոչ ալ կ'ուտէին անոր միսը։ Ոչ ալ զանոնք կը զոհէին բագիններու վրայ։ Ողջ-ողջ Նեղոս աստուածի գետին կը յանձնէին ու կը ձգէին որ անոնք լողան հոսանքին մէջ, որպէսզի գետ աստուածը զանոնք անվթար փոխադրէ միւս կեանքին մէջ։

Նոյն սովորութիւնը փոքր փոփոխութեամբ մը կը տիրէր հին Յունաստանի և Հռոմի մէջ ալ։ Հոս ևս աշխատաւոր կովերը նոյնքան ի պատուի էին։ Հռոմի և Յունաստանի մէջ ալ կովերու թափօրներ կը պտտցուէին։

Ֆրանսական կարգ մը նահանգներու մէջ, մինչև այսօր հնադարեան այս սովորութեան յաջորդները կան։

Պենտեկոստէին, Մոնթելիմարի մէջ, փառքով ու պատիւով՝ կեդրոնական փողոցներուն մէջ կը պտտցնեն շրջանի եզները, որ զարդարուն թափօրին առջևէն կ'երթան։ Անոնց ետևէն կ'երթան կովերը, ընկերակցութեամբ նուագի, զանգերու և դրօշներու։ Հին տարիներուն, այս տօները կը տօնէին երեք օր։ Առաջին օրը նուիրուած էր եկեղեցական արարողութեանց և հողագործները պատարագի կ'երթային՝ զարդարուած ծաղիկներով ու վայրի նռնենիի ճիւղերով։ Թափօրին գլուխը կը գտնուէր քաղաքապետը, որ բազմագոյն լայն ժապաւէններով կապուած ծաղկեփունջեր բռնած կ'ըլլար։ Պատարագէն յետոյ, գիւղացիները իրենց կենդանիները բռնած կ'երթային հրապարակ, ուր երիտասարդներ ու երիտասարդուհիներ կը պարէին։

Երկրորդ օրը, հողագործները ջորիներու վրայ նստած, իրենց կիներուն ու տղոց հետ այցի կ'երթային դրացիներուն և հողատէրերուն։ Այս թափօրներուն կը հետեւէին նուագածուներ և տօնակատարութիւնը հանդիսական բնոյթ կը ստանար։ Դղեակներուն և ամառանոցներուն մէջ պարեր տեղի կ'ունենային ու տանտէրները ճոխ սեղաններ կը շտկէին այցելուներուն համար։

Երրորդ օրը, ամենէն տեսարժանն էր։ Կանաչ ճիւղերով, ծաղիկներով ու ժապաւէններով զարդարուն կառքերով ու սայլերով բոլոր գիւղացիները կը հաւաքուէին դաշտի մը մէջ, ուր ինքնատիպ մրցում մը տեղի կ'ունենար։ Որ գիւղացիին կառքին կամ սայլին անիւները հողին մէջ ամենէն ուղիղ և ամենէն խոր ակօսները որ ձգէին, այդ գիւղացին յաղթական ու թագաւոր կը հռչակուէր և ծերերու յանձնախումբի մը կողմէ մրցանակ կը ստանար։

Նոր Բարեկենդանը (Գարնավալ) շատ կը նմանի հին հռոմէական Բարեկենդանին՝ յատկապէս Սպանիոյ, Ֆրանսայի, Իտալիոյ և Յունաստանի մէջ։

Սպանիոյ մէջ, շատ գեղեցիկ սովորութիւն մը կայ։ Պառաւի դէմքով խրտուիլակ մը կը շինեն։ Այդ պառաւը գաւազանի տեղ ձեռքին կ'ունենայ պրաս մը (փրասա) և գլխուն՝ զանազան բանջարեղէններու տերեւներէ շինուած պսակ մը։ Հագուստը զարդարուած կ'ըլլայ արտասովոր զարդերով։ Այդ պառաւը կը կոչուի «Մեծ Պահոց Թագուհի», կ'ունենայ բարակ և երկար եօթը ոտքեր, որ կը խորհրդանշեն Պենտեկոստէի (Մեծ Պահքի) եօթը շաբաթները։ Իրիկունները, մինչեւ թափօրով «Թագուհին» կը պտտցնեն քաղաքին փողոցները, վառած մոմերով ու յուղարկաւորութեան երգերով։

Վերջապէս, Բարեկենդանի վերջին օրը, Թագուհին կը տանին տուն մը, ուր կը հաւաքուի ամբողջ ժողովուրդը՝ անոր առջև խոնարհելու համար։ Սակայն, ամէն շաբթուան վերջը կը կտրեն անոր մէկ ոտքը, մինչև Աւագ Շաբաթի գիշերը, երբ զայն կը փոխադրեն Մեծ Հրապարակը, հրկիզելու համար։

Տասներորդ դարուն, Գերմանիոյ մէջ կը տիրէր տարօրինակ սովորութիւն մը։ Բարեկենդանի վերջին օրերուն, դիմակաւոր մարդիկ փողոցներուն մէջ կը վազէին ու մոխիրով լեցուած պզտիկ տոպրակներով անցորդներուն կը զարնէին։

Այսօրուան Բարեկենդանը անպայման կը պարունակէ երեւակայական և արտասովոր արարած մը, որ կը ներկայացնէ Բարեկենդանի տօնին գաղափարը։ Երբ տօնը վերջանայ, այդ արարածը, Գարնավալը՝ կ'այրուի։ Ասիկա երեք շաբաթ տեւող զուարթ շրջանի վերջն է։

ԳԵՂԱՄ ՍԵՒԱՆ

Հայոց թաղը
ERMENİ MAHALLESİ

(ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ)

Նկարները՝ Մ. ՍՈՍՈՅԵԱՆԻ

Ձօն քրոջս՝ Եփրաքսէին, որը հազիւ ութ տարեկան էր, երբ անցաւ անապատի աւազներից, իր վեց տարեկան եղբօր՝ Միհրանի հետ։ Ես՝ նրանց հարազատը, լսեցի այդ բոլորը շատ ուշ, ես ուշ ծնուեցի եւ այդպէս էլ ինձ համար իմ քրոջ ու եղբօր ճակատագրերը մնացին անյայտ։ Քոյրս, ասում են, սիրուն մի խալ ունէր ձախ այտի վրայ…

(5)

Չեմ իմանում, հա՞րկ կայ նկարագրելու ուղտերի մենամարտը։ Տօնական մի մթնոլորտ էր, շրջակայ գիւղերից հազարաւոր մարդիկ ու կանայք էին եկել, լցրել դաշտի շրջակայքը։ Գոյնզգոյն լաչակներ պսպղում էին ամենուրեք։ կանաչ, կարմիր, կապոյտ, դեղին լաչակներ… Կենտրոնում ու դաշտի զանազան մասերում իւրաքանչիւր գիւղից բերուած տաւուլն ու զուռնան էր և ստեղծում էր մի քաոս, մի արտակարգ իրարանցում էր տիրում։ Դաշտից դուրս, սաղարթների մէջ հանգչում էին ուղտերը, պճնուած բազմագոյն գորգերով, ուլունքներով և զօղանջող զանգակիկներով։ Կենտրոնական տաւուլ ու զուռնայի բամբ ազդանշանի վրայ հրապարակ էին դուրս գալիս երկուսը՝ վզերից պարաններ կապած։ Պարաններից կախուած գիւղացիներն էին, որոնք քաշում ու կենտրոն էին բերում ուղտերին։ Առաջին րոպէներին անտարբեր ու անհոգ, սառած աչքերով ուղտերը կարծես ոչ մի մասնակցութիւն չունէին ընդհանուր աղմուկին։ Յետոյ մի այլ տեղից էգ մի ուղտ էին քարշ տալիս մարդիկ, նոյնպէս վզի կախ պարանից։ Էգը արագ անց էին կացնում մենամարտի համար նախատեսուած երկու արու ուղտերի առանքից և այստեղ պարզւում էր ինձ համար անսովոր մի տեսարան։ Արուները վրայ էին տալիս էգին, բայց փորձուած գիւղացիք հապճեպ հեռացնում էին էգին և թողնում, որ արուները փաթաթուեն իրար։ Յետոյ թուլացնում էին պարանները և հանում։ Յատուկ ուղտեր էին ման ածում անշուշտ, յատուկ կերակրում և էգերի նկատմամբ զուսպ պահում։ Սկսւում էր մենամարտը։ Տիրում էր խոր լռութիւն։ Երկու ըմբշամարտիկների նման, գրեթէ ուշիմութեան եւ տակտիկայի նոյնպիսի փորձառութեամբ, ուղտերը ջանում էին գլուխն ու վիզը ոլորել, ոտից վար գցել ախոյեանին, և իւրաքանչիւր յաջող արուած քայլի հետ թնդում էր ծափն ու կանչը, զուռնան սուլոց էր ածում։ Հրճւում և ուրախանում էին մարդիկ։ Մի պահ իմ աչքերը հեռացան մարտադաշտից և հանգչեցին հանդիպակաց բլուրների վրայ։ Լիքը մարդկանցով հեւացող դաշտից հեռու, խուլ սաղարթների միջից տեսայ Ռէֆիկին, որ արագ դուրս եկաւ ու խառնուեց բազմութեան։ Ակնարկս պահեցի սաղարթներին. քիչ անց, դեղին լաչակով մի աղջիկ հետեւեց նրան և արագ վազեց իւրայինների մօտ։ Ինչպէս էր այդ տղան այդքան յանդուգն դարձել։ Բոլորի ուշադրութիւնը կենտրոնում էր սակայն։ Սապրին ճչաց ուրախ եւ այս այն րոպէին էր, երբ ուղտերից մէկը սկսաւ փախչել մենամարտի դաշտից։ Այդ պարտութիւնն էր նրա։ Մարդիկ վազում էին նրա ու յաղթողի ետեւից պարաններով, որպէսզի կրկին գցեն նրանց վզներին և տանեն հանգստանալու։ Թնդում էին էլի տաւուլն ու զուռնան, իրար խառնում ամէն ինչ։ Յաղթանակ տանող գիւղացիք հրճւում էին ուրախութիւնից և պարեր կազմակերպում, յաղթուածները գլխիկոր հեռանում դաշտից։ Իւրաքանչիւր ուղտ պատկանում էր մի մարդու, բայց խորհրդանշում էր այդ գիւղացու պատկանած գիւղը։

— Միամիտ ու բարի մարդիկ են մեր գիւղացիները,— ասաց Սապրին։ Ուղտի մենամարտը, աքլորի մենամարտը, ըմբշամարտը, անց են կացնում ժամանակը, ո՞նց են վատնում։ Տաւուլն ու զուռնան ինչքան բարձր են ճչում դու հասկացիր, աղբերս, որ այնքան խորն է ցաւը…

Պատահում էր, որ երկարում էր մարտը և ուղտերից ոչ մէկը չէր զիջում միւսին, ընկնում էր ու բարձրանում, յետոյ իր հերթին միւսին գցում գետին, երբեմն հարցական նշանների նման իրար մէջ ոլորւում էին երկար վզերը և րոպէներով մնում այդպէս։ Նման դէպքերում գիւղացիք պարանները կապում էին ուղտերի ոտքերին և տասնեակներով ձեռք ձեռքի տուած չղթայակապ դատապարտեալների նման պարաններից կախ, աշխատում էին բաժանել կռուող անասուններին։ Ոչ ոքի էր յայտարարում այդպիսի դէպքերում։ Յաղթանակի համար հարկ էր, որ մէկը լքէր դաշտը և փախչէր… սկսւում էր կրկին զուռնայի կանչը…

— Գնանք մեր մօտ,— առաջարկեց Սապրին,— գնանք, Հաթճէն տաք ճաշ է պատրաստելու քեզ համար։ Յետոյ սենեակի համար էլ պիտի ման գար այսօր, տեսնենք ի՞նչ արեց…

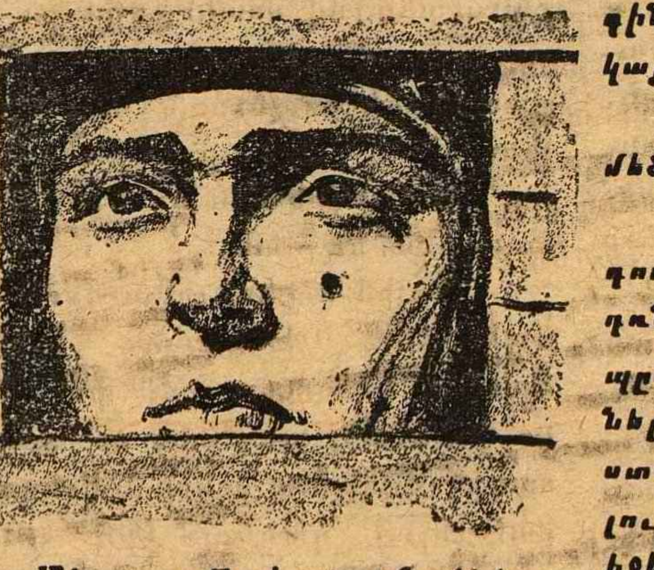
— Ես արդէն կարգադրել եմ, ասացի,— բանակատեղից եմ վերցրել, իմ ինչի՞ն է հարկաւոր քաղաքում սենեակ վարձելը։ Ճիշդ է, մի քիչ պայմանները լաւ չեն, բայց ոչինչ, եօլա կը գնանք։ Փողն էլ իմ գրպանում կը մնայ…

— Ջե՞ս գալու տուն…

— Այսօր ժամը եօթից պիտի հերթապահեմ, մեր հերթն է այսօր,— ասեցի։

Տխրեց և ինձ համար էլ անհասկանալի.

— Հաթճէն կ'ուրախանայ, աղբերս,— վրայ բերաւ։

Մի շաբաթ յետոյ անակնկալ հրահանգ եկաւ կենտրոնական ըշտաբից։ Ինձ ու պաֆրացի մի այլ ենթասպայի կարգադրել էին հապճեպ տեղափոխուել Պայրամիչ։ Էզինէից մի քսանըհինգ քիլոմեթր ներս, գինուորական աքսորականների մի յատուկ վաշտում ծառայելու։

Մեկնման նախօրեակին գնացի Սապրիենց տունը… Հայոց թաղում։ Երկար յամառեցի դրան զանգի վրայ։ Արձագանգ տուող չեղաւ։ Ներքին մի նախազգացում ստիպեց, որ շարունակեմ զանգ տալ… լսեցի մեղմ ոտքերի շշուկ, բացուեց, դրան վրայ հազիւ աչքեր տեղաւորելու չափ փոքր մի դռնակ։

Նա էր, նրա աչքերն էին, սև ու պսպղուն և խոնաւ… Մի պահ կոպերը փակուեցին և ես նշմարեցի, որ արտեւանունքների վրայ գիշերային ցօղ էր իջել…

— Սապրին այստեղ չէ,— ասաց,— նրան տարան երէկ – ձայնը դողում էր,— իսկ ես առանձին եմ զաւակներիս հետ, ներիր, դուռը բանալ չեմ կարող… Կանգնեց մի պահ այդպէս, և ես տեսայ, որ կոպերից մի շիթ սահեց վար… ձախ այտի խալին…— Ներիր, աղբերս,— և փակեց դռնակը։

«Հայոց թաղում» առանձին եմ ու մենակ։ Քայլում եմ դանդաղ և լսում եմ դանդաղ քայլերիս արձագանգը։ Շտապ ու արագ իջնում եմ ցած ու կանգնում պատի մի անկիւնում… Քայլերիս արձագանգը շարունակւում է մի քիչ էլ ու կանգնում։ Տարօրինակ… հաւանաբար առանձին չեմ «Հայոց թաղում»։ Յետոյ, անտարբեր շրջանցում եմ թաղը և մտնում մի գինետուն։ Դատարկ մի սեղան կայ միայն։

— Տապակած սաճուխ և մի մեծ բաժակ գինի…

Իմ աչքերում փայտեայ մի դուռ է և դրան վրայ փոքրիկ մի դռնակ։ Յետոյ երկու սև ու պսպղուն աչքեր… արտեւանունքները այդ աչքերի շուրջ են տալիս ստորին ծնօտի վրայ… փայլփլուն մի շուք, գիշերային ցօղ է իջել արտեւանունքների վրայ…

Իմ դիմաց երկու աչքեր են, անդղի երկու գիշատիչ աչքեր, սիկարէթի ծուխ և գինու բաժակ… իմ դիմացի աչքերում արիւն կայ խառնուած…

Դրսում ինչ որ մի տեղից զուռնայի ձայն է գալիս, և ինչքան սուր ու ճչան է այդ ձայնը։ Մի շուն ոռնում է զիլ ու ջղեր է խանգարում, ոռնում է անընդհատ ու կծկում սիրտս։ Ես մրսում եմ, և գինին իսկի չի ազդում վրաս։ Ես մրսում եմ սաստիկ… Դրսում գարնանային անձրև է։ Դրսում գիշեր։

(Շար. 6 և ՎԵՐՋ)

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱՅԻ ԿԵԱՆՔ

— Ուրբաթ, 23 Յունուար 1970, երեկոյեան ժամը 5ին Աղեքսանդրիոյ Յոյն Օրթոտոքս Էվանգելիսմոս եկեղեցւոյն մէջ տեղի ունեցաւ Քրիստոնեայ եկեղեցիներու տարեկան հաւաքոյթը։

Ներկայ հոգեւորական դասուն կը նախագահէր Աղեքսանդրիոյ հայոց Առաջն. Փոխանորդ Գերշ. Տ. Զաւէն Եպս. Չինչինեան (Աղեքս. քրիստոնեայ եկեղեցիներու միջ-յարաբերական խորհուրդի նախագահի իր հանգամանքով). իսկ օրուան հանդիսութեան կը նախագահէր Աղեքս. և համայն Ափրիկէի Յոյն Օրթոտոքս Պատրիարք Ն.Ա. Նիքոլաոս Զ.։

Սոյն հաւաքոյթին, որ 12րդն է յաջորդական տարիներով, ուրիշ ազգերու կարգին հայերն ալ իրենց մասնակցութիւնը բերին՝ Ս. Աւետարանի ընթերցումով (Գերյ. Յովսէփ Ծ. Վրդ. Պօյաճեան, հոգեւոր հովիւ Աղեքս. Հայ Կաթոլիկէ համայնքի) և շարականներու երգեցողութեամբ (երեք եւ, գեր, երգուած Ս. Պօղոս-Պետրոս եկեղեցւոյ Ս. Լուսաւորիչ եւ գչախումբին կողմէ, ղեկավարութեամբ Տ. Յուսիկ Քհնյ. Նշանեանի)։ Հոս մատնանշենք երկու կարեւոր կէտեր, որո՛նք պէտք է մա նաւոր ուշադրութեան առարկայ ըլլան։

Առաջին՝ պէտք է որ երգչախումբի բոլոր անդամները ժամանակին տեղեակ պահուին փորձերու կամ հանդիսութեան օրուան մասին։

Երկրորդ՝ երգչախումբի անդամ-անդամուհիներուն ներելի չէ այդպիսի ժամանակ անհոգ զոնրուիլ և բացակայիլ։ Պարտաւոր են յանձն առնել ամէն զոհողութիւն և ի սէր հայ եկեղեցւոյ և գաղութի պատուին և վարկին, ներկայ գտնուիլ թէ՛ փորձերուն և թէ՛ արարողութիւններուն։

— «Տիգրան-Երկաթ» Մշակութային Միութեան վարչութիւնը, ըստ իր աւանդական սովորութեան, որ միշտ գնահատուած է թէ մեր գաղութէն և թէ օտար շրջանակներէն, կազմակերպած էր երեք մշակութային երեկոներ, որոնցմէ առաջինը տեղի ունեցաւ Փետրուար 1, Կիրակի երեկոյեան ժամը 7ին, Աղեքս. պետական Թանգարանի Գեղարուեստից բաժնի սրահին մէջ՝ ընկերակցարար տեղւոյն տնօրէնութեան հետ։ Յատկապէս Գահիրէէն հրաւիրուած լիբանանահայ երիտասարդ արուեստագէտ եւ գիչ ակարթոն՝ Թաչիկ Փիլիկեանի ելոյթ ունեցաւ Աղեքսանդրիոյ հայ թէ օտար հասարակութեան առջեւ, մենանուագով մը պանծացնելով հայ երգը։

Յայտագիրը բաղկացած էր երկու բաժիններէ՝ կազմուած երաժշտութեան մեծ հեղինակներու գործերէն, որոնք սքանչելի կերպով մեկնաբանուեցան երիտասարդ արուեստագէտին կողմէ, ամէն մէկ երգէն ետք խլելով ծափեր։ Ընդամէնը 18 երգեր։ Դաշնակի վրայ իրեն կ'ընկերակցէր Երաժշտանոցի ուսուցչուհիներէն սովետահայ Տիկ. Էլէնա Միրզոյեան՝ ուրիշ յայտնութիւն մը եւս տեղւոյս հանրութեան համար։

Երկրորդ հաւաքոյթը տեղի ունեցաւ «Տիգրան Երկաթ»ի հանդիսասրահին մէջ, Երեքշաբթի, 3 Փետրուար 1970, երեկոյեան ժամը 8.30ին։ Կատարուեցաւ բանախօսութիւն մը մեր երիտասարդ արուեստագէտ Թաչիկ Փիլիկեանի կողմէ։ Նիւթն էր «Զրոյց Կոմիտասեան հարցերու շուրջ», որուն վերջաւորութեան ասմունքով ան ելոյթ ունեցաւ և գեղեցիկ առոգանութեամբ դիւթեց ներկաները, խլելով խնլայեղ ծափեր։

Հաւաքոյթի վերջաւորութեան սկաւառակի վրայ առնուած իր երգերը ունկնդրուեցան։

Իսկ երրորդ հաւաքոյթը տեղի ունեցաւ Հինգշաբթի, 5 Փետր. 1970, երեկոյեան ժամը 8.30ին «Տիգրան-Երկաթ»ի սրահին մէջ, Վարդանանց տօնին առթիւ, կազմակերպուած Ուսանողացի վարչութեան կողմէ, կոկիկ բայց լուրջ պատրաստութեամբ յայտագրով մը։

Դաշնակի վրայ քայլերգով հանդէսին բացումը կատարեց Օր. Պարգեւ Նազարէթեան, որմէ ետք բացման խօսքը կատարեց Օր. Նայիրի Օրջանեան։ Մուշեղ Պասմաճեանի «Վարդանի ճառ»ի ընթերցումէն ու Օր. Նայիրի Ագամեանի «Երգ դ Վարդանանց»

(Շար. տես էջ 6)

ՀԱԼԷՊ

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ ՄՇԱԿ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԵՒ Հ.Մ.Մ.Ի ՆՈՐԸՆՏԻՐ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Հալէպի շրջանի Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան տարեկան ընդհանուր ժողովը տեղի ունեցաւ Յունուար 18՝ Կիրակի կէսօրէ ետք, Միութեանս ակումբին մէջ։ Ներկայ էր անդամներու մեծամասնութիւնը։

Ընդհանուր անդամական ժողովը, որը տեղի ունեցաւ պետական և կրթական ներկայացուցիչներու ներկայութեան, լսեց 1968-69 տարեշրջանի նախորդ վարչութեան տեղեկագիրը, որ արժանացաւ գնահատանքի և վաւերացուեցաւ։

Ընդհանուր անդամական ժողովը միաձայնութեամբ ընտրեց իր 1970 տարեշրջանի վարչական նորընտիր կազմը՝ բաղկացած 7 հոգիներէ։

Ն.Ս.Մ.Մ.ի նորընտիր վարչութիւնը իր հերթական առաջին նիստին կազմեց իր դիւանը հետեւեալ ձեւով.

Ընկ. Վարդան Եաղօբզեան (ատենապետ)
Ընկ. Ժան Տէր-Գէորգեան (քարտուղար)
Ընկ. Ղեւոնդ Գալստեան (փոխ-ատենապետ)
Օր. Անժէլ Առաքելեան (ատենադպիր)
Ընկ. Յակոբ Իշխանեան (գանձապահ)
Ընկ. Մացակ Սահակեան (հաշուապահ)
Օր Մարի Գույեան (Գրական յանձնախումբի պատասխանատու)

Այս առիթով յաջողութիւն կը մաղթենք նորընտիր վարչութեան և բեղմնաւոր աշխատանք՝ 1970 տարեշրջանին։

***

Հալէպի շրջանի Հ.Մ.Մ.ի ընդհանուր անդամական ժողովը տեղի ունեցաւ Կիրակի, 11 Յունուար 1970, առաւօտեան ժամը 10ին, Միութեանս ակումբին մէջ ընդհանուր անդամական չարքի ներկայութեան։

Յետ նիւթաբարոյական տեղեկագրին, որ արժանացաւ բոլորի գնահատանքին, տեղի ունեցաւ 1970 տարեշրջանի վարչական ընտրութիւնը։

Հ.Մ.Մ.ի անդամական ընդհանուր ժողովը միաձայնութեամբ ընտրեց իր վարչութիւնը։

Նորընտիր վարչութիւնը իր առաջին նիստին կազմեց իր դիւանը հետեւեալ ձեւով.

Ընկ. Ռուբէն Տիրարեան (ատենապետ)
Ընկ. Յարութիւն Նաճառեան (քարտուղար)
Ընկ. Պետրոս Եսայեան (փոխ-ատենապետ)
Ընկ. Յակոբ Թիւթիւնճեան (ատենադպիր և մարզական պատասխանատու)
Ընկ. Արշակ Գանձանակեան (Գանձապահ)

(Շար. տես էջ 6)

ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

յուշարձանները, մայրաքաղաք շրջող Երեւանի մաքուր պողոտաներն ու հոյակապ հաստատութիւնները, հրապարակներու արձանները արտայայտիչ, և կատարուած նուաճումները բոլո՛ր մարզերուն մէջ։ Չէինք կրնար երեւակայել, թէ վերածնած հայրենիքը այսքա՜ն յառաջդիմած է։ Ոգեւնչման առատ աղբիւր է Մայր Հայրենիքը և մենք կենդանի վկաները եղանք աւերակներէն, սովէն եւ ոչինչէն սկսած եւ 50 տարուան ընթացքին հրաշակերտուած Հայաստանին։ Ամենասրտառուչը և բերկրալին Թովմաս առաջեալներուն սրտաբուխ սքանչացման պոռթկումներն էին, զորս բազմաթիւ անգամներ լսելու երջանկութիւնը ունեցայ։ Սողոսները Մայր Հայրենիքին իրականութիւնը տեսնելով Պօղոսներ դարձան...

Մեր Երեւանի մէջ ապրած տասնըվեց ոսկի օրերը գիս կը պահեն իրենց տեւական հմայքին ներքեւ։ Կրեցի անմոռանալի տպաւորութիւններ։ Կարծես մեծ համանուագ տեղի կ'ունենար ողջ էութեանս մէջ։ Կեանքիս որեւէ հանգրուանին կամ հանգիստաւոր պահուն, երբե՛ք այսքան կատարեալ երջանկութեամբ և երանութեամբ չէր ողողուած հայուս հոգիս։ Դեռ այսքան գոհ ու զուարթ չէի զգացած ինքզինքս։ Այդ երկու շաբաթները մտքի խնճոյքի, հոգիի արբեցումի, հրաշալի պահերու, կենսանորոգ պահերու եւ անհուն օրէն բերկրալի ապրումներու շարայարում մըն էին։ Երանելի օրերու շարք մը։ Լուսեղէ՜ն երազի իրականացում պարզապէս։

Կը վախնիմ, թէ յարաբերաբար կարճ այս այցելութեանս ընթացքին կարողացայ յարաբերաբար թափանցել հայրենի ժողովուրդին համբուրելի հոգիին բոլոր ծալքերուն...։ Բաւական ճշգրիտ գաղափար կրցայ կազմել։ Ես որ Եգիպտոսի մէջ օրական երեք օրաթերթ կը թղթատեմ կամ կը կարդամ, Երեւանի տասնըվեց օրերուս ընթացքին մէկ թերթ և մէկ գիրք ձեռքս չառի, որպէս զի արտաքին լուրերէն կտրուած ըլլամ և ուշադրութիւնս կեդրոնացնեմ հանդիպումներուս և պտոյտներուս վրայ։ Ոչ շաբթուան օրերը եւ ոչ ալ կիրակիները կրնայի միտքս պահել. մոռցած էի այլեւս օր, ժամանակ, դրամ եւ կլանուած էի նահատակ ժողովուրդիս վերածնունդով։

Յաճախ առանձին կը քալէի Երեւանի բազմամարդ պողոտաներէն։ Մեծ մասամբ հայանո՜ւն պողոտաներ։ Ի՜նչ անպատում ըմբռնումներ։ Ի՜նչ մեծ մխիթարութիւն հայու բեկորիս, որ Տէր-Զօրէն հրաշքով ազատուած է, տեսնե՜լ այսօրուան Երեւանը իր ութսուն անգամ բի՜ւր հայորդիներով ողողուած...։ Ի՜նչ հոգեպարար երջանկութիւն կորսուի՜լ Արմէնններու բազմութեան մէջ, մինչդեռ սփիւռքի մէջ մեր ճակատագիրն է կորսուիլ օտար ամբոխներու մէջ։ Ոգեւորութեամբ կը դիտէի ամէն օր երթեւեկող հաբիւրաւոր անձնական ինքնաշարժները, թաքսիները, օթոպիւսները, թրոլիպիւսները, նոյնիսկ հանրակառքերը, որոնք ընդարձակ Երեւանի թաղերը իրարու կը կապէին։ Կառքեր ու կենդանիներ չկան ու ժխորալի չեն փոխադրամիջոցները։

Ժողովուրդն ալ հանդարտ ու բարեկիրթ է։ Մեր հարազատ հողին վրայ, մեր հոգեհարազատ ժողովուրդը, մեր հարազատ հրաշափառ լեզուով հայերէն կը խօսէր։ Ո՜հ, երջանկութիւնը հայերէն լսելու ամենուրեք. առտու, կէսօր, գիշեր յագենալ հայկական շունչով և կենդանութեամբ։ Ամբողջ էութիւնս սօթներորդ երկինք կը սլանար և կը զգայի հայօրէն ապրելու արդար հպարտութիւնը։ Բայց... վարդագոյն մշուշի ընդմէջէն չէի ուզեր դիտել։ Եւ պողոտաներէն քալելու ատենս առիթ կը ստեղծէի խօսելու ուսանողներու, տարեց մարդոց և կիներուն հետ, որոնց կը ներկայանայի իբր գրող, որ մոգական ազդեցութիւն կը գործէր իրենց վրայ ու կը դառնային աւելի հետաքրքիր խօսակիցներ։ Կ'ուզէի անոնց ապրելակերպին, աշխատանքին և մտածումներուն ծանօթանալ։ Ի՜նչ որ շատ կարեւոր է, պարտիմ յայտնել, թէ շրջողները չեն կլլուած եւ ազատօրէն կը խօսին ամէն նիւթի շուրջ։ Գրեթէ չեն զգուշանար եւ երբեմն ոմանք քիչ մըն ալ շատ կը խօսին։ Այսպէս պատահաբար հանդիպած ով խօսած տասնեակներով հայրենակիցներէս դժգոհութիւն չլսեցի. ընդհակառակն, գոհ են բոլորը։ Բնիկ հայերը սերունդներով արմատացած են մի նուիրական սուրբ հողին վրայ։

Առիթ ունեցայ խօսելու մտաւորականներու, հայրենի ղեկավարներու եւ գիւղացիներու հետ։ Գոհունակութիւնը ընդհանուր է. կեանքի մակարդակը շատ բարելաւուած է և կ'արտայայտուի անկասկած։ Նաև առիթ ունեցայ զրուցելու յիսունէ աւելի ներգաղթողներու հետ-ազգականներ, դասընկերներ և բարեկամներ։ Ոե՛ւէ մէկը որեւէ՛ գանգատ չըրաւ ինծի։ Բոլորը անխտիր եւ անկեղծօրէն ըսին, թէ հիմա շատ գոհ են, թէեւ սկիզբի շրջանին բաւական նեղութիւն կրած են։

Մռայլ եւ տխուր դէմքերու չհանդիպեցայ. հայ ժողովուրդը զուարթ է այժմ. ժպիտ կայ բոլորի դէմքերուն։ Լաւ եւ ճաշակաւոր հագուած են մեծամասնութեամբ, մանաւանդ կիներն ու աղջիկները ներկայանալի են։ Շատեր կը հաւատան հասնիլ, մինչեւ 1975, Ամերիկայի բարգաւաճութեան։

Հայաստանի մէջ 600 գործարաններ կան. միայն 200ը՝ Երեւանի մէջ եւ զանազան տեսակի ապրանքներ կ'արտածեն աւելի քան 70 երկիրներ։

Երեւանի ունի 800 000 բնակիչ։ Հայաստան ունի 2,5 միլիոն բնակիչ, որուն 100էն 90 տոկոսը հայ է։ Այս համեմատութեամբ միատարր երկիր գոյութիւն չունի աշխարհի վրայ։ Դրացի Վրաստանի և Ատրպէյճանի մէջ կան մէկ միլիոնէ աւելի հայեր։ Ուրեմն՝ աշխարհագրական մէկ կէտի վրայ համախմբուած կ'ապրին շուրջ 3.5 միլիոն հայեր։ Մեծ Եղեռնէն 55 տարիներ յետոյ՝ սակայն շատ մխիթարական երեւոյթ է։ Որբերու և սովահարներու աւերակ երկիրը պարզապէս հրաշափ խուած է։ Հո՛ս է հայ ժողովուրդին հրաշակերտ ուժը։

Այժմ Հայաստան հսկայաքայլ կը յառաջդիմէ տնտեսական, ճարտարարուեստական, գիտական, մշակութային եւ այլ մարզերու մէջ եւ կը ճախրէ նուաճումէ-նուաճում։ Մեր հայրենի ղեկավարները, մտաւորականութիւնը եւ ժողովուրդը իր բոլոր խաւերով տոգորուած են հայրենասիրական բարձր գիտակցութեամբ, որ կը զարմացնէ, կը հիացնէ ու նաեւ կը յուզէ մեր էութիւնը։ Պետականացած մեր «Փոքր Աձուն» տխուանեան թափով կ'ընթանայ լոյսի մէջ, բերկրանքի մէջ և զօրութեան մէջ...։ Այո՛, և զօրութեան մէջ։ Մեր ժողովուրդը վաղուան հոգը չունի այլեւս։ Սկսած է դառնալ զուա՛րթ, երգող, պարող, ապրո՛ղ և բեՖ ընող, որովհետեւ եղբայրական 15 հանրապետութիւններու հետ ձեռք-ձեռքի տուած՝ մաս կը կազմէ հզօր պետութեան մը, Սովետական Մեծ Միութեան, որ իր կարգին աշխարհի երկու գեր-հզօրներէն մին է։ Այլեւս անցեր են դարերը ցաւի ու դաժան Յաւերժող հայութիւնը ուսու մեծ ժողովուրդին եւ եղբայրական միւս ժողովուրդներուն հետ կ'ընթանայ դէպի պայծառ գալիքը։

(Շար. 1)

ԾԱՂԿԵՎԱՆՔ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Արայի լերան 2600 մ. բարձրութիւն ունեցող կատարից կարելի է դիտել Հայաստանի կեսից էլ աւելին։ Այստեղից պարզ երեւում էր մեր ուրվայրերը, համարեա ամբողջ Արարատեան դաշտը, Սեւանի ճանապարհին բազմած սիրուն Գութանայ սարը, Արագածի փլատակ ամրոցի նմանուող կատարի ամբողջութիւնը, մի խօսքով իսկական մի համայնապատկեր։ Ինչպէս ուրախացանք երբ մօտիկից տեսանք Արայի հիւսիսային լանջ անտառածածկ ծերտը։

Լերան կատարից երբ դիտում էինք նրա սիրտը կազմող վայրենի խառնարանը ու արտաքին շրջապատի ֆոնը է ստուարների ստեղծած հակադիր պատկերների տպաւորութիւնը, ցնցւում էր մեր հոգին...

Լերան ծախակողմեան կատարին, բրամատի նմանուող ցցուած հսկայական ապառաժի վրայ նստող ու շուրջը նայող, որն Արարատեան դաշտի ամէն կողմից նկատւում է, օրեր շարունակ կարող է այնտեղ մնալ ու չձանձրանալ։ Այդ բարձունքից մարդու միտքն ու հոգին էլ բոլորը է սանում ու վերացած մտածում է. ոմանք տանը նստած իրենց ունեցուածքով, գրպանի դրամները հաշուելով են ուրախանում, մինչդեռ «բարձունքից» մեր չհնաղ ու ապահով աշխարհը դիտողը մտածում է՝ այս ամէնը մեզ է պատկանում ու մենք այն լիովին վայելելու իրաւունք ունենք...

Այս ամէնը մեր սերունդներին էլ է երջանկացնելու...

Այսման գեղեցիկ իրականութեան առաջ, մարդ ակամայից հարց է տալիս ինքնիրեն. արդեօ՞ք ամէն ոք ի վիճակի՞ է ըմբռնելու այս բոլորի իսկական արժէքը ու ըստ արժանւոյն գնահատելու...

ՆՈՒՊԱՐ ԳԱԼԸՆՏԱՆ

Երեւան, 6-1-70

ՋԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
12 ՓԵՏՐ. 1970

Գալուստեան Ազգային Վարժարանի Տիկնանց Խնամակալութեան Ճաշկերոյթը

Տարիներէ ի վեր սովորութիւն դարձած Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի Տիկնանց Խնամակալութեան ճաշկերոյթը միշտ ալ յաջողութեամբ պսակուած է։

Անցեալ Կիրակի, 8 Փետր. կ.ե. ժամը 2ին Ազգային Վարժարանը ժամադրավայրը հանդիսացած էր ընտրանի բազմութեան մը, որ ընդառաջելով Տիկնանց խնամակալութեան կողմէ եղած հրաւէրին, եկած էր ճաշկերոյթի սեղաններուն շուրջ համախմբուած՝ ոչ միայն ճաշակելու տիկիններուն կողմէ պատրաստուած այլազան և համեղ կերակուրները ու կենացներ պարպելու, այլև իր երախտագիտական զգացումները յայտնելու խնամակալութեան անձնուէր ու ժրաջան տիկիններուն և զանոնք խրախուսելու՝ նիւթական օժանդակութիւններ կատարելով խնամակալութեան գործին ի նպաստ։

Ճաշկերոյթին կը նախագահէր Առաջնորդական Փոխանորդ Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեան, իր կողքին ունենալով վարժարանին կրթական Տնօրէն՝ Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապուճեանը և օրուան նախագահուհի Տիկին Վերժին Զագըճեանը և Պր. Աւետիս Ն. Զագըճեանը։ Ներկայ էին նաև Պատկ. Թեմական Ժողովի ատենապետ Պր. Ցովհ. Քեհեայեան և իր համեստափայլ Տիկինը, Պատկ. Քաղաքական Ժողովի ատենապետ Պր. Արթօ Պըլըքտանեան, ինչպէս նաև նոյն Ժողովներու անդամներէն շատեր՝ իրենց տիկիններով, հայ մամուլի ներկայացուցիչներ և գաղութիս ընտրանին։ Հիւրաբար ներկայ էր նաև Աղեքսանդրիոյ Պատկ. Թեմական Ժողովի անդամներէն Պր. Գառնիկ Սարաֆեան իր համեստափայլ Տիկնոջ և դուստրին հետ։

Ստեղծուած ընտանեկան ջերմ մթնոլորտին մէջ յաջորդաբար խօսք առին և Տիկնանց խնամակալութեան գործին գրուատիքը ըրին ՊՊ. Արթօ Պըլըքտանեան, Կայծ Կոկոնեան, Ներսէս Պետրոսեան, Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վարդապետ, ՊՊ. Սարգիս Պալաեան և Ցակոբ Համբիկեան։

Տիկնանց խնամակալութեան երկարամեայ ատենապետուհի Տիկին Տիգրանուհի Թերզեան այս առթիւ կարդաց գեղեցիկ ուղերձ մը։

Մեներգեց Օր. Մարօ Պալաեան։

Ճաշկերոյթին նախագահուհի Տիկին Վերժին Զագըճեան Վարժարանին և Տիկնանց խնամակալութեան հանդէպ երախտագիտական զգացումներով լի գեղեցիկ ելոյթ մը ունեցաւ և ներկաներուն բոլորին ծափերուն արժանացաւ։ Փակման խօսքը կատարեց Առաջնորդական Փոխանորդ Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեան։

Այս յիշատակելի հաւաքոյթը ունեցաւ ոչ միայն բարոյական՝ այլև նիւթական յաջող արդիւնք։

Այս առթիւ կը շնորհաւորենք Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի Տիկնանց խնամակալութիւնը և կը մաղթենք անոր ժրաջան և անձնուէր անդամուհիներուն առողջութիւն և նոր յաջողութիւններ։

Զ. Պ.

ԿՈՄԻՏԱՍԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 100-ԱՄԵԱԿԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆԸ ՓԼՈՎՏԻՎԻ ՄԷՋ

(Շարունակութիւն Բ. էջէն)

ունեցաւ հանդիսութիւն։ Բանախօսեց «Երեւան» մշակութային միութեան տեղական վարչութեան անդամ Զատիկ Ղազարոսեանը, որ իր խնամուած զեկոյցով եւ զանազան մէջբերումներով ներկաներուն սրտերը յուզեց։ Բացառիկ ուշադրութեամբ ունկնդրուեցան յուշերը, տեղւոյս Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ աւագ սարկաւագ Կարապետ Գ. Փափազեանի՝ որ բախտը ունեցած է 55 տարի առաջ ճանչնալու տաղանդաւոր վարպետը, լսելու անոր անզուգական ձայնը և դասախօսութիւնը։

Կոմիտասեան հանդիսութիւններուն Փլովտիվի ձայնասփիւռը մասնաւոր հաղորդում նուիրեց։

Նման հանդիսութիւն տեղի ունեցած է նաև Սոֆիայի և այլ հայաշատ քաղաքներու մէջ։

ԱՐԱՄԱԶՈՒՆ
«Պոլիս»

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

(Շար. Ե. էջէն)

արտասանութեններ ետք բեմ հրաւիրուեցաւ օրուան բանախօսը Պր. Գէորգ Քիւփէլեան, ուսուցիչ Պօղոսեան Ազգ. Վարժարանի և ժրաջան անդամ Թէսանողաց Մարմնի։ Ան յստակ ոճով և առոգանութեամբ տուաւ խորհուրդը և իմաստը Վարդանանց գործին։ Գնահատելի է իր պատրաստած բանախօսութիւնը։ Հանդէսի փակումը կատարեց Պր. Բենեամին Մամուրեան, շնորհաւորելով յայտագրի բոլոր մասնակցողներն ու պատրաստողները և բոլորին կողմէ երգուած «Հայր Մեր»ով վերջ գտաւ հանդէսը։

— Հինգշաբթի, 5 Փետրուար, առաւօտեան Ս. Պօղոս-Պետրոս եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցաւ եպիսկոպոսական հանդիսաւոր Ս. Պատարագ Վարդանանց տօնին առթիւ։ Պատարագիչն էր Աղեքս. Հայոց Առաջն. Փոխանորդ Գերշ. Տ. Զաւէն Եպս. Չինչինեան, որ շրջապատուած էր Բարեշ. Գրիգոր Մանուկեան, Մինաս Պանտոյեան և Գէորգ Քիւփէլեան աւագ սարկաւագներէն և դպրաց դասէն։ Օրուան ճառը Աւետարանը և վերաբերումը կատարեց Գէորգ Ա. Սրկ. Քիւփէլեան, իսկ «Լուսաւորիչ» երգչախումբը՝ ղեկավարութեամբ Տ. Ցուսիկ Քհնյ. Նշանեանի փայլը աւելցուց օրուան արարողութեանց։ Ներկայ էին Ազգային Իշխանութեանց անդամներ և հոծ թիւով հաւատացեալներ։

ՎԱՉԱԿԱՆ
Աղեքս. 8-2-70

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Ուստրի (Հիւս. Ամերիկա) Ս. Դ. Հնչ. Կուս. Մասնաճիւղի ընկեր-ընկերուհիները առ ի գնահատութիւն թերթիս ազգային և կուսակցական ողջամիտ ուղղութեան, 25 տոլար կը նուիրեն։

ԱՂԵՔՍ. Հ.Մ.Ը.Մ.ԻՆ

Օր. Մարգրիտ Զօլագեանի ընդ Պր. Սարգիս Վարձպետեանի ամուսնութեան ուրախ առթիւ վասն խնդակցութեան, կը նուիրեն.

Տէր և Տիկին	ե.գ.
Կարապետ Շահպէնտէրեան	200
Տէր և Տիկին Վահրամ Թօսունեան և ընտանիք	100
Տէր և Տիկին Սարգիս Համբարձումեան	100
Տէր և Տիկ. Ցովհ. Զօրլեան	100
Տիար Նշան Պէնտեան	100

Ողբ. Տիկին Նազիկ Քէրիմեանի մահուան տխուր առթիւ վասն ցաւակցութեան, Տէր և Տիկին Վահրամ Թօսունեան և ընտանիք կը նուիրեն 100 ե. գ.։

«ՋԱՀԱԿԻՐ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Տէր և Տիկին Ցոլակ Երգընկացեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրեն Տէր և Տիկ. Արթին Ղազարեանի (Մոնթրէալ)։

ՍՏԱՑԱՆՔ

Շնորհակալութեամբ ստացանք Նիւր Իօքի Հայկ. Ակումբի 1970 տարուան պատի օրացոյցը՝ նուիրուած իր 45ամեակին։ Ամսական թերթիկներով։ Տպագր. «Սրգոս» տպարանի։

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԲԵՄԱԴՐԻՉ ԱՆՐԻ ՎԵՐՆԷՕՅԻ (ՄԱՂԱՔԵԱՆ) ԱՍՏՂԸ ԱՌԱՒԵԼԱՊԷՍ ԿԸ ՓԱՅԼԻ

Փարիզահայ բեմադրիչ Անրի Վերնէօյ (Մաղաքեան) իր արտադրիչներուն կողմէ մէկ միլիոն վեց հարիւր միլիոն հին ֆրանքի առաջարկ մը ստացաւ, Օկիւսթ Լեպըրթօնի վէպը ֆիլմի վերածելու համար։

Ասկէ առաջ աշխարհահռչակ բեմադրիչը դարձուց «Սիկիլիացոց տոհմը» ֆիլմը, որուն ներկայացումը մեծ յաջողութեամբ պըսակուեցաւ։

Ն.Ա.Մ.Մ. ԵՒ Հ.Մ.Մ.-Ի ՆՈՐ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

(Շար. Ե. էջէն)

Ընկ. Գէորգ Աթօզեան (հաշուապահ)
Ընկ. Անթուան Պէրճիքլեան (ֆութպոլի պատասխանատու)
Ընկ. Թորոս Զատիկեան (սկաուտական պատասխանատու)
Ընկ. Ծօրճ Կարապետեան (խորհրդական)

Ցաջողութիւն կը մաղթենք նորընտիր վարչութեան և բեղմնաւոր աշխատանք՝ 1970 տարեշրջանին։

ԹՂԹԱԿԻՑ
Հալէպ, 25-1-70

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանս պէտք ունի քարտուղարի մը, որ գիտնայ հայերէն և արաբերէն լեզուները։

Գրաւոր դիմումնագրերը ներկայացնել Առաջնորդարանիս Դիւանատունը։

ԴԻՒԱՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ՎԱԶԳԷՆ ԱՌԱՋԻՆԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 60 ԱՄԵԱԿԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ

տեղի պիտի ունենայ
Չորեքշաբթի, 18 Փետրուար 1970, կ. ե. ժամը 9.15ին
ՀԵԼԻՈՊՈԼՍՈՅ «ՊԸԼԸՔՏԱՆԵԱՆ» ՀԱՆԴԻՍԱ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
նախաձեռնութեամբ
ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ
նախագահութեամբ
ԱՐԺ. Տ. ՍԱՀԱԿ Ա. ՔՀՆՅ. ՇԱՔԱՐԵԱՆԻ
Առաջնորդական-Փոխանորդ Գահիրէի Հայոց
կը բանախօսէ
ՊՐ. ՅԱԿՈԲ ՀԱՄԲԻԿԵԱՆ
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱԳԻՐ ԵՒ ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
(Վեհափառ Հայրապետի այցը Եգիպտոս եւ Միւռոնօրհնէքի արարողութիւն ի Ս. Էջմիածին)
ՍԻՐԱԼԻՐ ՀՐԱՒԷՐ ԲՈԼՈՐԻՆ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ
ՆԿԱՐՉԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ

Շաբաթ, 14էն մինչեւ Չորեքշաբթի 18 Փետրուար 1970
երեկոյեան ժամը 5էն 8
ՊՕՂՈՍԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ «ԿՈՄԻՏԱՍ» ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ
ՊՕՂՈՍԵԱՆ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԵԱՆ
ԿԸ ՑՈՒՑԱԴՐԷ
ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՆԿԱՐԻՉ
ՎԱՀԷ ԿԱՐՕ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ
ԻՐ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԳՈՐԾԵՐԸ
Ցուցահանդէսին բացումը պիտի կատարուի
Շաբաթ, 14 Փետրուար 1970, կ.ե. ժամը 5ին
ՍԻՐԱԼԻՐ ՀՐԱՒԷՐ ԲՈԼՈՐԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ ԳԱՀԻՐԷ

Երկուշաբթի, 16 Փետրուար 1970
ՊԱՅՐԱՄԻ ՏՕՆԵՐՈՒՆ ԱՌԹԻՒ
Կէսօրուան ճաշի սպասարկութիւն, պատրաստուած Հ.Մ.Մ.ի Երիտասարդաց Յանձնախումբին կողմէ
ՔԷՊԱՊ ԵՒ ԶԱՆԱԶԱՆ ԱՂՑԱՆՆԵՐ
ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐ ԵՒ ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔՆԵՐ
Կը խնդրուի կանխաւ արձանագրուիլ Երիտ. Յանձնախումբին մօտ, հեռ. 934908։

ՄԻՋԻՆՔԻ ԱՌԹԻՒ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ԵՒ ԱՆԴԻՄԱԿ
ՇԱԲԱԹ, 7 ՄԱՐՏ 1970, Կ.Ե. ԺԱՄԸ 9.30ԻՆ
Մանրամասնութիւնները յաջորդիւ

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

جهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ القاهرة ج ع م - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيروبيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef : SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱՅԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 318 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 19 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1970

ՀԱՏԸ ԶԵՌՔԷ 3 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ.

سنة رقم ٣١٨ – الخميس ١٩ فبراير ١٩٧٠

ԻՍՐԱՅԷԼԵԱՆ "ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԻԾԸ"

Միջազգային կացութեան մասին տուած մէկ բանախօսութենէս ինծի տրուած հարցումներէն մէկը ցնորական և հրէշային էր — «Ի՞նչ կրնար ըլլալ եթէ իսրայէլեան օդուժը հարուածէր Ասուանի բարձր ամբարտակը»։ Քիչ վերջ կուտամ պատասխանս։ Սակայն, հետևեալ օրը Ֆրանս-Փրէս գործակալութիւնը հաղորդեց, որ իսրայէլեան օդուժը հարուածած էր Գահիրէի մերձակայքի կառոյցները։

Հին առածը կ'ըսէ, թէ երբ Ժիւփիթէր (Արամազդ) կ'ուզէ մէկը կորսնցնել, կը զրկէ զայն իր բանականութենէն։ Կը գտնուինք բացառիկ պարագայի մը առջև — ամբողջ պետութիւն մը իր խելքը կորսնցուցած է։ Նոր զէնքեր հայթայթելու Նիքսընի վերջին խոստումները մորֆինի ազդեցութիւն մը գործած են իսրայէլացի լիտըրներուն վրայ։ Թմրեցուցիչի երանութեան վիճակի և անպատիժ մնալու պատրանքի մը մէջ, անոնք իրենք իրենց թոյլ տուին Միջին Արևելքը լրջօրէն պատերազմի սահմանագիծին վրայ հրելու։

Ցարձակումի ենթարկուած են ԱՄՀի մայրաքաղաքէն 10 և 13 քիլոմեթր միայն հեռու եղող վայրեր։ Խաղաղ բնակչութեան զոհեր կան։ Այնքան ալ անհեթեթ ենթադրութիւն մը չէ — իսկ եթէ՞ իսրայէլեան ռմբակոծիչները 10 քիլոմեթրէն անդին անցնէին։ Նախապէս, յարձակումներ գործուած էին Սուէզի ջրանցքի գօտիին վըրայ եղող քաղաքներու թաղամասերուն վրայ, այնպէս որ քաջայայտ է արդէն Նախայարձակներուն խենթութիւնը և չի կրնար դիմանալ որևէ ողջմիտ ստուգանիշի։

Կ'ուզեմ վերլուծել այս խենթութեան և անպատիժ մնալու ըզգացումին (բացարձակապէս սխալ) արտաքին խթանները — այսինքն Իսրայէլին հանդէպ արևմտեան տէրութեանց և քարոզչական կեդրոններու վերաբերումը։ 1967ի Յունիսի Նախայարձակումէն ետք, ԱՄՆի, Մեծն Բրիտանիոյ, Ֆրանսայի, Գերմանական Դաշնակցային Հանրապետութեան, Իտալիոյ «մեծ մամուլը» սկսաւ դրուատել Մոշէ Տայանի լեգէոններուն «հերոսութիւնն» ու «հզօրութիւնը»։ ՄԱԿի Ապահովութեան Խորհուրդի Նոյեմբեր 1967ի որոշումը գործադրելու Իսրայէլի մերժումէն ետք, արևմտեան քարոզչութիւնը սիրայօժար տալու մը անմեղ քմայք որակեց զայն։

Գաղտնի և բացայայտ քաջալերանքի այս սիստեմը իր ազդեցութիւնը կը գործէ Նախայարձակի քաղաքական հոգեբանութեան վրայ։ Թել Ավիվի լիտըրները որդեգրած են Տոսթոյեվսկիի մէկ հերոսին փիլիսոփայութիւնը — «Ամէն ինչ ներելի է»։

Սահած երկու տարիները — առանց միջազգային իրաւունքի և չափանիշերու հրատեմայթէկ բըռնարարումներու երկու տարիներ եղան։ Յորդանանի և ԱՄՀի դէմ շարունակական նախայարձակումի արարքներուն կը յաջորդէին գրգռութիւնները Լիբանանի դէմ, հասնելով մինչև քաղաքային օդակայանի դէմ յարձակումի — լրտեսական արարքներով՝ «Միրաժ» օդանաւի գծանկարներուն գողութիւնը — միջազգային կանկսթերիզմով՝ Շերպուրկի նաւահանգիստէն թընդանօթակիրներու գողութիւնը։ Հաւանաբար գոյութիւն ունենալու է իսրայէլեան ոճիրներու «սև գիրք» մը։ Կեկերոնեան հարցում մը — Իսրայէլ մինչև ե՞րբ չարաչար պիտի գործածէ քաղաքակիրթ աշխարհի համբերութիւնը։

ԱՄՆի կողմէ արտայայտուած նախայարձակը քաջալերող քաղաքականութիւնը կրնայ ամէն վայրկեան պատերազմ մը յառաջացնել Միջին Արևելքի մէջ, զոր դըժուար պիտի ըլլար ժամանակին և միջոցին մէջ սահմանել — այս բանը յստակ պէտք է ըլլայ բոլոր անոնց՝ որոնք կացութիւնը կ'ուսումնասիրեն արաբական աշխարհի և այլ շրջաններու մէջ։

Ինծի տրուած հարցումը՝ չեմ գիտեր որու կողմէ — ուսանող, թոշակառու կամ պաշտօնեայ — հրէշային ըլլալ կ'երևի։ Ջնջել վերցնել Ասուանի բարձր ամբարտակին վըրայ — մէկը դարուս մեծագոյն կառոյցներէն, երբ անդին, ամբողջ աշխարհ զբաղած էր Ապու Սիմպելի տաճարի պահպանման խընդրով — ինչպէ՞ս կարելի է հաւատալ նման ոճիրի մը հաւանականութեան։ Բայց, ի տես Իսրայէլի քաղաքականութեան և բարբարոս գործողութեանց, կարելի է հաւատալ ատոր։ Այսուհանդերձ, անկարելի որակեցի այս սոսկալի ենթադրութիւնը, որովհետև լիտըրները պէտք է գիտնան՝ որ նման արարք մը վտանգի տակ պիտի դնէր Իսրայէլի ֆիզիքական և քաղաքական գոյութիւնը։

Պէտք է աւելցնեմ նաև՝ որ փոքր տարողութեամբ գրգռութեանց այժմու քաղաքականութիւնը ևս վտանգաւոր է։ «Նոր տաքտիկ» մը։ Նոր նուաճումներ երազելով, իսրայէլացի լիտըրները կը մոռնան որ հակառակորդներէն իւրաքանչիւրը կրնայ նոյնպէս ըլլալ ուրիշին վրայ։

Կարևոր է նշել նաև այն՝ որ Միջին Արևելքի մէջ նոր թըշնամութիւն մը վտանգաւոր է ամբողջ աշխարհին համար, որովհետև ժողովուրդներու խաղաղասիրական ճիգերը կրնան զերոյի վերածուիլ և 70ական տարիներու սկիզբին խաղաղութեան համար նպաստաւոր կլիման կրնայ պայթուցիկ դառնալ։

Դեռ ուշ չէ Իսրայէլին պարտադրելու պատերազմի սահմանագիծին վրայ նահանջել։ Վաղը հեռագիրը ի՞նչ նորութիւն պիտի բերէ մեզի։

Վ. ԱՐՑԱԽՈՎՍԿԻ

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՆՈՐ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՄՏԱՀՈԳԷ ԻՍՐԱՅԷԼՆ ՈՒ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԸ

Սովետական ԹԱՍՍ գործակալութիւնը հաղորդեց, որ Ս. Միութիւնը իր նոր հաղորդագրութեամբ կը խոստանայ ամբողջական կերպով զօրավիգ կանգնիլ արաբ երկիրներուն, բերելով անհրաժեշտ ամէն օժանդակութիւն, որպէսզի անոնք կարենան դիմագրաւել իսրայէլեան նախայարձակումները։

Այս հաղորդագրութիւնը զօրաւոր արձագանգ մը ունեցաւ արևմուտքի դիւանագիտական շըրջանակներուն մէջ, ուր կ'ըսեն՝ թէ Իսրայէլի հանդէպ անարգական է ու խիստ ոճով մը խմբագրուած։

Ս. Միութեան հաղորդագրութիւնը ի միջի այլոց կ'ըսէ. «Քանի որ Իսրայէլ կը մերժէ գործադրել ՄԱԿի որոշումները, Ս. Միութիւնը արաբ երկիրներուն պիտի տայ անհրաժեշտ ամէն օժանդակութիւն, զօրացնելու համար անոնց ապահովութիւնն ու իրենց արդար շահերը պաշտպանելու կարողութիւնը»։ Հաղորդագրութիւնը կ'ըսէ նաև, թէ Սովետ ժողովուրդը ընդվզած է իսրայէլեան բարբարոսական յարձակումներուն դէմ և պատրաստ է արաբ ժողովուրդին տալու իր զօրաւոր աջակցութիւնը, որպէսզի ան պայքարի իր արդար իրաւունքները պաշտպանելու համար։ Այս արտայայտութիւնները չափազանց մտահոգած են Իսրայէլի պաշտօնական շրջանակները։

Ամերիկայի Պատասխանատուութիւնը

ԱՄՀի արտաքին գործոց նախարար Դր. Մահմուտ Ռիատ հրահանգներ յղած է ԱՄՀի արտասահմանեան բոլոր դեսպաններուն, որպէսզի անոնք տեղւոյն արտաքին գործոց նախարարներուն տեղեկացնեն այժմու կացութեան իրականութիւնը։ Եգիպտացի դեսպանները կատարեալ լուսաբանութիւններ պիտի տան նաև Ապու Զաապալի մետաղի գործարանին գործաւորներուն վրայ Իսրայէլի կատարած յարձակման պարագաներուն շուրջ։ Այս ոճրային յարձակման պատճառով մահացան 80 և վիրաւորուեցան 90, գործաւորներ։

ԱՄՀի արտաքին գործոց նախարարութիւնը կը շեշտէ, թէ Իսրայէլ կարող չէր նման մեծ յարձակում մը գործելու՝ եթէ Ամերիկա «Ֆանթըմ» օդանաւեր հայթայթած չըլլար. հետևաբար Միացեալ Նահանգները ուղղակիօրէն մասնակցած եղան այս անմարդկային յարձակումին։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ ՄԷՋ

ՄԱՐՕ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԻ Ի ՊԱՏԻՒ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ

(Սեփական թղթակցութիւն «Ճահակիր»ի)

ՈՍԿԱՆ ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

Բացառիկ երեւոյթ մըն է այսօր Մայր Հայաստանէն այցի եկած կին բանաստեղծի մը ներկայութիւնը ամերիկահայ գաղութին մէջ, որ շատոնց կարօտ կը զգար ոգեւորուելու։

Համեստ ու ինքնամփոփ, գիտակից իր կոչումին, ստեղծագործական կամքի տէր, հոգեկան ամրոցներ կերտող, հայ ժողովուրդի հարազատ դուստր Մարօ Մարգարեանն է այդ։

Թէև ան Ամերիկա կը գտնըւի անձնական հրաւէրով, սակայն այդ արգելք մը չէ, որ ամէն հայ և հայաշատ քաղաքներ չըհետաքրքրուէին իրմով՝ Մայր Հայրենիքի կարօտն առնելու համար։

Ինչպէս ամէն տեղ, Նիւ Եորքի մէջ ալ հայութիւնը մեծ խանդաղատանքով շրջապատեց զայն։ Առաջնորդարանի հովանաւորութեամբ, Յունուար 30ին ի յարգանք Մարօ Մարգարեանի, հանդիսաւոր ճաշկերոյթ մը սարքուեցաւ «Գավուգեան» մշակութային սրահին մէջ, ուր այդ երեկոյ ելեկտրական լոյսերը աւելի պայծառ կը շողային։ սեղանները զարդարուած էին ծաղիկներու վառ գոյներով, և հայ հասարակութիւնը,- գրագէտներ, խմբագիրներ, թղթակիցներ, արուեստագէտներ և ամէն ասպարէզի պատկանող շուրջ 300է բաղկացած հաւաքականութիւն մը,- կը սպասէր շնորհալի հիւրին ժամանման, որ ոսկեծոփ հանդերձով պճնուած, բուռն ծափերու ներքոյ, առաջնորդուեցաւ դէպի պատուոյ սեղանը։ Իր շուրջ տեղ գրաւեցին նաև Առաջնորդ Գերշ. Թորգոմ Արքեպ. Մանուկեան, ծերունազարդ գրագիտուհի Տիկ. Զարուհի Գալեմքեարեան, մտաւորական Դր. Միհրդատ Թիրեաքեան, և Շիքակոյէն ժամանած նըշանաւոր վիրաբոյժ Տոքթ. Համբարձում Քելիկեան։

ՄԱՐՕ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

Առաջնորդ Սրբազանի աղօթքով ճաշկերոյթն սկսաւ և գինիի բաժակները պարպուեցան պատուոյ հիւրին, Մայր Հայրենիքին և հայ ժողովուրդին կենացը։

Օրուան ատենապետ բանաստեղծ Դր. Յակոբ Ասատուրեան հակիրճ խօսքերով ծանօթացուց Մարօ Մարգարեանի գրական և հասարակական գործունէութիւնը և անոր կատարած դերը Սփիւռքահայութեան Հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի կազմին մէջ, որ կենսական անհրաժեշտութիւն մըն է հայ ժողովուրդի աշխարհացրիւ հատուածները իրարու միացնելու համերաշխ գործին համար։

Տիկ. Վերժին Էքսէրճեան անդրադարձաւ Մարօ Մարգարեանի կենսագրական գիծերուն, որոնք այնքան ալ հեշտ չեն դըրուած իր կեանքի ուղիին վրայ։ Տաղանդաւոր բանաստեղծ Մարօ Մարգարեան ծնած է Վրաստանի մէջ, իր մայրը կը յիշէ միայն պատկերով։ Փոքր հասակէն իր գրական փորձերը քաջալերուած են և իր բարձրագոյն կրթութիւնն ստացած է Հայաստանի մէջ։

Գլխաւոր խօսողն էր հայ գրականութեան հմուտ և սիրահար Տոքթ. Համբարձում Քելիկեանը, որ դժուարին ու բարդ պարտականութիւն մը ստանձնած էր հրապարակ գալու ի պատիւ Մարօ Մարգարեանի ծեռնարկին մէջ, անոր բանաստեղծութիւնները գոց արտասանելու և զանոնք թարգմանելու անգլերէն՝ նոր սերունդին հասկնալի

(Շար. տես էջ 2)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԱՌԱՋՆՈՐԴ՝ ԳԵՐՇ. Տ. ՏԻՐԱՅՐ Ս. ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ ՄԵՐ ՄԷՋ

Պուքրէշի Հայոց Ազգային Առաջնորդարանի դիւանատունէն շնորհակալութեամբ ստացանք Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքարանին սոյն պաշտօնական հաղորդագրութիւնը, Ռումանիոյ եւ Պուլկարիոյ հայ թեմերու Առաջնորդ՝ Գեր. Տ. Տիրայր Ս. Եպիսկոպոս Մարտիկեանի դէպի Սուրբ Քաղաք ուղեւորութեան կապակցութեամբ։

ԽՄԲ.

Երկուշաբթի, 12 Յունուար 1970, կէսօրէ ետք ժամը 5-30ին հիւրաբար Ս. Աթոռ ժամանեց Ռումանիոյ և Պուլկարիոյ Առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Տիրայր Եպս. Մարտիկեան, որ Միաբանութեան

Անուանակոչութեան տօնին առիթով, Ս. Յարութեան Տաճարին մէջ հանդիսաւորապէս պատարագելէ ու քարոզելէ ետք, Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպս. Մարտիկեան պաշտօնական շքերթով կ'ուղղուի դէպի Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքարանի դահլիճը։

կողմէ ընդունուեցաւ վանքի մուտքին և «Հրաշափառ»ով առաջնորդուեցաւ Ս. Յակոբեանց Մայր Տաճար, ուր, Ս. Գլխադրի առջեւ կատարուած ուխտէն ետք, Աւագ Խորանէն ներկաներուն բաշխեց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս՝ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Հայրապետի ողջոյններն ու օրհնութիւնները։ Ապա, շարականի երգեցողութեամբ, Գերաշնորհ հիւրը և Միաբանութիւն բարձրացան Պատրիարքարան, ուր Պատրիարք Սրբազան Հօր կողմէ պատշաճ ընդունելութիւն կատարուեցաւ։

Յաջորդող օրերուն, Գերաշնորհ Սրբազանը պաշտօնապէս այցելեց սրբատեղիները, ինչպէս՝ Ս. Յարութեան Տաճար և Բեթղեհէմի Ս. Ծննդեան Այրն ու հայապատկան դարաւոր Վանքը։

Կիրակի, 18 Յունուար 1970ին, Սրբազան Հայրը մասնակցեցաւ Ս. Ծնունդի պատրիարքական փառաւոր շքերթին և Նախագահեց գիշերուան արարողութիւններուն, որոնց աւարտին՝ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատոյց Բեթղեհէմի Սուրբ Այրին վրայ։ Կէս գիշերի եկեղեցական արարողութիւններուն մաս մը ձայնասփռուեցաւ Երուսաղէմի ռատիոկայանէն։

Անուանակոչութեան Տօնին, Երկուշաբթի 26 Յունուար 1970, Ս. Յարութեան Տաճարին մէջ, Գերշ. Տ. Տիրայր Եպիսկոպոս հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատոյց և գեղեցիկ ու կուռ քարոզով մը (կարդալ Գ. էջ) վեր հանեց տօնին նշանակութիւնը։ Պատարագն ու քարոզը ձայնասփռուեցան։

Տարբեր առիթներով եւս, Սրբազան Հայրը քարոզեց Երուսաղէմի հայ հաւատացեալներուն և հոգեպէս մխիթարեց զանոնք։

Տօնական օրերու աւարտին, Գերաշնորհ Սրբազան Հայրը իր մասնակցութիւնը բերաւ շնորհաւորական պաշտօնական այցելութիւններուն և ընդունելութիւններուն ընթացքին։

Առաջնորդ Սրբազանը Պատրիարքարանիս Ժառանգաւորաց վարժարանի և Ընծայարանի, ինչպէս նաև Սրբոց Թարգմանչաց երկրորդական վարժարանի սաներուն դասախօսեց, ինչպէս նաև խօսեցաւ Ռումանիոյ և Պուլկարիոյ հայ գաղութներու անցեալի և ներկայ կեանքին մասին ու ժապաւէնի ցուցադրութիւն կատարեց այդ ուղղութեամբ։

Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարք՝ Նորին Ամենապատուութիւն Բարձր. Տ. Եղիշէ Ս. Արք. Տէրտէրեան (նկարին կեդրոնը) Պատրիարքարանի դահլիճին մէջ կու տայ իր օրհնութիւնները։ Սրբազան Պատրիարք Հօր աջին՝ Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպս. Մարտիկեան, իսկ ձախին՝ Ս. Աւետարան կը կարդայ Հոգշ. Տ. Կիւրեղ Ծ. Վրդ. Գաբիկեան,

ԴԻՒԱՆ ՍՈՒՐԲ ԱԹՈՌՈՅ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

3 Փետրուար, 1970

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

«ԿՈՄԻՏԱՍ ՔԱՌԵԱԿԸ» ԵՒ ՄԻՐԶՈՅԵԱՆ Ի ՊԱՏՈՒԻ

Փայլուն հանդիսութիւններուն, որոնք տեղի ունեցան վերջերս Պերլինի մէջ, Արեւելեան Դեմոկրատական Գերմանիոյ հիմնադրութեան քսաներորդ տարեդարձին առթիւ, իր մասնակցութիւնը բերած է նաև «Կոմիտաս Քառեակ»ը:

Մուզիք ունտ Կեզելշաֆթ գերման երաժշտական հանդէսը իր վերջին թիւին մէջ կը գրէ հետեւեալ տողերը՝

«Հայկական Կոմիտաս Քառեակին յատկացուած «երաժշտական ժամ»ին առթիւ ելոյթ ունեցաւ այս վերջինը, նուագելով Մոցարտի, Շոստակովիչի և Էդուարդ Միրզոյեանի։ Քառեակը, որ արդէն քանի տարի է գործունէութեան մէջ է, հայ փրոֆեսիոնալ երաժշտութեան զարգացման իր բերած նպաստով կը վայելէ մեծ վարկ մը։ Կարեւոր դեր մը ունեցած է նաև հայ նոր ստեղծագործութիւններու ծանօթացման ու տարածման տեսակէտէն։

«Այս հանդիսութեան առթիւ հնչեց առաջին անգամ Գերմանիոյ մէջ հայ երգահան Էդուարդ Միրզոյեանի լարային Քառեակը։ Ամբողջութեամբ հայ ժողովրդական ֆոլքլորին նուիրուած այդ գործը, արտաքնապէս պարզ ստեղծագործութիւն մը (ծնած է հինգ վարիացիաներէ), Քառեակին կողմէ կատարուեցաւ երաժշտական մեծ զգայնութեամբ։

«Հաւաքութիւններով հարուստ ու ոգելից գործ մը»։

«Աշխարհ» Գ. Բ.

ԼԻԲԱՆԱՆ

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՀԱՅ ԹԵՄԵՐՈՒ ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԳԵՐՇ. Տ. ՏԻՐԱՅՐ ԵՊՍ. ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՄԷՋ

Ռումանիոյ և Պուլկարիոյ հայ թեմերու բարեջան առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպս. Մարտիկեան, որ Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարք՝ Բարձր. Տ. Եղիշէ Ս. Արք. Տէրտէրեանի հրաւէրով 1970 թուի Յունուարի 12էն ասդին, քանօրեայ պաշտօնական այցելութեամբ կը գտնուէր Սուրբ Քաղաք, Է Փետր. 1970, Ուրբաթ օր, կէսօրէ առաջ ժամը 10.30ին, օդային գծով Ամմանէն ժամանեց Պէյրութ, ընկերակցութեամբ Սուրբ Աթոռի դիւանապետ Գերշ. Տ. Շահէ Ս. Եպս. Աճեմեանի:

Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպս. Մարտիկեան Պէյրութի միջազգային օդանաւակայանէն ուղղուեցաւ դէպի իր զարմիկին՝ ընկեր Գէորգ Տարօնիի Անթիլիասի բնակարանը, ուր պիտի մնայ Լիբանանի մէջ իր կեցութեան բովանդակ տեւողութեան ընթացքին։

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Յակոբ Լաչինեանի (Պէյրութ) մահուան տխուր առիթով, Գահիրէի Հայկ. Ընթերցասրահի եւ Հ.Մ.Մ.ի վարչութիւնները, ինչպէս նաեւ «Ջահակիր»ի խմբագրութիւնը իրենց խորազգաց ցաւակցութիւնները կը յայտնեն Ընկեր Գրիգոր Լաչինեանին, ինչպէս նաեւ ողբացեալի ընտանեկան բոլոր պարագաներուն։

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՅՈՎՀ. ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ ՊԱՐԳԵՒԱՏՐՈՒԱԾ

Ուրախութեամբ տեղեկացանք, որ հայրենի գրող և բանաստեղծ Յովհաննէս Ղուկասեան՝ թոռը հայ մեծ վիպասան Րաֆֆիի քրոջ, սովետահայ գրականութեան զարգացման գործին մատուցած իր ծառայութիւններուն համար, 23 Յունուարին պարգեւատրուած է Հայկական ՍՍՀ Գերագոյն Խորհուրդի պատուոգրով։

Անցեալ Հոկտեմբերին հաճոյքն ունեցած էինք այս համակրելի գրողին հետ անձամբ ծանօթանալու և իր Եգիպտոս այցելութեան օրերուն երկու գրական կտորներ ան գրած ու յանձնած էր մեզի՝ «Ջահակիր»ի ընթերցողներուն համար, որոնք ատենին հրատարակեցինք։

Այս ուրախ առթիւ ջերմօրէն կը շնորհաւորենք զինքը ու նորանոր յաջողութիւններ կը մաղթենք իրեն։

ՄԱՐՕ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԻ Ի ՊԱՏԻՒ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

դարձնելու համար։ Տոքթ. Բելիքեան որոշապէս յայտնեց, թէ բանաստեղծութիւնը այն է, որ շատեր ունին այլազան զգացումներ և խոհեր, զորս չեն կրնար արտայայտել բառերով։ Իսկական բանաստեղծներն են միայն, որ կարող են մարդոց հոգին դրսեւորել։ Ահա, Մարօ Մարգարեանն այդ արուեստին վարպետն է։ Տոքթորը բանաստեղծուհին համեմատած էր նաև իրօրինակ կատակներով, որոնք խնդուքի և ծափերու պատճառ կը դառնային։

Գեղարուեստական բաժնին գնահատելի մասնակցութիւն բերին ՊՊ. Նորայր Արթինեան դաշնակի ճարտար նուագածութեամբ և Վարուժան Արսլանեան բարձր ձայնով հնչեցուց «Լռեց. Ամպերը» և այլ հայկական երգեր, իսկ դերասան Սկրտիչ Նուրեան խոհական ոճով արտասանեց Մ. Մարգարեանի «Որտե՞ղ էք, ո՞ւր էք» սիրագորով բանաստեղծութիւնը և իր կողմէ իբրև պատասխան ընթացք տուաւ հայրենաբաղձ քերթուածի մը։

Այնուհետև հրաւիրուեցաւ շնորհալի բանաստեղծ Մարօ Մարգարեանը, որ ողջունեց Ամերիկահայ ամբողջ ժողովուրդը՝ իր և Մայր Հայրենիքի կարօտավառ ժողովրդին կողմէ։ Ապա բաղձանք յայտնեց, որ արտասահմանի հայութիւնը ամրակուռ կապեր հաստատէ Մայր Հայրենիքին հետ՝ անձամբ այցելութեամբ և հոգեկան կամուրջով։ Մայր Հայրենիքը,- ըսաւ ան,- հպարտ է Սփիւռքի այն զաւակներով, որոնք կը պայքարին իրենց ինքնութիւնն ու ազգային ժառանգութիւնը պաշտպանելու ամբողջ աշխարհի մէջ և սատար կը հանդիսանան մարդկային քաղաքակրթութեան։ Հայ ժողովուրդն իր ամբողջ պատմութեան ընթացքին,- շեշտեց ան,- ո՛չ մէկ աւերածութիւն յառաջացուցած է, ո՛չ մէկ վնաս ու կործանում պատճառած ուրիշ ժողովուրդներու, եթէ ոչ հրապարակ եկած է միայն գրիչով, վրձինով, շինարարութեամբ, գիտութեան ճիւղերով ու արուեստով աշխարհի թատերաբեմին վրայ։ Ան թելադրեց միասնութիւնը՝ ընդհանուր հայութեան համար, որպէսզի կարելի ըլլայ միահամուռ ջանքերով ու նուիրումով օրական դպրոցներ հաստատել, ինչ որ հայրենի ժողովրդի ամենակարեւոր բաղձանքն է։ Մ. Մարգարեան յիշեց նաև 1915ի Մեծ Եղեռնի ողբերգութիւնը, երբ հայ ժողովուրդը կը դեգերէր Տէր Զօրի անապատներուն մէջ, նախընտրեց աւելի իր կեանքին վերջ տալ՝ քան այլասերիլ, օտարանալ կամ ուրանալ իր հաւատը։ Ձեզմէ շատեր,- յիշեցուց ան,- տեղեակ են այս իրողութեան և նոյնիսկ ականատեսներն են եղած այդ ահաւոր նահատակութեան։ Ձեզմէ շատեր այդ զոհուածներուն զաւակներն են, որ կրած են այդ մեծ տառապանքը։ Հետեւաբար, ձեր վրայ մեծ պատասխանատուութիւն ու պարտք կը ծանրանայ մէջ կանգնելու անոնց անուններուն և վառ պահելու հայութեան կենսունակ ոգին։ Ներելի չէ բնաւ, որ դպրոցներու խնդիրը լքուած դրութեան մէջ պահէք։ Ներելի չեն ո՛չ ուծացումը, ո՛չ այլասերումը և ոչ ալ օտարացումը։ Դուք պատեհութիւն ունիք շարունակելու հայ կեանքն ամենուրեք հայրենասիրական ոգիով և ամէնօրեայ դպրոցներու միջոցով։ Գիտեմ, թէ ձեր ուղին շատ դժուար է, բայց ոչ անկարելի։ Դուք Մայր Հայրենիք մը ունիք ձեր կողքին այսօր, որ ո՛չ մէկ խոչընդոտի առջև կանգ կ'առնէ և հերոսական ջանքերով նուիրուած է մեր ժողովրդի մշակոյթին, գիտութեան և երկրի շինարարութեան զարգացման՝ բոլորիս ապագայ երջանկութեան համար։ (Բուռն ծափեր)։

Մարօ Մարգարեանի այս սրտառուչ յորդորէն վերջ՝ հանդէս եկաւ Առաջնորդ Սրբազան Թորգոմ Մանուկեանը, եզրափակիչ խօսքեր արտասանելու։ Սակայն ան կարծես կաշկանդուած էր, կամ խուսափեցաւ բանաստեղծ պատուոյ հիւրին յարուցած հրատապ խնդրին անդրադառնալէ, որ նոր սերունդի հայեցի դաստիարակութիւնն է՝ ամէնօրեայ հայ դպրոցի բացումով: Ան բաւականացաւ միայն նշելով, որ Հայաստանը ներշնչումի վայր է, որ կրնայ մեծ բանաստեղծներ ծնիլ։ Պատմեց թէ ինք մեծապէս ազդուած էր Յովհ. Թումանեանի 100ամեակի հանդիսութենէն Երեւանի մէջ։ Սրբազանը յայտնեց նաև՝ որ բանաստեղծութիւնը երկու տեսակ է. մին՝ որ կը հարուածէ, կը ցնցէ ու կ'անցնի, իսկ միւսը՝ մեղմ ու հնայուն։ Մարօ Մարգարեանի բանաստեղծութիւնն այս վերջի տեսակն է, որ անուշահոտ բոյրի նման, երբ մարդու սրտին հպի, այլեւս անկէ չի հեռանար։

Հանդէսը վերջացաւ խոր տպաւորութեամբ և Մարօ Մարգարեանի յուզիչ ելոյթը, միախառնուած մեր անարատ նահատակներու աղաղակներուն, շարունակ պիտի ցնցէ անտարբեր ու թմրած սրտերը։

Ո. Ց.

Նիւ Եորք, Ն. Ե.

ՄԵՐ ՍՐՏԱԲՈՒԽ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆԸ՝
ՓՐՈՖ. ՌՈՒԲԷՆ ԶԱՐԵԱՆԻ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՇԵՔՍՓԻՐԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԸ ՉՈՐՐՈՐԴՆ Է ՀԱՄԱՅՆ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ

ԳԷՈՐԳ ՏԱՐՕՆԻ

Քաղաքամայր Երևանի Խաչատուր Աբովեանի անուան պողոտային վրայ կը գտնուի Հայաստանի Գիտութիւններու Ակադեմիայի Արուեստի Ուսումնարանը, զոր այցելելու պատիւն ու հաճոյքը ունեցանք դէպի Մայր Հայրենիք մեր վերջին երկու ուղևորութիւններուն ընթացքին, յաջորդաբար՝ 1968 և 1969 տարիներուն, ընկերակցութեամբ՝ հայաստանցի պատուական ամոլի մը՝ քնարաշունչ բանաստեղծուհի Տիկին Մարօ Մարգարեանի և բազմահմուտ մտաւորական՝ Պր. Սարգիս Գայանտուրի:

Մեր զոյգ այցելութիւններուն ընթացքին ալ, մենք առիթը ունեցանք երկարօրէն զրուցելու ուսումնարանի բազմավաստակ տնօրէն, արտակարգ գրականութեան տեսաբան՝ Փրոֆ. Ռուբէն Զարեանի հետ, զոր ճանչցեր էինք 1968 թուին, Պէյրութի մէջ, և որուն մասին մենք բաւական խօսեր ենք մեր խօսքը:

Փրոֆ. Ռուբէն Զարեանի գործունէութեան ասպարէզն են, կարևոր տեղ կը գրաւեն նոյնպէս շեքսփիրագիտութիւնն ու Հայաստանի Շեքսփիրեան Գրադարանը, որոնց մասին կը սիրենք խօսիլ հանգամանօրէն:

Հայաստանի մէջ Շեքսփիրեան Գրադարան մը ստեղծելու գաղափարը Փրոֆ. Ռուբէն Զարեանի մօտ ներս կը ծագի 1964 թուի Ապրիլի 23ին՝ Շեքսփիրի ծննդեան 400ամեակին օրը:

Առաջին իսկ հերթին, ան կը հիմնէ Փրոֆ. Ռուբէն Զարեանի անձնական գրադարանի շեքսփիրեան գիրքերով, որոնց թիւը կը հասնի 68ի: Մէկ գիրք՝ անգլերէն, մէկ գիրք՝ վրացերէն ու մնացեալ 66ը՝ հայերէն ու ռուսերէն:

Գրադարանը կը ստեղծուի հասարակական հիմունքներով ու Հայաստանի մտաւորականութեան բարձր հաւանութեան արժանանալով, և որ կարճ ժամանակամիջոցի մը ընթացքին ձեռք կը բերէ լայն ճանաչում:

— Հայաստանի Շեքսփիրեան Գրադարանը ի՞նչ կը հաւաքէ, մեր հարցումին՝ Փրոֆ. Ռուբէն Զարեան կը պատասխանէ ազնուաբար.

— Շեքսփիրի երկերու տարբեր թուականներու անգլիերէն հրատարակութիւնները և անոնց թարգմանութիւնները աշխարհի տարբեր լեզուներով: Անոնց կողքին, ու ինչ որ աւելի կարևոր է, Շեքսփիրի մասին գրուած գրականութիւնը տարբեր լեզուներով, ու նախ և առաջ՝ անգլերէնով»:

Գիրքերու հետ միատեղ, Գրադարանը կը հաւաքէ երաժշտական յօրինումներ, ձայնապնակներ, հայերէն թարգմանութիւններու ձեռագիրներ և դերակատարումներու լուսանկարներ: Գրադարանին մէջ այժմ կը պահուին Յովհաննէս Մասեհեանի, Վահրամ Փափազեանի, Վարդգէս Սուրէնեանցի, Վահան Թոթովենցի, Խաչիկ Դաշտենցի, Դարֆիի և ուրիշներու ձեռագիրները:

Փրոֆ. Ռուբէն Զարեան իր աշխատասենեակին մէջ

— Տարբեր երկիրներու մէջ այսպիսի գրադարաններ կա՞ն, մեր երկրորդ հարցումին, Փրոֆ. Ռուբէն Զարեան կու տայ հետևեալ պատասխանը.

— Հետաքրքիրներ կը գտնուին Գերմանիոյ Դեմոկրատական Հանրապետութեան Վայմար ու Անգլիոյ Պիրմինկհեմ քաղաքներուն մէջ: Այս երկուքը հիմնուած են 19րդ դարու 60ական թուականներուն: Ներողը

(Շար. տես էջ 4)

ԳԵՐՇ. Տ. ՏԻՐԱՅՐ Ս. ԵՊՍ. ՄԱՐՏԻԿԵԱՆԻ ՔԱՐՈԶԸ՝ ԱՆՈՒԱՆԱԿՈՉՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻՒ Ս. ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ՏԱՃԱՐԻՆ ՄԷՋ (ՍՈՒՐԲ ՔԱՂԱՔ)

Ռումանիոյ և Պուլկարիոյ հայ թեմերու Առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպիսկոպոս Մարտիկեան, 26 Յունուար 1970ին, Երուսաղէմի Սուրբ Յարութեան Մայր Տաճարին մէջ հանդիսաւորապէս պատարագելէ ետք, խօսեցաւ սոյն պերճիմաստօրէն հայրենաշունչ քարոզը, զոր կը հրատարակենք սիրով և ուրախութեամբ:

ԽՄԲ.

Յանուն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, ամէն:

Իմ սկար շրթներուս վիճակուեցաւ Հայ Եկեղեցւոյ պատգամին արձագանգ ըլլալ նուիրական այս պահուն եւ հանութեամբ Նորին Ամենապատուութեան Ս. Աթոռոյս Պատրիարքին՝ ողջունել հաւատացեալ հայ ժողովուրդը, որ ի Հայաստան եւ ի սփիւռս աշխարհի:

Սիրելի հաւատացեալներ,

Ամէն ուխտաւոր որ կու գայ իր ճակատը խոնարհեցնել այս Ս. Վայրերուն, իր մտածումով Ս. Յարութեան Տօնին կ'երթայ, որովհետեւ երբ սոյն վայրերը Քրիստոսի բովանդակ կեանքը կը խորհրդանշեն, Անոր մարդեղութեան բոլոր պահերը, Յարութիւնն է որ իր մէջ կը նոյնանշէ Անոր կեանքին բոլոր դրուագները, իբրեւ գերագոյն նպատակը Անոր առաքելութեան՝ աշխարհի վրայ:

Դարերէ ի վեր հայ ուխտաւորներ եկեր են այս վայրերը, մօտաւոր եւ հեռաւոր բոլոր վայրերէն, դժնդակ ճանապարհներ կտրելով յաճախ, յանձն առնելով ամէն տառապանք եւ արգելք՝ ուղիղ գալ համբուրելու Քրիստոսի կեանքին բոլոր դրուագներուն հետ եւ ամբողջանալ, քրիստոնէական մեծագոյն այն դրուագին հետ, որ հաւատքին հիմն էր Գողգոթա լերան վրայ:

Հայ ժողովուրդը իր քրիստոնէութեան մէջ բախտաւոր եղաւ՝ որովհետեւ ի հեճուկս բոլոր հալածանքներուն, ձախորդութիւններուն եւ արածութեանց, յաջողեցաւ պահպանել երկու մեծ արքայաշուք (?) մէկը իր հայրենի հողին վրայ, հոն՝ ուր Քրիստոս իջեր էր ուղիղ տաճար կառուցելու Իրեն համար եւ երկրորդ՝ սոյն Ս. Տեղեաց մէջ, ուր դարերէ ի վեր Հայ Եկեղեցին իր ամրակուռ կայքն էր ունեցեր, իր Ս. Տաճարներուն երկու տաճարներու հետ հաւասար փառքով:

Դարաւոր իր իրաւունքները պահպանելով Ս. Յարութեան այս սրբավայրին մէջ, սովորական փառասիրութիւն մը չէ որ կը հետապնդէ Հայ Եկեղեցին, այլ կ'ուզէ ցոյց տալ բովանդակ աշխարհին, թէ բոլոր միւս եկեղեցիներուն չափ, եւ թերեւս անոնցմէ ալ աւելի, ինք փարած է Յարութեան գաղափարին, իբրեւ գերագոյն խորհրդանշանը՝ իր քրիստոնէութեան, բայց միեւնոյն ատեն՝ հայ ժողովուրդին:

Հայ ժողովուրդը Ս. Յարութեան պատմութեան հետ կրօնական տօն մը չէ միայն որ կը տօնախմբէ, այլ՝ տեսակ մը խորհրդանշանը իր իսկ գոյութեան: Շատ քիչ ժողովուրդներ այնքան տառապած են իրեն չափ, տառապած են իրենց հայրենիքին եւ կրօնքին համար: Շատ քիչ ժողովուրդներ չարչարուած եւ Գողգոթա են բարձրացած խաչն իրենց ուսին, բայց քիչեր միայն այնքան ջերմութեամբ հաւատացած են Յարութեան հրաշքին: Այդ հաւատքով է որ հայ ժողովուրդը դիմացած է դարերուն: Ամէն փորձութենէ յետոյ վերականգնած է, ամէն աղէտէ յետոյ վերածնած, տեսակ մը խորհրդանշանի վերածելով այսպէս՝ ինչպէս Գողգոթան, նոյնպէս եւ Յարութիւնը:

Հոգեւորական մը՝ որ ուխտի կու գայ սրբազան այս վայրերուն, թէեւ առթիւ որ ըլլայ եւ իր այցը ինչ տօնի ալ զուգադիպի, մտքով կ'երթայ այն սքանչելի հրաշքին, որ խաչին վար առաւ Փրկիչը եւ երեք օր չանցած յարութիւն տուաւ Անոր: Ուխտաւոր մը նաեւ ես, ուխտաւոր մը՝ որ իր պատանեկութեան քանի մը տարին անցուց այս վայրերուն մէջ եւ որ միշտ երազեց գանոնք, ուր ալ տարաւ զինք ճակատագիրը: Երազեց զանոնք իր հոգեւոր կոչման բոլոր սանդուխներուն վրայ, եւ հիմա, ան եկած է հրաշքը անգամ մը եւս որոնել նուիրական այս վայրերուն մէջ, անգամ մը եւս նորոգուիլ եւ հոգեպէս կազդուրուիլ: Տարիները զինք աւելի ջերմացուցին իր հաւատքին մէջ, աւելի եւս իր մէջ ամրապնդեցին Յարութեան Տօնը, քանի իր նամբուն վրայ տեսաւ հայ բազմութիւններ՝ որոնք վերապրեր էին այնքան փորձութիւններէ եւ չարչարանքներէ ետք: Քանի որ տեսաւ, հայրենի հողին վրայ, թէ ինչպէս խաչը ուսին դէպի Գողգոթա քալելէ յետոյ յարութիւն առած է հայ ժողովուրդը, եւ այսօր աւերակներուն վրայ կերտած է ու կը կերտէ իր նոր հայրենիքը: Այդ ուխտաւորը՝ որ եկած է Յարութեան Ս. Տաճարին մէջ իր գլուխը հակել Մեծ Խորհուրդին, պիտի մեկնի այս տեղէն իր հաւատքին մէջ աւելի եւս ամրացած, ամենելու համար բոլորին՝ որոնց պիտի հանդիպի իր նամբուն վրայ, թէ չարչարանքէն յետոյ փրկութիւնը միշտ կու գայ, երբ փրկութեան կը հաւատան մարդիկ, ու Գողգոթային միշտ կը յաջորդէ Յարութիւնը, երբ մարդիկ իրենց հոգիներուն մէջ վառ պահեն յոյսը՝ փրկութեան եւ հաւատքը Յարութեան:

Սիրելի հաւատացեալներ,

Ուխտաւորի այս պարտականութեանս մէջ թերացած պիտի ըլլայի երբ չմաղթէի՝ որ միշտ պայծառ մնայ այս սրբազան յարկը եւ իր կամարներուն տակ հայերէն շարականը հնչէ միշտ քաղցր ու գեղեցիկ, եւ սերունդները, որ այս ափերուն վրայ իրենց աչքերը կը բանան, չթերանան գալու եւ բարձրացնելու իրենց հայութիւնը, Անոր հովանիին տակ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս, յաւիտենից, ամէն:

ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԿՐՏԻՉ ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Այժմ հայրենի ժողովուրդէն յատկանշական և պերճախօս վկայութիւններ, որպէս զի ճշգրիտ գաղափար կազմուի անոնց մտայնութեան մասին:

Երևանցի տիկին Մարգրիտ Գրիգորեան փաստաբանուհի, որուն ծնողքը զոհուած են հայրենական պատերազմին ըսաւ՝ «... Շատ կը սիրեմ Երևանը. երբ տասը օր Մոսկուա երթամ, վերադարձիս կը ծռիմ հայրենի հողը կը համբուրեմ կարօտով: Կ'ասեն, ա՛յ աղջիկ գժուե՞լ ես, հօ՛, գըժուե՞լ ես...: Մագնիսի պէս ձգո՛ւմ է իրեն հայրենիքը»:

Դաւիթ Պետրոսեան, Մուշի Արկոն գիւղէն, 1915ի որբերէն մէկը, երբ կը խօսէր հետս պատահմամբ, այնչափ բերկրանքով ու եռանդով կ'ըսէր. «Հոգիդ սիրեմ ընկեր, ես այժմ եօթը թոռներ ունեմ, հարսներ ունեմ և վաքա՛ն ունեմ...»:

Օր մը քաղաքի չգտանք և ըստիպուեցանք անձնական ինքնաշարժ մը կեցնելով խնդրել, որ մեզ «Արմենիա» հիւրանոցը տանի: Ճամբան զրուցեցինք: Երևանցի Լիպարիտ Սարգիսեան ըսաւ. «Մենք՝ հայրս ու ես, շինարար (գործաւոր) ենք եղել սկզբում և քրտնել Երևանի համար: Եկէ՛ք բոլորդ, բարով եկէք, վայելեցէք...»:

Աղեքսանդրիայէն ներգաղթած Գառնիկ Պահլաւ մտերիմ բարեկամս է, ըսաւ. «Մկրտիչ հաշուառա՛, ես, կինս, զաւակներս շատ գոհ ենք: Եթէ ըսեն, թէ Ամերիկա եղածին պէս ոսկի դարձած է և ինծի պիտի տան, զիս չշահագրգռեր. չեմ երթար Հոգիի խաղաղութիւն ունիմ այժմ: Շնորհիւ մեծ ռուս ժողովուրդին է մեր այս աննախընթաց երջանկութիւնը»:

Քրիս Պէգլըրճեան ուրիշ աղեքսանդրահայ ներգաղթող մտերիմ մը ըսաւ. «Շատ գոհ ենք ընտանիքով. հիմա զաւակներս գլխաւոր են: Մեր երկիրը պէտք ունի հրեշտակի ալ, սատանայի ալ...»:

Եգիպտահայ ներգաղթող Տիրան Համբարձումեան, որ 1969ի ընթացքին Գահիրէ եկաւ իր ծընողքը տեսնելու մի քանի ամիս, հայրենիք վերադարձի ճամբուն Աղեքսանդրիա, մտերմաբար ըսաւ բառ առ բառ. «Ամբողջ ընտանիքով գոհ ու երջանիկ ենք: Եթէ ինծի կիցով վռնտեն Երևանէն, չեմ երթար...»:

1936ին Ֆրանսայէն ներգաղթած Հայկ Արապշեան ըսաւ ինծի. «Մի բուռ հայրենի հողը հազա՛ր Ամերիկա կ'արժէ և եօթը հազար Ֆրանսա: Մնանք մեր հողին վրայ և ուզզենք եթէ թերիներ կան: Իմ չորս զաւակներս երբ առաւօտեան արթննան, իրենց առաջին գործը կ'ըլլայ հայեացքնին ուղղել Արարատին, երեսնին լուալէ առաջ: Անոնց անունը դրած եմ Փառանձեմ Թագուհի, Աշոտ Երկաթ, Անդրանիկ Փաշա, Սմբատ Սպարապետ: Անէծք այն հային երբ կը մտածէ թողուլ իր հայրենիքը և գնալ օտար հողեր: Հազար անէծք, հազա՛ր ամօթ»: Յովհաննէս Շիրազ, որ կը լսէր այս խօսքերը, ուրիշներու կարգին, որոնք բոլորուած էին սեղանի մը շուրջ, յարեց. «Այս Հայկն իմ ակունքից է բըխում. անսովոր հայ է, Հայաստանից էլ ծանր. ինչպէս ոսկէ բըռունցքը ողջ հողագնդից»:

Առիթով մը պատուարժան նախարար Հայկ Միլքոնեանի քով էի: Հարցուց թէ ինչպէ՞ս տպաւորուած էի հայրենիքէն, Երևանէն: «Սքանչելի՛», լսի, միայն մէկ բառով: «Ժողովուրդը ինչպէ՞ս գըտար», հարցուց: «Այժմ գոհ են իրենց վիճակէն», ըլլալ բերնէս կարծես մեքենաբար, առանց կշռած ըլլալու բառերս: «Այո՛, ըսաւ, առաջ նեղութիւն կրեցինք: Ես Յունաստանէն ներգաղթը կազմակերպեցի 22 տարի առաջ: Ինծի կը հարցնէին Հայաստանի պայմանները և ես բան չէի խոստանար իրենց, միայն կ'ըսէի. — Ձեզի անօթի և անտուն չենք ձգեր: Ինծի կ'աջակցէր Աթէնքի «Նոր Կեանք»ի խմբագիրը Մովսէս Պազարեան: Ինը տասը հազար հոգի ներգաղթեցին հայրենիք, Մովսէսն ալ: Օր մը «Նոր Կեանք»ի» խմբագիրը գրասենեակս եկաւ ու սկսաւ գանգատիլ իր վիճակէն: Երատեցի զինք, բայց օգուտ չըրաւ և սկսաւ լալ: Այն ատեն յանդիմանեցի և հայհոյեցի՛, հայհոյեցի և ըսի. —Հայրենասէրը պէտք չէ լացլինի»: Կորովի նախարարին այս խօսքերը լսելով ամբողջ էութեամբս ելեկտրականացած և առինքնուած էի ու եթէ չամչնայի ճակատը պիտի համբուրէի, սակայն իր բարձր աստիճանը ինծի չէր թոյլատրեր այդ ժեստը ընելու և հարցուցի իրեն պարզապէս. «Կը թոյլատրէ՞ք, որ ձեր այս խօսքերը բառ առ բառ նոթագրեմ և հրատարակեմ»: «Այո՛», ըսաւ և աւելցուց. այժմ երբ Երևանին կը նայիմ որ այս ամէնը մենք ենք կառուցեր, ես իմ աչքերուս չեմ հաւատար»:

Տեսնէք ի՛նչ աներևակայելի հայրենասիրական ոգի, ի՛նչ համբուրելի, բիւրեղացած և հերոսական ոգի: Ա՛յս ոգիով, հայատիպ ոգիով, տառապանքի մէջ թրծուած և կռանուած ոգիով, ա՛յս առաքելութեամբ կերտած են մեր այսօրուան Սովետական Հայաստանը, որ 50ամեակի սեմին կը գտնուի յամի Տեառն 1970ին:

Երբ աշխարհի մէջ մարդու սով կայ, Հայաստան աշխարհի մէջ իսկական մարդու առատութիւն կայ:

(Շար. տես էջ 4)

ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Երբ ղեկավարներուն թէ ժողովուրդի զաւակներուն շնորհակալութիւն կը յայտնէի իրենց զրկանքին, զոհողութեան, քրտինքին ու արիւնին արդիւնքը եղող այսօրուան հոյակապ իրականութեան համար ու Նաեւ ցաւս, թէ մենք սփիւռքահայերս կաթիլ մը քրտինք ներդրած չենք այդ տիտանեան աշխատանքին մէջ, անոնք կը պատասխանէին գրեթէ միօրինակ ու կարծես խօսք մէկ ըրած. «Հոգ չէ, եթէ սփիւռքի մէջ հայ մնաք և հայապահպանման աշխատիք, զանցօրէն բարի, առաքելատիպ, խորաթափանց, ներհուն և իմաստուն Կաթողիկոս մը, որ ունկնդիր է դարաշրջանի զարկերակին և գիտէ արտայայտել իր ժամանակի ոգին, որ գիտէ տալ զկայսերն կայսեր և զԱստուծոյն Աստուծոյ։

Վեհափառը հայկական հաւատքին հրա՛շքն է, խորհրդանշանը։ Ան Ամենայն Հայոց լուսատու և յուսատու փարոսն է։ Հայաստանեայց առաքելական Սուրբ Եկեղեցիին միակ պետը և միակ գլուխն է։ Իր վսեմ ու նուիրական ըսել, թէ հիմնական հարցի մէջ հայրենիքի և սփիւռքի հայութիւնը նո՛յն ժողովուրդն է։ Հրաշքի համազօր է այս մտածումի ոգին։ Աստուծոյ օգնութեամբ քայլ-քայլ աւելի պիտի յառաջանանք։ Կեցցէ՛ հայ ժողովուրդը»։

Վեհափառը խօսած պահուն կը ճառագայթէր իր բովանդակ վեհութեամբ:

Թերեւս անհամբեր սպասողներ ըլլան՝ որ կրօնքի և հաւատքի մասին ալ արտայայտուիմ։ Տասնըվեց դարեայ Իջման Ս. Սեղանին առջեւ աղօթեցինք և տեսանք թանգարանին գանձերը։ Տեսանք Սուրբ Հռիփսիմէի Եկեղեցին, Օշականի Եկեղեցին, Գեղարդի ժայռափոր Եկեղեցին, որոնք լաւ վիճակի մէջ էին և հաւատացեալներ կային։

Ժամանակի չգոյութեան պատճառով Երեւանի երեք եկեղեցիները և այլ եկեղեցիներ չկրցանք այցելել։ Կրօնքը չի հալածուիր, բայց չի քաջալերուիր ալ: Զեն արհամարհեր, կը գոհանան ըսելով. «Դա խղճի հարց է»։

Օր մը, համճարեղ և ... գեղրաւ բանաստեղծ Պարոյր Սեւակի տունն էինք, գրագէտ Ստեփան Շահպազի հետ։ Մի քանի մտաւորականներ ալ կային։ Սեւակ երբեմն Աստուած բառը կը գործածէր խօսքի ատեն։ Նոյ քին ձայնս աղեց գլխ հարցնելու, թէ կը հաւատա՞ր Աստուծոյ։ «Զեմ հաւատար՝ բայց խօսքի ժամանակ անզգալաբար կը գործածեմ», խոստովանեցաւ ժպտելով։ Հետագայ խօսակցութեանց ընթացքին դարձեալ հերթունքին եկաւ Աստուած անունը։ Կեցաւ պահ մը և ըսաւ. «Էլի՛, կը տեսնէք չեմ կարող չգործածել»: Ասիկա մխիթարական և ուրախալի երեւոյթ է, որ միայն Սեւակին յատուկ չէ, այլ բաւական ընդհանրացած երեւոյթ է։ Ինչպէ՞ս մեկնաբանենք, չեմ գիտեր։

Վեհափառ Հայրապետը եւ Մկրտիչ Անդրանիկ աջահամբոյրի պահուն։ Ետեւը (աջէն ձախ) Դր. Լեւոն Հիւրմիւզ, Տոքթ. Յակոբ Գրիգորեան, ՊՊ. Տրդատ Զոհրապեան եւ Երուանդ Բէկզեան:

մեզի գործակցած կ'ըլլաք»։ Այսքա՛ն եղբայրական է իրենց հայու ոգին: Անոնք որքան սովետական մարդեր՝ նոյնքան ալ հայ մարդեր են անմեռ ոգիով. Ահա՛ մի քանի խօսքի մէջ ամփոփեցի արձանագրութիւնը հայ մտքին ու հոգիին բարախումներուն, որոնք վերին աստիճանի շահեկան վկայութիւններ են։

***

Կ'ուզեմ արտայայտուիլ Ս. Էջմիածնի մասին։ Միւռոնօրհնէքին չհասանք։ 12 Հոկտեմբերի, 1969ի Կիրակին ուխտաւորներս՝ արժանիութիւնը ունեցանք Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարին մէջ ներկայ գտնուելու Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի հանդիսաւոր Սուրբ Պատարագին և լսեցինք իր հոգեպարար քարոզը, որուն մէջ խօսեցաւ Ս. Էջմիածնի մասին, յետոյ անդրադարձաւ 1915ի մեծ Եղեռնին և եզրակացուց. «...Ես համոզուած եմ, թէ մարդկային արդարութիւնը պիտի տիրէ աշխարհի վրայ և հայութիւնը տիրանայ իր իրաւունքներուն։ Առա՛ջ Աստուած»: Բովիններէս հազիւ լսելի ձայնով մը ես ալ «Ամէ՜ն» արձագանգեցի։

Ո՛վ յոյս, ո՛վ հաւատք անսասան։

Իրաւունք ունինք հաւատալու Սրբազնագոյն մեր ազգընտիր Կաթողիկոսին խօսքին, աւելի քան ոեւէ մէկուն խօսքին: Ան ի՛նչ որ կը խորհի ու ի՛նչ որ կ'ըսէ մանաւանդ, նուիրական է իւրաքանչիւր հայ մարդու համար: Իր քարոզին հրաշալի ներգործութեան համար մենք երախտապարտ ենք Վեհափառին։ Բոլոր ուխտաւորները հաղորդուեցան Վեհափառին ձեռքով:

Առիթը ունեցանք ներկայացուելու Վեհափառին՝ թէև թղթակցութեամբ ծանօթ էինք Իրեն, և պահ մը խօսեցանք հետը կարեւոր հարցի մը շուրջ լուսաբանութիւններ տալով։ Հայկական վեհութեամբ Իր աչքերուն մէջ՝ հոգիէն եկող ժպիտ մը կը ցոլար:

Հայրենի և սփիւռքի համայն հայութիւնը պարտի ինքզինք երջանիկ զգալ, որ աշխարհի այս խառնակ ժամանակաշրջանին, Աստուած մեզի զրկած է գերապատգամներուն պարտինք ունկընդիր ըլլալ, որովհետեւ Ի'ր իմացական եւ հոգեկան լուսաւորութեամբ, Ի'ր հմտութեամբ, Ի'ր պատրաստութեամբ եւ Ի'ր կերպով ուրիշ մը չկայ։ Ասիկա կ'ըսենք ամենայն գիտակցութեամբ և ա՛յն խոր համոզումով, թէ մեր ըսածը բացարձակ ճշմարտութիւն է և անվիճելի՛ ճշմարտութիւն։

Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի գահուն վրայ բազմած բոլոր ժամանակներու մեծ Կաթողիկոսներուն առաջին շարքին կը պատկանի Վեհափառ Վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը։ Իրեն հանդէպ մեր հաւատարմութիւնը պայման չունի և մեր սէրը սահման չունի....

Արագօրէն, սակայն հարազատօրէն նօթագրեցի Վեհափառին էական խօսքերը եգիպտահայ ուխտաւորներուս ուղղուած։ Ահաւասի՛կ «... Ես Եգիպտոսի մէջ լաւ հայութիւն մը տեսայ։ Գիտակից, լաւ կազմակերպուած, անցեալ ունեցող գաղութ, որ գուցէ բացառիկ տեղ գրաւած է մեր գաղութներուն մէջ։

«Ուրախ եմ որ պատուական գաղութ մըն է և կը մաղթեմ կենդանի պահէք մեր լոյս լաւատքը, մեր լեզուն, ոգին, հայրենաբաղձ զգացումները։ Հաւատք ներշնչեցէք հայ երիտասարդութեան, որ ճակատաբաց յայտարարեն հայ ըլլալնին...։ Մեր պատմութիւնը կրնայ պատիւ բերել ոեւէ ժողովուրդի: Արեւմտահայաստանը աւերակ է այժմ, բայց Սարտարապատով նոր արշալոյս բացուեցաւ հայ ժողովուրդին։

«Աստուծոյ օգնութեամբ աւելին պիտի ունենանք. պէտք որ ունենանք: Մնանք մէկ սիրտ մէկ հոգի և Ս. Էջմիածինով պահենք մեր միութիւնը, մեր ոգին: Ս. Էջմիածնով մեր միութիւնը անսասան պահուի և ամէն բանէ վեր։ Ես վստահ եմ, իմ ըսածներս ձեր սրտէն ալ կը բխի: Այս զգացումները կը վերանորոգուին թ'ու ձեր մէջ թ'ու իմ մէջ։

«Իբրեւ Հայոց Հայրապետ՝ տասներչորս տարի է կ'աշխատիմ: Ծանօթացայ այստեղի հայերը. գուցէ որոշ տարակուսանքներ ունէի, բայց 10 տարի է կը տեսնեմ այն հոգեփոխութիւնը, որ տեղի ունեցած է հոս։ Հիմա հաստատ կրնամ

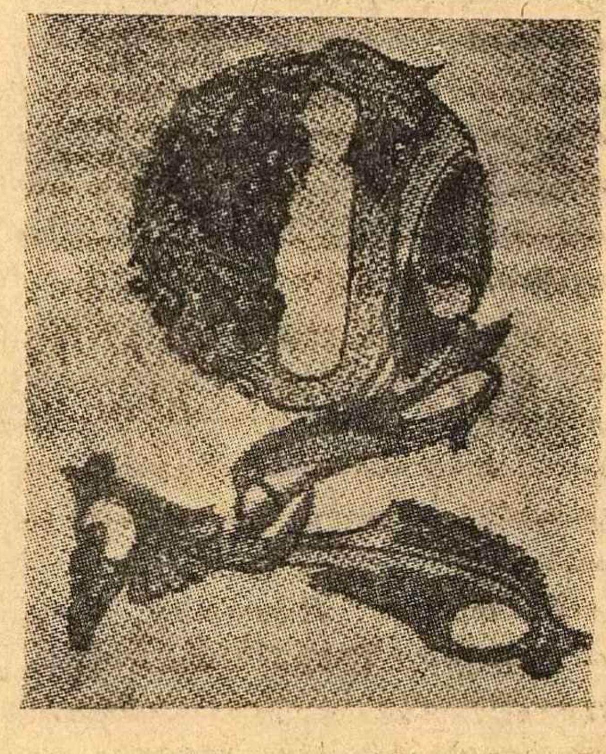
32 ՏԵՍԱԿ Ա.Բ.Գ.Ը

ԻՆՔՆՈՒՍ ԶԱՐԴԱՆԿԱՐԻՉ

ԿԻՒԼՊԷՆԿ ԿԻՐԱԿՈՍԵԱՆԻ

Մեր իրականութեան մէջ երբեմն կը հանդիպինք արտասովոր երեւոյթներու։ Այդ երեւոյթներուն դիմաց կ'ապշինք, երբ տեսնենք մանաւանդ, որ երեւոյթին հեղինակը բոլորովին համեստ մարդ մըն է, դուրս եկած «ռամիկ» դասակարգէն, և առանց դպրոց — ուսուցիչի, ստեղծագործած է անաղմուկ։

Այս տպաւորութիւնը ունեցայ, երբ այցելեցի շատ համեստ, անծանօթ հայու մը բնակարանը, տեսնելու համար «շուքի մէջ» կատարուած անոր գործերը։ Ի՞նչ է ըրած այս մարդը, որ կը կոչուի Կիւլպէնկ Կիրակոսեան։ Տարիքը առած մարդ է, զաւակներու և թոռներու տէր. Բայց ը տանիքի բնակարանուած հայ մը ըլլալը արգելք չէ եղած, որ ան չզբաղի զարդագրութեամբ։ Հազիւ հայերէն գիտցող մարդ, իր ուշադրութիւնը առաջին անգամ կը կեդրոնանայ մեր ԱՅԲՈՒԲԵՆին վրայ ու ա՛լ այդ կեդրոնացումէն դուրս չէ եկած։ Կը զարդագրէ ԱԲԳը գեղեցիկ և ինքնատիպ ձեւերով. ծաղիկներ, թռչուններ, կենդանիներ, խորանարդային ձեւ, ճարտարապետական ոճ. ասոնք եղած են իր մոթիֆները։ Տարիներու աշխատանքէ ետք, այս ջանասէր մար-

դը, որ աշխատած է արձակուրդի և Կիրակի օրերուն, կարողացած է երեւան բերել 32 տեսակ Ա.Բ.Գ.։ Կատակ չէ, 32 տեսակ հայերէն գիրեր։ Ու ըստ իրեն, տակաւին շատ նոր ձեւեր կան ընելիք. «Գիտէ՞ք որքա՛ն հարուստ են մեր գիրերը զարդարուելու համար»։

Ես տեսայ տասնեակներով իր խոշոր տետրակները, բոլորն ալ լեցուած զարդագրերով, ու առանձին տետրակ մըն ալ, որուն մէջ

(Շար. տես էջ 5)

Վեհափառ Վազգէն Ա. արտօնուած է տասը հազար Աւետարան տպելու և սպառելու Հայաստանի մէջ։ Անաստուած հռչակուած երկրի մը մէջ հրաշքի համազօր չէ՞ ասիկա:

Ի դէպ, Պարոյր Սեւակ ըսաւ Ստեփան Շահպազի և ինծի. «Ձեզի նման անկախ մտաւորականներ ճիշդ հայեր են»։ Ըսաւ, թէ Աբեղեան ուղղագրութիւնը անհեթեթ և յիմարութիւն կը համարէ, և որ պարտի փոխուիլ Մեսրոպեան ուղղագրութեան։ Նաեւ ըսաւ. «Սփիւռքի մէջ տա աւելի մոլորեալ հայեր կան...»։

(Շար. 2)

ՄԵՐ ՍՐՏԱԲՈՒԽ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆԸ՝

ՓՐՈՖ. ՌՈՒԲԷՆ ԶԱՐԵԱՆԻ

ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԵԱՆ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

ստեղծուած է Միացեալ Նահանգներու Ուաշինկթըն քաղաքին մէջ, 20րդ դարու 30ական թուականներուն։ Չորրորդը՝ հայկականն է, 1965 թուին. այսպիսի գրադարանի մը հիմնումին ձեռնամուխ եղած է Փրոֆ. Վոլֆկանկ Քրեմեր, Գերմանիոյ Դաշնակցային Հանրապետութեան մէջ, առանց սակայն որոշ տեղ մը հասնելու»։

Հայաստանի մէջ, Շեքսփիրեան Գրադարանին ստեղծումը ջերմ արձագանգ կը գտնէ նաև Հայկական Հանրապետութեան սահմաններէն դուրս, Խորհրդային Միութեան գլխաւոր միւս քաղաքներէն ներս, ինչպէս՝ Մոսկուա, Լենինկրատ, Քիեւ, Թալին, Թիֆլիս։

Գրադարանի մասին նոյնպէս գաղափար ունին արտասահմանեան մարդիկ, հայեր ու օտարազգիներ, որոնք իրենց սիրայօժար աջակցութիւնը կը բերեն անոր հարստացման։

— Արտագին եղաւ սփիւռքահայութեան վերաբերմունքը։ Սուրիայէն, Լիբանանէն, Եգիպտոսէն, Իտալիայէն, Ֆրանսայէն, Գերմանիայէն, Իրանէն, Լեհաստանէն, Միացեալ Նահանգներէն, Անգլիայէն, Պուլկարիայէն, Փորթուկալէն, Չեխոսլովաքիայէն եւ ուրիշ երկիրներէն, մեր հայրենակիցները բազմաթիւ գիրքեր ուղարկեցին մեզի», գոհունակութեամբ կը հաստատէ Փրոֆ. Ռուբէն Զարեան, որ մեր հարցազրոյցին հետեւելով կը շարունակէ.

— Հայաստանի Շեքսփիրեան Գրադարանը բարեկամներ շատ ունի։ Եթէ անոնց անունը տալ՝ պէտք է մեծ ցուցակ կազմել: Բայց հարկ է յիշել երկու անուն. Դր. Գրիգոր Մազլումեան (Հալէպ-Սուրիա) ու Դր. Սուրէն Սարգիսեան (Էվանսթըն-Միացեալ Նահանգներ):

«Դր. Սուրէն Սարգիսեան ուղարկած է մի քանի հարիւր գիրք, որոնց 120ը Շեքսփիրեան։ Իսկ Դր. Գրիգոր Մազլումեանի ուղարկած Շեքսփիրեան գիրքերուն թիւը կը հասնի 160ի։ Այս երկու սփիւռքահայ անձնաւորութիւններուն տակաւին ոչ ոք գերազանցած է։ Անոնց ուղարկած գիրքերուն մէջ կան շատ արժէքաւոր աշխատասիրութիւններ»:

Հայաստանի Շեքսփիրեան Գրադարանի հիմնադրման օրը, ինչպէս ըսինք, գիրքերուն թիւը 68 էր։ Այժմ, անոնց թիւը երկու հազարէն վեր է: Հիմնադրութեան օրերուն, Գրադարանը չորս լեզուով գրքեր ունէր։ Այսօր ան ունի 32 տարբեր լեզուներով հրատարակուած երկեր։ Հիմնադրման ժամանակ, անգլիական մէկ հատ աշխատասիրութիւն կար Շեքսփիրի մասին։ Այսօր՝ երկու պահարանէն աւելի, շուրջ 400 գիրք։

1969 թուին, Գրադարանը Պերլինէն ստացած է գերմանական Շեքսփիրեան Ընկերութեան ուղարկած «ՇԵՔՍՓԻՐ-ԵԱՐԲՈՒԽ»ի Շեքսփիրեան տարեգիրքի վերջին հատորները՝ 103, 104, 105։

Գրադարանէն կ'օգտուին «Շեքսփիրագիտութեան Հայկական Կեդրոն»ի աշխատակիցները, բեմադրիչներ, դերասաններ, թարգմանիչներ և ուրիշներ։

«Շեքսփիրագիտութեան Հայկական Կեդրոն»ը ինքնուրոյն հաստատութիւն մըն է, որ կեանքի կոչուած է Շեքսփիրեան Գրադարանէն յետոյ և որուն ծաւալած գործունէութիւնը արժանի է առանձնայատուկ ակնարկի: Ուրեմն՝ այդ մասին, աւելի ետք ու առանձինն կը խօսինք։

1969 թուի վերջաւորութեան, Հայաստանի Շեքսփիրեան Գրադարանը այցելեցին Երեւանի 112րդ անգլիական թեքումով դպրոցի բարձր դասարաններու խումբ մը աշակերտները, իրենց երկու ուսուցիչներուն ղեկավարութեամբ՝ Գրադարանին ծանօթանալու նպատակաւ։ Անոնք ցանկութիւն յայտնեցին լսելու «ՀԱՄԼԵԹ»ի անգլիական ներկայացումը, յայտնի ողբերգակ՝ Փոլ Սքոֆիլտի մասնակցութեամբ։

Հայաստանի Շեքսփիրեան Գրադարանը կը գտնուի Հայկական Հանրապետութեան Գիտութիւններու Ակադեմիայի Արուեստի Ուսումնարանի արժանաւոր տնօրէն՝ Փրոֆ. Ռուբէն Զարեանի առանձնասենեակին մէջ։

Շեքսփիրեան Գրադարանը, որքան արդար պարծանք, նոյնքա՛ն թանկագին հարստութիւն մըն է մեր Մայր Հայրենիքին համար։

Այս իսկ պատճառաւ, պարտք կը զգանք ջերմօրէն շնորհաւորելու անոր բազմաշխատ հիմնադիրը՝ Փրոֆ. Ռուբէն Զարեանը, յաջողութեան մեր սրտագին մաղթանքները ներկայացնելով մեր գիտնական բարեկամին։

ԳԷՈՐԳ ՏԱՐՕՆԻ

Պէյրութ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԷՆ ՆԵՐՍ

Արամաշոտ Պապաեանի «ԿԵՆԴԱՆԻ ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼԸ»

Կիրակի 8 Փետրուար 1970, եգիպտահայ հասարակութիւնը արտասահմանի մէջ առաջին անգամ ըլլալով վայելեց Արամաշոտ Պապաեանի միարար կատակերգութիւնը՝ «Կենդանի Հանգուցեալը»։ Մահազդի ձեւով այդ ինքնատիպ յայտարարութիւնը արդէն բաւական հետաքրքրութիւն առթած էր։ Ուրեմն «հանգուցեալին» յիշատակը յարգողներէն մեծ թիւով եկած էին Հայկական Ընթերցասրահ՝ քաջալերելու համար Հ.Մ.Մ.ի երիտասարդական այդ բացառիկ թատերական երեկոն։

... Քերոբ ձանձրացած իր կնոջմէն, կ'ուզէ կրկին ամուսնանալ՝ բնականաբար առանց ամուսնալուծման և կամ զաւակներուն ապրուստի տուրք վճարելու։ Գաղափարը կ'ունենայ մեռնիլ, դագաղին մէջ լուսանկարուիլ և լուսանկարը ուղարկել իր բարեկամին՝ Սերոբի միջոցաւ կնոջն ու զաւակներուն, որպէս անհերքելի ապացոյց իր մահուան, և ինք ուրիշ գիւղի մը մէջ ամուսնանալ իր սիրած աղջկան հետ։ Ուրեմն կ'առաջարկէ ծերունի Հայրապետին, որ իրեն համար դագաղանման սնտուկ մը շինէ։ Բնականաբար Հայրապետ այդ սնտուկը կը շինէ, սակայն աւելի ուշ երբ բուն իրողութեան կը տեղեկանայ, կ'անարգէ Սերոբը իբրև մեղսակից Քերոբի ստորնութեան։ Սերոբ խելքի կու գայ և ահա այս անգամ Հայրապետ-Սերոբ կ'որոշեն այդ լուսանկարը ուղարկել ոչ թէ իր կնոջ՝ այլ քաղաքի թերթին, յայտարարելու այս վերջինին մահուան լուրը։

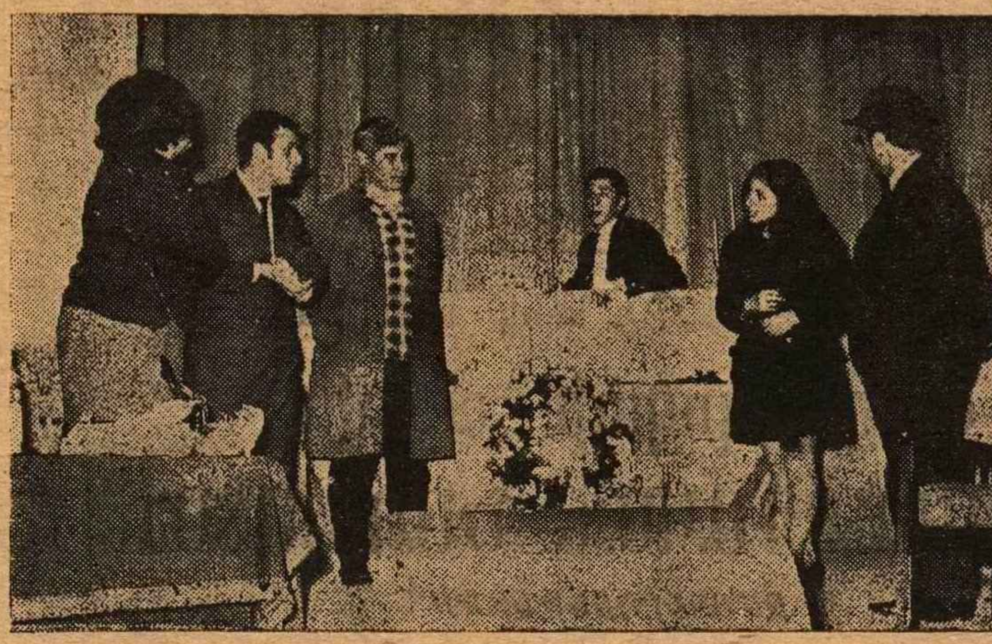
Քերոբ դագաղի մէջ հանգչած... լուսանկարումի գործողութիւնը քանի մը անգամ կ'ընդհատուի ելեկտրականութեամբ զբաղող Մանուկի խաղով, որ եկած է քննելու թէ արդեօք Քերոբ, ըստ իր սովորութեան, կըրկին ելեկտրականութիւն չէ՞ր գողնար։ Մանուկ անակնկալի կու գայ՝ երբ կը տեսնէ Քերոբը դագաղին մէջ պառկած։ Աւելի ուշ, Հայրապետի կնոջ Սմբուլի ու Քերոբի հարսնցուի Մանուշակի մուտքով թատերական ծալքերը աւելի կը հիւղաւորուին։

Քերոբ նեղ՝ կացութեան մատնուած, դագաղին մէջ կ'որոշէ այնպէս կեղծել՝ թէ գինովութեան հետեւանքով «ուշագնաց» է եղած, իսկ իր բարեկամները Հայրապետ-Սերոբ զինք մեռած կարծելով որոշած են թաղել զինք, իսկ իր գոյքերն ալ թալանել ու իւրացնել։ Բայց Քերոբ լուսանկարուած է երեք պատկեր, որոնցմէ վերջինը ինք անձամբ կը ղեկավարէ իր թաղումը, մանաւանդ իր ձեռագիր-նամակը ուղղուած Սերոբի ալ կը բացատրէր իր նենգամիտ ծրագիրները։

Բոլորն արդէն հեռացած են իրմէ, նոյնիսկ իր նշանածը... այլեւս կասկածն ու անվստահութիւնը վիրաւորած են իր փափուկ սիրտը։

Ուրախ էին բոլորը... խընդութը անդադար կը թնթացնէր սրահը։ Ուրախ էին նաև երիտասարդ դերակատարները և գոհ իրենց յոգնած և յաջողութեամբ պսակուած գործը տեսնելով։

Հայրապետի դերը կատարեց Նուպար Գոզորեան։ Ան իր փառաւոր շարժումներով, իր յատուկ նայուածքով, իր հեգնական ժպիտով կրցաւ տիրապետել խաղին սկիզբէն մինչև վերջը։ Իսկ իր դամբանական խօսքը այնքա՛ն գիտակցօրէն արտասանեց, որ թատերգութեան բարոյական իմաստը Նուպարով տրուեցաւ։

Տեսարան մը «Կենդանի հանգուցեալը» կատակերգութենէն։ Ձախէն աջ՝ Օր. Անի Թերզեան, ՊՊ. Պերճ Գոզորեան, Նուպար Գոզորեան, Աւետիս Մովսէսեան (դագաղին մէջ նստած), Օր. Հերմինէ Պալաեան եւ Պր. Հայկ Պուղտաճեան։

(Լուսանկար ՀՐԱՆԴի)

Քերոբի դերը կատարեց Աւետիս Մովսէսեան։ Միթէ կարելի՞ էր գտնել այնքան մահուան յուզումով և ուրախութեամբ, այնքան բնական վախով և ապագայի յաջողութեան ուրախութեամբ, մէկ բառով գտնել աւելի հարազատ «կենդանի հանգուցեալ» մը՝ քան Աւետիս Մովսէսեան մը... չեմ կարծեր։

Սերոբի դերը կատարեց Պերճ Գոզորեան, որուն զուսպ վախի արտայայտութիւնները կ'ամբողջացնէին և աւելի կը շեշտէին Հայրապետին սրամտութիւնն ու հանդարտութիւնը։ Պերճ Գոզորեան իբրեւ կատակերգութեան առանցք՝ յաջողութեամբ տարաւ իր դերը մինչև վարագոյր։

Մանուկին դերը ստանձնած էր Հայկ Պուղտաճեան։ Ան լաւագոյնս կրցաւ արտայայտել իր կասկածամիտ ու խորամանկ զգացումները։ Ահ ու սարսափ կ'ազդէր ամէն անգամ երբ իր խուզարկու վիճակով կը մօտենար հանգուցեալին։

Մեր զուարթ տրամադրութիւնը իր գագաթնակէտին հասաւ Սմբուլի մուտքով՝ յանձինն Անի Թերզեանի։ Հանգուցեալին վրայ իր լալու, իսկ աւելի ուշ Մանուշակի յանդիման գիւղական շարժումներով կրցաւ յաջողութեամբ աւարտել այսքան նուրբ դեր մը։ Թերզեան մեզի համար յայտնութիւն մը եղաւ...

Հերմինէ Պալաեան ներկայացաւ հեզահամբոյր, հայկական շունչով երիտասարդուհի Մանուշակի դերով։ Իր նշանածին մահով անակնկալի եկած՝ ան կրցաւ արտայայտել իր յուզումն ու սէրը, անոր հանդէպ ունեցած

(Շար. տես էջ 6)

ՄՏՔԻ ՁՔՈՍԱՆՔ

Մարդը իր բնաւորութեամբ, ճատրակից էլ աւելի բարդ է։

Կեղծաւորութիւնը՝ նենգ ու վախկոտ մարդկանց զրահն է։

Ստախօսութիւնը՝ վախկոտի զէնքն է։

Քծնելը՝ թուլամորթ մարդկանց է յատուկ։

Վախկոտ ու թուլամորթ մարդիկ դրամի ուժից սարսափելով, վախենում են ծախսել ու պինդ են պահում զայն։ Նրանց անուանում ենք ժլատ։

Ուզախ ու վեհանձն մարդիկ իրենց ուժն ու կորովը վատնելու փոխարէն, սպառում են իրենց դրամը։ Նրանց անուանում ենք՝ առատաձեռն։

Օր ու գիշեր դատեցիր,
Լացիր ու լացացրիր,
Զրկեցիր ու զրկուեցիր,
Հազարների այրեցիր,
Մեծ գանձեր կուտակեցիր...
Դէ՛ շո՛ւտ արա՝ գտիր ճար,
Հետըդ տանել այն աշխարհ։

* * *

Սիրիր դու մարդուն, ով էլ նա լինի՝
Թէ տէր ես սրտի, նա էլ քեզ նման
Հողից է ծնուել, նոյն հողից սնուել,
Վերջում հող դարձել. սիրենք մենք մարդուն։

* * *

Թէ հասցրին քեզ չարիք՝
Հատուցանիր դու բարիք,
Շատ սրտեր ես գրաւում,
«Պատերազմի» մեծ դաշտում։

ՆՈՒՊԱՐ ՓԱԼԸՆԵԱՆ

Երեւան, 1969

32 ՏԵՍԱԿ Ա. Բ. Գ.Ը

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

գրել տուած է կարծիքները իրեն այցելող բարեկամներուն։ Ես այդ անուններուն մէջ նշմարեցի նոյնիսկ ծանօթ լրագրողներու անուններ, որոնք տեսնելէ և հիանալէ ետք այս մարդուն գեղեցիկ գործը, ոչ մէկ տող գրած են, զայն քաջալերելու և ներկայացնելու համար հանրութեան, գոնէ որպէս գոհունակութիւն իրեն։ Բայց այս համեստ մարդը երբեք փառասիրութիւն չունի. իր ըրածը հոգի մըն է, ու ... այսքան։

Երբ հարց տուի իրեն, թէ ուրկէ՞ է մեր գիրերը զարդարելու այս սէրը, ան պատասխանեց.

— Ապրոյեան գործատան բանուորուհիները եղան պատճառը։ (Ցիշենք որ ինք 33 տարիներէ ի վեր հաւատարիմ աշխատաւորն է Ապրոյեան գործատան, ուր կ'աշխատի հիւսուածեղէնի մեքենային վրայ)։ Գործատան աղջիկները յաճախ քովս կու գային և կ'ըսէին. «Պր. Կիւլպէնկ, մոտել մէ գծէ որ ձեռագործ մը աշխատինք, ուրիշ մը կու գար և թաշկինակներու անկիւնները նախշելիք մարքաներ կ'ուզէր ինձմէ (սկզբնատառ այսինքն)։ Երբ աղջիկ երուն մէջ տարածուեցաւ գծողի անունս, գործս բազմացաւ։ Ատկէ ի վեր երբեք չեմ դադրած զարդագրելէ։

Պր. Կիւլպէնկ Կիրակոսեանի սէրը միայն այդ չէ, ան է՛ նաեւ հին դրամներ, դրոշմաթուղթեր հաւաքող մը։ Իր քով կարելի է տեսնել հայկական հին դրամներու հաւաքածոներ, նոյնիսկ փիւնիկեան հին դրամներ. այս վերջինոյն մասին ան հետս խօսեցաւ «շատ զգուշութեամբ», զանոնք կը պահէ իր աչքին լոյսին պէս, քանի որ վստահ է թէ մարդու քով այդպիսի դրամ չկայ...

— Դրոշմաթուղթերու հաւաքածոն ո՞ւր է Պր. Կիւլպէնկ։

— Բնաւ մի հարցնէք. նեղի մնացի ծախեցի։ 30 տարուան աշխատանքս եղող սքանչելի հաւաքածոյ մըն էր, որ ծախեցի միայն 1500 լիբ. ոսկիի։ Մեղք եղաւ, բայց ինչ ընեմ, ստիպուած էի։ Բայց կը տեսնեմ որ կ'աճապարէք. հոս եկողը դիւրին-դիւրին դուրս չի կրնար ելլել, դեռ շատ բաներ կան ձեզի ցոյց տալիք, դեռ պատմուածներս չտեսաք։

— Պատմո՞ն, ի՞նչ պատմոն։

— Այսինքն՝ գաւազան, եկէք, սա ներսի սենեակն է։

Պատէն կախուած են 25-30 «գեղարուեստական գաւազան»ներ, բոլորն ալ իր գործերն են. ինքնատիպ պատկերազարդումներ, փորագրութիւններ, գաւազաններուն «գլխուն» ու «մարմին» վրայ։

— Ասոնցմէ մէկն ալ ժամանակին նուէր ղրկեցի Աւետիք Իսահակեանին, Հայաստան, մարդու մը ձեռքով. բայց չեմ գիտեր թէ տեղ հասա՞ւ թէ ոչ։

Հիւրասենեակին անկիւնը պակետարան մը կայ։ Գրպանէն կը հանէ փոքր բանալի մը ու կը բանայ գզրոց մը։ Այս գզրոցին մէջէն կը հանէ երկրորդ բանալի մը ու կը բանայ ուրիշ գզրոց մը, շատ զգուշութեամբ։

— Նայեցէք, ասոնք բոլորը ես իմ ձեռքովս շինած եմ։ Սովորական սանտրները հայացուցած եմ և շինած այս պզտիկ սեղանի զարդերը։

Ու ցոյց կու տայ գոյնզգոյն փոքր սեղանի զարդեր, որոնք բնաւ ետ չեն մնար չինական սիրուն պիպլոներէն։

— Ինչպէ՞ս ներկեցիք զանոնք։

— Չներկեցի, սանտրներուն հարազատ գոյնն է, հալելէն ետք երբեք չէ փոխուած (կարմիր, կանաչ, սեւ, դեղին, ճերմակ, կապոյտ)։

Իրապէս զարմանալի է, գիտէ նոյնիսկ։ Քիչ ետք ցոյց կու տայ ծխամորճ մը, սպիտակ ոսկորէ և ամբողջովին նախշուած։

— Այս ալ ես շինեցի։ Խոհանոցի դանակի մը կոթն էր, կինս նետած էր, ես առի ու այսպէս գեղեցիկ ծխամորճի մը վերածեցի. շատ կը սիրեմ ոչինչէն բան մը շինել....

Շինած է նաև զանազան տեսակի Փօրթ-գլէներ, որոնք կրնան մրցիլ եւրոպական ապրանքներուն հետ։

* * *

Ըլլալ գործատան մը պարզ աշխատաւորը և առեղծագործական այսքան շնորհներով օժտուած, սա երեւի մեր ժողովուրդին բնածին տաղանդին մէկ արտայայտութիւնն է, որ ի յայտ կու գայ նոյնիսկ ամենէն խոնարհ խաւին պատկանող մարդու մը քով։

ՇԱՀԱՆԴՈՒԽՏ

«ԱԶԳ»

ԱԿՆԱՐԿ

ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ ՄԵ՞ՂՔ Է...

Կար ու չկար։

Քիչ մը խիկարի պատմութիւններուն նմանեցաւ։ Բայց այս տողերը իրական կեանքէ առնուած դրուագ մը կը կազմեն։

Աստուած Մովսէսին տուաւ տասը պատուիրաններ, որոնք համայն մարդկութեան ուղղուած էին։ Բայց աւա՜ղ։ Ներկայ դարուս, մարդիկ աւելի դիւրին կը գտնեն տասը պատուիրաններուն հակառակն գործել, և անշուշտ՝ ունենալով շատ հանդարտ ու հանգիստ խիղճ մը։

Մեզի, հայերուս համար, ամէն ինչ բացառիկ ըլլալով, Աստուծոյ տասը պատուիրաններէն անդին, 55 տարիներ առաջ, Թուրք գազանը, իր բարբարոսական արարքով, ստիպեց աւելցնել 11րդ պատուիրան մը եւս՝ «ՍԻՐԷ ԱԶԳԴ ՈՒ ՀԱՅՐԵՆԻՔԴ»։

Աւա՜ղ, որ տակաւին հազիւ 55 տարիներ անցած, արդէն տասը պատուիրաններուն նման, մեր հայոց տասնըմէկերորդ պատուիրանն ալ դարձած է դժուարին և անմարսելի։

Պատմութիւնը իրական կեանքէ առնուած է, հոգ չէ թէ մօտեցումը հեքեաթային։

Անվերջ, անծայր և անթիւ են ածականները՝ որ կը տրուին «Հայ հայրենասէրներուն», «հայկական իրականութեան» հաւատացողներուն. ի վերջոյ, քանի հայրենիքէն հեռու կ'ապրինք, պարտինք այլասերիլ և ի հարկին՝ մոռնալով մեր աչքին գերանը, դիտումնաւոր ընենք մեր դրացիի աչքին շիւղին։

Աւելորդ է ըսել, թէ հայրենասիրութիւնը կը կիրարկուի, գոնէ ունի իր նոպայի պահերը։ Աւելի ճիշդը, ի հարկին, ինքնաթուղթի նման ցոյց տալ, և ապա գրպանին անկիւնը ծգել զայն, որպէս փաստաթուղթ։

Մեր մէկ ու կէս միլիոն նահատակ նախահայրերուն միակ կտակը որ ունինք,– և պարտինք զայն պահել ի գին մեր արիւնին ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ՝ մեր սէրը դէպի մեր մայր հողն ու մեզ ծնող հայութիւնը։

Ի՞նչ արժէք ունի ու կրնայ ունենալ մեզի համար փայլիլ այս աշխարհի երեսին, երբ ան կը մնայ անհատական գետնի վրայ կամ միայն՝ ի շահ եսի մը գոհացման։ Ապրող ու գոյատեւող իւրաքանչիւր հայու իւրաքանչիւր րոպէն իմաստ ու արժէք կը ստանայ, երբ ան կը ձգտի բարձրացնել և արդարացնել մեր միլիոնաւոր մարտիրոսացած նախահայրերուն որդեգրած ու ընդունած գաղափարականը։

Աւա՜ղ, որ ներկայ օրերուս, տակաւին կան ոչխարներու մորթ հագած գայլեր, որոնք մէկ կողմէ՝ կը մօտենան երիտասարդ, ազնիւ, բարձրհոգի ու օժտեալ հայրենասէրներու, և միւս կողմէ՝ խորամանկութեամբ կ'ուզեն ու կը ջանան հեռացնել զանոնք իրենց գաղափարական անշեղ ուղեգծէն և ապրելու պատճառ դարձող կենսական հիւթէն։

Անթիւ են զոհերը, որոնք կը պատկանին բոլոր խաւերու և դասակարգերու, և որոնց դէմ՝ «բարեկամ»ի ու «ընկեր»ի կեղծ դիմակին տակ, մութ ձեռքեր կը գործեն, ի շահ իրենց գրպանին և ի վնաս հայ ազգին։

Աւելորդ է լալ, արցունք թափել Ապրիլ 24ին։ Պէտք է լալ ու ցաւիլ այս օրերուս պատրաստուող և գործադրուող դաւերուն և սպանդներուն համար, որոնց միակ զոհն է հայրենասիրութիւնը, և ի յարկին՝ ուժգնօրէն պայքարիլ, ոչնչացնելու նախանձախնդրութեամբ այն աղտոտ ձեռքերն՝ որոնք կը բարձրանան մտրակելու մեր հայոց 11րդ պատուիրանը, որ է՛ և կը մնա՛յ «ՍԻՐԷ ԱԶԳԴ ՈՒ ՀԱՅՐԵՆԻՔԴ» նշանաբանը։

Պէյրութ

ԱԼՊԵՐ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

ՃԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
19 ՓԵՏՐ. 1970

ՀԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ «ԱՆԹԱՐ» ՖԻԼՄԻՆ ՄԷՋ

Անցեալ Երկուշաբթի Գահիրէի սինեմա Միամիին մէջ սկսաւ ցուցադրուիլ՝ եգիպտացի անուանի բեմադրիչ Նիազի Մուսթաֆայի, արաբ պատերազմիկ Անթար հերոսին առասպելական պատմութենէն առնուած սինեմասքոփ և գունաւոր ֆիլմը՝ «ԱՆԹԱՐ ԵԱՂՋԱՐ ԷԼ ՍԱՀՐԱ»։

ՍԵԴՐ ԳՈԶՈՒՆԵԱՆ
Պանակագուցի պետի դերին մէջ

Սոյն վիթխարի արտադրութեան արտաքին տեսարանները նկարահանուած են Ապու Ռուաշի եւ Սաքքարայի անապատներուն մէջ, իսկ մնացեալ բաժինները ստիւտիօ «Ալ Ահրամ»ի մէջ։

Գլխաւոր դերերը վստահուած են եգիպտացի աստղեր Ֆարիտ Շաուքի (Անթար), Մարիամ Ֆախր էլտինի (Ապլա Նոր-Ման)։ Ցեղապետի գլխաւոր դերը, երկու մեծ [illegible] է լիբանանահայ անուանի արուեստագէտ Պերճ Ֆազլեան։ Իսկ պանակագուցի պետի դերով հանդէս կուգայ եգիպտահայ ծանօթ դերասան Սեդր Գոզունեան։

Մեծածախս ֆիլմ մըն է, գեղեցիկ տեսարաններով, պատմական տարազներ կրող հազարաւոր ֆիկիւրաններու մասնակցութեամբ։

Ներկայացուածներուն մեծամասնութիւնը իրենց ծպտումներով ու զինամթերքներով բոլորովին կերպարանափոխուած են ու գրեթէ անճանաչելի դարձած։

Կ'արժէ դիտել սոյն ֆիլմը, որ եգիպտական յաջողագոյն ֆիլմերէն մէկն է։

«ԿԵՆԴԱՆԻ ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼԸ»

(Շարունակութիւն Ե. էջէն)

վստահութիւնը առանց հաւատալու իրականութեան։ Ապա, աւելի ուշ, իր հիասթափութիւնն ու բաժանումը, շատ անկեղծօրէն ու բնական կերպով մեզի ներկայացուց Հերմինէն։

Այս յաջող ներկայացումէն ետք տեղի ունեցաւ տարեդարձի տօնակատարութիւն Յունուար և Փետրուար ամիսներուն մէջ ծնած մեր երիտասարդ անդամ-անդամուհիներուն, և որմէ ետք երիտասարդները պարեցին եւ զուարճացան մինչև ուշ ատեն։

Ուրախալի երեւոյթ մըն է, որ մեր երիտասարդները նախընտրած են սորվիլ հայաստանեան նոր կատակերգութիւն մը և զայն լաւագոյնօրէն ներկայացնել հասարակութեան։

Կը շնորհաւորենք բոլոր դերակատարները և կը սպասենք նոր ներկայացումներու։

Ա. Վ.

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔՆԵՐ

Երկու մարդակերներ, հայր և որդի, ամայի անտառի մը մէջ կը հանդիպին շատ գեղեցիկ ճերմակ կնոջ մը։

— Բռնենք ուտե՞նք, կը հարցնէ տղան հօրը։

— Ոչ, կը պատասխանէ հայրը։ Տուն տանինք և մայրիկդ ուտենք...

* * *

Սպաներուն յատկացուած գարեջուրը զինուորներուն կուտան, որովհետև այնքան լաւ որակ չունէր։

Սպայ մը կը հանդիպի զինուորի մը ու կը հարցնէ.

— Ինչպէ՞ս էր գարեջուրը։

— Այնպէս, ինչպէս պէտք էր։

— Տղաքը ինչպէ՞ս գտան։

— Այնպէս, ինչպէս պէտք էր։

— Ի՞նչ կը հասկնաս «ինչպէս պէտք էր» բացատրութեամբ։

— Ինչ ըսեմ... եթէ քիչ մը աւելի վատորակ ըլլար, պիտի չկարենայինք խմել, իսկ եթէ քիչ մը աւելի լաւորակ ըլլար, մեզի պիտի չտայիք։

* * *

— Ներողութիւն, նշմարեցի որ ամուսնական մատանի կը կրէք, ուրեմն ամուսնացած էք։ Հապա ինչո՞ւ համար ճաշարանը կը սնանիք։

— Որովհետև կինս ռատիօյին մէջ կ'աշխատի։

— Երգչուհի՞ է։

— Ոչ, կերակուրի և ընտանեկան երջանկութեան համար խորհուրդներ կուտայ...

* * *

Տիկին մը ընտանեկան բժիշկին կը հեռաձայնէ ու կ'ըսէ.

— Տոքթո՛ր, ըսէք խնդրեմ, ի՞նչ ընելու եմ։ Ամուսինս ֆրանսական կրիփ ունի։

— Ֆրանսական կրի՞փ, կը հարցնէ բժիշկը զարմացած։ Ինչպէ՞ս հասկցաք թէ ունեցածը ֆրանսական կրիփ է։

— Տոքթո՛ր, տաքութիւն ունի, կը դողայ և քունին մէջ Պրիժիթ Պարտոյի մասին կը խօսի միշտ, կը պատասխանէ տիկինը։

ՄԻՋՑ. ՆՈՐՀԱՆԴՆԵՐ

ԼԻԼԻ ՉՈՒԳԱՍԶԵԱՆ Կ'ԵՐԳԷ ՍԱՐՈՅԵԱՆԻ ՆՈՐ ՕՓԵՐԱՅԻՆ ՄԷՋ

Ամերիկեան երգահան Ճէք Պլաշ երկու գործողութեամբ սենեկային օփերայի վերածած է Ուիլիըմ Սարոյեանի «Իմ սիրտը լեռներուն վրայ է» թատերգութիւնը, որ պիտի ներկայացուի Ճն. Ի. Թի.ի (Ազգ. Կրթ. Պատկերասփիւռ) փառատօնին։

Ամերիկեան մամուլէն ուրախութեամբ կը տեղեկանանք, թէ Մեթրոփոլիթըն օփերայի նշանաւոր երգչուհի Լիլի Չուգասզեան պիտի մասնակցի ներկայացումին՝ կատարելով փոքրիկ տղեկի՝ Ճանիին մեծ մօր դերը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴՐԱՄՆԵՐ

Ի շարս բազմաթիւ թանկագին առարկաներու՝ Հայաստանի Պատմութեան թանգարանը կը պահէ, կը պահպանէ նաեւ հայկական դրամներ, որոնք «մեր անցեալին խօսուն վկաներն են», ըստ մասնագէտի մը՝ Սուրէն Կարապետեանի աստիճանու։

Անոնցմէ դրամները կը պատկանին նախաքրիստոնէական ժամանակաշրջանի Ք. Ե. Դ. դարերուն։ Հին ճկլեանական (?) խաղաներու եւ Արեւմտեան Պարսկաստանի պատկերաւոր դրամներն են, որոնք գործածուած են Հելլադայի, Պարսկաստանի եւ Կապադովկիոյ մէջ։

Հայաստանի դրամները Ցերկացուցած են Արտաշէսեան թագաւորներու — Մեծն Տիգրան եւ Արտաւազդի դրամներով։

Հայաստանի թանգարանի դրամագիտական բաժինը հետզհետէ կը ճոխանայ նոր յաւելումներով, ընծաներու պեղումներու եւ թէ՛ բնիկներու եւ թէ արտասահմանեան հայերու նուէրներով։

Նուէրներ. — Հայաստան արծաթեայ դրամներ Կիլիկեան շրջանէն (Լեւոն Մեծագործի, Հեթումի եւ Զապէլի դրամները), հելլենական դրամներ (Աթէնքի, Կորնթոսի, Մակեդոնիոյ եւ Նիկոմիդիոյ մէջ շրջագայութեան դրուած, Քրիստոսէ առաջ՝ Ե. եւ Դ. դարերուն)։

Դուինի պեղումները ի յայտ բերին այլ դրամներ, որոնց ուսումնասիրութիւնը կատարած է Խ. Մուշեղեան, առանձին գրքով, զոր շատ գնահատած են պրոֆ. Մայքլ Ռոճերս (Օքսֆորդի համալսարանէն) եւ գերմանացի մասնագէտներ (Պերլինի թանգարանէն)։

Ըստ այս գիտուններուն՝ «դրամագիտութիւնը բանալին է Հայաստանի եւ դրացի երկիրներու յարաբերութեանց»։ Խ. Մուշեղեան իր մարզին մէջն է։ Ան պատրաստած է կոթողական գործ մը՝ «Հայաստանի դրամական գանձերը»։ Առաջին հատորը կ'ընդգրկէ նախաշրջանէն մինչեւ Արշակունիներու հաստատումը։ Երկրորդ հատորը պիտի ընդգրկէ հին ու նոր միջնադարեան շրջանները։ Այս բոլոր շրջաններու պատկանող դրամները յայտնաբերուած են Շիրակի, Սիւնիքի, Լոռի-Բամպակի եւ այլ վայրերու մէջ։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանս պէտք ունի քարտուղարի մը, որ գիտնայ հայերէն և արաբերէն լեզուները։

Գրաւոր դիմումնագրերը ներկայացնել Առաջնորդարանիս Դիւանատուն։

—❖❖—

Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանս պէտք ունի յարկաբաժինի մը Տահեր, Ղամրա կամ Ֆակկալա թաղամասերուն մէջ։

Հեռաձայնել 904219 թիւին, ամէն առաւօտ ժամը 9էն 2, բացի Կիրակի և տօն օրերէ։

ԴԻՒԱՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Պարզ փոստ	Օդային փոստ
Եգիպտոսի բաժանորդներէն	160 Ե.Դ.	—
Սուդանի «	160 Ս.Դ.	225 Ս.Դ.
Լիբանանի «	—	15 Լ.Ո.
Սուրիոյ «	—	20 Ս.Ո.
Եւրոպայի, Ամերիկայի, Գանատայի, Աւստրալիոյ եւ այլ երկիրներու բաժանորդներէն	10 Տոլար կամ 4 Սթերլին	25 Տոլար

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք արտասահմանի մեր այն բաժանորդներէն, որոնք ցարդ չեն ղրկած իրենց բաժնեգինը, բարի ըլլան մեզի փութացնելու զայն՝ դիւրացնելու համար մեր գործը։ Չէք կամ մանդա-փոստ գրել «JOURNAL TCHAHAKIR» անունին եւ ուղարկել փոստարկղ թիւ 2111, Գահիրէ, Ս.Մ.Հ.։

ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ القاهرة ج.ع.م. - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيرو بيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tél.915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 319 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 26 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1970

ՀԱՏԸ ԶԵՐՈՒԲԷ 3 Եգ. Դհկ. կամ 35 Լիբ. Դհկ.

عدد رقم ٣١٩ – الخميس ٢٦ فبراير ١٩٧٠

ՓՐԿԵԼ՝ ԿԱՐԵԼԻՆ, ՕԳՏՈՒԻԼ՝ ՅԵՏԻՆ ՀՆԱՐԱՒՈՐՈՒԹԵՆԷՆ

Սփիւռքը ժամանակաւոր գոյութիւն է։ Միջոց սահմանելն աւելորդ է, նոյնիսկ քիչ մը դժուար։ Տեղ մը պայմանները համեմատաբար թոյլատու են և կարելիութիւն կ'ընձայեն, որ գէթ որոշ ատեն մը գոյատևենք առանց կորսնցնելու մեր ազգային դիմագիծը։ Ուրիշ շրջանի մէջ ձուլման ընթացքը ամէնօրեայ պրոցես է, որ կ'արագանայ ժամանակին հետ։

Ճշմարտութիւն մը յանկերգել չէ մեր նպատակը, ոչ ալ գուժկանը դառնալ ցաւալի վախճանի մը։ Կ'ուզենք չեշտել՝ որ գիտակից ենք դրութեան, որուն մէջ կը գտնուինք, և մեզ շրջապատող վտանգներուն անտեղեակ ու մեզ սպասող ապագային անհաղորդ ըլլալով չէ, որ կը ծրագրենք մեր նետելիք քայլերը վաղուան մէջ, ոչ ալ անհիմն լաւատեսութիւններով կ'օրօրենք մենք զմեզ։

Տարակոյս չի վերցներ թէ ինչ կրնայ ըլլալ հայկական արտասահմանի տրամաբանական վախճանը։ Եւ հայապահպանում, ձուլման դէմ պայքար ըսելով այսպէս կը սահմանենք մեր շահագրգռութիւնը — որքան կարելի է երկարաձգել հոգևարքը, մէկ հոգի աւելի փրկել, մէկ բան աւելի կորուստէ ազատել նաւաբեկումը դեռ կատարեալ չդարձած։ Փոխել մեր ամբողջ կարելին՝ որպէս զի մեր ներկայութիւնը օտար հողի վրայ ըլլայ շահաբեր Մայր Հայրենիքին։

Սփիւռքահայութեան ամբողջական հայրենադարձութիւնը մեր տեսլականն է թէպէտ, սակայն ոչ իսկ վայրկեան մը կը վարանինք հաստատելու՝ որ այս մէկը շատ գեղեցիկ է կարենալ իրականութիւն դառնալու համար։ Պայմանները անողոք են և կեանքի հակադրութիւնները մեր ցանկութեանց համապատասխան չեն ընթանար։

Կը մնայ բաւարարուիլ այնքանով՝ որ կրնայ իրականանալ արդի ժամանակի մէջ։ Շահ նկատել ինչ որ կը նուաճուի ներկայի դժուարին կացութեան մէջ։ Սակայն մտահան չընել բնաւ՝ որ վաղուան բացուող արշալոյսին հետ նոր ու դրական տուեալներ կրնան յայտնուիլ, ըլլա՛յ Սփիւռքի և ըլլա՛յ Մայր Հայրենիքի մէջ։ Ենթադրութիւն կամ ունայն ակնկալութիւն չէ ասիկա, այլ հասարակական կեանքի զարգացման օրէնքի յստակ ճանաչումէն հետևցուած լաւատեսութիւն։ Ուստի պէտք է պայքարիլ այլասերման դէմ անվերջ եռանդով ու անհատնում կիրքով։ Հարկ է դիմանալ մինչև այդ օրերը։

Արդարև, ժամանակները կը փոխուին և իրենց հետ տնտեսական պայմաններու յարաբերութեան մէջ նոր արդիւնք պէտք է յայտնաբերել ի նպաստ Մայր Հայրենիքին։ Եթէ տնտեսական բարեկեցութեան ազդակը ինքզինք կը պարտադրէ սփիւռքահայուն կողմնորոշումը վճռելու մէջ, վաղը կրնայ նպաստաւոր ըլլալ Հայաստանի համար, ուր, բացի ազգայինէն ու ֆիզիքականէն, արտասահմանի հայը այնտեղ կրնայ տեսնել նաև ընկերային ապահովութիւն, և ձգտիլ հոն, ունենալ հայրենադարձուելու տրամադրութիւն։ Հայաստանի ընդամէնը մի քանի տասնամեակի ընթացքին արձանագրած նուաճումները գիւղատնտեսութեան, թեթև ու ծանր ճարտարարուեստի և թեքնիքի մէջ, ինչ որ մեծ մասամբ արդիւնք է իր վարչակարգին ընձայած առաւելութիւններուն, մեզ արդարօրէն կը յուսադրէ՝ որ ներկայի արդէն իսկ պատկառելի արդիւնքը պիտի կրկնապատկուի եկող տասնամեակի ընթացքին, եթէ միայն ապահովուի համաշխարհային խաղաղութիւնը։ Եւ սփիւռքահայը, որ ցարդ իր մայր հողը կը դիմէր առաւելաբար ազգային ապահովութեան մտահոգութենէ դրդուած, այնուհետև հոն պիտի ձգտի իր մարդկային տենչերուն աւելի լայն բաւարարութիւն գտնելու արտորանքով։

Ազգային գիտակցութեան մշտարթուն պահուիլը սփիւռքահայուն մէջ կրնայ այլ կարգի նպաստներ ապահովել Մայր Հայրենիքին, ինչպէս քաղաքական, միջ-պետական ու ազգային փոխ-յարաբերութիւններու և նոյնիսկ դիւանագիտական մարզերէ ներս։ Մեր ժողովուրդը իր փայլուն իմացականութիւնը ապացուցած պիտի ըլլայ հայապահպանման պայքարին նպաստաւոր այս երեսներէն ալ օգուտ քաղելով։

Ասոր համար անհրաժեշտ է որ Մայր Հայրենիքը իր պայծառութիւնը ցոյց տայ այն գաղութներու նոր սերունդներուն, որոնց համար Հայաստանի Հայկական Խորհրդային Հանրապետութիւնը երևակայութիւն է, մշուշոտ համայնապատկեր, որ աշխարհին կը ներկայանայ լոկ Արարատի ձեր գագաթներով կամ Ս. Էջմիածնի դարերէն հասնող սրբատաշ գմբէթներով։

Մեր կողմէ անդադրում հնչեցուած մահազանգը գիտենք, թէ շատերուն տհաճ կը թուի և ընդութեամբ յոռետեսի տեղ կ'առնուինք

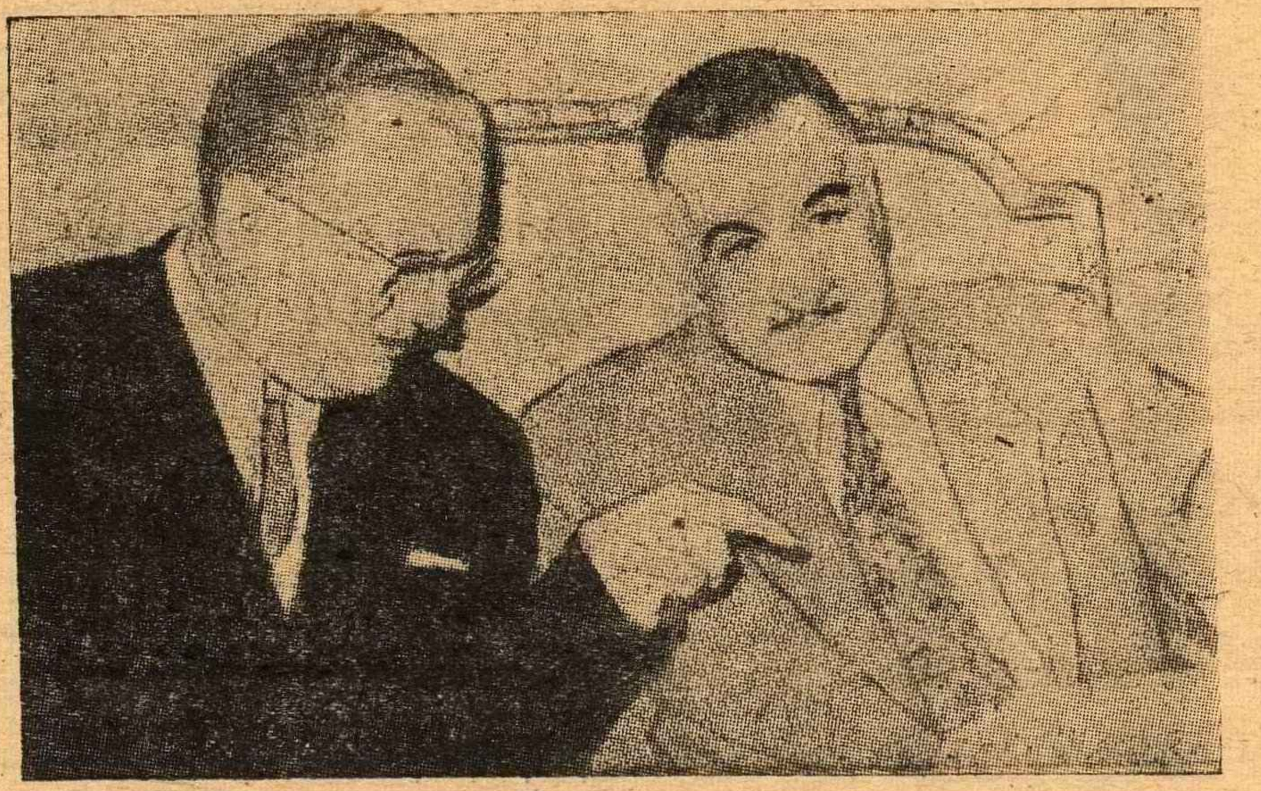
(Շարունակութիւնը տես էջ 4)

ՄԱՐԱՋԱԽՏ ԹԻԹՈՅԻ ԵՒ ՆԱԽԱԳԱՀ ՆԱՍԷՐԻ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱՄՀ-Ի ՄԷՋ

Ափրիկեան երկիրներուն տրուած իր այցելութիւններուն շարքին՝ Եուկոսլաւիոյ Նախագահ Մարաջախտ Թիթօ և Տիկինը, Խարթումէն Ասուան ժամանեցին Երկուշաբթի, 23 Փետրուար։

Ռիատ (արտաքին գործոց նախարար) և Ապտէլ Քատէր (ԱՄՀի Պելկրատի դեսպան) դիմաւորեցին յարգելի հիւրը և անոր ընկերացողները։

Պաշտօնական ընդունելու-

ՆԱԽԱԳԱՀՆԵՐ ԹԻԹՕ ԵՒ ԱՊՏԷԼ ՆԱՍԷՐ

ԱՄՀի Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր և Տիկինը, ինչպէս նաև ՊՊ. Անուար Սատաթ (ԱՄՀի փոխ-Նախագահ), Հիւսէյն Էլ Շաֆըի և Ալի Սապրի (Ընկերվար Միութեան Գերագոյն գործադիր կոմիտէի անդամներ), Սըտքի Սոլիման (ելեկտրականութեան և Բարձր Ջրամբարի Նախարար), Մահմուտ

թիւններէն ետք՝ Թափօրը ժողովրդական մեծ ցոյցերու մէջ ուղղուեցաւ Ասուան քաղաք։

Երկուշաբթի կէսօրէ ետք ժամը 7ին՝ «Նիւ Գաթարագթ» պանդոկին մէջ սկսան պաշտօնական խօսակցութիւնները, որոնք տևեցին մինչև ժամը 8.20։ Այս հանդիպումէն առաջ՝ երկու Նախագահները մէկ ժամուան դանփակ խօսակցութիւններ ունեցած էին իրարու հետ։

Նոյն օրը, երեկոյեան, Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր մեծ ճաշկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ հիւրին։ Այս ճաշկերոյթի ընթացքին երկու Նախագահները բաժակաճառեր արտասանեցին, որոնց ընթացքին արտայայտուեցան Եուկոսլաւ և արաբ ժողովուրդներու բարեկամութեան և Միջին Արևելքի տագնապին մասին։

Երեքշաբթի կէսօրէ առաջ ժամը 9ին՝ երկու Նախագահներուն միջև տեղի ունեցաւ երկրորդ հանդիպում մը, որուն ընթացքին Մարաջախտ Թիթօ Միջին Արևելքի տագնապին շուրջ իր տեսակէտը պարզեց և արտայայտուեցաւ ափրիկեան երկիրներու տուած իր վերջին այցելութեանց ընթացքին ունեցած հանդիպումներուն մասին։

Երէկ, Չորեքշաբթի 25 Փետր. Մարաջախտ Թիթօ և իրեն ընկերացող պատուիրակութիւնը ԱՄՀէն մեկնեցան Լիպիա, ուր երկու օրուան պաշտօնական այցելութեան ընթացքին՝ Եուկոսլաւիոյ Նախագահը հանդիպումներ պիտի ունենայ Լիպիոյ Յեղափոխական Խորհուրդի Նախագահ և վարչապետ Զօր. Մուամմէր էլ Քազաֆիի հետ։

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ՎԱԶԳԷՆ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿԸ ՊԱՇՏՕՆԱՊԷՍ ՆՇՈՒԵՑԱՒ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

Ամենայն Հայոց Հայրապետ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Առաջինի ծննդեան 60ամեակի հանդիսութիւնը, որ մեծ շուքով տեղի ունեցաւ Մայր Հայրենիքի մէջ, իր արձագանգը ունեցաւ նաև արտասահմանի մէջ։

Ներկայ հայ իրականութեան մէջ տիրող դէմքերէն է Ամենայն Հայոց Առաքելատիպ Հայրապետը, որուն կատարած բազմաթիւ և բազմատեսակ գործերը Զինք բացառիկ տեղ մը կը բազմեցնեն Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչի յաջորդներու շարքին մէջ։

Ազգընտիր և Ամենայն Հայոց միակ Կաթողիկոսի ծննդեան 60-ամեակին նուիրուած և Գահիրէի Ազգային Իշխանութեան կողմէ կազմակերպուած հանդիսութիւնը տեղի ունեցաւ Չորեքշաբթի, 18 Փետրուար 1970, երեկոյեան ժամը 9.30ին՝ Նուպարեան Ազգ. Վարժարանի «Պըլըքտանեան» հանդիսասրահին մէջ։

Այս հանդիսութեան ներկայ էին Հոգշ. Տ. Ներսէհ Ծ. Վրդ.

Ազգային երեսփոխան
ՊՐ. ՅԱԿՈԲ ՀԱՄԲԻԿԵԱՆ
իր ելոյթի ընթացքին
(Լուսանկար՝ ՀՐԱՆԴի)

Բապուճեան, Պատկ. Թեմական Ժողովի ատենապետ Պր. Յովհ. Քէհեաեան և ազնուափայլ տիկինը, Պատկ. Քաղաքական Ժողովի ատենապետ Պր. Արթօ Պըլըքտանեան և ազնուափայլ տիկինը, Ազգային երեսփոխաններ, Ազգային բարերար Տէր և Տիկին Զարեհ Սագայեան, ինչպէս նաև ուսուցիչներ, արուեստագէտներ, գրողներ, մամուլի ներկայացուցիչներ և հետաքրքիր բազմութիւն մը։

Որոշեալ ժամուն, ներածական խօսքով բեմ բարձրացաւ Պր. Արթօ Պըլըքտանեան, որ արտայայտուեցաւ Մայր Հայրենիքի մէջ կատարուած հանդիսութեան մասին և բացատրեց օրուան հաւաքոյթին նպատակը։

Հանդիսավարն էր Պր. Նուպար Քիւփէլեան, որ հետզհետէ բեմ հրաւիրեց գեղարուեստական յայտագրին մասնակցողները։

Օր. Նորա Էքսէրճեան արտասանեց Յովհ. Թումանեանի «Լուսաւորչի կանթեղ»ը։ Տիկին Մարկրիթ Յակոբեան մեներգեց Նարեկացիի «Յարութեան տաղ»ը,

(Շար. տես էջ 2)

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ

ԱՄՀ-Ի ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՓՈԽ-ՆԱԽԱՐԱՐ
ՄԱՀՏԻ ՈՒԱՀՊԱ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ԵՐԵՒԱՆ, (Հ.Հ.Գ.).– Փետրուար 16ին Երեւան ժամանեց Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան Մշակոյթի փոխ-Նախարար Մահտի Ուահպան՝ տիկնոջ հետ։

Օդանաւակայանին մէջ հիւրերը դիմաւորեցին Հայկական ԽՍՀ Մշակոյթի փոխ-Նախարար Գուրգէն Բորեանը, Հայաստանի գրողներու միութեան քարտուղար Ստեփան Ալաճաճեանը և պաշտօնական այլ անձինք։

ԵՐԵՒԱՆ, (Հ.Հ.Գ.).– Հայկական ԽՍՀ Մշակոյթի Նախարարութիւնը Նախաճաշ տուաւ ԱՄՀի Մշակոյթի Նախարարի տեղակալ Մահտի Ուահպայի ի պատիւ։ Նախաճաշի ժամանակ, որը անցաւ բարեկամական ջերմ մթնոլորտի մէջ, Հայկական ԽՍՀ Մշակոյթի Նախարար Կ. Ուտումեանը և Մահտի Ուահպան ճառեր փոխանակեցին։

* * *

ՀՀԳի Թղթակիցին հետ խօսակցութիւն ունենալով՝ Մահտի Ուահպան ըսաւ. «Ես ուրախ եմ, որ հնարաւորութիւն ունեցայ ծանօթանալու Խորհրդային Միութեան կազմի մէջ մտնող Սոցիալիստական Հայաստանի Հանրապետութեան, որ հնարաւորութիւն կուտայ ամրապնդելու ԱՄՀի եւ ԽՍՀՄի կապերը մշակութային համագործակցութեան բնագաւառին մէջ։

Զարմանահրաշ վերածնութեան պարունը կ'ապրի հայ ժողովուրդը, որ Խորհրդային Իշխանութեան շնորհիւ կրցաւ զարգացնել իր տնտեսութիւնը եւ մշակոյթը։

Իմ վրաս խոր տպաւորութիւն թողուցին հին մշակոյթի թանկարժէք մասունքներու պահպանման նկատմամբ ցուցաբերուող հոգատարութիւնը, շնորհալի երախաներու երաժշտական ուսուցման դրուածքը, ազգային ճարտարապետութիւնը։

* * *

Փետրուար 20ին ԱՄՀի մշակոյթի Նախարարի տեղակալ Մահտի Ուահպան տիկնոջ հետ Երեւանէն մեկնեցաւ Թիֆլիս։

Կայարանին մէջ հիւրերը ճանապարհորդեցին Հայկական ԽՍՀ Մշակոյթի Նախարարի առաջին տեղակալ Գ. Բորեանը, արաբական երկիրներու հետ բարեկամութեան խորհրդային ընկերութեան հայկական բաժանմունքի Նախագահ Ս. Ալաճաճեանը եւ ուրիշներ։

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ՎԱԶԳԷՆ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

դաշնամուրի ընկերակցութեամբ Տիկին Շամիրամ Դարմանեանի։ Տիկ. Մանուշ Զոփուրեան արտասանեց Յովհ. Յովհաննիսեանի «Էջմիածին»ը և Վ. Թէքէեանի «Եկեղեցին Հայկական»ը։ Պր. Կարպիս Եազըճեան մեներգեց Այվազեանի «Հայաստան»ը և Կոմիտասի «Կուժն առա»ն՝ դաշնամուրի ընկերակցութեամբ Տիկին Նատիա Գութնուեանի։

Ապա բեմ բարձրացաւ Պատկ. Քաղաքական Ժողովի ատենադպիր Պր. Յակոբ Համբիկեան, որ հմտալից բանախօսութիւն մը ըրաւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի կեանքին, անձին և գործերուն մասին։

Ցարգելի բանախօսը հիացող մըն է Վազգէն Ա. Կաթողիկոսին վրայ, և կրցաւ իր այդ զգացումը փոխանցել ներկայ հասարակութեան։ Ան նախ արտայայտուեցաւ Վեհափառի կենսագրութեան մասին, ապա Առաջնորդական գործունէութեան և կաթողիկոսացումին մասին։ Լայն տեղ տուաւ Վեհ. Հայրապետի ուղեւորութեանց եւ շեշտեց անոնց ունեցած բարերար ազդեցութիւնն ու նշանակութիւնը։

Վազգէն Ա. Կաթողիկոսի քարոզներէն և զանազան առիթներով տրուած պատգամներէն մէջբերումներ ընելով ի յայտ բերաւ Վեհ. Հայրապետի Աստուածատուր շնորհներն ու առաքինութիւնները։ Ան խօսեցաւ նաեւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի շինարարական աշխատանքներուն մասին։

Պր. Յակոբ Համբիկեանի այս իմաստալից բանախօսութիւնը արժանացաւ բուռն ծափահարութեանց։

Պր. Արթօ Պըլըքտանեան շնորհակալութիւն յայտնեց օրուան բանախօսին և գեղարուեստական յայտագրին մասնակցողներուն։

Փոքր դադարէ մը ետք, Վեհ. Հայրապետի Եգիպտոս այցելութեան և Ս. Էջմիածնի անցեալ տարուան Միւռոնօրհնէքին առթիւ առնուած ժապաւէնները ցուցադրուեցան։ Այս ժապաւէնները նկարահանուած էին ՊՊ. Յովհ. Քեհեաեանի, Արթօ Պըլըքտանեանի և Օննիկ Ալեքսանեանի կողմէ։

Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապուճեանի «Պահպանիչ»ով վերջ գտաւ այս հոգեպարար հանդիսութիւնը, որուն ընթացքին ներկաները անգամ մը եւս նորոգեցին իրենց ուխտը Ս. Էջմիածնի և անոր արժանընտիր գահակալ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Կաթողիկոսին հանդէպ։

Զ. Պ.

ՎԱՀԷ Կ. ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՌԱՏԻՈԿԱՅԱՆԷՆ

Վաղը, Ուրբաթ 27 Փետր. 1970, երեկոյեան ժամը 9.15ին, Գահիրէի եւրոպական ռատիոկայանէն տեղի պիտի ունենայ հարցազրոյց, Ֆրանսերէն լեզուով, երիտասարդ արուեստագէտ ՎԱՀԷ ԿԱՐՕ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆի հետ։

«ՋԱՀԱԿԻՐ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Պր. Հայկ Մարտիրոսեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ Պր. Երուանդ Մագլումեանի (Երեւան)։

Պր. Ստեփան Չէրտէրեան (Միաց. Նահանգներ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ Պր. Գրիգոր Ջէչճլեանի (Լոս Անճելըս, Մ. Ն.)։

ՏԽՐՈՒԹԻՒՆ

Ցաւով կը տեղեկանանք յանկարծական մահը Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահի երեց անդամներէն

ԸՆԿԵՐ ԳՈՐԷՌ ԷՍԿԻՃԵԱՆԻ

որ տեղի ունեցաւ 18 Փետրուար 1970, Չորեքշաբթի գիշեր, Հելիոպոլսոյ իր բնակարանին մէջ։

Ողբ. Գորէռ Էսկիճեան ծնած էր 1904ին Գահիրէի մէջ ու յաճախած Գալուստեան Ազգ. Վարժարանը։ Եղած է մարզիկ եւ ըս-

կաուտ։ Աղեքսանդրիա իր բնակութեան շրջանին գործօն մասնակցութիւն ունեցած է «Կամք» մարմնակրթական միութեան մէջ, անոր հիմնադրութեան օրերէն բսկսեալ. ապա Գահիրէի Հնչ. «Կայծ» մարզական միութեան անդամ եւ սկաուտ։ Կանուխէն անդամակցած է Ս. Դ. Հնչ. Կուսակցութեան եւ անոր հաւատաւոր անդամներէն եղած է մինչեւ իր մահը։

Ողբացեալ ընկերը 1931ին ամուսնացած է Խաչերեան ընտանիքէն Օր. Զապէլի հետ եւ կազմած ընտանեկան երջանիկ բոյն մը իրենց երկու դուստրերուն հետ։

Բնաւորութեամբ հեզ եւ բարեսիրտ, ողբացեալ ընկեր Էսկիճեան իր կարելի սահմաններուն չափով միշտ օժանդակած է բարեսիրական եւ մշակութային կազմակերպութիւններուն։ Օժանդակած է «Այծեմնիկ» Տիկնանց Միութեան, Եկեղեցւոյ բարեզարդման եւ Հայկական Ընթերցասրահին։

Յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ Հինգշաբթի, 19 Փետրուար 1970, կ.ե. ժամը 3.30ին Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցին մէջ, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը փոխադրուեցաւ Մարմինայի Ազգային գերեզմանատունը եւ ամփոփուեցաւ իր ընտանեկան դամբարանին մէջ։

Այս տխուր առթիւ, մեր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնենք ողբացեալի այրիին՝ Տիկին Զապէլի, Տէր եւ Տիկ. Արա Աղանեանի, Տէր եւ Տիկին Եդուարդ Հօճիկեանի, Տէր եւ Տիկ. Երուանդ Թաշճեանի, Տէր եւ Տիկին Վահան Խաչերեանի, Տոքթ. եւ Տիկին Նուպար Սուլթանեանի, Տէր եւ Տիկին Պերճ Թաշճեանի, ինչպէս նաեւ սգակիր բոլոր պարագաներուն։

* * *

Ցաւով կը տեղեկանանք նաեւ մահը

ՏԻԿԻՆ ԱԶՆԻՒ ԺԻՒՍԻՍԵԱՆԻ

որ տեղի ունեցաւ Չորեքշաբթի, 18 Փետր. 1970, կ. ե. ժամը 2ին, Իտալական հիւանդանոցին մէջ, յետ կարճատեւ հիւանդութեան։

Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ Հինգշաբթի, 19 Փետր. կ.ե. ժամը 2ին, Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցին մէջ, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը փոխադրուեցաւ Մարմինայի Ազգային գերեզմանատունը։

Այս տխուր առթիւ, մեր ըզգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնենք Տիկին Սիրարփի Թապագեանի, Տէր եւ Տիկին Ռոպէր Թապագեանի, Պր. Գարեգին Թապագեանի, ինչպէս նաեւ սգակիր բոլոր պարագաներուն։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ ՄԷՋ

ԿՈՄԻՏԱՍԻ 100-ԱՄԵԱԿԸ ՏՕՆՈՒԵՑԱՒ «ԳՈՒՍԱՆԻ» ՀԱՄԵՐԳՈՎ

(Սեփական թղթակցութիւն «Ջահակիր»ի)

ՈՍԿԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

Փետրուար 1ին՝ Նիւ Եորքի կեդրոնի փառաւոր թատրոնի մը մէջ էր, որ տեղի ունեցաւ հայ երաժշտութեան մեծագոյն հիմնադիր Կոմիտաս Վարդապետի ծննդեան 100ամեակի տօնակատարութիւնը, բնականաբար համերգով, որ ճառերէ ու դրուատիքէ աւելի իրական արտայայտիչն ու հոգեզմայլ նիւթը պիտի ըլլար։

Հայ ժողովուրդի բոլոր խաւերէն ու ամէն կողմէ մեծ բազմութիւն մը փութացած էր սրահի ամբողջ տարողութեամբ։

Բեմի բարձունքէն կախուած էր Պր. Մինաս Գաբրիէլեանի կողմէ ձեւաւորուած Կոմիտասի մեծադիր նկարը, որ սեւ տարազի և մթութեան մէջէն կ'երեւէին միայն Վարդապետին վերացած ու ներշնչող դէմքն ու ձեռքերը՝ երգեցիկ խմբեր ղեկավարելու ձեւին մէջ։

Հանդէսը բացուած յայտարարեց «Գուսան» երգչախումբի ատենապետ Պր. Արա Գաբրիէլեան, ամերիկածին համալսարանական մը, որուն հայրենասիրական զգացումներուն ու բացառիկ շնորհներուն համար կ'արժէ մէջբերումներ ընել իր խօսքերէն.–

«Թեւակոխեցինք 1970ը՝ առանց սակայն մոռնալու որ անցնող տարին յատկանշական էր հարիւրամեակներով,– Յովհաննէս Թումանեանի, Լեւոն Շանթի, Լեւոն Փաշալեանի, Կոմիտաս Վարդապետի.... Ահա համաստեղութիւն մը հայ երախտաւորներու, որոնց ծննդեան տարեդարձները տօնուեցան զանազան շքեղ հանդիսութիւններով՝ Հայրենիքի և Սփիւռքի մէջ։

«Յաճախ խօսուած է Մեսրոպ Մաշտոցի և Կոմիտաս Վարդապետի միջև եղած զուգահեռի մասին, և իսկապէս, եթէ Մաշտոց հայոց անմահութիւնը ապահովեց գրահապատելով աբգով, Կոմիտասն ալ հայոց հոգին պեղելով, գտաւ երաժշտական այն գանձերը, զորս նոր դաշնաւորումներով մեզի վերադարձուց, որպէսզի այդ երաժշտութեամբ ճանչնանք մեր իսկ ինքնութիւնը։

«Գուսան» երգչախումբը, բնականաբար, պիտի ոգեկոչէր Կոմիտասի անմահ յիշատակը և այդ նպատակի իրականացումը այսօրուայ մեր երգահանդէսն է։ Ինչպէս գիտէք, քիչ չեն այն դժուարութիւններն ու խոչընդոտները, որոնք յաճախ արգելք կ'ըլլան նման ձեռնարկներ իրականացնելու Սփիւռքեան պայմաններու տակ։ Նիւթական սուղ միջոցներու բերումով Նուագախումբը միայն երկու փորձով է որ բեմ կ'ելլէ։ Սակայն ինչ կը վերաբերի յատկապէս ղեկավարին ու խումբի անդամներուն, անոնց համար կարծեք ընկրկում բառը գոյութիւն չունի....»։

Ահա այս բացատրութեան համաձայն է՝ որ պիտի գնահատենք Կոմիտասի 100ամեակին նուիրուած համանուագն ու երգահանդէսը։ Կարելի չէ ուրանալ, որ «Գուսան» երգչախումբի ղեկավար Պր. Գրիգոր Փիտէճեան իր տաղանդն ու հմտութիւնը լիովին ցոյց տուաւ երկու խումբերու – լարային և երգեցիկ – առաջնորդութեան մէջ։

Զութակահարներու խումբը, որ կը բաղկանար տեղական աւելի քան երկու տասնեակ ուսանողներէ և արուեստագէտներէ, նախ սկսաւ հայ եկեղեցական մեղեդիներու շարք մը, որ անսովոր խորհրդաւորութիւն մը ստեղծեց նրբաթըրթիռ նուագածութեամբ։ Այս բաժնի մեներգիչներն էին Արմէն Պապամեան, Պէաթրիս և Ալիս Եղեկիէլեաններ, Եդուարդ Պէնլեան և Պերճուհի Փիտէճեան։

Ապա նուագախումբը հնչեցուց հետեւեալ ժողովրդական եր-

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

գերու եղանակները՝ «Գարուն ա», «Հարբրան», «Կուժն առայ», «Կաքաւի երգ», «Սրօրն ու տատրակը» (այս վերջին երկուքին կը մասնակցէր Լուիզա Փիլիպպոսեան փողային գործիքով՝ օպոյ), «Ջինար ես», «Տըլէ եաման» (մեներգ՝ Օննիկ Տինկճեան) և «Շողեր ջան»։ Հակառակ լարային նուագախումբի օտար ըլլալուն, երաժշտութիւնը կատարուեցաւ հասկացողութեամբ, յուզող ու թովիչ արտայայտութեամբ, որուն կարեւոր դերը կը պատկանի նաև Պր. Փիտէճեանի ցուցմունքներուն։

Իսկ յայտագրի երկրորդ մասը կը բաղկանար մեներգներէ և «Գուսան» երգչախումբի կատարումներէն։ Օփերայի աստղ Կարպիս Չօպեան, Շաքէ Եղեկիէլեանի դաշնակի ընկերակցութեամբ, երգեց «Հայաստան երկիր դրախտավայր», «Կռունկ», «Անտունի» և «Ծիրանի ծառ»։ Իսկ Մարօ Բարսեղեան, դաշնակի ընկերակցութեամբ Թամարա Սաֆարեանի, մեներգեց «Բելեր ցոլեր»ը։

Մեծ բազմութեամբ երգչախումբի կատարումներն էին «Գութանի երգ», «Փեսին գովքը», «Ինչու Բինգէօլը մտար», «Արեւը կայնէ կէսօր»։ «Մայրենի լեզուն» առանձնապէս երգուեցաւ իգական քնքոյշ ձայներով։ Իսկ հրաշալի «Կալի երգ»ին՝ որպէս մեներգիչներ մասնակցեցան Մարօ Բարսեղեանն ու Արմէն Պապամեանը։ Բոլոր կատարումները կը վերջանային բուռն ծափերով։ Ընդհանուր տպաւորութիւնը ո՛չ միայն հոգեպարար էր, այլև շատերու աչքերը կը տամկացնէր։

Ամենէն քաջալերականն այն է սակայն, թէ Կոմիտաս Վարդապետն իր 100ամեակի ընդմէջէն մոռցնել կուտայ հայութեան հատուածային երեւոյթները և զանոնք մէկ և ընդհանուր յայտարարի տակ բերելով՝ իր բարձր արուեստով միեւնոյն ազգային յոյզերն ու սէրը կը ներշնչէ բոլորին՝ որպէս մէկ Հայրենիքի զաւակ ու եղբայրներ։

Նիւ Եորք Ն. Ե.

ՄԵՐ ՀՌԻՓՍԻՄԷՆ

(ԾՆՆԴԵԱՆ 70-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ)

ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆ

Թիֆլիսի հայ հասարակութիւնը, մտաւորականութիւնը և գրողները Հռիփսիմէ Պօղոսեանին այսպէս էին ճանաչում 20ական թուականներից սկսած մինչև Երևան տեղափոխուելը։ Նա ճանաչուած բանաստեղծուհի էր ինչպէս հայ, այնպէս էլ ռուս ընթերցողների շրջանում և իր համեստ, անաղմուկ բնաւորութեամբ, մարդասիրական իր հոգատարութեամբ սիրելի էր դարձել շրջապատողներին։

Հռիփսիմէ Պօղոսեանին շատ մօտ էին կանգնած նաև 20ական թուականների աշակերտները, կոմերիտականները այն դպրոցի, որի տեսուչն էր նրա ամուսինը՝ գրականագէտ, տրամաղուրկ և պետական-հասարակական գործիչ Յովհաննէս Պօղոսեանը։

76րդ դպրոցի այն աշակերտները, որոնք ազդիւ մասնակցում էին Թիֆլիսի Վահան Տէրեանի անուան «Հայարտանը» կազմակերպած բոլոր գրական ասուլիսներին ու դասախօսութիւններին, որպէս երիտասարդ, սկսնակ գրողներ, համախմբուած էին Վրաստանի պրոլետգրողների ասոցիացիայի հայկական մասնաճիւղի շուրջը։ Այդ երիտասարդ գրողները միշտ էլ զգացել են Յովհաննէս և Հռիփսիմէ Պօղոսեանների աջակցութիւնը, բարոյական օգնութիւնը։ Աշակերտներից շատերը, որոնք իրենց բանաստեղծութիւններով հանդէս էին գալիս դպրոցական պատի թերթում, յաճախ այդ նոյն բանաստեղծութիւնները տպագրուած կարդում էին «Կարմիր ծիլեր» մանկական ամսագրում, չնայած նրանցից ոչ մէկը տպագրուելու հարցով չէր դիմել խմբագրութեանը։ Հռիփսիմէ Պօղոսեանը յաճախ էր լինում դպրոցական երեկոյթներում։ Հաւանելով պատի թերթում տպագրուած ոտանաւորները, նա յղկում և այնուհետև ամուսնու միջոցով տպագրել էր տալիս «Կարմիր ծիլեր»ում։ Յովհաննէս Պօղոսեանը այդ տարիներին ամսագրի խմբագրական կազմի ագդիւ անդամներից մէկն էր. ոռոշ ժամանակակից յետոյ՝ խմբագիրը։

Հռիփսիմէ Պօղոսեանը ծնուել է Թիֆլիսում, 1899 թ., համեստ ուսուցչի ընտանիքում։ Հայրը՝ Մ. Ասիլեանը, յայտնի մանկավարժ էր, երկար տարիներ պաշտօնավարել Ներսիսեան դպրոցում։ Միջնակարգ դպրոցն աւարտելուց յետոյ Հ. Պօղոսեանը սովորում է Անդրկովկասեան համալսարանի պատմա-լեզուաբանական ֆակուլտէտում։ Գրել սկսել է 1917 թուականից։ Նրա ռուսերէն լեզուով գրած բանաստեղծութիւնները ժամանակին տպագրուել են «Ակմէ» ժողովածուում։ Հայերէն լեզուով սկսել է գրել 1919 թուականից։

Վրաստանում սովետական կարգեր հաստատուելուց յետոյ նա ագդիւօրէն մասնակցում է պրոլետգրողների գրական բոլոր միջոցառումներին։ 1923 թուականին Հ. Պօղոսեանը դառնում է Վրաստանի պրոլետգրողների ասոցիացիայի անդամ։ Նրա բանաստեղծութիւնները տպագրւում են «Մարտակոչ», «Պրոլետար», «Լուսաբաց», «Հոկտեմբեր», «Արշալոյս», «Կարմիր ծիլեր» պարբերականներում։

Հ. Պօղոսեանի ստեղծագործութիւնների առաջին գիրքը լոյս է տեսնում 1930 թուականին։ Հետագայում, մէկը միւսի ետեւից հրապարակ են գալիս բազմաւոր բանաստեղծուհու «Մեռաքս» (1931), «Մեքենաների երթը» (1932), «Մայրական» (1936), «Բանաստեղծութիւններ» (1939), «Որդիների հետ» (1942), «Խնդութիւն» (1948), «Բանաստեղծութիւններ» (1950), «Յուշարձան» և «Այս գիրքը կարդա՛» (195), «Հաւատարմութիւն» (1955), «Անթառամը» և «Աստղային ճամբորդը» (1963), «Երեկոյ» (1966) բանաստեղծութիւնների ու ոտանաւորների ժողովածուները։

ՀՌԻՓՍԻՄԷ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

1952 թուականին ռուսերէն լեզուով լոյս է տեսնում «Վо имя мира» և «Наша улица», 1956 թուականին՝ «Верность», իսկ 1960 թուականին՝ «Родник жизни» բանաստեղծութիւնների ժողովածուները։

Հ. Պօղոսեանի շատ ստեղծագործութիւններ թարգմանուել են ՍՍՀՄ եղբայրական ժողովուրդների լեզուներով, ինչպէս նաև ֆրանսերէն, անգլերէն, գերմաներէն, իտալերէն եւայլն։

Հռիփսիմէ Պօղոսեանը յայտնի է ոչ միայն որպէս ինքնատիպ բանաստեղծուհի, այլ նաև որպէս հմուտ ու բարձրորակ թարգմանիչ։ Տարբեր ժամանակներում նա թարգմանել է Պուշկինի, Լերմոնտովի, Մայակովսկու, Մարշակի, Գ. Տիչինայի, Եանկա Կուպալայի և շատ այլ գրողների ստեղծագործութիւններից։

Բանաստեղծուհին առաջին իսկ օրից, սրտի բաբախիւնով ապրել է մեր ժողովրդի առօրեայով, այդ առօրեան դարձրել իր քնարի առաջին լարը, որը հնչել է պարզ, յուզաթաթաւ, խոր բովանդակութեամբ, բանաստեղծական պատկերներով ու գոյներով։

Բանաստեղծուհին մեծ խոյանքով է երգել սովետական մարդուն, ռազմիկին։ Նրա երկերում առանձնապէս բարձր են հնչում մօրը և մայրական զգացմունքներին նուիրուած մոթիֆները։

Հ. Պօղոսեանը մեզ համար թանկ է նաև որպէս մարդ-քաղաքացի։ Հայրենական պատերազմի օրերին նա հարիւրաւոր ելոյթներ է ունեցել հիւանդանոցներում, զօրամասերում։ Մայրենի գրականութեան նկատմամբ նրա անքասիր ծառայութիւնները միշտ էլ բարձր են գնահատուել։ Նա առաջիններից մէկն էր, որ արժանացաւ Հայկական ՍՍՀ կուլտուրայի Վաստակաւոր գործչի կոչման, պարգեւատրուեց «Պատուոյ Նշան» շքանշանով և այլ մետայլներով։

Հ. Պօղոսեանը իր գրիչը հաւատարմօրէն ծառայեցրել է լենինեան գաղափարներին։ Ասում են, որ Հռիփսիմէն արդէն 70 տարեկան է։ Այդ ինչպէ՞ս։ Թւում է, որ նա դարձեալ երիտասարդ է, ռոմանթիք երազանքներով տոգորուած այն ջահել բանաստեղծուհին, որը քնարական հերոսի խօսքի ուժով բանուորներին կոչ էր անում դէպի լոյս, գիտութիւն, դէպի նորանոր սխրանքներ։

Հաշտուենք նրա հասուն տարիքի հետ։ Թող դարձեալ երկար տարիներ ապրի ու ստեղծագործի բոլորիս համար սիրելի մեր Հռիփսիմէն։

ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԿՐՏԻՉ ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Ուրիշ բաներու մասին ալ արտայայտուիմ։

«Արմենիա» պանդոկին առջև երեւանցի նորահաս երիտասարդներ ըսին ինծի. «Հայրի՛կ, ո՞ւր են երիտասարդները. թո՛ղ անոնք ալ գան և տեսնեն հայրենիքին նուաճումները։ Դուք եկէք, սակայն երիտասարդներն ալ գան իրենց աչքերովը տեսնեն»։ Իրաւունք ունէին այդպէս խօսելու, որովհետև եօթանասուն հոգինոց մեր ուխտաւորներուն մէջ հազի՜ւ հինգ երիտասարդներ կային և չորսը միայն 30 տարեկանէն վար տարիքով։ Բոլորս 40էն վե՛ր էինք։ Ուրիշ երկիրներէն բազմահարիւր եկողներն ալ տարեցներ էին ընդհանրապէս։ Վստահեցուցի զիրենք թէ այսուհետև նորահասներն ալ պիտի գան խանդավառուելու մեզի պէս։

Օր մը, երբ Արովեան պողոտայէն կը քալէի, տեսայ գիւղացի ամոլ մը իրենց ձեռքերուն մէջ ծրարներով։ Կինը խայտաբղէտ տարազով էր։ Բարեւեցի և սկսանք զրուցել։ Հարցուցի թէ ո՞ր գիւղէն են։ Զարմացած պատասխանեցին, թէ երեւանցի են։ Բայց ձեր հագուստ-պա՞ստը, ըսի։ Մենք եզտի-քիւրտ ենք, պատասխանեցին։ Ինծմէ լաւ հայերէն կը խօսէին։

Օր մըն ալ պատահաբար կառավարչատան սէլօրիորդ մը հետ խօսեցայ։ Անկասկած զարգացած մէկն էր ու կը խօսէր անթերի հայերէն։ Նոթատետրս հանեցի և խնդրեցի անունը, Գրելէս անմիջապէս յետոյ անդրադառնալով որ «եան» մասնիկը չկայ, ըսի. «Բայց ձեր մականունը «եան» չունի՞»։ Ժպտելով պատասխանեց. «Ես աղրպէյճանցի եմ»։ Հաճելի անակնկալ մըն էր ասիկա։ «Ձեզ հաւնեցի կարծեցի. որքա՜ն սահուն կը խօսիք հայերէնը» ըսի և աւելցուցի. «Բայց մենք քոյր-եղբայր ազգեր ենք...»։

Հաւատացէք ամէն օր հազի՜ւ հինգ ժամ կրնայի քնանալ։ Ազգականներ առտուն ժամը եօթին կուգային պանդոկ մեզ արթնցնելով զրուցելու և կամ ալ անպայման գիշերները իրենց տունները հրաւիրելու։ Անոնց մեզի հանդէպ ցուցաբերած սահմանազանց սիրոյն և կամ... կարօտախտին պատճառով, 16 գիշերներէն միայն երեքը կրցանք կորզել-փրկել երթալու համար օփերա, Գոհար Գասպարեանի երգը ըմբոշխնելու։ Երկրորդ գիշեր մը գացինք կրկէս։ Երրորդ գիշեր մը բախտը և գերերջանկութիւնը ունեցանք երթալու Սունդուկեանի հոյակապ թատրոնը։ Նուարած էինք և չէինք գիտեր թէ, որո՞ւն աւելի հիանանք։ Շէնքի արդիական կառուցուածքի գեղեցկութեա՞ն, բեմին մեքենական սարքաւորմա՞ն, թէ դերասաններու ապրո՜ւմ-խաղարկութեան։ Պարզապէս առինքնուած էինք այս կատարեալ երրորդութենէն՝ որ քանդակուած կը մնայ մեր յիշողութեան մէջ։ Դիտեցինք «Աշխարհը չուռ է եկել» զուարթ և միաժամանակ բարոյալից թատերախաղը։ Սուրէն Քոչարի ամուսնքի երեկոն ցաւ ի սիրտ զոհեցինք ազգականներու սիրոյն և գեռ ի՞նչ ներկայացումներէ զրկուեցանք։ Մեր գիշերային արուեստի վայելքները խանգարուեցան, ջնջուեցան։

Մեծ երազս էր Հայաստանը տեսնել։ Երկրորդ երազս էր Յովհաննէս Շիրազը տեսնել։ Երջանկութիւնը ունեցայ հետը ողջագուրուելու, նաև՝ լոյս ճակատը համբուրելու։ Արդէն մօտ տասնամեակէ ի վեր կը թղթակցէինք իրարու հետ։ Պաշտումի հասնող հիացում ունի հայ ժողովուրդը Շիրազին հանդէպ։ Նոյնը կարելի է ըսել նաև սփիւռքի համար։ «Արմենիա» հիւրանոցը օր մը, սեղանի մը շուրջ բոլորուած էինք Շիրազ, Խաչիկ Դաշտենց, Բարգէն Կարապետեան և այլ անուանի գրողներ։ Բոլորը կ՚ըսէին վարպետ՝ երբ խօսք կ՚ուղղէին Շիրազին ու նաև կ՚ըսէին Շիրազ Արքայ, բանաստեղծներու թագաւոր։ Ան հարազատ արտայայտիչն է հայ ժողովուրդին։ Մանչող ձայն է և խիստ դիւթիչ հոգեկան պոռթկումներ ունի։ Իր հոգին խորասուզուած է ներկայէն անդին։ Ի՛նչ որ տուած է, տուած է հոգիէն, սրտէն ու մտքէն, ինչպէս բոլոր իրա՛ւ բանաստեղծները։ Մարդկայնական հարազատ բարախումներու, խորասոյզ ապրումի եօթնալար քնարակիրն է։ Իր քերթուածները ընթերցողը, անոնց արտասանութիւնը լսողը կամ իրեն հետ զրուցողը աննուանօրէն կը հայցնէ։

Թերեւս շատեր կարդացած են իր «Կանչի՛ր սփիւռք, կանչիր զա՛մ...» սրտառուչ կոչը։ Իրեն չի թոյլատրուիր արտասահման այցելել։ Այս գեղեցիկ առիթով պիտի փորձեմ անդրադառնալ Շիրազի բացառիկ պարագային։ Այս փշոտ հարցը խղճմտօրէն և մանրակրկիտ հետազօտած ու քննած եմ տարիներով և երբ գացի Հայաստան, սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի նախագահ Վարդգէս Համազասպեանի հետ խօսեցայ այս մասին սրտբացօրէն։ Պատճառաբանութիւնները և խնդրանքս լսելէ յետոյ, խոստացաւ դրական լուծում մը գտնել։

Շիրազ հինգ-վեց յայտնի գրողներու անունները տալով ըսաւ ինծի. «... Այս նախանձորդներս զրոյց կը տարածեն, թէ երբ արտասահման գամ, քաղաքական բաներ խօսելով վէճ ու խռովութիւն պիտի ստեղծեմ սփիւռքի մէջ։ Սակայն անօգուտ է դուրսը պտտիլը։ Ես պարզապէս հայրենի ժողովուրդին ողջոյնը պիտի բերեմ հայրենակիցներուս և պիտի ըսեմ իրար սիրեցէք, հայ լեզուն սիրեցէք, հայ մնացէք ու նաև ձեզ հիւրընկալող ժողովուրդներուն և կառավարութիւններուն շնորհակալութիւն պիտի յայտնեմ. այսքա՛ն միայն»։

Շիրազ եգիպտահայ ուխտաւորներուն յայտարարեց, թէ չորս տարիէ ի վեր չի խմեր։ Վկաներ են ուխտաւորները իր այս խօսքին։ Իսկ ես գրեթէ տասը հանդիպումներ ունեցայ հետը և ոչ մէկ անգամ խմած էր, գինով էր։ Իմ հանդիպումներս հետը՝ բացի առաջինէն, եղաւ պատահաբար, անակնկալօրէն, առանց հեռաձայնելու կամ ժամադրուելու։ Ամէն անգամ զարմանալի ողջմտութեամբ կը խօսէր հետս։ Սակաւախօս է, ծանրախոհ, լուրջ, հասուն, իմաստուն, հանճարեղ։

Ձախէն աջ՝ Պր. Մկրտիչ Անդրանիկ, բանաստեղծ Յովհ. Շիրազ, Տիկին Բեմպէնեան եւ գրագէտ Բաբգէն Կարապետեան

Կ՚ըսեն թէ Շիրազ անհաւասարակշիռ է, տարօրինակ, յախուռն է, գինով է, ա՛յս է ա՛յն է։ Անցեալը անցեր գացեր է, այսօրուան վերամուսնացած Շիրազը տարբեր է, և այժմ, ինծի համար գոնէ՛, Շիրազ ամենահաւասարակշռուած մարդերէն մէկն է Երեւանի մէջ։

Ուխտաւորներս ներկայ եղանք Շիրազի գեռ անտիպ 9000 տողնոց «Ցանդէական» մեծ պոէմին ասմունքին։ Շիրազեան գոհարներու յորդառատ ժայթքումներ։ Այս գլուխգործոցը զինք պիտի դասէ, անկասկա՛ծ, բոլոր ժամանակներու մեծ բանաստեղծներուն առաջին շարքին։ Ունկնդիրներս կարծես հմայուած, կախարդուած էինք։ Ահա՛ մի քանի նմոյշ. «Երկու միլիոն հոգի ձգուեց ծով, երկու կաթիլ էլ մեզ չունենալով։ Մահը կը մեռնի երբ մայրը կայ։ Մարդկութեան խիղճ պատուաստէլ, որ օձի գլխին թոյնը մեղմանար։ Անմահ է հայը, եւ գը և լուսընկան։ Ով իմ վշտով հայոց տառապանքն է զգում, կամ իմաստանում է և կամ խելագարւում...»։

Շիրազ կ՚ըսէր ինծի. «Ով խըմում է Երեւանի մէջ, ասում են Շիրազն է խմցրել։ Երբեմն կիներ կը հեռաձայնեն ինձ հարցնելու, թէ իրենց ամուսիններին ե՞ս եմ խըմցրել»։ Նաև կ՚ըսէր. «Մեծ ցանկութիւն ունեմ այցելել Եգիպտոս և տեսնել իմ հայրենակիցներին։ Առաւել մեծ ցանկութիւնս է բոլոր հայերին տեսնել իրենց պատմական, նուիրական հողերի վրայ՝ Մասիսների շուրջ»։ Օգնենք իրեն որ եգիպտահայութեան այցելէ. իր կարօտավառ հոգին արժանի է այս առաջին դրական քայլին։ Պատիւը մեզի պիտի ըլլայ ամբողջ սփիւռքին մէջ։

Ց. Շիրազի շուրջ այլազան զրոյցները փարատելու համար, պէտք է այստեղ յսեմ, որ Շիրազը ճաշի հրաւիրեցինք «Արմենիա»

(Շար. տես էջ 4)

ՋԱՀԱԿԻՐ
ՕՋԳՏՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
26 ՓԵՏՐ. 1970

ՓՐԿԵԼ՝ ԿԱՐԵԼԻՆ, ՕԳՏՈՒԻԼ՝ ՅԵՏԻՆ ՀՆԱՐԱՒՈՐՈՒԹԵՆԷՆ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

անհիմն լաւատեսութիւն պտըտցնողներուն կողմէ որոնք, շեշտենք, թէ իրականութիւն մը ընդունելու մէջ քաջութեան պակաս ցուցաբերողներ են։

Սփիւռքահայութեան բազկերակին մօտ կանգնած և զայն իր մատներուն ներքև ունեցող մեր մամուլը ներթապահ հիւանդապահի դժխեմ պարտականութիւնը վերցուցած է։ Գրեթէ ամէն օր ու ամէն ժամ ականջալուր է, սրտի ճմլումով, հեռաւոր Արևմուտքէն հասնող հռնդիւններու, ինչպէս և բացիկներու՝ որոնք կսկիծով կը լեցնեն մեր սրտերը։

Ահա թուղթի կտորի վրայ գրուած երկտող «նամակ» մը.

«Ցարգելի Պարոն՝

Հաճեցէք ձեր բաժանորդներու անուանացանկէն ջնջել անունը հօրս, որ մահացաւ երկու ամիս առաջ։ Մեր ընտանիքին մէջ հայերէն կարդացող չունինք, հետեւաբար դադրեցուցէք ձեր լրագրին առաքումը»։

Նման մահազդներ գրեթէ ամէն օր կը ստանանք Սփիւռքի չորս ծագերէն, որոնք կուգան լուռ և անողոք վկաները դառնալու հայկական արտասահմանի աւազախրումին։

Հայերէն չգիտնալը դեռ հայութիւնը կորսնցնել չէ — պիտի առարկուի։ Ճիշդ է, հանգրուան է անհետ կորուստի զառիթափին վրայ...։

Դիտել տանք սակայն, որ այսպիսիները վերջնականապէս կորսուած սեպելը և անոնցմով չհետաքրքրուիլը նմանապէս սխալ կեցուածք է։ Եթէ չեն գիտեր հայերէն, որուն համար իրենք չեն մեղաւորը, գէթ իրենց մէջ կը կրեն, ժառանգաբար, ազգային որոշ գիտակցութիւն, որմէ կրնայ, պէտք է օգտուի հայութիւնը, գէթ մինչև որոշ ատեն մը, մէկ կողմէ հրահրելով անոնց մօտ ազգային ինքնասիրութեան ոգին, իսկ միւս կողմէ եռ մղելով ազգային ըստորակայութեան բարդոյթը։

Ասոր համար Հայրենիքը իր պայծառ ու կենսալի դէմքը ցոյց պէտք է տայ այս սերունդներուն։

Հայաստանը Արարատ է և Ս. Էջմիածին, նաև Գիտութիւն, Արուեստ, որուն առջև իր գլխարկը կը հանէ, պարտի հանել քաղաքակիրթ աշխարհը։

«ԱՐԱՐԱՏ»

ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

հիւրանոցը։ Ան ընդունեց մեր հրաւէրը, միայն ըսաւ. «Լաւ է տեղեակ պահել Ինթուրիսթի վարչութիւնը որ հիւր մը պիտի ունենանք, որպէսզի ճաշի պատրաստութիւն տեսնեն բաւ մըն»։ Շիրազ եկաւ, ճաշեց մեզի հետ, բաժակաճառ արտասանեց, երկար զրոյց ունեցանք բոլորիս հետ՝ անձնական անվերապահութեամբ։

Գետակներ Համալսարանի փոխ-տնօրէն Կարօ Խաչատուրեան շահեկան տեղեկութիւններ տուաւ։ Հիմնուած է 1920ին, երկու ֆաքիւլթէով և 250 ուսանողներով, հիմակ ունի այժմ 15 ֆաքիւլթէներ ունի 14000 ուսանողներով և 2500 դասախօս-պրոֆեսորութեամբ... Գերմանիայէն 32 ուսանողներ եկած են ֆիզիքա և մաթեմաթիք սորվելու։ Առաջ հայ ազգը կ'երթային Գերմանիա, այժմ իրենք կուգան Հայաստան։ «Աշխարհը շուռ է եկեր»։

Ուսումի յառաջացումը աննախընթաց է։ Դէպի լոյս հառաջ է հայութիւնը։ Տասնամեակ մը առաջ ժողովուրդին քառորդը կ'ուսանէր, իսկ այժմ ուսանողութեան թիւը անցած է 800000ի։ Երեք հոգիէն մէկը կ'ուսանի։ Աշխարհի մարդկութեան մէջ գոյութիւն չունի լոյսի այս ծարաւը և անօրինակ [illegible] հոգիէն մէկը կ'ուսանի. 45 միլիոնի վրայ 9 միլիոն. Այլ երկիրներ աւելի [illegible]։

(Շար. 3)

ՁՈՒԱՐՃԱԼԻՔՆԵՐ

ՄԱՐԻՈՒՍ ԵՒ ՕԼԻՎ

ՕԼԻՎ.— Մարիուս, հարիւր տարին ի՞նչ է քեզի համար։

ՄԱՐԻՈՒՍ.— Ինծի համար, սիրելիս, հարիւր տարին մէկ րոպէ է։

ՕԼԻՎ.— Իսկ հարիւր ֆրանքը...

ՄԱՐԻՈՒՍ.— Պարզապէս մէկ սու։

ՕԼԻՎ.— Այդ պարագային փոխարինաբար տուր ինծի մէկ սու։

ՄԱՐԻՈՒՍ.— Հաճոյքով, բայց սպասէ մէկ րոպէ։

ՀԱՒԱՏԻՔԸ...

Սրահի մը մէջ, պարոնը, որ նոր ամուսնացած է, գովքը կը հիւսէ իր կնոջ յատկութիւններուն։ Ու մէկ բան անոր դէմքի գեղեցկութեան մասին։ Ու կինը, յանկարծ մուտք կը գործէ սրահ։ Սարսափելի կերպով տգեղ կին մըն է ան։ Գալարուն քիթ մը, աչքերը՝ շիլ, խոշոր բերան եւ ականջներ, շատ քիչ ու անհկուն մազեր, [illegible] Բոլորն ալ ափ ի բերան կը մնան, անբարբառ.

— Ես ձեզի չըսի՞, թէ պէտք է հաւատայիք կնոջս վրայ...

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ

Մաքսային պաշտօնեաներ կը հարցնեն ճամբորդի մը, որ [illegible] է.

— Ի՞նչ կայ մէջը ձեր ճամպրուկին։

— Ոսկեղէն։

— Քանի՞ հատ։

— 1200 հատ։

— Բացէ՛ք...

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Տէր եւ Տիկին Վարդան Թապագեան եւ դաւառը՝ իրենց զաւակին եւ եղբօր Վազգէն Թապագեանի ընդ Օր. Սեդա Մարթայեանի բարեբաստիկ նշանախօսութեան ուրախ առիթով կը նուիրեն.

Այծեմնիկի Հանգստեան Տան	200
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	100
Նուպարեանի ճաշի սեղանին	100
Աղքատախնամին	100
Եկեղեցւոյ պայծառութեան	100
Դարմանատան	100
Հ. Կարմիր Խաչին	100
Հայ Ազգային Հիմնադրամին	100
Հ.Մ.Ը.Մ.-Նուպարին	100
Հ.Մ.Ը.Մ.-Արարատին	100
Հայ Գեղ. Միութեան	100
Կոկանեան Սրահին	100
Հայկական Ընթերցասրահին	100
«Արեւ»ի Ֆոնտին	100
«Յուսաբեր»ի Ֆոնտին	100
«Ջահակիր»ին	100

Պր. Վազգէն Թապագեանի ընդ Օր. Սեդա Մարթայեանի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ Տէր և Տիկին Փօլ Քիլիտճեան կը նուիրեն.

Աղքատախնամին	100
Այծեմնիկին	100
«Արև»ին	100
«Յուսաբեր»ին	100
«Ջահակիր»ին	100

(Ստանալ Նուիրատուէն)

Իրենց սիրեցեալ ծնողաց Մկրտիչ և Դեղձանիկ Լիլլոզեանի մահուան առաջին տարելիցին առթիւ՝ Տէր և Տիկ. Արմէն Տատուրեան և ընտանիք կը նուիրեն.

Գալուստեանի ճաշի սեղանին	100
Նուպարեանի ճաշի սեղանին	100
Այծեմնիկի Հանգստեան Տան	100
«Արև»ին	100
«Ջահակիր»ին	100

Իրենց սիրեցեալ ծնողաց Մկրտիչ և Դեղձանիկ Լիլլոզեանի մահուան առաջին տարելիցին առթիւ՝ Տէր և Տիկ. Յովսէփ Տէյիրմէնճեան և ընտանիք կը նուիրեն.

Գալուստեանի ճաշի սեղանին	100
Նուպարեանի ճաշի սեղանին	100
Այծեմնիկի Հանգստեան Տան	100
«Արև»ին	100
«Ջահակիր»ին	100

Պր. Վազգէն Թապագեանի ընդ Օր. Սեդա Մարթայեանի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ՝ Տէր և Տիկին Նուպար Զօրայեան և զաւակունք կը նուիրեն.

Գալուստեանի ճաշի սեղանին	100
Հայկական Ընթերցասրահին	100

Պր. Վազգէն Թապագեանի ընդ Օր. Սեդա Մարթայեանի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ՝ Տէր և Տիկին Զաւէն Պալաեան և զաւակունք կը նուիրեն.

Գալուստեանի ճաշի սեղանին	100
Հայկական Ընթերցասրահին	100

Ողբ. Գոհար Էսկիճեանի մահուան տխուր առթիւ փոխան ծաղկեպսակի, Պր. Օննիկ Սուլթանեան կը նուիրէ.

Եկեղեցւոյ Պայծառութեան	100
«Ջահակիր»ին	100

ԱՂԵՔՍ. Հ.Մ.Ը.Մ.ԻՆ

Իրենց սիրեցեալ մօր եւ մեծմօր՝ ողբ. Նուարդ Սէֆէրեանի մահուան 9րդ տարելիցին առթիւ եւ անոր քաղցր յիշատակին Օր. Զարուհի Սէֆէրեան, Տիկին Տիգրանուհի Սէֆէրեան եւ որդին Վրէժ կը նուիրեն 500 ե.դ.։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք արտասահմանի մեր այն բաժանորդներէն, որոնք ցարդ չեն ղրկած իրենց բաժնեգինը, բարի ըլլան մեզի փութացնելու զայն՝ դիւրացնելու համար մեր գործը։ Չէք կամ մանդա-փոստ գրել «JOURNAL TCHAHAKIR» անունին եւ ուղարկել փոստարկղ թիւ 2111, Գահիրէ, Ա.Մ.Հ.։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Պր. Վազգէն Թապագեանի ընդ Օր. Սեդա Մարթայեանի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Հայկ Օհաննէսեան	200
» » Վահան Ձիլճեան	200
» » Աւետիս Գազանճեան	100

Ողբ. Գոհար Էսկիճեանի մահուան տխուր առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Վահան Խաչերեան	200
Տէր և Տիկին Աւետիս Խ. Զագրճեան	100
Տէր և Տիկ. Սարգիս Պալաեան	100
» » Նուպար Պալաեան	100

Ողբ. Ազնիւ Հիւսիսեանի մահուան տխուր առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Հայկ Օհաննէսեան	200
» » Վահան Ձէյճէնեան	200
» » Նուպար Պալաեան	100

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐԻՆ

Պր. Վազգէն Թապագեանի ընդ Օր. Սեդա Մարթայեանի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ կը նուիրեն.

Տէր և Տիկին Յակոբոս Ոսկերիչեան	200
Տէր և Տիկ. Պետրոս Աբգարեան	200
Տիար Անդրանիկ Թոգգոնմագեան	200

ՍՏԱՑԱՆՔ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետեւեալ հրատարակութիւնները.

– Վահագն Դաւթեանի «ՏՈՒԽ ՏԽԱՆԻ» բանաստեղծութեանց հատորը։ (Ղրկուած է հեղինակին կողմէ)։

– Լեոն Միրիջանեանի «ԵՐԳԻ ՀՈՎԻՒ» քերթուածներու հատորը։ (Ղրկուած է հեղինակին կողմէ)։

Նախկին եգիպտահայ Խաչիկ Էմճեան, Կիրովականէն, խմբագրութեանս որպէս նուէր ղրկած է հետեւեալները.

– Դերենիկ Դեմիրճեանի «ՎԱՐԴԱՆԱՆՔԸ» (երկու հատոր)

– Լեոն Շանթի «ԸՆՏԻՐ ԵՐԿԵՐ»ը

– «ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՀԱՅՈՑ ԲԱՑԱՏՐԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ»ը (Ա. հատոր, Ա-Ե)։

ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيدرييان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tél.915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԷՐՈՎԲԵԱՆ
Ատենապետ խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱՅԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 320 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 5 ՄԱՐՏ 1970 · ՀԱՏԸ ԶԵՌՈՒՔ 3 Եգ. Դհկ. Կամ 35 Լիր. Դհկ. · عدد رقم ٣٢٠ — الخميس ٥ مارس ١٩٧٠

ԶՐՈՅՑ ՇԱՀԷ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆԻ ՀԵՏ

Ծ.Խ.— Օգտուելով Երեւանի Ռատիոկայանի Սփիւռքի հաղորդումներու գլխաւոր խմբագիր՝ Շահէ Տատուրեանի Պէյրութ ներկայութենէն, թերթիս աշխատակից բանաստեղծ Գ. Սիմոնեան ունեցաւ հետեւեալ զրոյցը։ Յայտնենք՝ թէ Շահէ Տատուրեան Հայաստանի այն մտաւորականներէն է, որ մօտէն կը հետաքրքրուի սփիւռքահայ գրականութեան հարցերով։

1.— Ի՞նչ կը կատարուի Հայաստանի մէջ սփիւռքահայ գրականութեան ծանօթացման համար։

Արտերկրի հայութեանը, յատկապէս նրա գրական շրջանակներին յայտնի է, որ երկար տարիներ է «Հայաստան» Հրատարակչութիւնը, ծրագրուած կերպով, հայ ընթերցողին է ներկայացնում սփիւռքահայ գրողների գործերը։ Յատուկ մատենաշարով լոյս են ընծայուել Սփիւռքի գրականութեան ներկայացուցիչների ստեղծագործութիւնների մի հատորեակները, վէպերը, պատմուածքների և բանաստեղծութիւնների ժողովածուները։ Թուարկումն սկսելով երէցներից կարելի է նշել Վ. Թէքէեանի, Ա. Զօպանեանի, Լ. Շանթի, Կ. Սիտալի, Բ. Նուրիկեանի, Վահէ Հայկի, Վ. Շուշանեանի, Զ. Որբունու, Շ. Շահնուրի, Լասի, Բ. Թոփալեանի, Վահէ-Վահեանի, Ա. Ծառուկեանի, Ա. Դարեանի, Սեզայի, Վ. Մավեանի, Գ. Ադդարեանի, Գ. Անէմեանի և ուրիշների երկերի լոյս ընծայումը։

Ձեր ընթերցողները գիտեն, ի հարկէ, որ Հայաստանի մամուլը տարբեր առիթներով անդրադառնում է սփիւռքահայ գրականութեանը։ Պէտք է ասեմ նաև, որ Երևանի ռատիոն և հեռուստատեսութիւնը, մեր Հանրապետութեան բնակչութեանն ուղղուած ծրագրերում, հետևողական կերպով տեղ են տալիս արտասահմանի հայ գրականութեանը։ Անշուշտ, հասկանալի պատճառներով, իր հաղորդումներում սփիւռքահայ գրողներին աւելի շատ ժամանակ է յատկացնում Երևանի Ռատիոյի Արտասահմանի համար տրուող հաղորդումների գլխաւոր խմբագրութիւնը։ Ոչ միայն սփիւռքահայ գրական կեանքից տեղեկութիւններ են տրւում, գրախօսւում են մեր գաղութներում լոյս տեսած գրքերը, հաղորդւում Սփիւռքում լոյս տեսնող պարբերականների տեսութիւններ, այլ և 25–30 րոպէ (վայրկեան) տեւողութեամբ հաղորդումներ են նուիրւում արտերկրի մեր գրողներին։ Նման դէպքերում 10–12 րոպէ խօսւում է տուեալ գրողի կեանքի և ստեղծագործութեան մասին, ապա՝ կարդացւում նրա գործերից։ Օրինակ, մի քանի օր առաջ, Յունուարի 28ին, այդպիսի մի հաղորդում նուիրուեց ամերիկահայ հասարակական գործիչ, արձակագիր Անդրանիկ Անդրէասեանին։

Տրուած հարցի առնչութեամբ աւելացնեմ, որ կան սփիւռքահայ գրողներ, որոնք հրատարակուեցին նաև ռուսերէն, դուրս եկան գրական միջազգային ասպարէզ։ Գիտէք, արդէն, որ Երևանի Համալսարանի բանասիրական բաժնի ուսանողները անցնում են նաև սփիւռքահայ գրականութիւն։

Քանի որ խօսքը գրականութեան և արուեստի մասին է, նշեմ նաև, որ Երևանի Ռատիոյի Արտասահմանի համար տրուող հաղորդումների գլխաւոր խմբագրութիւնն իր ծրագրերում շատ յաճախ տեղ է յատկացնում սփիւռքահայ երաժշտական իմ[illegible], անհատ կատարողներին, երգահաններին, եւայլն։ Գլխաւոր խմբագրութիւնը, անշուշտ, այդ աշխատանքն աւելի լայն կերպով կը կատարէ, եթէ Սփիւռքի հրատարակչութիւնները, գրողներն ու երաժիշտները խմբագրութեանը ժամանակին ուղարկեն հրատարակութիւններ և զանազան նիւթեր՝ իրենց գործունէութեան մասին։

2.— Սփիւռքահայ գրականութեան զարգացման ի՞նչ հեռանկարներ կը տեսնէք, որպէս սփիւռքահայ գրականութեամբ մօտէն հետաքրքրուող գրականագէտ։

Զնայած ուծացման, հալքի երևոյթներին, որոնք նկատելի երևոյթներ են, և որոնց գործած աւերներն աւելի ակնբախ և մտահոգիչ են Արևմուտքում, այնուամենայնիւ, Սփիւռքը ապրող, կենդանի իրականութիւն է. ունի իր կրթական, մշակութային հաստատութիւնները, մամուլն ու ակումբները, բազմապիսի կազմակերպութիւնները, իր եկեղեցիներն ու համայնքային կեանքը։ Հայ կեանքի այդ բաբախը հասնում է մինչև նոր դպրոցների (դպրոցաշինական արշաւը ԱՄՆ-ում), մշակութային նոր օճախների ստեղծումը։

Քանի որ Սփիւռքն ապրում ու շնչում է իւրայատուկ կեանքով ու գիտէ, որ թէև հեռւում, բայց ունի վերածնուած իր Մայր Հայրենիքը, որին նա կապուած է հոգեկան ու մշակութային բազմապիսի կապերով, չի կարող չունենալ իր գրականութիւնը։ Այդ ենթահողի վրայ էլ մշակուել ու մշակւում է նրա գրականութիւնը,

(Շարունակութիւնը տես էջ 2)

ԱՐԱԲ ԲԱՆՈՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ՅԱՐԳԱՆՔ ԿԸ ՄԱՏՈՒՑԱՆԷ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ԺՈՐԺ ՓՈՄՓԻՏՈՒԻ

Ֆրանսայի Նախագահ Պր. Ժորժ Փոմփիտու, որ ընկերակցութեամբ Տիկին Փոմփիտուի և Նախագահական մեծ պատուիրակութեան մը՝ ԱՄՆի Նախագահնիքընի հրաւէրին ընդառաջելով տասը օրերու պաշտօնական այցելութեան գացած էր Ամերիկայի Միացեալ Նահանգները, և ուր սիոնականներու կողմէ իր դէմ եղած թշնամական ցոյցերուն եւ անարգական հայհոյանքներուն ականատես եղած էր, Երեքշաբթի 3 Մարտ, ուշ գիշերին վերադարձաւ Փարիզ։

Պր. Փոմփիտուի հանդէպ եղած այս անվայել ցոյցերուն առթիւ, միջարաբական բանուորական սենտիքաներու համադաշնակցութեան ընդհանուր քարտուղար, Տոքթ. Ֆաուզի էլ Սայէտ, Նախագահ Փոմփիտուի և Գահիրէի Ֆրանսական դեսպան Պր. Ֆրանսուա Փիւոյի ուղղած իր հեռագիրներուն մէջ յայտարարած է, որ Ֆրանսայի Նախագահին ԱՄՆ տուած այցելութեան առթիւ սիոնականներուն կեցուածքը առաւել ևս աւելցուցին Պր. Փոմփիտուի արժանապատուութիւնն ու ֆրանսական ժողովուրդին մեծութիւնը ու միևնոյն ատեն ցուցաբերեցին սիոնիզմի իսկական բնոյթը Ամերիկայի, Ֆրանսայի ինչպէս նաև համայն աշխարհի հանրային կարծիքին առջեւ։

Ֆրանսայի նախագահին, աշխատաւորութեան և ժողովուրդին՝ Արաբիոյ Ծոցէն մինչև Ատլանտեան ովկիանոսի շրջանի արաբ միլիոնաւոր աշխատաւորութեան գնահատանքը յայտնելէ ետք կ՚ըսէ. «Արաբ աշխատաւորներու զանգուածները հիացմունքով և յարգանքով կը հետեւէին ֆրանսական կառավարութեան քաղաքականութեան, նախագահութեամբ զօրավար Տը Կոլի, որուն՝ արաբ պետութեանց դէմ իսրայէլեան նախայարձակման և Թել Ավիվի կողմէ պաղեստինցի ժողովուրդին իրաւունքներուն և ՄԱԿի որոշումներուն բռնաբարման հանդէպ դիրքորոշումն ու կեցուածքը, ընդհանուրին հիացման արժանացուցին զինք։

«Սիոնիզմին իրեն պատճառած տագնապներուն մէջ, Ֆրանսացի ժողովուրդը մարդկային սկզբունքներու և արժէքներու իր յարումը ցուցաբերեց և յաջողեցաւ յաղթահարել դաւադրութիւններն և դժուարութիւնները»։

Տոքթ. Ֆաուզի էլ Սայէտ կ՚աւելցնէ. «Սիոնականները կարծեցին թէ Պր. Ժորժ Փոմփիտու Նախագահ դառնալով, Միջին Արևելքի հանդէպ Ֆրանսայի քաղաքականութիւնը պիտի փոխուէր։ Իրենց յոյսերը շուտով ապարդիւն դարձան երբ համոզուեցան, թէ Ֆրանսայի Նոր Նախագահը կը շարունակէր իրաւունքներու պաշտպան և խաղաղութեան կողմնակից ըլլալ՝ ընդդէմ Նախայարձակներուն և թնդանօթի վաճառականներուն»։

Ու սենտիքաներու ղեկավարը կը վերջացնէ ըսելով. «Աշխարհի մէջ միլիոնաւոր արաբ աշխատաւորներն ու ազատ մարդիկ հետաքրքրութեամբ հետեւեցան ԱՄՆ ձեր այցելութեանը, որ Ֆրանսայի Նախագահին մեծութիւնն ու քաջութիւնը ցուցաբերեց և որուն հանդուրժողականութիւնը կ՚արտայայտէ անոր կամքը՝ արգիլելու, որ աշխարհը սահի այն զառիվայրէն, որ դէպի համաշխարհային պատերազմ կը տանի, ինչ որ համայն մարդկութիւնը կրնայ բնաջնջել»։

«Սովետական Միութիւնը իր ամբողջական օժանդակութիւնը պիտի տայ արաբներու արդար պայքարին»

ՅԱՅՏԱՐԱՐԵՑ ՆԱԽԱԳԱՀ ՆԻՔՈԼԱՅ ՓՈՏԿՈՐՆԻ

«Սովետական Միութիւնը իր ամբողջական օժանդակութիւնը պիտի տայ արաբ ժողովուրդներուն և պետութեանց՝ կայսերապաշտութեան գործելակերպին դէմ, ինչպէս նաև իսրայէլեան Նախայարձակման հետքերուն վերացման եւ Միջին Արևելքի մէջ խաղաղութեան ու ապահովութեան համար անոնց մղած արդար պայքարին ընթացքին», յայտարարեց Նախագահ Նիքոլայ Փոտկորնի, ընդունելէ ետք Սուտանի նոր դեսպան Պր. Ապտէլ Բատէր Իսհաքի յանձնարարագիրը։

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՐԱՆ

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամենայն Հայոց Հայրապետի նախաձեռնութեամբ և պատուէրով, Չեխոսլովաքիայից ստացուեց մեծ մի երգեհոն 62 ռեժիստրանոց՝ իբրև նուէր մայրաքաղաքիս ֆիլհարմոնիայի համերգային մեծ դահլիճին։

Երգեհոնը արժել է 46,000 տոլար, որի մէկ քառորդը տրամադրել է Վեհափառ Հայրապետը Մայր Աթոռի միջոցներից, իսկ մնացած գումարը գոյացել է հանգանակութեամբ Եւրոպայում և Մերձաւոր Արևելքում, գլխաւոր նուիրատուն հանդիսանալով միլանաբնակ ազգային բարերար Երուանդ Հիւսիսեանը։

Նոյն պատուէրով և միաժամանակ Ս. Էջմիածին ստացուած են երկու փոքր երգեհոններ, 14 ռեժիստրանոց ամէն մէկը, Մայր Տաճարի և Նոր Վեհարանի համար, որոնց նուիրատուներն են հանգուցեալ բարերար Հէրրի Մովսէսեանը և Տիար Վոլտէր Վարդանը՝ Միացեալ Նահանգներից։

Մայր Աթոռս իր յարգալիր շնորհակալութիւնն է յայտնում նուիրատու բոլոր ազնուասիրտ ազգայիններին։

ԴԻՒԱՆ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌԻ

Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆ
7 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1970 Թ.

ԼԵՒՈՆ ՄԻՐԻՋԱՆԵԱՆ

ԱՇԽԱՐՀԱՍՓԻՒՌ ԻՄ ԺՈՂՈՎՐԴԻՆ

Ուր գնում եմ, հեռանում եմ,
Դու գալիս ես ինձ հետ,
Քաղաքները նուանում են,
Դու գալիս ես ինձ հետ։

Լինի Հալէպ, լինի Պէյրութ,
Փարի՞զ լինի թէկուզ,
Դու ձեռքերով քո բարեգութ
Լոյս ես բերում հոգուս։

Դու փոքրիկ չես, իմ Հայաստան,
Դու հողագո՞ւնդն ես ողջ,
Ձուլուած ես դու ողջ մարդկութեան
Ծառին մեծաբողբոջ։

Ի՛մ ժողովուրդ, ինձ ուղեկցի՛ր
Եւ միշտ ինձ հետ մնա՛.
Ինձ հետ տունդ վերադարձի՛ր,
Արի ու... մի՛ գնա։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ

ԿՈՄԻՏԱՍԵԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐ ՇՆՈՐՀՈՒԵՑԱՆ ԱՐԺԱՆԱՒՈՐՆԵՐՈՒՆ

ԵՐԵՒԱՆ, (Հ.Հ.Գ.).– Կոմիտասեան յոբելեանական ցուցահանդէսին հայ կերպարուեստագէտները ուշագրաւ շատ աշխատանքներ էին ներկայացուցած։ Երկու ամիս շարունակ հազարաւոր արուեստասէրներ դիտեցին այդ ստեղծագործութիւնները։ Ամենաբազմազան ժանրեր ու թեմաներ, բայց մէկ նպատակ՝ լաւագոյն ձեւով ներկայացնել մեծ երգահանը։ Իսկ որոնք են այդ լաւագոյնները՝ գեղանկարչութեան, քանդակագործութեան և կրաֆիկայի ասպարէզին։ Ճիշդ այդ որոշելու համար մրցոյթ սահմանած էր Հայաստանի մշակոյթի նախարարութիւնը։ Օրերս յայտնի դարձան կոմիտասեան մրցանակակիրները։

Գեղանկարչութեան գծով միակ մրցանակը շնորհուեցաւ երիտասարդ նկարիչ Գուրգէն Ղուկասեանին՝ «Կոմիտաս» եռապատկերին համար։ Նկարիչի այդ նոյն աշխատանքը Հայաստանի նկարիչներու միութիւնը ներկայացուցած է Հայաստանի կոմերիտմիութեան կեդրոնական մրցանակին։

«Կոմիտասի կիսանդրին» աշխատանքի համար քանդակի գիծով սահմանուած մրցանակին արժանացաւ քանդակագործ Խաչիկ Իսկանդարեանը։

ՅԵՐԵԿՈՅԹ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԼԱԶԱՐԵԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԻՆ

ՄՈՍԿՈՒԱ, (ՀՀԳ).– Մոսկուայի Արմեանսկի (հայկական) նրբանցքին մէջ կայ հինաւուրց առանձնատուն մը։ Այն կառուցուած է անցեալ դարու սկիզբներուն, ներկայիս մտցուած է մայրաքաղաքի ճարտարապետական յուշարձաններու ցուցակը և պահպանուած է պետութեան կողմէ։ Այդ Մոսկուայի նախկին Լազարեան ճեմարանի շէնքն է, հաստատութիւն, որ կարեւոր դեր խաղցած է հայ մշակոյթի զարգացման գործին մէջ։ Լազարեան ճեմարանին նուիրուած էր այն երեկոյթը, որ օրերս կազմակերպեց ԽՍՀՄ-ի աշխարհագրական ընկերութեան մասնաճիւղը։

Երեկոյթին մէջ Լազարեաններու գերդաստանի, Ռուսաստանի պատմութեան մէջ անոնց խաղցած դերի մասին հանգամանալից զեկուցումով հանդէս եկաւ պատմական գիտութիւններու թեկնածու Ս. Բագիլեանցը։

ԶՐՈՅՑ ՇԱՀԷ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆԻ ՀԵՏ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

որն անմիջականօրէն կապուած է հայ գաղութների կենսունակութեան հետ։ Ինչ խօսք, որ ժամանակը հոսում է ի վնաս Սփիւռքի էութեան, ազգային դիմագծի։ Ի զուր չէ, որ նա, յենուած մեր ժողովրդի պատմութեանը, մշակոյթին ու Մայր Հայրենիքին, իսկական գոյամարտ է մղում։

Արտերկրի մեր գրականութիւնը հանդիսանալով մեր անցեալի և հայրենի գրականութեան մի թեւը, այդ գոյամարտի արտայայտութիւններից ու զէնքերից մէկն է։ Անշուշտ, ամէն գնահատանքի արժանի են նրանք, ովքեր տրամադիր են այդ ազդու զէնքն օգտագործելու մինչեւ վերջին փամփուշտը, վերջին հնարաւորութիւնը։

Ամրապնդել ու ընդլայնել կապերը մայր երկրի հետ, կազմակերպուած ու ծրագրուած ձեւով վարել ամբողջ սփիւռքահայ կեանքը. ահա՛ խնդիրը, որի կատարման ընթացքում, ինչպէս մինչեւ այժմ, սրանից յետոյ էլ, եր խօսքը կ'առնի Գաղթաշխարհի հայ գրողը։ Նա ստեղծագործում է և կը շարունակէ ստեղծագործել։

3.— Ինչպէ՞ս կը բացատրէք գրականութեան մէջ ազգայինի եւ համամարդկայինի խնդիրները։

Արտերկրի հայ գրականութիւնն իր խնդիրներով, խորքով ու ձեւով, առաւել աւելորդ է, խորապէս ազգային է։ Որպէս սփիւռքահայ իրականութեան ծնունդ, սփիւռքահայ գրականութիւնը աստանդական հայ մարդու հայրենասիրութեան, հայրենաբաղձութեան, օտարութեան պայմաններում նրա մաքառումների, տեղի ժողովրդի հետ շփման ու կապերի, հոգեկան տառապանքի, նրա տխրութեան և ուրախութեան, յոյսերի և յուսալքումների, մտային ու զգացական ալեկոծումների, հասարակական կեանքի ու մտերմական յուզաշխարհի, սիրոյ ու ատելութեան արտայայտութիւնը միայն կարող է լինել։ Նրա ազգային նկարագիրը՝ ըստ բովանդակութեան ու ձեւի, առաջին ու հիմնական պայմանն է նրա ինքնատիպ զարգացման ու գոյութեան։ Առանց այդ յատկութեան չիք իսկական գրականութիւն։ Գրողի և նրա հարազատ ժողովրդի էութեան արտայայտութիւնը լինելու հանգամանքն է, որ պայմանաւորում է տուեալ գործի մարդկայնութեան չափը։ Իսկական գրողը գրիչ է վերցնում իր ժողովրդի համար գրելու։ Դա է նրա խնդիրը։ Մնացածը տաղանդի հարց է։ Տաղանդն է հնարաւորութիւն տալիս սահմանից սահման անցնելու, ազգային ձայնով՝ համամարդկային հրնչեղութեամբ խօսելու։ Թւում է, որ այս՝ ոչնչով չի կարող սահմանափակել գրողի ստեղծագործական դաշտը։ Մարդկայնութիւնը ամէն իսկական գրողի պարտքն ու արժանիքն է։ Առանց այդ յատկութեան անհասկանալի է ազգային գրականութիւնը։ Ուրեմն, զգալ ու մտածել որպէս հայ, խօսել հայ ժողովրդին՝ խօսելու համար համայն մարդկութեանը, որին հասնելու ուժը չի ունենում իւրաքանչիւր գրողի ձայնը։ Ինչքան շատ լինեն այդպիսի ձայնով օժտուած մեր գրողները, այնքան լաւ։

«ԱՐԱՐԱՏ»

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ԿՈՄԻՏԱՍԻ 100ԱՄԵԱԿԸ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

Պերլինի հայութիւնը Կոմիտաս Վարդապետի ծննդեան հարիւրամեակը ոգեկոչած է «Հաւուդ Տէր Օստոյէին Հայմաթ»ի սրահին մէջ։

Պերլինի Հայ Գաղութային Միութեան վարչութեան կողմէ բացման խօսքը կատարած է Տր Թ. Ֆրուանճեան։ Ցոյնկայս յարգուած է Կոմիտասի յիշատակը։ Բանախօսած է Մեսրոպ Ծ. Վրդ. Գրիգորեան։

Գործադրուած է գեղարուեստական ճոխ յայտագիր մը։ Ունկնդրուած են կոմիտասեան երգեր։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ

ՏԻԿԻՆ Ա. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ ՊՈՒՔՐԷՇԻ ՄԷՋ

Իսթանպուլ Փերային արժէքաւոր սոփրանոն՝ Տիկին Ալիս Մանուկեան, Ռումէն Պետական Օփերայի տնօրէնութեան կողմէ երկրորդ անգամ ըլլալով Ռումանիա հրաւիրուեցաւ և ներկայացուց «Ռիկոլեթթօ», «Լուչիա տի Լամէրմուր» օփերաները, Քլուժի, Թամշվարիի և Եաշիի թատրոններուն մէջ։

Բոլոր ներկայացումները եղան իտալերէն լեզուով, ռումէն վարպետ դերասաններու մասնակցութեամբ։

ԼԻԲԱՆԱՆ

ՆԿԱՐԻՉ ՇԱՐԹԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ֆրանսահայ տաղանդաւոր նկարիչ Շարթ, Հինգշաբթի, 12 Փետրուար, «Գասիա» ցուցասրահին մէջ հոծ հանդիսականներու ներկայութեան ցուցադրեց արուեստի իր վերջին ստեղծագործութիւնները։ Տեղական և հայ արուեստասէր շրջանակներ հիացումով դիտեցին Շարթի պաստառները։

Արուեստագէտին ցուցահանդէսը պիտի տեւէ մինչեւ 20 Մարտ։

ԴԵՐԱՍԱՆ ԹՈՐՈՍ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ ՀԱՅԱ ՏԱՆ ՄԵԿՆԱԾ

Անցեալ ամսուան սկիզբը, «Աէրոֆլոթ» ընկերութեան օդանաւով Հայաստան մեկնեցաւ Հ. Ե. Ընկերակցութեան Վահրամ Փափազեան Թատերախումբի վաստակաւոր անդամներէն Թորոս Սարգիսեանը։

Պր. Սարգիսեան դերասանական իր շնորհները զարգացուց, վերջին տարիներուն՝ Վ. Փափազեան Թատերախումբին ներկայացուցած բոլոր թատերախաղերուն մէջ կարեւոր դերեր ստանձնելով։ Մամուլը իր անվերապահ գնահատանքը յայտնած էր Թորոս Սարգիսեանի խղճամիտ դերակատարութեանց մասին։

Թ. Սարգիսեան շուրջ վեց ամիս պիտի մնայ Երեւան, ուր պիտի հետեւի դերասանական դասընթացքներու, և առիթ պիտի ունենայ նաև դերեր ստանձնելու հայրենի բեմերու վրայ։ Այսպէս կատարելագործելով իր կարողութիւնները՝ անիկա պիտի վերադառնայ Պէյրութ, ծառայելու համար լիբանանահայ բեմին։

ՍԹԻՎ ՄՈՒԿԱՐ ԿԷՍ ՄԻԼԻՈՆ ՏՈԼԱՐ ԿԸ ՆՈՒԻՐԷ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՀԱՅՈՑ ՎԱՆՔԻՆ

Ամերիկահայ ծանօթ առեւտրական և բարերար պր. Ըսթիվ Մուկար վերջերս Երուսաղէմ այցելած և Հայոց Պատրիարքութեան խոստացած է կէս միլիոն տոլարի նուիրատուութիւն մը, որով Ս. Յակոբայ վանքին մէջ պիտի հաստատուի արդիական հրատարակչատուն-տպարան մը։

Ինչպէս ծանօթ է, պր. Մուկար անցեալ տարի Հ. Բ. Ը. Միութեան դպրոցաշինութեան ֆոնտին մասնակցած էր կէս միլիոն տոլարի նուիրատուութեամբ։ Անկէ ետք, ազգասէր բարերարը Ամերիկահայ Ուսմանց և Հետազօտութեանց Ազգ. Ընկերակցութեան մէկ միլիոնի հանգանակութեան մասնակցեցաւ 125 հազար տոլարով, իսկ Հայ Աւետարանչական Ընկերակցութեան մեծ հանգանակութեան մասնակցեցաւ կէս միլիոն տոլարով, կը գրէ «ՆՈՐ ՕՐ»։

ԻՏԱԼԻԱ

ՀԱՅՐ ՔԵՐՈՎԲԷ ՋՐԱՔԵԱՆ ՎԱԽՃԱՆԱԾ

Վենետիկի Մխիթարեան Միաբանութիւնը ցաւով կը յայտնէ իր միաբանութեան երիցագոյն անդամ՝ Հայր Քերովբէ Ջրաքեանի վախճանումը, 93 տարեկան խոր ծերութեան մէջ, 19 Փետր. 1970ի Հինգշաբթի օր։

Հայր Քերովբէ վերջին 24 տարիներուն վարած է միաբանութեան աբբահայրերուն փոխանորդի պաշտօնը, իսկ անցեալին ունեցած է բեղուն գործունէութիւն մը։

Այս տխուր առիթով մեր ցաւակցութիւնները կը յայտնենք Վենետիկի Մխիթարեան Ուխտի Միաբանութեան։

ՖՐԱՆՍԱ

ՀՆՉԱԿԵԱՆ ՀԱՒԱՏԱՒՈՐ ԶԻՆՈՒՈՐ ԸՆԿԵՐ ԳՐԻԳՈՐ ՇՄԱՒՈՆԵԱՆԻ ԿՈՐՈՒՍՏԸ

Այս վերջին երկու երեք տարիներու ընթացքին՝ Ֆրանսայի Հնչակեան Շրջանը, ի մասնաւորի Փարիզի շրջանը, ողբաց ստուար թիւով մեծաւորական թէ շարքային ընկերներու կորուստը։ Վարազդատի, Յակոբ Թիւրապեանի, Յովսէփ Քիրիշճեանի, Արծրունիի եւ երկու եղբայրներ Երուանդ ու Յովսէփ Իշխանեաններէն վերջ՝ մեր ԻՍՍԻ մասնաճիւղի անդամ, հայրենասէր եւ հնչակեան հաւատարիմ ուխտեալի մը, յանձին Ընկեր Գրիգոր Շմաւոնեանի կորուստն է որ կ'ողբանք այսօր։

Ընկեր Գրիգոր Շմաւոնեան ծնած է 1898ին Գրուսա Սահանցի Սեօլեօզ գիւղաքաղաքին մէջ։ 1915ի ջարդին կորսնցուցած է հայր, մայր, քոյր եւ եղբայրներ, նաեւ ամբողջ գերդաստանը։ Թուրքի ճիրաններէն հրաշքով ազատած կը վերադառնայ իր ծննդավայրը որբ ու անչափահաս։ Հնչակեան ընկերոջ Մագսաղեան Ուշքեանի եւ ամուսինը կ'որդեգրեն զինք, նոյնքան հրաշքով թուրքին գազանային ոճիրներէն ազատած իրենց մատղաշ աղջկան հետ կ'ամուսնացնեն, առանց նկատի առնելու անոնց անչափահաս տարիքը։

1920ին, հակառակ իր երիտասարդ տարիքին, ան կը մասնակցի քեմալականներու դէմ կազմակերպուած դիմադրական շարժումին ու քաջաբար կը կռուի, բայց դժբախտաբար ծանրապէս կը վիրաւորուի։ Նոյն այդ կապարն էր, որ կը չարչարէր զինք երկար տարիներէ ի վեր եւ հակառակ բժշկական բոլոր ջանքերուն, անկարելի եղած էր գործողութեան ենթարկել։ Երկրորդ անգամ ուրեմն ազատելով մահուան ճանկերէն, կը փախչի եւ կը հաստատուի Պուլկարիա եւ ի վերջոյ Ֆրանսայի Կարտան գիւղաքաղաքը (Մարսիլիոյ շրջան)՝ 1924ին։ Այստեղ արդէն գոյութիւն ունէր հայկական նոր հաստատուած գաղութ մը եւ Գրիգոր Շմաւոնեան կը դառնար հանքագործ։ 1926ին կը մտնէ Հնչակեան Շարքերուն մէջ, որպէս իր շատ սիրած հայրենիքին՝ Ս. Հայաստանի միակ եւ անկեղծ կուսակցութիւնը։ Ընկեր եւ Ընկերուհի Շմաւոնեանի համար չկար ուրիշ աւելի արժէքաւոր գործ՝ քան իրենց սիրած կուսակցութեան նուիրուիլը։

Կեանքին մինչեւ վերջին ռոպէին, հակառակ իր ֆիզիքական չարչարանքին, միշտ ալ հետաքրքրուած եւ կատարած է իր պարտականութիւնը։ Թուականէս հինգ օր առաջ, երկարատեւ հիւանդութենէ մը ետք, փակեց իր աչքերը՝ իր հայրենիքին կարօտով, սուգի մատնելով իր ազգականներն ու ընկերները։

Թաղման արարողութիւնը տեղի ունեցաւ 25 Փետրուար 1970ին՝ Մ օտնի զինուորական հիւանդանոցի մատուռին մէջ, ուրկէ իր մարմինը փոխադրուեցաւ նոյն քաղաքին գերեզմանատունը։ Կրօնական վերջին արարողութիւններէն ետք՝ յանուն Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան Վարիչ Մարմնի՝ Ընկեր Նազարէթ Բէշիկեան կարճ բայց իմաստալից կերպով դրուատեց Ընկեր Շմաւոնեանի կեանքն ու գործունէութիւնը, ցոյց տալով մեզմէ յաւէտ բաժնուող Ընկ. Գրիգորին համեստ բայց զօրեղ հայրենասիրութիւնը՝ շնորհիւ իր պաշտած կուսակցութեան վսեմ եւ հայրենասիրական գաղափարին։

Ընկեր Ն. Բէշիկեանի դամբանականէն ետք՝ Նորընծայ Վարդապետին աղօթքով վերջացաւ այս տխուր արարողութիւնը։ Թափօրին մէջ կը նշմարուէին Վարիչ Մարմինը՝ իր կազմով, որուն անդամներէն մէկուն՝ Ընկ. Գասպար Մելքոնեանի քենեկալն է մեր ողբացեալ ընկերը։ Ծաղկեպսակներուն մէջ նշմարեցինք շատ խորհրդաւոր ծաղկեպսակ մը՝ ԻՍՍԻ Մասնաճիւղին կողմէ։

Հանգիստ իր հոգիին, յաւերժ իր յիշատակին։ Մեր սրտագին վշտակցութիւնները մեր սիրելի Ընկերուհի Շմաւոնեանի եւ բոլոր ազգականներուն։

Իր սգակիր ընկերը՝
Յ. Գ. ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ

Փարիզ, 26-2-70

ՀԱՅՐԵՆԻ ԲՆՈՒԹԵԱՆ ԾՈՑՈՒՄ

ԱՐԱԳԱԾԻ ԿԱՏԱՐՈՒՄ

ՆՈՒՊԱՐ ԳԱԼԸՆԵԱՆ

Դու՛, Արագած, ալմաս վահան
Կայծակեղեն բերի,
Կապարճեդ բիւրեղ վրան
Թափառական ամպերի.

Ա. Ի.

Մարդկանց նման, լեռներն էլ իրենց բնաւորութեամբ ու տեսքով տարբերւում են իրարից:

Արագածին մտերմացողը կապւում է նրա հետ, ինչպէս մի ազնիւ ընկերոջ։

Արագածի ամենամօտիկ հարեւան Արայի լերան լանջին, մի գիւղ միայն գոյութիւն ունի, (Արա գիւղը, Րաֆֆիի «Խենթ»ի ծննդավայրը), մինչդեռ Արագածի փէշերին ու լանջերին կան անհամար մեծ ու փոքր գիւղեր:

Փռուելով գետնի վրայ, Արագածը գրաւել է շատ մեծ տարածութիւն, նա դարձել է մի ինքնուրոյն աշխարհ։ Ունի իր սեփական լեռները, ձորերը, դաշտերն ու արօտավայրերը, մրգաստաններն ու անտառները, ամէն տեսակի կլիմայ և ամենակարեւորը՝ նա մի մեծ ջրի շտեմարան է։

Նա չի փորձում մրցել Արարատի խրոխտ ու վեհաշուք արտաքին տեսքի հետ։ Փոխարէնը, Արագածը Արարատի նման անկենդան չէ՝ այլ կենսունակ է ու կեանք է բաշխում ամէն կողմ:

Արագածի հարաւային ստորոտում գտնուող Ագարակ գիւղից սկսում ենք բարձրանալ այն ասֆալդապատ ճանապարհով, որը մեզ տանում է իր կատարի մօտերքը գտնուող Քար լիճը։

Այգեշատ լանջերից բարձրանալով, հասնում ենք համաշխարհային համբաւ վայելող Բիւրականի աստղադիտարանը (ծով. մակ. 1500 մ. բարձրութիւն)։

Շարունակելով մեր ճանապարհը՝ անցնում ենք Անտառուտից (վերջի գիւղը ծով. մակ. 1700 մ. վրայ) ու սկսում են ալպիական արօտավայր, քարքարոտ բլուրներ ու լեռներ։ Ամրանը կարելի է ամենուրեք հանդիպել քոչւորների ու հօտերի։

Այդ տեղանքից երեւում է նաև Ամբերդի փլատակ ամրոցի թախծոտ ու խորհրդաւոր ուրւագիծը։

Ամէն անգամ Քար լիճ բարձրանալիս, այդ ամրոցը մօտիկից դիտելու ցանկութեան տենչով էինք վարարւում։ Վերջապէս մի օր մեզ յաջողուեց հասնելու մեր նպատակին:

Այդ տխուր ու մռայլ թուացող ամրոցը՝ մեր անցեալի պատմութեան կենդանի վկան, մեզ այնպէս չդիմաւորեց՝ ինչպէս էինք կարծում. նա ունէր հպարտ ու ժպտադէմ տեսք... Առանց մեծ ճիգեր գործադրելու «մեզ պատմեց իր գլխով եկած ու անցածները..» Ճիշդ է որ դարեր շարունակ պայքարի ճանապարհին, մաշուել ու քայքայուել է՝ բայց և այնպէս շատ հրոսակներ է ոչնչացրել... Կարծէք ուզում էր ասել՝

— Տեսնո՞ւմ էք, դեռ կանգուն եմ ու երկար պիտի ապրեմ...

Մանրամասն ուսումնասիրեցինք...

Երեւակայութեամբ մխրճուել էինք մեր նախնիների առօրեայ կեանքի ու կենցաղի մէջ: Համարեա անաղարտ մնացած բաղնիքի շէնքը հիացմունք էր պատճառում։ Կար մի ջրաղաց, մի քանի յարկանի դղեակ – ամրոցի դեռ կանգուն մնացած ամրակուռ պատերը և այլն։

Եկեղեցին բարձր ճաշակով էր կառուցուած ու լաւ վիճակում էր գտնուում։

Մի րոպէ ինձ այնպէս թուաց, որ թէև չքացել էին ամրոցի նախկին տէրերը, բայց նրանց ստուերները մեզ էին հետեւում..

Իջանք շատ գեղեցիկ սալայատակուած ոլորապտոյտ ճանապարհով (ըստ երեւոյթին հեծեալների համար յատուկ սարքուած) ստորոտի կիրճը, որտեղ ամրոցի ստորոտի բլուրի երկու կողմերից եկող գետակները իրար միանալով կազմում էին Ամբերդ գետը, կարելի է ասել այդ ձորը մի չքնաղ վայր էր։

Շարունակենք դէպի կատար մեր վերելքը։

Բաւականի մռայլ վայրերով ուղեւորուելուց յետոյ, ստորոտից հաշուած երեսուն քիլոմեթրի վրայ վերջանում է ճանապարհը.

(Շար. տես էջ 4)

ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԿՐՏԻՉ ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Միծեռնակաբերդի անմահ բոցին առջև ու խտաւորներու ծաղիկներ դրինք և յուզումով երգեցինք «Հայր Մեր»ը, որ անկասկած լսելի դարձաւ Աստուծմէ։ Դպրոցական երկսեռ պատանիներ զարմացած կը դիտէին մեզի, սակայն նշմարեցինք՝ որ մի քանիներ մեզի հետ խաչակնքեցին։

Սարտարապատ, Երեւանէն 60 քիլոմեթր հեռու։ Ճամբուն երկու կողմերը կան գիւղեր, որոնց տուները փոքր վիլլաներու երեւոյթը ունին։

Կը գտնուինք հոյակապ կոթողին քովը հուժկու ցուլերով, արծիներով և ինը բարձրադիր զանգակներով։ Խորհուրդնե՞ր կ'անցնին։ Այս պատմական բարձունքին վրայ 52 տարի առաջ հայութեան Մնացորդացը մղեց մահուկենաց կռիւ, գազանացած թշնամիին դէմ և ջախջախեց կայծակ-«Երլտըրըմ» յորջորջուող բանակը։ Ի՛նչ որ յայտնութիւն մըն է, 150 կրօնաւորներու ձիաւոր գունդ մը՝ բաղկացած եպիսկոպոս, վարդապետ, քահանայ և սարկաւագներէ, մասնակցած է հերոսամարտին։ Այսպէսով՝ անտարբեր և անխիղճ մարդկութեան ու նաև թշնամիին դէմ գլեցաղ՝ օրէն գոռալով. ԼԻՆԵ՛Լ։

Փա՜ռք զայն կերտող հերոսներուն, նաև փա՜ռք մեր զինւորեալ եկեղեցականներուն։

Սարտարապատը Թրքական սահմանէն տասը քիլոմեթր հեռու է։ Հայու աչքերով դիտեցինք զոյգ Մասիսները վեհապանծ, բայց... չղթայուած:

Գերերջանիկ օր մը Օշականի եկեղեցին գացինք, ուրուն կամարներուն ներքև յաւիտենական քունով կը ննջէ այբուբենի լոյս տուներու հնարիչը, մինչդեռ ուրիշ հազարաւոր նուիրական գերեզմաններ անյայտացած են աւերումներուն պատճառով։ Երկիւղածութեամբ իջանք տաճարի մը սանդուխներէ և մոմեր վառելով համբուրեցինք Մեսրոպ Մաշտոցի գերեզմանը։ Ան ազգ մը փրկած է, Հայոց պատմութեան հսկաներէն մին է:

«Վազգէն Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը Ամատունի Քահանան, փառաւոր մօրուքով և ոգեշունչ խօսքերով, Եպիսկոպոսի տպաւորութիւն կը թողու։ Հաճելի յայտնութիւն է իր ուշտունի նախարարներու սերունդէն ըլլալը: Նուիրումի սրբազան կրակը ունի իր մէջ և 27 տարիէ ի վեր կը ծառայէ Օշականի Սուրբին։

Օր մըն ալ գացինք Սեւանայ լիճ և Դիլիջան։ Ինքնաշարժը կը սուրար սքանչելի լեռնաշխարհի մը մէջէն։ Աջ կողմը Գեղամայ լեռներ, իսկ ձախին՝ Ծաղկունքի սարեր: Կարծես երկու լեռնաշղթաները շուրջպար բռնած էին ի տես եգիպտահայերու անցքին։ Քանի՜ գիւղեր, մարդիկ, տղաք, աշխարհներ, այծեր, կովեր, քարեր, ժայռեր: Երգեր կ'րաւու կը յաջորդէին: Ազգային երգեցիուն յաջորդեց «Եա Մուսթաֆա»ն համաչափ ծափերով ընկերացած։ Բանաստեղծական զեղում։ Մերէ պիտի ըզգուշանամ, սակայն բնութեան շռայլած սքանչելիքներուն, Դիլիջանի լեռներուն, ձորերուն ու անտառներուն հմայիչ գեղեցկութեան ինչպէ՞ս չհմանալ։ Բոլորը հիացական բացագանչութիւններ կ'արձակէին: Մեր մէջ Եւրոպա տեսած մարդիկ կ'ըսէին. «Այլեւս Եւրոպա չենք երթար, Հայաստան կուգանք...»։ Ամերիկացի զբօսաշրջիկ մը Դիլիջանի լեռներուն ծառերը տեսնելով հարցուցեր է ուղեցոյցին. «...Այս ծառերը ներկուա՞ծ են. ինծի այդպէս ըսին Ամերիկա»։ Ուղեցոյցը հեգնաժպիտ պատասխաներ է. «Այո՛, ներկուած են. մի՞թէ յայտնի չէ՞. կեցէնք ինքնաշարժը, իջէք և ստուգեցէք»։

Սեւանի ճաշարանը կերանք անմահական իշխան ձուկ և ըմպեցինք ոսկեվազ նեկտար: Ուխտաւորներուս կ'ընկերակցէին Տոքթ. Մոհամմէտ Ֆուատ և փաստաբան Ֆաուզի Համզա, որ հակիրճ խօ-

Ուխտաւորներէն խումբ մը՝ վարպետ Մարտիրոս Սարեանի հետ

ԵՐԳԻԾԱԿԱՆ

ՆՈՒԷՐ ԿԱՆԱՆՑ ՏՕՆԻՆ

ՊԱՐՈՅՐ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ
(«Ոզնի» երգիծաթերթի պատասխանատու-քարտուղար)

Գեղամը տնից դուրս գալուց առաջ շվշվացնելով մօտեցաւ որդու անկողնուն, համբուրեց նրան և ուզում էր գնալ, երբ միւս անկողնուց լսուեց աղջկայ՝ Ցասմիկի ձայնը.

— Պապա՛, ինձ էլ համբուրիր:

— Հա՛, դու էլ կա՞ս:

Ցասմիկը պառկած էր հիւանդ մօր մօտ՝ անկողնում: Գեղամը դժկամութեամբ մօտեցաւ աղջկան, համբուրեց նրան և առանց կնոջը նայելու, շրջուեց ու քայլեց դէպի դուռը։

— Գեղա՞մ,- ջերմութեան մէջ հազիւ շշնջաց կինը,- հետդ ասպիրին կը բերես, չմոռանաս։

— Ասպիրի՞ն... իսկ ոտներ չես ուզո՞ւմ։

— Ի՞նչ,- ամուսնուն չհասկացաւ Մանուշակը։

— Ասում եմ, ոտներ չե՞ս ուզում, կովի խաշացու թմբլիկ ոտներ, Լենինական եմ գնում... կամ էլ բաստուրմա ուզիր, տընաշէնի կնիկ, ասպիրինը Լենինականում ի՞նչ գործ ունի:

— Լենինակա՞ն,- զարմացած կրկնեց Մանուշակը, ու նրա աչքերը լցուեցին: Նա երեսը դարձրեց դէպի պատը և ընկաւ մտածմունքի մէջ։ Մանուշակը մտաբերեց ամուսնու հետ ունեցած առաջին հանդիպումը, նրա սիրալիր խօսքերը, որոնք այլեւս երբեք չկրկնուեցին...

ԳԵՂԱՄ,- Օ՜, ինչպիսի արտասովոր աչքեր ունէք դուք, Մանուշակ, ինչպիսի հոգի, ինչպիսի թերթերունքներ... ինչպիսի ոտքեր... միայն ձեր գեղեցիկ ոտքերի համար արժէ խնդրել ձեր ձեռքը։

ՄԱՆՈՒՇԱԿ – Լա՛ւ, դուք չափազանցում էք:

ԳԵՂԱՄ,- Ո՛չ, ո՛չ, ինչ էք ասում, մի՞թէ ձեզ էլի չեն ասել:

ՄԱՆՈՒՇԱԿ,- Առաջին անգամն եմ լսում։

ԳԵՂԱՄ,- Ուրեմն պէտք է ենթադրել, որ դուք շրջապատուած էք էկոիստներով, նախանձներով, կամ էլ գեղեցիկի էսթետիկական ճաշակից զուրկ մարդկանցով...

Ցիշեց մօրը: Մայրը երբեք չէր տալիս ուսանող Գեղամին. նա դէմ էր նրանց ամուսնութեանը, իսկ Գեղամն ամէն անգամ առիթ էր գտնում և ասում.

— Տիկին Զարուհի, ես կը խնլագարուեմ, եթէ դուք ձեր աղջկան ինձ չտաք: Հասկացէք, ես կը լինեմ ձեր ընտանիքի հարազատ անդամը, ձեր հարազատ որդին...

«Հարազատ որդին», կրկնեց Մանուշակը ապա շրջուեց, որ նայի ամուսնուն, բայց նա չկար: Մանուշակը թեթեւացած շունչ քաշեց և գրկելով աղջկան, շարունակեց վերյիշել ամուսնու այն խօսքերը, որոնք ոչ մի րոպէ չէին հեռանում նրա մտքից։

— Չեմ հասկանում, ինչ էք ուզում ինձնից, Տիկ. Զարուհի։ Աշխատո՞ւմ եմ, աշխատավարձն տուն տալի՞ս եմ, աղջիկդ էլ առօր-փառօր տանը հանգիստ նստո՞ւմ է... Նստում է։ Էլ ի՞նչ էք ուզում։ Հո տան գործն էլ ես չեմ անելու։ Ես տղամարդ եմ, հասկացէք...

... Լենինականում Գեղամը առաջին հերթին այցելեց Ջեմմային, որի հետ ծանօթացել էր շուկայում։

— Մարտի 8ին գործուղո՞ւմ... ոնց էլ համաձայնուել է տիկինդ,- ասաց Ջեմման՝ փաթաթուելով Գեղամին:

— Է, որ տիկիններին նայես, պէտք է նստես տանն ու արջի պէս թաթդ լիզես։- Սիրալիր պատասխանեց Գեղամն ու համբուրեց սիրուհուն:

— Ինձ համա՞ր էլ նուէր չես բերել, հարբած սիրեկան,- հարցրեց Ջեմման։

— Քեզ համար կեանքս եմ նուէր բերել, վերցրու:

— Կեա՞նքդ,- ծիծաղելով ասաց Ջեմման,- բա միւս սիրեկաններիդ ի՞նչ պիտի տաս։

— Կարեւորը դու ես, դու, իմ հնդուհաւի ճմբուլ։

— Ինչ ասացի՞ր,- զայրացաւ Ջեմման:

— Դու հնդուհաւի ճմբուլի պէս նուրբ ու փափուկ ես, հոգիս, ինչ վատ բան ասացի որ։

— Ճիշդ է, ինձ շատերն են ասել,- ինքնագոհ ժպտաց Ջեմման։

Գեղամը տուն վերադարձաւ մի երկու շաբաթ յետոյ։ Նա սաստիկ հարբած էր։ Աստիճանները հաշուելով մի կերպ բարձրացաւ վեր, մի քանի անգամ սեղմեց զանգի կոճակը, բայց դուռը բացող չեղաւ, վերջին զանգի վրայ դուրս եկաւ հարեւանուհին։

— Խնդրեմ,- առանց Գեղամի երեսին նայելու, ասաց հարեւանուհին և նրան յանձնեց տան բանալիները։

— Իսկ Մանուշա՞կը... Նա չասա՞ց երբ կը վերադառնայ։

— Ասաց: Նա ասաց, որ երբեք չի վերադառնայ։

— Թէ լաւ, կատակում էք, նա ո՞նց կարող է ապրել առանց ինձ, առանց իմ աշխատավարձի:

— Նա արդէն աշխատանքի է անցել և ձեզանից էլ լաւ կ'ապրի։

— Դուք լո՞ւրջ էք ասում։

— Միանգամայն։

— Բա տո՞ւնը։

— Նա ասաց, որ տունը նուիրում է ձեզ, երեւի «Կանանց տօնի առթիւ։

սեցաւ և բաժակ բարձրացնելով գոչեց. «Դանիա՛ Արմենիա»։ Մենք ալ Եգիպտոսի և մեր կորովի Նախագահին կենացը բաժակ բարձրացուցինք։

Օդը լաւ էր։ Ցետ միջօրէին զբօսանաւով պտոյտ կատարեցինք լճին վրայ, ըմբոշխնելով մեր կեանքին գեղեցկագոյն պահերէն մին։ Արեւը լճին հայելոյն մէջ

(Շար. տես էջ 4)

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ «ՃԱՌԱԿԻՐ»Ի ՀԱՄԱՐ

ՄԱՐԶԻԿ ՈՒ ԵՐԳԻԾԱԲԱՆ՝ ՍԱԼԷՄ ԺԻՍՐ

Սալէմ Ժիսր, որդին է Մահամմէտ էլ Ժիսրի, որ 3 օր Լիբանանի Նախագահն եղած է. Ֆրանսական Մանտայի շրջանին, [illegible]:

Սալէմ յաճախած է Պէյրութի Սաժես գոլէճը և ապա Ամերիկեան Համալսարանը, եւ աւարտած է իր ուսումը [illegible]: Տարի ու կէս հետևած է զինուորական [illegible], և ապա Փիզիքական ու Թեքնիկական [illegible] «Հասնաա» [illegible] Լիբանանի բոլոր թերթերուն:

Հրատարակած է «Միեմա ալ Աալամ» փոքրիկ տետրակը, որուն մէջ կը պատմէ [illegible]: Հրատարակած է 8 տետրեր «Փորթ-Ռոմանսներ» (նկարներով պատմուած արկածախնդրութիւններ), որոնք կարմիր, կանաչ, կապոյտ, սև գոյներ ունեցած են, ու չարունակական պարբերաթերթեր: Սկսած է իր Թէքնիկական ասպարէզը տեսակցութիւններով: Ապա նկարած է որ երգիծանկարներ [illegible]:

Այժմ ան կը գրէ «Բուլ Նայը», «Ալ Մաուկա» և «Ժաւեւ» [illegible] փոքր կտորներ: Հիմնած է ընկերութիւններ: Բայց փոփոխութեանց կարօտով, Սալէմ Ժիսր, միշտ ուզած է բարձրանալ աւելի վեր, ցանկալով լուսաւորելը: Հետաքրքիր է թէ Սալէմ եղած է առաջինը Yacinth ծաղիկները Լիբանան բերողը, յատկանշական կէտ մըն է, երբ այս ծաղիկը ցուրտ

ՍԱԼԵՄ ԺԻՍՐ

օդ և գիշերային մթութիւն կ'ուզէ աճելու համար: Արդէն սա պատճառ մըն է, որ Սալէմ միասով ծախէ իր բերած ծաղիկները և մոռնայ անոնց վաճառականութիւնը: Այժմ ան Պալպէքի Արուեստի Փառատօնի փիւպլիք ռըլասիոնի պաշտօնը ունի: Միաժամանակ Լիբանանի տեղեկատուութեան Նախարարութեան մօտ ալ կ'աշխատի, կը գրէ գիրքեր և կ'աշխատակցի թերթերու:

Ամուսնացած, ունի մանչ զաւակ մը: Կ'արժէ յիշատակել, թէ Սալէմ եղած է մեծ մարզիկ մը, և առաջին լիբանանցիներէն է, որոնք Հռոմի մէջ մասնակցած են Ողիմպիական խաղերու: Ան մինչև այսօր կը պահէ Լիբանանի «Բըգորսմանի» տիտղոսը, սկաւառակ նետելու մէջ: Մասնակցած է Միջ-արաբական և Միջերկրականեան խաղերուն, Լիբանանի, Եգիպտոսի և Գազապլանքայի մէջ:

Միշտ խնդումերես, ուրախ ու զուարթ այս անձին հետ ունեցանք մօտ երկու ժամ տևող տեսակցութիւն մը, որուն ընթացքին Սալէմը իր լրջութեան մէջ իսկ երգիծական գտանք: Ի յայտ եկաւ, որ ան շատ կը սիրէ կարդալ հայութեան մասին և ունի շատ հայ բարեկամներ: Սալէմ անկեղծօրէն պատասխանեց մեր հարցումներուն, որոնք կու տանք ստորև:

Ինչպէ՞ս սկսաք գրել.

«Հասնաա»ն հրատարակած շրջանիս, դրամական դժուարութեան ենթարկուած էի: Ուստի ստիպուեցայ առանձինս գրել բոլոր թերթը, և անկից յետոյ զգացի գրելու կոչումիս մասին: 1964էն ի վեր, հրատարակած եմ 6 գիրքեր, երգիծական՝ բոլորն ալ, իսկ 6 ուրիշներ կը սպասեն հրատարակութեան:

Ինչէ՞ մղուած կը գրէք.

Քննադատելու և ուղղելու կարգ մը մարդիկ, որոնք անճաշակօրէն ու անգիտակցօրէն ձանձրոյթ կը պատճառեն իրենց շուրջիններուն: Օրինակի համար, սա մէկը՝ որ իր գործը կը մաքրէ առտու կանուխ, կամ ուրիշ մը՝ որ 6րդ յարկը կը նստի, ազատօրէն իր աղբը դուրս նետելու համար, և տակաւին շատ ուրիշ տեսակներ: Կ'ուզեմ անոնց ուշադրութեան յանձնել իրենց սխալները, զիրենք խնդացնելով:

Ի՞նչ է ձեր կարծիքը արաբ ընթերցողին մասին.

Այն ինչ որ ձրի է, լաւ է: Բայց երբ արաբը դրամ վճարէ, այն ատեն կը սկսի փնտռել հակիթին մէջի մազը: Ընդհանուր առմամբ, արաբ ընթերցողը կը հետաքրքրուի քանակով և ոչ որակով: Կը կշռէ գիրքը. թէ որ մեծ է, այն ատեն կը գնէ...: Իմ լաւագոյն ընթերցողներս սուրիացի հայերն են: Այժմ ունիմ 1200 կանոնաւոր ընթերցողներ, ... որոնք ինծի կը հետևին:

(Շար. տես էջ 5)

ԱՐԱԳԱԾԻ ԿԱՏԱՐՈՒՄ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Եւ ահա կանգնել ենք մենք Քար լճի խորհրդաւոր ափին (ծովի մակ. 3200 մ. բարձրութեան վրայ, այդ ամբողջ ճանապարհը «Վոլկա» մեքենան, երկրորդ արագութեամբ է միայն ընթանում):

Բարձունքների ստորոտում, ծիւնահալքերից ստեղծուած այդ զուլալ ու սառը լիճը, փախուստ տուած մարդկանցից ու աշխարհից, առանձնութեան մէջ վայրենացած, իր խոհուն ու մելամաղձոտ դէմքով, կարծէք չի ցանկանում իր այցելուների հետ մտերմանալ, բայց հակառակ իր կամքին՝ գիտահետազօտական կայանները (օդերեւութաբանական, բուսաբանական) եկել ու հաստատուել են մօտերքը:

Վախթանգ Անանեանի նախաձեռնութեամբ ու ջանքերով, աճեց ու բազմանում է այնտեղ իշխան ձուկը:

Համաձայն մեր ծրագրի, թողեցինք Քար լիճը, ուղղութիւն վերցրինք ոտքով դէպի կատարներից ամենացածրը: Եղանակը շատ ջինջ էր՝ թէեւ ցուրտ, բայց արեւը կիզում էր:

Որտեղ հող էր հանդիպում, ծածկուած էր մարգագետիններով ու թզուկ պէսպիսի ծաղիկներով, որոնց շատ վառ ու թափանցիկ գոյները յիշեցնում էին մոմից պատրաստուած արհեստական ծաղիկներին:

Գնալով քարաբեկորները շատանում էին, տեղ-տեղ անցնում էինք սառցադաշտերի վրայով (Օգոստոսի 15ն էր):

Արդէն ես ընդմիջումներով էի քայլում ու քրտնել էի, (նման բարձրութեան անսովոր մարդկանց համար, խոհեմութեան դէմ է արագ շարժումներ կատարել):

Երբ շատ էինք մօտիկացրել կատարի վերջաւորութիւնը կազմող խմբին երկու որդիներս՝ Նշանն ու Ստեփանիկը վազելով հասան այնտեղ և ճիչ արձակելով ետ քաշուեցին ու ինձ էլ զգուշացնում էին մօտիկանալ:

Մեր բարձրաչափը ցոյց էր տալիս ծովի մակ 3600 մ. բարձրութիւն, այսինքն ամենասուր ու բարձր կատարից 500 մ. ով ցած էինք:

Մեր առաջ բացուել էր մի զարհուրելի տեսարան. չորսհինգ մեթրի հասնող երկնասլաց ու ուղղահայեաց ժայռապատերը դէպի առաջ էին խոնարհուել ու գրկապատել. էին խոռոչ մը, որը տափակ մարգագետին էր, նրան տալով մի շատ մեծ կլոր անֆիթատրոնի տեսք, յատակի կանաչ գորգը նախշուած էր արծաթագոյն թելերի նմանուող բազմաթիւ առուներով, որոնք փայլփլում էին արեւի ճառագայթների անդրադարձումից:

Այդ մարգագետնի տեղից նախկինում կրակ ու լաւա է ժայթքել... Ներկայումս լսւում է հոսող ջրերի կարկաչից վերեւ բարձրացող խուլ ու խորհրդաւոր սիմֆոնիան միայն:

Եւ նման տեսարանների ահաւորութեան առաջ կանգնած՝ մարդն իր ճղճիմութիւնն է ըզգում...

Զափազանցութիւն թող չըհամարուի, երբ ասեմ թէ այդ կատարից ողջ Հայաստանն է երեւում:

Ինչքան երկար էինք դիտում մեր առաջ պարզուած անզուգական ու հազուագիւտ տեսարանները, այնքան աւելի ճոխանում ու ընդարձակւում էին մեր երեւակայութեան սահմանները:

Եւ ահա երեւացին ամպերը՝ Արագածին մտերիմ, յաճախ այցելող այդ հիւրերը, երեւի մեր ներկայութիւնից խրտնած, եկան ու իրենց մութ ու սառը քողով ամէն ինչ ծածկեցին...

Մթնեց ու սաստիկ ցրտեց: Կողմնացոյցի օգնութեամբ մի կերպ խարխափելով մեծ դժուարութեամբ վերադարձանք ու հասանք Քար լիճ: Նա էլ իր ժլատ հիւրընկալութեամբ մեզ ստիպեց հեռանալ:

Շարունակեցին վայրէջքը դէպի անտառների շրջանը. այնտեղ գտանք գարնանային մեղմ ու սքանչելի եղանակ:

Ես տեղաւորուեցի մարգագետնի փարթամ ծաղիկների մէջ, քնելու ու հանգստանալու նպատակով, իսկ տղերքը գնացին որսի...

Ճիշդ ու անկեղծ եմ ասում, երբ երանի եմ տալիս մեզ նմաններին, որոնք հոգով սրտով կապուած են բնութեանը ու ամէն բանից վեր են դասում նրա պարգեւած անմեղ հաճոյքները..

ՆՈՒԻԳԱՐ ԳՈՒԼԸՆԵԱՆ

Երեւան, 15-1-70

ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

երփներանգ լոյսերով կը ցոլար ոսկի, արծաթ և բազմազան գոյներով, որոնք կը հիւսէին մէկ հոյակապ նկար բնութեան, որ ոչ մէկ նկարիչ կարող էր կատարել վերարտադրել վրձինով: Անձամբ երկինքով ու վառ արեւով այդ պահուն, Սեւանը կը կազմէր բնութեան պարգեւած հրաշք նկարը:

Փափաքողները բարձրացան Թերակղզին, ուրկէ վրայ կան Ս. Յովհաննէս և Ս Կարապետ եկեղեցիները, որ իբր հնութիւն կը պահուին և գիշերը լուսարձակներով լուսաւորուած կ'ըլլան արտաքնապէս և շատ սքանչելի տեսարան կը պարզեն ինքնաշարժով անցորդներուն: Նախարարներու սովետին կից կրօնական հարցերու խորհուրդի Նախագահ Կարէն Դալլաքեանէն խնդրեցի, որ որքան ալ հնութիւն նկատուին այս եկեղեցիները քիչ մը բարեզարդուին ներքնապէս և այսպէս անփայլ և որբ չմնան, խօստացաւ...

Տեսանք հայ ճարտարապետութեան գլուխ-գործոցներէն Զըւարթնոց եկեղեցիին աւերակ երը: Անհաւասարելի կործանում մը, որ մարդու ձեռքով չէ կատարուած, այլ բնութեան կողմէ՝ երկրաշարժով: Որոշուած է վերականգնել Զուարթնոցը:

Գառնիի տաճարին աւերակները տեսնելով համակուեցայ անբացատրելի յուզումով և սկսայ համբուրել քարերը: Այդ քարերը կը խօսէին ինծի և այդ խօսուն քարերը կ'աղաղակէին... Տրամադրուած է այս տաճարն ալ վերականգնել շուտով. և աշխատանքները արդէն սկսած են ճարտարապետ երու հսկողութեան ներքև:

Գեղարդի վիմափոր եկեղեցին յարաբերաբար բարեզարդ է ներքինով: Երկու մկրտութիւն (45 և 23 տարեկան, մայր ու զաւակ) և հարսանիքի արարողութեան մը ներկայ գտնուեցանք: Օ, ըկիրակի ըլլալուն՝ շրջակայ լեռներն ու ձորերը հազարաւոր բազմութիւն կար, որոնք մեծ ու փոքր խումբեր կազմած և ճոխ սեղաններու շուրջ, թառուլ-զուռնայով քէֆ կ'ընէին: Շաբաթը մինչ օր կ'աշխատին միայն:

Մաշտոցի Մատենադարանը մեր մշակոյթին ճառագայթարձակ ամրոցն է. մեր անկողոպտելի հարստութիւնը, ժառանգութիւնը: Ան իր եզակի պարունակութեամբը, համաշխարհային գրական գանձատունն ալ կը հաստատէ: Գիտական աւագ աշխատող Սամսոն Լալազարեան հմտալից բացատրութիւններ տուաւ ցուցադրուած հազուագիւտ ձեռագրեր ու մասին: Նաև բացառիկ պատիւ ըրաւ Ստ. Շահպազին և ինծի՝ ցուցնելով գետնէն երեք յարկ վար պահեստանոցի 10242 ձեռագիր մասունքները: Երկար դարակներու վրայ շարուած գրքե՜ր, գրքե՜ր նուիրական: Թղթատելու ժամանակ չկար, չկրնալով ներքին մղումս զսպել՝ շատ մը ձեռագրեր շօշափեցի ձեռքովս, գգուելու պէս: Մէկ ձեռագիր ալ ես տարի Մատենադարան, ազնիւ Աղեքսանդրայ այու մը կողմէ նուիրուած: Մեծ դերասանուհի Սիրանոյշի հագուստներն ալ տարի Հայաստան:

Յովհաննէս Թումանեանի տուն-Թանգարանը այցելեցինք: Առաջին և երկրորդ յարկերու ձեռագիր նամակներէն յ տոյ տեսանք Թումանեանի ճաշասենեակը, գրադարանի սենեակ, նաև աշխատասենեակը Բազկաթոռը, սեղանը, գրիչը և այլ իրեր կը մնային իբր նուիրական մասունքներ: Երկար պահ մը ակնարկս գամուած մնաց իր օրհնեալ գրիչին վրայ, որով ստեղծագործած էր իր անմահ գլուխ-գործոցները, անթառամ փունջը իր հանճարին: Անաւարտ մնացած ձեռագրերը փճացուցած է Թումանեան: Եթէ թողուր լաւ կ'ըլլար:

Իմ կրկնակի պնդումիս վրայ՝ ուխտաւորներս արժանացանք տեսնելու Մարտիրոս Սարեանը: Շատեր ձեռքը համբուրեցին 90ամեայ ծերունիին, որ ժպտելով կը բողոքէր. «Ես կաթողիկո՞ս եմ որ ձեռքս կը համբուրէք»: Մանկապարտէզի փոքրիկներ արտասանութիւններ խօսքեցին ուղղուած վարպետին, որ յուզուած կը լսէր: Փոքրիկները իր շուրջը կենդանի ծաղիկներու փունջ կազմելով լուսանկարուեցան:

Նոր, Մայր Հայաստանի արձանը հոյակապ, տպաւորիչ և հըպարտութիւն ներշնչող: Ինքնապաշտպանութեան Թուր-կայծակին երկու ձեռքերուն մէջ հորիզոնական բռնած և ոտքեր, ուն առջև վահան, իբր խաղաղութեան խորհրդանշան:

Գրականութեան և Արուեստի Թանգարանին մէջ ցուցադրուած են նշանաւոր հայ արուեստագէտներու նկարները, արձանները եւլն: Հայ մեծ դերասաններու յատկացուած ապակեդարաններուն մէջ կան իրերը Պետրոս Ադամեանի, Սիրանոյշի, Աբելեանի, Փափազեանի, Զարիֆեանի: Այս մեծ թանգարանը աւելի պիտի ընդարձակուի՝ կարենալ ցուցադրելու համար պահեստանոցին մէջ դրուած արուեստի գանձերը: Տնօրէնն է Սարգիս Մելիքսեթեան, որ կը գուրգուրայ բոլորին վրայ:

Երկսեռ նոր սերունդը բարձրահասակ է ընդհանրապէս և քաջառողջ ու գեղադէմ: Շատ հաճելի էր դիտել պողոտաներէն հոսող երիտասարդութիւնը, որ կը կազմէ մեր ներկան և ապագան: Խաղաղ, ապահով ու արդար կեանքի պայմաններուն ստեղծման շնորհիւ հրաշափառ յարութեամբ կ'ապրի հայութիւնը: Գտնուեցայ աւելի քան քսան տուներու մէջ, բոլորը ճաշակաւոր և լաւ կահաւորուած էին, ունէին հեռուստացոյց, ռատիօ, ջեռուցիչ, հեռաձայն և այլ բաներ:

Այս բոլոր տպաւորութիւններս չեն կրնար ամբողջական պատկերը տալ Հայաստանի և ոչ ալ կրնան ներկայացնել հայրենի ժողովուրդին յարաբերաբար լրիւ հոգեպատկերը: Իմ կատարածս պարզապէս ուրուագիծ մըն է տեսածներուս, լսածներուս և խօսածներուս: Կրնամ ըսել, թէ «Ադամանդեայ պալատին խեցիէ դուռ չինեցի» միայն:

Անոնք որ Հայաստանը չեն տեսած՝ թող առաջին առիթով փութան տեսնել: Պատմուածը և գրուածը բան մը չեն տեսնուածին, սփափկա՛ն աչքով տեսնուածին քով: Նայեցէ՛ք, տեսէ՛ք, քաղցր է հայրենիքը, հոգիով շատ պիտի վերանաք: Անձամբ տեսնելու և ըզգալու է Հայաստանը՝ մեր ամրագոյն կռուանը:

Սովետական Հայաստանի 50ամեակի սեմին կը գտնուինք այս տարի: Մեր վերածնունդին մեծ հանգրուանն է այս առաջին 50 ամեակը, որ գրաւականն է Լոյս Գալիքին, երկրորդ Յիսնամեակին: Հայ ժողովուրդը չիտակ ճամբու վրայ է և պատմութեան անիւը կը դառնայ: Սերունդ առ սերունդ կը բարձրանանք:

Փա՜ռք հայրենիք և պետութիւն կերտող մեր իմաստուն ղեկավարներուն:

Յաւերժ ապրի՛ տաղանդաւոր և շինարար հայ ժողովուրդը:

(Շար. 4 եւ Վերջ)

ՄԿՐՏԻՉ ՃԱՆԴՐԱՆԻԿ

Գահիրէ-Աղեքսանդրիա 1-2-70

ՍԽՏՈՐԸ

Ոչ ոք թերեւս կ'երեւակայէ այն սքանչելի բուժական յատկութիւնները, որ իր վրայ կը կեդրոնացնէ մեր գիտցած սա հասարակ սխտորը: Իր զարշահոտ բուրմունքին հանդէպ, շատերու կողմէ արհամարհուած, աչքէ ինկած այդ կոճղէզը, սխտորը, որը տուն մը խոհանոցէն անդին չեն ուզեր տեսնել շատեր, բոլորովին օգտակար ու բարեբեր յատկութիւններ ունի:

Սխտորը սխորժակ բացող և աննման խթիչ մըն է մարսողութեան, բայց տկար ստամոքս ունեցողները պէտք է զգուշանան: Պէտք է զգուշանան՝ ոչ յաճախ սխտոր ուտեն եւ ոչ ալ շատ, այլ քիչ քանակութեամբ գործածեն իրենց կերակուրներուն մէջ, իբրեւ համեմունք:

Ձեզմէ շատեր ստուգած կ'ըլլան այն զարշեցուցիչ հոտը, որ կ'արտաբուրեն սխտորը իրենց ամէնօրեայ ուտելիքին անբաժան մաս ընողները. անոնց մարմինը կարծես շաղախուած ըլլար այդ սուր խառնող բուրմունքով. իրականին մէջ այդ բուրմունքը ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ այն ցնդական իւղը, որ իր մէջ կը պարունակէ սխտորը եւ որ կ'արտահանուի մարմնէն քրտինքով, կղկղանքով եւ նեյէ կաթ տուող կին է՝ կաթով:

Ծիշդ այդ պատճառաւ, իրենց զաւակը դիեցնող մայրերը եւ կամ ստնտուները պէտք չէ սխտոր ուտեն, որովհետեւ ծծկեր երախան կրնայ խիթեր ունենալ: Բայց միւս կողմէ, սխտորը իր այդ միեւնոյն ցնդական իւղով է, որ օգտակար կ'ըլլայ պնդերակութենէ տառապողներուն:

Դիտուած է որ գիւղացիներու մօտ գրեթէ հազուադէպ է պնդերակութիւնը, որը, ինչպէս ծանօթ է, արեան բարձր ճնշումի մը պ.րագային, ուղեղային երակներէն մէկուն պայթելովը, կաթուածահարութեան պատճառ կ'ըլլայ:

Անկասկած որ գիւղացիներուն պարզ կեանքը մեծապէս պիտի նպաստէ քաղաքի կենցաղին յատուկ այդ վիճակէն հեռու մնալու, բայց անոնց չարունակական սխտորակերութիւնը եւս աննկատ թողուելիք պարագայ մը չէ, որ զիրենք կը փրկէ պնդերակութենէ:

Սխտորը հրանալիօրէն ազդու դեղ մըն է աղիքներու որդերուն դէմ, մանաւանդ ընդերաճճիներուն եւ սրատուտներուն դէմ, երիզորդը գրեթէ չ'ազդեր: Առաջին երկու տեսակ որդերէն մին կամ միւսը ունեցողներուն մենք կը յանձնարարենք խմել, երեք առաւօտ շարունակաբար, անօթի փորով, գաւաթ մը եռացած՝ բայց պաղ կաթ, որուն մէջ խառնելու է սխտորի 4 կամ 6 պճղ (ակռայ), կաթը առանց շաքարի ըլլալը նախընտրելի է:

Տասնէն հինգ տարեկան տղոց համար մէկ կամ երկու սխտորի պճեղ, իսկ այդ տարիքէն վեր եղողներուն լաւ է մէկ կամ երկու ակռայ դգալ շաքարով մէկ գաւաթի չափ գաղջ ջուր գրեխ ընել, շաբաթ մը ամէն օր եւ կ'ըլլայ այդ որդերուն յատուկ դեղը:

Սխտորը, հուժ իր բնական վիճակին մէջ ուտելը դեղ ու դարման է ոչ միայն աղիքներուն դէմ, այլ նաեւ աղիքներու մանրէներն ալ մեծ չափով կ'ազդուին անոնցմէ: Թոքախտի մանրէն խիստ դիւրազգած է անոր պարունակած ցնդական իւղէն, որմէ կը պատրաստուի հակաթոքախտային ներարկելի դեղ մը, բաւական օգտակար:

Կ. թին մէջ բուսախարշի նրման պատրաստուած սխտորի լուծոյթը (ամբողջ սխտորի կոճղէզ մը մէկուկէս գաւաթ կաթի մէջ եռացուած), տաք խմելու պայմանաւ, լաւ արդիւնքներ կուտայ շնչառական գործարաններու պաղառութեան եւ դժուար շնչումի ժամանակ ու կը դիւրացնէ խուխին դուրս արտաքսումը:

Ջմայի (աւթմա) եւ կապոյտ հազի ատեն ալ կաթի մէջ եռացուած սխտորի լուծոյթը, տաք վիճակի մէջ խմելով, այդ հիւանդութիւններուն ընթացքը կը մեղմացնէ, անշուշտ ասոր առընթեր այդ հիւանդութիւններուն յատուկ դարմանումն ալ հետապնդելը անհրաժեշտութիւն մըն է:

ՏՈ. Թ. Գ. Օ. ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

ԺՊՏԱՆՔՆԵՐ

— Ձեր տղաքը անուշադիր են և դուք կարեւորութիւն չէք տար, կ'ըսէ վարժարանին տնօրէնը իր մէկ դասատուին:

Եւ փաստելու համար իր պնդումը, օր մը յանկարծ մուտք կը գործէ դասարանէն ներս և տղոց կը հարցնէ.

— Ձեզմէ ո՞վ ինծի թուանշան մը պիտի ըսէ:

Տղոցմէն մին կը ցատկէ.

— 39, կը պոռայ ան:

Տնօրէնը իսկոյն 93 կը գրէ գրատախտակին վրայ և կը սպասէ որ տղաքը առարկեն: Ոչ մէկ ձայն:

— Հիմա ալ ուրիշ թուանշան մը տուէք, կը հրամայէ:

— 67, կ'ըսէ ուրիշ աշակերտ մը:

Նոյն խաղը: Տնօրէնը 76 կը գրէ և ձայն չ'ելլեր: Այն ատեն կամացուկ մը կը փսփսայ իր ուսուցչին.

— Կը տեսնէ՞ք թէ որքան ցրուած են անոնք: Չկայ մէկը որ նշմարէ թէ կը շրջեմ թուանշանները:

Ցանկարծ տղոցմէ մին ոտքի կը կանգնի ջղային շարժումով մը:

— 55, կը պոռայ:

Ցետոյ տեղը կը նստի, քթին տակէն խօսելով.

— Այս ալ շրջեցէք տեսնենք:

ԶԵԿՈՅՑ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ա. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ

ԱԼԵՔ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻն Գործադիր Մարմինը հաճոյքը ունի տեղեկացնելու, թէ արդէն ձեռնարկած է իր ծրագիրներուն կիրարկումին՝ 1969ի Յունիսէն սկսեալ, և կատարած է յատկացումներ՝ նպաստ տրամադրելով վաստակաւոր և տարեց ազգային մշակներու, օժանդակութիւն տալով գիրքերու հրատարակումին, օգնելով երիտասարդական կազմակերպութիւններու և երգի-պարի խումբերու, հաստատելով գրական ու նկարչական մրցանակներ:

Ըստ Հիմնադրամիս կանոնագրութեան՝ շահագրգռութեան գլխաւոր մարզերն են,- ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ Հայերէն և Անգլերէն, ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐ՝ նուիրուած ազգային աւանդութիւններու պահպանումին ու զարգացման, ՀՈԳԱԾՈՒԹԻՒՆ ՀԱՆԴԷՊ ՎԱՍՏԱԿԱՒՈՐ ՈՒ ՏԱՐԵՑ ԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿՆԵՐՈՒ՝ նպաստի ձեւին տակ, ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐ՝ գրականութեան թէ այլ մարզերու համար, ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ ցուցահանդէս, հանդիպում, եւայլն:

1970 և 1971 տարեշրջաններուն համար՝ Հիմնադրամս նախատեսած է 100.000 տոլարի ծախսելի պիւտճէ մը՝ տարեկան 50.000ի հաշիւով:

Գործադիր Մարմինիս կազմն է.- Տիար Ալեք Մանուկեան՝ Պատուոյ Նախագահ, Փրոֆ. Տենիս Փափազեան՝ Ատենապետ, Պրն. Զարեհ Մելքոնեան՝ Ատենադպիր, Փրոֆ. Էմմանուէլ Վարդանեան, Փրոֆ. Արշաւիր Կէօնճեան և Պրն. Միսաք Հայկենց՝ խորհրդականներ:

Հիմնադրամիս հասցէն է.-

ALEX MANOOGIAN CULTURAL FUND
22001 Northwestern Highway
SOUTHFIELD, MICH. 48075, USA

20 Փետրուար 1970

ՄԱՐԶԻԿ ՈՒ ԵՐԳԻԾԱԲԱՆ՝ ՍԱԼԵՄ ԺԻՍՐ

(Տարունակութիւն Դ. էջէն)

Ինչո՞ւ ձեր գիրքերու լեզուն շատ անխնամ է.

Գրական և բարձր ոճով երգիծաբանութիւնը այս դարուս յատուկ չէ: Ներկայ ընթերցողը այս իսկ շատ կը գտնէ: Կը գրեմ Լիբանանի մէջ խօսուած լեզուով, քիչ մը խնամուած: Հոգ չէ թէ ինչ կ'ըսեն: Կարեւորը իմ ընթերցողիս ծիծաղը շարժելն է:

Ուրիշ լեզուներով գրել մտադրա՞ծ էք.

Յաջորդ գիրքս Ֆրանսերէն է, տիտղոսը «Լիբանանեան ապրելակերպը», աւելի ճիշդը՝ լիբանանեան սովորութեանց բառարան մը: Յուսամ, որ վերջը ան թարգմանուի անգլերէնի և գերմաներէնի:

Կը ցանկա՞ք քաղաքական ասպարէզ մտնել.

Հանգուցեալ հայրս մեզի ըսած է.- «Հեռացէք քաղաքականութենէն, որովհետեւ քաղաքագէտ եւ անկեղծ ըլլալ կարելի չէ»:

Ուստի, որեւիցէ կերպով կը մերժեմ քաղաքական կեանքի մասնակցիլ:

Անկեղծօրէն, կը խորհի՞ք որ Տեղեկատուութիւնը Լիբանանի մէջ ճշգրիտ ու պարկեշտ է.

Տեղեկատուութիւն՝ հաւասար է փրոփականտի, իսկ փրոփականտան՝ հաւասար է ստի:

Դեռ չունինք այն լիբանանցին, որ կարելիութիւնը ունենայ անկեղծօրէն տալու բոլոր լուրերը, իրենց իրականութեամբ:

Կը կարծէ՞ք թէ զբօսաշրջիկութեանը մեծցուած է իր յարմար կերպով կամ կողմովը Լիբանանի մէջ.

Լիբանանեան «թուրիզմ»ը հարուստ դասակարգին համար է: Թուրիզմը միջոցի, տեղի պէտք ունի: Մինչ Լիբանանը ինքնին շատ պզտիկ է: Երբ համաձայնութիւն մը կայանայ Լիբանանի, Սուրիոյ և Յորդանանի մէջ, ու բացուին զուարճական կեդրոններ, այն ատեն կարելի է կոչել լիբանանեան «թուրիզմ»:

Ի՞նչ է հայը ձեզի համար.

Ցեղ մը՝ որ ամէն գնով կ'ուզէ ապրիլ, կը մերժէ մեռնիլ, կը ըստեղծագործէ, կը պահէ իր սովորութիւնները, աւանդութիւնները և ինքնատիպ ապրելակերպը: Ծանօթ եմ հայոց պատմութեան: Կը հիանամ Թաջն Վարդանի վրայ: Առաջին անձերէն եմ՝ որ գրած եմ հայոց սպանդի մասին գրութիւններ: Ներկայ յարգած եմ Հայ Եղեռնի Յիսնամեակի հանդիսութիւնը ու ներկայ եղած եմ Պէյրութի Մարզական Աւանին մէջ տեղի ունեցած յուշատօնին: Յաճախ կ'այցելեմ հայ ակումբներ և մշակութային միութիւններ: Շատ կը կարդամ հայերու մասին:

Կը ճանչնա՞ք հայեր, խօսեցէք անոնց մասին.

Ազնաւուրը և իր «Մամմա»ն ո՞վ չի ճանչնար: Հոս նշեմ՝ թէ մեծ համակրանք ունիմ Շառլ Ազնաւուրի վրայ. ան միակ երգիչն է որ կրնայ իմ աչքես արցունքներ խլել: Ան կ'երգէ իսկական, էական և զուտ առօրեայ մանր մունր դժբախտութիւնները և ուրախութիւնները: Մեծ արուեստագէտ մըն է ան:

Արամ Խաչատրեանը ներկայ դարուս մեծագոյն ապրող երաժշտագէտն է: Անհաւատալի է, որ ան տասնեակ մը տարիներ յօրինելէ դադրելէ յետոյ, վերստին սկսած է, այս անգամին աւելի զօրաւոր թափով, տալու միջազգային լաւագոյն երաժշտական յօրինումներ.

1967 Յունիսին, հայերը առաջիններն էին, իրենց կեանքը տալու Լիբանանի համար: Անուրանալի է, որ հայը լիբանանցի է, լիբանանցի է աւելի քան իր արաբ եղբայրները: Անոր միակ սխալը՝ լիբանանեան սովորութեանց լաւ չձուլուիլն է: Այս ալ, ինքնին, մեծ առաքինութիւն մըն է, որովհետեւ հայը ուր որ ալ ըլլայ, միշտ հաւատաւոր է իր հայրենիքին և իր մայրենի հողին:

Կը ճանչնա՞ք Հայաստանը.

Ցաւալի է, թէ չեմ կրցած տեսնել Հայաստանը: Բայց անոր մասին շատ կարդացած եմ: Կը հիանամ Երեւանի վրայ, Նորածնող Հայաստանի մայրաքաղաքին: Անուրանալի է հայ ժողովին հանճարեղ ըլլալն: Հազիւ յիսուն տարի անցած է թրքական մեծ սպանդէն, ու ահա, հայկական վերածնունդը աւելի զօրաւոր է քան առաջ, եւ արդէն՝ ոսկեդար մը ըլլալու կը մօտենայ:

Հայաստան դրախտ մը ըլլալու է, որովհետեւ շատ մը բարեկամներս, որոնք այցելած են, յափշտակութեամբ կը խօսին իրենց վերադարձին:

Հայ մշակոյթի մասին ձեր գաղափարը ի՞նչ է.

Շատ հարուստ է հայ մշակոյթը, ներկայ օրերուս, անուններ արդէն նշեցինք: Գառզու, Ազնաւուր, Կիրակոսեան, Փօզապալեան, Մամուլեան, Սարոյեան ... և անվերջ է շարքը:

Հաւատաւոր եմ հայ ակումբներու և միութիւններու տածած աշխատանքին: Անոնք, հայ նոր սերունդը կը հեռացնեն փէշ ճամբաներէ, զանոնք ուղղելով դէպի մարզական դաշտեր, թատերասրահներ, ցուցահանդէսներ: Հպարտ եմ յայտարարելու, թէ հոն՝ ուր գեղարուեստական հանդիսութիւն կայ, հոն են հայերը մեծ թիւով:

Ո՞րն է ձեզի ամենէն աւելի ծիծաղելի եղեւցող պատմութիւնը.

Շատ են...: Բայց, Հռոմ էնք: Ողիմպիական խաղերուն: Ուստի լիբանանցիք, իտալացիներու հետ, նոյն ճաշարանը պիտի ճաշէին: «Սելֆ-սերվիս» ըլլալուն, մօտեցանք պիւֆէին: Սկսանք լեցնել մեր պնակները՝ պիւֆէն գտնուած բոլոր կերակուրներէն: Պիւֆէին կէսին չհասած մեր պնակները լերան պէս բարձր լեցուած էին, ու մենք տակաւին տեղ կը բանայինք լեցնելու, կարծելով որ, ստիպուած .. էինք ամէն տեսակէն ուտելու: Բոլորին խնդուքին առարկան դարձանք, ու յաջորդ օրերը ստիպուեցան մեզ արգելափակել, որովհետեւ ծանրանալու վրայ էինք, ու պարտութիւնն իս ապահով:

Ի՞նչ է ձեր կարծիքը լիբանանեան գրականութեան մասին.

Արդէն շատ մը արաբական երկիրներու մէջ գիրքերս ու գրութիւններս արգիլուած են: Կ'ըսեն թէ շատ բաց... կը գրեմ: Ո րեշներ մակդիր կու տան թէ նատուրական եմ, և այնչափ կը քաշկռտեն զիս, որ ես ինքս շուարած եմ ու չեմ գիտեր թէ ես ինչ եմ: Միայն սա ըսեմ. լիբանանցի եմ, կը գրեմ իրականութիւնը ինչպէս որ կը տեսնեմ, կը պատմեմ անկեղծօրէն իրականութիւնը, առանց քողածածկելու:

Ի՞նչ կը ներկայացնէ կինը ձեզի համար.

Հարկաւոր պէտք մը մարդուն, որ Աստուած ստեղծած է մարդուս հանգիստը խանգարելու համար: Գաղտնիք մըն է, որ ոեւիցէ մարդ տակաւին կրցած չէ հասկնալ:

Ինչի՞ կը ձգտիք ձեր կեանքին մէջ.

Կեանքը նմանցուցած եմ լեռան մը: Կան մարդիկ՝ որ այդ լեռան ստորոտէն դառնալով իրենց կեանքը կ'ապրին: Ասոնք կ'ապրին իրենց համար միայն: Կան ուրիշներ, որոնք մինչեւ լերան կէսը կը բարձրանան: Ասոնք առաջիններէն աւելի լաւ են: Իսկ կան ուրիշներ, որոնք ամէն զոհողութիւն ի գին դնելով, կը բարձրանան լերան գագաթը:

Ես կը ձգտիմ տալ բան մը՝ որ ուրիշներ կարող չեն տալու մարդուն: Զինք զուարճացնելով՝ իր սխալները շտկել:

Չեմ գոհանար միջակութիւններով, կ'ուզեմ գագաթնակէտի հասնիլ. և ասոր համար է որ կը ճաթիմ ու կը պայթիմ, գիշեր ցերեկ կ'աշխատիմ ու կը գրեմ: Միակ իղձս է ունենալ կանոնաւոր 3000 ընթերցող, այն ատեն, ամէն գործ ձգելով, կը նստիմ գրելու: Կը հաւատամ որ ցաւերը և տանջանքները կը կերտեն իսկական մարդերը:

Կ'ընդունի՞ք որ ձեր գիրքերը հայերէնի թարգմանուին.

Այո, շատ սիրով և ձրիաբար: Արդէն, հօրս և հօրեղբօրս գիրքերը թարգմանուած են շատ մը լեզուներու: Անոնք կը խօսին Աստուածաբանական նիւթերու մասին:

Ի՞նչ կը խորհիք Պաալպէքի Արուեստի Միջազգային Փառատօնի մասին.

Լիբանան հաւասար է Պաալպէքի: Եւ երբ, օր մը, Աստղային հաղորդումներու կապը հաստատուի Եւրոպայի և Ամերիկայի հետ, այն ատեն, այդ երկիրներու մէջ, երբ տեսնեն Պաալպէքի Փառատօնը ուղղակի հեռատեսիլի հաղորդումներով, կարելի է ըսել՝ թէ Պաալպէքը կը դառնայ միջազգային՝ իր բուն առումով:

Շնորհակալութիւն՝ Պր. Սալեմ Ժիսր, եւ յաջողութիւն՝ ձեր ապագայի ծրագիրներուն:

ԱԼՊԵՐ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Պէյրութ

ՃԱՀԱԿԻՐ 5 ՄԱՐՏ 1970
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՖՈՒԹՊՈԼ

Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

«ԱՐԱՐԱՏ»Ի ՅԱՂԹԱՆԱԿՆԵՐԸ

ԵՐԵՒԱՆ, Հ.Հ.Գ.-ի Թղթակիցը Սուխումէն կը հաղորդէ.-

Երեւանի «Արարատը» այստեղ ընկերային հանդիպում ունեցաւ ԽՍՀՄ.-ի ֆութպոլի Ա. խմբի առաջնութեան բարձրագոյն լիկայի Նորէկ Օրջոնիկիձէի «Սպարտակ»-ի հետ։

«Արարատը» յաղթանակ տարաւ 1-0 արդիւնքով։ Գնդակը մրցակից դարպասէն անցուց խմբի աւագ Յովհաննէս Զանազանեանը։

Փոխարինողներու խաղը եւս վերջ գտաւ հայ մարզիկներու յաղթանակով՝ 3-2։

***

ԵՐԵՒԱՆ, (ՀՀԳ).- Ինչպէս յայտնի է, Երեւանի «Արարատ»ի ֆութպոլիստներն իրենց առուգողական Բ. հանդիպումը անց էին կացնելու Գորկի «Դինամո» թիմի հետ։ Այդ խաղը տեղի ունեցաւ Կիրակի 15 Փետրուարին Սուխումում։ Այս արտահաստիքային թղթակից, թիմի աւագ մարզիչ Ալեքսանտր Պոնոմարեովը Սուխումիից հեռախօսով հաղորդեց.

Վերջինս եղանակը պարզուեց և ինչպէս ասում են, խաղադաշտը ազատ չուէն քաշեց Արարատցիները խաղացին այսպիսի կազմով՝ Ա. Աբրահամեան (Դեմիրճեան), Աւանեսեան, Ֆ. Աբրահամեան, Յովսէփեան, Սեւրոպեան (Ս. Մարտիրոսեան), Գովալենգօ, Պոնդարենկօ, Հայրապետեան, Իշտոեան, Զանազանեան, Վարդանեան (Պետրոսեան)։

Առաջին խաղակէսում Գովալենգօն խփեց հանդիպման միակ կոլը։ Պայքարը բաւական հետաքրքիր էր։ «Արարատը» հիմնականում յղկում էր մշակուած տարբեր կոմբինացիաները։ Այս տեսակէտից տղաները ինձ գոհացրին և եթէ ամէն ինչ այդպէս ընթանայ, ապա չեմպիոնատի առաջին հանդիպումը թիմը պատրաստ կը դիմաւորի։

Փոխարինողների հանդիպումը 1-0 հաշուով շահեցին վրացի ֆութպոլիստները։ Այստեղ հանդէս եկաւ նաեւ Եղիազարեանը, որի խաղը լաւ տպաւորութիւն թողեց։

ԼԻԲԱՆԱՆ

Հ.Մ.Մ.- Հ.Մ.Ը.Մ. ՀԱՒԱՍԱՐ (1-1)

Լիբանանի ֆութպոլի ախոյեանութեան 10րդ օրուան մրցումները տեղի ունեցան Կիրակի, 22 Փետրուար 1970, երեք տարբեր մարզադաշտերու վրայ։

Առաջին մրցումը տեղի ունեցաւ շուրջ մէկ ժամ ուշացումով, մինչեւ որ ապահովութեան ուժերը ատանձնեցին դաշտին և թրիպիւններուն հսկողութիւնը։

Իրաւարար Սապահ Ֆալլահի ազդանշանին վրայ սկսաւ երկար ատենէ ի վեր սպասուած այս մրցումը, որ իրարու դէմ կը հանէր հայկական երկու կազմերը՝ Հ.Մ.Մ.ն ու Հ.Մ.Ը.Մ.ը։ Հակառակ սաստիկ հովին, երկու կողմերն ալ փոխադարձ գրոհներու ձեռնարկեցին։ Խաղը ստացաւ տաք բնոյթ, սակայն ընդհանուր առմամբ երկու կողմերն ալ ցուցաբերեցին մարզական գնահատելի ոգի։

28րդ վայրկեանին, անտեղի ֆաուլի մը հետեւանքով Հ.Մ.Ը.Մ. յաջողեցաւ նշանակել կոլ մը, զոր կարելի էր չէզոքացնել նախապէս՝ գնդակը բերդին առջեւ հասնելէն առաջ։ Հ.Մ.Մ. առանց յուսահատելու նոր գրոհներու ձեռնարկեց։ 42րդ վայրկեանին, ան ստացաւ անկիւնային հարուած մը։ Մարտիկ Ա. ճարտարութեամբ մը գնդակը ղրկեց մրցակիցի բերդէն ներս, ուր անակնկալի եկած բերդապահը ըստիպուեցաւ դարձնել գործնըրի ղրկել։ Սարուկ անգամ մը նաւար եւ նոյն տարօրութեամբ վերադարձ մասնակ Հ.Մ.Ը.Մ.ի բերդը՝ դարձնել կոլնըր։ Եւ երրորդ անգամ ըլլալով Սարուկ գնդակը ղրկեց ուղղ մրցակիցի բերդին վրայ, ու ապշահար յետսապահ գիծի սայթաքումներուն առջեւ գնդակը մտաւ բերդէն ներս։ Արդիւնք՝ 1-1։ Վայրկեան մը ետք գնդակը հասած էր Հ.Մ.Մ.ի բերդին առջեւ, սակայն շնորհիւ յետսապահ գծի ալթուն մարզիկներուն և յատկապէս Կրալակին՝ արդիւնքը մնաց անփոփոխ։

Բ. կիսախաղին, առաջին գրոհներու ձեռնարկողը Հ.Մ.Մ.ը եղաւ։ Մարտիկ Ա. մեծ բաժին ունէր այս գրոհներու կազմակերպութեան մէջ։ Ապա Հ.Մ.Ը.Մ. փորձեց հակազդել։ Մրցումը անգամ մը համար եւս հաւասարակշռուեցաւ։ Երկուստեք կարգ մը առիթներ կորսուեցան։ Մրցումը աւարտեցաւ Ա. կիսախաղին կերտուած 1-1 հաւասար արդիւնքով։

Յիշեցնենք՝ թէ 25րդ վայրկեանին, երկու շաբաթ առաջ ծանրօրէն սրունքէն վիրաւորուած ըլլալով, Հ.Մ.Մ.ի յառաջապահներէն Հանրի, չկարենալով շարունակել մրցումը, իր տեղը զիջեցաւ Նորեկ ուժերէն՝ Վարուժի։

ԹՂԹԱԿԻՑ

«ԱՂԸ» ԺԱՊԱՒԷՆԻՆ ԲԵՄԱԴՐԻՉԸ

ԵՐԵՒԱՆ.- Հ.Հ.Գ.ի թղթակիցը Ուզբեկիստանի մայրաքաղաք Տաշքենդից հաղորդում է.

Բեմադրիչ Ալբերտ Խաչատրեանը «Ուզբեկֆիլմ» ստուդիայում ձեռնամուխ է եղել «Աղը» կինոնկարի բեմադրութեանը։

Ժապաւէնի հերոսները ժամանակակից մարդիկ են։ Այն պատմում է բամպակագործների մի ընտանիքի մասին.

«ՀՐԵՂԷՆ ՁԻԵՐ»Ի ԱՐՇԱՒԸ

ԵՐԵՒԱՆ, (Հ.Հ.Գ.).- Այստեղ յայտնի է դարձել այն ցնծագին ընդունելութեան մասին, որին Անգլիայում արժանացել է Սարգիս Փարաջանեանի «Մոռացուած Նախնիների Ստուերները» շարժանկարը։ (Այս արտասահմանեան երկրներում ցուցադրւում է «Հրեղէն Ձիերը» անունով)։

«Հմայիչ, գեղեցիկ նկարը», «Ապշեցուցիչ է ժապաւէնի պատկերաւորութիւնը» և այլ կոչերով են լոյս տեսել շատ թերթեր։

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Գահիրէի Թեմական Ժողովը դումփակ նիստ պիտի գումարէ Ազգային Առաջնորդարանին մէջ, վաղը, Ուրբաթ 6 Մարտ 1970, երեկոյեան ժամը 6ին։

Տ. ՍԱՀԱԿ Ա. ՔՀՆՅ ՇԱՔԱՐԵԱՆ
Առաջնորդական Փոխանորդ
Գահիրէի Հայոց

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Այրի Տիկին Սիրարփի Թապաքեան (Հելուան) իր մօրաքրոջ՝ ողբ. Տիկին Ազնիւ Հիւսիսեանի մահուան տխուր առթիւ կը նուիրէ.

Եկեղեցւոյ պայծառութեան	200
Գահիրէի Ազքատախնամին	200
Արգարեան Դարմանատան	200
Ալեմիկի Հանգստեան Տան	200
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	200
Հ.Բ.Ը. Միութեան	200
Հ. Կարմիր Խաչին	200
«Արեւ»ի Ֆոնտին	200
«Յուսաբեր»ի Ֆոնտին	200
«Ջահակիր»ին	200

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Տոքթ. և Տիկին Գրիգոր Սէտէֆեան թոռնուհիով մը՝ Ցասմիկ Տըլլաքեան (Միացեալ Նահանգներ) բախտաւորուելնուն ուրախ առթիւ կը նուիրեն 100 ե.գ.։

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐԻՆ

Պր. Վազգէն Թապաքեանի ընդ Օր. Սեգա Մարթայեան ի նըշանախօսութեան ուրախ առթիւ Տէր և Տիկին Անդրանիկ Թողգոնմազեան կը նուիրեն 200 ե. գ.։

ՍՏԱՑԱՆՔ

Շնորհակալութեամբ ստացանք Ալ. Սարուխանի «ՎԱՍՆ ԽՕԹՆ Ի ԿԷՍԻՑ ԿԱՐԾԵՑԵԱԼ «ՄԵՂԱՑ» ՄԵՐՈՑ» հատորը, 220 էջ, հրատարակութիւն՝ Թէքէեան Մշակութային Միութեան, տպ. «Ատլաս» Պէյրութ, կողքի նկարազարդումը կատարած է հեղինակը։

Հեղինակին հասցէն՝ 4 Սերաֆիս փողոց, Հելիոպոլիս, ԱՄՀ։

ՄՏԱԾՈՒՄԻ ԿԱՅԾԿԼՏՈՒՄՆԵՐ

— Ցարատեւ աշխատանքը հրաշքներ կը գործէ ամենէն դժուար պայմաններուն մէջ իսկ։

— Ընկերութիւնը քարերով միացած կամուրջ մըն է, որ կը փլի եթէ զայն բաղկացնողներ զիրար չբռնեն։

— Աւելի դիւրին է պահել վառած ածուխը լեզուին վրայ, քան գաղտնիք մը։

— Հարստութիւն կը նկատեմ աշխատելու վարժութիւնը, օրէնքի հնազանդութիւնը և Աստուծոյ երկիւղը։

— Երկու եղօայր քով քովի զօրութիւն են. վախը կը պատէ զանոնք՝ երբ իրարմէ զատուին։

— Գեղեցիկ կին մը գեղեցիկ է, բայց աւելի գեղեցիկ է առաքինի և հաւատարիմ կինը։

ԽԻՍՏ ԿԱՐԵՒՈՐ

(ԿԱՐՆԵՑԻՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ)

Սողոմոն Սանասարեան, Սովետ Համամիութենական Հնախուզական Յանձնախումբի անդամ, Հայաստանի գիտական ակադեմիայի պատուէրով վեց տարիէ ի վեր կ'աշխատի լրացնել ուսումնասիրութիւն մը, որուն անունն է՝ «Ազգագրութիւն Կարնոյ Նահանգին»։ Սոյն աշխատութիւնը ամբողջացնելու համար այս համեստ գրական մշակը դիմում կ'ընէ այն կարնեցիներուն, որոնք կրնան իրեն ղրկել Կարնոյ նահանգին վերաբերեալ առակներ, առածներ, հանելուկներ, ժողովրդական ասացուածքներ ու պատմուածքներ, հեքեաթներ, պատմական դէպքերու և դէմքերու նկարագրութիւններ, երգեր, պարեր և այլն։ Այն կարնեցիները՝ որոնք մեր թուած այս նիւթերու շուրջ մասնակի կամ ընդհանուր ծանօթութիւններ ունին, հեղինակը յատկապէս անոնցմէ կը խնդրէ որ իրեն գրեն հետեւեալ հասցէով.

SOLOMON SANASARIAN
Kolkoznigoeri Street No. 34
Yerevan, Armenia, (U.S.S.R.)

ՋԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيروبيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tél. 915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԻՐՈՒՓԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱՅԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 321 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 12 ՄԱՐՏ 1970 · ՀԱՏԸ ՉԵՌ-ԲԷ 3 Եգ. Դհկ. Կամ 25 Լիբ. Դհկ. · عدد رقم ٣٢١ — الخميس ١٢ مارس ١٩٧٠

ՆՈՐԻՆ ԱՄԵՆԱՊԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ ԲԱՐՁՐ. Տ. ԵՂԻՇԷ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՏԷՐՏԷՐԵԱՆԻ ՎԱԹՍՈՒՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

ԳԵՐՇ. Տ. ՏԻՐԱՅՐ Ս. ԵՊՍ. ՄԱՐՏԻԿԵԱՆԻ ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԽՕՍՔԸ

1970 տարուան ընթացքին, կը նշուի ծննդեան վաթսունամեակը՝ Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարք՝ Նորին Ամենապատուութիւն՝ Բարձր. Տ. Եղիշէ Տ. Արք. Տէրտէրեանի։

Այս տարեդարձին առիթով, 1 Փետրուար 1970, Կիրակի օր, առաւօտեան, Երուսաղէմի Հայոց Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորչի եկեղեցիին մէջ, Ռումանիոյ եւ Պուլկարիոյ հայ թեմերու բարեջան առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպս. Մարտիկեան, հայապահպանման ու հայրենասիրութեան գծով Հայաստանեայց Առաքելական Ս. Եկեղեցիին վերապահուած կարեւոր առաքելութեան շուրջ քարոզելէ ետք, խօսեցաւ յարգանքի սոյն խօսքը, զոր կը հրատարակենք «Ջահակիր»ի այս թիւով։ ԽՄԲ.

Սրբազան Պատրիարք Հայր,

Քառորդ դար առաջ, երբ Ձերդ Սրբազնութիւնը, դեռ երիտասարդ վարդապետ և Ժառանգաւորաց Վարժարանի տեսուչ, Պէյրութ կ'երթայիք մանուկներ հաւաքելու համար, որպէսզի այս ՍՈՒՐԲ ԱԹՈՌԻ [illegible] ՀՈԳԵՒՈՐ կոչման պատրաստելու համար զանոնք, միայն տարիք դժուար տղայ մը, որ իր նախակրթարանը հազիւ աւարտած, դեռ անկարող էր որոնելու վաղուան ճամբան, և զայն տարիք Ձեզի հետ, Ձեր հոգածութեան տակ ուղղելու համար անոր հետագայ քայլերը։

Մանուկը, զոր կ'ուզէիք Ձեր հովանիին տակ դաստիարակել, երկու տարիներ ուսում առաւ Ձեր վարած վարժարանին մէջ, սակայն յետոյ, պարագաները թոյլ չտուին, որ ան հոգեւոր կոչման հասնի և զայն առաջնորդեցին դէպի հայրենիք, ուր՝ քիչ յետոյ, պիտի մտնէր այս անգամ Մայր Աթոռի հովանիին տակ, իր հոգեւոր կոչումը ստանալու համար հայ ժողովուրդի հաւատքի բոյնին մէջ։

Պէտք է անցնէին քսան ուրիշ տարիներ, որպէսզի Ձերդ Սրբազնութիւնը, երբեմնի իր սանը վերագտնէ Մայր Աթոռի մէջ, այս անգամ արդէն հոգեւոր սքեմի տակ, և անցած՝ կոչման զանազան աստիճաններէն, ու զայն հրաւիրէք Ձեզ մօտ, այս անգամ որպէս ուխտի սոյն սրբազան վայրերուն, ուր՝ առաջին անգամ հայ աղօթքները հնչեր էր:

Այդ մանուկը ես էի։

Նուիրական այս հաստատութենէն, սրտիս մէջ, քաղցր յիշատակ մը պահած եմ և զայն երբեք չեմ մոռցած, ինչպէս Մայր Աթոռի Ճեմարանին ամբողջ ընթացքին մէջ, նոյնպէս իմ հոգեւոր կոչմանս առաջին տարիներուն, իբրև առաջնորդ՝ Ատրպէյճանի, և աւելի յետոյ, իբրև առաջնորդ Ռումանիոյ և Պուլկարիոյ հայ թեմերուն։

Մանկութեան այդ յիշատակը հանդիսացաւ Ձերդ Սրբազնութիւնը, նորոգեց իմ մէջս, երբ ինծի հանդիպեցաւ Մայր Աթոռի մէջ, ու չեմ գիտեր, թէ Ան զգա՞ց ջերմութիւնը կարօտի իմ զգացումներուս, երբ զիս կը հրաւիրէր Երուսաղէմ՝ ուխտի։

Կարօտի այս զգացումներն են, որ այսօր, զիս կը բերեն հոս, ուխտի իմ աղօթքներուս հետ վերապրելու համար իմ մանկութիւնս սոյն վանքին մէջ, ուր իմ առաջին տեսուչս այսօր կը բազմի Առաքելական այս Աթոռին վրայ։

Ուխտի պարտականութեանս հետ, երախտագիտական պարտք մը ևս հատուցանելու կուգամ ես հիմա, երախտագիտական յարգ որ կրկնապէս նուիրական կը դառնայ, որովհետև ան կը դրդէ զիս ողջունելու փոքր տարիներուս ռահվիրան, Իր կեանքին վաթսուներորդ տարեդարձի սեմին, և իրեն ուղղելու ամենէն ջերմ մաղթանքներս, որպէսզի Ան առողջ և երկար ապրի ու երկար մնայ աննկուն պահակը հայ ժողովուրդի նուիրական իրաւունքներուն, սոյն Սուրբ Տեղեաց մէջ։

Հայաստանի Երգի-Պարի Համոյթը Գահիրէ Պիտի Ժամանէ

Քաղաքիս «Ալ Ահրամ» և «Ալ Ախպար» օրաթերթերէն ուրախութեամբ կը տեղեկանանք՝ որ մօտերս Գահիրէ պիտի ժամանէ Հայաստանի ժողովրդական երգի-պարի համոյթը, որ ելոյթներ պիտի ունենայ Գահիրէի «Պալոն» և Աղեքսանդրիոյ «Սայէտ Տարուիշ» թատերասրահներուն մէջ։

Այդ ներկայացումները տեղի պիտի ունենան Լենինի ծննդեան հարիւրամեակին առթիւ։

Նոյն խումբը, Մարտ 30ին Օզաքայի (Ճափոն) միջազգային ցուցահանդէսին պիտի ներկայացնէ Խորհրդային Միութիւնը։

«Ս. Միութիւնը Միջին Արեւելքի տագնապին համար ծանրակշիռ որոշում մը առնելու պատրաստուած է»

յայտարարեց «Ահրամ» օրաթերթի խմբագրապետ Պր. Մոհամէտ Հասանէյն Հէյքալ հեռատեսիլին առջեւ հարցազրոյցի ընթացքին։

«Ժողովրդական բազմաթիւ հաւաքոյթները, որոնք այժմ տեղի կ'ունենան Ս. Միութեան զանազան քաղաքներուն մէջ, ամբաստանելով Իսրայէլի ոճրային արարքները և սիոնականներուն նախայարձակումներուն Ուաշինկթընի միայուն աջակցութիւնը, խորհիլ կուտան թէ Ս. Միութիւնը ծանրակշիռ որոշում մը առնելու վրայ է արաբ-իսրայէլեան ընդհարումներուն մասին», յայտարարեց եգիպտական «Ալ-Ահրամ» օրաթերթի խմբագրապետ Պր. Մոհամէտ Հասանէյն Հէյքալ, Երեքշաբթի, 10 Մարտի երեկոյեան Գահիրէի հեռատեսիլէն, նոյն պահուն կատարուած հարցազրոյցի ընթացքին։

«Օրինակի համար, նման հաւաքոյթներ տեղի ունեցան 1956ին, երրեակ պետութեանց նախայարձակման ժամանակ Անգլիոյ և Ֆրանսայի տրուած սովետական նշանաւոր ազդարարութենէն առաջ։ Նաև նման ժողովրդական հաւաքոյթներ կատարուեցան երբ չինեւռուս տագնապը ծանրացաւ, ինչպէս նաև նախքան Չեքոսլովաքիոյ մէջ սովետական միջամտութիւնը»:

«Ամէն պարագայի, շեշտեց Պր. Հասանէյն Հէյքալ, մօտ ապագային համար կարևոր եղելութիւններու կը սպասենք»։

«Միւս կողմէ, աւելցուց խմբագիրը, ամէն ինչ ենթադրել կուտայ մեզի, որ արդէն համաձայնութիւն մը կնքուած է Իսրայէլի և ԱՄՆի միջև, որոշուած ժամանակամիջոցի մը մէջ առկախ կացութեան վերջ մը տալու։ Իսրայէլի կողմէ օդային յարձակումներու զօրեղացումը դէպի Եգիպտոսի խորերը և ամերիկեան զէնքերու Թել Ավիվ առաքումներուն բազմացումը այս կապակցութեամբ շատ յատկանշական կը թուին ըլլալ: Լիպիոյ Յեղափոխութիւնը և Ներխուժողներուն դէմ դիմադրութեանց ծաւալումը Նիքսընի վարչականներուն ևս մտածել կուտայ»։

Երկու կողմերուն զէնք հայթայթումի առթիւ, Պր. Հէյքալի կարծիքով իսրայէլեան գերազանցութիւնը ի յայտ կուգայ ԱՄՆի մէջ սիոնական ներթափանցումէն, որ Թել Ավիվը օրը օրին տեղեակ կը պահէ ամերիկեան զինուորական վերջին յառաջդիմութիւններուն մասին, մինչդեռ արաբ և սովետ յարաբերութիւնները ի հարկէ այլ հիմունքներու վրայ կը գործեն։

Պատասխանելով այն հարցումին թէ միջին-արևելեան պատերազմը կրնայ համաշխարհայինի վերածուիլ, Պր. Հասանէյն Հէյքալ ըսաւ՝ թէ Ս. Միութեան հարաւային սահմանները ծայր կ'առնեն Միջին Արևելքէն, և միւս կողմէ տրուած ըլլալով արևմտեաններու շահերը արաբական շրջանին մէջ, ամէն հաւանականութիւն կարելի է:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ա.Մ.Հ.եան կորովի նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրի հօրեղբօր մահուան տխուր առթիւ, յանուն հայ համայնքին, հետեւեալ ցաւակցական հեռագիրը յղեցինք.

«Սիրելի Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր,

Գահիրէի հայ առաքելական համայնքը Ձեր Ազնուութեան կը ներկայացնէ իր խոր ցաւակցութիւնները ձեր սիրելի հօրեղբօր կսկծալի մահուան առթիւ, հայցելով Ամենակալէն՝ որ պահէ ու պահպանէ զձեզ ու ձեր ընտանիքը, և հանգուցեալը արժանացնէ երկնից արքայութեան։

ՍԱՀԱԿ Ա. ՔՀՆՑ. ՇԱՔԱՐԵԱՆ
Առաջնորդական Փոխանորդ Գահիրէի Հայոց»
ԴԻՒԱՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

ՄՈՆԹՐԷԱԼԻ ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆՔԸ ՈՒՆԵՑԱՒ ԻՐ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԵՒ ՍՐԱՀՆԵՐԸ

ՄԷԿ ՄԻԼԻՈՆ ՏՈԼԱՐ ԱՐԺՈՂ ԱՅԴ ՇՔԵՂ ԵԿԵՂԵՑԻՆ. ՅԱՐԱԿԻՑ ՍՐԱՀՆԵՐՆ ՈՒ ՄԱՐԶԱՐԱՆԸ 250.000 ՏՈԼԱՐԻ ԳՆՈՒԵՑԱՆ

«Ջահակիր»ի մասնաւոր թղթակիցը կը գրէ Մոնթրէալէն.— *Մեծ աւետիս հայութեան։ Գանատահայերը Մոնթրէալի մէջ սեփականատէրը դարձան անկլիքան մեծ եկեղեցիի մը։*

Եկեղեցին ունի նաև երկու մեծ սրահներ, որոնցմէ մին 500 և միւսը 300 հոգիի համար, ինչպէս նաև տասնեհինգ մեծ ու լայնածաւալ սենեակներ։

Այս 750 տեղանոց եկեղեցիին յարակից կայ գեղեցիկ պարտէզ մը և մեծ շէնք մը, որ կը ծրագրուի ամէնօրեայ հայկական վարժարանի վերածել յառաջիկայ Սեպտեմբերին։

Գնուած այս մեծ կալուածին մէջ կը գտնուի նաև «ժիմնազիում» մը, պասքէթ-պոլի վերածածկ խաղավայրով մը և մարզական այլ սարքաւորումներով։

Եկեղեցին և միւս բոլոր շինութիւնները կը գնահատուին մօտ մէկ միլիոն տոլար։ Տեղւոյն Ծխականութիւնը զայն գնած է միմիայն 250.000 տոլարի, որ պիտի հայթայթուի Գանատահայ էջմիածնական հատուածի անդամներուն կողմէ։

Մօտ ժամանակէն Մոնթրէալահայ մշակութային թէ մարզական կազմակերպութիւնները, շնորհիւ այս հանդիսասրահներուն, մարզարանին և դպրոցական շէնքին, ալ աւելի պիտի աշխուժացնեն իրենց գործունէութիւնը յօգուտ սփիւռքահայութեան ազգապահպանման:

Մոնթրէալ, 26 Փետրուար 1970 ԹՂԹԱԿԻՑ

«ԵՕԹԸ ՎԷՐՔԵՐԸ»

Էջմիածնի տաճարին մէջ հարիւրաւոր տարիներէ ի վեր կը գտնուէր նկար մը, «Եօթը Վէրքերը»։ 1920ին այդ նկարը տարուեցաւ Երեւան, և զետեղուեցաւ պատկերասրահի մը մէջ։

Նկարիչ Վարդգէս Պաղտասարեան վերանորոգեց մաշած նկարը, ճշդելով յօրինման թուականը, 1665։ Հեղինակը անծանօթ է, կը կարծուի թէ ըլլայ Նաղաշ Յովնաթանի նախորդներէն մին:

Վարդգէս Պաղտասարեան վերանորոգած է նաեւ «Խորհրդաւոր Ընթրիքը» և այլ նկարներ՝ զանազան երկիրներու, զանազան արուեստագէտներու ձեռակերտները։ Պեղումներու հետեւանքով ձեռք բերուած կաւէ բեկորներու կցումով վերակազմած է ամբողջական նկարներ։ Վերարտադրած է նաեւ Գնդեվանքի «Տիրամայրը՝ Մանկան հետ» նկարը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Եաֆայի Վանքին Տեսուչը Տ. ՅՈՒՍԻԿ Ծ. ՎՐԴ. ՊԱՂՏԱՍԵԱՆ

ԿԸ ՊՆԴԷ ԹԷ ԻՆՔ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ՄՆԱԼ ԻՐ ՊԱՇՏՕՆԻՆ ԳԼՈՒԽԸ

Եաֆայի վանքին վաճառման և վանքին տեսուչ Տ. Յուսիկ Ծ. Վրդ. Պաղտասեանի պաշտօնազրկման ծանօթ խնդրին կապակցութեամբ՝ Տ. Յուսիկ Վարդապետէն ստացանք նամակ մը, որուն մէջ վարդապետը կը հերքէ իրեն վերագրուած ամբաստանութիւնները և կը ճշդէ թէ ինք ըստ Ս. Պատրիարք Հօր, մինչեւ այսօր պաշտօնին գլուխը կը գտնուի։

Մեզի համար տակաւին անհասկնալի կը մնայ թէ ինչո՞ւ Տ. Յուսիկ կը շարունակէ պաշտօնավարել, երբ Երուսաղէմի Պատրիարքութեան հաղորդագրութիւնը այնքան յստակ կերպով կը յայտնէր թէ ան դադրեցուած էր իր պաշտօնէն։

Սպասելով որ դէպքերը գան լուսաբանել մեզ Երուսաղէմի այս տխուր անցուդարձներուն մասին, ստորև մեր ընթերցողներուն կը ներկայացնենք Տ. Յուսիկ Ծ. Վրդ. Պաղտասեանի նամակը, ուղղուած խմբագրութեանս։

«ՄԱՐՄԱՐԱ»

Մարմարա Օրաթերթի խմբագրութիւն
Իսթանպուլ

Յարգելի խմբագիր,

Երկ միայն զարմանքով կարդացի ձեր 29 Յունվ. 1970 թուակիր օրաթերթը, ուր «Պաշտօնական Հաղորդագրութիւն Երուսաղէմի Պատրիարքարանի» վերնագրին տակ, կ'ըսուի թէ «Եաֆայի Տեսուչ Տ. Յուսիկ Ծ. Վրդ. Պաղտասեան դադրեցուած է իր պաշտօնէն նիւթական եւ բարոյական յանցանքներով»։

Կ'ուզեմ այս առիթով յայտարարել՝ թէ վերոյիշեալ ամբաստանութիւնը բացարձակապէս ճիշդ չէ եւ կ'աւելցնեմ որ մինչեւ այսօր, ըստ Պատրիարք Ս. Հօր, պաշտօնիս վրայ կը գտնուիմ։

Կը խնդրեմ որ սոյն պատասխանս տպէք ձեր պատուական օրաթերթին մէջ՝ հանրային կարծիքը ճշդելու համար այս խնդրին շուրջ։ Կանխաւ ընդունեցէք շնորհակալութիւններս։

Մնամ սիրով ողջունիւ
Աղօթարար
ՅՈՒՍԻԿ Ծ. ՎՐԴ. ՊԱՂՏԱՍԵԱՆ

Եաֆա, 5 Փետրուար 1970

Տ. ՅՈՒՍԻԿ Ծ. ՎՐԴ.Ի ՊԱՇՏՕՆԱԶՐԿՈՒՄԷՆ ԵՏՔ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ ՊԻՏԻ ԾԱԽԷ՞

ԵԱՖԱՅԻ ՎԱՆՔԸ ԹԷ ՈՉ

Պոլսոյ «Մարմարա» օրաթերթը իր 11 Փետր. թիւով կը գրէ.—

Երէկ լայնօրէն արձագանգ հանդիսացած էինք այն տխուր լուրերուն և տեղեկատուութիւններուն, որոնք կասկածի տակ կը դնէին Երուսաղէմի Պատրիարքութեան կողմէ մամուլի տրուած հաղորդագրութիւնը Եաֆայի վանքի վաճառման զրոյցներուն առիթով։

Երէկ, երբ արդէն «Մարմարա»ն յանձնուած էր մամուլին, ստացանք նաև երկու նամակներ, մին Եաֆայի նորակազմ Հայ Գաղութի Միութեան նախագահ Պր. Կարօ Լուսարարեանէ, միւսը Վարդան Ապտոյեան անուն եաֆայահայէ մը։ Երկուքն ալ ցաւ կը յայտնէին Երուսաղէմի Պատրիարքարանի հաղորդագրութեան առիթով և կը կատարէին ուշագրաւ ճշդումներ։ Այդ նամակները մեր ընթերցողներուն ներկայացնելէ առաջ, ստորև թարգմանաբար կը հրատարակենք, ինչպէս խոստացած էինք երէկի թիւով, Պր. Աւետիս Տէրունեանի տեղեկագիրը, գրի առնուած տեղւոյն վրայ կատարուած քննութիւններէ վերջ։ Պր. Տէրունեան մասնագէտ մըն է Միջին Արևելքի հայկական հարցերու և հեղինակ մանաւանդ Երուսաղէմի Պատրիարքութեան շուրջ զանազան ուսումնասիրութիւններու։

Պր. Տէրունեան, 22 Յունուար թուակիր իր տեղեկագրութեան մէջ, ի մէջ այլոց կ'ըսէ.

—Եաֆայէ, Նազարէթէ, Հայֆայէ աւելի քան 140 նախանձախնդիր հայեր այս գիշեր ժողով մը գումարեցին Պր. Ստեփան Յովհաննէսեանի տան մէջ, հիմնելու համար Հայ Գաղութի Միութիւն մը։ Այս Միութեան անմիջական նպատակն է Եաֆայի ամենահին պատմական շէնքին, Հայոց վանքին վաճառման արգելք ըլլալ։ Հակառակ որ աւելի առաջ Եղիշէ Պատրիարք հերքած էր իր այս դիտաւորութիւնը, յամառ զրոյց կը շրջի որ վաճառումի գործողութիւնը արդէն հասած է վերջնական փուլերուն։ Հայերը վարձեցին փաստաբան մը՝ Պր. Սոյան Գրանտը։

Այս ժողովը մասնաւոր կարևորութիւն մըն ալ ունէր՝ անոր համար որ նախորդ գիշեր վերջ տրուած էր վանքին տեսուչ Յուսիկ վարդապետին պաշտօնին։ Զրոյց կը շրջէր նմանապէս՝ որ Պատրիարքն ու Շահէ Սրբազանը, զինեալ ուժերու ընկերակցութեամբ, վանք եկած էին, դուրս նետած էին Յուսիկ վարդապետը, որ աւելի քան տասը տարիէ ի վեր կը ծառայէր այս վանքին, յետոյ փոխած էին վանքին բոլոր կղպանքները։ Յուսիկ վարդապետ մեծապէս սիրուած էր տեղւոյն հայերէն և ան հիմա իր անձնական իրերն ու զգեստներն անգամ առանց կարենալ առնելու, դուրս կը նետուէր վանքէն։ Ներկայիս կը մնայ իր բարեկամներուն մօտ։

ՀԱՅՈՑ ԼԱՑԻ ՊԱՏԸ

Նախագահ Կարօ Լուսարարեան ըսաւ մեզի. «Վանքը մեզի համար կը նշանակէ այն՝ ինչ որ Լացի Պատը։ Ան սրբարան մըն է մեզի համար, մեր հոգևոր ներշնչարանը։

Հինգշաբթի գիշեր շուրջ 225 վաւերական ստորագրութիւններ հաւաքուած էին արդէն հիմնելու համար Միութիւնը, որ փաստաբան Գրանտի ջանքերով պիտի յղուի Ներքին Նախարարութեան։ Տակաւին կը սպասուին 100 նոր ստորագրութիւններ։

Միութիւնը, Եաֆայի վանքին վաճառման արգելք ըլլալէ զատ, կը ծրագրէ նաև հիմնել ամէնօրեայ վարժարան մը, հայ հասնող սերունդներուն տալու համար հայեցի դաստիարակութիւն։ Միութեան անդամներէն մին կը յայտնէ՝ թէ այս իրաւունքը Երուսաղէմի Պատրիարքութեան կողմէ զլացուած է տարիներէ ի վեր։ Իսկ ատենադպիր Հրաչ Գէորգեան կ'ըսէ հետեւեալը. «Պատրիարքին Եաֆայի վանքին մասին դիտաւորութիւնը պատճառ եղաւ՝ որ այս տարի Երուսաղէմի Ս. Ծննդեան արարողութեան ներկայ գտնուին միայն ութը աշխարհականներ և կէս երկվեցեակ մը հոգևորականներ, մինչ նախորդ տարիներուն հարիւրաւորներ կը մասնակցէին արարողութեան»։ Իսկ ժողովի ընթացքին ձայն մը բարձրացաւ ժողովուրդէն. «Տարիներէ ի վեր համբերեցինք, բայց այլևս դանակը ոսկորին հասած է և պիտի կռուինք մեր իրաւունքներուն համար»։

Հայ Գաղութի Միութեան Նամակը Մարմարայի Խմբագրութեան.—

Ինչպէս վերը ըսինք, Հայ Գաղութի Միութեան անունով երէկ ստացանք նաև հետևեալ նամակը, որ կը բողոքէ Երուսաղէմի Պատրիարքութեան ծանօթ հաղորդագրութեան դէմ.

«Պատուարժան Վարչութիւն Մարմարա օրաթերթի։

Ցաւումով կարդացինք ձեր պատուական թերթին 29 Յունուար 1970 թուակիր Երուսաղէմի Պատրիարքութեան հաղորդագրութիւնը։

Ա.— Հայ և օտար թերթերու գրածները բացարձակ ճշմարտութիւններ են։ Յոպպէի Ս. Նիկողայոս վանքը առաջին անգամ աճուրդի հանուած է 1965 Յուլիս 30ին, ծանուցուած ՀԱ-ԱՐՑ օրաթերթին մէջ, վանքին նկարով միասին։ Երկրորդ անգամ վանքը ծախու հանուած է թուականէս մօտաւորապէս մէկուկէս տարի առաջ, այս անգամ գաղտնաբար։ Մեր տրամադրութեան տակ ունինք փաստեր, զորս կրնանք մէջտեղ հանել ի պահանջել հարկին։

(Շար. տես էջ 4)

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

ԱՆՈՒԱՆԻ ՋՈՒԹԱԿԱՀԱՐ ԺԱՆ ՏԷՐ ՄԵՐԿԵՐԵԱՆ ՍՈՖԻԱՅԻ ՄԷՋ

Սովետահայ մրցանակակիր ջութակահար Ժան Տէր Մերկերեան, կրկին անգամ ըլլալով Պուլկարիա կը գտնուի։ Պուլկար հասարակութիւնը ծանօթ է անոր բարձր կատարողական արուեստին, որ արժանացած է միջազգային մրցանակներու։

Փետրուար 17ին, Սոֆիայի մէջ Մերկերեան յաջողութեամբ հանդէս եկաւ բաւականին բարդ համերգով մը։ Ան մեծ վարպետութեամբ և խոր զգացմունքով նուագեց Պեթհովէնի «Բրէյցերեան Սոնատ»ը, Շոսթաքովիչի «Փրելիւտներ»ը, Մենտելսոնի «Երգի թեւերու վրայ»ն և ուրիշ ստեղծագործութիւններ։

Ունկնդիրները մեծ հետաքրքրութեամբ լսեցին Մանսուրեանի «Սոնատ թիւ 2»ը, որ գերազանց թեքնիքով կատարեց տաղանդաւոր ջութակահարը։

Համերգին փայլուն յաջողութեան մեծապէս նպաստեց Զեմֆիրա Բարսեղեանի դաշնակով հմուտ ընկերակցութիւնը։

ԹԻԹՐՈՅԹԱԲՆԱԿ ԸՆԿ. ԼԵՒՈՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ 200 ՏՈԼԱՐ ԿԸ ՆՈՒԻՐԷ «ՃԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Ամերիկահայ ծանօթ բարեսէր ազգային ընկեր Լեւոն Մկրտիչեան, որ ամէն առթիւ իր սրտաբուխ մասնակցութիւնները բերած է ի նպաստ ազգային, կրթական և մշակութային ձեռնարկներու, թերթիս խմբագրութեան յղած իր վերջին նամակով 200 տոլարի նուիրատուութիւն մը կատարած է «Ճահակիր»ին։

Կ'արժէ այս առթիւ յիշել, որ ընկեր Լեւոն Մկրտիչեան 60 հազար տոլարի նուիրատուութիւն մը կատարած է ի նպաստ Պէյրութի Սահակեան Լիսէի նոր շէնքի կառուցման Ֆոնտին։

Սրտագին շնորհակալութիւններ կը յայտնենք մեր նուիրատու ընկերոջ և իրեն կը մաղթենք առողջութիւն և երկար կեանք։

ԽՍՀՄ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՀԱՅ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐԸ

ԵՐԵՒԱՆ. (ՀՀԳ).— ԽՍՀՄ Գեղարուեստի Ակադեմիան հրապարակել է իսկական անդամների և թղթակից-անդամների այն թեկնածուների ցուցակը, ովքեր առաջադրուել են ստեղծագործական միութիւնների, գեղարուեստական և գիտական հիմնարկների, հասարակական կազմակերպութիւնների կողմից։

ԽՍՀՄ Գեղարուեստի Ակադեմիայի իսկական անդամի համար որպէս թեկնածու Հայաստանից առաջադրուել են ԽՍՀՄ Գեղարուեստի Ակադեմիայի թղթակից-անդամներ, Հայկական Հանրապետութեան ժողովրդական նկարիչներ Յովհաննէս Զարդարեանը և Գրիգոր Խանջեանը։

Տասը մարդ է առաջադրուել ԽՍՀՄ Գեղարուեստի Ակադեմիայի թղթակից-անդամի համար։ Նրանք են Հայկական Հանրապետութեան ժողովրդական նկարիչներ Մհեր Աբեղեանը, Էդուարդ Իսաբեկեանը, վաստակաւոր նկարիչ Սարգիս Մուրադեանը։ Քանդակագործներից առաջադրուել են Հայկական Հանրապետութեան ժողովրդական նկարիչներ Երուանդ Քոչարը, վաստակաւոր նկարիչներ Ղուկաս Չուբարեանը, Արա Յարութիւնեանը, Սարգիս Բաղդասարեանը, ինչպէս նաև արձանագործ Նիկոլայ Նիկողոսեանը։

ԽՍՀՄ Գեղարուեստի Ակադեմիայի թղթակից-անդամ է առաջադրուել նաև արուեստաբան Ռուբէն Պարսամեանը, որը երկար տարիներ եղել է Հայաստանի պետական պատկերասրահի տնօրէնը և Հայաստանի Նկարիչների Միութեան Նախագահը, իսկ ներկայումս գլխաւորում է արտասահմանեան երկրների հետ բարեկամութեան և մշակութային կապերի հայկական ընկերութիւնը։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ՇՔԱՆՇԱՆ ՎԻՔԹՈՐ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆԻՆ

ԵՐԵՒԱՆ (ՀՀԳ).— Պուլկարիոյ ժողովրդական հանրապետութեան Ժողովրդական Ժողովի Նախագահութեան հրամանագրով՝ Հայաստանի Գիտութիւններու Ակադեմիայի Նախագահ, սոցիալիստական աշխատանքի հերոս Վիքթոր Համբարձումեանը պարգեւատրուած է Կիրիլի և Մեթոդիի անուան առաջին աստիճանի շքանշանով։

Խորհրդային նշանաւոր գիտնականը այդ բարձր պարգեւին արժանացած է գիտական ակնառու նուաճումներու և Հայաստանի ու Պուլկարիոյ Ակադեմիաներու համագործակցութեան ամրապնդման նպաստելուն համար։

ԼԻԲԱՆԱՆ

ՏՈՔԹ. Ս. ԵՆԻԳՈՄՇԻԵԱՆ ՊԷՅՐՈՒԹ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱԾ

Համակրելի հայ երիտասարդ մը եւս կու գայ բազմացնելու թիւը լիբանանահայ բժիշկներու փաղանգին։ Արդարեւ, իր մասնագի-

տութիւնը կատարելագործելէ ետք Միացեալ Նահանգներու մէջ, վերջերս Պէյրութ վերադարձաւ Տոքթ. Ստեփան Ենիգոմշեանը։

Ան ծնած է 1939ին, Պէյրութի մէջ։ Իր նախնական և երկրորդական ուսումը 1956ին աւարտելէ ետք, կը մտնէ Ամերիկեան Համալսարան, ուր չորս տարուան ուսումնական շրջանի մը աւարտին կը դառնայ «Պսակաւոր գիտութեան» պատուոյ բարձր յիշատակութեամբ։ Կը մասնագիտանայ բժշկական ճիւղին մէջ և 1964ին անգամ մը եւս պատուոյ յիշատակութեամբ կը դառնայ սրտի մասնագէտ բժիշկ, և այս ձեւով կը պաշտօնավարէ Ամերիկեան Հիւանդանոցին մէջ մինչեւ 1967 Յուլիս։

Այս թուականին է որ կ'անցնի Պոսթոն (Միացեալ Նահանգներ), ուր Հարվըրտ համալսարանի «Փիթըր Պենտ Պրիկըմ» հիւանդանոցին մէջ ծառայելով կը զարգացնէ իր մասնագիտութիւնը մինչեւ 1969ի Յուլիսը, երբ կ'որոշէ վերադառնալ իր ծննդավայր երկիրը, աւելի մօտէն իր ազգակիցներուն ծառայելու առիթը ունենալու համար։

Տոքթ. Ստեփան Ենիգոմշեան 1963ին պատուոյ անդամ ընտրուած է «Ալֆա-Օմեկա Ալֆա-Հոմա Մետիքըլ Սոսայիթի» միջազգային ընկերակցութեան, 1965-66 եղած է այս ընկերակցութեան Պէյրութի մասնաճիւղի ատենապետ։ Տոքթ. Ս. Ենիգոմշեան կը սիրէ նաեւ բժշկական յօդուածներ գրել, նորութիւնները պարզաբանելով մատչելի դարձնելու համար հասարակութեան։

«ԶԱՐԹՕՆՔ»

ԿՈՄԻՏԱՍԻ ՀՄԱՅՔԸ

«Կոմիտասի ծննդեան 100-ամեակին առթիւ կազմակերպուած Երեւանեան Համերգին Կազմակերպիչ Յանձնախումբը հրատարակութեան յանձնած է Կոմիտասի կեանքը եւ գործունէութիւնը ներկայացնող բազմաթիւ պատկերազարդ ալպոմ-յայտագիրներ, չորս լեզուով գրուած, որոնք համերգի օրը անվճար պիտի տրուին հրաւիրեալներուն:

Ստորեւ այդ պրակին հայերէն բաժնի ներածականը»:

Կոմիտա՜ս...

Հայ բազմադարեան մշակոյթի անպարագիծ մեծութիւնը:

Կոմիտա՜ս...

Հայ երաժշտութեան ոգեղէն տաճարը և հայ հոգիի խորհրդանիշը:

Կոմիտա՜ս...

Հայ ժողովուրդի նուիրականութիւնը և հպարտութիւնը:

Հարազատ երկրին սիրահար Կոմիտաս եղաւ լուսաւոր և եզական այն դէմքը, որ անիմանալի յայտնատեսութեամբ մը, անոր ընդերքներէն լոյս աշխարհ բերաւ հայ երգը ինքնատիպ և ինքնատիպ, վեր հանեց անոր անպաճոյճ անապականութիւնը, և իր ստեղծագործ հանճարի ոյժով զայն բարձրացուց համաշխարհային երաժշտական արուեստի գագաթներուն:

Որպէս հիմնադիրը հայ դասական երաժշտութեան նոր դըպրոցին՝ մեծ է Կոմիտասի կատարած դերը և անփոխարինելի:

Հայ երգի անզուգական պատգամաբերը՝ իր խղճամիտ ձայնագրումներով, երաժշտագիտական-տեսական բազմաց ուսումնասիրութիւններով, հմտալից դասախօսութիւններով, բարձրարուեստ ստեղծագործական մշակումներով և համերգային-կատարողական նուաճումներով, ընդմիշտ լռեցուց այն ընդդիմախօսները, որոնք կը մերժէին հայ ինքնուրոյն երաժշտութեան մը գոյութիւնը, և միաժամանակ հայուն տուաւ իր սեփական ստեղծագործական կարողութիւններուն գիտակցութիւնը:

Կոմիտաս իր ողջ էութեամբ և անբասիր արուեստով մարմնաւորեց հայ ժողովուրդի խոհերուն, յոյզերուն, սրտի թըրթիռներուն և հայրենասիրական ապրումներուն ամբողջ ստեղնաշարը:

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

Որպէս հասարակական եռանդուն գործիչ՝ ան նպաստեց նաև հայրենի հողէն հեռու ապրող վտարանդի հայուն ազգային գիտակցութեան բացայայտմանը և անոր հայրենասիրական զգացումներուն հրահրմանը:

Շնորհիւ Կոմիտասի՝ հայ երգը ոչ միայն կը փրկուէր անվերադարձ կորուստէ մը, այլև կը ճանչցուէր և կը գնահատուէր օտարներէն, անոր մշակին բերելով փառքի լուսապսակներ:

Կոմիտասով հայը կը ճանչնար ինքզինքը և օտարը հայութիւնը:

Եւ պատահական չէ, որ այդ երգերը, այսօր, սեփականութիւնը դարձած են ոչ միայն իր հարազատ ժողովուրդին, այլև առաջաւոր մարդկութեան:

Հայ մշակոյթի անխոնջ նըւիրեալը գործեց պատմական այն մռայլ և տարապայման ժամանակաշրջանին, երբ հայ ժողովուրդը կը ձգտէր խաղաղ և անկաշկանդ կեանքի մը ազատ երկնակամարի մը տակ:

Եւ այսօր, երբ հայ ժողովուրդին բաղձանքները իրականացած են՝ կոմիտասեան երգը կը հնչէ աւելի հզօր, աւելի շքեղ, որպէս հայ ստեղծագործ հանճարի յաղթերգը պանծալի:

Տարիներու հոլովոյթին մէջ, Կոմիտասի հմայքը կը շարունակէ աւելի և աւելի խորանալ և արմատանալ ամէն հայ սրտէ ներս, քանդելով այլամերժ համոզումներու և գաղափարներու բոլոր պատուարները և ներդաշնակութեան լոյսով մը ողողելով բոլոր հոգիները:

Կոմիտաս ապրեցաւ իր ժողովուրդին ցաւերով, աշխատեցաւ անոր համար, և իր կեանքն ու հանճարեղ միտքը զոհաբերեց անոր վեհ գաղափարներուն արծարծումին և յաղթանակին համար:

Հայ ժողովուրդին նման, հայ երգին հետ յաւէտ պիտի ապրի իր անունը:

Փա՜ռք իր յիշատակին եւ փա՜ռք իր անվախճան գործին:

ԵԴՈՒԱՐԴ ՅԱԿՈԲԵԱՆ
(Երգահան-խմբավար)

ԼԵՒՈՆ ԱԴԵԱՆ

Լեռնցի ՄԱՐԴԸ

(ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ)

Նկարներ՝ Գ. ԱԻԱԳԵԱՆԻ

Հայրը մեռնում է:

Տասնինը տարի յետոյ հայրը տուն է եկել ու պապենական թախտին փռուած՝ վերջին րոպէներն է ապրում:

Նրա դիմաց, հնամենի թախտի մօտ լուռ կանգնել է քսանվեցամեայ աղջիկը ու սառը հայեացքով նայում է մահամերձ հօր կիսափակ ու խամրած աչքերին, որոնց մէջ ամուր նստել է տառապանքը:

Հօր կիսափակ աչքերը մերթ ընդ մերթ դանդաղօրէն բացւում ու կարօտով նայում են աղջկան:

Հօր աչքերը լի են արցունքով, արցունքոտ աչքերը ինչ-որ բան են աղերսում, սակայն անտարբեր է աղջիկը, նա չի ուզում հաշտուել այն մտքի հետ, որ դա իր հայրն է, իր հարազատ հայրը, որին ինքը կորցրել է տասնինը տարի առաջ, և հիմա նա տուն է եկել ու մեռնում է:

Իսկ դրսում աշուն է. դեղնել են ծառերը, դեղնել են դաշտերն ու սարերը, դեղնել է աշխարհը:

Տասնինը տարի առաջ էլի կարծես այսպիսի աշուն էր ու դեղին էր ամենուր: Տարիների բերան տակ մթագնել են յուշերը, աղջկայ մշուշապատ յուշերի մէջ ամէն ինչ դեղին է երեւում, դեղին են ծառերը, դեղին են դաշտերն ու սարերը, ու դեղին է աշխարհը:

Երկար ու ձիգ տարիներ չեն անցել, թւում է՝ երէկ էր պարզապէս: Աղբիւրը հեռու չէր տնից և իր փոքրիկ, դեղին դոյլով ջրի էր գնացել: Ետդարձի ճանապարհին տեսաւ, թէ ինչպէս մարդիկ դէպի իրենց տունն են վազում: Ինքը չվազեց: Մինչև հիմա էլ չի յիշում, թէ ինչու ինքը չվազեց, երբ բոլորն էլ վազում էին: Հանգիստ քայլերով եկաւ: Երբ տուն հասաւ, տեսաւ, թէ ինչպէս մարդկանցով լցուել է իրենց բակը ու ասեղ գցելու տեղ չկայ: Մնաց հեռւում կանգնած: Բոլորն առաջ էին նայում ու ոչ-ոք իրեն չնկատեց: Կանգնեց այնքան, մինչև իրենց հարևան քեռի Մինասը տեսաւ, մօտեցաւ ու գրկեց իրեն: Մարդկանց գլուխների վրայով նայեց դէպի պատշգամբը: Սկզբում ոչինչ չէր երեւում, յետոյ երեւաց հայրը՝ արնակալած աչքերով: Ինքը հօրն այդպէս չէր տեսել երբեք ու դրա համար էլ սարսափեց մի պահ: Բոլորը ճանապարհ տուին հօրը, և նա՝ երկփողանին ուսովը գցած բակ իջաւ: Մայրը վազեց, կանգնեց հօր առաջը: Մինչև հիմա էլ իր աչքերի առջեւն է այդ տեսարանը:

«Մի՛ գնա, Յաբէթ, մի՛ գնա», ասաց մայրն այն ժամանակ: Հայրը կանգնեց մի րոպէ, յետոյ մարդիկ տեսան, թէ ինչպէս նա երկու ձեռով ծածկեց երեսը ու այդպէս էլ դուրս եկաւ բակից: Ինքն ապուշ կտրած նայում էր ու չէր հասկանում ոչինչ: Յետոյ հայրը կտրուկ շարժումով ետ նայեց, որոնեց ինչ-որ մէկին, չգտաւ ու դուրս գնաց: Մինչև հիմա էլ ինքը պարզ յիշում է, փոքրիկ կածանն իջնում էր բըլուրն ի վար և բլրի վրայից այնպէս էր թւում, թէ հայրը չի գնում, գլորւում է դէպի ձորը: Հայրը գնաց, գնաց ու խառնուեց անտառի սև մթութեանը: Յետոյ բոլորը մէկ-մէկ հեռացան ու բակում մնացին ինքը, մայրը և ծերունի Մինասը:

«Կեանքում ինչե՜ր ասես որ չեն լինում», ասաց ծերունի Մինասը: Խորհրդաւոր հառաչեց ու նայեց մօր աչքերի մէջ:

Մայրը գլուխը ցած գցեց ու հազիւ լսելի շշնջաց.

«Գնանք տուն, աղջիկս, ի՞նչ ենք կանգնել»:

Գնացին: Տուն մտնելիս մօր ուսի վրայից ինքը ետ նայեց: Ծերունի Մինասը դեռ նայում էր անտառի կողմը ու տուն գընալու միտք չունէր ասես...

— Բալաս,- մեռնող հօր խռպոտ ձայնը փշրեց, կտորկտոր արեց լռութիւնը,- տօթից խեղդւում եմ:

Աղջիկը մօտեցաւ բացեց օդանցքը:

Աշնանային սառը հովը ներս խուժեց և զովութեամբ ու տըրորուած խոտի բոյրով լցուեց սենեակը:

Իսկ հեռւում, հորիզոնի վըրայ արդէն նստել էր արևը:

Աղջիկը սկսեց նայել դէպի Մեծ թումբ բլուրը, որի լանջով մի կածան անտառ էր մտնում: Այդ կածանով հեռացաւ հայրը: Յետոյ ոչ մի լուր: Յետոյ տարիները սկսեցին ձգուել: Միայն մի անգամ հօր մասին զրուցեց մօր հետ: Հօր անյայտացումից տարիներ յետոյ երեկոյ էր: Մայրամուտ:

«Հայրիկն ինչո՞ւ մեզնից գնաց, մամ», հարցրեց ինքը այն ժամանակ: Մայրը հարցին հարցով պատասխանեց.

«Իսկ դու մի՞շտ ես մտածում այդ մասին»:

«Միշտ»:

«Մի՛ մտածիր... հայրդ լըքեց մեզ, մոռացաւ ու գնաց: Պէտք չէ մտածել, էլ չմտածես, աղջիկս: Պետք չէ... նա չէր սիրում մեզ»:

Աղջիկը ցանկացաւ մտաբերել գէթ մի օր, որ հայրը սիրալիր եղած չլինէր իրենց հետ: Չէր եղել նման մի օր և աղջիկը չկարողացաւ մտաբերել:

Գիւղում Վարդեր անունով աղջիկներ շատ կային, դրա համար էլ հօր գնալուց յետոյ իրեն գիժ Յաբէթի Վարդեր էին անուանում: Սկզբում վշտացաւ, բողոքեց մօրը: Մայրը լսեց մինչև վերջ ու ասաց.

«Ճիշդ են ասում: Քո հայրը թողեց իր ընտանիքը ու հեռացաւ: Դա խելամիտ մարդու արարմունք չէր, աղջիկս»:

Յարմարուեց: Ընտելացաւ: Միայն ծերունի Մինասն էր, որ ամէն անգամ պատահելիս կըրծքին էր սեղմում ու շշնջում.

«Ո՜նց ես, Յաբէթի աղջիկ»: Ինքը մի օր հարցրեց.

— Ինչո՞ւ գիժ Յաբէթի աղջիկ չէք ասում, գիւղում բոլորն ինձ այդպէս են անուանում:

(Շար. տես էջ 4)

ՀԱՅՐԵՆԻ ԲՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ ՄՈՑՈՒՄ

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

«ՄԵՐ ՄԵԾ ԸՆՏԱՆԻՔԻ» ԱՌՕՐԵԱՅ ԿԵԱՆՔԻՑ

ՆՈՒՊԱՐ ԳԱԼԸՆԵԱՆ

ՊԱՏԿԵՐ 1

Յիշում եմ կար ժամանակ երբ մարդիկ զարմանքով էին իրար պատմում, թէ գոյութիւն ունին երկրներ, որտեղ պատահած վայրում կարելի է թողնել որևէ մի իր ու վերադառնալով այն նորից տեղում գտնել:

Այս մասին յաճախ եմ վերյիշում. վերյիշում եմ յատկապէս այն ժամանակ, երբ ստիպուած ենք լինում թողնել մեր վրանն ու յարմարանքները Սևանի ափին, որևէ սարի լանջին և գնալ մթերք ճարելու, լեռ բարձրանալու, որսի, և այլն:

Մեր գոյքերը անպաշտպան թողնել հեռանալու կապակցութեամբ, ամէն անգամ մեր ընտանիքում վէճ է բարձրանում... Բայց միշտ վերադառնալով ուրախութեամբ ենք տեսնում որ ամէն ինչ իր տեղումն է մնացել:

Փորձերից քաջալերուելով, յաճախ ամբողջ օրով ենք բացակայում:

Մի անգամ միայն, վրանի առաջ մեր թողած հինգ լիտրանոց կապրոնէ ջրամանը դատարկուած գտանք, որի համար շատ ծիծաղեցինք...

Մեր կատարած «գիտահետազօտական» փորձերի արդիւնքների մասին երբ յայտնում ենք ծանօթներին, մի փոքր թերահաւատութեամբ են լսում. բայց փաստերը մնում են փաստ:

ՊԱՏԿԵՐ 2

Մեզ մօտ կան նաև շատ աւելի քաջալերական ու հոգեպարար երևոյթներ. դրանք մարդկանց իրար նկատմամբ տածած հոգատարութիւնը ու անձնուիրութիւնն են:

Քիչ չեն այն դէպքերը, երբ մեր ձկնորսական կամ որսորդական արշաւանքների ընթացքում մեզ հետ պատահած ձախորդութիւնների ժամանակ, անծանօթ մարդիկ անշահախնդիր օգնութիւն են ցուցաբերել:

Հաւանաբար հետաքրքրութիւնից զուրկ չլինի՝ շատ դէպքերից միայն մի քանի թարմ ու համառօտ օրինակներով ասածներս հիմնաւորելը:

ԱՐԿԱԾ 1

Տղաներս որոշել էին ընկերներով որսի գնալ:

Այդ օրերին ձիւնը շատ բարձր էր ու սաստիկ ցուրտ: Հրազդանում ջերմաչափը 0-ից 25 աստիճան ցածր էր ցոյց տալիս:

Հակառակ իմ խորհրդին՝ դարձեալ գնացին...

Ուշ երեկոյեան, վերադարձան ձեռնունայն ու ինձ պատմեցին մի մեծ փորձանքից հազիւ ազատուած լինելուն մասին:

Հրազդանի սարերում, ընկերներից մէկը սկսում է բողոքել ոտների մրսելուց, քիչ անց ցաւի սաստկութիւնից լաց է լինում:

Խարոյկ են վառել, չի օգնել, երկարաճիտ կօշիկներից ոտները դուրս չեն եկել:

Օգնութիւն գտնելու յոյսով, տղաներից մէկը վազելով դէպի գիւղն է գնում: Բարեբախտաբար ճանապարհին պատահում է ինչ որ մի շինարարութեան պահակի, ու նրան պատմում դէպքը:

Լեռներում ապրող մարդիկ փորձառու են լինում: Գիւղացին գուշակելով փորձանքի մեծութիւնը, անմիջապէս գնում է տղաների մօտ, սառչել սկսող տղայի կօշիկներն է պատռում դանակով ու սկսում ձիւնով շփումներ կատարել:

Առաջի վտանգը անցած համարելով, նրան շալակում ու իր խցիկն է տանում, այնտեղ էլ շարունակում է իր բուժումները:

Երբ Աթոսը (բարի պահակի անունը) համոզւում է որ տղայի ոտքերը՝ աւելի ճիշդ տղան փըրկուեց, ուրախացած, ամէնքին իր տունն է տանում ու մի լաւ նըրանց հիւրասիրելուց յետոյ տանում մինչև կայարան ճամբու է դնում: (Հարկ է յիշել որ երկու շիշ օղի էլ հարևաններից է ճարել):

Ինչո՞ւ համար Աթոսը չարչարուեց, ծախսեց և ինչո՞ւ ուրախացաւ...

(Շար. տես էջ 5)

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՀԱՅ ԹԵՄԵՐՈՒ ԱՌԱՋՆՈՐԴ՝ ԳԵՐՇ. Տ. ՏԻՐԱՅՐ Ս. ԵՊՍ. ՄԱՐՏԻԿԵԱՆԻ

Երկրորդ Այցելութիւնը Լիբանան

Ռումանիոյ և Պուլկարիոյ հայ թեմերու երիտասարդ առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպիսկոպոս Մարտիկեան, 1969 թուի կիսուն Լիբանանի իր անդրանիկ այցելութիւնը տալէ ետք, 1970 թուի Փետրուարի 6ին, Ուրբաթ օր, կէսօրէ առաջ, Ամմանէն գալով ու Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքարանի դիւանապետ՝ Գերշ. Տ. Շահէ Ս. Եպս. Աճեմեանի ընկերակցութեամբ, երկրորդ անգամ ըլլալով ժամանեց Պէյրութ, վերստին իր զարմիկին՝ ընկեր Գէորգ Տարօնիի հրաւէրին ընդառաջելով:

Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպս. Մարտիկեանի այս երկրորդ ուղևորութիւնը Լիբանան՝ խորունկ գոհունակութիւն ստեղծեց երիտասարդ հոգևորականին և անոր ազգանուէր ու հայրենանուէր գործունէութեան ծանօթ անձնաւորութիւններուն, շրջանակներուն և կազմակերպութիւններուն մօտ։ Այս եղաւ մեր համոզումը, երբ ականատեսի աչքերով տեսանք շարքը Գերշ. Տ. Տիրայր Սրբազանի բարի գալուստ մաղթելու համար, ընկեր Գէորգ Տարօնիի Անթիլիասի բնակարանը փութացող հայ և օտար եկեղեցականներուն, ինչպէս նաև՝ սփիւռքահայ մշակութային դէմքերուն ու հասարակական գործիչներուն։

ԱՅՑ՝ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԳԵՐՇ. Տ. ՏԱՃԱՏ Ս. ԱՐՔ. ՈՒՐՖԱԼԵԱՆԻՆ

Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպս. Մարտիկեան, Պէյրութ իր ժամանման երկրորդ օրը, 7 Փետրուար 1970, կ.ա. ժամը 11ին, ընկերակցութեամբ Գերշ. Տ. Շահէ Ս. Եպս. Աճեմեանի ու Հ.Մ.Մ.ի պատասխանատու-քարտուղար ընկեր Գէորգ Տարօնիի, քաղաքավարական այցելութիւն տուաւ Լիբանանի հայոց առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Տաճատ Ս. Արք. Ուրֆալեանին, Պէյրութի Ազգ. Առաջնորդարանին մէջ։

Եղբայրական ողջագուրումէ ետք, Գերշ. Տ. Տաճատ ու Գերշ. Տ. Տիրայր Սրբազանները ունեցան մէկ ժամուան հանդիպում, մտերիմ մթնոլորտի ներքև։

Գերշ. Տաճատ Արք. իր ուրախութիւնը յայտնեց Գերշ. Տիրայր Սրբազանի Լիբանանին տուած այս երկրորդ այցին առիթով, ինքզինք պատուուած զգաց Տիրայր Սրբազանին քաղաքավարական այցելութեամբ ու բարի գալուստ և բարի կեցութիւն մաղթեց Ռումանիոյ և Պուլկարիոյ հայ թեմերու երիտասարդ առաջնորդին։

ԱՅՑ՝ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՄՕՏ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ԴԵՍՊԱՆ ՊՐ. ՍԹԵՖԱՆ ԳՐԼԵԺԱՆԻՆ

Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպս. Մարտիկեան, ընկերակցութեամբ Հ.Մ.Մ.ի պատասխանատու-քարտուղար՝ ընկ. Գէորգ Տարօնիի, 19 Փետր. 1970, Հինգշաբթի օր, քաղաքավարական այցելութիւն տուաւ Պէյրութի մօտ Ռումանիոյ դեսպան, պատմական գիտութիւններու դոքթոր-փրոֆեսոր՝ Սթեֆան Գրլեժանին, Պէյրութի Ռումանական դեսպանատան մէջ։

Դեսպանատան մուտքին, Գերշ. Տ. Տիրայր Սրբազանին և ընկ. Գէորգ Տարօնիին պատիւներ ընծայեցին դեսպանատան անձնակազմի անդամները, համաձայն՝ ռումանական ազգային աւանդութիւններու։

Հիւրերու սրահին մէջ, Գերշ. Տ. Տիրայր Սրբազանն ու ընկեր Գ. Տարօնին ընդունեցին Պր. Դեսպանն ու դեսպանատան ընդհ. գործակատար՝ Պր. Իօրտաքէ Նիգոլայ։

Պր. Սթեֆան Գրլեժան իր շնորհակալութիւնը յայտնեց նաև Գերշ. Տ. Տիրայր Սրբազանին, այս քաղաքավարական այցելութեան համար, բարի գալուստ մաղթեց անոր, ինչպէս նաև կատարեալ յաջողութիւն՝ Լիբանան տևած իր այս երկրորդ այցելութեան ընթացքին։

Շուրջ մէկ ժամ գլուխ-գլուխի մտերիմ հանդիպում ունեցան Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպս. Մարտիկեան և Պր. Սթեֆան Գրլեժան։

Լիբանանի մօտ Ռումանիոյ դեսպանը այս առթիւ ամբողջ իր ջերմ շնորհաւորութիւնները ներկայացուց Գերշ. Տ. Տիրայր Սրբազանին, 1969 թուի Օգոստոսի վերջաւորութեան, Պուքրէշի մէջ, Ռումանիոյ Ընկերվարական Հանրապետութեան 25ամեակին առիթով համապատասխան շքանշանով ու պատուոյ վկայականով Հայոց Առաջնորդին պարգևատրման առնչութեամբ։

«ԱՆԱՌԱԿ ՈՐԴԻ»Ի ՈՒ ԱՐԵՒԱԳԱԼԻ ԱՌԻԹՈՎ ՔԱՐՈԶՆԵՐ՝ Ս. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ ՄԷՋ

Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպս. Մարտիկեան, ընդառաջելով Պէյրութի Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյ Թաղական խորհուրդի հրաւէրին, ինչպէս նաև հաւատացեալներու ցանկութեան, երկու առիթներով, 22 Փետրուար 1970, Կիրակի օր, աւանդաբար Մեծ Պահքի Անառակ Որդիի յաջորդող, և 25 Փետրուար 1970, Չորեքշաբթի օր, առաւօտեան Արևագալի ժամերգութիւններուն կատարելութեամբ, հոգեշունչ և կրօնաշունչ քարոզներ խօսեցաւ Ս. Յարութիւն եկեղեցիին մէջ, ուր անգամ մը ևս, Գերշ. Տ. Տիրայր Սրբազանը արժանացաւ ներկայութեան ու Հոգևոր Հովիւ՝ Արժ. Տ. Պօղոս Քհնյ. Էքմէքեան։

Սրբազանին այս քարոզները ունկնդրելու համար, Ս. Յարութիւն եկեղեցին փութացած էին նոյն թիւով հաւատացեալներ յատկապէս՝ կրօնասէր ու էջմիածնասէր կանանց համախմբումներու անդամուհիներ։

Գերշ. Տ. Տիրայր Սրբազան, 22 Փետրուար 1970, Կիրակի օր, Լիբ կերպով բացատրեց Անառակ Որդիին դասը և ամբողջական կամ պատկեր հին ու նոր անառակներու մէջէ, անառակներ՝ որոնք վերջին հաշւով անպայմանօրէն պիտի վերադառնան տուն։

Սրբազանը, 25 Փետրուար 1970, Չորեքշաբթի օր, հանգամանօրէն քարոզեց «Մեծ Պահքի Ճաշակութիւն» Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցին Եերս» նիւթին շուրջ։

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻ 52-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ

Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպս. Մարտիկեան, ընկերակցութեամբ Ս. Էջմիածին 1969 թուի Միւռոնօրհնութեան նկարահանող ընկեր Սարգիս Սարգիսեանի և Հ.Մ.Մ.ի պատասխանատու-քարտուղար ընկեր Գէորգ Տարօնիի, 23 Փետր. 1970, Երկուշաբթի օր, երեկոյեան ժամը 7ին, ուղևորուեցաւ դէպի Լիբանանի մօտ Խորհրդային Միութեան դեսպանատունը, ուր ընդառաջելով դեսպան Պր. Սարգիս Ազիմովի պաշտօնական հրաւէրին, ներկայ գտնուեցաւ Կարմիր Բանակի 52րդ տարեդարձին առիթով կազմակերպուած փայլուն ընդունելութեան։

Գերշ. Տ. Տիրայր Սրբազան ընդունելութեան ընթացքին ջերմօրէն շնորհաւորեց Պր. Սարգիս Ազիմովը, որ իր շնորհակալութիւնը յայտնեց Սրբազանին և ներկայութեան և ներկայացուցած շնորհաւորութիւններուն համար։

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՌՈՒՄԱՆԱՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԻՆ ՀԵՏ

Գերշ. Տ. Տիրայր Ս. Եպս. Մարտիկեան, 24 Փետրուար 1970, Երեքշաբթի օր, կ.ե. ժամը 4ին, ընկեր Գէորգ Տարօնիի Անթիլիասի բնակարանին մէջ ընդունեց Պէյրութի ռումանահայ գաղութի անդամ-անդամուհիները, որոնց կարգին՝ քսանամեայ տաղանդաւոր դաշնակահար Պր. Քրիսթիան Փեթրեսքու-Պետրոսեանը։

Խանդավառ մթնոլորտի ներքև կայացած սոյն ընդունելութեան ընթացքին, ընկ. Գ. Տարօնիի եղբայրը՝ Սարգիս Գրիգորեան ցուցադրեց 1969 թուի Օգոստոսի կիսուն, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս՝ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Վեհափառ Հայրապետի վաթսունամեակին առիթով Գերշ. Տ. Տիրայր Սրբազանի դէպի Ռումանիոյ հայկական դպրոցներ վանքերը կազմակերպած ուխտագնացութեան ժապաւէնը, որ կարօտի և յուզումի արցունքներ խլեց ներկաներէն։

Ժապաւէնի ցուցադրութեան հետ, ռումանահայ գաղութի անդամները խոր երկիւղածութեամբ ունկնդրեցին Կոմիտասեան քառաձայն Ս. Պատարագ, մասնակցութեամբ՝ հայրենի տաղանդաւոր երգչուհի՝ Լուսինէ Զաքարեանի։

Ընդունելութեան աւարտէն առաջ, Պր. Քրիսթիան Փեթրեսքու-Պետրոսեան հանդէս եկաւ դաշնակի վրայ ու անգամ մը համար ևս իր տաղանդով հմայեց ներկաները։

ԹՂԹԱԿԻՑ

Պէյրութ (Շար. 1)

ԵԱՖԱՅԻ ՎԱՆՔԸ

(Շար. Բ. էջէն)

Բ.– Հայր Յուսիկի պարագան բացարձակ զրպարտութիւն մըն է ամբասիր եկեղեցականի մը հանդէպ, որ պաշտօնազուրկ եղաւ որովհետև իրենց համամիտ չէր։ Եթէ ամօթի ամենադոյզն զգացում ունենային, գոնէ պիտի լռէին։ Որովհետև ամբողջ ժողովուրդը, հայ կամ արաբ, գիտէ իրենց վարքն ու բարքը։ Իսկ Հայր Յուսիկի նիւթական զեղծումներուն մասին դարբնուած լուրերը կը կրեն իրենց ըրածը պարտկելու բնոյթ։ Երուսաղէմի միաբանութենէն Հայր Յովսէփ Մամուր եկաւ հաշիւները քննելու, որևէ զեղծում չկրցաւ գտնել։ Ըստ այնմ տեղեկագրեց ու իր վարձքը ստացաւ՝ ելեւմտից տեսչութենէն պաշտօնազուրկ ըլլալով։

Կը խնդրենք ձեր ազգօգուտ թերթէն, որ հրատարակէր մեր այս պատասխան գրութիւնը։ Կը խնդրենք նաև որ սփիւռքի բոլոր թերթերը արտատպեն մեր այս լուսաբանութիւնը:

Ատենապետ Կարօ Լուսարարեան
Ատենադպիր Գ. Գր. Շորիկեան

ՈՒՐԻՇ ՆԱՄԱԿ ՄԸ

Ուրիշ եաֆայաբնակ հայ մը, Վարդան Ապտոյեան, անգլերէն բայց հայու անկեղծ ապրումով գրուած երկար նամակ մը ուղղած է խմբագրութեանս, ուր կծու բառերով կը ծաղկէ Եղիշէ Պատրիարքն ու մասնաւորաբար Շահէ Սրբազանը։

«Յուսիկ վարդապետը տասը տարիէ ի վեր մեզի հետ է, կը գրէ ան ի մէջ այլոց, ծանր աշխատեցաւ և օգնեց հայ գաղութին։ Մեր զաւակներուն հայերէն սորվեցուց և զանոնք հաւաքեց եկեղեցիին մէջ, անոնց քով ծաղկեցնելու համար քրիստոնէական սէրն ու արդարութիւնը։ Մեր վարդապետը «սուրբ» մըն է բայց անզօր կը մնայ պայքարելու միւսներուն հետ։

...«Աւելի առաջ՝ ձեռագիրներու հարցին մէջ ալ նոյնը պատահեցաւ: Այդ թանկարժէք ձեռագիրներու կորստեան մասին խօսքէ ուրիշ ոչինչ եղաւ։ Աշխարհի բոլոր հայերուն մէջէն ոչ մէկը բացատրութիւն մը ստացաւ և Պատրիարքի մը պատճառած այսքան ծանր գայթակղութիւն մը գրեթէ մոռցուեցաւ տասնց պատիժի»։ Ինչո՞ւ բոլոր հայերը կը կարծեն թէ Պատրիարքին ըսածները անպայման պէտք է ճիշդ ըլլան... Եթէ դուք ալ մեզի նման հայեր էք, պիտի օգնէք մեզի՝ որ աշխարհի բոլոր հայերը լսեն մեր գանգատները և ճշմարտութիւնը։

Կը պաղատինք, օգնեցէք մեզի, օգնեցէք ձեր անօգնական եղբայրներուն»։ «ՄԱՐՄԱՐԱ»

ԼԵՌՆԵՐԻ ՄԱՐԴԸ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Ժպտաց ծերունին։ Կնճիռների միջից։ Գորովանքով:

«Քո հայրը խելօք մարդ էր, ասաց նա, լեռների մարդ էր քո հայրը, ու մեծ սիրտ ունէր»։ Թևքով սրբեց աչքերը:

— Բալա՛ս,- մեռնող հօր խռպոտ ձայնը նորից փշրեց, կտոր-կտոր արեց քար լռութիւնը, և աղջիկը սթափուեց մըտքերից, շրջուեց ու մօտեցաւ հօրը:

— Բալաս,- կրկնեց հայրը ու չկարողացաւ ոչինչ ասել։ Յուզմունքից մի պահ դողացին հօր չորացած շուրթերն ու ոսկրացած ծնօտը:

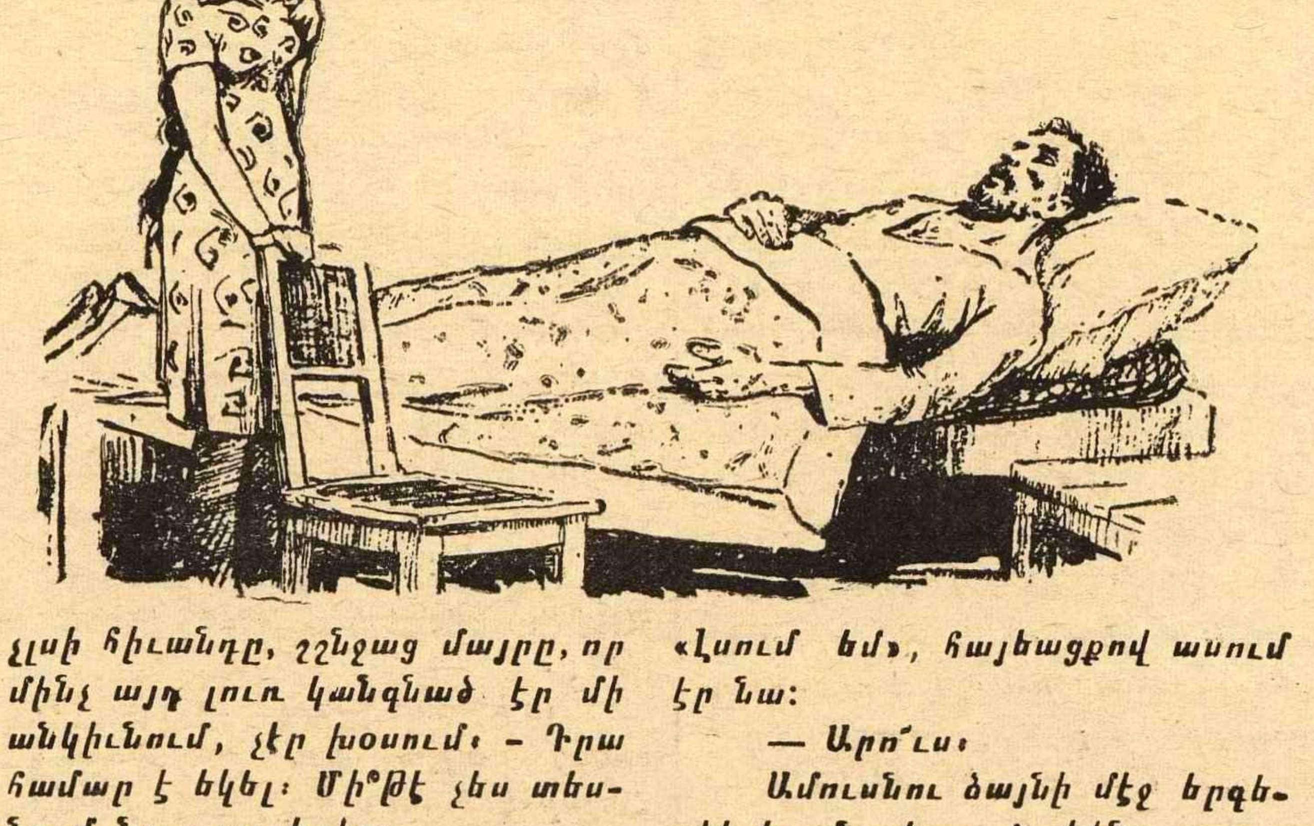
Լռութիւնը կամաց-կամաց ժայռացաւ մահամերձի տխուր սենեակում։

— Ես քե՛զ համար եմ եկել,- հատ-հատ արտասանեց մեռնող հայրը,- ես կարող էի այնտեղ, հեռաւոր Բառնաուլում մեռնել,- հայրը հազիւ էր շընչում,- ես քեզ համա՛ր եմ եկել։

Աղջիկը նորից սառը հայեացքով նայում էր հօրը և բառ չէր գտնում ասելու։ Նրա գլխում ոչ մի կերպ չէր նստում այն միտքը, որ դա իր հայրն է, իր հարազատ հայրը։

Ինքը շատ կ'ուզէր հաւատալ դրան, մօտենալ, գրկել նրան ու շշնջալ երանելի «հայրիկը», որ տարիներ շարունակ չէր ասել ոչ-ոքի: Բայց մի ներքին ձայն ետ էր պահում իրեն, ու ինքն անուժ էր այդ ձայնի դէմ։ Այդ ձայնը շարունակ շշնջում էր իր ականջին։ «Նա մոռացել է մեզ, նա չի սիրել մեզ, նա լքել է մեզ», ու ինքը անուժ է այդ ձայնի դէմ:

— Նա ուզում է, որ դու իրեն հայրիկ ասես,- այնպէս, որ

չլսի հիւանդը, շշնջաց մայրը, որ մինչ այդ լուռ կանգնած էր մի անկիւնում, չէր խօսում։ – Դրա համար է եկել: Մի՞թէ չես տեսնում նրա աչքերից:

Հայրիկ կոչե՞լ... Երբե՛ք։ Ինքը հայր չունի: Տասնհինը տարի առաջ էր մեռել իր բաժին հայրը...

— Բալաս, գնա աղբիւրից մի սառը ջուր բեր ինձ համար:

Աղջիկը վերցրեց հողէ կուլան ու դուրս եկաւ։

Նորից լռութիւնը կամաց-կամաց ժայռացաւ սենեակում, և պապանձուած անդորրի մէջ մահամերձի ծանր շնչառութիւնն էր միայն լսւում:

— Արո՛ւս։

Կնոջ սիրտն ասես ելաւ տեղից։ Մի հին կարօտ խլրտաց նրա հոգում, և կինը, տասնինը տարի ընդմիջումից յետոյ մօտեցաւ ու նայեց ամուսնու՝ տառապանքից յոգնած աչքերի մէջ։

«Լսում եմ», հայեացքով ասում էր նա:

— Արո՛ւս։

Ամուսնու ձայնի մէջ երգեցիկ երանգ կար, և կինը զգաց, որ ամուսինը ուժով արտաբերեց իր անունը: Զգիտես ինչու, նրան թուաց, թէ հենց այդպէս, հենց այդ երգեցիկ ձայնով նա առաջին անգամ կանչեց իրեն: Ու նորից մի երանելի խլրտոց զգաց հոգու խորքերում: Նուիրական խլրտոց; Տասնվեց տարեկան դեռ չկար։ Աղբիւրի ճամբին առաջին անգամ հանդիպեցին։

Արև էր ու տօթ: Հնձուորները սպասում էին ու ինքը ըշտապում էր: Տապ-շտապ գնում էր, երբ յանկարծ ետևից, շամբուտից լսեց.

«Արո՛ւս»։

Հենց այդպէս հիմա։ Երգեցիկ ձայնով...

— Բարձրացրու բարձս,- հազիւ լսելի ու հատ-հատ արտասանեց ամուսինը,- բարձրացրու, թող երևան Սառնատուն լեռը, Կաղնիխաչի սարերը, Բաղչուտի ձորը...

Կինը մի բարձ բերեց, դրեց ամուսնու գլխատակին ու գնաց, սգուորի պէս կանգնեց պատուհանի տակ։

Հեռւում պարզ երևում էր Սառնատուն լեռը՝ կորած իրիկնային մշուշի մէջ: Մշուշը շալի պէս փաթաթուել է լերան ուսերով, ու ծուէնները ծոպերի պէս կախուել են քարերն ի վար: Կաղնիխաչի սարերն էլ են երեւում։ Յետոյ երևաց Բաղչուտի ձորը. մշուշ չկար։ Ասես գարուն էր Բաղչուտի ձորում։ Իսկ այն ժամանակ գարուն չէր, տօթ ամառ էր։ Արուսը կժով ջուր էր տանում հնձուորներին, իսկ ինքը նախիրը մակաղում էր Սառնատուն լերան զով ստուերում, Ղըրմա-աղբրի ծառերի տակ ու գալիս, կանգնում էր Բաղչուտի աղբիւրի մօտ, շամբուտի մէջ, հեռուից հեռու նայում էր Արուսին ու խենթանում էր սիրուց։

(Վերջը յաջորդով)

ՍՈՒՏԱՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ ԽԱՐԹՈՒՄԻ ՄԷՋ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Ջահակիր»ի)

Սուտանահայ գաղութը կը շարունակէ իր աշխոյժ գործունէութիւնը՝ շնորհիւ զոհաբերումի երկսեռ ազգայիններու։

Տիկնանց Բարեսիրաց Միութիւնը Կիրակի, 8 Փետրուար, կ.ե. ժամը 6ին Խարթումի Հ.Ե.Մ. «Հրանդ» մարզադաշտին վրայ կազմակերպեց Բարեկենդանի առթիւ փոքրիկներու դիմակաւոր հանդէս մը, որ անցաւ խիստ յաջող։

Փոքրիկներու բարեկենդանեան խմբանկար մը

Բազմաթիւ ծնողքներ մեծածախս ծպտումներ կատարած էին իրենց զաւակներուն, որոնցմէ լաւագոյնները պարգեւատրուեցան արժէքաւոր նուէրներով։

Այս գեղեցիկ ձեռնարկը ունեցաւ նիւթական և բարոյական յաջող արդիւնք։

Շնորհաւորելի են Տիկնանց Բարեսիրաց Միութեան ժրաջան անդամուհիները։

*
* *

Հայ Երիտասարդաց Միութեան մշակութային ձեռնարկը տեղի ունեցաւ իր «Հրանդ» մարզարանին մէջ, Հինգշաբթի, 12 Փետրուար, կ.ե. ժամը 9.30ին։

Խուռներամ բազմութիւն մը փութացած էր գալու և ներկայ գտնուելու, սուտանահայութեան համար աննախընթաց, հայերէն խօսուն ժապաւէնի մը ցուցադրութեանը։

«Հայֆիլմ» սթուտիոյի գեղեցիկ արտադրութիւններէն «ԽՕՍՔ ԵՐԳ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ» գունաւոր ֆիլմն էր, որ ցուցադրուեցաւ՝ ներկաներուն ընդհանուրին խանդավառութեան մէջ, որոնք հայրենակարօտի յուզմունքով դիտեցին հայրենի մեծ բանաստեղծ Գէորգ Էմինի կողմէ ներկայացուած այս ժապաւէնը։

Սուտանահայերը անխտիր ջերմ բաղձանք ունին յաճախ հայկական ֆիլմեր դիտելու, ու այս առթիւ «Ջահակիր»ի միջոցաւ կը խնդրեն Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէէն, որ առաւել հետաքրքրուի Սուտանահայ գաղութով և անհրաժեշտը տնօրինէ, որ գոնէ պարբերաբար հայկական ժապաւէններ (ի հարկէ հայերէն խօսուն) ուղարկուին Սուտան։

*
* *

Հայ Երիտ. Միութեան յաջորդ ձեռնարկը եղաւ դաշտագնացութիւն մը դէպի Ռ.ատ Մէտանիի ճամբուն վրայ գտնուող ագարակ մը, Խարթումէն քանի քիլոմեթր հեռու։

Գուրպան Պայրամի արձակուրդի առթիւ կազմակերպուած այս զբօսապտոյտը տեղի ունեցաւ Չորեքշաբթի, 18 Փետրուարին։ Մասնակցողները «Հրանդ» մարզարանէն ճամբայ ելան ինքնաշարժներով առաւօտեան ժամը 7ին, միասին տանելով իրենց նախաճաշն ու կէսօրուան ճաշը։

Ամբողջ օրը ընկերական հաճելի ու ջերմ մթնոլորտի մէջ մասնակցողները կերան, խմեցին, երգեցին ու զուարճացան և գոհունակ վերադարձան տուն։

Նման ձեռնարկներու կազմակերպութիւնը խիստ օգտակար է համայնքին ընկերային կեանքին համար։

*
* *

Խարթումի Տիկնանց Բարեսիրաց Միութիւնը ուրիշ ձեռնարկ

(Շար. տես էջ 6)

ՍՈՒՏԱՆԱՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԱՅԻՆ
ԱԶԳ. ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
ԽԱՐԹՈՒՄ

Խարթում 19 Փետր. 1970

ԿՈՉ

ԽԱՐԹՈՒՄԻ ՀԱՅՈՑ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

ԲՈԼՈՐ ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ՍԱՆ-ՍԱՆՈՒՀԻՆԵՐՈՒՆ

ՈՂԲ. ՀՌՈՒԹ ԱՖԱՐԵԱՆ

Սուտանահայ Գաղութային Ազգ. Վարչութիւնս որոշած է, յաւերժացնել Տիկ. ՀՌՈՒԹ ԱՖԱՐԵԱՆի բարի յիշատակին և իր երկարատեւ ու բազմավաստակ ծառայութեանց համար, Յիշատակի Շիրմաքար մը զետեղել իր գերեզմանին վրայ՝ առ ի յարգանս և երախտագիտութիւն իր մայրական անսակարկ խնամքներուն և հոգատարութեանց։

Այս առթիւ կոչ կ'ուղղենք իր բոլոր «իրեկի սան սանուհիներուն, որոնք կը փափաքին և կ'ուզեն յարգել ողբ. Տիկ. ՀՌՈՒԹ ԱՖԱՐԵԱՆի յիշատակը, որ իրենց համեստ ու կամաւոր մասնակցութիւնը բերեն այս չիրմաքարի շինութեան համար։

Ծանօթ.– Բոլոր անոնք՝ որոնք կը փափաքին նիւթապէս մասնակցիլ այս յիշատակի կամաւոր հանգանակութեան, թող բարի ըլլան դիմել հեռաձայնով (թիւ 42957) կամ անձամբ Խարթումի Ազգ. Վարժարանի տնօրէնութեան, իրենց վճարումը կատարելու փոխան ստացագրի։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

ԽԱՐԹՈՒՄԻ ԱԶԳ. ԵՐԿՍԵՌ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ

Պր. Պօղոս Էնֆիէճեան (Խարթում) 2 Ստ. Ոսկի կը նուիրէ, առ ի գնահատութիւն վարժարանին։

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

«ՄԵՐ ՄԵԾ ԸՆՏԱՆԻՔԻ» ԱՌՕՐԵԱՅ ԿԵԱՆՔԻՑ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

ԱՐԿԱԾ 2

Մի անգամ Սեւանում, մեր մօտաւանաւով բնակելի վայրերից շատ էինք հեռացել, օրը անյաջող էր, ոչ մի ձուկ չէինք բռնել։ Մեր ուտեստեղէնի պաշարը վերջացել էր։

Ծովը սկսել էր ալեկոծուել, վերադառնալը անխոհեմութիւն կը լինէր, ստիպուած էինք նաւի մէջ քնել։ Այդ ցրտին ու սոված փորով՝ քնե՞լ կը լինի...

Ափից բաւականի հեռու մի բեռնատար մեքենայի անցնելը նկատելով, ազդանշաններ տուինք։

Մեքենան կանգնեց, վարորդը ոտքով մօտեցաւ ափին։

Բացատրեցինք մեր դրութիւնը...

Մի ժամ յետոյ վերադարձաւ ու մեզ յանձնեց մի չատ մեծ հաց, պանիր ու հինգ լիտր կաթ։ Երբ փոխարժէքը առաջարկեցինք, յուրջ նեղացաւ ու վիրաւորուեց։ (Վարորդը Հայաստանաբնակ թուրքերից էր)։

ԱՐԿԱԾ 3

Դարձեալ մի ուրիշ օր, գտնըւում էինք մեծ և փոքր Սեւանի միացման Արտանիշի ծոցում։

Օրուայ վերջը, որոշեցինք Սեւանը ճեղքել ու գնալ դիմացի ափը, Նորադուզի ձկնորսական նաւամատոյցի մօտ գիշերել։

Սեւանն էլ հայի բնաւորութիւն ունի, ճանապարհի կէսին յանկարծ բորբոքուեց... Դուռ,լուսամուտ փակեցինք, դարձել էինք ալիքների խաղալիք։ Քանի-քանի անգամ մտնում էինք ջրի տակ ու նորից դուրս գալիս...

Ստեփանիկը հագել էր ազատարար շապիկը եւ լցրել օդով, մեզ էլ էր առաջարկում հագնուել։

Մեծերս ամէն յոյս կորցրել էինք... Բայց վտանգի մեծութիւնը ցոյց չտալու համար չհագնուեցինք, յետոյ այդ մթին ու ցրտին Սեւանի կենտրոնում ընկղմուողը ո՞նց կ'ազատուէր...

Սրտապնդելու համար դեռ կատակներ էլ էի անում...

Ամէն կողմ փակ լինելով հանդերձ թրջուել էինք։ Նաւակը կիսով չափ ջուր էր լցուել՝ բայց արդէն ափին բաւական մօտիկացել էինք։

Այս անգամ էլ, նաւի պտուտակը փաթաթուեց ձկնորսական ցանցերին, նոյնիսկ շարժիչը տեղից խախտուեց։

Պենզինով թրջած չորը փայտի ծայրին կապած, վառեցինք ու սկսեցինք ափում գտնուող ձկնորսներին ազդանշաններ տալ։

Եկան։ Այդ ցրտին տկլորացան, մտան նաւակի տակ, կտրեցին իրենց թանկարժէք ցանցերը, մեզ քաշեցին ափի մօտ, մի քանի հատ էլ մեծ ձկներ նուիրեցին...

Ո՞վ կարող է գտնել իր խաղաղ ու հանգիստ կեանքի ընթացքում այնքան մեծ երջանկութիւն, ինչ այդ րոպէներին մենք էինք վայելում... Չէ՞ որ նորից կեանքը ապրել էինք սկսել...

Ո՜ւմ շնորհիւ...

ԼԻՆԵՆՔ ԱՆԿԵՂԾ

Արժէ այստեղ կանգ առնել ու «մեր մեծ ընտանիքի» անդամների իրար նկատմամբ նուիրուածութեան երեւոյթները վերլուծման ենթարկել։

Ոչ Հայաստանում մեծացող, ոչ էլ գաղթաշխարհում ապրող հայը, ի վիճակի չէ՝ նման երեւոյթների չափանիշը որոշել ու ճիշդ արժէքը հասկանալ և գնահատել։

Տարբեր երկրներում, տարբեր բնաւորութեան տէր մարդկանց մէջ ապրած մարդն է միայն՝ որ երբ տեսնում, կշռադատում ու թափանցում է խորքերը, այն ժամանակ գիտակցում է որ հայրենիքի միայն օդն ու ջուրը չէ որ մարդուն հրճուանք է պատճառում, այլ հարազատներից շրջապատուած լինելն է, որ մարդու հոգին է փառաւորում...

Տեղին է յիշել «Ոչ միայն հացիւ՝ այլև բանիւ» ասացուածքը։

ՊԱՏԿԵՐ 3

ՈՐՍՈՐԴԻ «ԾՈՒՌ ԽԵԼՔԸ»

Ինչպէս երեւում է, չատ ըսքանչելի ժամանցների հետ մէկտեղ նաև պատահում են անախորժ դէպքեր. Նման փորձանքներ անցկացնելուց յետոյ կրկին չարունակելը, շատերին զարմանք է պատճառում ու հաւանաբար մեր ծուռ խելքի վրայ ծիծաղեն...

Բայց նման երեւոյթը մենք այլ կերպ ենք բացատրում։

Քաղաքի «խառնարանում» անդորր ու քնքոյշ ապրելակերպով միատեսակ անցկացրած օրերը, իբար նման են ու չատ շուտ են մոռացւում, այդպիսի հազար օրերը, հաւասար են մի օրուայ...

Մինչդեռ մեծ դժուարութիւններ յաղթահարողը, նախ կոփւում, դառնում համարձակ, յետոյ էլ նրանց թողած ցնցող տպաւորութիւնը, մարդու կեանքի պատմութեան էջերն է ճոխացնում...

Հայաստանի ժողովուրդը ընդհանրապէս չատ է կապուած բնութեան հետ։ Հանգստեան օրերին «քէֆ» անողների մեծ բազմութիւններ, սարերն ու ձորերն են խուժում։

Մեր հանրապետութիւնում կան տաս հազարից աւելի արձանագրուած որսորդներ, նրանք որսի միս կամ ձուկ ուտելու համար չէ որ անդամագրուել են։

Մի կողմ թողնենք մոտայական որսորդներին, (այսինքն ցուցամոլութեան համար հրացան վերցնողներին)։

Մի փոքր լուսաբանենք ընթերցողներին, բնասէր որսորդի, բնութեան նկատմամբ ունեցած իր ձգտումների մասին (որոնց թիւը չատ մեծ է ու տարբեր խաւերի են պատկանում)։

Նախ հաշուի առնենք այն հանգամանքը, որ նախամարդը սնուել է մեծ մասամբ որսով, նման ձգտումը ժառանգել ենք մենք մեր նախնիներից։

Ներկայ քաղաքակրթուած ու սնունդով ապահովուած մարդուն ի՞նչն է ստիպում գնալ ամայի վայրեր, տանջուել, չարչարուել...

Մենք հասկացել ենք հետեւեալ կերպ՝ մեր օրերում մարդիկ ծանրաբեռնուած են աւելի մտաւոր աշխատանքներով, քան՝ ֆիզիքական լարումով։

Գերյոգնած մարդիկ, նոյնիսկ անտեղեակ են լինում իրենց վիճակին (դառնում են անհանդուրժող, կռուարար, ջղային, հարբեցող եւայլն)։

Քաղաքակրթութեան ստեղծած զբօսանքները, չատ անգամ աւելի են վատթարացնում յոգնաբեկ մարդկանց վիճակը...

Իսկական հանգիստ գտնել ցանկացողի համար, ամենակարճ միջոցը՝ փախչելն է մեզ շրջապատող հոգսերի ժխորից...

Ջրի ափում կամ նաւակի մէջ նստած, ձկան կարթի ցնցուելուն սպասողը և կամ ալիքների անվերջ յորձանքները հաշուելով զբաղուած մարդու ուղեղի կապը կտրւում է իր առօրեայ՝ ճնշուած հոգեկան աշխարհից...

Ամէն ինչի նկատմամբ անտարբեր Սեւանը, մարդուն համակում է իր անհոգ բնաւորութեամբ ու ստիպում, իր նման անհոգ ու համբերատար դառնալ... Պատահում է յաջող որս, ուրախանում է, երբեմն էլ պայքարելով վտանգների դէմ, մարդը կլանւում ու մոռանում է «աշխարհի հոգսերը», անկախ իրանից գտնում է հոգու խաղաղութիւն։

Դեռ աւելին՝ որսը ձգում է մեզ, ստիպուած ենք քայլել, վազել, մագլցել, տանջուել, քրտնել, մի խօսքով, մեր ժանգոտած մարմինները փայլ են ստանում։

Անյաջող որսից յետոյ մենք ասում ենք. «Օդն էլ մնաց մեր օգուտը»։

Ամենաբարեբեր հանգամանքներից մէկն էլ՝ որսորդը յաճախ լինելով ու ապրելով բնութեան մէջ, ստիպուած է նրա պարզ ու համեստ կենցաղին յարմարուել։ Այդ միջավայրում մարդը իրեն ազատ է զգում քաղաքակրթութեան կեղծ ու արուեստական կապանքներից...

Որսավայրերում, մարդիկ իրար չեն հարցնում՝ թէ ո՞վ ես դու, կամ ի՞նչ դիրքի տէր ես. այլ հարցնում են. «Այսօր քանի՞ ձուկ ես բռնել, կամ ո՞րտեղ յաջող որսի ես պատահել...»

Որսորդները պարզ ու համեստ ընկերներ են և վերջ...

Բնութիւնը մարդկանց յղկում ու դարձնում է իր նման տոկուն, պարզ, համբերատար ու պարզ հոգու տէր...

«Մեր մեծ ընտանիքը» մեր չքնաղ բնութեան լրացուցիչն է...

... Ովքեր բախտ են ունեցել մի կտոր հաց կիսել մեզ հետ, հաւատում եմ ու չեմ կասկածում որ նրանք էլ կը համաձայնուեն մեր մտքերի հետ...

ՆՈՒՊԱՐ ԳԱԼԸՆԵԱՆ

Երեւան, 1970

ՃԱՀԱԿԻՐ

12 Մարտ 1970

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ ՅԱՋՈՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Հայկական Ընթերցասրահի վարչութեան Մշակոյթի առթիւ կազմակերպած դիմակաւոր և անդիմակ պարահանդէսը, որ տեղի ունեցաւ անցեալ Շաբաթ, 7 Մարտ 1970 և որուն ներկայ էին հոծ թիւով ժողովուրդ՝ երէց և երի-

Դիմակաւորներէն մաս մը բեմին վրայ (Լուսանկար ՀՐԱՆԴի)

տասարդ, անցաւ աննախընթաց խանդավառութեան մէջ։

Նախապէս ապահովուած սեղաններու շուրջ համախմբուած, ներկաները հաճոյքով ճաշակեցին սրահի տիկնանց և երիտասարդաց մարմիններուն հոգածութեամբ պատրաստուած և սպասարկուած համադամ ճաշերն ու աղանդերները։

Ժամը 9.30ին «ՐԱՄ ՃԱՄ» առաջնակարգ նուագախումբի ոգեւորիչ նուագածութեամբ՝ զոյգեր սկսած էին արդէն պարել։

Մեծ թիւով դիմակաւոր ծպտեալներ, այլազան և ինքնատիպ զգեստաւորումներով, ներկաներուն հետաքրքրութիւնը կը հրաւիրէին իրենց վրայ։

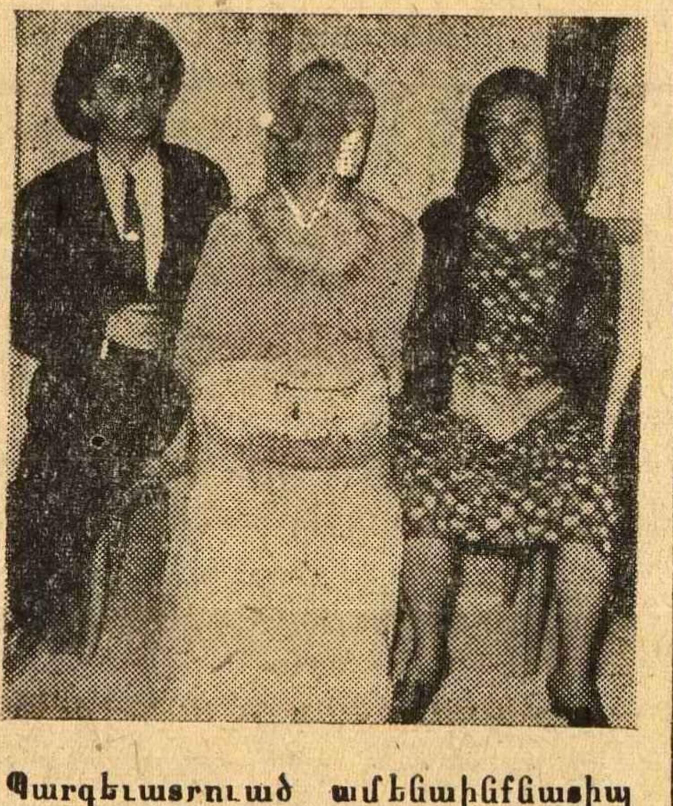
Օրուան յայտագիրը կը ղեկավարէր սրահի երիտասարդներէն ընկ. Թադէոս Արապեան։ Ներկաները յաջորդաբար ունկնդրեցին հայկական էստրատային երգեր՝ կատարուած Օրդ. Մարօ Գալաճեանի, Սոնա Յակոբեանի և ընկ. Թադէոս Արապեանի կողմէ և որոնց կ'ընկերակցէին ՊՊ. Էտուար Սայեան (երգեհոնով) և Փիլիպ Եմինէճեան (թմբուկով)։

Ժամը 12ին տեղի ունեցաւ դիմակաւորներու տողանցքը, նուագի ընկերակցութեամբ։

Գնահատիչ յանձնախումբ մը, բաղկացած Տիկիններ Ա. Վարժապետեանէ, Մ. Շահպէնտէրեանէ, Ն. Մէլէմէթճեանէ, Ռ. Պօհճալեանէ և Շուշան Տէօվլէթեանէ, ընտրեց լաւագոյններէն ամենաճոխը, ամենաինքնատիպը և յաջողագոյն խումբը, որոնք ստացան արժէքաւոր նուէրներ, իսկ մնացեալ բոլորը ստացան քաջալերական նուէրներ՝ տրամադրուած զանազան հաստատութիւններու և կ.ե. անձերու կողմէ։

Տեղի ունեցաւ վիճակահանութիւն մը արժէքաւոր նուէրներով օժտուած։ Ջերմ մթնոլորտին խանդավառուած՝ երիտասարդ արուեստագէտ նկարիչ Պր. Վահէ Կարօ Վարժապետեան իր նկարներէն մին իբր բացառիկ նուէր յատկացուց այս վիճակահանութեան, որմէ բախտաւորուեցան Տէր և Տիկին Սիմոն Ստեփանեան։

Ուրախ մթնոլորտը շարունակուեցաւ մինչև առաւօտեան առաջին ժամերը։ Շատ ուրախ և անմոռանալի երեկոյթ մը վայելած ըլլալու գոհունակութեամբ ներկաները մեկնեցան սրահէն։

Գարգեւատրուած ամենաինքնատիպ խումբը։ Ձախէն աջ՝ Օր. Սիւզի Քէօրողլեան (ամուսինը), Պր. Մարտիկ Պալաեան (կաթ ըմպող երախան) եւ Պր. Աւետիս Մովսէսեան (կինը՝ յղի վիճակով)։

Կը շնորհաւորենք Սրահին Տիկնանց Յանձնախումբը և երկսեռ երիտասարդութիւնը, ինչպէս միշտ՝ այս պարահանդէսին առթիւ ալ իրենց բերած արդիւնաւէտ աշխատակցութեան համար ու կը մաղթենք անոնց նորանոր յաջողութիւններ։ Պ. Ս.

ՋՈՒԱՐՃԱԼԻՔՆԵՐ

Երիտասարդ մը օրիորդի մը կ'ըսէ.

— Օրիորդ, հաւատացէք որ սէրս ձեր կուրծքը զարդարող վարդին կը նմանի։

— Պարոն, կուրծքիս դրած վարդս կեղծ է։

***

Գիլեմանօ օր մը կ'այցելէր նախակրթարան մը։ Միջոց մը կանգ առաւ աշակերտի մը դիմաց և հարցուց.

— Ըսէ տեսնեմ զաւակս, չորս և չորս քանի՞ կ'ընէ։

— Պարագայէն կախում ունի, պատասխանեց աշակերտը։

Գիլեմանօ շուարեցաւ.

— Այդ ի՞նչ կը նշանակէ։

— Եթէ մէկը միւսին տակն է, ութ կ'ընէ, պատասխանեց տղեկը։ Իսկ եթէ մէկ միւսին քովն է, քառասունեւչորս։

Գիլեմանօ ժպտեցաւ և ըսաւ.

— Եթէ քիչ մը աւելի մեծ ըլլայիր, քեզ ելեւմտական նախարարս կ'ընէի։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

«ՃԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Պր. Վաչիկ Թաշճեան՝ ի ընդ Օր. Սեդա Մարթիկեանի բարեկամութիւն նշանախօսութեան առթիւ վասն շնորհաւորութեան, Պր. Արշիլ Մալխասեան (Աղեքս.) կը նուիրէ 100 ե.գ.։

Տէր և Տիկ. Օննիկ Գալուստեան (Խարթում) 100 ե.գ. կը նուիրեն իրենց սիրելագոյն մեծ հօր ոգւոյն։ Օննիկ Գալուստեանի մահուան քառասունքին առթիւ։

ՈՃ (ընկ. Թիւ 1282) խըմբագրատուն իր այցելութեան առթիւ և առ ի գնահատութիւն թերթիս ազգային և հայրենասիրական ուղղութեան՝ կը նուիրէ 100 ե.գ.։

«ՃԱՀԱԿԻՐ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Պր. Վաղինակ Լուսինեան (Խարթում) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ Պր. Հայկազ Տէմիրճեանի (Երեւան)։

Ընկ. Մանուկ Բաքարեկեան (Ֆրեզնօ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ ընկեր Ոսկան Յովհաննէսեանի (Նիւ Եորք)։

ՍՈՒՏԱՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

(Շար. Ե. էջէն)

մը եւս կազմակերպեց «Հրանդ» մարզարանին մէջ Կիրակի, 1 Մարտ 1970, կ.ե. ժամը 6ին։

Այս ձեռնարկը «ԿԱԼԱ ՏԷ Ջ'ԱՄՍ.ԹԷՕԼ» մըն էր, որուն յայտագրին իրենց մասնակցութիւնը բերին մեծ թիւով երկսեռ երիտասարդներ։

Ջուարթ մթնոլորտի մը մէջ բոլոր ներկաները վայելեցին հաճելի և ուրախ պահեր, միաժամանակ իրենց ծափերովը խանդավառելով յայտագրի մէջ բաժին վերցուցած արուեստասէրները։

***

Հինգշաբթի, 5 Մարտ 1970, կ.ե. ժամը 9.30ին, Խարթումի Հ.Ե.Մ.ի Մշակութային Մարմինը՝ որուն պատասխանատուն է Ազգային Վարժարանի տնօրէն Պր. Օննիկ Գալուստեան, Անմահն Կոմիտասի ծննդեան 100ամեակին առթիւ Ցերեկոյթ-հանդէս մը կազմակերպած է և որուն գեղարուեստական յայտագրին կը մասնակցին Տիկնայք Սարի Վանեան, Վեհանոյշ Թագէոսեան, Օր. Նայիրի Պօզաճեան և Պր. Օննիկ Գալուստեան։

Կը բանախօսէ Սուտանահայ գաղութի Ազգային Վարչութեան անդամ Պր. Նազարէթ Խօմիւրեան։

Սոյն հանդիսութեան նկարագրականը պիտի տանք յաջորդով։

Ուրախութեամբ կը տեղեկանանք նաև՝ որ յաջորդական հանդիսութիւններ պիտի կազմակերպուին նաև՝ նուիրուած Յովհ. Թումանեանի ծննդեան 100ամեակին և Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Կաթողիկոսի ծննդեան 60ամեակին առիթներով։

Յաջողութիւն և յարատեւութիւն կը մաղթենք Սուտանահայ գաղութի ժրաջան և գործօն անդամ-անդամուհիներուն։

ԹՂԹԱԿԻՑ

Խարթում, 4-3-70

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ القاهرة ج.ع.م. ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الإمتياز: السيدة عايدة سيروبيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) • Tél.915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef: SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 322 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 19 ՄԱՐՏ 1970

ՀԱՏԸ ՉԵՌՈՒՇ 3 Եգ. Դհկ. Կամ 25 Լիբ. Դհկ.

عدد رقم ٣٢٢ – الخميس ١٩ مارس ١٩٧٠

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՍՐԲԱՏԱՌ ԿՈՆԴԱԿ ԱՌԱՔԵԼ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԴԱՒՐԻԺԵՑԻԻ ՄԱՀՈՒԱՆ 300-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

ՎԱԶԳԷՆ ԾԱՌԱՅ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ, ՈՂՈՐՄՈՒԹԵԱՄԲՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԵՒ ԿԱՄՕՔՆ ԱԶԳԻՍ, ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՊԵՏ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ, ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՄԱԶԳԱԿԱՆ ՆԱԽԱՄԵԾԱՐ ԱԹՈՌՈՅ ԱՅՐԱՐԱՏԵԱՆ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՍՐԲՈՅ ԿԱԹՈՒՂԻԿԷ ԷՋՄԻԱԾՆԻ

Քրիստոսաւանդ սիրոյ ողջոյն եւ օրհնութիւն հայրապետական Կաթողիկոսին Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Տ. Տ. Խորէնայ Առաջնոյ, Պատրիարքին Հայոց Սրբոյ Երուսաղէմի Տ. Եղիշէի Արքեպս.ին, Պատրիարքին Հայոց Կ. Պոլսոյ Տ. Շնորհքայ Արքեպիսկոպոսին, Համօրէն Արքեպիսկոպոսաց, Եպիսկոպոսաց, Վարդապետաց, Քահանայից եւ Սարկաւագաց, Թեմական Երեսփոխանական Ժողովոց, Թեմական եւ Թաղական Խորհրդոց եւ պատուելեաց եւ սիրեցեալ համայն հաւատացեալ ժողովրդեան Հայոց

«Զայնու ժամանակաւ բազում էին երեւելի վարդապետք յէջմիածին. քաջաբանք, բանաստեղծք աստուածային գրոց, քաջք գիտունք և հմուտք, յորոց մի է և Առաքել վարդապետն վիպասան»։

ՍՏԵՓԱՆՈՍ ԼԵՀԱՑԻ

Ցիշենք անցեալը, արդար գնահատելու համար մեր ներկան, և յստակ տեսնելու համար ուղիղ ճանապարհը ապագային։

Հազարազանգ Անիի անկումէն և կիլիկեան հայոց թագաւորութեան կործանումէն յետոյ, հայ ժողովուրդը ապրեցաւ իր պատմութեան ամենամռայլ դարերը։ Տասնեօթներորդ դարու սեմին, ան արդէն իր հոգեվարքը կ'ապրէր, մարմնապէս՝ արիւնաքամ, հոգեպէս՝ ինքնակորոյս, իմացապէս՝ խաւարի մէջ ընկղմած։ Հոգեվարքի մէջ էր նաև Հայաստանեայց եկեղեցին։ Հայաստանը ամբողջ, աշխարհ մըն էր աւերակներու և փլած հոգիներու, յուսահատութեան ծանր կապարի տակ կքած։ Հայը կորսնցուցած էր զգացումը իր ազգութեան, իր քաղաքակրթութեան։ Մոռցուած էին գիր ու գրականութիւն։ Հանգած էր ոգին Հայոց Պատմութեան։ Իսկ վերջին հարուածը եկեր էր իջեցնելու, մեր անտէր ու թշուառ ժողովուրդի գլխուն, Շահաբբասեան բռնագաղթը, երբ տասնեակ հազարաւոր հայ ընտանիքներ քշուեցան դէպի հեռաւոր ափերը պարսից երկրին։ Կը թուէր թէ տասնեօթներորդ դարը տապանաքարը պիտի դնէր Հայոց Պատմութեան։

Ահա այդպիսի դաժան դարու մը սեմին, այդպիսի ողբերգական մէկ պահուն, մեր պատմութիւնը կ'արձանագրէ ոգեկան ուժերու անհաւատալի ու զարմանալի զարթօնքի մը փայլատակումը։ Հայոց աշխարհի քաոսին մէջ, շարժիլ կը սկսի լոյսի մը ճառագայթը։

Վանքերու խուլ անկիւններէն, դարերու մոխիրը թօթափած, տեսիլք ունեցող հայ վանականներ կը բարձրացնեն իրենց ճակատները դէպի երկինք, կը սթափին ցեղին մահուան քունէն, կը զգան հոգեվարքը եկեղեցիին ու ազգին, ու կը տեսնեն ճանապարհը փրկութեան։ Այդ օրերուն տակաւին կարելի չէր մտածել իսկ ազգային ազատագրական շարժումի մը մասին, բայց փրկարար լոյսը կը սկսի ճամբայ բանալ՝ կրօնական զարթօնքի և ազգային դպրութեան ուղիով։

Այդ հոգևոր ու ազգային զարթօնքի առաջին դրօշակակիրները կը հանդիսանան հոյլ մը ուխտեալ վանականներ, որոնք հիմը դրին Սիւնեաց Մեծ Անապատին, Տաթևի վանքին մօտ, ԺԷ. դարու ըսկիզբներուն։ Խարխլած հին վանքերը վերանորոգելու, դպրանոցներ բանալու և «հայոց ազգը լուսաւորելու» շարժումը, տակաւ գետին կը գտնէ ու կը տարածուի։ Ու շուտով, շարժումին կեդրոնը կը դառնայ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին։ Նոր ճառագայթումով կը զարթնու հայոց քրիստոնէական ոգին, կը սկսին տարածուիլ հայ գիրն ու գրականութիւնը, կը հիմնուին բազմաթիւ դպրանոցներ, կը զարթնու հայոց ազգային արժանապատուութեան զգացումը և պատմութեան ոգին։ Ստրուկ դարձած, յօշոտուած ու յուսալքուած հայը կը սկսի ճանչնալ ու զգալ իսկութիւնը և ազատութիւնը իր հոգիին։

(Շարունակութիւնը տես էջ 2)

«ԱԼ-ԱՀՐԱՄ»ԻՆ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԸՍՏ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՆԱԽԱՐԱՐ ԱԶՐԱ ՈՒԱՅԶՄԱՆԻ «ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԷԿ ՄԻՋՈՑ ԿԱՅ ՈՐ Է ԸՆԴՈՒՆԻԼ ՍԻՈՆԻԶՄԻ ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԹԷՈՏՈՐ ՀԵՐՁԼԻ ԳԾԱԾ «ՄԵԾՆ ԻՍՐԱՅԷԼ»Ի ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԸ»։

Եգիպտական մեծ օրաթերթ «Ալ-Ահրամ», իր 17 Մարտի թիւով հրատարակած է սիոնիզմի հիմնադիր Թէոտոր Հերցլի սահմանագըծած քարտէզը, ուր կ'երեւի իսրայէլեան պետութիւն մը, որուն սահմանները կ'երկարին Եփրատ գետէն մինչեւ Նեղոս։

Իսրայէլի Նախարարներէն Ազրա Ուայզման Ներկայիս վերանդրադառնալով այս քարտէզին յայտարարած է. «Խաղաղութեան համար ասոր կամ անոր կողմէ առաջարկուած ծրագիրներէն, ինծի համար մէկ հատը միայն կ'ընդունիմ՝ որ միայն կրնայ խաղաղութիւն բերել, այն՝ որ Թէոտոր Հերցլի ծրագիրն է»։

«Ալ Ահրամ» կ'աւելցնէ, թէ նոյնինքն այս Նախարարն է, որ Իսրայէլի տնտեսական վիճակը խղճալի ըլլալուն պատճառով, օրերս Միացեալ Նահանգներէն մեկնեցաւ մուրացկանութեան մեծ քէմփէյնի մը սկսելու։

Թէոտոր Հերցլ իր քարտէզը վերնագրած է այսպէս. «Եգիպտոսի գետակէն մինչեւ Եփրատի ափերը»։ Այս քարտէզին համաձայն Իսրայէլի սահմաններէն ներս կը մտնեն Եգիպտոսի Տելթան եւ Նեղոսի արեւելեան ամբողջ հողամասը (միայն արեւմտեան աւազուտը թողլով եգիպտացիներուն), Պաղեստինը, Լիբանանը, Յորդանանը ամբողջութեամբ, Սուրիոյ տարածութեան մեծագոյն մասը (75 տոկոսը, Դամասկոսէն - Հալէպ, անապատային մասը միայն ձգելով Սուրիոյ), Սէուտական Արաբիոյ հիւսիսային կողմէն մեծ հողամաս մը, Իրաքի բոլոր այն շրջանը (մօտաւորապէս 50 տոկոսը երկրին), որ կը տարածուի Եփրատ գետի արեւմտեան ափին եւ նոյնիսկ Թուրքիոյ սահմաններէն անդին փոքր հողամաս մը (Սանճաք, Ալեքսանտրէթ եւայլն)։

Իսրայէլացիները կ'ուզեն Եաֆայի Վանքը խսկայ պանդոկի մը վերածել.

ՆՈՐ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵԱՖԱՅԻ ՎԱՆՔԻՆ ՇՈՒՐՋ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՊԱՏՐԻԱՐՔՈՒԹԻՒՆԸ ՈՒԶԱԾ ԷՐ 99 ՏԱՐՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ ՎԱՐՁԵԼ ՎԱՆՔՆ ՈՒ ՅԱՐԱԿԻՑ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Եաֆայի վանքին վաճառման զրոյցներուն և տեղւոյն հայ գաղութի կողմէ այդ ձեռնարկին արգելք ըլլալու նպատակով կազմուած «Հայ Գաղութի Միութեան» գործունէութեան առթիւ ստացուած թղթակցութիւններէ յայտնի կ'ըլլայ, որ Երուսաղէմի Պատրիարքութիւնը առ այժմ հրաժարած է ծրագրուած վաճառումէն։ Ցայտնի կ'ըլլայ նաև, որ ինչ որ տարածայնուած է վաճառումի լուրի ձեւով, իրականութեան մէջ հսկայ գումարներու փոխարէն 99 տարուան համար վարձու տալու ընթացիկ ձեւն է, որ եթէ կալուածը ամբողջովին ծախել չնշանակէ իսկ, կը նշանակէ այլեւս քանի մը սերունդի համար զրկուիլ անոր գործնական սեփականատիրութենէն։ Պր. Աւետիս Տէրունեան, որուն տեղեկագիրը հրատարակած էինք «Մարմարա»յէն առնելով, այս նիւթին շուրջ 9 Փետրուարին ընդարձակ նոր տեղեկագիր մը պատրաստած է և ղայն ղրկած՝ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին։ Այս տեղեկագրին մէջ ի մէջ այլոց կ'ըսուի.

«Մեր մանրակրկիտ քննութիւնները ցոյց տուին, որ Եաֆայի վանքը վարձու պիտի տրուէր 99 տարուան համար։ Գաղութը այս կերպով պիտի զրկուէր զայն իբր եկեղեցի գործածելու իրաւունքէն,

(Շար. տես էջ 5)

ՀԱՄԵՐԳ՝ ԿՈՄԻՏԱՍԻ 100-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

Անցեալ Կիրակի, 15 Մարտ 1970, կ.ե. ժամը 5.15ին, քաղաքիս Կամհուրիէ հանդիսասրահին մէջ տեղի ունեցաւ Համերգ մը՝ Կոմիտասի ծննդեան 100-ամեակին առթիւ։

Գահիրէի Ազգ. Իշխանութեան կազմակերպած ձեռնարկներու

Կոմիտասի 100-ամեակին նուիրուած՝ Գահիրէի վերջին հանդիսութեան ընթացքին երգչախումբը ելոյթ կ'ունենայ ղեկավարութեամբ Մօ. Եդ. Յակոբեանի: (Լուսանկար՝ ՔԵՐՈԲԻ)

շարքին հինգերորդ և եզրափակիչն էր այս համերգը, որ արձանագրեց բացառիկ յաջողութիւն մը։

Երգչախումբը կը ղեկավարէր երգահան-խմբավար և կոմիտասագէտ Մօ. Եդուարդ Յակոբեան, որուն անխոնջ ջանքերը տուին ակնկալուած փայլուն յաջողութիւնը։

Այս համերգին մասին պիտի արտայայտուինք մեր յաջորդ թիւով։

ԳԱՀԻՐԷԻ ՊԵՏ. ՁԱՅՆԱՍՓԻՒՌԷՆ ԵԼՈՅԹ Կ'ՈՒՆԵՆԱՆ

ՄՕ. ԵԴ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԵՒ ՏԻԿԻՆ Շ. ԴԱՐՄԱՆԵԱՆ

Վաղը, Ուրբաթ 20 Մարտ, կ.ե. ժամը 9.15ին, Գահիրէի Պետական Ձայնասփիւռի Եւրոպական բաժնէն ելոյթ պիտի ունենան եգիպտահայ ծանօթ երգահան-խմբավար Մօ Եդուարդ Յակոբեան եւ դաշնակահարուհի Տիկին Շամիրամ Դարմանեան։

Այս ելոյթի ընթացքին պիտի ձայնասփռուին նաեւ Կոմիտասի 100-ամեակին առթիւ Գահիրէի մէջ տրուած համերգէն զանազան մասեր։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԵԱՓԱՅԻ ՎԱՆՔԻՆ ՎԱՃԱՌՄԱՆ ԱՌՆՉՈՒԹԵԱՄԲ

Մեր անցեալ թիւով «Մարմարա» օրաթերթէն արտատպած էինք, Եաֆայի Վանքին վաճառման առնչութեամբ, Վանքի տեսուչ Տ. Ցուսիկ Ծ. Վ. Պաղտասեանի բացատրագիր նամակը, ինչպէս նաև կարգ մը այլ նամակներ։

Այդ գրութիւններուն մէջ յիշուած է «ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ» մասին, որ թղթատարական յապաղումի հետեւանքով ուշ հասաւ մեր ձեռքը եւ մենք յարմար կը նկատենք այս թիւով արտատպել զայն «Մարմարա» օրաթերթէն։

ԽՄԲ.

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

Կարգ մը հայ և օտար թերթերէն, որոնք բացառիկ տրամադրութիւն ունին անհիմն լուրեր տարածելու Երուսաղէմի Ս. Աթոռին նկատմամբ, կը լսենք, իբր թէ, Հայոց Պատրիարքարանը ծախու հանած է Եաֆայի Հայոց վանքը։ Չենք զարմանար այս եղծերուաշաղաշ լուրերուն համար։ Նոր չէ որ յայտնի և անյայտ թանաքոտները կը փորձեն մթերքը պղտորել Երուսաղէմի նկատմամբ։

Իրականութիւնը այն է որ Եաֆայի Տեսուչ Տ. Ցուսիկ Ծ. Վրդ. Պաղտասեան դադրեցուած է իր պաշտօնէն նիւթական և բարոյական յանցանքներով։ Նիւթականը քննութեան տակ է և ի մօտոյ կը յայտնուի։ Իսկ բարոյականին մասին, կ'ամչնանք արձանագրելու այստեղ պատահածը։

Կարգ մը մարդիկ պաշտպանելու եկած են յանցաւորը՝ Պատրիարքարանին վերագրելով նիւթական սուտ մը, որպէս թէ հանվիւ փոփոխութեան պատճառը ըլլար Վանքը ծախելու մտադրութիւնը։ Նման մտադրութիւն գոյութիւն չունի և չի կրնար ունենալ։

Ճշմարտութեան ծառայած պիտի ըլլայ Հայ մամուլը, եթէ չհաւատայ թշնամական ոգիով տարածուած նման լուրերու։

ԴԻՒԱՆ ՍՈՒՐԲ ԱԹՈՌՈՅ

28 Յունուար 1970, Երուսաղէմ

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՍՐԲԱՏԱՌ ԿՈՆԴԱԿ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Հայ Վերածնունդի այս շարժման կարեւոր դէմքերէն ու դերակատարներէն մին կը հանդիսանայ Առաքել վարդապետ Դաւրիժեցին, միաբանը Սուրբ Էջմիածնի, աշակերտը Շինարար Փիլիպպոս Կաթողիկոսին, որուն հրամանաւ գրի կ'առնէ իր յայտնի պատմագրութիւնը՝ «Պատմութիւն Առաքել Դաւրիժեցւոյ, Սակս Դիպուածոց Հայաստանեայց ի Գաւառէն Արարատայ և մասին Գողթան Գաւառի», զոր կ'աւարտէ 1662 թուականին, Յակոբ Կաթողիկոսի օրով։ Առաքել վարդապետ այդ բախտորոշ տարիներուն, Ս. Էջմիածնի հաւատաւոր հայրենասէր հոգեւորականներու առաջին շարքին վրայ կը գտնուի՝ իբրև եկեղեցւոյ լուսամիտ ծառայ եւ քաջասիրտ քարոզիչ, իբրև ուսուցիչ և գրող, իբրև հաւատարիմ ու ժրաջան գործակից հայոց հայրապետներուն։ Ջինուորեալ վարդապետը պատուով կը կատարէ իր պարտքը նաև իբրև Հայրապետական Նուիրակ դէպի Յունաստան, Իսպահան, Ամասիա, Սեբաստիա, Ուռհա, Հալէպ և Երուսաղէմ, ամենուրեք ցիրուցան հայութեան տանելով Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի օրհնութիւնը և հայրենիքի հայ հոգևոր զարթօնքի աւետիսը, ապահովելով միաժամանակ, պանդուխտ հայութեան նիւթական օգնութիւնը Ս. Էջմիածնի պայծառութեան և Հայաստանի վանքերու շինութեան ի խնդիր։

Դաւրիժեցի վարդապետը իր ամբողջ կեանքով ու գործունէութեամբ, համակ ներշնչում է, նուիրում, անդուլ աշխատանք, անսակարկ ծառայութիւն, և մարմնացումը իր ժամանակի հայոց վերածնած քրիստոնէական հաւատքին և պայծառ հայրենասիրութեան։ Ճշմարտապէս առաքելատիպ հայ հոգևորականն է, Սուրբ Էջմիածնի պաշտամունքով ոգեշնչուած։ Այսօր ալ երեք հարիւր տարիներու բարձունքէն, աստուածասէր ու հայրենասէր վարդապետը կը պատգամէ մեզի ամենուս՝ «ի վերայ Աջոյն եւ Սրբոյ Էջմիածնի ամենայն Ազգն Հայոց կապեալ կան»։

Օրհնութի՜ւն և լո՜յս Դաւրիժեցի Առաքել վարդապետի սուրբ յիշատակին։

Այսու մեր կոնդակով կ'առաջադրենք ու կը պատուիրենք, որպէսզի Հայաստանեայց բոլոր Եկեղեցիներուն մէջ հանդիսաւոր հոգեհանգստեան արարողութիւններ կատարուին Առաքել վարդապետի յիշատակին, անոր մահուան երեքհարիւրամեակի առթիւ, յառաջիկայ Մայիս ամսուան ընթացքին և կենդանի խօսքով ու հրատարակութիւններով ընդգծուին կեանքն ու վաստակը Մայր Աթոռիս վաստակաշատ միաբանին։

«Յիշեցէք զառաջնորդս ձեր որ խօսեցան ձեզ զբանն Աստուծոյ. հայեցեալք յելս գնացից նոցա՝ նմանողք եղերուք հաւատոցն» (Եբր. ԺԳ. 7)։ Ամէն։

ՏԱՑՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Տուաւ Կոնդակս ի 21ն Յունուարի
1970 փրկչական ամի,
և ի տումարիս հայոց ՌՆԺԹ,
ի մայրավանս սրբոյ Էջմիածնի
ՀՄՐ. 673

ԹՈՒՐՔԻԱ

ՊՈԼՍԱՀԱՅ ՆՈՐ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ ՄԸ

Հաճոյքով կը տեղեկանանք՝ որ Պոլսոյ մէջ 28 Յունուար 1970էն սկսած է հրատարակուիլ Գրական և Երգիծական «ՓՈՐՁԱՆՔ» շաբաթաթերթը, որուն առաջին չորս թիւերը ուրախութեամբ ստացանք օրերս։

«Փորձանք»ի արտօնատէր-խմբագիրն է ծանօթ գրող և մտաւորական Երուանդ Կոպելեան և պատասխանատու տնօրէնը՝ Մաքրուհի Պիւյիւք Յակոբեան։

Յաջողութիւն և յարատեւութիւն կը մաղթենք մեր նոր պաշտօնակիցին և անոր աշխատակիցներուն։

ՄԻԱՑ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

ՕՐԻՆԱԿԵԼԻ ԿՏԱԿ ՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻՆ

Արդարև, օրինակելի և վարակիչ պէտք է ըլլայ, հանգուցեալ ամուրի Պր. Յակոբ Մինասեանի (Կեսարացի) հայրենասիրական ազնիւ ժեսթը. ան ըլլալով Սովետ. Հայաստանի ջերմ բարեկամ, ճշմարիտ հայու ազգասիրական զգացումներով խանդավառուած էր Հայաստանի վիթխարի յառաջդիմութեամբ։

Նկատի ունենալով որ Հայաստանի Պետական Համալսարանը՝ որպէս գիտութեան օճախ, ակնյայտնի խոշորագոյն դեր կատարած է Մայր Հայրենիքի զմայլելի վերելքին մէջ, ազգասիրական պարտականութիւն մը կատարելու գիտակցութեամբ, հանգուցեալ Յակոբ Մինասեան (Ուոթըրթաունէն) օրինական կտակ մը ըրած էր, յետ մահու, թաղման յարակից ծախսերէն յետոյ յաւելեալ գումարը ամբողջութեամբ Հայաստանի Համալսարանին յատկացնելու, նշանակելով կտակատար մը՝ յանձին Պր. Դաւիթ Խաչատուրեանին։

Հանգուցեալի մահէն յետոյ, Պր. Գ. Խաչատուրեան խղճմտօրէն իր պարտականութիւնը կատարեց, փաստաբան Սիտնի Այլաեանի միջոցաւ։ Օրինական բոլոր միջոցներու դիմուեցաւ, Խորհ. դային Միութեան դեսպանատան փաստաբանին հետ։ Օրինական, դատարանական թէ փաստաբանական ծախսերուն վճարումները ընելէ յետոյ, լրիւ 29.378 տոլար ղրկուեցաւ Հայաստանի Համալսարանին, յաւերժացնելով հանգուցեալի յիշատակը։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ

ՓՐՈՖ. ԱՆՆԱ ԱՍԼԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՄԱՐՄՆԻ ՄԸ

Պուքրէշի Ծերաբանութեան հիմնարկի տնօրէն ակադեմական՝ Փրոֆ. Տոքթ. Աննա Ասլան ընտրուեցաւ Կանխարգելիչ Բժշկութեան և Ընկերային Առողջապահութեան Համաշխարհային Միութեան Նախագահ, երկու տարուան տեւողութեամբ։

Ան ընտրուեցաւ, նոյնպէս, Նախագահ Կանխարգելիչ Բժշկութեան և Ընկերային Առողջապահութեան Միջազգային Համագումարին, որ տեղի պիտի ունենայ 1970 Սեպտեմբեր ամսուն, Ռումանիոյ մէջ։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ԹԵՄԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ՆԻՍՏԸ

Թերթիս Աղեքսանդրիոյ Թղթակիցէն հեռախօսով տեղեկացանք, որ Ուրբաթ, 13 Մարտ 1970, կ.ե. ժամը 5ին Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ, նախագահութեամբ Աղեքս. Առաջնորդական-Փոխանորդ Գերշ. Տ. Զաւէն Եպս. Չինչինեանի, ատենապետութեամբ Պր. Մարտին Զարպհանէլեանի և ի ներկայութեան 22 երեսփոխաններու, տեղի ունեցած է Աղեքսանդրիոյ Թեմական Ժողովին նիստը, որ անցած է փոթորկալից մթնոլորտի մը մէջ։

Մանրամասնութիւնները յաջորդով։

ԹՈՒՐՔԻԱ

ՅՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆԻ ԵՒ ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԾՆՆԴԵԱՆՑ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԻԹՆԵՐՈՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

Կեդրոն. Սանուց Միութեան Համերգը ԲԱՑԱՌԻԿ ՅԱՋՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ՊՍԱԿՈՒԵՑԱՒ

Կեդրոնական Սանուց Միութեան կազմակերպած երաժշտահանդէսը տեղի ունեցաւ Ուրբաթ, 13 Փետրուար, «Շան» Սինեմայի մէջ, և բացառիկ յաջողութեամբ մը պսակուեցաւ։ Երգչախումբը և Նուագախումբը հայ երգերուն փառքը հիւսեցին տաղանդաւոր խմբավար ու երաժշտագէտ Պ. Ժիրայր Ասլանեանցի մականին տակ։

Ծովածաւալ բազմութիւն մը լեցուցած էր լայնանիստ սրահը։ Համայնքին ընտրանին հաւաքուած էր հոն լսելու համար երաժշտական տօնակատարութիւն մը, որ կը զուգադիպէր Կոմիտասի և Թումանեանի հարիւրամեակներուն։ Հանդէսը իր ներկայութեամբ պատուած էր Թրքահայոց Պատրիարք՝ Ամեն. Տ. Շնորհք Արք. Գալուստեան, ինչպէս նաև Հայ Կաթողիկէ Վիճակաւոր Յովհ. Արք. Չոլաքեան, Մխիթարեան Հայրեր և սարիճանաւոր եկեղեցականներ։ Հրաւիրեալներու շարքին կ'երեւէին Թուրք ականաւոր դէմքեր, ինչպէս մեծանուն երգիչ և երգահան Մունիր Նուրէտտին Սելչուք, Ֆէրտի Շթաթճըէր, Երաժշտանոցի տնօրէնը ու դասախօսներ։

Կեդրոնական Սանուց Միութեան վարչութիւնը ջանք չէր խնայած համերգին փայլը աւելցնելու համար։ Միութեան երաժշտական բաժնի ատենապետ Տիկ. Ս. Գարամանուկեանի ջանադրութեամբ և Պ. Ժ. Արսլանեանցի խմբավարութեամբ կազմուած երգչախումբը, որ կը բաղկանար ըՍկիւտարի «Միացեալ», «Խաչատուրեան», «Գողթան» և այլ խումբերու տարրերէն, հոծ և ներդաշնակ հաւաքականութիւն մը կազմած էր բեմին վրայ։ Նուագախումբն ալ կազմուած էր Երաժշտանոցի ընտիր նուագահարներէն, որոնք անսայթաք ներդաշնակութեամբ մը հետեւեցան երգչախումբին և տուին խմբերգներուն ամբողջական գեղեցկութիւնը։

Արդար ըլլալու համար պէտք է յիշել՝ թէ Պ. Ժիրայր Արսլանեանց գերազանցեց իր ուժերը, ոչ միայն իբր խմբավար, այլև ճաշակաւոր և հեղինակաւոր երաժշտագէտ մը, որ բոլոր կտորներուն դաշնաւորումը ըրած էր նուագախումբի համար, սկսելով սրբազան երգերէն մինչև յետին Տաղերգը, որոնք ջութակներու, փողերու, սրինգներու, դափի կամ ծնծղաներու ընկերակցութեամբ, ամբողջացուցին հայ երգերուն այնքան հոգեխօսիկ պատկերացումը։

Հանդէսին բացումը կատարեց Պ. Յակոբ Մազլումեան, որ յանուն Կեդրոնական Սանուց Միութեան վարչութեան՝ բարի գալուստ մաղթեց ներկաներուն, և իր Թրքերէն ուղերձով պարզեց Միութեան գեղարուեստական առաջադրութիւնները, յիշեց Կոմիտասն ու Թումանեանը, և շնորհակալութիւն յայտնեց բոլորին։

Իրեն յաջորդեց Տո Թ. Վարդան Կոմիկեանի գրաւոր ճառը, որ կը պարզէր դարձեալ Միութեան գեղարուեստական ծրագիրները և համայնքին մէջ ստեղծուած ոգևոր շարժումը, իրերայաջորդ երաժշտական հանդէսները, Թումանեանի «Ախթամար»ին պատմութիւնը, նոր արժէքներու երևումը, որ պատիւ կը բերէր մեր ժողովուրդին։

Յետոյ սկսաւ համերգը, երգչախումբի և նուագախումբի ընկերակցութեամբ, մերթ հզօր ու մերթ մեղմաձայն հնչիւններով։ Հանդիսականները յաջորդաբար լսեցին «Անուշ» օփերայի Հրաժեշտի արարը, յետոյ Տիկ. Սիրվարդ Գարամանուկեանի երկու ստեղծագործութիւնները, «Դժար-տարի» և համբաւաւոր «Ախթամար»ը, որոնք ջերմապէս ծափահարուեցան։ Երգահան Տիկինը ծափերու մէջ բեմ հրաւիրուեցաւ և իր ուղերձով շնորհակալութիւն յայտնեց բոլորին։ Ան կարդաց նաև ամփոփ ուսումնասիրութիւն մը, կրօնական և աշխարհիկ երաժշտութեան նուիրուած։

Համերգը շարունակուեցաւ և հանդիսականները խոր լռութեան մէջ լսեցին սրբազան երաժշտութեան հրաշալի մեղեդիները, Կոմիտասի՝ «Խորհուրդ Խորին»ը, «Սուրբ Սուրբ»ը, «Գովեա Երուսաղէմ զՏէր»ը, Բարսեղ Աթմաճեանի՝ «Յայս Ցարկ»ը և Ժ. Արսլանեանցի՝ «Օրհնեցից»ը, որոնք վերապրեցին ունկնդիրները։

Յետոյ լսեցինք աշխարհիկ համերգը, նոյն վճիտ և հնչեղ մեկնաբանութիւնով,- «Սոնա եար» և «Ո՞վ Մեծասքանչ», որ երգուեցաւ ու նուագուեցաւ երանաւէտ քաղցրութեամբ և գոռ վերջաւորութիւնով, «Միծեռնակ», «Ցոլակ Ջան», Մունիր Նուրէտտինի՝ «Էրտի Գահար»ը, Կոմիտասի՝ «Շաղփուր, Շուշքուր եար»ը, և վերջապէս համբաւաւոր ծաղրերգը՝ «Լարի Թըմպըրալալա»ն, որ կրկնուեցաւ և զուարթագին փակեց երեկոյթը։ Պ. Ժիրայր Արսլանեանց շնորհակալութիւն յայտնեց Մունիր Նուրէտտին Սելչուքի, որ այդ երգը

(Շար. տես էջ 6)

Յ. Ճ. ՍԻՐՈՒՆԻ ՈՒԹՍՈՒՆԻ ՍԵՄԻՆ

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ ԻՐ ԱՅԺՄՈՒ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐՈՒՆ ՄԱՍԻՆ

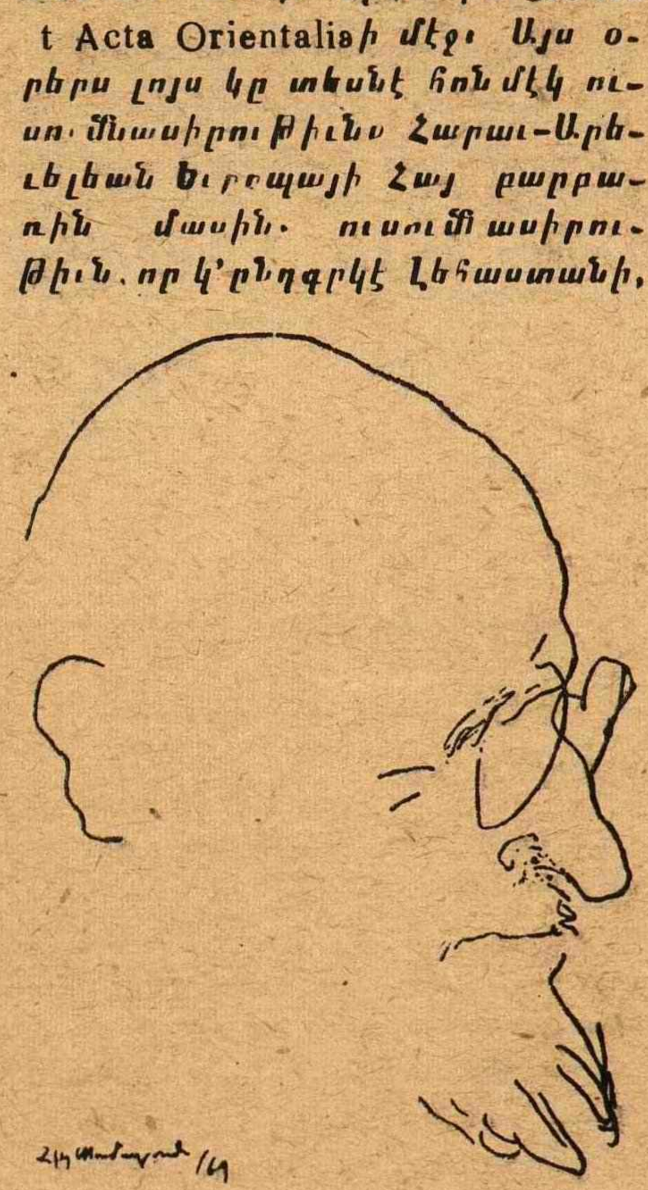
Մարդիկ կան, որ անխոնջ եւ անընդհատ տքնելէ ետքն ալ իրենց կեանքին մէջ, միշտ չաւարտած բան մը կ'ունենան լրման հասցնելու համար գործը, զոր սկսած են։ Իրենց բովանդակ կեանքը սպառած են աշխատանքի մէջ ու իրենց վաստակը յարգանքով ու հիացումով միայն կը դիտես։ Ատոնցմէ է Յ. Ճ. Սիրունին։ Կարիք չկայ ներկայացնելու գործը, զոր իր ետին կը թողու։ Չենք կրնար սակայն լուռ անցնիլ իր կորովին ու ջանքերուն վրայէն՝ իր ութսուն տարիներու պահուն ալ, պատմական պրպտումներու եւ ուսումնասիրութեանց մարզին մէջ։ Իրմէ իսկ լսելու համար թէ ի՛նչ են գիտական իր մտահոգութիւններն այս պահուս, այց մը տուինք իրեն։

— Թոյլ տուէք, պր. փրոֆեսոր, ըսինք նախ, երկար եւ առողջ կեանք մաղթել ձեզի, որպէս զի աւարտէք ինչ որ դեռ ունիք լրացնելու, բայց գիտենք որ հասած էք արդիւնաւէտ տարիքի մը՝ ուրկէ կրնաք գոհունակութեամբ նայիլ ետեւ այն բոլորին համար, զորս լրացուցած էք արդէն։

— Չգիտեմ թէ իրաւունք ունի՞մ գոհունակութեամբ նայելու ետեւ եւ զարմանքով կը դիտեմ որ ամէն կողմ սկսած են ութսուն տարիներս նշել։ Արդեօ՞ք կ'ուզեն ինծի յիշեցնել թէ հանգչելու ատենն է արդէն, ու այդ՝ պահու մը, երբ դեռ այնքան կէս ձգուած գործեր կան սեղանիս վրայ եւ գզրոցներուս մէջ։

— Խնդրեմ ըսէք մեզի թէ ի՛նչ կ'աշխատիք ներկայիս։

— Ինչպէս գիտէք, տասնեակ մը տարիներէ ի վեր կ'աշխատիմ ռումէն Արեւելագէտներու շրջանակին մէջ, պարբերական դասախօսութիւններով, ինչպէս եւ յօդուածներով, որոնք լոյս կը տեսնեն անոր օրկանին Studia t Acta Orientalisի մէջ։ Այս օրերս լոյս կը տեսնէ հոն մէկ ուսումնասիրութիւնս Հարաւ-Արեւելեան Եւրոպայի Հայ բարբառին մասին. ուսումնասիրութիւն, որ կ'ընդգրկէ Լեհաստանի,

Մոլտովայի եւ Թրանսիլվանիոյ Հայ բարբառները մասնաւորապէս։ Մեր օրկանին յաջորդական հատորներուն մէջ պիտի տպուին իմ յօդուածներս Ճելալիներու արշաւանքին եւ անոնց ունեցած դերին մասին ռումէն երկիրներու հայ գաղութներուն կազմութեան մէջ. ինչպէս համբաւաւոր Թուրք ծովակալ Ռամիզ փաշայի մասին՝ զոր Թուրք սուլթանին ղրկած դահիճները սպաննեցին այստեղ, Պուքրէշի մօտիկ, Քոլենթինայի մէջ 1813ի գարնան։ Հոն կը հրատարակուի նաեւ ուրիշ մէկ նիւթս Ջինուորական Կեդրոնական Թանգարանի զէնքերուն Թրքական արձանագրութեանն մասին։ Ինչպէս թերեւս գիտէք՝ քանի մը տարի առաջ սոյն Թանգարանին մէջ յայտնաբերեցինք հռչակաւոր Սելիմ փաշայի սուրը, որուն մասին ես պիտի խօսուի հոն։ Բացի տպագրութեան յանձնուած սոյն յօդուածներէն՝ պիտի երեւայ մեր օրկանին մէջ ուրիշ ուսումնասիրութիւն մը, որ նիւթ ունի Ատա - Քալէ կղզիին անցեալը։ Ռումանական Ակադեմիոյ Արձանագրութեանց անձնակազմը Պուքրէշի հին արձանագրութիւններէն յատոյ շուտով հրապարակ կը հանէ նաշխինները ես, աշխատակցած եմ երկու հատորներուն ալ, եւ պիտի աշխատիմ յաջորդին ալ՝ որ Սուչավայի արձանագրութիւնները պիտի պարունակէ։ Յիշեմ նաեւ՝ որ կ'աշխատակցիմ Ակադեմիոյ ուրիշ երկու անձնակազմերուն ալ՝ որոնք կը զբաղին պարբերական հրատարակութիւններով եւ Ռումանիոյ մասին խօսող օտար ճամբորդներով։ Անոնց առաջիկայ հատորներուն մէջ ես նիւթեր ունիմ. Տպագրուելու համար հերթի կը սպասեն երեք ընդարձակ մենագրութիւններս, որոնց նիւթերն են՝ «Մանուկ պէյի արշիւը», «Ազգային եւ մշակութային շարժում մը Մոլտովայի հայութեան ծոցին մէջ 1840 եւ 1859 տարիներու միջեւ» եւ «Պուքրէշի հայութեան եւ մասնաւորաբար Յակոբ Մելիքի դերը 1848ի յեղափոխութեան մէջ», երեքն ալ արդէն աւարտած գործեր։ Խօսքը չեմ ըներ այն ուսումնասիրութեանց՝ որոնց վրայ դեռ կ'աշխատիմ այս պահուս։

(Շար. տես էջ 5)

ՄԵՐ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐԸ

ԳԵՂՈՒՆԻ ՉԹՉԵԱՆ

Տակաւին երազկոտ աղջիկ էր Գեղունին՝ լցուած երաժշտութեամբ, երգով։

Ամենուրեք նա ունկնդրում էր բնութեան ձայները՝ ձուլուած գարնան գոյների հետ։

Աշխարհը կարծես ընչում էր երգով։

Ապագայ երգահանը շատ վաղ հասկացաւ, որ երաժշտութեան զինւորը պիտի այրուի արուեստով, բովանդակ մարդու յուզաշխարհը, կարողանայ տրամադրել, ոգեւորել, ուրախացնել ու թախիծ արթնացնել։

Սովորում էր Լենինականի դպրոցներից մէկում, երբ ծնուեց առաջին բոքովանքը՝ «Գարուն» երգը։ Յետոյ գարնան յորդաբուխ այդ տրամադրութիւնից ուրիշ նոր երգեր ծնուեցին։

Գեղունի Չըչեանը երաժշտութեան դժուարին ճամբաներով ու իր թարմ, հոգեհարազատ մեղեդիներով շատ վերելքներ անցաւ։

1948ին արդէն Երեւանի Չայկովսկու անուան երաժշտական դպրոցի շրջանաւարտ է, նոյն տարում Կոմիտասի անուան երաժշտանոցի ստեղծագործական բաժնի ուսանողուհի։ Երգահան Գրիգոր Եղիազարեանը դառնում է Չըչեանի ղեկավարը եւ առաջին գնահատողներից։

1953 թուականին Գեղունի Չըչեանը փայլուն կերպով աւարտում է երաժշտանոցը եւ աշխատանքի է անցնում Սարաջեւի անւան երաժշտական դպրոցում։

Մանկավարժական աշխատանքին զուգընթաց, Չըչեանը իրար յետեւից իր ունկնդիրներին ուրախացնում է «Արարատ», «Կարօտ», «Մանուշակ» գարնանային ռոմանսներով՝ գրուած Յով. Շիրազի երգերի հիման վրայ։ Երիտասարդ երգահանին լայն ճանաչում է բերում «Գալեսային սուիթը»։

Ռոմանսը Չըչեանի ստեղծագործութեան մէջ առանձնայատուկ տեղ է գրաւում։ Ուշագրաւ է Ե. Չարենցի, Յ. Շիրազի, Պ. Սեւակի, Ս. Կապուտիկեանի դեքստերով գրուած նրա ռոմանսների շարքը։

(Շար. տես էջ 5)

ԼԵՒՈՆ ԱԴԵԱՆ

ԼԵՌՆԵՐԻ ՄԱՐԴԸ

(ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ)

Նկարները՝ Գ. ԱԻԱԳԵԱՆԻ

(Շարունակութիւն նախորդ թիւէն եւ վերջ)

Մի օր, երբ այլեւս դժուար էր համբերելը, դուրս եկաւ շամբուտից ու սրտի տրոփով կանչեց.

«Արո՜ւս»:

Արուսը ետ նայեց։ ու նա մնաց քարացած։ Չէր մտածել, թէ իրեն այնքան բարդ թուացող գործը այդպիսի հեշտ լուծում կ'ունենար։ Մնաց տեղում կանգնած։ Աղջիկն ինքն ընդառաջ եկաւ ու կանգնեց դէմ-դիմաց։

«Ես ամէն օր կէսօրին գալիս, շամբուտից նայում եմ քեզ,— ասաց տղան եւ ծանր բեռից ազատուողի հանգստութեամբ խոր շունչ քաշեց.— կէսօրին նախիրը մակաղում եմ Սառնատան տակ ու գալիս եմ»։

Արուսը չասաց, թէ զուր ես գալիս, էլ չգաս: (Լուռ ժպտում էր ու ոտքի ծայրով քչփորում հողը):

Յետոյ էլի հանդիպեցին: Յետոյ հարսանիք եղաւ: Գիւղում բոլորն ասում էին.

«Իրար գտել են, բախտաւորուել են իրարով»։

Իսկ մի տարի անց ծնուեց Վարդերը՝ սիրունիկ ու աննման: Հայրը հայեացքը չէր կտրում փոքրիկից, նայում էր եւ բերկրանքից սիրտը լցւում էր ափէափ։

«Ինչ նուէր խոստանամ, որ արժանի լինի Վարդերին», այն ժամանակ հարցրեց Ցաքէթը։

«Չգիտեմ, ժպտաց կինը, ինչ-որ սիրտդ ուզում է»։

Նա մտածեց մի պահ, մտածեց ու գտաւ։

«Այգում երկյարկանի տուն կառուցենք։ Դա ամենալաւ նուէրը կը լինի Վարդերին»։

«Շատ լաւ կը լինի, համաձայնեց կինը, սա հին է, մի յարկանի, հողածածկ եւ տեղն էլ լաւ չէ»։

Միւս օրը Ցաքէթը այգում որոշեց տան տեղը, նշումներ կատարեց եւ որոշեց աշնանից սկսել:

Հոգսերը շատ էին, աշնանը չյաջողուեց։ Ցաքէթը միտքը փոխեց եւ որոշեց միւս աշնանը ըսկսել։ Այդպէս երկու աշուն էլ յաջորդեցին իրար։ Միայն չորրորդ աշնանը, Վարդերի ծննդեան օրը Ցաքէթը պինդ վճռեց ինչ էլ լինի, յաջորդ օրը սկսել տան շինարարութիւնը:

Ու սկսեց: Լուսաբացին գնաց անտառապահ Տիգրանի մօտ, նրա հետ եկան, նայեցին տեղանքը, որտեղ պիտի կառուցուէր տունը: Լաւ տեղ էր Տիգրանը հաւանութիւն տուեց, յետոյ բռնեց ծօծրակը.

«Ոչինչ չունեմ, ասաց, բայց վերեւից կարգադրութիւն կայ՝ լորի ու կաղնի ծառերին ձեռք չտալ»:

Ցաքէթի տրամադրութիւնը ընկաւ։ Արուսը, որ նրանց ձայնի վրայ եկել, կանգնել էր մօտները, կատակի տուեց.

«Բացառութիւններ միշտ էլ լինում են», ու սեւեռուն նայեց անտառապահ Տիգրանի աչքերի մէջ։ Արուսի հայեացքում շոյանք կար ու ջերմութիւն։ Խոռւտ տուող. անոյշ Տիգրանը խոնարհուեց Ցաքէթի կնոջ հայեացքի տակ, շփոթմունքն ու բերկրանքը զսպելու համար նայեց հեռւում. մշուշի մէջ նիրհող ծիւնարաշ Մռովի կողմը ու ինքն էլ կատակի տուեց.

«Դէ որ բացառութիւններ լինում են, թող ձեզ համար էլ լինի»։

Անտառապահ Տիգրանն ուղղակի ծնկի վրայ գրեց համապատասխան անդորրագիրն ու տուեց Ցաքէթին: Յետոյ օրեր անցան։ Ցաքէթը, երեկոները աշխատանքից տուն գալուց յետոյ, սայլով քար էր բերում, կիտում այգում: Տեղն էլ կտրեց։

Մենակ չէր։ Արուսն ու հարեւան Մինասն օգնում էին: Տիգրանն էլ էր օգնում։ Գալիս էր երեկոները ու օգնում էր։

«Շնորհակալ եմ, ամէն անգամ ասում էր Ցաքէթը, լաւութիւնդ չեմ մոռանայ»։

Այդպէս ամիսներ անցան ու բոլորեց տարին։ Ցաքէթը մտերմացել էր Տիգրանի հետ, կիրակի օրերին միասին որսի էին գնում, միասին տուն էին գալիս ու ճաշում էին միասին:

Կիրակի էր... Շառագունել էր հորիզոնը. բայց մութ էր, ու աստղերը կային երկնքում: Պայմանաւորուել էին ու դրա համար էլ աղբիւրի մօտ Ցաքէթը սուլեց մի անգամ: Քիչ յետոյ եկաւ Տիգրանը ու ճանապարհուեցին։

«Նախագահին ասել եմ, ասած Ցաքէթը, երկու օրով բաց է թողել, Երեքշաբթի կը գանք»:

«Աւելի լաւ, խօսեց Տիգրանը, այստեղից Քալին սար մի օրով որսի գնալը ի՞նչ հաճոյք է որ...»: Գնում էին զրուցելով։ Յոգնութիւն չկար։ Իսկ ճանապարհի կէսին, Թարթառին չըհասած, յանկարծ Տիգրանը ձեռը տարաւ սրտին ու կանգնեց:

«Ի՞նչ պատահեց քեզ»:

«Ոչինչ»:

«Ինչպէ՞ս թէ ոչինչ»։

«Ինձ հետ նման բաներ լինում են»:

Նստեցին քիչ։ Յետոյ Տիգրանն ասաց.

«Ցաքէթ, դու գնա, սա որ սկսել է՝ ինձ հանգիստ չի տալու»:

«Ինչպէս թէ գնա»։

«Ես տուն կը գնամ, իսկ դու գնա»։

«Ի՞նչ ես ասում, դու մենակ ո՞նց կը գնաս»:

«Հէ՜չ: Ոչինչ էլ չի լինի: պարզապէս հանգստութիւն է պէտք: Հանգիստ կը գնամ, եւ ոչինչ էլ չի լինի»:

«Լաւ»։

Բաժանուեցին.

«Վաղը չէ միւս օրը կը գամ», ներքեւից կանչեց Ցաքէթը:

...Ցաքէթն անցաւ գետն ու սկսեց բարձրանալ նեղ ճանապարհով։ Գնում էր մտքերի մէջ ընկած: Տեղ հասաւ կէսօրին: Տըխուր էր մենակ։ Շրջեց մի քանի ժամ, երկու նապաստակ սպանեց, գցեց ուսապարկի մէջ։ Իսկ երեկոյեան, արեւամուտից առաջ, երկինքը մթնեց ու հեռւում, Մըռովի գլխին սկսեց խաչուել կայծակը։ «Լեռներում հեղեղ է, անցաւ Ցաքէթի մտքով, պէտք է գետն անցնել, թէ չէ մի շաբաթ այստեղ կը մնամ»։ Նա իջաւ եկած ճանապարհով։ Գետն արդէն պղտոր էր ու փրփրած։ Դժուարութեամբ անցաւ, եւ բռնեց գիւղ տանող ճամբան։

Գիշերն արդէն կիսուել էր, երբ գիւղ հասաւ։

Կիսալուսինը վերեւից ժըպտում էր եւ գիւղամիջով վազող գետակը պսպղում էր կիսալուսնի ցոլքերի տակ:

Մեռելային քուն էր իջել գիւղի վրայ եւ միայն Ցաքէթի ոտքերի քստքստոցն էր լսւում լռութեան մէջ, մէկ էլ՝ սարերից իջնող հովից միալար զուում էին հեռախօսալարերը։ Անխօս քայլում էր Ցաքէթը՝ մտքերի մէջ խորասուզուած:

«Տանը քնած են երեւի», անցաւ Ցաքէթի մտքով, եւ նա անաղմուկ բացեց բակի մեծ դուռը,

(Շար. տես էջ 4)

ՆԱԽԱՅԱՐՁԱԿԸ ԵՒ ԱՆՈՐ ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՆԵՐԸ

Ատենօք Պալքաններ կը համարուէին Եւրոպայի «վառօդի տակառը»: Ներկայիս Միջերկրականեան շրջանի-ոչ միայն անոր-համար այդպիսի տակառ է Մերձաւոր Արեւելքը, ուր ամէն օր կարելի է սպասել պայթումի մը, որուն արդիւնքները դժուար է նախատեսել:

Հակառակ որ արաբական երկիրներու վրայ Իսրայէլի յարձակումէն իվեր աւելի քան երկու տարի անցած է, անոր հետեւանքները վերջ չեն գտած մինչեւ այսօր:

Իսրայէլի ծայրայեղ պետերը Մերձաւոր Արեւելքի քաղաքականացման խաղաղեցման բոլոր փորձերը կը ձախողեցնեն, կը մերժեն ՄԱԿի որոշումները, յուսալով որ Իսրայէլ պիտի յաջողի իւրացնել գրաւուած արաբական հողերը: Այս դիրքաւորումը պատահական չէ։

ԹԵԼ ԱՎԻՎԻ ՀԱՇԻՒՆԵՐԸ...

Քնէսէթի (Իսրայէլի խորհրդարան) մուտքին վերեւ եբրայերէն արձանագրութիւն մը կայ, որ կ'ըսէ. «Ո՛վ Իսրայէլ, քու հայրենիքդ կը տարածուի Նեղոսէն մինչեւ Եփրատ»: Ասիկա ոչ միայն պատկերալից արտայայտութիւն մըն է: Այս գրուածքը կը բովանդակէ «մեծ Իսրայէլի» մը ստեղծման ծրագիրները, որոնց ջերմ կողմնակիցներն են Իսրայէլի ներկայ սիոնիստական պետերու մեծ մասը։ Սոյն ծրագիրները կը նախատեսեն Պաղեստինը լիովին «մաքրագործել» արաբական բնակչութենէն։

Ու իսրայէլեան ծայրայեղները յաջորդաբար ծրագրուած կերպով կլլեցին արաբական հողամասեր։ 1948ին անոնք գրաւեցին Պաղեստինի բաժանման համար ՄԱԿի կողմէ կազմուած ծրագրով արաբական պաղեստինեան պետութեան համար նախատեսուած և 6,7 հազար քառ. քմ. տարածութեամբ հողամաս։ Իսրայէլ 1967ի յունիսեան յարձակման հետեւանքով գրաւեց իր սեփական հողամասէն զգալիօրէն մեծ հողամասեր։ Իսրայէլի այժմ ու խաղերը ՞պատակ ունին կարելի եղածին չափ աւելի խոշոր մաս մը իւրացնել գրաւուած հողերէն։

Իսրայէլի զինապաշտները կը ձգտին պառակտել արաբական պետութիւններու ճակատը։ Սկիզբէն անոր գլխաւոր թիրախն էր Յորդանանը, այս ճակատի ամենաթոյլ օղակը։ Սակայն, շնորհիւ արաբական Միացեալ երկիրներու օժանդակութեան Յորդանան ծունկի չեկաւ Թել Ավիվի առջեւ։

Անկասկած որ Իսրայէլի հարուածներու վերջնական թիրախը Միացեալ Արաբական Հանրապետութիւնն է: Բացի այս երկրին հասցուած նիւթական վնասներէն, անոնք նպատակ ունին ձախողեցնել անոր տնտեսութիւնը, ինչպէս նաեւ պատերազմական նոր վէճ մը առաջ բերել կամ այդ երկրի որոշ տարրերուն պատրուակ տալ իշխող վարչաձեւը փոխելու։

... ԵՒ ԱՆՈՐ ՍԽԱԼՆԵՐԸ

ՄԱԿը մէկ անգամ չէ որ արտայայտուած է Իսրայէլի յարձակողական քաղաքականութեան մասին։ Դժուար է համրել թէ Ապահովութեան Խորհուրդը քանի անգամ դատապարտեց Իսրայէլի ռազմական արշաւները։ Հաւ ծանօթ է 22 Նոյեմբեր 1967ի բանաձեւը, որով կը պահանջուի իսրայէլեան զօրքերը ետ քաշել գրաւուած արաբական հողերէն։ Սակայն Իսրայէլի համար ինչ կարեւորութիւն ունին ՄԱԿի բանաձեւերը։ Անոր պետերը երբեմն վիրաւորուածի դէմք կը գրաւեն, գանգատելով ՄԱԿի «հրամաններէն», երբեմն գոռոզ անկեղծութեամբ պարզապէս կը մերժեն միջազգային կազմակերպութեան որոշումները:

Իսրայէլի ծայրայեղ պետերը երբեք այսպիսի նուաճողական քաղաքականութիւն վարելու վտանգին չէին ձեռնարկեր ու ՄԱԿի հանդէպ այսպէս գրգռիչ դիրք չէին գրաւեր, եթէ անոնք իմփերիալիստական շրջանակներու և ամէ բանէ առաջ Մ. Նահանգներու օժանդակութիւնը չվայելէին։ Իրականին մէջ Մ. Նահանգները Իսրայէլի հարուածները կ'ուղղեն արաբական ազատագրական շարժման դէմ ու Թել Ավիվին տնտեսական և ռազմական առատ օգնութիւն կուտան։

Ըստ պաշտօնական տուեալներու՝ 1949էն մինչեւ 1966 Մ. Նահանգները Իսրայէլին տուած են 1,2 միլիառ տոլարի հասնող օգնութիւն: Ասկէ զատ ամերիկեան սիոնիստական դրամագլուխը Իսրայէլին տուած է 2,2 միլառ տոլարի օգնութիւն։ Որպէս փոխառութիւն, վարկ և օգնութիւն օտարներէն ստացած է 7-9 միլիառ տոլար։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԴԵՐԸ

Իսրայէլի վարչապետ Տիկին Կոլտա Մէյրի անցեալները Ուաշինկթըն այցելութիւնը կը հաստատէ ասիկա։ Թել Ավիվ վերադառնալէ առաջ ան ըսաւ թէ Ուաշինկթընէն կը մեկնի աւելի թեթեւ սրտով, քան երբ այնտեղ կը ժամանէր։ Կ. Մէյրի այցելութենէն առաջ մեկնաբաններէն շատերը համակարծիք էին, թէ իր գլխաւոր պատակն է Իսրայէլին աւելի զէնքի հայթայթում ապահովել։ Ու որոշ թիւեր կը տրուէին.- 25 «Ֆանթոմ» կործանիչ և 80 «Սքայ ոք» օդանաւ որպէս լրացուցիչ նախապէս ապահովուած 50 «Ֆանթոմ»ին, որոնց առաջին մասը հասած էր: Իսրայէլի Մ. Նահանգներէն խնդրած ընդհանուր գումարը այս գնումներու վարկերուն համար կը հասնի 1 միլիառ տոլարի։ Ցայտնապէս Կ. Մէյր թեթեւ սրտով մեկնած է Ուաշինկթընէն, որովհետեւ իր խնդրանքին նկատմամբ բարեացակամ գտնուած են և Մ. Նահանգները համաձայնած են Իսրայէլի զէնքի գլխաւոր հայթայթիչը դառնալ։

Սովետական Միութիւնը և Միացեալ սոցիալիստական երկիրները որոշ և յստակ դիրք կը գրաւեն Մերձաւոր Արեւելքի հարցին շուրջ: Միջազգային ասպարէզի և ՄԱԿի մէջ անոնք կը պնդեն, որ Իսրայէլ պայման գործադրէ Ապահովութեան Խորհուրդի 22 Նոյեմբեր 1967ի բանաձեւը, որպէս պարտադիր պայման հարցի քաղաքական լուծումին.

Մ. ՔՐԵՍՆՈՒ

Մ Ա Յ Ր Ի Կ Ի Ս

Ամէն անգամ երբ կը նայիմ ես քու դէմքին,
Ու կը տեսնեմ խորշոմները այնտեղ գծուած,
Ինձ կը թուի թէ կը կարդամ ես համակուած
Պատմութիւնը՝ մանկութեան իմ հեքեաթային։

Հո՛ն գրուած կան նախ՝ երկունքի դաժան ցաւեր,
Ապա՝ զրկանք, զոհողութիւն ու անձկութիւն,
Խոնջած երկա՜ր գիշերներու անքնութիւն,
Հո՛ն կան նաեւ համբոյրներու քացցր հետքեր...

Երբ կը դիտեմ խորշոմները քու երեսին
Սիրտս կը վառի... Ո՜հ ինձ համար ես ծերացեր..
Մա՜յր իմ, ըսէ՛, ինչո՞վ քեզի հատուցանեմ.
— «Դուն ալ վաղը նոյնը կ'ըլնես քու զաւակին..»։

20—3—57

ՎԱՀԱՆ ՉԷՉԷՆԵԱՆ

ԵՐԳԻԾԱՆՔԸ

ԵՐԿՐԻՑ ԵՐԿԻՐ

ԱՆԳԼԻԱՅՈՒՄ

Մի կոմսուհի իրենց տունը յաճախակի այցելող երիտասարդին հարցրեց.

— Դուք ո՞ւմ էք աւելի հաւանում, ի՞նձ թէ աղջկաս:

— Երկուսիդ էլ հաւասարապէս,- պատասխանեց երիտասարդը, չցանկանալով վիրաւորել կոմսուհուն։

— Բայց եթէ մենք երկուսս էլ միանգամից ջուրն ընկնենք, խոստովանեցէք, առաջ ո՞ւմ կ'ազատէք:

— Ցայտնի բան է,- պատասխանեց երիտասարդը,- ես կարծում եմ, որ դուք աւելի լաւ էք լողում...

ՖՐԱՆՍԻԱՅՈՒՄ

— Ասա, մայրի՛կ, առաջին անգամ ինչպէ՞ս ծանօթացար հայրիկի հետ։

— Ծովում լողանալիս խեղդւում էի։ Հայրդ ջուրը նետուելով լողալով եկաւ ինձ ազատեց:

— Ա՜խ, դրա՞ համար է, որ չի ուզում ես էլ լողալ սովորեմ։

ԼԵՀԱՍՏԱՆՈՒՄ

Մի լեհուհի հեռախօսով ամուսնուն ասում է.

— Բժիշկ վերցրու և անմիջապէս տուն արի։ Մեր փոքրիկը 20 կոպէկանոց կուլ տուեց։

— Ի՞նչ ես ասում,- պատասխանեց ամուսինը,- քսան կոպէկի համար արժէ՞ 10 ռուբլի այցեգին վճարել բժշկին..

ԱՄԵՐԻԿԱՅՈՒՄ

— Շատ մարդ կա՞ր ձեր տարեդարձին,- հարցնում են մի դերասանուհու։

— Ոչ, մենք ու մենք էինք։ Այնտեղ էին առաջին ամուսնութիւնից ունեցած երկու աղջիկներս, երկրորդ ամուսնուս երկրորդ անգամ ամուսնալուծուած կինը, երրորդ ամուսինս՝ իր նշանածի հետ, իմ նշանածը և նշանածիս նախկին կինը։

ԼԵՌՆԵՐԻ ՄԱՐԴԸ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

անաղմուկ մօտեցաւ պատշգամբին: Ձեռքը չէր տարել պատրշգամբի դռնակին, երբ յանկարծ ինչ-որ ձայն, ինչ-որ թաքուն քչփչոց գամեց նրան իր տեղում: Անսպասելի էր, շշմեցուցիչ։ Ականջ դրեց։ Յետոյ նայեց այգու կողմը, ուր խոտի դէզն էր։

Լուսինը կախուել էր այգու վրայ և պատշգամբի դռնակի մօտ կանգնած Ցաբէթին այնպէս թուաց, թէ Լուսինը եկել, նստել է դէզի վրայ, գաղտագողի քչփչում է։ Ակամայից քայլերն ուղղուեցին դէզի կողմը և անշշուկ մտաւ այգի: Ծառերի արանքներով գնաց, գնաց, և հեռուից տեսաւ, որ... լուսինը չի նստել դէզի վրայ, չի քչփչում. քչփչացողը իր կեանքն ու արեւն է, իր երազ Արուսը, որ դէզի ստուերում երանութեամբ ու ջերմ կարօտով գրկել է անտառապահ Տիգրանի ուսերը ու հայացքը երկնի կապոյտին՝ անոյշ խօսքեր է շշնջում...

Մի վայրկեա՛ն միայն։ Ինչ-որ մի ցաւ անյայտ տեղից սուրաց, շանթի պէս շամփրուեց Ցաբէթի կրծքում, այրեց սիրտը։

Ցաբէթը ներսում սպանեց առաջանքի դղրդիւնը և նրա ուսից կախուած երկփողանին ծանրօրէն բարձրացաւ, ուղղուեց դէպի դէզը։

«Ի՞նչ ես անում. տօ, մարդ Աստծոյ», ներսից ինչ-որ ձայն բարձրացաւ, խեղդելու պէս սեղմեց կոկորդը, կանգնեցրեց Ցաբէթի ձեռքը. որ դանդաղօրէն գնում էր դէպի երկփողանու ձգանը։

«Ես սպանում եմ ինձ սպանողին», արդարանում էր Ցաբէթը ահեղ ձայնի առաջ։ Սակայն ներսից եկող ձայնը շարունակում էր զսպանակել Ցաբէթի ձեռքը:

«Ուշքի եկ, մա՛րդ, մի մանրանայ, կամք ունեցիր»:

Սակայն Ցաբէթը ոչինչ չէր լսում և նրա ցուցամատը մօտենում էր ձգանին։

«Քեզ հաւաքիր, Ցաբէթ, վերջին անգամ ճչաց ձայնը, դու քո երազներն ու ջահելութիւնն ես սպանում, քո սէրն ու քո փոքրիկ աղջկան»։

Ձեռքը, որ հասել էր ձգանին, հանդարտօրէն ետ քաշուեց, Ցաբէթը կտրուկ շրջուեց, հարբածի քայլերով մտաւ բակ. ուսապարկն ու երկփողանին գցեց պատշգամբում դրուած թախտին ու դուրս գնաց բակից։

Լուսինը կրկին ժպտում էր երկնքից։ Գիւղամիջով վազող գետակը նորից փայլփլում էր կիսալուսնի շողերի տակ ու խուլ հեկեկում էր։

Քայլեց Ցաբէթը ձորերն ի վար, ձորերն ի վեր։ Քայլեց մինչ առաւօտ, իսկ առաւօտեան տուն եկաւ՝ ուռած ու արնակալած աչքերով։ Մտաւ տուն, ընկաւ թախտին ու լաց եղաւ։ «Ցաբէթը խելագարուել է», լուրը զանգի ղօղանջի պէս տարածուեց գիւղում, և մարդիկ հաւաքուեցին, լցուեցին Ցաբէթի բակը: Իսկ Ցաբէթը ծանրօրէն ելաւ տեղից, պատշգամբից վերցրեց երկփողանին. ուսովը գցեց ու բակ իջաւ։ Յետոյ բակից դուրս եկաւ, շրջուեց, մի պահ որոնեց աղջկան, չգտաւ ու մտամոլոր դուրս գնաց այնտեղից՝ առանց աղջկան տեսնելու։

...Եւ հիմա, տասնըինը տարի յետոյ նորից տուն է եկել ու պապենական թախտին փռուած, վերջին րոպէներն է ապրում:

— Արուս,— երկարատեւ լռութիւնը կտրեց Ցաբէթը։— Ես եկել եմ տեսնելու Վարդերին... Ես կարող էի այնտեղ, Քառնաուլում մեռնել, ես նրա համար եմ եկել,— յուզմունքից կտրւում էր ամուսնու շունչը։ Դրսում պատշգամբի դուռը ճռռաց։ Արուսը ծուլօրէն շրջուեց, նայեց պատշգամբի կողմը. սակայն ոչինչ չերեւաց: «Քամին է», անցաւ նրա մտքով։

— Ես եկել եմ պատմելու ճշմարտութիւնը,— նորից խօսեց ամուսինը,— եկել եմ ամէն ինչ ասելու:

Արուսը խայթուածի պէս պոկուեց տեղից, մի ոստիւնով հասաւ ամուսնուն, չոքեց նրա առաջ։

— Աղաչում եմ, Ցաբէթ պէտք չէ,— շշնջաց նա,— միեւնոյն է՝ կորած է ամէն ինչ, անդարձ կորած է։ Ես նրան խաբել եմ։ Ես նրան ասել եմ, որ դու չես սիրել մեզ, որ դու լքել ես մեզ, որ խելագար ես եղել դու։ Իսկ հիմա ուշ է: Հիմա աղաչում եմ, պէտք չէ որ նա իմանայ ճշմարտութիւնը, ամէն ինչ կորած է անդարձ։

— Ո՛չ: Դու խաւարել ես իմ երջանկութիւնը։ Կեանքս կորել է անվերադարձ։ Թող իմ աղջիկն իմանայ ճշմարտութիւնը։ Թող իմանայ, որ իր հայրը խելագար չէր, որ դու խաբել ես ինձ, անտառապահ Տիգրանի հետ դուք կոխկրտել էք իմ երազները, իմ կեանքը, իմ հաւատն ու սէրը։ Ես եկել եմ, որ նա գոնէ մի անգամ «հայրիկ» կանչի ինձ։

— Ո՛չ, Ցաբէթ։ Լսո՛ւմ ես, ո՛չ։ Դու ոչինչ, ոչինչ չպէտք է ասես։ Դու պէտք է հասկանաս, որ միեւնոյն է, կորած է ամէն ինչ, որ...

—Ո՛չ, ոչ, ոչ։

Ամուսնու գլուխը թուլացած ուժասպառ ընկաւ բարձերին..

Դուռն անաղմուկ բացուեց և դռների արանքում սգուորի պէս կանգնեց Վարդերը: Նրա աչքերը լիքն էին արցունքով և արցունքներն այդ գլորւում էին այտերն ի վար՝ գլոր-գլոր։

— Ես ամէն ինչ լսեցի,— նրա ձայնը դողում էր,— ես լսեցի ամէն ինչ,— և երերուն քայլերով մօտեցաւ, կանգնեց մեռնող հօր դիմաց:

Նայեց հօր կիսափակ ու խամրած աչքերին, որոնց մէջ ամու՜ր-ամուր նստել էր տառապանքը, և յանկարծ հեծկլտանքից ցնցուեցին ուսերը.

— Հայրի՜կ,— հեկեկանքի միջից շշնջաց աղջիկը և ընկնող ծառի պէս ընկաւ, գրկեց հօր ոտքերը,— իմ սիրելի հայրիկ...

Սակայն հօր ոտքերը սառոյցի պէս արդէն սառն էին, և սառնութիւնը բարձրանում էր դէպի սիրտը։

ՀԱԼԷՊ

ԿԻԼԻԿԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ՝ ԳԵՐՇ. Տ. ԳՆԵԼ ԵՊՍ. ՃԵՐԵՃԵԱՆԻ ԵՒ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ՝ ԸՆԿԵՐ ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԻ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Ջահակիր»ի)

Շաբաթ 21 և Կիրակի 22 Փետրուարը պատմական օրեր եղան հալէպահայութեան, մանաւորապէս Կիլիկեան շրջանակի համար:

Արդարև Շաբաթ 21 Փետրուար, երեկոյեան Կիլիկեան շրջանակի ղեկավարութիւնը և մի քանի հարիւր հալէպահայեր՝ Հալէպի Թուրքին մեծ խանդավառութեամբ դիմաւորեցին լիբանանահայ պատուիրակութիւնը, որ կ՚գար ներկայ գտնուելու և նախագահելու Կիլիկեան շրջանակի տարեկան և աւանդական դարձած հանդիսութեանը:

Լիբանանահայ պատուիրակութեան մաս կը կազմէին Էջմիածնի հաւատարիմ և սիրուած կղերական Գնել Եպս. Ճերեճեան, հանդիսութեան պաշտօնական նախագահ՝ լիբանանահայ ծանօթ ազգային և բարերար ընկ. Սարգիս Սարգիսեան, Պէյրութի Ս.Տ.Ռ.Մ.ի հայկական բաժանմունքի փոխ հիւպատոս՝ Տէր և Տիկ. Ընկ. Եղիշէ Եակոբեան և Պէյրութի շրջանի Հ.Մ.Մ.ի Բարուղար Ընկ. Գէորգ Տարօնի:

Լիբանանահայ պատուիրակութիւնը ղեկավար ընկերներու առաջնորդութեամբ, ուղղուեցաւ «Պարոն» հիւրանոցը, հանգստանալու և նոյն երեկոյեան ներկայ գտնուելու տեղի ունենալիք մեծ ճաշկերոյթ-պարահանդէսին:

Շաբաթ, երեկոյեան ժամը 10ին, արդէն իսկ 500 հրաւիրեալներ անհամբերութեամբ կը սպասէին հիւրերուն ժամանումին: Գազինօ Սէպիլի հսկայ սրահները նեղ կուգային ընդունելու այն բոլոր փափաքողները, որոնք անպայման կ՚ուզէին մասնակից դառնալ այս աւանդական հանդիսութեան:

Եւ այս խանդավառ մթնոլորտին մէջ օրուան թամատան՝ ընկ. Ժան Տէր Գէորգեան կը հաղորդէր ժամանումը լիբանանահայ պատուիրակութեան, գլխաւորութեամբ Գերշ. Տ. Գնել Եպիսկոպոս Ճերեճեանի:

Պատուոյ սեղանին շուրջ բոլորեցին հիւրերէն ներկայ էին նաև Հալէպի Ս.Ս.Ռ.Մ.ի հայկական բաժանմունքի պատասխանատու փոխ հիւպատոս ընկ. Ալեքսան Մերանկիւլեան, Կիլիկեան զոյգ վարժարաններու տնօրէններ, ընկերներ Տէր և Տ/կ. Ռուբէն Տիրարեան և Տէր և Տիկ. Հրանդ Մուրատեան, ընկ. Վարդան Խաչըրգեան, ընկերուհի Էօժէնի Պարսումեան և ուրիշներ:

Օրուան խօսնակ ընկ. Տէր Գէորգեան հանգամանօրէն ներկայացնելէ ետք հիւրերը՝ ներկաներուն, հրաւիրեց Գերաշնորհ Գընել Սրբազանը, որպէսզի իր օրհնութիւնը տայ զաւակներուն այն գաղութին՝ ուրկէ ինք մեկնած էր 17 տարիներ առաջ:

Սրբազան Հայրը խօսեցաւ յուզումի պատճառով, զգացումով և ապրումով: Հալէպահայութեան փոխանցեց ողջոյնները Ս. Էջմիածնէն՝ յանուն Ամենայն Հայոց Վեհափառ Վազգէն Ա.ին և մաղթեց որ Կիլիկեան կրթական մեծ հաստատութիւնը շարունակէ իր արժանաւոր և պատուաբեր աշխատանքը, սուրիական արաբական այս հիւրընկալ ափերուն վրայ:

Հանդիսութեան ընթացքին, խօսելու հրաւիրուեցան նաև ընկ. Գէորգ Տարօնի, Ռուբէն Տիրարեան և Հրանդ Մուրատեան:

Պարահանդէսին իր մասնակցութիւնը կը բերէր հալէպահայ սիրուած նուագախումբը՝ «Ռուպի»ն: (Շար. տես էջ 6)

ԳԵՂՈՒՆԻ ՉԹՉԵԱՆ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Նրան յաջողում է տարբեր խառնը ածք ունեցող այս բանաստեղծների ստեղծագործութեանը համապատասխան գոյներ ու արտայայտչամիջոցներ գտնել, մի ընդհանուր սիւժէի մէջ բացայայտել քնարական հարուստ ապրումներն ու հոգու վեհութիւնը: Առաջ յոյզով ու ոգեւորութեամբ են գրուած Չթչեանի «Իմ Հայաստան» պոէմ-կանտատը երգեցիկ խմբերի համար (Գեղամ Սարեանի եւ Մարօ Մարգարեանի դեքստերով), որն արտացոլում է հայ ժողովրդի անցեալի տխուր էջերը, իրականացած երազանքը՝ այսօրը, ու վաղուայ օրը:

Չթչեանի ստեղծագործութիւններից մի շարք անգամ մրցանակներ են շահել հանրապետական ու միութենական մրցանակաբաշխութիւններում: Նրա «Պիոներական երգը» եւ «Դէպի ճամբար» գործերը արժանացել են Հայաստանի լենինեան կոմերիտ միութեան Կենտկոմի յայտարարած մրցանակին: Երեւանի 2750-ամեակի առթիւ մրցանակ շահեց «Երեւանին» երգը: 1965 թուականին Սովետական Միութեան կուլտուրայի մինիստրութիւնը եւ երգահանների միութիւնը Չայքովսկու անուան միջազգային մրցոյթի պարտադիր ծրագրի համար յայտարարեցին կամերային փոկալ ստեղծագործութիւնների մրցոյթ: Չթչեանի «Գարուն» ռոմանսը արժանացաւ երրորդ մրցանակի: Ամենաբարձր մրցանակը նա շահեց 1968ին, Հոկտեմբերի 50-ամեակին նուիրուած սիմֆոնիկ եւ փոկալ-սիմֆոնիկ ստեղծագործութիւնների համամիութենական մրցոյթում: Մասնակից 70 երգահաններից Չթչեանի «Սիմֆոնիկ նախերգանք»ը արժանացաւ առաջին մրցանակի:

Մրցոյթի առեանի նախագահ Արամ Խաչատրեանը ԹԱՍՍի թղթակցին տուած հարցազրոյցի ժամանակ ասաց. «Չթչեանի «Նախերգանք»ը ոչ մեծ ստեղծագործութիւն է, շատ պայծառ բնոյթի, պարային լուսառատ ընթացքներով, սլացիկ թռիչքներով, ազգային կոլորիտներով: Այս ստեղծագործութիւնը, անկասկած, կը դառնայ յայտագրային եւ կը հնչի շատ համերգներում, ինչպէս նաեւ ռադիոյով: Դրա մէջ շատ լաւ է արտայայտուած երիտասարդութեան սօնախմբութեան ոգին, կեանքի կենդանի ընկալումը»:

«Սիմֆոնիկ նախերգանք»ը հնչեց Մոսկուայում ու Լենինկրադում, Միութեան շատ քաղաքներում, հեռաւոր Պոսթոնում եւ, իհարկէ, Հայաստանում: Կոմիտասի ստեղծագործութեան նախօրեակին Չթչեանը Համօ Սահեանի դեքստով մի երգ գրեց՝ «Երգդ է հնչում»: Կոմիտասի ծննդեան 100-ամեակի առթիւ Պէյրութի Թէքէեան մշակութային միութեան յայտարարած մրցոյթում այն արժանացաւ խրախուսական մրցանակի:

Գեղունի Չթչեանը հոգեզմայլ երգեր է գրել նաեւ մանուկների համար: Ամենուր մանուկները խանդավառութեամբ են կատարում նրա «Մանկական պատկերներ», «Գընացքը», «Պիոներական լուսաբաց» եւ այլ երգեր, դաշնամուրային բիեսներ, սուիթներ: Չթչեանը նաեւ մի շարք երաժշտական գրքերի ու դասագրքերի հեղինակ է:

Բնութիւնից ներշնչուած յոյզերն ու հնչիւնները Գեղունին շռայլօրէն բաժանում է մարդկանց՝ նրանց հետ վեհանալով, նրանց հետ հարստանալով:

ՍՈՒՐԷՆ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Յ. Ճ. ՍԻՐՈՒՆԻ ՈՒԹՍՈՒՆԻ ՍԵՄԻՆ

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ ԻՐ ԱՅԺՄՈՒ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐՈՒՆ ՄԱՍԻՆ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

— Իսկ ի՞նչ կը տպուի ձեզ մէ Հայաստանի մէջ:

— 1965էն ի վեր կ՚աշխատիմ Երեւանի պարբերականներուն, որոնց մէջ ցարդ լոյս տեսած են զանազան ուսումնասիրութիւններս, նոյնպէս և «Էջմիածին»ին, ուր տպուեցան բազմաթիւ մենագրութիւններ ինծմէ, ինչպէս Եղիշէ Դուրեանի, Պարեգին Տրապիզոնցիի, Մաղաքիա Օրմանեանի, Պոլսոյ հայ անցեալին, և վերջերս ալ Կոմիտաս Վարդապետի մասին: Անցեալ տարուան վերջերուն տըպուեցան և սոյն գարնան կը տըպուին Հայաստանի մէջ, «Մանուկ պէյի դերը Նափոլէոնի ծախողութեան մէջ» (Բանբեր Արխիւների), «Նասիպի ծեռագիրը» (Բանբեր Մատենադարանի), «Մանուկ պէյ՝ իշխան Մոլտովայի» (Լրաբեր Գիտութիւնների Ակադեմիայ), «Խորէն Նար պէյ Ռումանիոյ մէջ», և «Սպասելով ռուս զէնքերուն» (Պատմա-բանասիրական հանդէս), «Կոմիտաս Պանթէոնին մէջ» և «Երուանդ Օտեան» (Սովետական Գրականութիւն), «Աստուածատուր Ջուղ՝ մարդ մը որ եկած էր ժամանակէն առաջ» (Բանբեր Համալսարանի) եւայլն: Իսկ Հայաստան հրատարակչականը կը տպէ շուտով իմ ընդարձակ մէկ գործս, երկու հատորով «Գրիգոր Զոհրապ և իր շրջանը»:

— Իսկ Հայաստանէ՞ն դուրս:

— Պէյրութի մէջ սկսած է տպուիլ հատորներու շարքը «Պոլիս և իր դերը»ին, որ տեսակ մը պատմութիւնն է Պոլսոյ հայ գաղութին հինգ դարերուն: «Նաիրի»ի մէջ տպուեցաւ, յօդուածներու երկար շարքով մը, «Ստեփաննոս և իր հօտը», ինչպէս և յօդուածաշարք մը Միսաք Մեծարենցի մասին՝ «Այն հիւանդ, հանճարեղ պատանին» խորագրին ներքև:

— Լրացած ուրիշ ի՞նչ աշխատանքներ ունիք:

— Նայեցէք սա դարակներուն: Մեծ մասը լրացած աշխատանքներ են: Ի՞նչ հարկ թըւելու զանոնք, երբ մարդ չի գիտեր թէ պիտի տպուի՞ն երբեւիցէ: Ցիշեմ միայն անոնք, զորս շուտով տպագրուած տեսնելու յոյսը ունիմ: Նախ սա ընդարձակ մենագրութիւնն է Նիքոլայ Եորկայի մասին, ինչպէս լսած կ՚ըլլաք՝ շատ մօտէն ճանչցած եմ զայն, և ուզեցի իր հանդէպ պարտք մը հատուցանել իր ծննդեան հարիւրամեակին առթիւ, որ կը լրանայ գալ տարի: Չորս մասերէ կը բաղկանայ սոյն մենագրութիւնը — Ա. Եորկա իր կեանքի հանգրուաններուն մէջ: Բ. Եորկա իր գրչի վաստակին մէջ: Գ. Եորկա հայերու մասին: Դ. Եորկա իմ յուշերուս մէջ: Սա միւս աշխատութիւնը Ուիլեըմ Սարոյեանի մասին է և «Հայը Ուիլեըմ Սարոյեանի մէջ» խորագիրը կը կրէ: Թուղթերու սա միւս դէզը «Հայ եկեղեցին Արեւելեան Եւրոպայի մէջ» աշխատութեանս երկրորդ և երրորդ հատորներն են (առաջինը Էջմիածին կը գտնուի արդէն): Այս աշխատութիւնս, իրականին մէջ, Լեհաստանի եւ ռումէն երկիրներու հայ գաղութներու պատմութիւնն է, որովհետեւ, ինչպէս գիտէք, հայ թեմերն ու հայ գաղութները հասարակաց հասկացողութիւններ են եղած անցեալին մէջ: Եւ լրացնելու համար տպագրութեան արդէն պատրաստ գրութիւններուս ցանկը, ահա ասոնք ալ երկու ուրիշ ուսումնասիրութիւններն են, մէկը Երուխանի եւ միւսը Կարապետ Իպրըիլեանի մասին: Անոնք լոյս պիտի տեսնեն «Սովետական Գրականութեան» մէջ:

— Գիտենք որ շատ զբաղած էք հայ տարրին անցեալով ռումէն երկիրներու մէջ: Ուրիշ ի՞նչ նիւթեր ունիք ի մտի:

— Հայ տարրին ներկայութեան այս ափերուն վրայ, եւ հայ եւ ռումէն կապերուն մասին գրած եմ անցեալին մէջ ալ: Այդ մասին շատ նիւթ կ՚երեւայ աշխատանքներուս մէջ եւս, զորս թուեցի: Բայց դեռ անսպառ նիւթ կայ նոյն այդ մարզին մէջ, մասամբ արդէն մշակուած: Այդպիսին են՝ վաղեմի հայ գերդաստանները այս երկիրներուն մէջ, դէմքերը, զորս հայ ժողովուրդը տուաւ Ռումանիոյ, հետքերը, զորս հայը թողուց այս երկիրներին տակ, հայերէն արձանագրութիւններ ռումէն հողին վրայ, եւ հայ աղբիւրները ռումէն երկիրներու եւ ռումէն ժողովուրդի մասին: Այս աղբիւրները լոյս ընծայած եմ մասամբ: Բայց կան՝ որ դեռ անծանօթ կը մնան: Ցիշեմ, օրինակ, «Հօրիայի շարժումը ըստ հայ աղբիւրներու», նիւթ, զոր պատրաստելու վրայ եմ: Ուրիշ մը, «Թուտոր Վլատիմիրեսքուի շարժումը ըստ հայ աղբիւրներու», պատրաստեց եւ ռումէն արեւելագէտներու օրկանին ղրկեց դեռ նոր Սուրէն Քոլանջեան, որ իր բանասիրական միւս զբաղումներուն կողքին կը շարունակէ միշտ յիշել մեր գաղութը եւս: Ինչպէս կը տեսնէք՝ գրչի համեստ մեր վաստակին մէջ մոռցուած չէ երկիրն ալ, զոր մեզ երկրորդ հայրենիք ըրինք:

—Մեզի կը մնայ կորով մաղթել ձեզի՝ ողջախոհ յաջողիք լրման հասցնել ինչ որ ծրագրած էք: Ախտաժէ՞ք ուժը, զոր դեռ կը պահէք՝ հակառակ ձեզ ճնշող տարիներուն, եւ ձեր անաւոր յիշողութիւնը, որուն վկայ են էք մենք բոլորս, գրականական մըն են որ դեռ շատ բան պիտի թողուք ձեր յաջորդներուն:

ՍԱՐԳԻՍ ՍԵԼԵԱՆ

ՆՈՐ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵԱՖԱՅԻ ՎԱՆՔԻՆ ՇՈՒՐՋ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

և ատոր տեղ նոր եկեղեցի մը պիտի հաստատուէր Աճամի Պողոտային վրայ, նախկին հայկական դպրոցին մէջ: Ցատկանշական է որ այդ շէնքը երեք տարիէ ի վեր պարապ կը պահուէր, հակառակ որ Եաֆայի և Թել Ավիվի գաղութը կ՚առաջարկէր 100.000 Իսրայէլեան ոսկի իբր Բանալիի դրամ և ամսական 2000 ալ վարձք:

Եաֆայի հայ գաղութը, որ տարիներէ ի վեր լուռ և համակերպութեամբ դիտած էր վերջին անցուդարձերը, այս անգամ ոտքի ելաւ փրկելու համար իր պատմական եկեղեցին: Նորփակ կ՚ուզարկեմ տեղական օրաթերթէ մը առնուած լուր մը, որ մանրամասն ցոյց կուտայ հինգ տարի առաջ պատրաստուած ծրագիրը, որ ի գործ պիտի դրուէր 1970ին: Համաձայն այս ծրագրին, վանքը պիտի վերածուէր 200 սենեակով պանդոկի մը, ճաշարանով, գիշերային ակումբով (Նայթ գլապ) և մարզական դաշտով: Եկեղեցին պիտի «վերանորոգուէր» և մերձակայ մասերով թանգարանի պիտի վերածուէր: Նոյն օրաթերթը կը հրատարակէ երկու լուսանկարներ, որոնք ցոյց կուտան հայերէն և յոյներէն առնուած այս պատմական վայրերուն ապագայ տեսարանները: Հոս տեղին կ՚ըլլայ աւելցնել, որ լատին եկեղեցին մերժած է ծախել կամ վարձել որեւէ հողամաս: Ամէն պարագայի յայտնի է որ վարձակալը կերութիւնը արդէն իսկ մեծ գումարներ վճարած է իբր կանխավճար: Մնացեալ գումարը պիտի վճարէր երբ իրեն յանձնուէր վանքը: Ասկէ վերջ այլեւս 99 տարի, այսինքն մինչև 2069 ոչ մէկ եկամուտ պիտի սպասուէր:

ԵԱՖԱՅԻ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԻ ՍԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՉԸ

Նորակազմ Հայ Գաղութի Միութեան կողմէ երէկ ստացանք նաեւ 15 Փետրուար թուակիր կոչ մը, ստորագրուած միութեան ատենապետին, քարտուղարին, փոխատենապետին և վարչութեան բոլոր անդամներուն կողմէ: Միութիւնը իր կոչին հետ կը ներփակէ զանազան փոթոգրաֆիներ, վերցուած «Կառավարական Կալուածոց Դիրաւենակայի» տետրակներէն, որոնք յստակ կերպով ցոյց կուտան, որ Երուսաղէմի Պատրիարքութիւնը 1963ին, 99 տարուան համար վարձու տըւած է եկեղեցապատկան զանազան կալուածներ, այդ բոլորին վարձքերը միանուագ գանձած է: Փոթոգրաֆիներէն մէկուն վրայ իբր գանձուած գումար կը կարդացուի 200.000 Իսրայէլեան ոսկի, միւսին վրայ 40.000: Միութիւնը կոչին մէջ կը ճշդէ նաեւ թէ «այժմ հերթը եկած է դարաւոր հնութիւն ունեցող Եաֆայէ Ս. Նիկողայոս վանքին» և կը խնդրէ սփիւռքի բոլոր հայերու «բարոյական ու նիւթական օժանդակութիւնը», որպէսզի ըլլալու համար այս «ազգավնաս արարքին»:

«ՄԱՐՄԱՐԱ»

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

19 ՄԱՐՏ 1970

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ԱՄՀ ԱԽՈՅԵԱՆ՝ ՊԱՍՔԷԹ–ՊՈԼԻ ԱՓՐԻԿԵԱՆ 5ՐԴ ՄՐՑԱՇԱՐՔԻՆ

Ափրիկեան երկիրներու պասքէթ-պոլի ախոյեանական հինգերորդ մրցաշարքը տեղի ունեցաւ Աղեքսանդրիոյ Քաղաքապետարանի դաշտին վրայ։

Աւարտական մրցումին, որ տեղի ունեցաւ Կիրակի, 15 Մարտ 1970ի երեկոյեան, մրցեցան Սենեկալի և ԱՄՀի զօրաւորագոյն խումբերը։

Նոյն օրը, աւելի քան 7000 հանդիսատեսներ փութացած էին՝ ներկայ գտնուելու համար աւարտական այս հետաքրքրական մրցումին։

Երկու խումբերն ալ վճռակամութեամբ դաշտ իջան և իւրաքանչիւրը ջանաց իր առաւելագոյնը ցուցաբերել։

Առաջին կիսախաղը վերջացաւ 35-29՝ ի նպաստ ԱՄՀի։ Բ. կիսախաղի առաջին վայրկեաններուն՝ Սենեկալի խումբը ոչ միայն հաւասարեցաւ, այլ երկու կէտերու առաւելութիւն մըն ալ ապահովեց։ Սակայն ԱՄՀի քաջալերողները կրցան անգամ մը եւս խանդավառել տեղացի մարզիկները, որոնք նոր կէտեր նշանակելով կրցան յաղթանակի նժարը դէպի իրենց կողմը հակեցնել եւ այդպէս պահել մինչև խաղին վերջաւորութիւնը։

Իրաւարարներու աւարտական սուլիչը երբ այս շատ հետաքրքրական խաղը կը վերջացնէր՝ արդիւնքն էր 70-63՝ ի նպաստ ԱՄՀի։

Այսպէսով երրորդ տարին է որ ԱՄՀի զօրաւոր խումբը կը շահի պասքէթ-պոլի Ափրիկեան մրցաշարքը։

Երրորդ տեղը գրաւեց Թունուզի խումբը։

Նոյն օրը՝ բոլոր մասնակցողները տողանցեցին դաշտին վրայ իրենց դրօշակներուն առաջնորդութեամբ։ Այդ պահուն դաշտ իջաւ պասքէթ-պոլի ափրիկեան կազմակերպութեան նախագահ՝ Մ. Էլամիր Քէյթա, որ ձեռնուեց եաք իւրաքանչիւր մարզիկի հետ՝ անոր յանձնեց յիշատակի մետալ մը։

Բոլոր խումբերն ալ հրաւիրուեցան ճաշկերոյթի մը, որ տեղի ունեցաւ Աղեքսանդրիոյ Սփորթինկ ակումբին մէջ։

ԿԻԼԻԿԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐՈՒ Աննախընթաց Ճաշկերոյթ-Պարահանդէսը

(Շարունակութիւն Ե. էջէն)

Ինքնաբուխ նուիրատուութիւններ եղան ի նպաստ Կիլիկեան վարժարանի չքաւոր ուսանողներու։ Օրուան աճուրդը՝ որ Հայաստան երթ ու դարձի տոմս մըն էր՝ տրամադրուած Եաղուբեան – Ստեփանեան ընկերութեան կողմէ, ձեռնհասօրէն վարեց ընկ. Վարդան Եաղուբեան։ Սոյն տոմսին տիրացաւ Քէյվանեան ընտանիքը, որ իր իշխանական նուիրատուութեամբ արժանացաւ բոլորին հաւանութեան և գնահատանքին։

Օրուան նախագահ ընկ. Սարգիս Սարգիսեան հանդիսութեան վերջաւորութեան, 2000 ս. ոսկի նուիրեց իր սրտին շատ մօտիկ, կրթական այս մեծ հաստատութեան։

Սոյն ճաշկերոյթ պարահանդէսը, որ տեւեց մինչև առաւօտեան ժամը 6, արձանագրեց նիւթական և բարոյական մեծ յաջողութիւն մը։

Հանդիսութեան աւարտին, օրուան թամատան և խօսնակը՝ Կիլիկեան կրթական հաստատութեան խնամակալութեան, հոգաբարձութեան և տնօրէնութեան անունով իր շնորհակալութիւնները յայտնեց Սրբազան Հօր, օրուան նախագահ ընկ. Ս. Սարգիսեանի, նուիրատուներուն և բոլոր կիլիկեցիներուն, որոնք զոհողութեան ոգիով միշտ զօրավիգ կը կանգնին իրենց սիրած կրթական այս մեծ հաստատութեան, որ 50 երկար տարիներէ ի վեր հայրենասիրական դաստիարակութեան մեծագոյն կռուանն է հանդիսացած սփիւռքի այս ափերուն վրայ։

Փառք բոլոր կիլիկեցիներուն։

ԼԻԲԱՆԱՆԱՀԱՅ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱԼԷՊ ՔԱՂԱՔԻ ՏԵՍԱՐԺԱՆ ՎԱՅՐԵՐԸ

Կիրակի, 22 Փետրուար 1970, կ.ա. ժամը 11ին, ընկերակցութեամբ ընկերներ Ղեւոնդ Գալաքեանի, Ժան Տէր Գէորգեանի, Վարդան Եաղուբեանի և Էօժէնի Պարսումեանի, հիւրերը այցելեցին Հալէպի հռչակաւոր բերդը, փակ շուկան, Ազգ. Գերեզմանոցը, Ս. Վարդան Եկեղեցին եւ Կիլիկեան վարժարանը։

Նոյն օրը կէսօրին՝ Տիկ. Մարի Պարսումեանի բնակարանին մէջ տեղի ունեցաւ ճաշկերոյթ ի պատիւ լիբանանահայ պատուիրակութեան, ջերմիկ մթնոլորտի մէջ բաժակաճառեր խօսեցան, Գնել Սրբազան, ընկ. Եղիշէ Ցակոբեան, ընկ. Ալեքսան Մերանկիւլեան, ընկ.ներ Ռուբէն Տիրարեան, Գէորգ Տարօնի, Ժան Տէր Գէորգեան եւ ուրիշներ։

ԸՆԹԵՐՑՈՒՄ ՎԵՀԱՓԱՌ ՎԱԶԳԷՆ Ա.Ի ԿՈՆԴԱԿԻՆ, ՏՐՈՒԱԾ ԸՆԿ. Ս. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԻՆ

Նոյն օրը երեկոյեան, Կիլիկեան վարժարաններու արժանաւոր տնօրէն ընկ. Ռուբէն Տիրարեան եւ իր համեստափայլ տիկինը, ի պատիւ լիբանանահայ պատուիրակութեան՝ իրենց բնակարանին մէջ կազմակերպած էին գոքթէյլ-ընդունելութիւն մը, որուն ներկայ գտնուեցաւ հալէպահայութեան ընտրանին։

Լիբանանահայ պատուիրակութեան անունով շնորհակալական խօսք ըրաւ ընկ. Գէորգ Տարօնի, եւ ապա ընդհանուր խանդավառութեան մէջ խօսք առաւ Գերշ. Գնել Եպիսկոպոս եւ գրուատեց ընկ. Ս. Սարգիսեանի ազգօգուտ աշխատանքը՝ ըսաւ թէ Վազգէն Ա. Վեհափառը տպաւորուած անոր անձով եւ հասարակական աշխատանքով՝ զինքը Էջմիածին հրաւիրեց որպէս կնքահայր Միւռոնօրհնէքի։ Այս պատիւը, Սարգիսեանի գծով կ'երթայ իր պատկանած միութեան և ընդհանրապէս լիբանանահայութեան, այս առիթով Սրբազանը ընդհանուր խանդավառութեան մէջ կարդաց Վեհափառին կոնդակը, որ ունկնդրուեցաւ մեծ երկիւղածութեամբ և ակնածանքով։ Ներկաները շնորհաւորեցին ընկ. Ս. Սարգիսեանը և մաղթեցին նորանոր յաջողութիւններ։

Հիւրերը՝ 23 Փետրուար առաւօտեան ժամը 8ին, մեկնեցան Պէյրութ, իրենց ներկայութեամբ խանդավառելէ ետք հալէպահայութիւնը։

ԹՂԹԱԿԻՑ

Ծ Ն Ո Ւ Ն Դ

Ուրախութեամբ կը տեղեկացնենք, որ Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Կիւրեղեան (Միացեալ Նահանգներ) բախտաւորուած են մանչ զաւակով մը։

Մեր սրտագին խնդակցութիւնները կը յայտնենք բախտաւոր ծնողաց եւ մեծ ծնողներ՝ Տէր եւ Տիկին Տիրան Կիւրեղեանին։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Տէր և Տիկին Գրիգոր Կիւրեղեանի (Միաց. Նահանգներ) մանչ զաւակով մը բախտաւորուած ըլլալուն ուրախ առթիւ, Տէր և Տիկին Տիրան Կիւրեղեան կը նուիրեն.

Նուպարեանի ճաշի սեղանին	300
Գալստեանի ճաշի սեղանին	300
Այծեմնիկին	300
Հ. Կ. Խաչին	200
Եկեղեցւոյ պայծառութեան	200
Հ.Մ.Ը.Մ.-Նուպարին	200
Կոկանեան Սրահին	200
«Ցուսաբեր» ակումբին (Հել.)	200
«Արև»ի Ֆոնտին	200
«Ցուսաբեր»ի Ֆոնտին	200
«Ջահակիր»ին	200

(Ստանալ Նուիրատուէն)

(ՈՒՍ) Այրի Տիկին և զաւակունք (Միացեալ Նահանգներ) իրենց ողբացեալ ամուսնոյն և հօր յիշատակին կը նուիրեն.

Ազգատախնամին	100
Այծեմնիկին	100
Հայկական Ընթերցասրահին	100
Հ.Մ.Մ. Երիտ. Մարմին	100
«Ջահակիր»ին	100

(Ստանալ «Ջահակիր»ի խմբագրատունէն)

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐԻՆ

Պր. Վազգէն Թապագեանի ընդ Օր. Սեդա Մարթայեանի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ, Տէր և Տիկին Գարեգին Բագլաեան կը նուիրեն 200 ե.դ.։

ԱՂԵՔՍ. Հ.Մ.Ը.Մ.ԻՆ

Ողբ. Տիկ. Նազիկ Քէրէմեանի մահուան քառասունքին առթիւ կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Վահան Վարձպետ	100
» » Արտաշ Վարձպետ	100

ԿԵԴՐ. ՍԱՆՈՒՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԵՐԳԸ

(Շար. Բ. էջէն)

ձօնած էր իրեն և ինք դաշնաւորած էր զայն։ Իբրև մեներգու, հանդէսին իրենց մասնակցութիւնը բերին Ժանէթ Տօնիկեան, Վարդուհի Սիմոնեան, Երջանիկ Բարսեղեան, Ռիթա Պալթա, Գէորգ Պօյաճեան, Գեղամ Քիպարեան, Աւօ Մարգարեան, Կարպիս Մեներիշեան, Շահնուր Ճէյհան, Զաբէհ Կիւզէլեան։

Ներկաները գնահատեցին կեդր. Ս. Միութեան նախաձեռնութիւնը և ջերմապէս ծափահարեցին խմբավարը, արուեստագէտներն ու այդ ամբողջ երգեցիկ հաւաքականութիւնը։

«ՄԱՐՄԱՐԱ»

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք արտասահմանի մեր այն բաժանորդներէն, որոնք ցարդ չեն ղրկած իրենց բաժնեգինը, բարի ըլլան մեզի փութացնելու զայն՝ դիւրացնելու համար մեր գործը։ Չէք կամ մանտա-փոստ գրել «JOURNAL TCHAHAKIR» անունին եւ ուղարկել փոստարկղ թիւ 2111, Գահիրէ, ԱՄՀ։

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

جاهاكير
جريدة أسبوعية
ص ب ٢١١١ القاهرة ج ع م - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيرديان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tél.915013
Adresse Télégraphique TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Խմբագիր-պատասխանատու — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 323 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 26 ՄԱՐՏ 1970

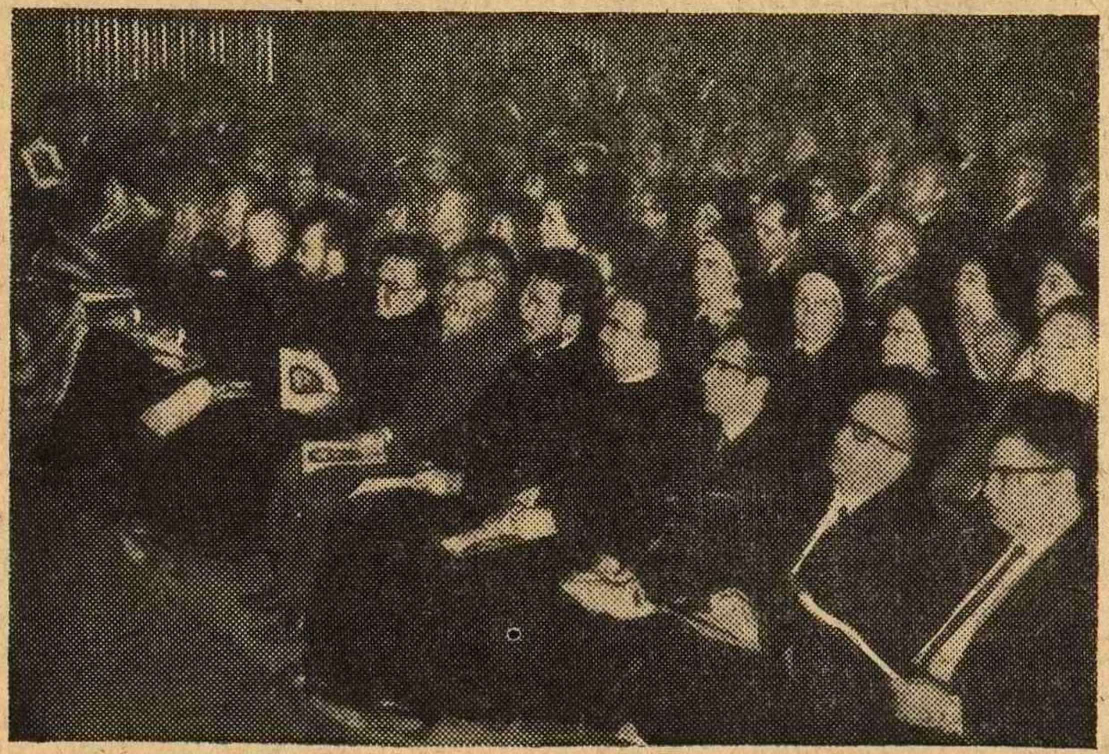
ՀԱՏԸ ԶԵՌՆՔԻ 3 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ.

عدد رقم ٣٢٣ — الخميس ٢٦ مارس ١٩٧٠

ՅՈԲԵԼԻՆԱԿԱՆ ՀԱՄԵՐԳ

ԿՈՄԻՏԱՍԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԻ ԵԶՐԱՓԱԿԻՉ ՁԵՌՆԱՐԿԸ (5ՐԴ)

Գահիրէի Ազգային Իշխանութեան նախաձեռնած Կոմիտասի ծննդեան 100-ամեակի հանդիսութիւններուն եզրափակիչ ձեռնարկը (5րդ) տեղի ունեցաւ նախանցեալ Կիրակի օր, Մարտ 15ի երեկոյեան, քաղաքիս «Ալ-Կամհուրիէ» թատերասրահին մէջ, բարձր հովանաւորութեամբ Ա.Մ.Հ.ի Մշակոյթի Նախարար Ն. Վ. Տոքթ. Սարուաթ Օքաշայի, նախագահութեամբ երեք յարանուանութեանց Հոգեւոր Պետերուն, կազմակերպութեամբ Գահիրէի մշակութային միութիւններուն, մասնակցութեամբ «Շնորհալի» եւ «Եգիպտահայ Երգչախումբ»երուն եւ ղեկավարութեամբ Մօ. Եդուարդ Յակոբեանի։

Յոբելինական Համերգի հանդիսականներէն մաս մը

Հանդիսութիւնը իրենց ներկայութեամբ պատուած էին Ա.Մ.Հ.ի մշակոյթի նախարարական դիւանի կից Գիտ. բաժնի տնօրէն՝ Տոքթ. Ապտէլ Համիտ Եունէս, որպէս հովանաւորող նախարարին պատուակալ ներկայացուցիչը, հիւրաբար քաղաքս գտնուող՝ Եւրոպայի Հայրապետական Պատուիրակ Գերշ. Տ. Սերովբէ Ս. Արք. Մանուկեան, Գահիրէի Առաջն. Փոխանորդ Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեան, Հոգշ. Տ. Ներսէս Ծ. Վրդ. Բապուճեան, Հայ Կաթողիկէ Համայնքէն՝ Հայր Ժան Գասպարեան եւ Փիէր Թագա, Հայ Աւետարանական Համայնքէն՝ Պր. Աւետիս Զագըճեան եւ իր Տիկինը, Գահիրէի Սովետական դեսպանատան անձնակազմէն՝ ՊՊ. Գօղոս Ակոբով եւ Սերկէյ Առաքելեան, Աղեքսանդրիոյ Ազգային Իշխանութեանց պատուիրակներ՝ ՊՊ. Լեւոն Հիւրմիւզ, Տրդատ Զօհրապեան եւ Մուրատ Քէօշկէրեան, Գահիրէի Ազգային Իշխանութեան մարմիններու եւ մշակութային միութիւններու ներկայացուցիչներ, հայ եւ օտար մամուլի պատասխանատուներ, արուեստի քննադատներ, դեսպանատուներու մշակութային կցորդներ, ինչպէս նաեւ հայ եւ օտար հրաւիրեալներու ծովածաւալ բազմութիւն մը, որոնք եկած էին իրենց յարգանքի տուրքը բերելու հայ երգի Մաշտոցի յիշատակին։

Այս առթիւ Յոբելինական կարգադիր յանձնախումբը հրատարակած էր պատկերազարդ շատ գեղեցիկ ալպոմ-յայտագիր մը (չորս լեզուով գրուած)՝ անմահ երգահանին կեանքը եւ գործունէութիւնը ներկայացնող։ Իսկ սրահին նախագաւիթին մէջ ցուցադրուած էին նոյն առթիւ հրապարակ հանուած յիշատակի շքեղ մետայլներ, որոնց հարթաքանդակները գործն էին Պր. Յովհաննէս Տընկճեանի, իսկ պատրաստութիւնը՝ Պր. Վարդ Ալեքսանեանի։

Յանուն Յոբելինական Յանձնախումբին, հանդիսութեան բացումը կը կատարէր Պատկ. Քաղաքական Ժողովի ատենադպիր Պր. Յակոբ Համբիկեան, որ ոգեկոչելէ ետք յիշատակը մեծ երգահանին, յանուն կազմակերպիչներուն՝ իր երախտագիտութիւնը կը յայտնէր ԱՄՀի կորովի Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրի եւ իր շնորհակալիքը՝ Մշակոյթի Նախարար Տոքթ. Սարուաթ Օքաշայի եւ անոր ներկայացուցիչ Տոքթ. Ապտէլ Համիտ Եունէսի։ Իր կարգին Պր. Կարօ Ներսէսեան արաբերէն ուղերձով մը, թարգմանը կը հանդիսանար Պր. Համբիկեանի խօսքերուն եւ յանուն եգիպտահայութեան կը մաղթէր արաբական դատի բարւոք լուծումը։

Այնուհետեւ կը սկսէր գեղարուեստական յայտագրին գործադրումը շնորհալի խօսնակ Տիկին Ալիս Տէփոյեանի՝ կոմիտասեան իմաստալից ասոյթներով համեմուած ծանուցումներով։ Արաբերէն մասը կը վարէր Պր. Կ. Ներսէսեան։

(Շար. տես էջ 2)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

ՆԱԽԱԳԱՀԸ ԽՕՍԵՑԱՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻՆ

Երեքշաբթի, 24 Մարտի երեկոյեան, ԱՄՀի Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր Ազգային Ժողովին առջեւ մանրամասնեալ զեկոյց մը ըրաւ զինուորական, քաղաքական եւ տնտեսական կացութեան մասին, պատասխանելով, իր խնդրանքին վրայ, խորհրդարանական շրջանային խմբակներու կողմէ իրեն փոխանցուած դասաւորուած 107 հարցերուն:

Ազգային Ժողովին Նախագահ Տոքթ. Մոհամմէտ Լապիպ Շուքէյր իր բացման խօսքով, բարի գալուստ մաղթեց Նախագահին եւ անոր՝ ժողովուրդին ներկայացուցիչներուն հետ այս հանդիպման նիւթին շուրջ խօսեցաւ:

Այս հաւաքոյթին ներկայ գտնուեցան Արաբ Ընկերվար Միութեան գործադիր գերագոյն կոմիտէին անդամները, ինչպէս նաեւ նախարարները։

Ժողովը, որ սկսած էր կ. ե. ժամը 6.15ին՝ տեւեց մօտ չորս ժամ:

Ազգային Ժողովին Նախագահ Տոքթ. Մոհամմէտ Լապիպ Շուքէյր յայտարարեց, որ մամլոյ ասուլիս մը պիտի տայ, որուն ընթացքին պիտի յայտարարէ այս կարեւոր հանդիպման մասին այն՝ ինչ որ ժողովին անդամները որոշած են որ հրատարակուի։

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏԳԱՄ Ս. ԶԱՏԿԻ

Արժանապատիւ
Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեան
Առաջն. Փոխանորդ Գահիրէի Հայոց
Գահիրէ

Այսօր, աշխարհը համայն, երկիւղածութեամբ ու ցնծութեամբ վերստին կ'ողջունէ աւետիսը Քրիստոսի յարութեան Հրաշքին, եւ մարդոց հոգիները բոլոր վերստին կը լեցուին ջերմութեամբը կենարար լոյսին եւ փրկութեան յոյսին:

Այսօր, աստուածաշէն Էջմիածնի Սուրբ Սեղաններու առաջ բազկատարած կ'աղօթենք որ Հրաշափառ յարութեան շնորհները առատապէս իջնեն նաեւ մեր Սուրբ Եկեղեցիին վրայ, լոյսով ջերմացնելու սրտերը մեր բոլոր հաւատացեալ զաւակներուն:

Զատկական ուրախութեամբ կը յղենք Ձերդ Արժանապատուութեան, տիրախնամ Թեմիդ հոգեւոր դասուն, Թեմական—եկեղեցական խորհուրդներուն եւ համայն մեր հարազատ ժողովուրդին, Մեր հայրական օրհնութիւնը եւ Մեր ամենաբարի մաղթանքները, ի շինութիւն ձեր հոգեւոր կեանքին եւ ի շինութիւն ձեր եկեղեցիներուն:

Ձեզի մեծ աւետիս՝ Քրիստոս յարեաւ ի մեռելոց:

[signature]

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Ս. Էջմիածին, Մարտ 1970 թ.

ՅՈՒՇԱՐՁԱՆ ՄԱՅՐԻԿԻՍ

Ե Ղ Ե Ր Ե Ր Գ

ՅՈՎՀ. ՇԻՐԱԶ

Ինչ որ սուրբ կայ իմ սրտի մէջ, մայր իմ խեղճ,
Քեզանից է, քեզանից է, մայր իմ սուրբ,
Կամուրջ էիր դու Աստծու եւ իմ մէջ՝
Այս անաստուած մարդաշխարհում նենգանուրբ.

Մեռար, մայր իմ, փլուեց կամուրջն իմ միակ,
Հիմա ինչո՞վ հասնեմ խղճի Աստծուն,
Քեզնով մարուեց մի սուն լիքը արեգակ.
Սեւ մազերս, մայր իմ, մէկից դարան ձիւն.

Մա՞յրն էլ մեռնի... անէծք մահուան աստծուն,
Հիմա ինչպէ՞ս ես անաստուած չդառնամ,—
Տանս մէջ էլ մահդ թողեց ինձ անսուն,
Մի բուռ տեղ բաց, մայր իմ, նորից գիրկդ գամ:

Մի աղօթքով բուժում հիւանդ հոգիս դու,
Փրկում էիր հազար ու մի չար աչքից,
Շաղախն էիր դու Աստծու եւ մարդու,
Վանում էիր ցաւ ու դաւերն իմ կեանքից.

Բայց, ա՜խ, թօշնեց, դեղնեց ծառը քո կեանքի,
Դեղնեց, թօշնեց, թափուեց սաղարթն արնաքամ,
Յանկարծ ընկաւ ծառը քո սուրբ հասակի,
Դու, որ, մայր իմ, դրախտս էիր անթառամ...

Դու, որ պիտի գայիր՝ լայիր իմ շիրմին,—
Ա՜խ, այդպէս էր մաշուած սիրտս շշնջում,—
Հիմա քեզ հետ խօսում են հողն ու քամին,
Ու չես լսում, որ ցաւերս են քեզ կանչում...

Ա՜խ, թէ մայրն է անմահութեան օրօրոց՝
Ինչո՞ւ դարձար դու էլ ողբը քո որդու,
Որբ թողեցիր, մայր իմ, ողբն էլ քո որդոց,
Էլ ո՞վ կիսէ ցաւս, երբ էլ չկաս դու...

Ողջը մահ է, ողջը մահուանն է վերջը,
Սակայն սիրտս չի հաւատում, որ չկաս,
Մա՞յրն էլ մեռնի,— մայրն է միակ անշէջը,—
Ինձ թւում է՝ ուր է, ուր չէ՝ տուն կը գաս:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ

ԵՐԵՒԱՆ – ՕՍԱՔԱ (ԷՔՍՓՕ 70)

Սովետական Միութեան տաղաւարին մէջ («ԷՔՍՓՕ-70» միջազգային ցուցահանդէսին մէջ) Հայաստանին յատկացուած է յատուկ բաժին մը։ Հայաստանէն Օսաքա (Ճափոն) ուղարկուեցան Հայաստանի թեթեւ արդիւնաբերութեան արտադրանքի բազմաթիւ նմուշներ՝ գորգեր, գոնեագներ, գինի, հայ արծաթագործներու պատրաստած նուրբ իրեր եւ զարդեր, մանեակներ, յուշանուէրներ, հանքային ջուրեր, ելեկտրոնային սարքեր եւ բազմաթիւ ցուցատախտակներ, որոնք կը նկարագրեն հայ ժողովուրդին վերելքը սովետական իշխանութեան տարիներուն։

Այս առթիւ, Հայաստանի Ժողովրդական երգի-պարի համոյթը Մարտ 30ին Օսաքայի միջազգային ցուցահանդէսին պիտի ներկայացնէ Խորհրդային Միութիւնը։

ՅՈԲԵԼԻՆԱԿԱՆ ՀԱՄԵՐԳ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Բովանդակալից յայտագիրը ամբողջութեամբ նուիրուած էր Կոմիտասի ստեղծագործութիւններուն, խմբերգային բաժինը կը կատարէր հիմնապէս «Շնորհալի» եւ «Եգիպտահայ Երգչախումբ»երու տարրերէն կազմուած միացեալ խումբ մը։ Ղեկավարը՝ Մօ. Եդուարդ Յակոբեան, որ կը միացնէր երգահան-խմբավարի եւ կոմիտասագէտի երրեակ արժանիքները, յաջողած էր կազմել միատարր եւ միաձոյլ երգչախումբ մը, որ երգեց հասկացողութեամբ, եռանդով, հաւատքով, տալով պահանջուած երանգները եւ ուժականութիւնը, միշտ հմայող հարազատ կոմիտասեան երգի ոգիին:

Երգչախումբը եւ իր ղեկավարը արժանացան ունկնդիրներուն արտաբուխ գնահատանքի արտայայտութիւններուն՝ ամբողջ յայտագրին տեւողութեան։

Երգչախումբին շնորհալի մենակատարներ Տիկիններ Զապէլ Ռշտունի, Մարկրիթ Յակոբեան, Նուարդ Մելքեթճեան, Հանրիէթ Կարապետեան-Վիկկէր, որոնք կոմիտասեան երգերու գեղեցիկ կատարումներով իրենց յարգանքի բաժինը բերած էին, նպաստեցին երեկոյթի յաջողութեան։

Բոլոր երգերուն՝ դաշնամուրով կամ երգեհոնով արթուն եւ զգայուն նուագակցութեամբը, իր թանկագին օժանդակութիւնը բերած էր արուեստագիտուհի Տիկ. Շամիրամ Դարմանեան։

Եւ վերջապէս քաղաքիս լաւագոյն ասմունքողներէն՝ Տիկին Սեդա Գէորգեան եւ Պր. Պերճ Գոգորեան, Տարօնցիի եւ Շիրազի՝ Կոմիտասի նուիրուած քերթուածներու մեկնաբանութեամբ իրենց արտասանական շնորհները ցուցաբերեցին մեծապէս գնահատուելով ունկնդիրներէն:

Այս փառաշուք համերգը, որ պսակուեցաւ յաջողութեամբ, անկասկած իր պատուոյ տեղը պիտի ունենայ եգիպտահայ մշակոյթի տարեգրութեան մէջ, դափնի մը եւս աւելցնելով Մօ. Յակոբեանի գեղարուեստական նուաճումներուն վրայ։

Մեր ջերմ գնահատանքի եւ շնորհակալիքի խօսքը ունինք Գահիրէի Ազգային Իշխանութեան, կազմակերպիչ Միութիւններուն, Մօ. Եդուարդ Յակոբեանի, Տիկին Շամիրամ Դարմանեանի, երգչախումբի անդամներուն եւ մենակատարներուն, որոնց ջանքերուն եւ համադրուած աշխատանքին շնորհիւ կարելի եղաւ իրագործել Կոմիտասի յիշատակը յաւերժացնող եւ գաղութիս համար յոյժ պատուաբեր այս ձեռնարկը։

Զ. Գ.

Երգչախումբը ելոյթ կ'ունենայ ղեկավարութեամբ Մօ. Եդ. Յակոբեանի: (Լուսանկարներ՝ ՔԵՐՈԲԻ)

Համերգին յաջողութեան սատարողներէն մաս մը։ Ա. շարք (ձախէն աջ) Տիկ. Զ. Ռշտունի, Տիկ. Հ. Կարապետեան-Վիկկէր, Օր. Վ. Թորիկեան, Տիկ. Ա. Պօյաճեան, Տիկին Շ. Դարմանեան, Տիկ. Ն. Մելքմէքճեան եւ Պր. Արթօ Պըլըքթաճեան: Բ. շարք (ձախէն աջ) Պր. Ն. Տէօվլէթեան, Պր. Յ. Համբիկեան, Տիկին Ա. Տեփոյեան, Մօ. Եդ. Յակոբեան, Տիկին Մ. Յակոբեան եւ Պր. Գ. Պասմաճեան

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՀՆՉԱԿԵԱՆ ՀԱՒԱՏԱՒՈՐ ԳՈՐԾԻՉՆԵՐԷՆ
ԸՆԿԵՐ ՊԵՏՐՈՍ Վ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆԻ ՄԱՀԸ

Խոր կսկիծով տեղեկացանք անժամանակ մահը Շումէնի (Պուլկարիա) մեր հաւատաւոր եւ գործունեայ ընկերներէն, բոլորէն յարգուած եւ սիրուած, ընտանիքի պատուական հայր՝ ընկեր Պետրոս Վաղարշակ Խաչատուրեանի, որ տեղի ունեցած է 1 Մարտ 1970ին, յետ կարճատեւ բայց տառապալից եւ ցաւդ անբուժելի հիւանդութեան մը՝ 56 տարեկանին:

Ողբացեալ ընկերը անդրանիկ որդին էր Շումէնի հնչակեան վեթերան ընկեր ողբ. Վաղարշակ Խաչատուրեանի։

Ծնած էր Պուլկարիոյ պատմական հին Շումէն քաղաքը եւ պատանի տարիքէն անդամագրուած մեր մարզական միութիւններուն, ու ապա երիտասարդ տարիքէն մտած իր հաւատաւոր հօր գաղափարական կազմակերպութեան՝ Հնչակեանութեան շարքերէն ներս, ու մեծ նուիրումով ծառայած անոր հայրենասիրական եւ ընկերվարական առաջադրանքներուն, դառնալով բոլորէն անխտիր սիրուած եւ յարգուած անձնաւորութիւն մը:

Իբր պետական վստահելի եւ օրինապահ պաշտօնեայ՝ ան ծառայած է իր բնակավայրին մէջ տանելով մեծ համբաւ եւ արժանանալով «հարուածային» օրինակելի աշխատաւորի կոչումին։

Ողբ. ընկեր Պետրոս Խաչատուրեան եղաւ նաեւ ընտանիքի

ՈՂԲ. ՊԵՏՐՈՍ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ

բարեխիղճ ամուսին մը եւ գուրգուրալից հայր մը, ու հայրենասիրական ու ազգային գաղափարներով դաստիարակեց իր զաւակները: Անցեալ տարի տիկնոջ եւ աղջկան հետ այցելեց իր երազած եւ պաշտած մայր հայրենիքը, ուրկէ վերադարձաւ կենսուրախ եւ խանդավառ։

Ընկեր Պետրոսի յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ Երկուշաբթի, 2 Մարտ, կ.ե. ժամը 2ին, Շումէնի Ս. Աստուածածին եկեղեցիին մէջ, նախագահութեամբ Վառնայի հովիւ Տ. Ղեւոնդ քահանայի, որ յարգանքի եւ մխիթարական խօսքեր ուղղեց ողբացեալին ծերունի մօր, այրիին, զաւակներուն եւ եղբայրներուն։

Տէր հօր քարոզէն ետք դամբանական մը խօսեցաւ հանգուցեալին մտերիմ եւ գաղափարական ընկերը՝ Ռուսէի մեր վեթերան ընկերներէն եւ Ազգային վարչութեան անդամ ընկեր Յակոբ Աբէլեան, որ մատնանշեց ողբացեալ ընկերոջ գաղափարական ջերմեռանդութիւնը, մաքուր եւ անկեղծ ազգասիրութիւնն ու հայրենասիրութիւնը եւ երկար տարիներու անոր բերած զօրծօն մասնակցութիւնը այս վեհ գաղափարներուն տարածման եւ յաւերժացման նպատակներուն։

Հազարի հասնող հայ եւ պուլկար յուղարկաւորներէ բաղկացած թափօրը Շումէն քաղաքի մէջ երկար տողանցելէ ետք՝ հասաւ հայկական գերեզմանատունը, ուր կրօնական վերջին արարողութիւններէն ետք, ողբացեալ հեզ ընկերոջ

(Շար. տես էջ 3)

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ԹԵՄԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ՆԻՍՏԸ

Երկար յետաձգումներէ ետք, Աղեքսանդրիոյ Թեմական Ժողովը վերջապէս, Ուրբաթ 13 Մարտի երեկոյեան ժամը 5ին գումարեց իր նիստը, ի ներկայութեան Առաջնորդ. Փոխ. Տ. Զաւէն Եպս. Չինչինեանի եւ 22 երեսփոխաններու։

Առաջնորդ. Փոխ. Հօր արտասանած աղօթքէն ետք, Ատենապետ Պր. Մարտիկ Զարպհանելեան ժողովը բացուած յայտարարեց եւ անցաւ օրակարգի հարցերու քննարկման։

Կարդացուեցաւ եւ նոյնութեամբ վաւերացուեցաւ Նախորդ նիստին ատենագրութիւնը։

Թեմական Ժողովի դիւանի ընտրութիւն.

Թեմական Ժողովի դիւանի ընտրութիւնը յետաձգուեցաւ ժողովի վերջաւորութեան՝ Քաղաքական Ժողովի ընտրութեան ժամանակ, որպէսզի առիթը տրուի Թեմականի Ատենապետին, որ մինչեւ նիստին վերջաւորութիւնը իրաւունք ունենայ ժողովին ղեկը իր ձեռքը պահելու:

Ընթերցում Քննիչ Յանձնախումբի տեղեկագրին.

Զարմանալիօրէն քննիչ յանձնախումբի տեղեկագրին ընթերցումը օրակարգին վրայ կը կանխէր Քաղաքական Ժողովի Նիւթական եւ բարոյական գործունէութիւնը։

Քննիչ յանձնախումբին անդամներէն Պր. Լեւոն Մամուրեան մանրամասն եւ թեքնիք տեղեկագիր մը պատրաստած էր։ Նախքան տեղեկագրին ընթերցումը՝ կարգ մը երեսփոխաններ ինչ-ինչ պատճառաբանութիւններով պատրաստակամութիւն ցոյց չտուին տեղեկագիրը լսելու, ինչ որ աննախընթաց երեւոյթ մըն է երկար տարիներու Թեմականի նիստերու ընկալեալ սովորութեանց մէջ։ Երկար վիճաբանութիւններէ եւ ժողովը ձգել հեռանալու սպառնալիքներէ ետք, առիթը տրուեցաւ քննիչ յանձնախումբի բանբերին, որ սկսի կարդալ այդ տեղեկագիրը եւ որմէ շուտով ի յայտ եկան հակականոնական եւ սխալ մատակարարման բազմաթիւ պարագաներ: Ասոր ի տես, Նախագահ Սրբազան Հայրը անտեղի եւ անպատեհ միջամտութեամբ ուզեց առկախել տեղեկագրի ընթերցումը։ Կրկին երկարատեւ վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան եւ ի վերջոյ ժողովը որոշեց դադրեցնել տեղեկագրին ընթերցումը։

Հակառակ հաշուեքննիչ յանձնախումբին պատրաստած խիստ քննադատական տեղեկագրին, ըստ որում Նախորդ Քաղաքական Ժողովը ոչ-պարտաճանաչ կը յայտարարուի, Սրբազան Հայրը, Թեմականի ատենապետը եւ կարգ մը երեսփոխաններ յաջողեցան ճնշում բանեցնել յանձնախումբին վրայ, եւ պարտադրել որ ան ներկայացնէ ուրիշ բանաձեւ մը, շնորհաւորելով Քաղաքական Ժողովը իր ՕՐԻՆԱՒՈՐ ԵՒ ԱՆԲԱՍԻՐ գործունէութեանը համար, թելադրելով միայն անոր, որ կատարուած բազմաթիւ մատնանշումները գործադրէ կարելիութեան սահմաններուն մէջ։

Ընթերցում հրաժարեալ Քաղաքական Ժողովին Նիւթական եւ բարոյական տեղեկագրին.

Կարդացուեցաւ շրջանաւարտ Քաղաքական Ժողովի Նիւթական եւ բարոյական տեղեկագիրը։

Ընտրութիւն Քննիչ Յանձնախումբի.

Ատենապետ Պր. Մարտիկ Զարպհանելեանի առաջարկով, 1969 տարուոյ քննիչ յանձնախումբի անդամ ընտրուեցան ՊՊ. Աւետիս Օհանեան, Մկրտիչ Բոմպեճեան եւ Յակոբ Քէհեայեան։

Ընտրութիւն Հաշուեքննիչի.

Ատենապետ Պր. Մարտիկ Զարպհանելեան «յոգնած ըլլալով» լսելէ աւելի քան տասը տարիներու փորձառու հաշուեքննիչ Պր. Հայկ Կարինեանի պաշտօնագինի յաւելումին խնդրանքը, հետեւանք տուաւ նոր հաշուեքննիչի մը նշանակման առաջարկին։

Կենսաթոշակի հարց.

Նոյնութեամբ վաւերացուեցաւ Նախկին Քաղաքական Ժողովին կողմէ յատկացուած կենսաթոշակներուն գումարը։

Կալուածական հարց.

«Կամք» Մարմ. ակումբին ազգապատկան հողին արժէքաւորման համար (որպէսզի ապագային կարելի ըլլայ հասութաբեր ծրագիր մը գործադրութեան դնել), որոշուեցաւ որ Ապտել Մոնէյմ փողոցին վրայ գտնուող հողաշերտին գնման առաջարկը քննուի Նորընտիր Քաղաքական Ժողովին եւ Կալուածոց Հոգաբարձութեան խառն նիստի ընթացքին:

(Շար. տես էջ 4)

ՄՕ. ԵԴ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ
ԳԱՀԻՐԷԻ ՊԵՏ. ՁԱՅՆԱՍՓԻՒՌԷՆ

Մօ. Եդուարդ Յակոբեանի եւ դաշնակահարուհի Տիկին Շամիրամ Դարմանեանի ելոյթը Գահիրէի Պետ. ձայնասփիւռէն, որ տեղի պիտի ունենար անցեալ Ուրբաթ, թեքնիք դժուարութեանց պատճառաւ չկատարուեցաւ։

Այս ելոյթը, որուն ընթացքին պիտի ձայնասփռուէին նաեւ Կոմիտասի 100ամեակին առթիւ Գահիրէի մէջ տրուած համերգէն զանազան մասեր, պիտի կարենանք ունկնդրել վաղը, Ուրբաթ 27 Մարտ 1970, երեկոյեան ժամը 9.15ին, Գահիրէի Պետ. ձայնասփիւռի եւրոպական բաժնի կայանէն։

ՔՐԻՍՏՈՍ ՅԱՐԵԱՒ Ի ՄԵՌԵԼՈՑ

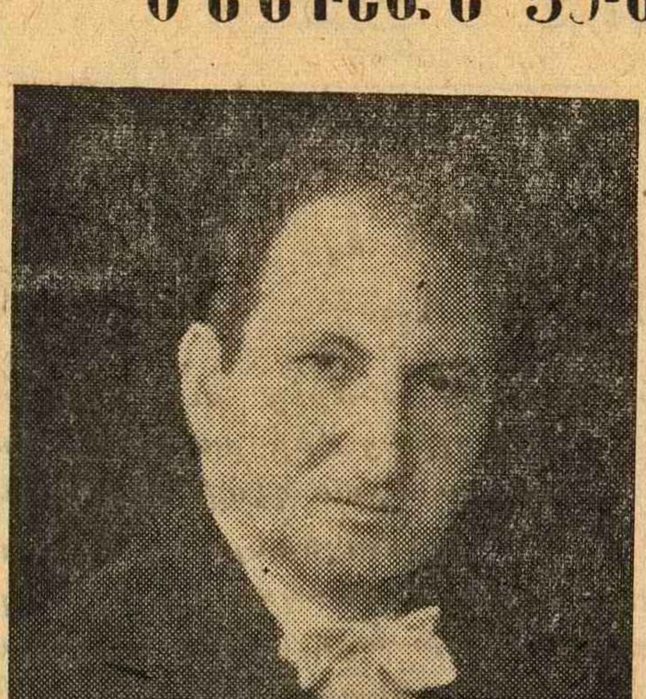
Այսօր քրիստոնեայ աշխարհն ու եկեղեցին ցնծութեան մէջ են, քանզի իր եկեղեցւոյ հիմնադիրը և Փրկիչը մարդկութեան, Յիսուս Քրիստոս յարութիւն է առեր մեռելներէն։

Ինչո՞ւ համար Քրիստոնէութիւնը Ս. Զատիկը, կամ այսպէս ասած Ս. Յարութեան հրաշափառ տօնը կը նկատէ իր դաւանանքի ոչ միայն ամենամեծն ու փառաւորը, այլ նաև իբր հիմնաքարը իր կառուցած Տաճարին։

[illegible]

Աղեքսանդրիա, 10-3-1970

ԵՐԳԱՀԱՆ-ԽՄԲԱՎԱՐ ԵԴ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 50-ԱՄԵԱԿԸ ԼՐԱՑԱՒ

Ամսոյս 7ին լրացաւ երգահան-խմբավար Եդուարդ Յակոբեանի ծննդեան 50-ամեակը։

Այս առթիւ խմբագրութիւնս հայ մշակոյթի անխոնջ նուիրեալին եւ իր աշխատակցին կը մաղթէ առողջութիւն, երկար կեանք եւ ստեղծագործական նորանոր յաջողութիւններ։

Ստորեւ բանաստեղծ Ժագ Յակոբեանի «Շնորհաւո՛ր...» ագիրը ձօնուած իր եղբօրը։

ՇՆՈՐՀԱՒՈ՛Ր...

Կրտսեր եղբօրս Եդուարդին՝
իր յիսնամեակին առթիւ

Յիսունն այսօր քեզ պսակեց իր արփիով ու դափնիով,
Երբ քրտինքէն ու ճիգէն վերջ տարիներու, խորշէ մը մութ,
Հասեր ես դուն այն բարձունքին՝ ուր աչքիդ դէմ, ծովէ ի ծով,
Կը ծովանա՛յ հորիզոնը վարուցանած քու դաշտերուդ։

Հայրենաշունչ ճպոտիդ տակ երգաստաններ ծաղկեցուցիր,
Որոնց գոյնով պճնուեցաւ պերճ ածուն հայ Մշակոյթի.
Հայատրոփ գրիչիդ տակ էջը դարձաւ կարկաչալիր
Հազա՛ր վտակ, որ իր ծափով լեցուց սրտերը վտարանդի։

Հայաստանեայց լուսահանքէն լոյսի՛ն բերիր նոր շարական
Եւ շափիւղայ նարեկափայլ, իսկ երդիքին տակ մեսրոպեան՝
Հայկակներու սիրտն Հայ Երգի ամբրոսին մէջ մկրտեցիր։

Շնորհաւո՛ր՝ յիսունդ ըլլայ, կրտսե՛ր եղբայր, շնորհաւո՛ր...
Այս կայքը թող նոր շեմն ըլլայ թռիչքի մը նոր, ճամբու մը նոր,
Որ, աշխարհի մութ լոյսերուն ու վարդերուն մէջէն պատիր,

Պիտի տանի քեզ երկնքի յաւերժութեա՛ն աստուածածիր...

ԺԱԳ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Փասատենա (ԱՄՆ), Մարտ 1970

«ԺՈՒՐՆԱԼ Տ'ԷԺԻՓԹ»Ի ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆԸ ՅՈԲԵԼԻՆԱԿԱՆ ՀԱՄԵՐԳԻՆ ՄԱՍԻՆ

Քաղաքիս ֆրանսատառ «Լը Ժուրնալ տ'Էժիփթ» օրաթերթը, իր 20 Մարտ Ուրբաթի համարով, խանդավառ տողերով կ'անդրադառնայ Կոմիտասեան Յոբելինական Համերգին մասին, իր արուեստի քննադատ՝ Պր. Անթուան Ճենենաուիի գրչով վեր առնելով Կոմիտասի կատարած դերը միջազգային մշակութային պատմութեան մէջ։ Ստորեւ, թարգմանաբար կուտանք այդ յօդուածին վերջամասը՝ գրուած Համերգին իրենց մասնակցութիւնը բերող երգչախումբին եւ մենակատարներուն կատարողական արուեստին մասին։ ԽՄԲ.

«Կոմիտասի ծննդեան 100-ամեակին առթիւ շատ գեղեցիկ համերգ մը տրուեցաւ «Ս.լ Կամ. հուրիէ» թատերասրահին մէջ, «Եգիպտահայ Երգչախումբին» կողմէ, որ իր միաձոյլ, միատարր և լաւ երանգաւորուած ձայներուն շնորհիւ ցոյց տուաւ կատարողական բարձր արժանիքներ, բոլորին ոգևանչացումին առարկան դառնալով։ Անոր ղեկավարը՝ Մօ. Եդուարդ Յակոբեան, բոլոր կատարումներուն ընթացքին, իր ճշգրիտ և կամակատար ճպոտով այդ երանգուն խումբին կը հաղորդէր քաջ ուժականութիւն մը։

Մենակատարները եւ Ներկայացուցին Կոմիտասեան կչռոյթաւոր և գունեղ ոճով գրուած մեներգներ։ Ունկնդրեցինք գեղեցիկ երաժշտականութեամբ մը օժտուած ձայներ յանձին՝ Տիկն. Մարկրիթ Յակոբեանի, Ջապէլ Ուշտունիի, Նուարթ Մելէմէքթճեանի և Հանրիէթ Կարապետեան-Վիկկէրի։ Բոլորին դաշնամուրով կամ երգեհոնով կը նուագակցէր Տիկ. Շամիրամ Դարմանեան։

Բաց աստի, Տիկ. Սեդա Գէորգեան և Պր. Պերճ Գոզօրեան արտասանեցին Շիրազի և Տարօնցիի Կոմիտասին ձօնուած բանաստեղծութիւնները»։

ԱՆԹՈՒԱՆ ՃԵՆՆԱՈՒԻ

ԸՆԿԵՐ ՊԵՏՐՈՍ Վ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆԻ ՄԱՀԸ

(Շարունակութիւն Բ. էջէն)

անկենդան մարմինը ամփոփուեցաւ ընտանեկան դամբարանին մէջ։

Ընկեր Պետրոս Խաչատուրեան թէեւ մահացաւ ու անվերջ բաժնուեցաւ իր բոլոր սիրելիներէն ու բարեկամներէն եւ սակայն անոր քաղցր եւ ընկերական յիշատակները ընդմիշտ անմոռանալի պիտի մնան բոլոր անոնց մօտ, որոնք ճանչցան, սիրեցին եւ յարգեցին զինք ու գործակցեցան այս ուղղամիտ եւ ընկերասէր հայորդիին։

Թող Աստուած հանգիստ եւ խաղաղութիւն շնորհէ իր անհունններուն։

ԹՂԹԱԿԻՑ

«Ջահակիր» իր զգածուած և խոր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ մեր սիրելի ընկերոջ այրիին, մօր, դուստրերուն, եղբայրներուն և բոլոր պարագաներուն, այս անսպասելի մահուան և մեծ կորստեան տխուր առթիւ ու կը մաղթէ հանգիստ ողբացեալ ընկերոջ ոսկորներուն։

ԵՐԳԻԾԱԿԱՆ

ՄԻԱՄԻՏ ԱՍՏՂԻԿԸ

ՊԱՐՈՅՐ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ
(«Ոզնի» երգիծաթերթի պատասխանատու-խմբագիր)

Տիկին Փեփրոնէն՝ առևտրի աշխարհում հանրայայտ Վաղինակ Գիւմուշեանի կնոջ մօրաքոյրն էր: Տասնամեակներ առաջ, մի աղետաբեր դիպուածով, նա կորցրել էր բոլոր հարազատներին և այժմ, կեանքի մայրամուտին կանգնած, «մեծ տատիկը» ստիպուած էր հանգրուանել իր միակ ազգականի՝ Վաղինակ Գիւմուշեանի հիւրընկալ օթեւանում։

Տիկին Փեփրոնէն ամէն կերպ աշխատում էր այնպէս կենցաղավարել, որ իր գոյութիւնը ոչ միայն չգրգռի փեսային, այլև հաճելի լինի նրան։ Յաճախ խօսում էր առևտրի կանոններից, անվերապահ գովերգում այն բոլոր ասորտիմենտները, որ ստանում էր Գիւմուշեանի ՏՈՐԳ-ը և, ընդհակառակն, ցասումով փնովում նրանց, ում չէին սիրում իր փեսան ու մինիստրը (միասին վերցրած)։

Գիւմուշեանն էլ, իր հերթին, ջանում էր միշտ մնալ քաղաքավարութեան շրջանակներում: Նա թերթի առաջնորդողում կարդացել էր, որ ղեկավար աշխատողի ամենաառաջնային բարեմասնութիւններից մէկը մարդասիրութիւնն է, ուստի և այդ օրուանից հաստատապէս որոշել էր սիրել իր հովանու տակ պատսպարուած զառամեալ կնոջը:

Իր մեծահոգութիւնն ու սիրալիրութիւնը ցուցադրելու նպատակով, նա նոյնիսկ կարգադրել էր խանութի տիրեկտորներից մէկին, ամէն անգամ ըսդատիոն գնալիս, որպէս պարտադիր ասորտիմենտ, տանել նաև Տիկին Փեփրոնէին։ (Թերևս նա ինքը ստանձնէր այդ առաքելութիւնը, բայց ինչ արած, երբ դեռ տարեւկզբից նա ստադիոնում ապոնեմենտային տեղ ունէր՝ մինիստրի տեղակալի անմիջապէս ետևը)։

Ինչևիցէ։ Գիւմուշեանի կամօք, 83ամեայ զոքանչաքոյրը դարձաւ մոլի ֆութբոլասէր։ Պատանիների հետ մէկտեղ անզուսպ գոչում էր, երբ մերոնք կոլ էին խփում, հնամենի անէծքներով նզովում հակառակորդի յարձակուողներին, երբ նրանք գրոհում էին մեր դարպասը: (Ափսոս, որ երեսունմէկ ատամի բացակայութիւնը խանգարում էր սուլել): Իսկ երբ գնդակի վրայ յարձակւում էր Անտոնեանը,

սարսափահար պառաւը խորշոմած դէմքը թաքցնում էր խանութի տիրեկտորի յաղթ թիկունքի ետևում, հաստատ գիտենալով, որ հարուածը շեղ է լինելու, ո՞վ գիտէ, գուցէ և գնդակն իր գլխին ընկնի:

Այո, անհամար անակնկալներով է լի ֆութբոլը: Բայց ով իմանար, որ այդ զուարճալի խաղը կարող էր ճակատագրական դառնալ Տիկին Փեփրոնէի ու նրա փեսայի համար։ Եւ մի օր, երբ խանութի տիրեկտորն իր կցորդ-ուղեկցի հետ յայտնուեց ստադիոնում, Տիկ. Փեփրոնէն, ըստ սովորութեան, պայուսակից հանեց Ալեքսանդր Յրդի օրերից մնացած թատերական հեռադիտակն ու դիտարկեց խաղադաշտը, [illegible]ոսկոլմով տեսաւ, որ տասնմէկ [illegible]ցազների մէջ չկար Հովիւեանը։ Նա մի ազդողոմ ճիչ արձակեց ու անզգայ փռուեց խանութի տիրեկտորի թևերին...

Ո՞վ կը մտածէր, որ այդ ճիչը Տիկին Փեփրոնէի վերջին կանչն էր այս աշխարհին։

Տխուր լուրը վայրկենապէս տարածուեց։ Գիւմուշեանը չէր հասցնում պատասխանել անընդմէջ զնգացող հեռախօսին։ Իւրաքանչիւրը խնդրում էր, որ պետը չխառնուի թաղման գործերին և ուրիշներին էլ չյանձնարարի։

Տանը, աստիճանների վրայ, բակում՝ ծաղկեպսակների տեղ չկար, դեռ էլի բերում էին։ Մի քանի նուագախմբեր հերթով, երբեմն էլ միասին անդադրում հնչեցնում էին մերթ Շոփէն, մերթ Մերանգուլեան։

Ամէն մէկը սև հագուստով, հանգուցեալի լուսանկարը կրծքին, աշխատում էր մի կերպ ներս խցկուել՝ պատուոյ պահակ կանգնել, անպայման Վաղինակ Սմբատիչի կողքին, բայց չէր յաջողւում, բացի խանութի վարիչներից։ Փողոցում էլ տեղ չէր մնացել կանգնելու։

Քառաշարք շարուած մեքենաները քիլոմեթրից աւելի էին ձգուել։ Թերթերում՝ անվերջ ցաւակցութիւններ, որոնք միաբերան ցաւակցում էին «Տիրեկտոր Գիւմուշեանին՝ Նրա սիրելի զոքանչի վաղաժամ մահուան առթիւ»։

Յուղարկաւորութեան ժամանակ Գիւմուշեանն ուզում էր ազատ քայլել, բայց նրան մենակ չէին թողնում, հերթափոխի կանգնածների նման շուտ-շուտ մէկը միւսին փոխելով, պինդ գրկում էին Նրա թևերը, մէջքը...

Գիւմուշեանի կնոջ՝ Աստղիկի վիճակն էլ աւելի վատթար էր։ Ամուսնու ստորադրեալների կանայք նրան շրջապատել ու այնպէս էին բարձրաձայն կոծում, որ խեղճը շուարել էր, ձայն չէր հանում։ Ամէն մէկն ասում էր, «Դու մի լացի, Տիկին Աստղիկ, ես եմ լալու»։

Դամբանականը յանձնարարուել էր տեղակալին՝ տիրեկտորի հաւատարմագոյն մարդուն։ Նա մռայլ դէմքով, թաց աչքերով, թրջուած թաշկինակը մօտեցնելով քթին սկսեց.

(Շար. տես էջ 4)

ՋԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

26 ՄԱՐՏ 1970

ՄԻԱՄԻՏ ԱՍՏՂԻԿԸ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

— Ընկերներ, մեր սիրելի Վաղինակ Սմբատիչը բոլոր ընդունաւորներումն էլ իսկական տղամարդ է...

— Ձգասկացայ, մեռնողը կին է, թէ՞ տղամարդ,– շշնջաց մի անփորձ գործակատար, աչքերն ապշօրէն հանգուցեալին յառած։

— Մեռնողը կարեւոր չէ,– զայրացած ձայնեց մէկը։

Վերջապէս եկաւ երանելի պահը։ Բոլորը հերթի շարուեցին։ Հերթն էլ ի՞նչ հերթ. անըսկիզբ, անվերջ։ Մարդիկ օձագալար մօտենում էին Գիւմուշեանին, ապա ամուր, շատ ամուր սեղմում նրա ձեռքը, տրտմաթախիծ նայում նրա աչքերին ու հեռանում։ Գիւմուշեանի աջ ձեռքը շատ սեղմելուց կարմրել էր, իսկ ահերթի դեռ կէսն էլ չէր անցել։ Նա թաքցրեց աջը գըրպանում և գործի դրեց ձախը։ Ափսոս, որ նոյնը չէր կարող անել ոտքերի հետ։ Այս հանդիսաւոր արարողութեան ժամանակ նա յանկարծ կարօտով յիշեց մի ոտքի վրայ ազատ կանգնող արագիլին...

Այնպէս էր յոգնել խեղճը, որ թւում էր, թէ ուր որ է կընկնի, բայց մի կերպ զսպում էր իրեն՝ անիծելով հանգուցեալի ծնունդն էլ, մահն էլ։ Իսկ ոմանք, կասկածելով, թէ առաջին անգամից տիրեկտորը կարող էր նկատած չլինել իրենց, երկրորդ անգամ էին «պոչ բռնում»։

Քիչ անց, նա աչքի տակով նորից նայեց անվերջանալի ահաւոր հերթին, գլուխը պտտուեց, աչքերը մթնեցին ու վայր ընկաւ։ Ամբոխը խառնուեց իրար։ Բոլորը լքեցին հանգուցեալի հողակոյտը և շտապեցին փրկելու տիրեկտորին։ Ջերմուկի ու Նարզանի տասնեակ շշեր պարպեցին տիրեկտորի անգիտակից գլխին։ Բայց ապարդիւն։ Ամէն մէկը ցանկանում էր իր մեքենայով տուն տանել ուշագնաց պետին. որը թեւից, որը շորերից՝ քաշում էին դէպի իրենց։ Վերջապէս մի յաղթանդամ գործակատար խլեց բոլորի ձեռքից ու, շտանգայի պէս գլխից վեր բարձրացնելով, տարաւ նրան դէպի «Վոլգա»ն։

Գիւմուշեանը տանը անկողնում պառկած էր։ Կինը բոլորին խստիւ արգելում էր մօտենալ նրան, ասելով. «քնած է»։ Աստղիկը գիտէր, որ ամուսինը լաւ հեղինակութիւն ունի և լայն շրջապատ։ Նա այդ զգացել էր ամէն առիթով ստացած բազում ու բազմազան նուէրներից։ Բայց այն, ինչ նա տեսաւ մօրաքրոջ թաղմանը, երբէք երեւակայել անգամ չէր կարող։ «Իսկ ինչո՞ւ կը կատարուեն, եթէ նոյնը, Աստուած մի արասցէ, պատահի ամուսնուս հետ»։ Նա պատկերացրեց ողջ քաղաքն իրար խառնուած, ապա ամուսնու մարմարեայ ոսկայ մոնումենտը դէպի երկինքը խոյացած... Նրա կարծիքով իր ամուսինն էլ շատ վստահ վաղորոք կարող է կրկնել Պուշկինի «Բարձրացրի անձեռակերտ ես յուշարձանն իմ վեր...»։

Լեթարկիական քնի մէջ ընկած Գիւմուշեանը այդպէս էլ չարթնացաւ. Օրեր անց ամենուրեք տարածուեց, որ Գիւմուշեանը մեռել է։

Աստղիկը, որ սպասում էր ամուսնու ստորադրեալների բանակին, ոչ ինքն էր զբաղւում թաղման գործերով, ոչ էլ մօտիկ ազգականներին էր թոյլ տալիս խառնուելու։

Միամիտ Աստղիկ...

Գիւմուշեանի թաղմանը ոչ ոք չեկաւ։

Աստղիկը ամուսնուն թաղում էր մի քանի ազգականների օգնութեամբ։ Դամբանական ասող չկար։ Միայն կինը որամեջտից առաջ լացակումած գոռաց.

— Զարթնի՛ր, անիրաւ Վաղինակ, զարթնի՛ր...

Վաղինակ Սմբատիչը քնից արթնացաւ, նստեց, տրորեց աչքերը, նայեց շուրջը և ապա ամէն ինչ հասկանալով, լատիներէն արտասանեց.

— Օ՜, ժամանակներ, օ՜, բարքեր։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ԹԵՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ՆԻՍՏԸ

(Շարունակութիւն Բ. էջէն)

Ընտրութիւն Թեմական Ժողովի դիւանին.

Պատկ. Թեմական Նոր Ժողովին դիւանը կազմուեցաւ հետեւեալներով։

Ատենապետ՝ Պր. Յարութիւն Ամատունի.

Փոխ-ատենապետ՝ Պր. Մաքասուտ Սարաֆեան.

Ատենադպիր՝ Պր. Լեւոն Արփիարեան.

Փոխ-ատենադպիր՝ Պր. Մուրատ Բէօշկէրեան.

Ընտրութիւն Քաղաքական Ժողովի.

Ըստ նախապէս սակարկուած համաձայնութեան՝ «յետ գաղտնի քուէարկութեան» տեղի ունեցաւ նոր Քաղաքական Ժողովի ընտրութիւնը, որ կազմեց իր դիւանը հետեւեալ ձեւով.

Ատենապետ՝ Պր. Մարտիկ Զարպհանելեան.

Փոխ-ատենապետ՝ Պր. Լեւոն Հիւրմիւզ.

Ատենադպիր՝ Պր. Խաչիկ Ցաւկոբեան.

Գանձապետ՝ Պր. Լեւոն Մամուր.

Ընդհ. յարաբերութեանց պատասխանատու (նոր պաշտօն մը...)՝ Պր. Տրդատ Ջօհրապեան.

Խորհրդականներ՝ ՊՊ. Նազարէթ Մարկոսեան և Ստեփան Ստեփանեան։

Նուիրատուութիւն.

Ժողովը ուրախութեամբ տեղեկացաւ, որ Աղեքսանդրիոյ ծանօթ ազգայիններէն Պր. Քոզմի Փեթրաքի, Աղեքսանդրիոյ Ս. Պօղոս-Պետրոս եկեղեցիին կը նուիրէ աւելի քան քսան հազար եգ. ոսկի արժող իր կալուածը։

Օրակարգին բոլոր հարցերը սպառած ըլլալով, Ժողովը վերջ գտաւ ժամը 11ին՝ Սրբազան Հօր Տէրունական Աղօթքով։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Այրի Տիկին Զապէլ Էսկիճեան, Տէր և Տիկին Արա Աղաճեան և դուստրը (Գալիֆորնիա), Տէր և Տիկին Եդուարդ Հէօճէթեան և դուստրը (Գալիֆորնիա) իրենց շատ սիրեցեալ ամուսնոյն, հօր և մեծ հօր՝ ողբ. Կոպէռ Էսկիճեանի մահուան քառասունքին առթիւ կ'ընեն հետեւեալ նուիրատուութիւնները.

Եկեղեցւոյ պայծառութեան	500
«Այծեմնիկ»ի Հանգստեան Տան	500
Նուպարեանի ճաշի սեղանին	400
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	400
Հայկական Ընթերցասրահին	500
«Արև»ին	200
«Ջահակիր»ին	500

(Ստանալ Գահիրէի Ազգ. Առաջնորդարանէն)

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

ՈՃ. (Աղեքսանդրիա) առ ի գնահատութիւն թերթիս ազգային և հայրենասիրական ուղղութեան կը նուիրէ 100 ե.գ.:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ Հ·Մ·Մ·-ԻՆ

Երիտասարդական Ծաղկատօնին առթիւ, Տէր և Տիկին Եդուարդ Զօրայեան կը նուիրեն 1000 ե.գ.։

Հ.Մ.Ը.Մ.-ՆՈՒՊԱՐԻՆ

Ս. Զատիկի տօներուն առթիւ, Տիար Սարգիս Թէքէեան կը նուիրէ 500 ե.գ.։

Ողբ. Տիկ. Վիքթորիա Թէլլալեանի մահուան տխուր առթիւ կը նուիրեն.

Տէր և Տիկին

Յակոբոս Ոսկերիչեան	100
Տիար Հայկ Թէլլալեան	100

«ՋԱՀԱԿԻՐ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Ս. Յարութեան տօնին առթիւ, Պր. Հրանդ Թուֆայեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր սիրելի եղբօր՝ Պր. Յարութիւն Թուֆայեանի (Նիւ Ճըրսի, Մ.Ն.)։

ՍՏԱՑԱՆՔ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք.

— Յակոբ Թ. Նազարէնցի՝ «ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐՈՒ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ»ի Ա. հատորը, որ կ'ընդգրկէ Հիւսիսային Ամերիկան, և ուր հանգամանօրէն կ'արտայայտուի այդ գաղութի երեւելի անձնաւորութիւններու մասին։ Գինն է 12 տոլար։ Ստանալու համար դիմել Թանքեան Փապլիշինկ Գոմփանի, Նամակատուփ 638, Նիւ-Եորք 10001, Միացեալ Նահանգներ։

— Տոքթ. Ռոբերթ Ջեբեջեանի՝ «ՀԱԼԷՊԻ ՄԵԾԱՆՈՒՆ ԲԸԺԻՇԿԱՊԵՏ Ա. Ա. ԱԼԹՈՒՆԵԱՆ ԵՒ ԻՐ ԳՈՐԾԸ» հատորը։ Գինն է մէկ տոլար։ Ստանալու համար դիմել՝ Հ.Բ.Ը.Մ.ի գրասենեակը, Նամակատուփ 348, Հալէպ, Սուրիա։

Այս գիրքը ամբողջութեամբ տպուած է ծանօթ արուեստագէտ Օննիկ Աւետիսեանի պատրաստած «Նոր մանրագիր»երով։

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՇԻՐԱԿ ԵՐԳԱՐԱՆԻ

ՎԵՐՋԻՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ (ԹԻՒ 14)

ԲԱԶՄԱԳՈՅՆ ՆԿԱՐՆԵՐՈՎ

Կողքին վրայ

ԺՈՂ. ԾԱՆՕԹ ԵՐԳԻՉ ԱՏԻՍ ՀԱՐՄԱՆՏԵԱՆԻ ԳՈՒՆԱՒՈՐ ՆԿԱՐԸ

Ունենալու համար դիմել «Ջահակիր»ի խմբագրատունը

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ազգային Առաջնորդարանս ուրախ է յայտարարելու, թէ Կոմիտասի ծննդեան 100-ամեակի իր կազմակերպած հինգ ձեռնարկներուն առթիւ ստացած է ու կը շարունակէ ստանալ սրտաբուխ նուիրատուութիւններ, որոնցմէ յերաքանչիւրին գումարը, ինչ որ ալ ըլլայ, չի դադրիր անշուշտ գնահատանքի արտայայտութիւն մը ըլլալէ հանդէպ եղած ճիգերուն և զոհողութիւններուն։

Այս հանդիսութեանց առիթով Առաջնորդարանս պատրաստել տուած է սահմանափակ թիւով արժէքաւոր և չքնաղ մետայլ-յուշանուէրներ, Կոմիտասի դիմաքանդակով, որ իբր յիշատակ պիտի տրամադրուի բոլոր անոնց, որոնք պիտի մասնակցին նուազագոյն 10 եգ. ոսկի նուիրատուութեամբ։

Մանրամասնութեանց և նուիրատուութեանց համար կը խնդրուի հեռաձայնել 904219 թիւին, Ազգային Առաջնորդարանիս դիւանապետ Պր. Գրիգոր Պասմաճեանի։

ԴԻՒԱՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

Հ. Մ. Ը. Մ. - ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

Կիրակի, 29 Մարտ 1970, երեկոյեան ժամը 6էն սկսեալ

Ս. ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻՒ

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ–ՀԱՒԿԹԱՍԵՂԱՆ

ՄԻՈՒԹԵԱՆՍ ՄԱՐԶԱԴԱՇՏԻՆ ՎՐԱՆԱՁԱՒ ՄԱՍԻՆ ՄԷՋ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃՈԽ ՅԱՅՏԱԳԻՐ

Թատերական ներկայացումներ, երգ, արտասանութիւն

Այժմէն իսկ ապահովեցէք ձեր սեղանները և ճաշի կտրոնները (աւանդական չէօրէկ և հաւկիթ, «ասիէթ»)։

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՎԵՐԻՆ ՄԱՐՄԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ ԳԱՀԻՐԷ

Հինգշաբթի, 2 Ապրիլ 1970, կ.ե. ժամը 8 30ին

Ս. ԶԱՏԿԻ ԱՌԹԻՒ

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՅԹ-ՀԱՒԿԹԱՍԵՂԱՆ

ՀԱՃԵԼԻ ԽԱՂԵՐ ԵՒ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

Հայ հասարակութիւնը սիրով կը հրաւիրուի

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԴՊՐՈՑ

ԳՐԱՒՈՒԱԾ ԹՈՒԱԿԱՆ

Կիրակի, 3 Մայիս 1970, կէսօրէ ետք ժամը 7ին

25-ԱՄԵԱՅ ՅՈԲԵԼԻՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍ ԵՒ ՎԿԱՅԱԿԱՆԱՑ ԲԱՇԽՈՒՄ

Կը խնդրուի չխաչաձեւել

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԽԻՍՏ ԿԱՐԵՒՈՐ

(ԿԱՐՆԵՑԻՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ)

Սողոմոն Սանասարեան, Սովետ Համամիութենական Հնախուզական Ցանձնախումբի անդամ, Հայաստանի գիտական ակադեմիայի պատուէրով վեց տարիէ ի վեր կ'աշխատի լրացնել ուսումնասիրութիւն մը, որուն անունն է՝ «Ազգագրութիւն Կարնոյ Նահանգի»։ Սոյն աշխատութիւնը ամբողջացնելու համար՝ այս համեստ գրական մշակը դիմում կ'ընէ այն կարնեցիներուն, որոնք կրնան իրեն ղրկել Կարնոյ նահանգին վերաբերեալ առակներ, առածներ, հանելուկներ, ժողովրդական ասացուածքներ ու պատմուածքներ, հեքեաթներ, պատմական դէպքերու և դէմքերու նկարագրութիւններ, երգեր, պարեր և այլն։ Այն կարնեցիները՝ որոնք մեր թուած այս նիւթերու շուրջ մասնակի կամ ընդհանուր ծանօթութիւններ ունին, հեղինակը յատկապէս անոնցմէ կը խնդրէ որ իրեն գրեն հետեւեալ հասցէով.

SOLOMON SANASARIAN
Kolkoznigneri Street No. 34
Yerevan, Armenia, (U.S.S.R.)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Պարզ փոստ	Օդային փոստ
Եգիպտոսի բաժանորդներէն	160 Ե.Դ.	—
Սուտանի «	160 Ս.Դ.	225 Ս.Դ.
Լիբանանի «	—	15 Լ.Ո
Սուրիոյ «	—	20 Ս.Ո.
Եւրոպայի, Ամերիկայի, Գանատայի, Աւստրալիոյ եւ այլ երկիրներու բաժանորդներէն	10 Տոլար կամ 4 Սթերլին	25 Տոլար

0086